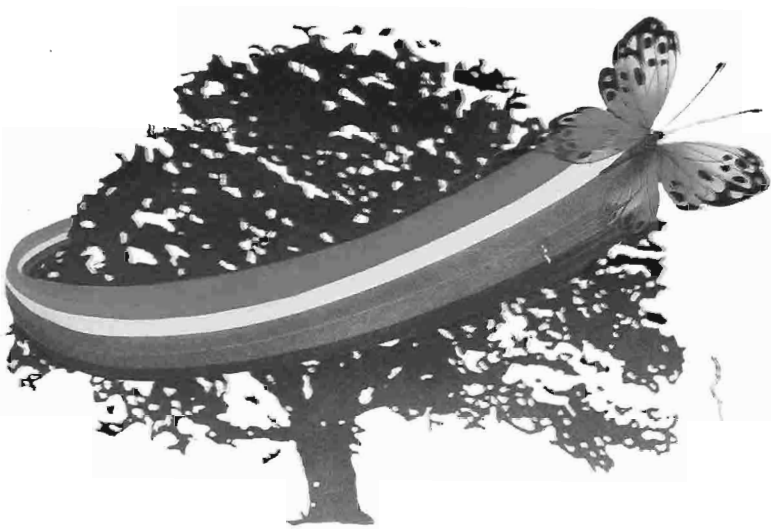
TBKP
BÜYÜK KONGRESİ

12-13-14 OCAK 1991

TÜRKİYE BİRLEŞİK KOMÜNİST PARTİSİ
BÜYÜK KONGRE TUTANAĞI
13-15 OCAK 1991 - ANKARA

Yayına Hazırlayan: Dr. Nihat SARGIN

Baskıya Hazırlık: Su Basın Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Peykhane sok. 44/4 Sultanahmet - İSTANBUL
Basım Yeri ve Yılı: Alner Ofset - Ağustos 1991

İÇİNDEKİLER

Sayfa

SUNUŞ 5-6

BİRİNCİ BÖLÜM. (Birinci gün)..... 7-76

Açılış; Başkanlık Divanı'nın oluşumu ve Gündem'in kesinleşmesi; "Savaşa Hayır" bildirisinin görüşülmesi; Genel Başkan'ın açış konuşması; konuk konuşmaları; dost ve kardeş parti ve kuruluşların mesajları; Kongre'ye katılan ve Divan tarafından anons edilen konuklar.

İKİNCİ BÖLÜM.....77-144

Genel Yönetim Kurulu'nca Kongre'ye sunulan Çalışma Raporu, Mali Rapor ve Kesin Hesap durumu, Tahmini Bütçe ve Karar tasarıları.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (İkinci ve üçüncü gün) 145-314

Genel Başkan'ın aday olmama açıklaması üzerine gelişmeler; delegelerin Rapor üzerine konuşmaları; Genel Sekreter'in eleştirileri yanıtlaması; Hesapları İnceleme Komisyonu'nun Rapor'unun okunması ve Aklanma, Tahmini Bütçe'nin kabulü.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM (Üçüncü gün) 315-386

Delegeler ve Genel Yönetim Kurulu 'nun Kongre'ye sunduğu Karar Tasarıları ve Tüzük değişikliğinin görüşülerek karara varılması; seçimler.

BEŞİNCİ BÖLÜM 387-450

Kongre'de kabul edilen tüzük değişikliği ve Kongre Kararları ; seçim sonuçları, Kongre'nin değerlendirilmek üzere GYK'nın bilgisine sunduğu belgeler; Kongre'ye gelen diğer mesajlar; Kongre delegelerinin listesi.

AD DİZİNİ.....451-456

SUNUŞ

TBKP Büyük Kongresi, uzun bir politik mücadelenin son döneminin önemli doruk noktalarından birisi oldu. Teorik, örgütsel, politik, hukuksal bakımdan son derece zengin deneyimler içeren bu dönemin sol harekette olduğu kadar Türkiye'nin politik yaşamında da önemli izler bırakacağına inanıyoruz.

Yetmiş yıllık uzun yürüyüşün son etabı 1987 Ekimin'de TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun birleşeceklerini açıkladıkları Brüksel basın toplantısı ile başladı.Daha sonra Behice Boran'ın cenazesinin ülkeye getirilmesi ve en önemli adım olarak iki partinin genel sekreterinin TBKP'yi yasal olarak kurmak üzere Türkiye'ye gelişleri, gözaltı, işkence, kaçırılan fırsatlar ve can pahasına zorlanan koşullar ile dolu uzun bir politik çalışma... Henüz bu politik çalışmanın, aynı zamanda onunla örtüşen hukuk mücadelesinin değerlendirmesi tam olarak yapılabilmiş değil. Ne bu politik mücadeleyi gerçekleştirenler, ne de ülkemizde siyasal geleneklerin nasıl oluştuğunu inceleyen tarihçiler-araştırmacılar tarafından konunun bütün boyutlarıyla ele alınmasına olanak verecek bir süre henüz geçmedi. Ancak hukuk alanında ve politikada bu sürece atıflar görülmeye başlandı. Uluslararası hukukun iç hukuka yansıması sorunu ele alınırken Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'daki Sargın-Kutlu davası örnek olarak gösteriliyor. Sınırlı bir güçle politik gündeme müdahale etme ve etkileme konusu tartışılırken TBKP'nin fiili durumlar politikası örnek olarak gösteriliyor.

1987 yılında başlayan süreç halâ sonuçlanmış değil. Artık yasal bir komünist partisinin varlığını benimsemiş ve gerekli yasal değişikliklerin de yapılmasıyla TBKP hakkındaki davanın olumlu sonuçlanmasını bekleyen kamuoyu kapatma kararının şaşkınlığını yaşıyor. Ne yazık ki, TBKP artık yasal olarak varlığını sürdüremeyecek. Ancak bu, başlatılan mücadelenin başarısız, sonuçsuz kaldığı anlamına gelmiyor. Artık komünist hareket toplumsal meşruiyetini hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak biçimde kazanmış durumdadır. Bu durum öylesine açık ki, kapatma kararını savunan tek bir kişi ve kurum yok. Kararı veren mahkemenin başkanı, aslında TBKP'nin yasal olması gerektiğini belirterek dolaylı biçimde sonuçtan hükümeti sorumlu tutmaya çalışırken, Adalet Bakanı kapatma kararından üzüntü duyduğunu belirtip en kısa sürede yasal değişiklikleri yapacaklarını, o durumda TBKP'lilerin kendi partilerini kurabileceklerini söylüyor. Görülüyor ki, girişilen zorlu kavga, çekilen sıkıntılar boşa gitmedi. Ancak henüz sürecin son noktası konulmadı. Bütün kazanımların gerekli yasal sonuçlara vardırılamadığı, hukuksal olarak taçlandırılamadığı sürece bitmiş gözüyle bakılamaz. Kesin yasallık sonucunun elde edilmesi için daha alınacak mesafe var. Ancak zorlukların büyüğü geride kaldı.Sonuca ulaşmamızı sağlayacak birçok hedef geri döndürülemeyecek biçimde kazanıldı. TBKP Büyük Kongresi'nin önüne koyduğu, komünist partisinin önündeki bütün yasal engellerin kaldırılması hedefi mutlaka sonuca ulaştırılacaktır.

TBKP Büyük Kongresi toplumsal meşruiyetin açık biçimde kanıtlandığı bir platform oldu. Uzun yıllardan sonra komünistler ilk kez açık

kimlikleriyle kendi kongrelerini topladılar. Büyük Kongre öncesinde otuzüç yerel örgüt kongresi toplandı. Büyük kongre'nin toplam delege sayısı yerel kongrelerden seçilmiş 302 delegeye eklenen 62 doğal delege ile 364 oldu. Bu delegelerden 249'u Büyük Kongre'ye katıldı. Divan ve Komisyon çalışmalarının dışında 80 delege Çalışma Raporu ve Karar Tasarıları'nın görüşülmesinde söz aldı. Komünistler son noktayı koymadan, yaptıklarını ve geleceklerini kongrelerinde açık yürekle tartıştılar, kararlar aldılar.

Büyük Kongre'ye ayrıca yerli ve yabancı birçok siyasi parti ve toplumsal örgüt temsilcisi katılarak konuşma yaptı, başarı dileklerini iletmek ve görüşlerini açıklamak için bu forumdan yararlandı. Çok sayıda mesaj da ülke içinden ve dışından iletildi; Divan'ca Kongre'nin bilgisine sunuldu.

Elinizdeki kitapta, yukarda belirtilenlerle birlikte Kongre'nin tam olarak belgelenmesi amaçlanmış, kongre oturumlarının seyri kitapta da aynı sırayı izlemiştir. Yalnızca, birinci oturuma yetişememe dolayısıyla ikinci güne ve diğer gündem maddelerinin arasına sarkan kimi konuk konuşmalarında ve Divan tarafından konuşma aralarında Kongre'ye sunulan mesajlarda olduğu gibi, bütünlüğü sağlamak ve izlemeyi kolaylaştırmak üzere bir iki yerde kongre seyrinin dışına çıkılmış, bunlar da yeri geldiğinde ayrıca belirtilmiştir.

İncelemede yardımcı olabilecek bir Ad Dizini de kitabın sonuna eklenmiştir.

Kitabın tutanak bölümleri esas itibariyle Kongre'de tutulan bant kayıtlarının çözümünden oluştu. Büyük çoğunlukla doğaçtan yapılan konuşmalarda, konuşma sırasında vurgu, mimik, jest ve yinelemelerle elde edilen etkiyi bir ölçüde sağlamak üzere paragraf ayrımı ve noktalamaların da yardımıyla konuşma dilini yazı diline aktarmanın ötesinde bant çözümü metinlerine sadık kalındı. Yazılı metne dayalı olarak yapılan konuşmalarda ie bu metinlerden de yararlanıldı. Kongre'de de açıklandığı gibi süre kısıtlaması nedeniyle özetlenen veya eksik kalan konuşmaların Divan'a iletilen metinleri Tutanak'a aynen alındı.

Ne yazık ki, Kongre'yi tam olarak belgeleme çabası, alınan tüm profesyonel önlemlere karşın tümüyle gerçekleşemedi. İkinci gün sonunda dehşetle farkına varıldı ki, küçük bir bağ kopukluğu dolayısıyla o günkü video bant kaydı gerçekleştirilememiş, monitör ekranında görüntünün devamlı bulunması bu kopukluğu gözlerden gizlenmişti. Bu eksiklik Divan'a iletilen konuşma metinleri, yapılan diğer bant kayıtlarının çözümleri ve kendilerine başvurulan konuşmacıların yardımıyla önemli ölçüde giderilebildi. Ancak yine de böylesine tarihsel bir kongrenin tam olarak belgelenememiş olmasını, nedenleri her ne olursa olsun, önemli bir eksiklik olarak kabul etmek gerekiyor.

Kongre'nin, uzun bir yürüyüşün son etabındaki önemli bir doruk noktası oluşturduğundan söz edilmişti. Elinizdeki kitabın bu doruk noktasını önemine yaraşır düzeyde yansıtmış olmasını diliyor ve bu belgenin ortaya çıkmasında bantların oluşum ve çözümünden yazım ve basımına kadar sabırlı çalışmalarıyla katkıda bulunanlara teşekkür ediyoruz.

BİRİNCİ BÖLÜM

Açılış; Başkanlık Divanı'nın oluşumu ve Gündemin kesinleşmesi; "Savaşa Hayır" bildirisi'nin görüşülmesi; Genel Başkan'ın açış konuşması; konuk konuşmaları; dost ve kardeş parti ve kuruluşların mesajları; Kongre'ye katılan ve Divan tarafından anons edilen konuklar

Birinci Gün Birinci Oturum

Hatice CEYLAN (En genç MYK üyesi):

TBKP 1. Olağan Kongresi'ni açıyorum. Yapılan delege sayımında çoğunluk olduğu anlaşılmıştır. Başkanlık Divanı'nda yer alması öngörülen yoldaşlar için bir liste önerisi var.Buna ek olarak isimler de öneriliyor.Ben önce Divan Başkanlığı için tek isim önerisi olan İbrahim Aksın'ı oylarınıza sunacağım.Diğer üyeliklerin seçimlerini Divan Başkanımız yaptırabilir.

İbrahim Aksın yoldaşımızı kabul edenler işaret etsinler. Etmeyenler. Oybirliği ile Divan Başkanlığı'na İbrahim Aksın seçildi.Kendisini kutluyorum.Buyrun sayın Aksın.

Alkışlar..

İbrahim AKSIN (Divan Başkanı-İstanbul)

Divan için verilen değişik önerileri önerge sahiplerinin bir itirazları yoksa birleştirerek oylarınıza sunmak istiyorum.

Olmadığı görülüyor. Böylece Genel Yönetim Kurulu'nun önerisinden farklı olarak üç başkan yardımcısı seçmiş olacağız. Önerilen yoldaşlarımızı yeniden okuyor ve oylarınıza sunuyorum.

Rasih Nuri İleri - Başkan Yardımcısı
Saadettin Uçkun- Başkan Yardımcısı
Hüseyin Çakır - Başkan Yardımcısı
Sezai Ceylan - Yazman
Hülya Keskin - Yazman
Şükrü Kurtuluş- Yazman
Binali Seferoğlu - Yazman

Oylarınıza sunuyorum.Kabul eden yoldaşlar işaret etsinler.Kabul etmeyenler.Oybirliği ile kabul edilmiştir.Lütfen divan üyeleri yerlerini alsınlar.

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolundaki mücadelemizde hayatını kaybeden, bu önemli toplantıda aramızda bulunmayan dostlarımız adına sizleri 1 dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

(Saygı duruşu
Tempolu alkışlarla saygı duruşu yapıldı.....)

Divan Başkanı :

Gündem oylaması yapılmadan önce divana çok acil olduğu bildirilerek bir önerge verildi. Önergeyi Divan üyesi Hüseyin Çakır okuyacak.Daha sonra üzerinde görüşmeye geçeceğiz

Hüseyin ÇAKIR (Divan üyesi-İstanbul):

Önergeyi okuyorum.

"Çalışmalarımıza başlarken, kongremize onur veren çok sayıdaki yerli, yabancı değerli konuklarımızdan özür dileyerek, alışılmışın dışında bir gündem değişikliğiyle ilk sözü Genel Kurul'a vermenizi diliyoruz.

Irak'a Kuveyt'ten çekilmesi için verilen sürenin dolmasına 62 saat kala, partimizin geleceğine karar vermek üzere toplanmış olan kongremiz, ilk söz olarak, **SAVAŞA DERHAL ENGEL OLUNSUN** demelidir

Biz aşağıda imzası bulunanlar, TBKP Kongresi'nin tarihsel sorumluluğuna uygun olarak ve insanlığın, halkımızın, sağduyulu tüm politik çevre ve kişiliklerin ortak arzusu, ortak sesi

olacağına inandığımız aşağıdaki karar tasarısını Genel Kurul'un görüşüne sunmanızı önemle rica ediyoruz.

1- Diplomatik çözüm umutlarının iyice zayıfladığı Baker-Aziz görüşmesinden sonraki dakikalarda, başta Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Cuellar olmak üzere, halâ barışçı çözüm için çırpınan bütün temsili kişiliklerin ve kuruluşların her türlü girişim öneri ve görüşleri, ABD ve IRAK tarafından eşit sorumlulukla dikkate alınmalı, iki taraf da bugüne kadar olduğu gibi sorumluluğu birbirine yükleyerek barşıçı yolları tamamiyle tüketmemelidirler.

Savaş en kısa sürede bile sonuçlansa, onbinlerce ve yüzbinlerce insanın ölümüne; onbinlerce, yüzbinlerce insanın yaralanmasına, sakat kalmasına; insan eliyle yaratılmış nice kültürel varlığın, sanatsal güzelliğin yok olmasına, doğanın acımasızca tahribine; bölgemizde onlarca yıl sürecek yeni bir uluslararası istikrarsızlığın ortaya çıkmasına yol açacaktır. Böyle bir çılgınlığa hiç kimse girişmemelidir. Ne ABD'nin, ne Irak'ın, ne de insanlığın hiçbir çıkarıyla haklı gösterilemeyecek, dengelenemeyecek böyle bir felakete izin verilmemelidir.

2- Barışçı yollar tümden tükendiğinde bile Türkiye çıkacak savaşın aktif biçimde tarafı olmaktan kaçınmalı; Türkiye hiçbir şekilde savaşa girmemelidir. Bu konuda tek söz ve karar sahibi ulusumuzdur. Parlamento bu olağanüstü günlerde sürekli toplantı halinde bulunarak yetkisini hiçbir kişi ve kurumun kullanmasına izin vermemelidir. Ulusumuzun kaderini ilgilendiren bu konuda TBMM tam bir sorumlulukla davranmalı, halkımızın, sivil toplum güçlerinin görüş ve önerilerini dikkate almalıdır. Şimdi Türkiye, asıl barışçı bir çözüm için, Filistin sorunu da dahil olmak üzere, Ortadoğu'da istikrarın sağlanması için önemli bir rol oynayabilir.

3- Savaşa tarihleri boyunca karşı çıkmış olan komünistler bugün de, yarın da yalnızca barışın izleyicisi olacaklardır.

TBKP Kongresi, ülkemiz, ulusal çıkarlamıza ters bir biçimde savaşa sürüklenirse, TBKP'lilerin savaşmayacaklarını dünya ve ülke kamuoyuna ilan ederken, savaş karşıtı tüm kişi ve kuruluşları benzer tutum almaya davet eder."

Yüksel SELEK, Zeynep VARDAL, Zülfü DİCLELİ ve arkadaşları...

Okunan önerge 99 kongre delegesi tarafından imzalanmıştır.

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

2. maddedeki "aktif taraf" sözü yerine "hiçbir biçimde taraf" olarak değiştirilmesini öneriyorum.

Divan:

Sayın delegeler dinlediğiniz önerge tüm dünya için çok önemli olmakla beraber ülkemiz için Irak'ın komşu ülke olması nedeniyle daha da önemli olmaktadır. Bu nedenle biz divan olarak da önergenin gündemin 1. maddesi olarak görüşülmesini doğru bulduk ve karar alına alınmasını şimdi oylarınıza sunuyorum.Ayrıca "Hiçbir biçimde taraf" biçimindeki değişikliği de uygun görüyor ve bu biçimiyle önergeyi oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler, kabul etmeyenler... Oy birliği ile kabul edilmiştir.

Alkışlar...

Divan:

Yoldaşlar şimdi gündemi oylarınıza sunacağım. Genel Yönetim Kurulunca önerilen gündem daha önce sizlerin ellerine geçti. Ben tekrar okuyacağım.

"GÜNDEM:

1- Açılış, Yoklama, Başkanlık divanı seçimi . (1 başkan, 2 başkan vekili, 4 sekreter) Bu seçim yapıldı... Dışarıda delegeler imza ile kartlarını aldılar. Çoğunluk olduğu anlaşıldı ve kongre açıldı.

2- Genel Başkan'ın açış konuşması,

3- Konukların konuşmaları,

4, Genel Sekreter'in Genel Yönetim Kurulu Çalışma Ropurunu sunuşu;

5- Kongre komisyonları için seçim yapılması,

-Hesapları inceleme komisyonu (5 kişi),

-Karar tasarılarını "kongre tezleri de içinde" inceleme komisyonu 7 kişi,

6- Çalışma raporu üzerine kongre üyelerinin görüşlerini açıklamaları,

7- Hesapları inceleme komisyonu raporunun okunması ve aklanma;

8- Karar tasarıları inceleme komisyonu'nun raporunun okunması, rapor üzerine görüşler ve karara varılması

9- Seçimler
-Genel Başkan seçimi,
-GYK ve yedeklerinin seçimi,
-Merkez disiplin kurulu ve yedeklerinin seçimi,
-Merkez denetleme kurulu ve yedeklerinin seçimi,
10- Seçim sonuçlarının açıklanması ve kapanış."

Yoldaşlarımın gündem değişikliği önerisi var mı?

Karar tasarıları komisyonunun 9 kişi olması öneriliyor..Önce bu 7 ve 9 sayılarını oylarınıza sunacağım.

Komisyonun 9 kişi olmasını kabul edenler, etmeyenler.... Oy çokluğu ile kabul edildi.

Bu durumda daha önce açıklanan gündemi Karar Tasarıları Komisyonu'nun 7 kişi yerine 9 kişi olarak değiştirilmiş biçimiyle oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler, etmeyenler..... Oy çokluğu ile kabul edildi.

Gündemin 2. maddesine geçiyoruz, Genel Başkan Dr. Nihat Sargın'ı kürsüye davet ediyorum.

Alkışlar...

Nihat SARGIN (Genel Başkan):

Teşekkür ederim arkadaşlar sağolun.

Uzun süre devam eden tempolu alkışlar...

Hernekadar son halkalarından biri olsam da, eski kuşaktan bir arkadaşınız olarak, bütün bu tezahüratınızı, eski kuşaklılar adına sevinç ve heyecanla karşıladığımı belirtmek isterim.

Yeniden alkışlar...

Sayın konuklarımız, dünya sol hareketinin mümtaz temsilcileri şu an aramızda bulunmakta. Onlarla birlikte Türkiye'den de değişik görüşlerin sahipleri olarak, o görüşlerin temsilcileri olarak, değişik partilerin temsilcileri aramızda bulunmaktadır. Sayın basın mensupları aramızdadır. Bugün belki şu anda bu partinin üyesi olmayan, ama çok uzun zamandanberi bu görüşler için, bu görüşlerin başarısı için birlikte çalıştığımız arkadaşlarımız aramızdadır. Dostlarımız aramızdadır. Ve nihayet siz sevgili kardeşlerimle biraradayız. Hepinizi Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Merkez Yönetimi adına hürmetle selamlıyor, hoş geldiniz diyorum. Ve şunu eklemek istiyorum: Bugün, burada, bu kongreyi yapacak duruma gelmişsek eğer, bu, bizim olduğu kadar, demin saymaya çalıştığım bütün o dost-

larımızın, arkadaşlarımızın, yoldaşlarımızın da eseridir. Hepsine ayrıca teşekkür borçluyuz.

Alkışlar...

Arkadaşlar; kongremiz, çok önemli, kritik bir günün arifesinde toplanmaktadır. Biraz önce genel kurulunuz ittifakla bir karar aldı. Ne içindi bu karar? En kısa tarafından söylemek gerekirse, "savaşa hayır" demek içindi. Ama savaş, savaşın soluğu ensemizde. Kaç aydır Körfez Krizi'ni izliyoruz. Geldi, son noktasına dayandı. Giderek barış ümitlerinin azaldığı, nerdeyse söndüğü, savaşın ise çok yakın olduğu daha sıkça ifade edilir oldu geniş kesimlerce. Ama birşey var, o değişmedi, bir an bile değişmedi. Adım adım daha da gelişerek kendini ortaya koydu. Halkımız savaş istemiyor. Bu kesin.

Alkışlar...

Körpecik gençlerimizi hapse atsalar da istemiyor, haklarında tahkikat açsalar da istemiyor. Kesinlikle savaşa karşı. Sadece bizim halkımız da değil; dünya halkları savaşa karşı. Artık savaşın bir çözüm olmadığını herkes biliyor. Savaşın çözüm olmayıp yeni yeni sorunlara gebe olduğunu herkes biliyor. O yüzden herkes savaşa karşı. Ve eğer şu ana kadar savaş çıkmamışsa, bunun birinci nedeni, kitleleri savaşa, savaşın gerekliliğine henüz inandıramamış olmalarındandır.

Çok eski, kırk yıllık bir anımı aktarmak istiyorum, müsaadenizle. Körfez Krizi çıkalıberi her an aklıma takılıyor. 1950'de Sovyetler Birliği bir süre Birleşmiş Milletler çalışmalarına katılmama kararı almıştı. O zaman durum bugünkü gibi değil. Bağlantısızlar, üçüncü dünya ülkelerinin çoğu henüz bağımsızlıklarını kazanarak Birleşmiş Milletler'in üyesi olmamış. Genel Kurul'da Batılılar ve onların lideri olarak Amerika hakim. Aynı biçimde Güvenlik Konseyi'nin diğer üyeleri de hemen istisnasız aynı durumda olduğu gibi daimi delege durumundaki beş büyük ülkenin dördü de Sovyetler'e karşı. O zaman Çin'i de şimdiki Taivan temsil ediyordu. Soğuk Savaş'ın en sıcak yılları. Sovyetler Güvenlik Konseyi'nde alınan aleyhteki kararları ardarda veto etmekten bıkmışlardı ve bir süre Birleşmiş Milletler'in çalışmalarına hiç katılmamayı uygun görmüşlerdi. İşte tam o sıralarda Kore Savaşı patlak verdi. Gene aynı günlerde Türkiye'de de ilk Barışseverler Derneği Boran'ın başkanlığında kurulmuş bulunuyordu. Sovyetler'in yokluğunda Güvenlik Konseyi, Amerika'nın isteğiyle Kore Savaşı'na Güney Kore lehine aktif destek verme kararı verdi. Ancak verilmesine, karar verilmişti ama, bu kararı fiilen uygulayarak Amerika'nın yanında savaşa katılmaya istekli devlet hemen yok gibiydi.

Amerika ise yalnız kalmamak, kendi kuvvetlerine Güvenlik Konseyi'nin kararını uygulayan bir Birleşmiş Milletler ordusu hüviyetini verebilmek için uğraşıyordu, şimdi olduğu gibi.

Sonuçta kimi batılı ülkelerden katılan oldu, ama öylesine, kiminden bir Kızılhaç ekibi, kiminden küçük bir birlik vesaire. İşte o sırada bir Amerikalı senatör geldi Türkiye'ye, yanılmıyorsam adı Albay Caine. Görevinin de diğer ülkelerin Amerikalılar yanında savaşa katılmalarını sağlamak olduğu söylenmişti.

Türkiye'de ise 14 Mayıs seçimleriyle iktidar el değiştirmiş, Demokrat Parti iktidara geçmiş, Menderes Hükümeti'nin ilk ayları. Amerikan yönetiminin özel temsilcisi olan bu zat geldi ve Başbakan Menderes'le, Dışişleri Bakanı Köprülü ile görüştü. Hemen o akşamüstü, başka bir ülkeye gitmek için Türkiye'den ayrılırken beyanat verdi gazetecilere. "Tamam" dedi, "kabul ettiler". Oysa hükümet onun bu beyanatından daha sonra gece dokuzda yeni Cumhurbaşkanı Bayar'ın başkanlığında olağanüstü olarak toplandı ve Kore'ye asker gönderme kararı verdiğimizi açıkladı. Karar daha önce verilmişti Demokrat Parti kurucularınca; hükümetin yaptığı ise yalnızca bu kararı onaylamak olmuştu. Meclisten karar çıkması ise çok sonraları oldu, o da Kore'deki askeri birlikte yasaların "savaş hali" hükümlerinin uygulanmasını sağlayabilmek için. İsterseniz bu noktada da bir paralelizm kurabilirsiniz.

Ertesi gün Türkiye'deki barışseverler, başta Dernek yöneticileri bu karara karşı çıktılar ve arka arkaya tutuklandılar; milli menfaatlere zarar verici faaliyetlerde bulunmak iddiası ile Ankara'daki Askeri Siyasi Mahkeme'ye sevkedildiler.

O günlerde Barış adlı bir dergi çıkıyordu. Bir kapak kompozisyonu çıkmıştı dergide. Bir köylü soruyordu kompozisyonda: "Kore nere?" Evet, Kore çok, çok uzağımızda idi. Oraya gidildi ve ölündü. NATO'ya girebilmemiz için alınan vaadin bedeliydi bu.

Şimdi Körfez Krizi ile ilgili gelişmeleri gördükçe ister istemez o günleri yeniden hatırlıyorum.

Ama bugün artık "Kore nere" de diyemeyiz. Çünkü Irak bizim komşumuz. Yıllar yılı beraber yaşamışız. Ondan sonra yıllardır da iki komşu olarak, iki bağımsız devlet olarak birlikte yaşamaktayız. Niçin savaşacağız, neyi elde etmek için? Evet, bir karar alındı. Ama onun benzeri bir karar yıllar önce İsrail için de alındı. Bunların tartışmasına girecek değilim. Çalışma Raporu ayrıntılarıyla anlatıyor. Karar alındı; tamam. Ama savaşın gerekliliği konusunda halkımıza açık bir ikna noktası getire-

memişlerdir. Hele hele gazetelerin yarı şaka yarı ciddi yazdığı gibi, "bir koy, üç al" hikayesi ise bu, tümüyle, tümüyle reddedilmelidir. Çünkü insanlarımızın kanıyla hesap yapılamaz.

Alkışlar...

Binlerce askerimizi Kore'ye gömdük. Sonunda değişen nedir, hiç.

Diğer yandan, gene bu toplantımız, Kuveyt krizinin bile gölgeleyemediği bir iç gerilimli ortamda yapılmakta. İşçi eylemlerinden söz açmak istiyorum; 3 Ocak'tan, grevlerden, Zonguldak'taki yürüyüşten. Kuveyt için zihniyet neyse burada da aynı gibi görülmekte. Eğer böyleyse, biz bunun kesinlikle karşısındayız. Neymiş? Özellikle Zonguldak için söylüyorum, zarar eden işletme kapanır. Böyle buyurmuş sayın Cumhurbaşkanı Özal. Evet, zarar eden işletme kapanırmış. O zaman ne olacak; sormak gerekir, ne olacak sonra? Bütün Zonguldaklıları açlığa mı mahkum edeceğiz? Çünkü Zonguldak, ancak Havza'yla birlikte vardır. Ve onları, babalarını vaktiyle kamçı zoru ile madene indirmişlerdir devlet olarak, ihtiyaç var diye. Madenci çocuğu gene Maden'de yetişip madenci olmuştur. Onun dışında hayat var mı Zonguldak'ta? Eğer böyleyse durum, oturup düşünmek gerekir. Bu işletme zarar ediyorsa, sorumlusu işçiler değildir. O zaman işçinin hakkı ödenir önce, sonra da zararın nasıl giderilebileceği, nasıl yeni işletmeler kurulabileceği veya yeni tekniklerin nasıl getirilebileceği hep birlikte, işçilerin de sendikalarıyla katıldığı, işverenin taraf olduğu, ekonomistlerin, uzmanların da bulunduğu bir şekilde birlikte çözülmeye çalışılır.

Ama yapılan bu olmadı. Ve Zonguldak'lılar bir aylık grevden sonra Ankara'ya yürüyüşe geçmek zorunda kaldılar, daha iyi anlatabilmek için dertlerini. Büyük destek gördüler. Biz de Parti olarak karınca kararınca desteğimizi belli etmeye çalıştık. Daha grevin ilk başladığı sıradaydı. Bizim il kongremizle denk düşüyordu. Ben kongreye katılmak üzere diğer üst kurul temsilcisi arkadaşlarımla birlikte Zonguldak'a gittiğim zaman, sendika başkanını ziyaret ettik; başarı dileklerimizi ilettik. Daha sonra da yürüyüşleri sırasında gene bir müddet olsun yanlarında yürüyerek desteğimizi belli etmeye çalıştık.

Elbette bunlar popülizm değil.

Alkışlar...

Çünkü o destek sadece ve sadece yüzde yüz haklı olan davalarında dikkati çekmek için, kamuoyunun daha fazla meselenin üzerine eğilmesini sağlamak için yaptıkları hareketlerde onlara destek olmak endişesiyle yapılmıştı.

Buradan şuna geçmek istiyorum: Çok uzun süre, işçi sınıfı ve temsilcileri, sol, komünistler Türkiye'nin sorunlarının çözümünde hep dıştalandılar. Onları hapislik bekledi, sürgün bekledi, ceza bekledi. Ve o zaman da bu meselelerin gerçekten çözümüne olanak kalmadı. Giderek azalacağına, bu dışlanma daha da gelişti.

Bugün diyoruz ki, Türkiye artık Kurtuluş Savaşı'nın hemen sonrasındaki mutabakatlarla idare edilemez duruma gelmiştir. Hergün karşılaştığımız sorunlar bunun sonucudur. Eğer bugün ülkede, ikibinli yıllara gidiyoruz derken, bırakalım çağ atlamayı, dünyanın gidişine ayak uyduracak bir durumumuz olacaksa eğer, yeni mutabakatlar gerekir. Cumhuriyetin bu yeni mutabakatlar temeline oturtulması gerekir. Ve bu mutabakatlar çerçevesinde anayasanın, yasaların değiştirilerek -herkesin bildiği şeyi yeniden keşfedecek değiliz- bu mutabakatlar ve insan hakları çerçevesinde demokrasisizlikten kurtulmak gerekir.

Efendim, bir zamanlar yalnızca savaşı yürütmüş bürokrasi vardı ve onun eşrafla mutabakatı vardı. Belki o ilk anlar için yetmişti de bu. Ama bugün artık görmezden gelinemeyecek ve her durumda kendini belli eden işçi sınıfı var, emekçiler var; islami bir kesim var. Beğenin beğenmeyin, kabul edin etmeyin, bu mutabakatta onların da yeri var. Çünkü bu bir gerçek. Aynı biçimde Kürtler var, yurttaşlarımızın en az beşte birinin Kürt asıllı olduğu gerçeği var, onların da istemleri, beklentileri var. Artık deve kuşu gibi başımızı kuma sokarak, bu gerçekleri halâ görmezden gelerek bir yere varamayız. Bu mutabakatlarda onların da yerleri var. Ve ancak o zaman, bütün bu kesimlerle birlikte mutabakatlar gerçekleştirildiği zamandır ki, biz ikibinli yıllara rahatlıkla ilerliyebiliriz, ancak o zaman.

Biz bu konuyu Cumhuriyet Bayramı mesajından bu yana ısrarla ileri sürdük, her fırsatta yineledik. Ve eğer bugün, biraz önce saydığımız şekilde, değişik görüş ve çevrelerden temsilciler, dostlar, kardeşler buraya, bizi izlemeye gelmişlerse, bu mutabakat meselesinin, bu yoldaki düşüncelerimizin yalnızca çok dar bir çevrede, kendimizle sınırlı kalmayıp geniş bir yansıma bulmuş olmasının da bunda önemli payı vardır. Bu, onun işaretidir.

Evet arkadaşlar; dikkat buyurun, mutabakatta yer almayanlar kimler, hangi kanun maddeleri ceza tehdidi altına alıyor onları; hep bildiğimiz, artık dilimizin pelesengi olmuş olan, değil bizim, Türkiye'nin dışında, çok uzaklarda yaşayan yabancıların bile nerdeyse ezbere bildikleri maddeler bunlar, 141, 142 ve 163. maddeler. Bu yüzden bu maddeler üzerindeki çalışmaları-

mız, dikkatleri tekrar tekrar bu konu üzerinde yoğunlaştırma çabamız birinci derecede önem taşımaktadır.

Alkışlar...

Niçin bunlar kaldırılmıyor, niçin buna evet denmiyor; bu kadar basitleşmiş, herkesin anladığı, farkettiği bir hale gelmişken? Ya fanatik bir kesim var, fanatizmin girdabında boğulmuş, gözü dünyayı görmüyor. Herhalde var böyleleri, ama çok fazla da olduklarını sanmıyorum. Ya diğerleri, geriye kalanlar kimler? Kimler engelliyor bu maddelerin kalkmasını, kimler direniyor? Aslında birçokları, ilk bakışta ne kadar iyi niyetli, ne kadar demokrat görünse de, böyle bir durumda ellerindeki olanakların, maddi manevi olanakların azalacağından korkmaktadırlar, yitireceklerinden korkmaktadırlar. Onun için de karşı çıkmaktadırlar. Ama ne demişler: "Korkunun ecele faydası yoktur". Elindeki olanakları yitirmek istemiyen, ister sermaye olsun, ister bürokrasi olsun, ister bunların dışındakiler olsun, ne kadar korksalar da, bu korku ile ne kadar direnseler de boşunadır. Bu maddeler kaldırılmak zorundadır, kaldırılacaktır.

Alkışlar...

Partimiz 141/142 konusunu bir daha çıkmamak üzere Türkiye'nin gündemine öylesine yerleştirdi ki, kesin olarak çözümlemeden bundan kurtuluş olmadığının herkes farkında. Gerçi bugün 141 ve 142, Anayasa ve onunla birlikte toplantı ve gösteri yürüyüşleri, grev ve lokavt, toplu sözleşme ve benzeri konular tartışılırken, bu tartışmanın bir bölümü haline gelmiştir şimdi. Ama hiç unutmayalım, dikkatimizden kaçmasın; bir bölümüdür tartışmanın, ama çok özel bir bölümü. Şimdiye kadar dışlanmış olanların, hepsinin adeta ana maddesi durumundadır, bu dışlanmanın ideolojisini yapar durumdadır bu maddeler. Onun için bu kadar önemlidir.

Bir başka tarafı daha var işin. Hani şu meşhur domino teorisi var ya. Burada açılacak bir gedik, buradaki bir gerileme, bununla sınırlı kalmayacaktır, kalamıyacaktır, devrilen domino taşı ile birlikte diğer taşların ardı ardına devrilmesi gibi. Sıra adım adım Türkiye'nin demokratikleşmesinin önündeki diğer engellere gelecektir. Nitekim bugün biz fiili durum olarak buradayız. Bizim burada oluşumuz gibi Zonguldak'lı kardeşlerimiz de Mengen'de fiili durum olarak oradaydılar. Kurulan yeni memur sendikaları fiili durum olarak vardırlar. Mahkemede Kürtçe konuşan arkadaşların yarattıkları da fiili durumdu. Yani bir fiili durumlar ülkesi haline gelmişiz. Bu böyle devam edemez. Eğer fiiliyat çağdışı yasaları çoktan aşmışsa onlar derhal kaldırılarak fiili durum hukukileştirilmek zorundadır.

141, 142 1936'da kabul edildi. Ama ondan önce de vardı, elbette 141, 142 olarak değil, öyle bir madde yok, henüz İtalyan faşist kanunlarından aktarılmak düşünülmemiş. Ama sol, komünistler gene ceza tehdidi altında, gene ceza yaptırımı altındaydı. Bir kere daha aktarmıştım, sanıyorum. İlk zamanlar İstiklal Mahkemeleri filan... sonra onlar bitiyor, yerine Takrir-i Sükûn, daha sonra başka maddeler ... nihayet "mal aleyhine cürüm" demişler. Yani dağ başında yol kesip adamın eşyasını alırsan üzerinden, hangi madde tatbik ediliyorsa, o maddeyi komünistlere tatbik etmeye kalkışmışlar. Bir mahkeme böyle karar vermiş, sonra arkası gelmiş. Çünkü efendim, bunlar mala karşıdır, o halde mal aleyhine cürme girer, demiştir. Evet, bir avukat delege arkadaşımız nerdeyse kahkaha atacak bu garabet karşısında. Ama bir gerçek bu.

1936'ya kadar böyle yapılmış, bu ve benzeri maddeler kullanılmış. Kısacası, baştan itibaren devamlı olarak baskı ve ceza tehdidi altındaymış sol. Buna karşın, gene de yetmiş yıllık gelenekten söz açıyoruz. 70 yıl boyunca bu hareket yok edilememiş, durdurulamamış. Yok edilmek, durdurulmak ne kelime, Türkiye'nin son zamanlara kadar sayıda sırada kimi, yetiştirdiği hangi değeri varsa, isterse bilim adamı olsun, isterse sanatçı edebiyatçı, ressam, heykeltraş olsun, aydın olarak düşünebildiğimiz hangi değeri varsa, dışarda biraz olsun tanınmış, akla gelen kim varsa, hep tekrarlıyorum, ya doğrudan parti çevresindendir, ya da en yakın halkasındadır. Böyle olmuştur, böylesine etkilemiştir Türkiye'nin aydınlarını bu hareket. Uzun söze hacet yok, bir iki örnek yetecektir: Boran'ı, daha öncesini, gençliğini, bir bilim adamı olarak Boran'ı alın; Türkiye'de ilk defa gerçekleştirdiği "Sosyal Yapı Araştırması"nı hatırlayın. İsterseniz Ruhi Su'yu alın, bir opera sanatçısı iken daha o sıralarda türkülere gönül vermiş Su'yu alın. Sonra hapislik ertesi o büyük sıkıntılar döneminde en kötü, en salaş gazinoların bile onun sazı ve sözü başladığı zaman bir konser salonuna dönüştüğünü hatırlayın. Nazım'ı alın. Bugün dünyada üç tane Türk ismi say deseniz, ilk akla gelecek olanlar Mustafa Kemal, Nasrettin Hoca ve Nazım Hikmet'tir. Diğerlerini alın, Orhan Kemal'leri, Sabahattin Ali'leri hatırlayın. Evet, bu kadar büyük ceza tehdidine, yaptırımına, işkenceye, hapise, sürgüne rağmen bu hareket yok edilemedi, durdurulamadı. Ve de, bütün bu zor koşullara karşın etkisini de sürdürdü. Evet, o etki çok büyük değildi aydınların ötesinde. Ama iki şeyi yapabildiler. Bir, dediğim gibi yok olmadılar. Her zaman devamı sağlayacak kadar yeni insan yetişti, hareketi devam ettirecek, bayrağı elden düşürmeyecek kadar; ve

iktidara da teslim olmadı, iki.

Bütün bunlar elbette bizde, o hareketin bugünkü devamcıları olarak bizde coşku yaratmaktadır. Bundan gurur duyuyoruz. Bu hareketin son halkasını oluşturmaktan onur ve gurur duyuyoruz. İstanbul Kongresi'ndeki konuşmamda buna benzer şeyler söylemiştim. Şu anda üyemiz olmayan TBKP'li bir arkadaş kendi konuşmasında buna da değindi. Ve mealen, "bunlar niye anlatılır" diye sorduktan sonra gene kendisi yanıtladı: "İnsanları, üyeleri birbirine ve belli bir çevreye bağlamak, onları heyecenlandırmak, coşku uyandırmak için". Ama, dedi ve ekledi; bundan sonrası için bunlara gerek duyulacak mı bilmiyorum, hem tam olarak ne olup ne olmayacağı belli değil, ama herhalde böyle olmayacaktır. Eğer coşku gerekiyorsa sizi belirsizliğin coşkusuna çağırıyorum dedi. Evet mealen böyle söyledi. Belirsizlik konusuna daha sonra değinmek istiyorum, fırsat düşerse. Ama hemen şunu söylemek istiyorum. Bunlar elbette hepimizde coşku uyandırmakla birlikte, ben bunları, sizlere bunun için anlatmadım, arkadaşımın zannettiği gibi . Herşeyden önce bir gerçeği yansıtmak için aktardım. Çünkü genellikle her yeni dönemde, bir dönemeç alınırken, aradaki farkı, eski ile arasındaki farkı çok daha açık seçik gözler önüne serebilmek için, geçmişin muhasebesi yapılırken ister istemez kusurlar abartılır, hatalar öne çıkarılır. Kimileri için bu hatta red ve inkar halini alır. Onların da kusurları olmamış mıdır, elbette vardır,kimbilir ne kadar. Ama aynı zamanda en azından şunu söyleyebiliriz eski yoldaşlarımız için: Onlar özü ile sözü, düşünce ile davranışları bir olan insanlardı. Ne düşündülerse onu gerçekleştirmeye, yaşamlarını da ona uydurmaya çalıştılar. Komünist olarak yaşadılar, komünist olarak öldüler. Diğer yandan, o zamanın istemleri de, o günkü söylem içinde söylenirse uzak program, yakın programdı hatırlarsanız. Uzak program devrim ve sonrası ise, yakın program hemen yalnızca demokratik taleplerdi. O günkü söylem içinde de olsa istenen bundan başka birşey değildi. Örnek mi, 46 yılının Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin programını okuyun. Bir devrimci durum değerlendirmesi filan yapılması çok daha sonralara, 60'ların sonrasına aittir.

Buradan partimizin 141-142 kampanyasına ve geleceğine ilişkin karar tasarısı hakkındaki düşüncelerime geçmek istiyorum:

Arkadaşlar; belki ilk kez, ama aynı zamanda son kez buradan kişisel görüşlerimi aktarmak istiyorum sizlere. Bu konunun ilk kez, Parti Meclisi öncesi Genel Yönetim Kurulu toplantısında görüşülmesi sırasında ben bulunamadım. O güne ve

ertesi günkü Parti Meclisi toplantısına katılmama maalesef sıhhatim elvermemişti. Bir eğilim kararı çıktı o zaman. Son olarak Genel Yönetim Kurulu'na, Kongre'nize sunulacak bir karar taslağı halinde geldiği zaman ben arkadaşlarıma şunu söyledim: Kişisel olarak, Parti'nin önüne koyduğu hedeflerden biri olan 141/142'nin kaldırılması gerçekleşinceye kadar, ben kişisel olarak Parti'nin aynen devamından ve bütün gücünü buna serfetmesinden yanaydım. Ama artık bunu gerçekçi bulmuyorum. Çünkü eğilim kararından sonra buna göre tutum almaya yönlenmiştir partililer. Bu yüzden de tasarının lehinde oy kullanacağımı söyledim.

Niçin böyle düşünüyordum, neden aynen devamından yanaydım: Biraz önce 141-142'nin önemini belirtmeye çalışmıştım. Bir başka açıyı da şimdi eklemek istiyorum. Arkadaşlar; biz diyoruz ki, 70 yıllık bir geleneğin devamcısıyız. Arkadaşlar, o insanların kimi hapislerde yitip gitmiş, kimi sefalet içinde ölmüş, kimi sürgünde can vermiş, kimi vatandaşlıktan atılmış, dönememiş yurda. O insanların aklanması gerek herşeyden önce arkadaşlar, bir komünist olarak aklanması gerek.

Sürekli alkışlar...

Bugünkü söylemler içinde değil, kendi söylemleri içinde aklanmaları gerek. Bununla en önce biz görevliyiz, bunu gerçekleştirmeliyiz, bu görevimizi başkalarına bırakamayız, diye düşündüğüm için.

Kısa süre önce Menderes ve arkadaşları aklandı. Kore hikayesini biraz önce anlattım. Bilen bilir 6/7 Eylül'ü, İstanbul'un ne hale düştüğünü, İstanbul'da gayrimüslimlere neler yapıldığını Demokrat Parti'li militanlarca. Ve sonra, daha sonra ise biz kırkdört kişi yakalandık "tahrik ve teşvik"ten. Kafamızda hep aynı soru, niye biz de başkası değil. Bir neden arıyoruz, uygun bir neden arıyoruz, mantıki bir neden arıyoruz. Çok şey düşünüldü. Uzatmıyacağım. Sonunda hiçbir şekilde bir yere bağlayamadık. Çok sonraları öğrendik gerçeği. Gece Menderes bizzat gelmiş Emniyet'e, 50 komünisti yakalayın da bu işi komünistlerin üzerine yıkalım, demiş. Nöbetçi komiser Rüştü, öyle fazla araştıracak durumda da değil. Aklına o anda kimler geldiyse yazmış. Hatta bir ölüyü bile öldüğünü bilmediği için listesine dahil etmiş. Kendince bir liste yapmış 50 kişilik, bunlardan 44'ü yakalanmış.

Bütün bunlara rağmen Menderes'lerin aklanması gene de iyi olmuştur. Partimiz bunu desteklemiştir. Ama niye sadece onlar?

Bizimkiler de bir komünist olarak aklanmak durumundadırlar. Ve bunu sağlamak için de birinci derecede görevli bizleriz. Bugüne kadar yapuğımız gibi bundan sonrasını da biz gerçekleştirmeliyiz. Herhalde bunu da Menderes'e yapıldığı gibi Özal'a bırakacak değiliz.

Bununla birlikte, öyle kolayca, şu vaya bu tarafı yeğ tutacağımız bir konu değil bizim şu andaki durumumuz. Bir başka parti teşekkül edecek bir iki gün içinde. Ve biz onun önde gelen kurucuları arasındayız. Ve o, daha geniş, daha büyük bir parti. Uzun zaman sonra mı biraraya gelinecek, birlik oluşturacağız, yoksa daha başından şimdiden mi? Şimdiden biraraya gelirsek bunun olumlu etkileri ne olur, uzun zaman sonra gelirsek bir süre iki ayrı partinin varlığı ne netice verir. Bunu tartmak o kadar kolay değil. İstanbul Kongresi'nde de bunu söyleyip "o yüzden" demiştim, "adeta miskalle tartarcasına ölçüp biçeceksiniz ve en olumlu kararı Büyük Kongremiz verecektir" Bugün de aynı kanıdayım.

Diğer yandan, bir başka noktaya daha değinmek istiyorum: Başlangıçta arkadaşlar "dönüşmek için başkalarıyla beraber olmak zorunludur" dedikleri zaman kafamda bunu somutlaştıramamıştım, niye böyle gerekiyor, diye. Ama şimdi, aradan altı ay geçtikten sonra, kesinlikle inanmaktayım ki -diğer komünist partileri bilmiyorum, onlar için birşey diyemem- ama bizim için, bizim partimizin dönüşmesi için böyle bir ihtiyaç kesinlikle vardır. Çünkü düşünceler çok daha kolay gelişiyor, değişiyor. Ama insanlar, insan olarak, kişi olarak hepimiz davranışlarımızı, alışkanlıklarımızı düşüncelerimizde olduğu kadar kolaylıkla değiştiremiyoruz, düşüncelerimizi kendi kişiliğimizde o kadar kolay gerçekleştiremiyoruz.

Devrim sözcüğünden korkmuyorsak eğer, devrim demek geliyor içimden; adeta kendi içimizde devrim yapmak zorundayız herşeyden önce. Biraz önce eski yoldaşları anarken söyledim, onlar komünist olarak yaşadılar, komünist olarak öldüler. Onlardan bugün için alacağımız en büyük ders, örnek alacağımız tarafları asıl burdadır. Özleri ile sözlerinin, düşünce ile davranışlarının aynı olmasıdır. Bunu edinebilmek durumundayız, bu örneği kendi kişiliklerimizde de gerçekleştirebilmek durumundayız. Hani şimdi perestroyka -glasnost filan diyoruz, şeffaflık diyoruz ya. Henüz o şeffaflıktan çok uzağız. Bir taraftan insan olarak, kişi olarak, birey olarak halâ, yöneticimiz birşey söylerse peşin düşüncemiz, ilk düşüncemiz önce ona uymaktır, itaattir. Bunu kırabilmiş değiliz. Eğer bir eleştiri yapıyor olsak bile bunu çok dikkatle, kelimeleri adeta tek tek tartarak bir eleş-

tiri havası vermeksizin gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Bir taraftan da yönetici olarak tabuları yıkarken, eğer varsa kendi içimizde devam etmekte bulunan, adeta bizim düşüncelerimize herkesin peşinen uyması zorunludur, biçiminde özetlenebilecek tabuyu henüz kırabilmiş değiliz.

Alkışlar...

Bunun için, şimdi diğerleriyle danışma gereği bulunan bir birlik durumu gerekir, diyorum.

Arkadaşlar; buradan 4 Haziran'daki kuruluşumuza geçerek bu konuda birkaç şey söylemek istiyorum: Bir kere şunu kesinlikle belirteyim ki, kuruluş, partimizin yasal kuruluşu doğal sonuçtur. Bunun dışındaki herşey, gerekirse düşünülebilirdi elbet ama, bunların hepsi de doğallığın dışında olacaktı. Hatırlayacaksınız, şimdi kronolijisi de yayınlandı. 16 Kasım 1987'de gelişimizle birlikte başladı bu süreç; yeni gelişlerle, açığa çıkışlarla, komünist partisinin bir gereksinim olduğu yolundaki çok imzalı açıklamalar ve ilanlarla geldi son noktasına, bizim grevimize kadar. Grevimiz sırasında bütün dünya, sade Türkiye değil elbet, bütün dünya demokrasi güçlerinin büyük dayanışmasını gördük. Onlar da biliyorlardı bunu ne için yaptığımızı. Biran önce özgürlüğümüze kavuşarak partimizi kurmak için. Tahliyemizden sonra -kişisel olarak konuşacağım demiştim, kişisel olarak söylüyorum- eski arkadaşlarımın büyük, çok büyük bir çoğunluğu beni izlemedi. Fikret der ki: "Hak bellediğin yolda yalnız gideceksin". Elbet yalnız gitmeyi kimse istemez. Ama hak bellemişsen gidersin. Şimdi aradan bu kadar ay geçtikten sonra, Partimizin Büyük Kongre'sini yapmakta olduğumuz şu anda geriye baktığım zaman, kesinlikle inanmaktayım ki, o sırada sadece bir işi yarıda bırakmamak için buna evet demişsem, şimdi Türkiye'de hareketin gelişimi açısından çok büyük bir iş gördüğümüz kanısındayım ve bundan dolayı da çok memnunum.

Alkışlar...

O sıradaki tartışmaların -fırsat düştükçe hep söylemiştim- doğal yanıt yeri bizim kongremiz olacaktır, diye. Kongre öncesinde vaktiyle aldığım notları, o günün belgelerini bir daha karıştırdım ve arkadaşlarla aynı kanıya vardım, artık anlamını yitirmiştir çoğu. Şunu söylemek istiyorum: Onlar da bakıyorsa eğer geriye şimdi, herhalde artık eski düşüncelerinde olmayacaklardır. Hatta belki artık kendi kendilerine, hata mı ettik yoksa, diye düşünüyorlardır, en azından.

Yalnızca şunu söylemek isterim, ek olarak. Eğer o günden bu yana bu yolu beraber yürüyebilmiş olsaydık,.bugün var-

dığımız nokta şimdikinden çok daha ilerde olacaktı, diye düşünmekteyim. Ne kadar anlayışla karşılasam da davranışlarını, gene de acınmamak, aynı yolu birlikte yürümeyi gerçekleştirememiş olmaktan dolayı acınmamak elde değil. Ancak şunu huzurunuzda tekrar, bütün açık kalpliliğimle belirtmek isterim ki, önce TİP Genel Sekreteri olarak o partiden aldığım, daha sonra da Birleşik Parti olarak sizlerin yinelediğiniz görevi yerine getirerek bugün partimizin bu duruma gelmesinde katkım olduğundan dolayı gerçekten çok sevinçliyim, mutluyum.

Bugün yeni açılımlarımız var. Yeni Açılım Dergisi'nin adını çok sevdiğim için yeni gelişmeleri böyle ifade etmeyi tercih ediyorum. Önce şunu kesin olarak kabul etmek zorundayız. Bu açılıma gerek var, içeriğinden bağımsız olarak gerek var. Bir kere dünya eski dünya değil. Dünya küçüldü diyoruz. laf değil bu. Daha konuşmamın başında söyledim; eğer bugün buraya gelebilmişsek bunu bütün dünyadaki dostlarımıza borçluyuz aynı zamanda, dedim. Evet öyle, dünya küçüldüğü için öyle; karşılıklı bağımlılık artığı için öyle. Dünyanın herhangi bir yerinde insan haklarına karşı girişilen bir hareketin aynı zamanda kendisine yapılmış olduğunu farkedenler giderek çok daha fazlalaştığı için öyle. O zaman yeniden düşünüp değerlendirmek gerekir her şeyi. Hem bir başka taraf daha var: İnsanlar şimdi 5 milyar. Bilmem şu kadar yıl sonra şu kadar milyar olacaklar. Ve de bu insanlar, uzun, çok uzun yıllar boyunca kendilerini merkez, doğayı ise sömürü nesnesi olarak gördüler. Şimdi anlaşılıyor ki, hele bu kadar kalabalıklaştıktan sonra istediğimiz gibi sömüremeyiz doğayı. Biz sömüremediğimiz gibi herhangi biri sömürmeye kalkıştığı zaman da bütün dünya etkilenmekte bundan. Amazon'da orman kırımının dünyayı nereye götüreceğini düşünüyoruz. Fısfıslarımızın kutupların atmosferinde açtıkları delikleri düşünüyoruz. İtalyanlar Karadeniz'e el altından kirli variller yolladılar, diye ne yapacağımızı bilemiyoruz. Dünya gerçekten küçüldü. Ekolojik denge özel bir önem taşıyor artık. Hesap etmemiz gerek. Savaş bir çözüm olmaktan çıktı, diyoruz. O zaman bunun yerine konacak şeyler gerek. Bunları ciddi ciddi düşünmek, değerlendirmek durumundayız. Herşey globalleşiyor. En ufak sorunumuz bile kendi çevresinde kalmıyor, globalleşiyor. Arnavutluğu gözünüzün önüne getirin. Yıllar yılı tek başına, otarşik olarak yaşamaya çalıştı durdu. Olmadı. Önce futbol müsabakalarıyla başladı yakınlık. Arkası geldi. Herhalde yeni toplum, önümüzdeki dönemin toplumu bambaşka bir toplum olacak; insanlarıyla başka, düşünceleri, davranışlarıyla başka. Halkımızın, insanlığın, bütün o insancıllığına da-

yanan bir toplum olacak herşeyden önce. Uygarlık ve doğanın bütünlüğünü benimseyenlerin toplumu olacak. İnsanın bir amacı olabileceğini ve bu amaçla toplumu değiştirebileceğini öngörenlerin toplumu olacak. Ama bunları söylerken, hiç kuşkunuz olmasın, sosyalizmin de özünü tanımlıyoruz, demektir. O halde biz, biz olmaktan çıkmayacak mıyız?

Gene Tevfik Fikret'ten söyliyeyim: "Şüphe bir nura doğru koşmaktır". Asıl ölü toprağı serpilmiş olandan korkmalı. Durmaksızın aynı şeyi tekrarlıyan veya suskun olan toplumdan korkmalı. Bundan dolayı, durmadan soru sorulmalı, yanıt aranmalı. Ama bu, özellikle o yanıtlarla kendimizi daha iyiye, daha ileriye götürebilmek için yapılmalı; sadece soru sormuş olmak için değil, sadece kendi içinde ve tartışma olsun diye tartışmak için hiç değil. Tartışmalı, ama tartışmadan mutlaka müsbet sonuçlar çıkaracak biçimde tartışmalıyız. Elbette yürünecek yol var. Hiçbirşey olduğu yerde durmuyor. Tek değişmeyen şey budur, demişti vaktiyle Engels, değişmenin tanımı olarak, herşeyin değişeceğinin, değişmekte olduğunun ifadesi olarak. Yalnız bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum: Arkadaşlar beni bağışlasın. Aranızda oldukça yaşlı ve kabul ederseniz, bu yaşlılıktan dolayı da deneyimli bir arkadaşınız olarak, bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Eğer yürünecek bir yol düşünüyorsanız ve eğer siz parti yöneticisi iseniz, yani keşif peşindeki bir bilgin veya tek başına kitap yazan bir aydın değilseniz, bir parti yönetim kurulunda iseniz, yürünecek yolu hep birlikte yürümenin yolunu da bulacaksınız. Demiyorum ki, hız, en arkada kalana göre ayarlanacaktır, belki öyle olmayabilir, ama bir müddet sonra dönüp bakmışsınız ki arkanıza, sizi takip eden kimse kalmamış, bu durumda da olmamak gerekir. O yolu hep birlikte, severek, inanarak, aklı ererek, evet diyerek, hep birlikte katetmek gerekir. Birisi yeni birşey keşfettiği zaman çok heyecanlanır, herkesin de hemen anlayıp kabul edeceğini sanır. Yeni birşey öğrenildiği zaman da böyle olur. Parti yaşamında çok sık rastlamışımdır. Sosyalizm konusunda yeni bir iki şey öğrenmiş olan üye, bunu fabrikadaki arkadaşlarına anlatmaya çalışır, onların anlamaması üzerine de çok canı sıkılır, sinirlenir, kırılır. Çok dinlemişimdir böyle arkadaşları. O zaman sormuşumdur onlara, peki sen bunu ne zaman öğrendin, diye. Şimdi öğrendim, der. O zaman eklerim. Demek ancak şimdi, oysa o yüz senedir bilinmekte. Dur bakalım, onun da öğrenmesi için zaman tanı; ona anlatmaya, yol göstermeye çalış; senin gittiğin yolu o da gitsin, ama senden çabuk gitsin, diye.

Kısacası itidalli olmak zorundayızdır. Bir başka bakımdan da buna gerek var: İlk andan ilerilere sıçramanın heyecanı içinde, moda olanla geriye kalacak olanı, kalıcı olanı ayırdetmek o kadar kolay olmayabilir. Oysa kitlenin genel atalet yasası ve hiç aklımızdan çıkmaması gereken genel sağduyu hesaba katılınca, birlikte yüründüğünde, ilk heyecanla bir çıkmaz sokağa sapma olasılığı da çok azalır.

Bugün partimizin birçok konudaki yeni açılımları çok dikkat çekiyor, ilgi uyandırıyor. Ama şunu belirtmekten kendimi alamıyorum. Bana öyle geliyor ki, bu ilgi, o yeni sözlerin bizatihi kendisinden dolayı değil de, bunların bizlerden sadır olmuş olmasından, bizlerden çıkmış olmasından dolayıdır; niye, nasıl böyle söylerler ki, diye. Onun için, bu ilgi bizi aldatmamalıdır.

Bütün bunlarla şuraya varmak istiyorum arkadaşlar: Bu yetmiş yıllık gelenek, legal partisi, illegal partisi ... hepsini birlikte sayarak söylüyorum, bu görüşlere bağlı bir kitle yaratmıştır; yüzde oranı belki çok küçük bir rakamdır, ama gene de bir kitle yaratmıştır, üye, yandaş, oy veren vs. olarak. O kitle ile beraber olmalıyız. O kitleyi de yeni açılımlara birlikte taşıyabilmeliyiz. Şokun yaratığı ilginin aynen devam edeceğini ve bundan da yeni bir taraftar kitlesinin doğabileceğini düşünmek, o kadar doğru olmasa gerek. Bir arkadaşımız, biraz önce belirttiğim üzere, sizi belirsizliğin coşkusuna çağırıyorum, mealinde konuşmuştu İstanbul Kongresi'nde. Arkadaşlar, bir parti yönetiminde böyle birşeye hakkımız olmadığını düşünüyorum. Belirsizliği, örneğin bir bilim adamı için anlıyorum. Herhangi bir konuda şöyle henüz flu bir biçimde de olsa birşeyler sezinlemiş olmak ve onun üzerine gitmek, başarı veya yenilgi, başına ne geleceğini düşünmeksizin coşku doğurur. Bir bilim adamı için bu vardır, bir kaşif için bu vardır, bir mucit için vardır. Ama tek başına, yalnız olmayan, aynı zamanda başkalarıyla, kitleyle birlikte olanlar için durum değişir. Eğer aranızdan kimilerinin ciddi olarak, aynı heyecanı duyacak biçimde aklı yatmamışsa bunu bir macera olarak görüp değerlendirmeleri çok daha kolaydır. Diğer yandan, bir başka noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum: Birşeyleri eliyoruz. Gene bir parti olarak kitle ile birlikte olduğumuz için söylüyorum, elediğimiz şeyin yerine neyi koyduğumuzu hemen belirtmek zorundayız arkadaşlar. Şu veya bu şekilde kafasında kendine yeterli bir bütünlük oluşturmuş insanların o bütünlüğünden bir parçayı aldığınız zaman, o bütünlüğü bir başka biçimde de olsa yeniden sağlama olanağını ona verirseniz eğer, ancak o zaman birlikte daha öteye, daha ile-

riye adım atma da çok kolaylaşacaktır. Çünkü kitle için belirsizlik değil, tam tersine belirlilik gerekir. Belirli bir şey için karşısına çıkacağız, belirli bir şey için istekte bulunacağız, belirli bir şey için beraber olmak isteyeceğiz vs. Yoksa daha sonrasında, parti, hareket filan derken ortada pek birşey kalmadığını da görebiliriz. Tek tek bireylerin ise yapabileceği hiç bir şey yoktur.

Arkadaşlar, sözlerimin başında da söyledim, ilk kez ve herhalde son kez kişisel olarak konuşacağım, dedim. Bir kişi olarak kendimle ilgili düşüncelerimi de aktarmak istiyorum sizlere:

Bugün burada bu kongrenin yapılmasıyla, ben şimdiye kadar üstlendiğim şekilde bana verilen görevleri bu çerçeve içinde artık tamamlamış olduğumu düşünüyorum. Aslında bunu çok öncedenberi düşünmekteydim. Ama her zaman yeni bir görev geldi, reddedemiyeceğim bir görev olarak geldi karşıma. Yapmak zorunda hissettim kendimi. Becerebildiğim ölçüde, bütün gücümü kullanarak yapmaya çalıştım. Ama şimdi artık burada son noktasına kadar geldi diye düşünüyorum.

Bir kere şunu, bir örnek olacak olsa bile eğer, böyle bir örneğin de olmasını çok eskidenberi düşünmekte ve istemekteydim: Arkadaşlar; herhangi bir mevkiden, bir merciden insanların ya ölerek, ya da hırlaşarak -affedersiniz- veya devrilerek mi ayrılması gerekir? Hayır; "çekilme" diye de bir şey olmalıdır, bu da düşünülebilmelidir. İnsan bulunduğu yerden çekilebilmelidir. Daha fazla yararlı olamıyacağı kanaatine varmışsa hele ve daha yararlı olabileceğini düşündüğü başka görevler varsa, o zaman çekilmesini bilmek gerekir.

Bakın arkadaşlar, Hareket'in içinde yer almaktan başlıyayım; 46'dan 91'e 45 yıl, örgütlü bir partili olarak bundan ancak 1 yıl eksik, yani 44 yıl; kurul üyesi olarak, en üst kurulun üyesi olarak 64'den bu yana 27 yıl, genel sekreter ve genel başkan olarak, çok az bir süre dışında 66 ile 91 arası, demek ki 25 yıl ve nihayet bulunduğum son kongreden bu yana 12 yıl geçirdim ben. Arkadaşlar, bunlar yeteri kadar uzun zamanlardır. Ve de, bunların hepsini birden gözönüne aldığımda, artık yeter, diyorum. Dediğim üzere, daha oldukça uzun bir zaman öncesinden beri düşündüğüm bir konuydu bu. Yeni yeni gelişmeler bu düşüncemi geriye itti, ama değiştirmedi. Hatta giderek daha da pekiştirdi. Bir tek, küçücük bir istisnası var bunun. Burada olup olmadığını bilmiyorum. Burada değilse kulağı çınlasın, Aziz Nesin üstadımız, bir ara, "onlar olmasınlar, onlar olursa şöyle olur, böyle olur" filan diyordu ya, benim de aklıma, şeytan dürttü zahir, tersine olmamız gerekir gibi birşeyler gelmedi değil ha-

ni. Ama kendimi çabuk toparladım. Efendim, derler ki, politika da bir sanattır. Bir doğru tarafı var elbet. Ama politikanın da sanat oluşu, her sanatkar da iyi politikacı olur demek değildir. Tersinde de böyle. Politikacıdan da mutlaka sanatkar çıkmaz. Kısacası, şeytanın iğvasından çabuk kurtuldum. Bunun dışındaki herşey ise eski düşüncemi daha takviye etti, pekiştirdi. Bunları ayrıca tek tek saymaya gerek yok.

Arkadaşlar, şimdiye kadar bulunduğum yerlerde kendi özel istek ve gayretimle bulunmuş sayılmam. Hemen hepsi, sen burada mutlaka lazımsın, dedikleri için yüklendiğim görevler olmuştur. O görevleri özel olarak arzu etmedim, ama şu iki şeyi istiyordum: bir komünist olarak, daha ilerisini değilse bile, şunların gerçekleştiğini kendi gözlerimle görebilmek istiyordum: birincisi, 60'lı yıllardan sonra karşımıza çıkıı TİP-TKP ayrılığı. Bunun bir gün mutlaka ortadan kalkmasını istedim. Diyordum ki kendi kendime -Boran yoldaşıma da hep aynı şeyi tekrarlamışımdır- belki ben eski kuşağın son halkasıyım, ama bu iş bizim kuşağın meselesidir. Daha sonraki kuşakların, gençlerin bu işte hiç dahli yok; gerçi bizim de yok, kendi kendine oluşmuş, daha doğrusu büyük ağırlığıyla nesnel koşulların yarattığı bir durumdu bu, ama bizim kuşağın zamanında olmuştur. O halde bu sorunu çözmek de bize düşer. İkincisi ise şu idi: O yılları yaşayanlar bilir, bütün komünistler adeta ikinci bir kimlik edinmiş durumdaydı. Kendimize başka bir kimlik edinmiş gibi konuşmak, davranmak, her şeyi ağzımızdan çıkan her sözü, her davranışımızı kılı kırk yararcasına hesap etmek zorundaydık, dışımızdaki büyük çevrenin bize karşıt, karşıtın ötesinde düşman olduğunu bilerek. Görüşlerinden ödün vermeden ve de esmayı üzerine sıçratmadan ilişki, iletişim kurabilmek. Devamlı bunun sıkıntısını çeker durumdaydık. O yılları düşünün, o yıllarda yaptığımız işleri, bizi kuşatan çevreyi düşünün, çok zaman sizi gerçek kimliğinizle bilmeme durumunda olmalarının sıkıntısını düşünün. Hep ümidim, beklentim, bir gün gerçek kimliğimle ve kişiliğimle herkesin arasında rahat dolaşabilir, karşılarında rahatlıkla konuşup düşüncelerimi aktarabilir ve aynı ilişkileri gerçek kimliğimle de rahatlıkla gerçekleştirebilir durumda olmaktı.

Bugün bu iki istek de gerçekleşmiştir.

Bütün bunları Genel Yönetim Kurulu'nda arkadaşlarıma anlattım. Dedim ki, durun bakalım, emekli olacak da değilim. Ancak başka bir işi daha iyi yapabileceğinizi düşünüyorsanız o işi yapmakta yarar vardır. Evet, bir gün eski TİP'ten bir arkadaş yeni çalışmalara katılmayışının gerekçesi olarak, 25 yıldır çalışıyorum, 25 yılda emekli olunuyor, beni de emekli sayın, de-

mişti. Bunu Boran'a aktardığımda onun yanıtı şu olmuştu: Bu işten emekli olunmaz; ama işinin biçimi, mercii değişebilir.

Bakın arkadaşlar, ben biraz önce 1950'den söz açtım, sonra da 6/7 Eylül'den. Birçoğunuz belki daha doğmamıştı o zamanlar. Aklıma bir anı geliyor, araya sıkıştırıyorum birşey konuşurken. Öyle dinliyorlar. Anlıyorum ki, ben kendim dahi tarih olmuşum.

Arkadaşlar, bizim Türkiyeliler olarak -ben kendim de içindeyim- önemli bir eksiğimiz vardır, pek yazmayız; yazdığımız vakit de saklamayız. Adımlar'ın son sayısında bilmem gözünüze çarptı mı? Kardam arkadaşımız yeni açılımlarla ilgili olarak yazıyor ve sonunda mealen diyordu ki, "şimdi bu görüşler çerçevesinde Şefik Hüsnü'nün, Aybar'ın ve Boran'ın yazılarını bir daha okumakta yarar var". Hangimiz nasıl bulup okuyabileceğiz onları? Böyle bir eksiğimiz var. Oysa her yeni açılımın mutlaka eskiye dayanan bir tarafı vardır. İlk bakışta görünmese bile ne yapıp yapılır, bulunup buluşturulur, eskilerden dayanak gösterilmeye çalışılır. Resimden alın, örneğin, ekspresyonistleri, daha primitiflerden bunların bir örneği bulup çıkarılır. Bu her konuda böyledir. Yeni bir açılımla birlikte eskiler yeniden değerlendirilir, yeni bir gözle bakılır ve sonuçta eskiye yaslanılır. Bugüne getirilir, böylece yeni, geçmişle bağlanır. Böylece, ne oluyor kuzum, demekten kurtulur, tam tersine, bakın bu daha o zamandan böyle görülmüş, hiç değilse kimileri böyle görmüş, diyebiliriz. Bir yerlerde okumuştum, şimdi hatırlamadım yerini, diyordu ki, biz batı kültürüne dayalı marksizmi, batı kültürünü bilmeden aldık, ondan eksik kaldık. Kendi kültürümüzü ise reddettik. Ondan ötürü boşluktayız. Her ne hal ise. Şimdi bunlara girecek değilim. Ama eskilerle ilgili büyük eksiğimiz olduğu açık. İşte benim yapmak istediğim bu konuda çalışmak. Elbette şunu söylemek istemiyorum; ben bu işte çalışacağım ve bu iş hallolmuş olacak. Hayır, ama bu benim eskidenberi bir isteğim. Sıhhatim elverdiğince bu konularda yapabildiğim kadar çalışmak isterim bir kere. İkinci bir karar tasarısı var, Genel Yönetim Kurulu'nun sizlere sunduğu. Son kısmında arşiv meselesi var onun. İşte o tür işlerde daha yararlı olabileceğimi düşünüyorum.

Arkadaşlar; ben bu konuyu sorumlu bir başkan olarak bu düşüncelerimi arkadaşlarıma Genel Yönetim Kurulu'nda anlattım. Ve ekledim, ben bundan sonra herhangi bir kurul veya mercie aday değilim, buna göre çalışmaları yürütün, gereğini yapın.

İtiraf etmeli ki, çok büyük bir dirençle karşılaştım. Bu dirençte, benden yararlanmayı sürdürme isteğiyle birlikte ismimi-

zin beraber anılmasından henüz fiili durumu hukuki sonuçlarına kavuşturamamış olmamıza kadar mutlaka bulunduğumuz görevleri devam ettirme gereği öne çıkarılıyordu. Arkadaşlarım hepsi birlikte ve çok kesin olarak karşı çıktılar benim aday olmama isteğime. Öyle bir durum oldu ki, toplantı kilitlendi. Bundan sonra yapacağımız işleri, görüşmemiz ve sonucu bağlamamız zorunlu olan konuları görüşemez hale geldik. Ve bir gün ertelemeye karar verdik toplantıyı. Bir gece hepimiz ayrı ayrı düşünüp değerlendirecektik. Ertesi gün karşılıklı konumlarda bir değişikliğin olmadığı anlaşıldı. Yalnız bir arkadaşımız ortalama bir formül olarak birşey düşündüğünü söyleyerek şunu ortaya attı: Kongrede yeniden seçilin, sonra istediğiniz zaman çekilirsiniz, dedi. Ben ilk izlenim olarak, bu görüş ileri sürülür sürülmez karşı çıktım, çekilmenin yeri kongredir, bunun dışında gerçekleştiğinde yanlış anlamalara neden olabilir, yeniden aday olmamak en iyisidir, dedim. Ama sonradan bu kadar baskıyı ve kilitlemenin devam ettiğini gördüğümden kabul ettim bu öneriyi. Ancak üzerinde daha sonra düşününce yeni yeni sorunların ortaya çıkacağını gördüm bu önerinin kabulüyle. Her şeyden önce kongrenin yenilenmesi gerekecekti, yeni başkanın seçilebilmesi için.

Bütün bunları düşünerek, Genel Yönetim Kurulu'nun da üstünde en üst organ olan siz Genel Kurul üyelerine başvuruyorum, bu kongrede herhangi bir kurul veya mercie aday olmayacağımı yineliyorum. Beni anlayışla karşılayacağınıza ve bağışlayacağınıza da eminim.

Arkadaşlar, biz bugün ne istiyoruz? Sömürüsüz bir dünya istiyoruz herşeyden önce. Şimdi yeni bir "çağ"dan söz açılıyor bugünkü durum için, bugünün eskilerden farkını belirtmek için. İşte Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ var ya, şimdi de ondan da ayırdetmek için Çok Yakın Çağ deniliyor veya başka bir ad konulmak isteniyor. Bilimsel teknolojik devrimden sonraki çağdır bu, doğrudur, denebilir, daha öncesini aşan bir durumdur bu. Ama benim kişisel eğilimim, -isterseniz bunu eski bir arkadaşınızın kişisel alışkanlığına verin- insanlığın prehistorik dönemi ancak sömürüsüz bir dünyaya erişildikten sonra kapanacaktır. İnsanlığın ilk dönemi, ilkel komünal toplum sömürüsüz bir düzendi, ondan sonra sömürünün değişik çeşitleri olan dönemler birbirini izledi, sonunda gene sömürüsüz toplum, çok daha üst aşamada sömürüsüz bir toplum düzeni. Sömürü devam ettiği sürece, insanların insanca, insan kişiliğini geliştirerek gerçekten insanca, dopdolu yaşama olanağı bulabileceklerini sanmıyorum.

Alkışlar..

Ondan dolayı diyorum, sömürüsüz, savaşsız, herkesin kişiliğini rahatça geliştirebileceği bir dünya, kişisel, grupsal, ulusal... ne derseniz deyin çıkarları genel insanlık çıkarlarıyla uzlaştıran bir dünya. Ve meşhur deyimle, bize atalarımızdan miras kalmamış, çocuklarımızdan ödünç aldığımız dünyada, o dünyanın gereklerine uymuş, onunla uyum içinde yaşamak istiyoruz; bizim isteğimiz budur. Ve işte bu, başlıbaşına bir düzen değişikliğidir.

Eskiden gençliğin çok hoşlandığı ve durmadan tekrarladığı bir slogan vardı: "Gençlik gelecek, gelecek sosyalizmdir". Bence bu slogan ömrünü tüketmiş değil. Nazım'ın, hatırlarsınız, Kurtuluş Savaşı Destanı'nda şöyle bir bölüm vardı, yanılmıyorsam, 26 Ağustos sabahı konuşur iki arkadaş, biri der ki, "Akif inanmış adam, fakat onun ben, inandıklarının hepsine inanmıyorum, ... Mesela bakın, "gelecektir sana vadettiği günler Hakkın"; hayır, gelecek günler için gökten ayet inmedi bize, onu biz vaadettik kendimiz kendimize".

Alkışlar...

Arkadaşlar, biz insan olarak, biz kendi kendimize, kendimiz için bu vaadi verdik, vaadimizi tutacak, dünyayı değiştireceğiz. Arkadaşlar, konuşmam oldukça uzun oldu sanıyorum. Sözlerimi, aziz hatırası önünde tazimle eğildiğim Boran yoldaşımın bir tümcesi ile bağlamak istiyorum:

"Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine

Uzun süren alkışlar...

Teşekkür ederim arkadaşlar, sağ olun, var olun.

Yeniden ayakta alkışlar, "Başkan Sargın, Başkan Sargın" sesleri ve tempolu alkışlar...

Sargın yeniden kürsüye dönerek...

Bu bana verilebilecek en büyük veda hediyesidir, Çok,çok teşekkür ederim, sağolun.

Yeniden "Başkan Sargın" sesleri ve şiddetli alkışlar...

Divan :

Sayın başkan biz de size çok,çok teşekkür ederiz. Şimdi kongremize gelen konukların konuşmalarına geçiyoruz.İlk konuk konuşmacıya söz vermeden önce kongremize katılan konuklarımızı tanıtmak istiyoruz.

Yurtdışından kongremize katılan konuklarımız:

Ole SOHN, Danimarka Komünist Partisi Başkanı;

Anne de BOER, Hollanda Yeşil Sol Parti Uluslararası İlişkiler Dairesi üyesi ve Hollanda Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi;

Jacques DENIS, Fransız Komünist Partisi Uluslararası İlişkiler Dairesi İkinci Başkanı;

Dr. Silvia-Yvonne KAUFFMANN, Avrupa Parlamentosu üyesi ve Demokratik Sosyalizm Partisi Berlin Yönetim Kurulu üyesi;

Dr. Karin KULOW, Almanya Demokratik Sosyalizm Partisi Uluslararası İlişkiler Dairesi üyesi;

Fadıl ÇAĞDA, Cumhuriyetçi Türk Partisi Dışilişkiler Sekreteri, Girne milletvekili;

Mustafa Ferdi SABİT, CTP-Kıbrıs Merkez Yönetim Kurulu üyesi;

Manuel Garcia FONSECA, İspanyol Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi, milletvekili;

Sebastian SCHITTENKOPF, Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi, büyük bir fabrikanın işyeri temsilcisi;

John BOWDEN, İngiltere, Avukat, Dünya Demokratik Hukukçular Birliği üyesi;

John HAWLET, İngiltere Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi;

Mantre EDALITHESSELI, Avusturya, gazeteci;

Erwin SCHUH, Avusturya, gazeteci;

Werner CIESLAK, Alman Komünist Partisi Başkanlık Kurulu üyesi;

Yannis DRATAKİS, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi;

Seyit ARAZİ, İran Büyükelçiliği'nden;

Spiros STATAKİS, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi;

Klaus FESKE, Berlin Sosyalist Birlik Partisi Yönetim Kurulu üyesi;

Werner UMBREIT, Demokratik Sosyalizm Partisi, Almanya;

Kongremize katılan diğer konuklarımıza da hoşgeldiniz diyor ve isimlerini okumaya devam ediyoruz.

Prof. Dr. Sadun AREN, Sosyalist Birlik Partisi Girişimi;
Metin GÜRDERE, ANAP Genel Başkan Yardımcısı, milletvekili;
Rıza YILMAZ, SHP Parti Meclisi üyesi,Ankara milletvekili;
Ömer ÇİFTÇİ, SHP Ankara milletvekili;
Kemal ANADOL, Sosyalist Birlik Partisi Girişimi sözcüsü, milletvekili;
Kamil ATEŞOĞULARI, Sosyalist Birlik Partisi Girişimi , milletvekili;
Hüsnü OKÇUOĞLU, Sosyalist Birlik Partisi Girişimi milletvekili;
Ekin DİKMEN, SBP kurucusu, milletvekili;
Ali KALAN, Sosyalist Parti Genel Sekreter Yardımcısı;
Akın BİRDAL, İHD Genel Sekreteri;
Nedim TARHAN, Köy-Koop Genel Başkanı, eski parlamenter,
Salim USLU , Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri;
Alper AKTAN, Mülkiyeliler Birliği;
Erdinç ÇAKIR, Likat İş Eğitim Sekreteri;
Oktay ÖĞÜNÇ , İnşaat Mühendisleri Odası yöneticisi;
Sıdıka SU;
Tevfik KOÇAK, SHP Ankara milletvekili;
Aslan BAŞER KAFAOĞLU;
Musa GÖKBEL, SHP Muğla milletvekili;
Beşer BAYDAR, SHP Ankara milletvekili;
Şener BATTAL, Refah Partisi temsilcisi, eski MSP milletvekili;
Umur COŞKUN;
Adnan ERKMEN, HEP Mardin milletvekili;

İlk konuk konuşmacımız ANAP Genel Başkan Yardımcısı Metin Gürdere'yi kürsüye davet ediyorum.

Alkışlar...

Metin GÜRDERE (ANAP Genel Başkan Yardımcısı, milletvekili):

Sayın başkanım, sayın delegeler, sayın yerli ve yabancı konuklar hepinizi saygılarla selamlıyorum.

Sayın Genel Başkanımızın güzel ve duygulu konuşmasından sonra konuşma yapmak benim için çok zor olacaktı. Fakat neyseki bir tanıtım faslı girdi de hava dağıldı. Değerli arkadaşlarım siz de biliyorsunuz, cümle alem de biliyor ki bizler farklı düşünüyoruz. Ama buna rağmen ben buradayım. Çünkü önemli olan farklı düşünceler, farklı düşünmemiz değil, birbirimizin fikrine saygı duyarak, birbirimizi dinlememiz, dinlemekten öte anlamaya çalışmamız. Onun için buradayım ve aynı çabayı gayreti TBKP Yönetimi'nde gördüğüm için burdayım. Çünkü önemli olan görüş ayrılıklarımız değil, görüş ayrılıklarımızı muhafaza ederek, ülke meseleleri için hep beraber çözüm üretmektir. Sizleri de bu matabakat içinde görüyorum. Onun için buradayım.

Değerli arkadaşlarım, inşallah geleceğe doğru hep beraber, birbirimizin görüşlerine saygı duyarak, birbirimizi anlamaya çalışarak, birbirimizi tasfiye etmeye çalışmayarak, ülke meseleleri için çözüm üretmeye beraberce devam edeceğiz. Bunu yaparken de hep birlikte karşı fikirlere saygılı olurken, kendi fikirlerimizi kendi düşüncelerimizi sorgulayacağız. Bunu partinizin yönetimi ve en son da Genel Başkanımızın veda konuşmasında kendi düşüncelerini, kendi fikirlerini ne derece önemli bir şekilde sorguladığını bizzat beraber görerek yaşadık. Değerli arkadaşlarım, ben bunun için buradayım ve Türkiye'deki eksiklik budur. Maalesef bugün pek çok politikacı, pek çok aydın, pek çok gazeteci en doğru düşüncenin kendi düşüncesi olduğunu, bulunduğu konumun kendisine verdiği imkânları başkalarını sorgulamak için, kendisi için bir hak olduğunu düşünerek konuşuyor, yazıyor veya politika yapıyor. Şimdi ben dedim ki sizlerle bu değerleri paylaştığım için buradayım. İnşallah kısmet olursa demin de ifade ettiğim gibi gelecekte birbirimizin varlığına saygı duyarak, birbirimizin düşüncelerine fikirlerine saygı duyarak beraber olacağız. Fikir ve düşünce hürriyetine inandığım için buradayım. Ve sizlerin de din ve vicdan hürriyetine bizimle aynı kanaatta bulunarak katıldığınızı gördüğüm için burdayım. Çoğu arkadaşımız bunu yadırgıyor. Esasında kendi partimde de bunu yadırgıyanlar var. Ama bütün bunlar insanlığın bugün gittiği yeni değerlerde gelecekte yadırganmayacak şeyler. İşte de-

ğerli arkadaşlarım ben bugün burada bu duygularla, düşüncelerle sizleri saygılarla selamlıyorum ve sizlere başarılar diliyorum.

Alkışlar...

Tabii iktidardan düşürmeyecek kadar başarılar diliyorum. Saygılar sunuyorum. Allahaısmarladık.

Gülüşmeler ve alkışlar...

Divan:

Sayın Metin Gürdere'ye biz de teşekkür ederiz.

Efendim, konuk konuşmalarına devam ediyoruz. Sayın Ali Kalan, Sosyalist Parti Genel Sekreter Yardımcısını kürsüye davet ediyorum.

Ali KALAN (Sosyalist Parti Genel Sekreter Yardımcısı):

Değerli konuklar, değerli delegeler ve basının değerli mensupları, konuşmama başlamadan önce Sosyalist Parti Genel Başkanı Ferit İlsever'in mesajını iletmek istiyorum. Sayın Genel Başkanım Ferit İlsever SP MKYK'nun bugün İstanbul'da yaptığı olağanüstü toplantısında bulunduğu için kongrenize katılamadı. Kongrenize benim aracılığımla selamlarını ve başarı dileklerini göndermektedir. Bu kongrenin halkımızın bağımsızlık-devrim ve sosyalizm mücadelesine katkıda bulunmasını dilemektedir. Öncelikle bunu arzederim.

Alkışlar...

Değerli arkadaşlar, bu kongrede yaratılan fırsat nedeniyle, söz verilmiş olması nedeniyle bir nokta üzerinde durmak istiyorum. Biliyorsunuz son yıllarda bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde, sosyalizm öldü, bitti artık işçi sınıfının devrimci dinamiği kalmadı, dolayısıyla sosyalist fikirler ve sosyalizm idealleri artık geçerli değildir şeklindeki kapitalist-emperyalist cepheden gelen ideolojik saldırılar sürerken bir durum yaşadık. Biliyorsunuz çok sıcak bir ortamın içinden geliyoruz hepimiz. Daha bugün Ocağın 12'si. Yani bir düzüne gün geçti. 91 yılı içinde bu bir düzünelik süre içinde Türkiye'de işçi sınıfı önemli günler yaşattı bizlere. 3 Ocak'ta üretimden gelen gücünü gösterdi. Yine Zonguldak'ın yiğit işçileri düzene karşı üretimden gelen gücünü, işçi sınıfının yumruğunu gösterdi. Perestroyka diye kitap yazanlara ve artık proletaryanın devrimci özünün bitiğini haykıranlara burada sesleniyorum, merhaba proletarya, merhaba Zonguldak, merhaba işçi sınıfı diyorum.

Alkışlar...

Ve görülüyor ki, Türkiye işçi sınıfı Türkiye'deki değişikliklerin, dönüşümlerin ana dinamiğidir, esas unsurdur. Eğer gelecekte güzel günler yaratmak istiyorsak burada işçi sınıfının oynayacağı rolü görmek zorundayız. Zonguldak işçileri dosta düşmana, bütün dünyaya haykırdılar. Gemileri yaktık, geri dönüş yok dediler. İşte ben de diyorum ki, gemileri yakan bir işçi sınıfına gemileri yakan bir parti gerekir. Gemileri yakan bir partiyi Türkiye'de adım adım inşa etmek için kolları sıvamaya çağırıyorum herkesi.

Değerli arkadaşlar, şimdi görüyorsunuz Ortadoğu karışıklık içinde ve emperyalizm Ortadoğu'da yeni bir savaşın yaratılmasını, yeni bir savaşın çıkartılmasını planlıyor. İşte bizler, biz sosyalistler, emperyalistlerin savaş kışkırtmalarına ve savaş çıkartma planlarına karşıyız. Onun için yine sizin önünüzde bu noktaya kısaca değinerek sözlerimi bitirmek istiyorum. Emperyalizm yok edilmediği sürece savaşların yok edilmesi mümkün değildir. Emperyalizm savaş demektir; bunun için diyorum ki, gelin hepimiz emperyalizmi dünyada altetmek için kolları sıvayalım. Emperyalizm yok edildiği zaman gerçekte sosyalistlerin arzu ettiği barış ve özgürlük dolu bir dünya yaratılacaktır. Hepinizi saygıyla selamlarım, kongrenize başarılar dilerim.

Alkışlar..

Divan:

Sosyalist Parti Genel Sekreter Yardımcısı Ali Kalan'a teşekkür ederiz. Şimdi Sosyalist Birlik Girişimi Sözcüsü ve Milletvekili Kemal Anadol'u davet ediyoruz.

Kemal ANADOL (Sosyalist Birlik Partisi Girişimi sözcüsü, milletvekili):

Sayın başkan, TBKP 1. Kurultayı'nın saygıdeğer delegeleri. değerli dostlar! Bana bu tarihi kurultayınızda söz verdiğiniz için Başkanlık Divanı'na ve hepinize içten teşekkür ederek sözlerime başlıyorum.

Alkışlar...

Sözlerime başlamadan önce bir kaç görevi yerine getirmek istiyorum. Genel Başkan sayın Sargın'ı yararlanarak, zaman zaman duygusallığa kapılarak dinledim ve etkilendim. Onun sözlerinde vurguladığı birkaç noktanın altını çizmeyi de bu nedenle bir görev sayıyorum.

Değerli arkadaşlarım,

Türkiye'de bugünü yaşamak için 70 sene çok acılar çekildi, çok gözyaşları döküldü.Birinci Şube'lerde bir çok isimsiz kahraman sessizce ölüp gitti. Bugünün arkasında şanlı bir geçmiş var.Sayın Sargın'ın da söylediği gibi koşulları zorlayarak, fiili durumlar yaratarak TBKP'nin Birinci Olağan Kurultayı'nı gerçekleştiren sizlere teşekkürü gerçekten bir görev sayıyorum.

Alkışlar...

Yalnızca, sizleri Türkiye'ye getiren komünistleri değil, Türkiyedeki demokrasi mücadelesine özverili katkılarda bulunan, 70 sene içinde büyük görevler ifa eden eden, isimsiz kahramanların anısının önünde saygıyla eğilmeyi de sizler gibi ben de bir görev sayıyorum.

Alkışlar...

Sayın Genel Başkan 141-142 ve 163. maddelerle ilgili görüşlerini söylediler. Arkadaşlar, bugün Kutlu ve Sargın dışarda. Türkiye'ye geldiler, yaşadıkları mecarayı kıyısından köşesinden hepimiz birlikte yaşadık. Ve yaratılan fiili durum, bugün TBKP'nin 1. Kurultayı'nı ortaya çıkardı, yarattı. Bu gerçekten Türkiye'deki demokrasi savaşımı için çok önemli bir aşamadır. Sevindiricidir ve burda mı değil mi bilmiyorum, demin benden önce konuşma yapan sayın Metin Gürdere tamamen karşıt görüşlerde bir partinin Genel Başkan Yardımcısı olmasına rağmen burada konuşuyorsa bu da demokrasi için önemli bir aşamadır. Ancak bu olumlu noktaların yanında olumsuzluklar da sürüyor. Kutlu ve Sargın burada ama Ahmet Kardam arkadaş cezaevinde.

Alkışlar...

141/142. maddelerin yasak zincirine karşı yaratılan fiili duruma rağmen cezaevlerinde, Bartın'da, Aydın'da, Çanakkale'de, Nazilli'de yazıişleri müdürleri 141-142. maddelerden 500-600 sene hükümle zindanlarda ömürlerini çürütüyorlar. Bu Türkiye için yüzkarasıdır arkadaşlar

Alkışlar...

Ben vaktinizi fazla almak istemiyorum. Hem gündeminiz yüklü, hem de çok uzaklardan gelmiş yabancı konuklar var. O nedenle bir kaç cümleyle konuşmamı özetlemek istiyorum.

Değerli arkadaşlar,

Bugün gerçekten tarihi bir gün. TBKP Olağan Kurultayı toplandı. 15 Ocak 1991 Salı günü de gerçekten tarihi bir gün olacak. Bütün dünyanın savaş çıkacak mı, çıkmayacak mı diye

tereddütler içinde çırpındığı bir günde savaşa karşı olan Sosyalist Birlik Partisi kurulacaktır.

Alkışlar... "Savaşa Hayır" sloganı duyuluyor

Azınlık haklarının tüzüğe geçirildiği SBP'de tartışılamayacak kadar net iki konu vardır:

SBP, TBKP'nin 141-142. maddelerine karşı verdiği büyük mücadeleyi olduğu gibi sürdürecek, bayrağını devralacaktır.

Alkışlar...

Bu kavgayı sadece komünistler için vermeyeceğiz. Türkiye'nin itibarını kurtarmak için, Türkiye'yi dünyada utanılacak bir ülke olmaktan kurtarmak için vereceğiz arkadaşlar. Ulusal itibarımızı kurtaracağız. Aynı zamanda yüzkarası Türk Ceza Kanunu'nda, faşist Mussolini İtalya'sından ithal edilen maddelerin kaldırılması için mücadeleye kişisel nedenlerle de mecburuz. Partiler olarak mecburuz, kişiler olarak da mecburuz. Sakın yanlış anlamayın kendimden bahsedeceğim için. Çok çarpıcı bir örnek olduğu için söylüyorum. Bu ülkede 17 yaşında iken - çalışma raporunuzda var, kurultay raporunda duygulanarak okudum- 17 yaşında iken, yaşı 18 gösterilerek idam edilen insanlar oldu 12 Eylül faşizmi döneminde. Bizim çektiklerimiz denizde damla bile değildir. Sakın yanlış değerlendirmeyin. Ama kendi özel yaşamımda yeri olduğu için söylüyorum. Birey olarak da karşı olmak zorundayız 141, 142, 163'e tavır almaya. Ben 141. ve 142. maddelerden ömrünün önemli bir kısmını cezaevlerinde çürütmüş bir insanın oğluyum. Zaman geçti 12 Eylül faşizmi savaşa karşı, demin sayın başkanın söylediği Barışseverler Cemiyetinin devamı olduğu iddiası ile Barış Derneği yöneticilerini -burada arkadaşlarımız var- 12 Eylül faşizmi zindana attı yargıladı ve 141. maddeden 8 seneden 15 seneye cezalandırılmasını istedi. Onlardan birisi de benim arkadaşlar. Şimdi ben birey olarak babası 141'den yargılanmış mahkum edilmiş, kendisi 141'den yargılanmış bir TC yurttaşı olarak oğlumun 141'den yargılanmasını istemiyorum arkadaşlar.

Alkışlar...

Yine SBP'de azınlıkta kalanların bile tartışmıyacakları, oy birliği ile davranacakları bir başka olay, yine bir kutlama vazifesidir. Partinizin demin aldığınız gündemine öyle geçirerek aldığınız, savaşa karşı karardır arkadaşlar. Biz bu kararı aynen SBP'nde hepbirlikte bir kişi bile muhalefet etmeksizin savaşa karşı sonuna kadar direneceğiz arkadaşlar. Dünya halkları ile birlikte savaşa karşı mücadele edeceğiz.

Alkışlar....

Ve bizler Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin dışındaki insanlar, diğer partiler, bireyler hepbirlikte 15 Ocakta aynı çatı altına girdiğimizde şimdiye kadar sizlerle DGM'de birlikte olduk, yürüyüşlerde birlikte olduk, çeşitli etkinliklerde birlikte olduk, ama şimdi sizlerle aynı çatı altında bulunmaktan onur duyacağız arkadaşlar.

Alkışlar...

Genel kurulunuza üstün başarılar diliyorum. Başta sayın Sargın ve Kutlu genel yöneticilerinizi ve kongre Başkanlık Divanını ve siz sevgili arkadaşları en içten duygularla selamlıyorum. Sevgiler, saygılar sunuyorum.

Alkışlar...

Divan:

Sayın Kemal Anadol'a biz de teşekkür ederiz. Efendim söz sırası Salim Uslu Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri 'nde.

Alkışlar....

Salim USLU (Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri):

Sayın Divan, sayın Genel Başkan ve çok değerli görev arkadaşları, değerli delegeler, kıymetli konuklar! Hepinizi şahsım ve Hak-İş Konfederasyonu adına hepinizi selamlıyorum. Kongrenizin başarılı geçmesini dilerim.

Alkışlar...

TBKP'nin 1. legal Kongresi çok önemli bir günde toplanmaktadır. Bir yığın ve saygıdeğer bir mücadele verdikten sonra kongrenin yapıldığı günlerde ülkemiz son derece sıcak günler yaşamaktadır. Darbe söylentileri yerini savaş çığırtkanlıklarına bırakmıştır. Türkiye'nin Avrupa Topluluğu girişi eşiğinde bulunduğu şu günlerde, sendikalar yasasındaki anti-demokratik hükümler, grevler üzerindeki ekonomik-siyasal ve yasal baskılar en acımasızca devam etmektedir. Memur sendikacılara getirilen yasaklamalar halâ devam etmektedir. İşçilere ve sendikalara getirilen tehditlere hergün şahit oluyoruz. Öte yandan halkımız yoksullaşmanın dayanılmaz acısını ve ızdırabını her geçen gün daha da artarak hissetmekte ve yaşamaktadır. Bugün ülkemizde her beş kişiden biri maalesef işsiz kalmaktadır. Bugün doğan her bin bebekten 60'ı sağlıksız ve yetersiz koşullarda bulunmaktadır. Daha ilk günden ölmektedir. Bugün çalışan insanımız son 10 yılda ulusal milli gelirden aldığı pay %32'lerden %14'lere düşmüştür. Toplanan vergilerin %58'ini biz sağlıyoruz. Bizden alıyorlar. Sosyal sorunlar patlama noktasındadır. Her

beş dakikada bir insan öldürülmekte, her yarım saatte soygun yapılmakta, icra davaları, boşanma davaları son 10 yılda görülmemiş rekor seviyelere ulaşmıştır. Bugün ülkemiz nüfusunun % 50'si sosyal güvenlikten yoksundur. Bugün dünyada hiç yıkılmayacak zannedilen duvarlar, sistemler bir bir yıkılırken. Türkiye'de halâ tabular dimdik ayakta tutulmaya ve halka karşı, fikre karşı bir baskı aracı olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Alkışlar...

Bugün insanlarımız dil, ırk ve mezhep farklılıkları ya da duygu ve düşünceleri nedeniyle baskı altında tutulmakta temel hak ve özgürlükleri sırasıyla bir potin bir postal altına alınmak suretiyle ezim ezim ezilmektedir.

Alkışlar...

Konuşmamın başında da söylediğim gibi, ülkemiz ve halkımız bir yandan dikta hevesleri, bir yandan savaş çağlıkları altında cendere altına alınmak istenmektedir. Bu noktada diktaya, darbeye, baskıya, savaşa ve sömürüye hayır diyerek bizim için hayati önem taşıyan bir kaç hususta müsaadelerinizle görüşlerimi ifade etmek istiyorum:

Değerli TBKP'liler, demokrasi hepimizin haklarıyla ve özellikle işçi haklarıyla çok yakından ilgilidir. Demokrasi, egemen güçlerin ve burjuvazinin güdümüne girdiğinde bizim haklarımız daralmakta, ekmeğimiz küçülmektedir. Bu itibarla gündemimizin birinci maddesi işçi gündeminin birinci maddesi demokrasi ve demokrasi mücadeleleridir. Bir siyasi parti liderinin sık sık dediği gibi biz iktidara geldiğimizde aktif demokrasiyi kuracağız, demekle demokrasi kurulamaz. Demokrasi bugünden yarına mücadele edilmesiyle kurulur, tıpkı Kutlu ve Sargın'ın dediği gibi.

Alkışlar...

Ve bana göre ve senin için demokrasi diyerek de demokrat olunmaz. Önce demokrasinin ne olduğu konusunda ulusal mutabakat şarttır. Demokrasinin kuralları vardır, demokrasi temel hak ve özgürlüklere dayanır. Düşünme hakkıdır, örgütlenme hakkıdır, yayma hakkıdır, yaşama hakkıdır. Bu dört unsur demokrasinin olmazsa olmaz kuralıdır. Değerli dostlarım işte gündeminizin ikinci maddesi tekellerle mücadeledir. Bilindiği gibi iktisadi tekelleşmenin arkasında yoksulluklarımız, siyasi tekelleşmenin arkasında da kaybedilecek temel hak ve özgürlüklerimiz vardır. Bugün Türkiye ekonomisinde tröstler vardır, tekeller vardır. KİT'lerin yabancı ve yerli sermayeye devredilmesiyle de gerici tekeller yaratılmak istenmektedir. Bu-

gün Türkiye'de siyasi tekelleşme vardır. Parlamentodaki siyasi partiler kendileri için daha çok talepte bulunurken adeta mevcut seçim yasalarından yana tavır koyarak ve resmi ideolojiden yana olmayan siyasi görüşlerin parlamentoya girmesine engel olmakta elbirliği içerisindedirler. Bugün Türkiye'de bürokratik tekelleşme vardır. Atanmışlar kendilerini seçilmişlerden imtiyazlı kılarak ülkeyi ve devleti en çok sevmek, korumak ve gerektiğinde kollamak hakkını ve imtiyazını kendilerinde görmektedirler. Bugün çalışma hayatında tekeller vardır. Mevcut 12 Eylül yasaları işçilerin sendika kurma ve seçme hakkını elinden almış, Hak-İş'e bağlı 7 sendika ve birkaç bağımsız sendika dışında 16 iş kolunda işçilere sendikalara temsil hakkı verilmemiştir. Mevcut sendikalı işyerlerinin sendikasızlaştırılması yolunda ciddi baskılar sözkonusudur. Ekonomide serbest rekabet savunulurken, sendikal alanda rekabet ve yarışmacılık bilerek ve isteyerek engellenmektedir. Bu alandaki tekelleşme demokratik taleplerimizi ücretle sınırlandırarak işçileri uyuşmaz yurttaşlar yaratma arzusunu taşımaktadır. Değerli TBKP'liler, son sözümü söylüyorum. Kusura bakmayın işçiler alışık değildir, yürümeye, greve alışıktır ama .

Alkışlar...

Keşke TBKP'nin, TKP'nin ya da geçmişteki TİP'in faaliyetlerine bugün sağlanan özgürlük, bundan on yıllar önce sağlansaydı. Çünkü bu ülkede yaşayan herkesin ama herkesin bu ülkenin gelişmesi, büyümesi, kalkınması, çağdaşlaşması ve muasır medeniyet seviyesine erişmesinde söyleyeceği söz vardır, dökeceği alınteri vardır. Çağdaş muasır medeniyet seviyesine ulaşmak kimsenin talimatıyla olmaz. Kimsenin tekelinde de değildir. Bu bir gönül işidir. Bu gönülü taşıyan herkesin katkısına kimse engel olamamalıdır. Şimdi TBKP'lilerin bu katkısına engel olunmasını yadırgadığım için bu özgür ortam şu kongre ortamı bundan 10 yıl önce sağlansaydı bugün sağlanan özgürlük ortamı, keşke işçi hareketinde de sağlanarak önündeki yasal engelleri ortadan kaldırılmış olsaydı. Türkiye çok şeyler kaybetmezdi. Zaman kaybetmezdi, yine diyorum ki TBKP'ye bugün sağlanan özgürlük ortamı keşke bu ülkede müslümanlara da sağlanmış olsaydı.

Alkışlar...

Onların da bu ülkenin kalkınmasında, bu ülkede barışın kurulmasında sevginin gelişmesinde katkıda bulunmak istediklerini yakinen biliyorum ve kongrenin başarılı geçmesini diliyorum ve saygılar sunuyorum.

Alkışlar...

Divan :

Sayın Salim Uslu'ya teşekkür ederiz. Sayın Kongre delegeleri lütfen salonda bulunalım ve ilk defa, belirttiğimiz gibi lütfen salon içinde sigara içmeyelim ve kongremizin düzenli yürümesine yardımcı olmak üzere rica ediyoruz lütfen! Efendim konuşmacılardan, yabancı konuşmacılardan sayın Ole Shon Danimarka Komünist Partisi Başkanı, lütfen kürsüye.

Alkışlar...

Ole SOHN (Danimarka Komünist Partisi Başkanı):

Değerli arkadaşlar,

12,13,14 Ocak'ta Ankara'da yapılmakta olan TBKP 1. Kongresi'ni Danimarka Komünist Partisi olarak kutlar, en sıcak selamlarımızı iletiriz.

Uluslararası alandaki anlamlı değişimler nedeniyle komünist partiler, diğer sol partiler, hatta aslında tüm ilerici hareket, cesurane bir çıkış, hem de yeni bakış açıları ile karşı karşıyadır.

Yeni politik anlayış ve karşılıklı tutum alışlarla karakterize edilen öncül dönemlerin son yengisi; insanlığın dünya ölçeğindeki problemlerinin çözümünde yeni olanaklar yarattı ve tüm ilerici güçlerden destek alması da gerekiyor. Maalesef, bugün gündemdeki Körfez krizi askersel ve saldırgan güçlerin soruna halâ askersel anlamda karşılıklı konum alışlarla çözüm aradıklarını gösteriyor. Irak'ın Kuveyt'i işgalinin son bulması ve bölgedeki yabancı askerlerin geri çekilmesini de içeren bir politik çözümde savaşın yerini karşılıklı görüşmelerin alması gerekir. Özellikle Filistin sorununun, Orta Doğudaki sürekli kriz sorununun altını çizen uluslararası bir konferans düzenlenmesi önemli bir adım olacaktır.

Halihazırdaki durum, uluslararası yumuşama ve silahsızlanma konusunu ertelemektedir. Bu bağlamda, eski Doğu-Batı çatışmasının yerini yeni bir kutuplaşma tehlikesinin almasının önlenmesini önemli bir görev olarak görüyoruz.

Sevinç içinde kendilerini kutlayan tutucu güçlere karşı, Kuzey ve Güneydeki bütün ilerici güçleri de içeren yeni uluslararası dayanışma biçimleri bulunmalı;

Yeni düşünce ve dayanışma, yoksulluk, işsizlik ve çevresel tahribata karşı dünya düzeyinde bir mücadeleden yararlanan kalıcı bir silahsızlanmaya yol açmalıdır. Bu global pers-

pektifle, sosyalizm anlayışını yenilemek, sosyalist ideallerin geçerliliğini korumak önemlidir.

Bu hedeflere giderken, ülkemizde, demokratik, hümanist ve çevreci bir sosyalizmi amaçlayan kızıl-yeşil bir politikada sol güçlerin birleşmesi için çalışıyoruz.

Sol güçlerin Türkiye'deki birleşmesini gözlemekten memnunuz ve size demokrasi, insan hakları ve yeni fikirler konusundaki mücadelenizde en ileri başarılar diliyoruz.

Yoldaşça selamlarımızla,

Alkışlar...

Divan:

Sayın Ole Shon'un şahsında Danimarka'lı komünistlere teşekkür ediyoruz.

Anne de Boer, Hollanda Yeşil Sol Parti Uluslararası İlişkiler Dairesi, Hollanda Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi.

Anne De BOER(Hollanda Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi, Hollanda Yeşil Sol Parti Uluslararası İlişkiler Dairesi üyesi):

Sevgili dostlar, sevgili yoldaşlar!

Sizlere Hollanda'da yeni politik bir oluşum olan Yeni Sol'un selamını getirdim. Bu komünist partisi ile diğer sol güçlerin 10 yıldan beri sürdürdükleri koalisyonun bir sonucu oldu. Biz Hollanda'da eski anlamdaki klasik partilerin miadını doldurduğu sonucuna vardık ve yeni bir sola gereksinim duyduğumuzdan hareketle bu oluşumu ortaya çıkardık. Bu yalnızca bize özgü bir olay değil, gerek Avrupa'da olsun gerekse dünyanın başka yerlerinde olsun komünistler görüşlerini gözden geçiriyorlar ve yeni ufuklara doğru yürüyorlar. Ben size selam getirdim. Ama aynı zamanda kongreye başarılar diliyorum ve şu ana kadar da kongreniz başarılıdır. Burada kongrenizin yasal olarak yapılması, delegelerinizin özgürce toplanma yerine gelebilmesi ve Türkiye'de demokrasi sorunlarını tartışabilmesi... yalnızca bunlar bile kongrenin başarısını gösteriyor.

Yoldaşlar, kongreniz uluslararası ortamın gerginleştiği bir dönemde toplanıyor. İnsanlar günleri, sanki bir roketin atılmasından önceki geriye sayım gibi geriye saymakta. Savaşa giden günleri sayıyor insanlar. Biz yeni sol olarak kesinlikle savaşa karşıyız. Şimdiye kadar gerçek bir ambargoya şans

verilmediğini düşünüyoruz. Savaşa hayır! Ama Saddam Hüseyin'e de hayır! O devletler hukukunu çiğnemiştir. O kendi ülkesinde insan haklarını hunharca çiğnemiştir. Irak'taki insan hakları ihlallerinin önemli göstergelerinden bir tanesi de bir Kürt köyüne düzenlenen kimyasal silahlı saldırıdır. Savaşa hayır, Saddam'a hayır demek aynı zamanda bu bölgede uzun yıllardan beri baskı altında olan insanlığın demokratik mücadelesine evet demektir. Savaş kaçınılmaz değildir. Halâ önlenebilir. Savaşı önlemek için elimizden gelen herşeyi yapmalıyız. Bu savaşın olmaması için elimizden gelen herşeyi yapalım.

Yoldaşlar, 3 yıl önce Kutlu ve Sargın'a refakat eden delegasyonla birlikte geldim ben Türkiye'ye. Bu 3 yıl içinde Türkiye'de çok şey değişti. Bu kürsüden size olan, Türkiyeyi bu güne getirdiğiniz için size olan saygımı, Türkiye'deki tüm demokrasi güçlerine olan saygımı ifade etmek istiyorum. Ve demokrasi mücadelesinde başarılar diliyorum.

Alkışlar...

Divan:

Kongremizin birinci gününün birinci oturumu burada sona eriyor. Saat 14.30'da ikinci oturumu başlatmak üzere bir saat ara veriyoruz.

Birinci Gün İkinci Oturum

Divan:

Oturumu açıyorum.

Refah Partisi temsilcisi ve MSP eski milletvekili sayın Şener Battal'ı konuşmak için kürsüye davet ediyorum.

Alkışlar...

Şener BATTAL(Refah Partisi temsilcisi ve MSP eski milletvekili)

Sayın Divan, sayın konuklar ve delegeler,

Doğmatik adam, kendi dışındaki düşüncelere kapalı adam damgası yememek için kongrenize geldim. Amacım konuşma yapmak değildi. Ama Divan büyük bir ısrar gösterdi. İstifade için geldiğim kongrede benim dışımdaki düşünceleri öğrenmek, dünyada neler olup bitiyor onlar hakkında bilgi edinmek, ufkumu genişletmek için geldiğim noktada misafir-

perverliğin güzel bir örneğini göstererek Divan konuşmak imkanını verdi. Bu bakımdan yüksek heyetiniz adına Divanın bu nazik jestinden dolayı teşekkürlerimi arz ediyorum. Ayrı ayrı şahıslarınıza da bu teşekkürlerimi belirtmek istiyorum.

Sayın delegeler, sayın misafirler: Dünyada, toplumlarda elbetteki her fikirde insan olacak ama burdaki insan kelimesinin altını çizerek belirtmek istiyorum. Hakikaten insan olacak insan nedir? İnsanı, dialoga açık, hoşgörülü, kendi dışındaki fikirlerle kavga etmeden dostça, arkadaşça tartışabilen yaratık anlamında kısmen tarif edebiliriz. İşte Türkiye'de yıllardır bu insanı arıyoruz. Bu insana ulaşmak istiyoruz. Şimdi toplumda, ümit ediyorum ki, böyle insan türü gelişecektir. Baskıcı olmayan, tahakkümcü olmayan, sömürüye, emperyalizme karşı her fikri güzel bir şekilde tartışabilen, dostluğu, hoşgörüsü bol olan insan. İşte şimdi Türkiye bugün bu kongrede bunu, ben hissettim; bana bile söz vermek, hele tahammül etmek gibi böyle güzel bir hoşgörüyü ısrar buyurduğunuz için toplumda bu örneği en güzel şekilde kongre Divanı ve yüksek kongreniz ortaya koymuş oldu. Bu bakımdan tebrik ediyorum. Amacım ifade etmek istediğim gibi dinlemek idi. Ama Türkiye, dünya önemli günler geçirmektedir. Türkiye'de yıllardır fikirlerini tartışmak yerine şapka hikayeleriyle toplumdan komünistleri veya bir fikir akımını dışlamak gibi emperyalistler, sömürücüler, baskıcılar oyunlar tezgâhladılar. Şimdi buna göre haddim olmayarak bir hususu yüksek kongreye tavsiye etmek istiyorum. Sizin kongrenizin, sizin partinizin en önemli görevi bu şapka hikayesini uyduranlardan hesap sormak olmalı ve topluma sizin dialoglarınızı kesmek isteyenlere, toplumdan dışlamak isteyenlere karşı ciddi mücadele vermek durumunda kalacağınızı sanıyorum. İşte şimdi bu alarmı, bu tehlikeyi şu anda dahi hissederek ifade etmek isterim ki; bir, Türkiye'de onurlu aydınlar önce demokrat olacaklar; iki, demokrat olmanın gereği toplumda herkes birbirinin fikirlerine hoşgörüyle bakacak. Ve inanç sahiplerine gösterilen hoşgörüye inanmayan adama da aynı şekilde saygı gösterilmeli ki demokrasi bütün koşullarıyla gerçekleşsin. İşte ben bu temennilerle toplumda demokrasinin açılımını istiyorum. Kongreye girerken verilen sunuş raporunu gördüm. 141-142, 163. madde konusunda eğer partiniz bir noksanlık yapmış olsaydı, 163'ü koymasaydı o zaman sizin samimiyetinizden belki ben de tereddüt edecektim . Girmeyecektim salona ama sizi bu açılımda gördüm ve çok memnun oldum. Bu hoşgörüyü, aynı fikri açılımları arzu ediyorum. Nasıl ki siyasi mahkum olarak sayın Sargın ve Kutlu içeriye alındığında ilk olarak koştum ve "ben bir başka fikrin

adamıyım ama sizin tutuklanmanızı, siyasi fikirlerinizden dolayı içeriye alınmanızı uygun bulmuyorum" dedim. Kendilerine ziyaretle bulunduğumu hatırlıyorum ve bana o zaman büyük bir nezaketle alaka göstermişlerdi. Sayın başkanların bu tutumunu ayrıca teşekkürle anıyorum.

Şimdi bütün bunları başaracağız. Allahın izniyle Türkiye demokratik bakımdan gelişecek, herkes birbirini efendice dinleyecek; baskıcı, despot olmayacak, her fikrin faydalı taraflarını isteyen istediği kadarını alacak ve birbirine saygı gösterecek. Ama bir şeye saygı gösteremeyiz. Emperyalizme saygı göstermemiz mümkün değil. Ülkenin insanını sömürüyle baskıyla yönetmek isteyenlere tahammülümüz de mümkün değildir. Onun dışında yüce insanımızı elbette mutluluğa getirmek için yarış halinde olacağız. Ülke insanımızın kullanması için, dostluk için elbetteki elbirliği içinde olacağız. Gayret içinde olacağız, aydınlarımıza düşen görev budur. Sizleri bu düşüncelerle, saygılarla selamlıyorum. Tekrar teşekkürlerimi arz ederim.

Alkışlar...

Divan :

Sayın Şener Battal'a teşekkür ederiz. Doktor Silvia Kauffmann, Avrupa Parlamentosu üyesi, Demokratik Sosyalizm Partisi Berlin Yönetim Kurulu üyesi. Kendisini kürsüye davet ediyorum.

Dr. Silvia KAUFFMANN (Demokratik Sosyalizm Partisi Berlin Örgütü Yönetim Kurulu üyesi,Avrupa Parlamentosu üyesi):

Sevgili Türkiyeli yoldaşlar; ben ilk defa Türkiye'ye geliyorum. Ve benim için ilk defa Türkiye'ye gelişimde kongrenize katılmış olmak çok büyük bir olay. Partimizin başkanının mesajını getirdim yanımda. Bu mesajı burada size okuyacağım; ancak daha önce birşey söylemek istiyorum. Benim yüreğimden gelen bir düşünceyi aktarmak istiyorum. Biraz önce kongreniz çok önemli bir karar aldı. Bilmelisiniz ki, Almanyada da barışçı güçler demokratlar, Körfezde savaş olmasın, petrol için savaş olmasın, belgisiyle gösteri yapıyorlar. Bugün Almanya'da eylem günü. Savaşa karşı eylem günü. Şundan emin olunuz Almanya Demokratik Sosyalizm Partisi bundan böyle de barış uğruna mücadelesinde en ufak bir gevşeme göstermeyecektir. Biz ülkemizin sınırları dışında, Alman askerlerinin savaşa gönderilmeine karşı çıkıyoruz. Ve eğer bir savaş çıkarsa Alman askerle-

rine savaşmamasını önereceğiz. İzin verin mesajı okumak istiyorum.

"DSP başkanlık divanı adına size yürekten selamlarımı ve büyük başarı dileklerimi gönderir ve başarılar dilerim. Belki çalışma koşullarınız karmaşık olacaktır. Ancak şu da bir vakıa ki, siz ilk defa yasal koşullarda bir kongre topluyorsunuz. Bu kongre sizin uzun, büyük, fedakarlıklarla dolu olan mücadelenizin önemli bir sonucudur. İnanıyoruz ki bu kongre Türkiye'de demokrasi, insan hakları, sol güçlerin işbirliği konusunda önemli ivmeler ortaya çıkaracaktır. DSP bundan böyle de sürekli yanınızda olacaktır."

Alkışlar...

Divan :

Sayın Dr. Silvia Yvonne Kauffmann ve Alman yoldaşlara teşekkür ederiz. Sayın Fadıl Çağda, Kıbrıs Cumhuriyetçi Türk Partisi Dış İlişkiler Sekreteri, Girne milletvekili.

Fadıl ÇAĞDA(Kıbrıs Cumhuriyetçi Türk Partisi Dış İlişkiler Sekreteri,Girne milletvekili):

Türkiye içşi sınıfının gözbebeği, onuru, onurumuz, Mustafa Suphi, Nejatların, Nazımların, Şefik Hüsnü'lerin, Boran'ların ve nice isimsiz kahramanların partisi, TBKP'nin legal 1. Büyük Kurultayında aranızda bulunmaktan gurur duyuyoruz, kıvanç duyuyoruz.

Kıbrısta faaliyette bulunan CTP adına heyetimiz aranızdadır. Size Kıbrıstan yürek dolusu sevgi getirdim, selam getirdim dostlar.

Sayın delegeler, sayın genel başkanımız çok kısa bir süre önce büyük bir rahatsızlık geçirmiştir. Aranızda bulunamamaktadır. Gönderdiği mesajı okumak istiyorum:

"TBKP Kurultay Başkanlığı'na

Türkiye'deki rejim Kıbrıs Türklerini doğrudan baskı ve etki altına almış bulunmaktadır. Kıbrıs'taki uzantıları aracılığıyla Kıbrıs Türkü'nün istenci tutsak kılınmıştır. Kıbrıs Türkü'nün kendi istenciyle Kıbrıs'ta iki toplum arasında adil ve onurlu bir barışa yönelmesi olanaksız kılınmıştır.

12 Eylül ve ANAP rejimi Türkiye'de ne oranda geriletilir ve Türkiye insanının istencine dayalı bir yönetim ne kadar erken oluşursa Kıbrıs'ta da toplumlararası adil ve onurlu bir barışa ulaşmak o oranda kolaylaşacaktır. Bu nedenledir ki TBKP ve diğer demokrasi güçlerinin Türkiye'de yürüttükleri demokrasi

savaşımını CTP olarak çok büyük bir ilgi ve sempatiyle izliyoruz. TBKP'nin legal bir parti olarak kabul ettirilmesi demokrasi savaşımında büyük bir adım oluşturacaktır. TBKP'nin ilk legal kurultayına başarılar diler, Türkiye'nin barış ve demokrasi güçlerinin birliği için uğraşlarının ürün vereceğine inanır, CTP'nin dayanışmasını iletir, sevgi ve saygılarımızı sunarız."

Özker ÖZGÜR
CTP Genel Başkanı

(Fadıl ÇAĞDA devamla)

Sayın delegeler izninizle birkaç cümle de ben söylemek istiyorum: Kurultayınız çok önemli bir dönemde toplanmaktadır. Savaşın koca bulutlarının bölgemizi hatta dünyamızı karartmasına ramak kalan bir dönemde toplanmaktadır. Türkiye'de ağır siyasal bir bunalım yaşanmaktadır. Buna rağmen, Türkiye işçi sınıfının sosyal gelişmelerde ağırlığını yoğunlaştırdığını görmekteyiz. Kurultayınıza, çalışmalarında başarılar dilerken ülkemde de Ankara'dan kaynaklanan siyasal bir kriz yaşanmakta olduğunun altını çizmek isterim. Özal, ANAP iktidarı birlikte 24 Ocak kararlarını ülkeme de uygulamışlar ve ekonomik müdahalelerinden sonra siyasal yaşama da müdahale etmişlerdir. Halkımın siyasal idaresinin meclise yansıması engellenmiştir. 22 Nisan ve 6 Mayıs 1990 seçimlerine müdahale edilmiştir. Siyasal erk, Özal ve ANAP iktidarının işbirlikçisi bir ekibe peşkeş çekilmiştir. Ankara'dan kaynaklanan müdahaleyi protesto ederiz. İki büyük parti CTP ve TKP milletvekilleri ant içmeyerek göreve başlamamışlar, halkın istencinin yansımasına izin verilmeyen bir mecliste görev yapmayı reddetmişlerdir. Kriz sürmektedir. Özal ANAP iktidarının Kıbrıs işlerinden sorumlu bakanı olmayı ufak bir kaza olarak tanımlayabilmektedir. Özal ANAP iktidarı ve Kıbrıs'taki işbirlikçileri Denktaş ekibi maceracı, şoven ve barış düşmanı ayrılıkçı bir politika izlemektedirler. Birleşmiş Milletler kararlarını Körfez'de savunmak gerekçesiyle Türkiye'yi savaşın eşiğine getirenler Kıbrıs konusunda alınan Birleşmiş Milletler kararlarını göz ardı edebiliyorlar. Görüşmeleri torpillemek için ne mümkünse yapabiliyorlar. Irak fatihi ünvanını almak sevdasıyla tutuşan sayın Özal TRT 32. Gün programında "evlenmek istemeyenleri zorla evlendiremezsiniz" diyebilmekte ve halkımın istenci üzerine yeni bir baskı daha yönlendirebilmektedir. Toplumlar evlenmezler barış yaparlar, biz de barış istiyoruz. İki toplumun siyasal eşitliğine dayanan, iki bölgeli, bağımsız, bağlantısız federal bir Kıbrıs Cumhuriyeti'ni talep etmekteyiz. İki toplumun da kabul edeceği, iki top

lum için de şerefli, barışçı bir çözüm istiyoruz. Kıbrıs'ta bulunacak böyle bir çözüm, her iki toplum, Türkiye ve Yunanistan halkları için de yararlı olacak, bölge ve dünya barışına hizmet edecektir. Türkiye'de tabular vardır. Bir tabu da Kıbrıs sorunudur. Türkiye'nin yıllardır en önemli politika konusu olan bu sorundaki tabuları yıkalım artık. Sayın delegeler, halkın desteğini yitirmiş, oturduğu yüce makama oturuşu tartışmalı, yayılmacı, maceracı bir politikanın izleyicisi sayın Özal'ı Anadolu'nun kalbi, başkent Ankara'da, bu kurultayda yüce Türk ulusuna şikayet ediyorum. Kendim ve heyet üyesi arkadaşım adına bir kez daha başarılar dilerken barış, demokrasi özgürlük ve sosyalizm mücadelenizde başarılar dileriz. Sağolun...

Alkışlar...

Divan :

Sayın Fadıl Çağda'ya ve Kıbrıslı dostlara teşekkür ederiz. Sayın Manuel Garcia Fonseca, İspanya Komünist Partisi, milletvekili.

Alkışlar...

Manuel Garcia FONSECA(İspanya Komünist Partisi, milletvekili)

Sevgili arkadaşlar, sevgili yoldaşlar,

İspanyol halkının, işçilerinin ve emekçilerinin dayanışmacı selamlarını TBKP kongresine sunarım. Özellikle İspanyol komünistlerinin kardeşçe selamlarını sunarım. Biz İspanyol komünistleri sizin demokrasi için, barış ve adalet için yurdunuzdaki mücadelenizin ne demek olduğunu gayet iyi anlayabiliyoruz. Biz de İspanya'da 50 yıl boyunca askeri diktatörlük çizmesi altında yaşadık. Bütün arkadaşlarımız ve en iyi yöneticilerimiz tutuklanmış, işkence görmüş ve hatta öldürülmüşlerdir. Biz İspanyol komünistleri her zaman sizlerde olduğu gibi özgürlük ve demokrasi savaşının öncülleri olmuşuzdur. Partimiz memleketimizde demokrasinin gerçekleşmesinde temel bir rol oynamıştır. Memleketimizde bir suç işlenmiştir. Komünistleri dışlayan bir demokrasi istenmiştir. Bu bizim memleketimizde olanaksız ve olmayacak bir şey olarak görülmüş, aynı şey başarısızlığa uğramış ve sizin de demokrasi ve adalet uğrunda memleketinizdeki mücadelenizden başarı ile çıkacağınızdan eminim. Bugün İspanya'da herkes hatta sağ kanat dahi Komünist Partisi'nin demokrasi mücadelesinde temel bir ağırlık olduğunu kabul etmiş durumdadır. Dün politik demokrasi ve özgürlük için mücadele

etmiştik. Bugün hâlâ ekonomik ve sosyal demokrasi için mücadelemizi devam ettiriyoruz.

Aziz arkadaşlar, aziz dostlar; bizim deneyimimiz sizin deneyiminizdir. Doğru ve gerçek bir demokrasi için yaptığınız mücadelede sizin cesaretinizi, sebatınızı ve kararlılığınızı hayranlıkla selamlıyoruz. Ve eminim ki yakın bir gelecekte sizin memleketiniz, TBKP'nin barış, demokrasi, adalet için kaçınılmaz bir temel ouşturduğunu kabul edecektir. Selamlarımı iletir ve iyi çalışmalar dilerim.

Alkışlar...

Divan :

Sayın Manuel Garcia Fonseca ve İspanyol dostlara teşekkür ediyoruz. Mesajları okuyacağız.

(Mesajlar toplu olarak bölüm sonundadır)

Divan:

Sayın Sebastian Stenkof,Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi .

Sebastian STENKOF(Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi):

Değerli yoldaşlar, ben Avusturya'da bir fabrikada uzun yıllardır çalışıyorum. Burada parti görevi yapıyorum. Bu uzun yıllar boyunca aynı zamanda bir çok Türkiyeli işçiyle birlikte çalıştım, mücadele ettim. Bunun ışığında sizleri, hepinizi saygıyla selamlamak istiyorum. Sizin barış, demokrasi, ilerleme için ne kadar zor koşullar altında mücadele ettiğinizin çok iyi bilincindeyiz. Bunu da dikkate alarak sizin çalışmalarınıza başarılar dilemek istiyoruz. Sizin partinizle işbirliği bizim için her zaman çok büyük önem taşıdı. Bundan sonra gelecekte de karşılıklı işbirliği, deney alışverişi fikir değiştokuş çalışmalarını iyileştirmek, özellikle de Avusturya'da yaşıyan ve çalışan arkadaşlarınızla birlikte olmak için çaba göstereceğiz. Dünyadaki büyük değişikliklerden sonra yani sosyalizmin çöküşü ve bunun kapitalizme getirdiği büyük olanaklardan sonra bütün ülkelerin komünistleri ve ilerici güçleri yeni meydan okumayla karşı karşıyadırlar. Körfez krizi örneği göstermiştir ki Doğu-Batı çatışmasının ortadan kalkmış olması henüz bunun sağladığı yumuşama öteki ülkelere yayılabilmiş değildir ve o nedenle de barış,

demokrasi ve global güçlü mücadele yeni bir aşamaya girmektedir. Aynı şekilde sanayi bakımından gelişmiş ülkelerle gelişmesi engellenen çok sayıdaki ülke arasında artan kamplaşmaya ekonomik ve sosyal karşı karşıya gelişe karşı tavır almak gerekmektedir. İşte bütün bunların ışığında parti kongreniz ilginç bir zaman diliminde yer almaktadır. Bu öyle bir zamandır ki, burada artık yeni stratejilerin hazırlanması gerekmektedir. Avusturya Komünist Partisi güç bir durumdadır. Son parti kongremizin karar altına aldığı yenilenme yolu bir çok bakımdan diğer bütün sol güçler için de yeni bir başlangıçtır. Ülke politikamızla ilgili açık tartışmalar, kamuoyundaki tartışmalar iç politikada özellikle özelleştirme konusunda yeni bir aşamanın sorunlarını ortaya koymaktadır. Bu amaca yardımcı olması için sosyal demokratlarla tutucular arasında yeni bir koalisyon oluşturuldu. Dış politikada ise Avusturya hükümeti AT'ye üye olma talebini erken ve anlamsız bir şekilde gündeme getirerek Avusturyanın tarafsızlığını, nötrlüğünü tehlike altına atmıştır. Bu nedenle partimiz bu yıl içinde tarafsız ülkeler ve kuzey Avrupa ülkelerinin komünist ve mümkün olduğu kadar öteki ilerici partilerden temsilcileriyle geniş bir konferans düzenlemek için girişimde bulunma kararı almıştır. Yani Avrupa'da henüz AT üyesi olmayan ya da henüz üyelik için başvurmuş olan bütün ülkelerle nasıl bir politika izlenmesi gerektiği konusunda karşılıklı görüş alış verişi yapmak istiyoruz. Değerli yoldaşlar, sizlere Türkiye'de sol güçleri birleştirme ve Türkiyenin demokratikleştirilmesine katkıda bulunma yolunda başarılar dilemek istiyorum. Bunun için partinizi yeniden illegale döndürmek isteyen çabalara karşı da mücadele gerekiyor.

Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Sayın Sebastian Stenkof'a ve diğer Avusturyalı dostlara teşekkürler. Mesajlar okuyacağız.

Divan:

Halkın Emek Partisi Mardin milletvekili sayın Adnan Erkmen aramızdadır, bilgilerinize sunarız.

Alkışlar...

Şimdi söz sırası kongremize İngiltere'den konuk olarak katılan sayın avukat John Bowden'da, Dünya Demokratik Hukukçular Birliği üyesi.

John BOWDEN (Avukat,Dünya Demokratik Hukukçular Birliği üyesi)

Sevgili yoldaşlar ve delegeler, İngiltere'den sosyalistlerden ve komünistlerden selamlar ve sosyalist avukatlardan selamlar getiriyorum kongrenize. Şu anda İngiltere'de sürgünde yaşayan kardeşleriniz, çocuklarınız, analarınız, babalarınızdan da selamlar getiriyorum size. Cahit Baylav ve Nafiz Bostancı ve pek çok diğerlerinden. 1100 Pound topladık grevdeki işçiler için. 16 Kasım 1987'de Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile birlikte havaalanında olmaktan dolayı gururlanmıştım. Ne olduğunu, bu 999 günde neyi başardıklarını biliyor musunuz? Pek çok defa duruşmalarına katıldım; bir baskı ve işkence dönemiydi. Birleşme bir zafer kazandı ve şimdi hepimiz birarada bu açık kongredeyiz. Bu 999 günde edindiğim izlenimlerden birisi çalışan kesime yöneltilmiş olan silahlar, silahlar, silahlardı. Ona karşı gösterilen cesaret ve birleşiklik marksizmde yatmaktadır. Sonuç olarak bugün gelinen noktada gerçeği görüyoruz. Mücadele prensipleriniz, demokrasi talepleriniz, gazeteniz Adımlar'ı ve kongrenizi hazırlamanıza yardımcı oldu. Kongreniz demokrasi mücadelesinin ve marksist fikirlerle yığınların politik ilerlemesinin bir göstergesidir. İngiltere'de de biz hatalar yaptık. Halâ da bu zor yolda komünistlerin birliği için mücadele ediyoruz. Kuşkusuz amacımız sosyalizmdir. Diğerleri de bunu istiyor ama halâ komünistlerle birlikte değillerdir. Bu birliği geliştirmek için sizin gibi mücadele ediyoruz. Ve yeni yöntemler bulacağız. Geçmişte yaşadığımız hataları tekrarlar ve bu konuda başarısız olursak sosyalizm konusunda da dünyadaki gerilemelere neden olacağımıza inanıyorum. Kongrenize katılmak son derece eğitici, esin vericidir. Sizin birliğinizden çok şey öğrenmek zorundayız. Kongrenize, görüşmelerinizde başarılar diler, Türk halkını özgür kılma mücadelesinde başarılar dilerim.

Alkışlar...

Divan:

Sayın John Bowden'a teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar bize gelen mesajların bazılarını okumaya devam ediyoruz.

Bu gündem maddesinin tamamlanmasına değin salonda hazır bulunamayarak daha sonra Kongre'ye katılan ve ancak diğer gündem maddelerinin görüşülmesi sırasında kendilerine söz verilen konukların konuşmaları da bütünlük sağlamak amacıyla bu bölüme aktarıldı.

Divan:

Şimdi söz sırası İngiliz Komünist Partisi Merkez Komite üyesi sayın John Hawlet'ta.

John Hawlet (İngiliz Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi):

Başkan yoldaş, değerli yoldaşlar, TBKP'nin kongresine en sıcak dostluk selamlarımızı getirmekten mutluyuz. Partiniz liderleri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun davalarının ve yasallık mücadelelerinin yanındayız. Türkiye'de gerçek bir demokrasinin kurulması,ancak çalışanların güvenlikleri ve legal bir parti kurmaları hakkını elde etmekle olanaklı olacaktır. İngiliz Komünist Partisi olarak son günlerde yaşam standartları uğruna yığınsal bir greve zorlanan Türk işçileriyle dayanışmamızı bildirir, son uğraşlarınızda başarılar dileriz.

Geçen yıl özellikle Doğu Avrupa'da halkın hoşnutsuzluğu nedeniyle komünist hükümetlerin çekilmesi ve yerlerini kapitalist partilerin almasına yol açan bir dönüm yılı oldu. Sovyetler Birliği'nde yaşanan kargaşa ve zorluklar, bazılarının sosyalizmin yok olduğu, kapitalizmin zafer kazandığı görüşüne kapılmasına neden oldu. Birçok nedenden dolayı partimiz bu analizlerin karşısındadır. 1917'de Rusya'daki Büyük Ekim Sosyalist Devrimi dünyada mevcut bir çok komünist partisinin oluşumunda bir kıvılcım görevi görmüştür. İnanıyoruz ki 300 yıldır işsizlik, evsizlik, eğitim, sağlık, yoksulluk, uyuşturucu sorunlarını tek bir ülkede bile çözümleyemeyen kapitalizmin tarihsel anlamda zafer kazanmasının inkansızlığı ortadadır. Hatırlanmalıdır ki, kapitalizm yalnızca Batı Almanya ve Güney Kaliforniya demek değildir; 3. Dünyanın, nüfusun üçte ikisinin geceleri aç yattığı zor durumdaki ülkelerini de içerir. Batı Almanya ve Kuzey Amerika'daki göreceli yüksek yaşam standartlarının bedeli daha önceki sömürge ülkelerinin sırtından ödenmiştir. Ama gene belirtilmelidir ki, Doğudaki sistemlerin kolay çöküşü çoğumuzun gözünü açmıştır. Hükümetlerinin güç gösterisi içinde olduğu çalışanlar demokratik değişim talebinin

ön saflarındadır. İşte çözümlenmesi gereken sorun budur. Sosyalizmin inşasında tam bir demokratik katılım gerekir. Çalışanların adına sosyalizm tek bir parti ya da hükümetçe kurulamaz. Kendilerinin özgürce yapılandıracakları örgütlenmelere halk büyük değer vermektedir. Demokrasi tarifinin yapılmaması hem kişisel hem toplumsal çöküşe neden olur ki, aslında Doğu Avrupada olmuştur da. Salt kendi kariyerlerini geliştirmek isteyenlerin katılımıyla komünist partiler, içinden kolay çıkılamıyacak durumlara düştüler. Partiler çalışanların hak mücadelesini veren partiler olmaktan uzaklaşarak yönetimin ve hükümetin partileri oldular. Bu durum çalışanlara yabancılaşılmasına neden oldu. Çalışanların devleti olarak düşünüldüğü halde sosyalist, komünist partiler içinde komünist davranış normları bozuldu. Demokratik merkeziyetçilik bürokratik merkeziyetçiliğe kayarken partiler içinde hizipler, gruplaşmalara yol açtı.

Diğer yandan, bazıları komünist partinin öncü rolü gibi anlayışların eskidiğine inanıyorlar. Partimiz bu görüşü paylaşmıyor. Tüm diğer partiler gibi işlemeyen mekanizmalarımızı yeniden incelemek ve temel ilkelerimizi yeniden gözden geçirmek zorunda kaldık. İnancımız ilkelerimizin doğru ve geçerli olduğudur. Sorun bu ilkelerin nasıl yaşama geçirileceği sorunudur. Öncü rol kurallarla konulamaz. Öncü rol için savaşılmalı, sürekli olarak normal demokratik politik rekabet içinde kazanılmalı ve savunulmalıdır. Çalışan halk kendini temsil eden partiyi kendisi seçecektir.Aynı biçimde demokratik merkeziyetçi disiplin de dayatılamaz. Demokratik merkeziyetçilik disiplini parti tabanının tam demokratik tartışma ortamı üzerinde temellendirilir. Kararlar tartışılmadan tebliğ edilmemelidir. Kuşkusuz diğer partiler gibi partimiz de bu tür sorunlarla karşılaşmıştır. Partilerin kendi tarihsel rol ve geçmişlerinin incelenmesinden daha güçlü çıkacaklarına inanıyoruz. Gelecek halâ tümüyle sosyalizmin. Bugün TBKP'nin demokraside büyük yol aldığını biliyoruz ve Türkiye'de demokrasinin geliştirilme savaşında dayanışmamızı dile getiriyoruz. Kongrenize başarılar diliyor ve Türkiyedeki sol birliğin ileriki gelişmelerini büyük bir ilgiyle izliyoruz.

Yaşasın marksizm

Yaşasın enternasyonalizm.

Alkışlar...

Divan:

Söz sırası Yunanistan Komünist Partisi Politbüro üyesi Yannis Dratakis'te.

Yannis DRATAKİS (YKP Politbüro üyesi):

Değerli yoldaşlar,

TBKP'nin 1. yasal kongresini büyük sevinçle YKP üye ve dostları adına coşkuyla ve sımsıcak selamlarız. Yunanlı komünistler, ülkemiz demokratları, emekçileri bütün bu yıllarda partinizin verdiği yasallık ve özgürlük mücadelesini çok yakından izlediler ve her yönüyle dayanışma içinde oldular. Ülkemizin demokratik kamuoyu kongrenizin başarısını kendi başarısı olarak algılamaktadır.

Değerli yoldaşlar,

Sizleri temin etmek isteriz ki, partinizin önündeki tüm yasal engellerin kaldırılması, siyasal ve demokratik özgürlüklerin sağlanması ve insan haklarına saygı için ülkenizde verdiğiniz mücadele ile tam dayanışma içinde olacağız.

Değerli yoldaşlar,

İçinde bulunduğumuz bu günlerde Körfez'de imha edici bir savaş olasılığı giderek hesaplanamayacak ölçüde bölgeyi ve dünyayı tedirgin ediyor. YKP bu krizin askeri yolla çözümünü mahkum edici tarzda karşı tutumunu açıklamıştır. Hatta bu son dakikalarda bile, bu kararlar doğrultusunda sorunun çözümü için tüm ekonomik ve politik müeyyidelerde ısrar ediyoruz. Partimiz aynı zamanda herhangi bir askeri misilleme ve müdahaleye Yunanistan'ın katılımına kökten karşıdır. Böyle bir müdahaleye katılma bölge hakları ve bütün insanlık için olduğu gibi ülkemiz ve halkımız için de yıkım olacaktır.

Değerli yoldaşlar, son yıllarda kaydedilen dramatik gelişmeler hareketimizin önüne ciddi problemler ve zorluklar getirdi. Komünistler çağın büyük sorunlarına - taleplerine yeni yanıtların verilmesini istiyorlar. Emekçilerin, sosyalizmin geleceğine olan güvenlerini güçlendirmeye, yenilenmeye ve mücadeleyi kendilerinin gerçekleştirmesine çalışıyorlar. Her partinin kendi halkı ve ülkesi için kendisinin öngördüğü yanıtları vermesi elbette onun sorumluluğundadır. Ancak, YKP her koşulda inanıyor ki, sosyalizm için mücadele eden güçler arasında daha geniş işbirlikleri ve dayanışma halkın gelişmelere kendi damgasını vurma mücadelesinin merkezini oluşturacaktır.

Değerli yoldaşlar,

Partilerimiz arasındaki sıkı dostluk bağları, işbirliği ve dayanışma, barış- demokrasi-özgürlük ve sosyal ilerleme ortak mücadelemizi güçlendirmiştir.

Bu bağlar, inanıyoruz ki ,Türkiye ve Yunanistan halkları arasındaki dostluk ve işbirliğini de pekiştirmiştir. Bu bağlar gösteriyor ki, halklarımız barış içinde yaşayabilir ve karşılıklı güvenle daha güzel bir yarına uzanabilirler. Yunanistan Komünist Partisi bu doğrultuda gelecekte de istikrarlı bir şekilde çalışmaya devam edecektir.

Değerli yoldaşlar; kongrenizin başarısını en içten ve sıcak duygularla selamlıyor ve kutluyoruz.

Uzun süren alkışlar...

Divan:

Şimdi de Berlin Sosyalist Birlik Partisi Yönetim Kurulu üyesi Klaus Feske'yi kürsüye davet ediyoruz.

Klaus FESKE(Berlin Sosyalist Birlik Partisi Yönetim Kurulu üyesi):

Sevgili yoldaşlar; bu tarihsel anda aranızda olmaktan dolayı hepinize teşekkür ederim. Hem bugün vesilesiyle hem de 14/15 Ocak 1991 tarihleri nedeniyle sizleri tebrik etmek istiyorum. Size öncelikle kendi yoldaşlarımın selamını getirdim. Ama aynı zamanda bizim kentimiz olan Berlin'de yaşayan yüzbinlerce yurttaşımızın da selamını getirdim. Bizi uğurlarken onlar biraz da şakayla karışık olarak şöyle dediler:" Sen TBKP Kongresinde bizim delegemizsin; kararları al bizim için buraya getir."

Burada dünyadaki durum, komünist hareketteki durum vs. üzerine bir hayli şeyler söylendi. Ben bunları tekrarlamak istemiyorum. Ancak hepimizi düşündüren bir noktaya işaret etmek istiyorum. Bu düşünceler beni, partili yoldaşlarımı ve bu salonda bulunan birçok yoldaşı da düşündürüyor. Ben ilk defa ülkenize 16 Kasım 1987 tarihinde gelme mutluluğuna eriştim. O sırada Sargın ve Kutlu'ya Türkiye'ye kadar refakat etmek üzere partim tarafından görevlendirilen yoldaşlarınızdan biriydim. Ankara'ya gelmeden önce bir Türkiye gazetesini hatırlıyorum. Başlığı "Ankara TKP alarmı" idi. Aslında olan ise iki insanın ülkesine geri dönmesiydi. Ancak öylesine manşetler atıldı ki, onlara refakat eden biz yabancılar diktatörlüğün yüzünü açıkça gördük. Kutlu ve Sargın yoldaşların dönüş nedenleri ise

belliydi. Türkiye'de demokrasi ve insan haklarının gerçekleşmesine katkıda bulunmak için.

Daha sonra Parlamento Başkanı'yla ve DGM Savcısı Nusret Demiral'la görüşmeler yaptık. O zaman DGM Savcısının şu sözleri dikkate değerdi. John Bowden (avukat olan arkadaşımız) kendisine Uluslararası İnsan Hakları Konvansiyonu'nun bulunduğunu, İnsan Haklarının evrensel olduğunu belirttiğinde kendisi aynen şöyle söyledi: Burası Türkiye'dir. Burada bizim yasalarımız geçer! Bu o dönemdeki durumu yansıtıyor. O zamanki Parlamento Başkanıyla yaptığımız görüşme daha da beter bir atmosferde geçti. O komünistleri, Alman faşistleriyle aynı görüyordu.

Ben bütün bunları niçin aktarıyorum. Şunun için: 12 Ocak 1991'deki durum, 16 Kasım 1987'deki durumla karşılaştığı takdirde ancak gerektiği gibi değerlendirilebilir. Eğer bugün Kongrenizde, ülkenizdeki farklı politik partilerin, farklı örgütlerin temsilcileri hazır bulunuyorsa bu, Türkiye'deki komünistlerin adım adım, kararlı bir şekilde diğer güçlerin saygınlığını kazanmış olmasından kaynaklanıyor. Gericilik 70 yıldan beri komünistleri özgürlükten men etti ve birçok baskılara uğrattı. Bugün varılan noktada ben, Türkiye komünistlerinin doğru yolda olduklarını görüyorum. İster Türkiye'de olsun, ister İngiltere'de, ya da Yunanistanda, ya da şu anda birleşmiş bulunan Almanya'da olsun, sömürücülere ve insan haklarını gasbedenlere karşı mücadeleyi güçlendirdiğimiz oranda başarılı olacağız. Sömürüye karşı mücadele, savaşa karşı mücadele, insan hakları ve demokrasi için mücadele aynı zamanda uluslararası bir mücadeledir. Hiçbir parti bu uğurdaki mücadeleleri tek başına yürütemez ve başarı kazanamaz. Kuzeyde,Güneyde, Doğuda, Batıda hepimiz elbirliğiyle bu mücüdeleyi yürüttüğümüz oranda başarılı olacağız. Enternasyonalistler olarak mücadelemize devam edelim. Yaşasın enternasyonalizm!

Alkışlar...

Gündemin "Konuk konuşmaları" bölümünde henüz Ankara'ya gelemedikleri için konuşamayan konukların daha sonraki görüşmeler sırasında yaptıkları konuşmalar da bütünlüğü sağlamak üzere aşağıya alındı..

Divan:

Şimdi yurtdışından kongremize katılan bir konuğumuza söz veriyoruz.Fransız Komünist Partisi Uluslararası İlişkiler Dairesi İkinci Başkanı Jacques Denis. Buyrun sayın Denis.

Jacques DENIS (FKP Uluslararası İlişkiler Dairesi İkinci Başkanı):

TBKP'nin ilk kez açık olarak Büyük Kongresini topladığı bugünde FKP'nin ve diğer yoldaşlarımızın selamlarını sizlere iletirim.

Körfez krizinin barış için büyük bir tehlike oluşturduğu bugünlerde kongreniz yapılmaktadır.

Irak'ın kabul edilmez biçimde Kuveyt'i ilhak etmesi ve yabancı kuvvetlerin, ABD, İngiltere, Fransa vs. büyük girişimlere girdiği bugünlerde, dünyada, Avrupa'da, Fransa'da kuşku çok büyüktür.

Bu hareket çok geniş bir protesto dalgası ile birlikte gelmektedir. Ve FKP buna katılmaktadır. Dün Fransa'nın 150 kentinde ve ilçelerinde FKP'nin çağrısı ile birçok eylem yapılmıştır.

Kongrenize geç kaldım, özür dilerim. Çünkü Merkez Komitemizin olağanüstü toplantısı vardı. Merkez Komitesi'nde yoldaş George Marchais'in önerisi ile 3 önemli karar aldık. Önümüzdeki günlerde savaşı reddeden tüm erkek ve kadınların mücadelesini güçlendirmek görevimizdir.

Kamuoyu savaşa engel olma gücündedir. Eğer birleşilirse barış kazanılabilir.

Önce FKP'nin bir heyeti ile BM'ne müracaat ettik. Irak'ı ziyaret eden Perez De Cuellar'ı dinlemek için, bir karar alabilmek için bir heyet görevlendirdik. Güvenlik Konseyi barışçı bir karar alabilmek için 15 Ocak sınır kararını kaldırmalı ve diyaloglara önem vermelidir.

Mitterrand'ın 15 Ocak'tan önce Meclisi toplamasını önerdik ve bütün Fransız vatandaşlarına, kendi milletvekillerine çağrıda bulunarak savaşa hayır demelerini istedik.

İlişkilerimiz çok eski ve köklüdür. Partinizin 70. yılında yapılan kongrenize bir delege yollamaktan mutluluk duyuyoruz.

Dünya enternasyonal dayanışması çerçevesi içinde Kutlu ve Sargın'ın özgür olabilmesi için tüm elimizden geleni yaptık. Parti, dayanışmasını devam ettirerek partinizi kapatma girişimine karşı da sizlerle birlikte olacaktır.

Türkiye'nin Paris'te öteki Amerika ve Kuzey ülkeleri ile yaptığı anlaşma çerçevesinde partinizin kapatılmasını haksızlıktır.

Ceza kanunundan 141-142 maddelerin kaldırılması ve kişisel özgürlüklerin tanınmasını talep ediyoruz.

Tüm politik suçlular affedilmeli, işkenceye son verilmeli

ve hapisteki yoldaşlarınız serbest bırakılmalıdır. Ve kongrenizde bu kadar geniş bir yelpazenin söz alabilmesi ve görüşlerini açıklayabilmesi böyle bir partinin legal olarak çalışabilmesinin gerekliliğini gösteriyor.

Modern ve dinamik birleşme gücü olarak çalışmanızı kongreniz sağlamıştır.

Biz yeni olanı hesaba katmayı, hataları görmeyi, amaç edinmiş bir partiyiz.

Büyümüş ve birleşik bir güç olmak için çalışıyoruz. Çünkü düşündüklerimizi yapabilmek için bu gereklidir.

Tekellerin yararına çalışan AET'ye karşı, tehdit altındaki memleketimizin kurtuluşu için mücadele etmekteyiz.

Kriz büyük sermayenin kararlarından doğmaktadır. Oysa toplumun yeni ihtiyaçları ve istekleri oluşmakta ve yeni görüşlerle de bunları talep etmektedir.

Fransız komünistleri yönünden toplumun değişmesi gereklidir. Biz Fransa için, sosyalizm için yeni bir stratejinin saptanması kararını verdik.

Sovyet arkadaşlarımızdan ve diğer arkadaşlarımızdan yeni stratejimizle ilgili görüşler alıyoruz. Her komünist parti kendi politikasını kendi çizer.

Değişik koşullarda mücadele eden her komünist ve ilerici partinin enternasyonalizm için amaçları ortaktır.

Bundan dolayıdır ki Avrupa'da ve 3. dünyada sosyalist, ilerici, demokratik oluşumlara birlik önerisinde bulunduk.

TBKP'ye ve tüm Türkiye halkına başarılar dileriz.

Alkışlar...

Divan:

Denis yoldaşımıza teşekkür ediyoruz.Konuklarımıza söz vermeye devam ediyoruz. Alman Komünist Partisi Başkanlık Kurulu üyesi Werner Cieslak .

Werner CIESLAK (AKP Başkanlık Kurulu üyesi):

Sevgili kadın ve erkek yoldaşlar; Alman K.P. Başkanlık Divanı adına sizleri en sıcak duygularımla selamlar başarılar dilerim.

Türkiye'de bir KP kongresi 70 yıldır ilk defa toplanıyor. Bu bir dönüm noktası, bir dönemeçtir. Bu yalnızca, Türkiye işçi sınıfı açısından değil, tüm dünya işçi sınıfları için de bir dönemeç olacaktır. Burada Türkiye'de demokrasi açısından neler ya-

pılabileceği belirlenecektir.

Burada sizin aranızda kendimi çok rahat hissediyorum. Irak'a gönderilen insanları düşündükçe böyle hissediyorum. İnanıyorum ki, NATO bir barış aracı olamaz. Bu özellikle bir patlamanın çok büyük bir tehlike oluşturacağı Körfez için de geçerlidir.

Ayrıca ABD emperyalizminin yanısıra Alman emperyalizmi de vardır. İkisi de aynı şekilde davranıyor.

Şu anda Irak'a karşı saldırmaya hazırlanıyorlar. Ancak hiçbir sorun kaba güç kullanarak çözülemez.

Alman komünistleri böyle bir savaşın olmaması için harekete geçtiler. Çatışmalar hiçbir zaman kaba kuvvetle çözümlenmemeli, hatalar yeni hatalarla yok edilmeye çalışılmamalıdır.

Bugün Avrupa'da barış için birçok insan yürüyor. İstekleri şu: Petrole karşı kan akıtılmasın. Atom, demir ve mermi yerine Ortadoğu'daki tüm sorunların çözümü için bir konferans toplanması yerinde olacaktır.

Geldiğim zaman bir yoldaş enternasyonalizmin halâ geçerli olup olmadığını sordu bana çekinerek. Eğer günümüzde uluslararası şirketler, uluslararası emperyalizm sürüyorsa enternasyonalizmin önemi daha da artmıştır.

Emperyalizm güçlerini koruduğu sürece direnişe her zaman hakkımız olacaktır.

Ben düşünüyorum ki, Marks "dünyayı yorumlamak değil, onu değiştirmek gerekir" derken çok önemli birşey söylüyordu.

Ülkenize ilk kez gelmiyorum. Birçok kez gelmeme rağmen insanlarınızı tanıma fırsatı bulamadım. Nedeni ise kaldığım süreyi DGM sıralarında Sargın-Kutlu davasını takiple geçirmemdi.

Avrupa'yı istemek, demokrasiyi onaylamak demektir. İnanıyorum ki demokrasi için katkıda bulunabildik. Öyle bir demokrasi ki, insan haklarını ve özgürlüklerini sadece talep etmiyor, kazanıyor.

Günümüzde bazı düşünürler artık işçi sınıfının öncü rolününün önemini kaybetmeye başladığını düşünüyorlar. Şu anda işçileri büyük eylemler gerçekleştirmiş olan bir ülkede bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Ve bu da, bu düşünceyi yalanlıyor.

Nazım'ın bir sözü ile sözümü bitiriyorum:

"Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşçesine,

Bu hasret bizim"

Hep birlikte nerede olursak olalım bu hasretin gerçekleşmesi için mücadele edelim.

Yalnızca bu ülke için değil, Almanya için değil, tüm dünya için. Bizi ne Allah, ne başka bir güç kurtaracakur. Bizi kurtaracak olan kendi kollarımızdır.

Alkışlar...

Divan:

Cieslak yoldaşa teşekkür ediyoruz.Bahreyn Ulusal Kurtuş Cephesi Genel Sekreteri Sait Bin Ali konuşacak.Buyrun sayın Bin Ali.

Sait Bin ALİ(Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi Genel Sekreteri):

Değerli yoldaşlar ve Kongre üyeleri

Körfez ve Bahreyn komünistleri ve ilericilerinden sizlere selam getirdim.

Kongreniz, Sovyetler'de ve Doğu Avrupa'da gelişen olaylardan sonra zor koşullarda gerçekleşiyor. Buna rağmen kongrenizin gerçekleşebilmesi tüm komünistler açısından yaşamsal'dır.

Doğu Avrupa'daki değişimler ne denli zorlu ve acılı olursa olsun, bizim ufkumuzu genişletmesi ve perspektif kazanmamız açısından çok yararlı oldu ve bazı sonuçlar çıkardık:

-Partiler, halkın sürekli ve kalıcı desteği olmaksızın birşey yapamaz.

- Halkın yararına olmayan bir program gerçekleşemez ve doğru bir program, halkla birlikte uygulanmazsa başarılı olamaz.

-Ücretsiz sağlık, eğitim vs. gibi kamu hizmetleri demokrasinin yerini tutamaz.

-Sosyalist ve marksist düşüncelerin temelinde insanlığın yararı ve geleceği yatar. Düşünceler, bu temelde gelişen bir düzeyde olmalıdır.

-Günümüzün nesnel koşulları; görüşleri ve düşünceleri toplumla ve toplum yararına geliştirecek düşünce sistemlerini dayatmaktadır.

-En önemli sonuç ise; Doğu Avrupa olayları, kapitalizmin ayıp ve kabahatlerini gizleyemez. Ayrıca bu değişimin so-

nucu kapitalizm değildir, geleceğin alternatifi sosyalizmdir.

İlericiler, solcular, marksistler parti içinde ve toplumda çok sesli, çoğulcu en geniş birliktelikler oluşturmalıdır. Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi olarak, tam yasallık mücadelenizde TBKP'yle dayanışma halindeyiz. Kutlu - Sargın'ın özgürleşmesi mücadelesinde de uluslararası dayanışmanın büyük rolü olmuştur. Körfezde barış, ilerleme ve savaşı mutlaka engelleme ile ABD ve NATO askersel güçlerinin Körfezden uzaklaştırılması mücadelesinde bizi yalnız bırakmayacağınızı ve yıkım demek olan olası bir savaşa karşı, bizimle dayanışma içinde olacağınızı biliyoruz.

Bize göre Körfez Krizinin barışçı çözümü için:

1-Irak Kuveyt'ten çekilmeli, Kuveyt halkına kendi kaderini tayin hakkı verilmelidir.

2- Irak güçleri yerine uluslararası veya Araplardan oluşan bir barış gücü bölgeye yerleştirilmelidir.

3- Tüm yabancı askersel güçler Körfezden çekilmelidir.

Ayrıca Bölgemize özgü olarak:

İnsan haklarına saygı ve demokratik taleplerimiz doğrultusunda Körfez Yardımlaşma Konseyi üyesi ülke yönetimleri derhal çalışma yapmalıdır.

Körfez komünistleri ve ilericileri adına Kongrenize başarılar diler, sizinle enternasyonalist dayanışma içinde olduğumuzu belirtirim.

Körfezde savaşa hayır!

Alkışlar...

Divan:

Şimdi, Divan Başkanlığı'nın Kongre adına çekeceği iki mesajı bilgilerinize sunuyoruz.

"Divan Başkanlığı'na

Savaşın eşiğinde olduğumuz şu günlerde Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin (SHP) İstanbul Pendik'te pazar günü saat 13.00 de düzenleyeceği Savaşa Hayır mitingine TBKP Merkez Kongresi olarak mesaj çekilmesini öneriyoruz."

Sedat GÜLER, Güzel TAŞDELEN,
Emzade ŞİMŞEK, Hasan SERT

Okunan mesajı oylarınıza sunuyorum. Kabul edilmiştir.

Alkışlar...

İkinci mesajı bilgilerinize sunuyoruz.

"Kongre Divan Başkanlığı'na,

Bugün, ülkemizde yüzbinlerce maden işçileri, Metalurji işçileri ve kağıt işçileri ekmekleri ve onurları için grevdeler;

Zonguldak kömür işletmelerinde çalışan onbinlerce işçinin grevi ve mücadeleleri işe başlayan grevlerde başlangıcı aynı zamanda ise dönüm noktasıdır.

Rejimin yasaklarını fiili olarak aşan, insanca yaşam mücadelelerinde kararlılık gösteren ve Ankara'ya yürüyüşleri sırasında tüm toplumun desteğini yanlarına alan Zonguldak kömür işçilerinin zorlu ve onurlu mücadelelerini destekleyen, yürüyüş sırasında ölen işçilerin ailelerine ve sendikaya başsağlığı dileyen birer telgrafın, kongre kararıyla çekilmesini öneriyoruz

Mehmet ALÇINKAYA, Özgür GÜNDOĞAN, Süleyman FIRAT, Atilla SAYGI, Erdoğan ALÇINKAYA, Güler ALÇINKAYA, Nurcan SAYGI, Ömer ÖZTÜRK, İbrahim İŞYAR, Faruk GENCER

Alkışlar...

Divan devamla:

Şu anda kongremize bir yabancı konuğumuz daha katılmış bulunuyor. Sayın Werner Cieslak, Alman Komünist Partisi Başkanlık Kurulu üyesi, kendilerine teşekkür ediyoruz.

Alkışlar...

İki duyuru yapmak istiyorum. Kongre süresince kalacak yer sorunu olan arkadaşların bugünkü oturumun sonunda Genel Merkez'de Veli Saltık ve İlhan Başkan arkadaşlarımıza başvurmalarını rica ediyoruz. Ayrıca Anıt Otel'de toplu rezervasyon yapılmıştır. Arkadaşlarımız doğrudan Anıt Otel'ine de gidebilirler. Otelde sorumlu arkadaşlar bulunacaktır.

Bir başka duyuru, komünist hareketin 70 yılını anlatan video kasetler hazırlanmıştır. İsteyen arkadaşlar kapının çıkışından edinebilirler. Yarın akşam, yani 13.1.1991 pazar günü akşamı, saat 20.00'de Anıttepe'deki Yüzyıl Spor Tesisleri'nde yemek verilecektir.

Dost ve Kardeş Parti ve Kuruluşların mesajları:

Daha önce belirtildiği üzere Kongre'de gündem maddelerinin görüşülmesi sırasında ve hatiplerin konuşmaları arasında okunan mesajlara Divan tarafından okunuş sırasıyla aşağıda topluca yer verilmektedir.

Aynı biçimde Kongre'ye sunulan kişisel mesajlar ise beşinci bölümde toplanmıştır.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Büyük Kongresi'ne çağrınızı aldım. Teşekkür ederim. Toplantınıza başarılar diler, selamlarımı, sevgilerimi iletirim.

Erdal İnönü
SHP Genel Başkanı

Kongrenizin demokrasi mücadelesine katkıda bulunacağına inanıyor, konuk ve delegelere dostça selam ve başarı dileklerimi iletiyorum. Saygılar sunuyorum.

Fehmi Işıklar
Bursa milletvekili ve
Halkın Emek Partisi
Genel Başkanı

T.B.K.P. Büyük Kongresi
Divan Başkanlığı'na,

Nazik davetiniz için teşekkür eder, Kongre'nizin ülkemiz, yurttaşlarımız ve insanlık için yararlı ve başarılı sonuçlar vermesini dilerim.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Alpaslan Işıklı
Mülkiyeliler Birliği
Genel Başkanı

Nazik davetinize teşekkür ederim. Tarafınızdan düzenlenen kongrenize işlerimin yoğunluğu nedeniyle katılamıyorum. Kongrenizi kutlar, şahsınızda tüm partililere saygılarımı sunarım.

Ünal OZAN
Adapazarı Belediye Başkanı

TBKP Büyük Kongresi'nin siyasi yaşamımıza güç katması dileği ile başarılar dilerim.

Osman Nuri ÖZGÜVEN
Dikili Belediye Başkanı

Nazik davetinizi aldım, teşekkür ederim. Çalışmalarımın yoğunluğu nedeniyle Büyük Kongre'nizde aranızda bulunamadığımdan üzgünüm. Kongrenizin partiniz için hayırlı ve uğurlu olmasını diler, saygılar sunarım.

Sefa SİRMEN
İzmit Belediye Başkanı

Kongrenizin başarılı geçmesi umuduyla davetiniz için teşekkür eder, içten saygılarımı sunarım.

Doğan TAŞDELEN
Çankaya Belediye Başkanı

Değerli arkadaşlar,

Büyük kongrenizin ülkemizin demokratikleşmesine yapacağı katkıya olan inancımla hepinizi selamlıyorum.

Biz sendikalar birer baskı grubu olarak, birer toplumsal örgüt olarak bütün siyasal partilere istemlerimizi duyurmak, istemlerimiz yönünde siyasal kararları etkilemek isteriz. Bütün siyasal partilere ulaşmak, sesimizi duyurmak, derdimizi anlatmak bizim görevimizdir. Kuşkusuz bu partiler arasında Komünist Partisi de vardır.

Biz sendikalar kendimizi devletten, partilerden ve işverenlerden bağımsız görürüz. Ama birer toplumsal örgüt olarak dışımızdaki parti ve kurumlarla diyalog içerisinde olmak da zorundayız. Bu diyalog ve ilişkiler bağımsız yapılar arasındaki ilişkilerdir.

Kongreniz en çok sanıyorum yenilenmeyi tartışacak. Yenilenme de sadece Komünist Parti'nin sorunu değil. Bütün toplumsal örgütler, sendikalar, siyasal partiler ve bu arada devlet ciddi bir yenilenme problemiyle karşı karşıya. Biz sendikalar olarak geçmişin olumlu mirasını da içeren ama günümüz sorun-

larına yanıt veren, yarına hazırlıklı çağdaş bir sendikal anlayışa ulaşmaya çalışıyoruz.

Bugün sendikal hareketi bir yandan baskıcı, otoriter rejim baskı altında tutuyor. Öte yandan geleneksel sendikal anlayışlar da sendikaların ellerini kollarını bağlıyor.

Ülkemiz sıcak günler yaşıyor. Çalışma yaşamında bir kriz yaşanıyor. 200 bin işçi grevde, 800 bin işçinin sözleşmesi gündemde. Hükümet taleplerimize geleneksel baskıcı devlet anlayışıyla ve ucuz işgünü politikasıyla yaklaşıyor. Bu yol çıkmaz bir yoldur. Hükümet ve işverenler, sendikaların taleplerine kulaklarını açmak zorundadır.

Sendikalar;

Eksiksiz bir demokrasi,

Demokratik bir çalışma yaşamı,

İnsanca çalışma ve yaşama koşulları için mücadele veriyorlar.

Bu taleplere baskıyla yıldırmayla değil, sağduyu ve anlayışla yaklaşılması gerekir.

Ülkemizin ve çalışanların sorunları halkımızın, işçilerin ve onların örgütlerinin katılımı olmadan, tepeden inme geleneksel yöntemle de çözülemez.

Kongrenizin demokrasiye, insan haklarına ve barışa yapacağı katkıları şimdiden kutluyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İbrahim EREN
Kristal-İş Sendikası
Genel Başkanı

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Genel Kongresine;

Sovyet Komünistleri namına Türkiye Birleşik Komünist Partisi Genel Kongresi delegelerine içten selamlarımızı sunarız.

Partinize demokrasi ve ilerleme, halklararası barış ve işbirliği yararına başarılı faaliyetler dileriz.

Sovyetler Birliği Komünist
Partisi Merkez Komitesi
Sekreterliği

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongresi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Sol Parti, kongrenize sıcak selamlarını iletir. Ne yazık ki, kongrenize katılamıyoruz. Ancak şunu bilmenizi istiyoruz: Sizin insan hakları uğruna mücadelenizin her zaman yanında olacağız ve partilerimizin arasındaki ilişkilerin sürmesini istiyoruz.

Partimiz, Türkiye'deki gelişmeleri büyük bir dikkatle izliyor ve politik parti kurma hakkı için, grev ve toplu sözleşme hakkı için verilen mücadeleyi destekliyor. Kürtlerin kendi dilleri için verdikleri mücadeleyi destekliyoruz. Demokrasiye ve kadınların kurtuluşu önünde engel oluşturan İslam köktenciliğine karşıyız. İşkencelerin ve idamların durmasını talep ediyoruz. Kongreniz, Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi ve ABD'nin muazzam bir savaş seferberliğine yöneldiği son derece gergin bir ortamda toplanıyor. Uluslararası anlaşmazlıkların çözümü için bir araç olarak savaşı kesinlikle reddeden partimiz, bu soruna ve Ortadoğu'daki öteki çatışmalara barışçı çözüm talep ediyor.

Sevgili yoldaşlar,

Demokrasi için verdiğiniz uzun mücadelede büyük başarılar kazandınız. Bunun bir kanıtı da illegalite koşullarını geride bırakıp kongrenizi legal olarak toplayabilmenizdir. Size ve öteki sol güçlere demokrasi ve sosyalizm için bir forum oluşturmada, insanları askeri tehlikeye karşı hareketlendirebilmede yeni başarılar dileriz.

İsveç Sol Parti

Ülkemiz siyasi tarihinde tabuları yıkarak ilk yasal komünist parti kongresini düzenleyen, bu yolda demokrasi mücadelesinin en güzel örneklerini oluşturan TBKP'yi coşku ile selamlıyoruz. Kongrenizin tüm olumlu sonuçları ile ülkemiz ve demokrasi ve işçi hareketine katkı vereceğine olan inançla başarılar diler, saygılar sunarız.

Celal ÖZDOĞAN
Genel Başkan
Otomobil İş Sendikası
Merkez Yönetim Kurulu adına

Kongrenizin ülkemizin demokratlaşmasına yapacağı katkıya olan inancımızla kongrenizi selamlıyor çalşmalarınızda başarılar diliyoruz.

Cemal SİMLİOVA
Kristal-İş Sendikası
Genel Sekreteri

Kongrenizin başarılı geçmesini temenni eder bu vesile ile en iyi dileklerimi sunarım. Saygılarımla.

Orhan AĞAERBUĞU
İdareciler Derneği

İnsanlığın mutluluğu, refahı ve teşebbüs hürriyetlerine katkıda bulunacağı inancıyla kongrenize başarılar dilerim.

Yalım EREZ
TOBB
Yönetim Kurulu Başkanı

Sevgili arkadaşlar,

Norveç Komünist Partisi Merkez Komitesi ve üyeleri adına size en sıcak kardeş selamlarımızı iletiriz.

Ne yazık ki, Türkiye'de bir komünist partisinin ilk yasal kongresini topladığı bu büyük olaya katılamamaktayız. Bu kongre ülkenizdeki bütün insanların demokrasi, politik özgürlükler ve insan hakları mücadelesi için ileri bir adımdır. Gelecekte, ülkeniz yetkililerinin, Türkiye'de de artık bir komünist partisinin yasal olması gerektiğini, bunun doğal bir şey olduğunu kabul etmelerini ve onaylamalarını umuyoruz.

Size bu önemli görevinizde ve mücadelenizde başarılar dileriz. Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Türkiye'nin politik yaşamında yasal olarak varolması Avrupa sol güçleri için, dünyadaki ilerici güçler için büyük önem taşıyor.

Sol güçler, daha büyük bir işbirliği ihtiyacı içindedir. Bu bağlamda partinizin şu andaki yeni durumunun aynı zamanda

partilerimiz arasındaki ilişkiyi de güçlendireceğini umuyoruz. Birinci Kongrenize dostça selamlar

Dayanışma duygularımızla.

Norveç Komünist Partisi
Kare Andre NILSEN Başkan
Maria HANSEN Başkan Yardımcısı
Byornhild STOKVIK Başkan Yardımcısı

Sevgili yoldaşlar, İsrailli Yahudi ve Arap Komünistleri adına ilk yasal kongrenizde size sıcak kardeşçe selamlarımızı ve başarı dileklerimizi sunarız. İşçi sınıfının davasındaki özveriniz, yurtseverliğiniz, insan hakları ve barış ve demokrasi için amansız mücadeleniz ve parti çalışmalarınızla hızla yeni ufuklar açacağına inandığımız yasallığınızı kazandınız.

Sevgili yoldaşlar, kongreniz, önünde büyük sorunlar bulunan komünist hareket tarihinin önemli bir dönüm noktasına rastlamaktadır. Kongrenin partinizin Türkiye'de sol hareketin mücadelesinde önünde duran yeni durumlara yönelik çabalarına katkıda bulunacağına inanıyoruz. İşçilerin günlük çıkarları, demokrasi, toplumsal ilerleme mücadelesinde kongrenize büyük başarılar dileriz.

İsrail Komünist Partisi
Merkez Komitesi

Nihat Sargın
Sevgili başkan,

Yunanistan Panhelenik Sosyalist Hareketi PASOK Merkez Komitesi Yürütme Sekretaryası adına Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Büyük Kongresi'ni, onun özgür ve legal faaliyetini ve ülkenizde özgürlük ve demokrasi için başarılı mücadelesini selamlarız. Kongrenizin, Türkiye'de ilerici hareketin güçlenmesine, demokrasinin istikrar kazanmasına ve insan hakları ihlallerine son verilmesine yardımcı olmasını umuyoruz.

Dünya barışının, bölgemizin böylesine kritik günler yaşadığı şu günlerde, tüm ilerici güçlerin savaşı önlemek için harekete geçmesi gerektiğini düşünüyoruz. Barış ve diyalog, Orta-

doğu'nun ve Körfez'in tüm sorunlarının kalıcı ve adil bir çözüme kavuşturulmaları için tek yoldur. Partilerimiz arasında ilişki kurma dönemine girdiğimize inanıyoruz. Bu, 1974'den bu yana bizim temel amaçlarımız olan ulusal bağımsızlık, eğemenlik, sosyal adalet ve demokrasi ilkelerimizi daha da derinleştirecektir.

En iyi dileklerimizle

Christos PAPOUTSİS
PASOK
Uluslararası İlişkiler Dairesi Sekreteri

Sevgili yoldaşlar,

İspanya Halkları Komünist Partisi, Türkiye'de işçiler için, demokrasi için ve ilerleme için büyük bir anlam taşıyan TBKP'nin kongresine selamlarını iletir. Birlik ve demokrasi uğruna çabalarınızı ve bunun kongrenize etkilerini selamlıyoruz. Gelecekte özellikle birlik alanındaki etkinliklerin sonuç getireceğine inanıyoruz. İspanya Halkları Komünist Partisi ve TBKP bugüne kadar çok iyi dostluk ve işbirliği ilişkileri içinde oldular. İdeolojik ve politik pek çok ortak noktamız var ve bunlar bizi tarihsel dönüşümler çağında birbirine bağlıyor. Bu vesileyle ilişkilerimizi daha da derinleştirmek isteğimizi vurgularız.

En iyi dileklerimizle Büyük Kongrenize başarılar dileriz.

Jaime BALLESTEROS
İspanya Halkları Komünist Partisi
Uluslararası İlişkiler Sekreteri

Kongrenize başarılar dilerim.

Mehmet Ali AYBAR

Değerli yoldaşlar,

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)'ni kongrenize davet ettiğiniz için size herşeyden önce teşekkür ederiz. Ne

yazık ki, ısrarlı çabalarımıza karşın, partimizin bir üyesinin vize alması sağlanamadı. Kongreye bu nedenle katılamadığımız için çok üzgünüz.

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi AKEL Merkez Komitesi ve partimizin tüm üyeleri, TBKP'nin tüm üyelerine Birinci Kongre nedeniyle en sıcak selamlarını gönderir. Yılların koğuşturmalarından sonra toplanan bu kongrenin tarihselliğini kanımızca aynı zamanda şu da belirliyor: Kongre, yasal koşullarda toplandığı için Türkiye'nin demokratikleştirilmesinde önemli bir adım olacaktır.

Günümüzün çelişkili dünyasında yumuşamanın ve yeni düşüncenin giderek güçlendiği koşullarda Körfez Bunalımı yalnızca bu çizgiyi değil, aynı zamanda bütün dünyayı büyük bir trajediye sürüklemektedir. İlerici güçler, bu koşullarda barışın, demokrasinin ve adaletin güçlenmesi için önemli bir rol oynayabilirler.

Bu vesileyle sizlerle uzun dönemden beri süren işbirliğimiz ve pek çok konudaki görüşbirliğimiz nedeniyle duyduğumuz memnuniyeti ifade etmekle kalmayıp, Birleşmiş Milletler'in Kıbrıs konusundaki kararlarına verdiğiniz destek nedeniyle duyduğumuz şükranı da ifade etmek isteriz.

Partimiz, Kıbrıs sorununun, Kıbrıs'ın her iki toplumunun kabul edeceği adil bir çözüme kavuşması için mücadele ediyor. Böylesi bir çözüm, Kıbrıslı Rumların, Kıbrıslı Türklerin, barışın ve tüm komşu ülkelerin çıkarına olacaktır. Böylesi bir çözüm adadaki tüm yabancı askerlerin çekilmesini, gerçekten bağımsız, bağlantısız, federal ve askersizleştirilmiş bir Kıbrıs'ı garantileyecektir.

Emekçi halkımızın, Türkiye halkının hakları için asil mücadelenizle dayanışma içindeyiz. Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Dimitris CHRİSTOFAS
AKEL Genel Sekreteri

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ne,

Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi, TBKP'nin I. Kongresi'ne ve onun delegeleri aracılığıyla tüm komünistlere, işçilere ve ilericilere kardeşçe selamlarını iletir.

Portekiz komünistleri Türkiye komünistleriyle gerici diktatörlüğe karşı özgürlük, demokrasi ve kararlı yasallaşma mücadelerinde her zaman dayanışma içinde oldular. Bugün aynı da-

yanışmamız TBKP'nin yasallaşmasının yakın gelecekte kesinleşmesi mücadelesine yöneliyor.

Bizi birleştiren halkların, özellikle işçilerin ve genel olarak emekçilerin büyük sınıf mücadelelerinin ve Türkiye'nin demokratik, ilerici güçlerinin eylemlerinin özgürlüğe, demokrasiye, barışa ve toplumsal ilerlemeye kesinlikle yol açacağına inanıyoruz.

Biz Portekiz komünistleri, şu andaki sağ hükümete karşı demokratik bir alternatif için mücadele etmekteyiz. Bu alternatif, birlik aracılığıyla, emekçilerin mücadeleleri aracılığıyla, Portekiz komünistlerinin, sosyalistlerin ve öteki demokratlarının bütünleşmesi aracılığıyla sağlanacaktır. Bu karmaşık ve çetin mücadelede, yığınların mücadelesinde, kurumlarda ve seçimlerde, Portekiz KP'nin konumlarının ve onun tüm politik faaliyetinin düzeyinin güçlendirilmesi özellikle önem kazanmaktadır.

Antikomünist güçler, seçimleri kazanmak için yaptığımız mücadeleyi engelleyebilmek, partimizin Portekiz toplumunu etkileme olanaklarını kısıtlamak için, Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkelerin bunalımları ve yenilgilerini kullanarak Portekiz Komünist Partisi'ne karşı yoğun bir saldırıya geçtiler.

Bu saldırı karşısında Portekiz Komünist Partisi yığınların çıkarlarını temsil ederek, demokrasi, barış ve sosyalizm hedeflerini savunarak yığın bağlarını güçlendirmektedir.

Uluslararası planda Körfez'deki durumu büyük bir endişeyle izliyoruz. Kanımızca Körfez'deki bunalımın, sonuçları belirsiz bir savaşa yol açmadan çözülmesi için elden gelenin yapılması büyük önem taşıyor. Portekiz komünistlerine göre, Irak birlikleri Kuveyt'ten, tüm yabancı kuvvetler de bölgeden çekilmelidir. Ortadoğu'nun ciddi sorunlarına adil ve demokratik bir çözüm bulunabilmesi için derhal bir uluslararası konferans toplanmalıdır. Bu çözüm, kendi bağımsız devletini kurma hakkı da içinde, Filistin halkının ulusal haklarını tanımalıdır.

Yoldaşlar,

Portekiz Komünist Partisi, komünist ve işçi partileri arasındaki yoğun deneyim alışverişini, işbirliğini ve dayanışmayı mutlak bir zorunluluk olarak görmektedir. Bu bağlamda partilerimiz arasındaki kardeşçe ilişkilerin geliştirilmesi ve derinleştirilmesine olan bağlılığımızı tekrarlarız.

Portekiz Komünist Partisi
Merkez Komitesi

TBKP Genel Başkanı
Dr. Nihat Sargın
Ankara

Sevgili yoldaşlar,

İlk kongreniz için gönderdiğiniz davet bizi çok sevindirdi. Sizin Türkiye'de insan hakları ve demokrasi uğruna mücadelenizi büyük bir dikkatle izliyoruz. Size çalışmalarınızda bundan böyle de büyük başarılar dileriz. Dayanışmamız sizinle olacaktır.

Ülkemizdeki güncel politik durum nedeniyle kongrenize katılamayacağız. Ancak sonuçlarını öğrenmek açısından ilgimiz büyüktür.

Avrupa'daki organlarda yapılan tartışmalarda Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne katılmasına ve Avrupa Topluluğu'na üye olmasına karşı tutum alma kararı almış bulunuyoruz. İnsan haklarına, politik ve sendikal özgürlüklere, sosyal haklara karşı tutum, bizim bu sorunlarla ilgili davranışımız için belirleyici olmuştur.

Bize göre, Belçika, olası bir Irak saldırısıyla karşı karşıya bulunan ülkenizdeki askerler üzerinde, ülkenizdeki iç sorunların demokrasiden ve ilerlemeden yana çözülmesi için büyük bir etkide bulunabilir.

Uluslararası barış, kardeşlik ve ülkelerimiz arasında, Avrupa'da ve tüm dünyada kardeşlik için sizinle aynı görüşte olduğumuzu umuyoruz.

Size yürekten başarılar dileriz sevgili yoldaşlar. Kardeşçe selamlarımızla.

Marcel LEVAUX
Belçika Komünist Partisi

Sayın Nihat SARGIN

12 ve 13 Ocak 1991 günleri Ankara'da yapacağınız kongrenize davetiniz dolayısıyle partim adına size teşekkür ederim.

Maalesef sözkonusu hafta sonu sizin kongrenize bir arkadaşımı gönderemiyeceğim. Bildiğiniz gibi biz Federal Alman-

ya'da sağın ezici bir çoğunlukla kazandığı ve bizlerin kaybettiği bir seçim dönemi ardından yaralarımızı sarmakla meşguluz. Bunun yanı sıra benim halen Türkiye'ye gelemiyor olmam da, bizzat bu hafta sonu kongrenizde partimi temsil etmemi imkansız kılmakta.

Türkiye'de işçilerimizin nice ülkelerin işçilerine örnek olacak nitelikte bir savaşım örneği gerçekleştirdikleri ve Türkiye'deki karanlık dönemin sona ermesi doğrultusunda büyük bir görevi yüklendikleri şu günlerde kongrenizin yapılıyor olması oldukça anlamlı. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin işçilerimizin eylemlerine karşı anti-demokratik tavrı, polis ve jandarma ile işçi hareketini engellemeye çalışması ve ne yazık ki bu ülkede cumhurbaşkanı olmuş şahsın işçilere karşı işveren ağzı ile yaptığı açıklamalar bir yandan, yine aynı cumhurbaşkanının öncülüğünü çektiği savaş kışkırtıcılığının Türkiye'yi hızla savaş tehlikesine doğru sürüklemesi diğer yandan Türkiye'nin henüz demokrasi yolunda çok az adım atmış olduğunu belgelemekteler. Halk adına, halka sormadan döktatörce ülke yönetme arzusunda olan bir avuç ANAP'lı ülkeyi uçuruma doğru sürüklemekteler.

Bu açıdan partinizin yıllar süren yasaklamalar ve her türlü baskılardan sonra kongresini Ankara'da yapabiliyor olması sevindirici bir gelişme.

Dileğimiz sizin de demokrasinin Avrupa'daki gelişimine paralel olarak yeni komünist partiler arasındaki yerinizi alabilmeniz ve çok partili demokraik bir Türkiye'de parlamenter sistemde yerinizi almanızdır.

Size ve tüm kongrenize katılan delegelerinize başarılar diler, biz Avrupa'da var olan ve demokrasi savaşımı veren güçlerin arasında yer alan Almanya Yeşiller'inin Türkiye'deki demokrasi savaşımına katkıda bulunmaya her zaman hazır olduğumuzu özellikle belirtiriz.

Dostça selamlarımla....

Ozan Ceyhun
Federal Almanya Yeşiller Partisi
Federal Yönetim Kurulu üyesi

Divan:

Gündemin 4. maddesine geçiyoruz. "GYK Çalışma ve Mali Raporunun sunulması".

Önce çalışma raporunu okumak üzere Genel Yönetim Kurulundan görevli arkadaşımızı kürsüye davet ediyoruz. Buyrun Sayın Zülfü Dicleli.

Zülfü DİCLELİ (MYK üyesi):

Çalışma Raporu'nu okumaya başladı.Raporun 19. sayfasında okumaya devam etmek üzere Abdurrahman ATALAY (MYK üyesi) kürsüye geldi.

Divan:

İzninizle sayın sözcü. Bu maddeyle ilgili bir yeterlilik önergesi var. Önce bu önergeyi Kongrenin dikkatine sunacağız.

"Divan Başkanlığı'na,

Gündemimizdeki çalışma raporu 79 sayfadan ibaret olup okunması zaman alacağından ve salonda bulunan herkese dağıtılıp incelenmiştir. Yeterlik önergesi veriyoruz."

Hayati ÖZTÜRK, Mehmet DURAN, Hüseyin BAYRAM

Önerge üzerine söz isteyen var mı? Eğer yoksa oylamaya geçiyorum. Önerge oy birliği ile kabul edilmiştir. Çalışma Raporu'nun okunmasına devam edilmeyecektir.

Şimdi Kongre Komisyonları'nın seçimine geçiyoruz.

Hesapları İnceleme Komisyonu için beş üyeyi öneren bir önerge Divan'a sunulmuştur. Okutuyorum.

TBKP 1. Olağan Genel Kurulu
Divan Başkanlığı'na

Partimiz 1. Olağan Genel Kurulu'nda oluşturulacak olan Hesapları Tetkik Komisyonu'na aşağıda isimleri yazılı yoldaşlarımızı öneriyoruz.

Ahmet ÖZTÜRK, Mehmet TOKER, Muhsin AYDIN, Mehmet DURAN, Kurtuluş BİNİCİ

Hüseyin GENCER, Mehmet ALÇINKAYA

Başka aday yok, oylarınıza sunuyorum.
Oybirliği ile kabul edilmiştir.
Alkışlar...

Karar Tasarıları İnceleme Komisyonu için de bir önerge verilmiş bulunmaktadır. Okutuyorum.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi
Divan Başkanlığı'na

Kongremiz akışı içinde getirilecek öneri ve karar tasarılarını değerlendirecek, ayrıca Kongre sonuç bildirgesini Kongremiz değerlendirmesine sunacak olan "Karar Tasarıları İnceleme Komisyonu"na aşağıdaki arkadaşlarımızı öneriyoz.

1- Erdal TALU,
2- Musa ÖNER,
3- Aziz ÇELİK,
4- Bilge DİCLELİ,
5- Süleyman KARATAŞ,
6- Şaban TÖRE
7- Melek NURLU,
8- Sıtkı COŞKUN,
9- Yusuf KITIKİ

Osman AYDIN, Zihni AYDIN,
Hasan BEKTAŞ, Erdoğan ALÇINKAYA,
Mehmet ALÇINKAYA, Süleyman FIRAT

Başka aday var mı? Yok...
Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler, etmeyenler.
Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Alkışlar...

Yoldaşlar, birinci günün sonuna gelmiş bulunuyoruz. Şimdi "Komünist Hareket'in 70 Yılı" konulu bir video filmi izleyeceğiz. Bu filmi izlerken 2. gün konuşmacılarının belirlenmesi için Rapor üzerine söz almak isteyen delege yoldaşlarımızın Divana başvurmasını rica ediyoruz.
Yarın buluşmak dileğiyle...

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Yönetim Kurulu'nca Kongre'ye sunulan Çalışma Raporu, Mali Rapor ve Kesin Hesap Durumu, Tahmini Bütçe ve Karar Tasarıları.

Ayrıca bir kitapçık olarak basılıp Kongre öncesinde delegelere dağıtıldığı için Kongre'de yalnızca bir bölümü okunan Genel Yönetim Kurulu Çalışma Raporu'nun bütününe ve onunla birlikte Genel Yönetim Kurulu'nca Kongre'ye sunulan diğer bütün belgelere tutanağın bu bölümünde yer verilmektedir.

TÜRKİYE BİRLEŞİK KOMÜNİST PARTİSİ GENEL YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU

Bugün Türkiyeli komünistler, 70 yıllık yasağın ardından, ilk kez açık ve yasal kongrelerini yapıyorlar. Ülkemiz üzerinde sürüp giden 70 yıllık utancı ve Türkiye'ye çok şey kaybettiren kara lekeyi, komünizm tabusunu yıkan, halkın vicdanıyla aklanmış ve meşruiyetini kanıtlamış, Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Büyük Kongresi'ni gerçekleştirmekten büyük bir

onur duyuyoruz

Onur duyuyoruz, çünkü bu kongre, çağ dışı yasak zincirlerini kıran, bileğinin hakkıyla kazanılmış özgürlüğün sonucudur. Çünkü bu kongre, 70 yıl boyunca akıl almaz zor koşullarda yürütülen kahırlı, özverili ve kararlı bir mücadelenin ürünüdür.

Bugünleri görmek için bir ömür boyu yılmadan mücadele eden yoldaşlarımızı, politik cinayetlerde ve işkence tezgahlarında yitirdiğimiz, onlarca yıl hapis ve sürgünlerde boyun eğmeden direnen komünistleri hatırlıyoruz. Mustafa Suphi ve Ethem Nejat yoldaşımızla birlikte, Karadeniz'de hunharca katledilen 15'leri hatırlıyoruz.

Ömürlerini barış, özgürlük, bağımsızlık ve komünizm uğrunda mücadeleye adamış Salih Hacıoğlu, Şefik Hüsnü, Reşat Fuat, Hikmet Kıvılcımlı, Zeki Baştımar, İ. Bilen ve Behice Boran yoldaşlarımızı hatırlıyoruz. 12 Eylül öncesi faşist terör döneminde yaşamını yitiren nice komünisti, Bahçelievler katliamında ölen yedi TİP'li yoldaşımızı, Ali İhsan Özgür'ü, Talip Öztürk'ü, Barış Yıldırım'ı, canıyla komünist onurumuzu ve varlığımızı koruyan Mustafa Hayrullahoğlu'nu hatırlıyoruz.

Deniz Gezmiş'i, Hüseyin İnan'ı, Sinan Cemgil'i, Mahir Çayan'ı hatırlıyoruz. 12 Eylül'ün işkence tezgahlarında yitirdiklerimizi, 17 yaşında darağacına çekilenleri, Erdal Eren'i hatırlıyoruz.

Bugün de cezaevlerinde tutulan, insanlık onuru için direnen binlerce politik tutukluyla beraberiz.

Bu ülkede hiçbir zaman eşit haklı yurttaşlar olarak yaşayamayan, ana dilini konuşması bile yasaklanan Kürt halkı üzerinde sürüp giden insanlık dışı baskıları hatırlıyoruz. Doğu'da katledilen, adını bildiğimiz ve bilmediğimiz nice Kürt yurtseverini, Yeşilyurt köylülerini, Diyarbakır Cezaevi'nde bir özgürlük meşalesi gibi yananları, Necmettin Büyükkaya'yı hatırlıyoruz.

Bugün de şoven baskıya karşı direnenlerle Mehdi Zana'yla, Vedat Aydın'la beraberiz.

Ülkemizde hiçbir zaman özgürlüğü doya doya yaşayamayan , aydınlık beyinlerinin ürünlerini toplumumuzun ve halkımızın yararına kullanamayan, düşünceleri nedeniyle ağır baskılara uğrayan aydınlarımızın acılı yaşamlarını hatırlıyoruz. Nazım Hikmet'i, Sabahattin Ali'yi, Orhan Kemal'i, Ruhi Su'yu; faşist terör kurbanı Doğan Öz, Cavit Orhan Tütengil, Abdi İpekçi ve daha nicelerini hatırlıyoruz.

Hiçbir dönemde yüzü gülmeyen halkımızı, ağır sömürü ve hayat pahalılığı altında ezilen işçi sınıfımızı ve tüm çalışanları,

dünya devletleri arasında bir türlü eşit haklı ve onurlu bir yer kazanamayan güzel ülkemizi düşünüyoruz. Bu "makus talihi" yenmek için sürdürülen mücadeleyle, 15-16 Haziran'larla, 1 Mayıs'larla, 13 Ocak'la ve bugün de insanca bir yaşam ve demokratik haklar için direnen yüzbini aşkın grevci işçiyle beraberiz.

12 Eylül'ün en karanlık günlerinde bir özgürlük kıvılcımı gibi parlayan, yürekli çıkışı gerçekleştiren aydınlarımızla; kızlarına ve oğullarına yönelen baskı ve zorbalığa karşı göğüslerini siper eden mahkum aileleriyle, cezaevlerinde insanlık onuru için direnenlerle, YÖK boyunduruğuna karşı demokratik üniversite için müacadele eden gençlerimizle; ayrımcılığa, erkek egemen ideolojiye ve geleneksel yargılara başkaldıran kadınlarla; doğayı ve insanın geleceğini kurtarmak için el ele tutuşanlarla ve savaşa hayır diye haykırdığı için 16 yaşında hapishaneye düşen fidanlarımızla beraberiz.

İnsanca bir yaşam ve özgür bir Türkiye için kuşaklar boyu mücadele veren, bizi bugünlere getiren insanlarımızı anıyoruz. Bugün de aynı idealler için, yaşamın her alanında direnen binlerce isimsiz kahramanı, özgürlük savaşçılarını selamlıyoruz. Kongremizi bu insanlara, onların özverili ve yiğit mücadelelerine adıyoruz. Hiçbir şey unutulmadı, hiçbir şey boşa gitmedi!

Bugün özgürlüğünü kazanmış komünistler olarak kongremizi yapıyoruz. Partimiz yasal, ama Anayasa Mahkemesi'nde yargılandığımızı unutmuyoruz. Halâ cezaevlerinde parti üyelerimiz ve 141-142 mahkumları var. Yakın dönemde Prof. Muammer Aksoy'un öldürülüşüyle başlayan politik cinayetler zinciri sürüyor. Hükümet yetkililerinin açıklamalarına göre "sadece Türkiye'nin işgal edilmesi halinde kullanılmak üzere" örgütlenen, kontgerilla adıyla bilinen Özel Harp Dairesi'nin, Doğu'da ilan edilmemiş savaşta kullanıldığının itiraf edildiğini unutmuyoruz. Ana dillerini konuştukları için Kürt yurtseverlerinin, savaşa hayır diyen çocuklarımızın tutuklandıklarını unutmuyoruz. Halâ cezaevlerinde binlerce politik tutuklu ve mahkum var. Vatandaşlık hakları gasp edildiği için ülkeye dönemeyen politik göçmenler var.

Türkiye'de 12 Eylül rejimi tasfiye edilmiş değildir. Ülkemiz halâ bu rejimin kara gölgesi altında yaşamaya devam ediyor. Ancak özgürlük ateşini söndürmeyi, kazanımlarımızı geri almayı ve Türkiye'yi yeniden Ortaçağ karanlıklarına sürüklemeyi başaramayacaklar!

DERİNLEŞEN REJİM BUNALIMI VE ARTAN

İSTİKRARSIZLIK

Türkiye bugün, derinleşen yapısal bunalımın sonuçlarını her alanda yaşamaktadır. Osmanlı'dan bu yana gelen otoriter, merkeziyetçi, geleneksel devlet, bütün kurumlarıyla tıkanmış durumdadır.

Türkiye'de parlamento, halkın iradesini yansıtmaktan bütünüyle uzaktır. Ortaya çıkan çarpıklığı, demokratik mekanizmaları harekete geçirerek çözmek bir türlü mümkün olamamaktadır. Bu parlamento, en temel işlevi olan yasama fonksiyonunu yerine getirememekte ve ülke, bütün kritik konularda kanun hükmünde kararnameler eliyle yönetilmektedir. Devlet gelirlerinin önemli bir bölümünün fonlar aracılığıyla kullanılması nedeniyle bütçe hazırlama görevi, bütünüyle kağıt üzerinde kalmaktadır. Meclis denetim işlevini de yerine getirememektedir. Türkiye'nin geleceğini etkileyecek önemli iç ve dış sorunların hiçbiri, bugüne kadar Meclis'te ele alınıp tartışılabilmiş değildir. Hiçbir ciddi meclis araştırması örneği yaşanmamıştır.

Varolan hükümet bütünüyle göstermelik konumdadır. Çevik kuvvetin çağrılması örneğinde olduğu gibi, bakanların imzaladıkları boş kağıtlar Çankaya'da doldurulmakta, halkın ezici çoğunluğu, bütün muhalefet partileri ve demokratik kuruluşlar karşı olmasına rağmen ülkemiz, adım adım bir savaşa sürüklenmektedir. Halkımız gibi bakanlar da gerçekleri Brüksel'den duymakta, Başbakan bu durumu "eskiden de boş kağıtlara imza atılırdı" diyerek kamuoyunda savunmaktadır. Bugün yürütme ve yasama yetkilerinin Anayasa ve yasalara aykırı olarak, Cumhurbaşkanı Özal tarafından kullanıldığı açık bir gerçektir.

Türkiye uluslararası sözleşmelere, AGİK Sosyal Şartı'na imza atmakta, ancak iç hukuku bunlara göre düzenlemek için tek adım atmamaktadır. Yargı bağımsızlığı önemli ölçüde zedelenmişken Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmamakta, Mahkeme'nin iptal edeceği anlaşılan kararnameler numaraları değiştirilerek yeniden yürürlüğe konulmakta ve yargı denetimi kağıt üzerinde bırakılmaktadır. "Liberalizm"e, "hür düşünce"ye ve insan haklarına övgü düzen açıklamalara rağmen, 12 Eylül'ün "yasaları" ve kurumları, çağ atladığı iddia edilen Türkiye'de varlıklarını sürdürüyor.

12 Eylül'de budanan demokratik hak ve özgürlükler bir yana, bugün Türkiye'de yürürlükteki yasalara göre tepkilerini demokratik bir biçimde ortaya koymak isteyenlere bile idari makamlarca izin verilmemektedir. Yapılan bütün resmi açıklamalara rağmen, 141-142 ve 163. maddelerle ilgili yasa ta-

sarısı hükümetten meclise bir türlü gelememektedir. İnsanlar halâ düşünce ve inançları nedeniyle tutuklanmakta, işkence görmekte ve mahkum olmaktadır. Cezaevleri toplumun kanayan yarası olmaya devam etmektedir.

Doğu'da olağanüstü hal uygulaması sürüyor, yasa tanımazlık ve zorbalık bütün şiddetiyle devam ediyor, insan hakları en kaba bir biçimde ihlal ediliyor ve can güvenliği kalmayan binlerce Kürt köylüsü göç etmek zorunda kalıyor, köyler boşaltılıyor. Ana dillerini konuşan Kürt yurtseverleri tutuklanıyor.

Bugün Türkiye'de iktidar partisi dahil, bütün partiler, bütün toplumsal güçler 1982 Anayasası'nı reddetmekte ve çok geniş güçler insan haklarına dayalı, bireyi ve sivil toplumu başa alan yeni bir anayasa fikrini savunmaktadır. Ne var ki, bu doğrultuda tek bir adım atılabilmiş değildir.

Kamuoyu yoklamalarına göre işverenler dahil, toplumumuzun ezici çoğunluğu bugünden hoşnut olmadığı gibi, gelecek konusunda da bir ümit taşımamaktadır. Bu koşullarda parlamentodaki muhalefet partileri durumu eleştirmekte, iktidara geldiklerinde sorunları çözeceklerini söylemekte, ancak bugünkü durumu değiştirecek etkili ve sonuç alıcı bir çıkış yolu ortaya koyamamaktadır.

Böyle bir Türkiye'de komünistler, özgürlükleri için yürüttükleri kararlı bir mücadele sonunda, 141-142'ye rağmen kendi kimlikleriyle kamuoyu önünde politika yapmakta, yasal partilerini kurmakta ve bu kongreyi gerçekleştirmektedirler. Grev yasasında grev gözcülüğü bile sıkı yasaklar altına alınmışken Zonguldak'ta maden işçileri, bu yasakları kat be kat aşan durumlar yaratmakta, yasaklarla dolu toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasını işlemez duruma getirmektedir. Öğretmenler ve memurlar, fiili durumlar yaratarak sendikalarını kurmaktadır. Mahkeme önünde 2932 sayılı yasayı hiçe sayarak Türkçe ifade vermeyi reddedip, kendi ana dili Kürtçe konuşmakta ısrar edenler tahliye edilmektedir. Hükümetin "yasa dışı eylem" yargısına ve tehditlerine karşın milyonlar, 3 Ocak genel grevini gerçekleştirmektedir.

Bugün Türkiye'de hangi önemli toplumsal gelişmeye bakarsak bakalım, kazanılan her demokratik mevzinin, teneffüs edilen her özgürlük soluğunun, var olan yasaları zorlayarak, yasakları ve tabuları aşarak gerçekleştiğini görebiliriz. Bugünkü Türkiye'nin tablosuna değinirken verdiğimiz örneklerin her biri, rejim bunalımının derinliğini ve var olan yasal durum ve devlet kurumlarına hakim olan anlayış ile toplumsal gelişme arasında keskinleşen karşıtlığı ortaya koyan göstergelerdir; toplumsal ya-

şamın her alanında etkisini derinden hissettiren bu karşıtlığın sonuçlarıdır.

TÜRKİYE'NİN GÜNDEMİNDEKİ TEMEL SORUN DEVLETİN DEMOKRATİK CUMHURİYET OLARAK YENİDEN YAPILANMASIDIR

Türkiye, Osmanlı'dan bu yana, ikiyüz yıldır "gerilikten nasıl kurtuluruz" sorusunu tartışıyor. Amacımız burada tarihsel bir değerlendirme yapmak değildir,Türkiye'nin bugün yaşadığı sorunların tarihteki köklerini aramaktır. İki yüzyıl boyunca ortaya çıkan "modernleşme" çabaları sürekli olarak, en başta devleti kurtarmak fikrinden hareket etti. Her biri farklı programlarla da olsa, Osmanlı'dan bu yana sürüp gelen geleneksel, merkeziyetçi devleti restore etmeyi ve bu devlet eliyle toplumu, yukarıdan aşağıya yeniden şekillendirmeyi amaçlayan girişimler olarak ortaya çıktı. Bu nedenle bireyi, yurttaşlık bilincini, onun gelişimini ve yaratıcılığını öne çıkarmak yerine ümmet toplumunda var olan, bireylerden bağımsız soyut devlet ve kul anlayışını güçlendirdi. Toplumsal yaşamda, geleneksel yapıların çözülmesinin bir sonucu olarak da ortaya çıkan sosyal, politik çeşitliliği ve çoğulculuğu, bir zenginlik ve yeninin dinamizm kaynağı olarak görmek bir tarafa, bir zaaf, "Devlet-i Ali'nin menfaatleri"ne yönelmiş bir tehdit olarak gördü. Devlet kültüne, onun otoritesine dayanarak asker-sivil bürokrasi eliyle toplumu biçimlendirmeye ve bu yolla "batılılaşma"ya çalıştı.

Cumhuriyetin kuruluşu da, çağdaşlaşma yolunda atılan kimi olumlu adımlara rağmen, bu "modernleşme" anlayışından bir kopuşu gerçekleştirememiştir. Tersine, Batı'dakinden çok farklı bir dinamizme sahip olan Türkiye toplumunu, "muasır medeniyetler seviyesine çıkarma" çabası da, sözünü ettiğimiz "modernleşme" düşüncesinin temel özelliklerini korumuştur. Devletin resmi ideolojisi olarak kemalizm, toplumu yukarıdan yeniden biçimlendirmenin aracı olarak yurttaşların, nasıl düşünüp davranması gerektiğini belirleyen, herkesin uymakla yükümlü olduğu kalıplar ve normlar olarak topluma dayatıldı. Bunun dışında her düşünce ve politik akım, devlete yönelen bir tehdit ve "iç düşman" yaklaşımıyla bastırıldı. Bu anlayış, Kurtuluş Savaşı'nın ilk yıllarında varolan düşünsel ve politik çeşitliliği giderek yok etmiştir.

Türkiye'nin ikiyüz yıllık modernleşme ve gerilikten kurtulma mücadelesi tarihi, toplumu yukardan, merkeziyetçi, devletçi ve bürokratik yaklaşımlarla yenileme çabalarının birçok kazanı-

ma rağmen son tahlilde başarısızlığının ve az gelişmişlik zincirini bir türlü kıramamanın tarihidir. Aynı zamanda merkezi otorite ile çevrenin sürekli karşıtlığının tarihidir. Bu modernleşme girişimleri, geleneksel yapıların varlığını koruma, onların çözülüşünü geciktirme ve daha sancılı ve uzun bir sürece yayma sonucunu getirmiştir. Toplumun özgürleşmesini engellemiştir. Geleneksel yapıların köklü biçimde çözülmeyişi, yeninin gelişme dinamiğini boğmuş ve onu güdükleştirmiştir.

Bu nedenle Türkiye'nin bunalımı konjonktürel değil, yapısaldır. Çünkü bu bunalımın temelinde geleneksel yapının çözülemeyişi, bireysel mülkiyet temelleri zayıf ekonomik yapının ve ümmetçi kültürün sonucu olarak ortaya çıkan otoriter, merkeziyetçi devlet anlayışı yatmaktadır. Tek sözcükle sorun, sivil toplumun ve buna denk düşen yurttaş kültürünün gelişemeyişi ve bağlı olarak demokrasinin temellerinin zayıf kalmasıdır.

TÜRKİYE'NİN ÇÖZÜLMEMİŞ SORUNLARI KRİZ DÜĞÜMLERİ OLARAK KARŞIMIZA ÇIKMAKTADIR

Türkiye tarihinin ve onu şekillendiren süreçlerin incelenmesinde siyasal kriz dönemleri önemli bir anahtar olabilir. Bu siyasal kriz dönemlerinin, ekonomik krizlerle çok yakın bağları olmakla birlikte yalnızca bununla açıklamak, krizleri yaratan süreçleri anlamamızı zorlaştırmaktadır.

İncelendiğinde görülebilir ki, gerek 1950 öncesinde ve gerekse ondan sonraki düğüm noktaları, yani 1960, 71 ve 1980'lerde ortaya çıkan siyasi krizler, devletin ve toplumun yeniden yapılanma gereksiniminin kendini dayattığı noktalardır. 1950 hariç, diğerleri sivil yollar dışında, askeri müdahalelerle aşılmaya çalışılmıştır.

"Devleti kurtarmak" İttihat ve Terakki Fırkası'ndan beri bürokrasinin ve bir ölçüde aydınların ortak düşüncesi olageldi. Devlet-toplum çelişkisi denebilir ki hiç yaşanmadı. Bu çelişkinin kendini zorladığı noktalar, siyasi kriz noktalarıyla üst üste düşmektedir. Ne var ki, siyasi krizler aynı zamanda sivil toplumun bir habercisi olduğu halde bu bunalımların, sivil güçler eliyle sivil çözümlere varması engellendi. Siyasi krizlere yapılan askeri müdahaleler sorunu çözmediği gibi, daha da ağırlaştırdı ve toplumun kendi sorunlarını sivil ve demokratik yollarla çözme yeteneği kazanmasını geciktirdi.

Diyebiliriz ki Türkiye, Cumhuriyetten bu yana siyasal rejim

bunalımı yaşamakta, rejim ve seçilmiş iktisat politikalarının bunalımı, sermayenin bunalımına dönüşmekte ve burjuvazi, bu bunalımları aşacak gücü kendinde bulamadığı için devlete yaslanmakta ve devletçi olmaktadır. Türkiye'nin gereksinim duyduğu yapısal dönüşümler ve ekonomik-demokratik haklar hep yukarıdan, bürokratik reformcu yollarla gerçekleşmiştir. Bu temel üzerinde demokrasinin kök salması hayli zordu. Zira dönüşümleri gerçekleştiren bürokrasinin perspektifi doğal olarak "devleti kurtarmak" ile sınırlıydı. Böyle olunca sivil demokrasi, yurttaş hakları, katılımcılık, çoğulculuk bu perspektifin dışında kalıyordu. Bu nedenle yukarıdan yapılan her müdahale, devleti koruma ve güçlendirme adına yeni yasa ve yaptırımların varolan hukuk sistemine eklenmesini getirdi.

Türkiye'de 1960-80 dönemini incelediğimizde özetle şu saptamaları yapabiliriz:

Yerli sanayi sektörünün seçici biçimde korunmasına dayanan ithal ikameci sanayileşme, sermaye malları ve girdiler ithal edilirken ülke içinde gelişen sanayilerin dış rekabetle karşılaşmamasını sağlıyordu. Bu sistem, dünya ekonomisinde bir kriz olmadığı, dünya ekonomisinin sürekli büyüdüğü, döviz ve petrol sorunu çıkmadığı durumda ve bir de hegomonik devlet ABD'nin oyunu bozmadığı koşullarda işleyebilirdi. 1970'lerin ortalarına kadar da işledi ve ekonomi gerçekten büyüdü. Ancak değişen dünya koşulları, ABD'nin içine girdiği para krizi, petrol fiyatlarının hızla yükselmesi gibi temel etmenler sonucu, zaten çoktandır zamanını doldurmuş olan ithal ikameci sistem krize girmişti; 1970'lerin ortalarında büyüme artık durmuştu. Bir başka deyişle, devletçi-kalkınmacı strateji artık yürümüyordu. Devletçi yaklaşım ile serbest pazar mantığının çatışması yine su yüzüne çıktı. Bu çelişki, ya demokratik yoldan sivil güçler arasında, ya da askeri bir müdahale ile çözülecekti. Kuşkusuz 12 Eylül'e gelişte ekonominin yanısıra, ulusllararası koşullar,emperyalizmin Ortadoğu'ya yönelik planları gibi birçok etmen rol oynamıştır.

Bugün herkes teslim edecektir ki, 12 Eylül "geliyorum" diye bağıra bağıra gelmiştir. Bu açık ilana rağmen, sol ve demokrasi güçleri, tehlikeyi önleyecek politikalar geliştirmekte yetersiz kalmışlardır. Kuşkusuz, 12 Eylül'e gelişte kontrgerilla, ya da başka gizli odaklar çok etkin rol oynamışlardır. Ne var ki bu unsur, bir neden değil, ancak sonuç olabilir. Sorun, bu karanlık odaklara manevra olanağı tanıyan politik ortamın hangi nedenlerle ve nasıl oluştuğudur.

Bir yanda devrim çağrıları, diğer yanda değişik politik parti-

lerin kısır politikalarının yarışması vardı. Yaklaşan tehlikeye karşı demokratikleşmeye dikkat çeken az sayıda ses ise etkisiz kalıyordu ve onlar da burjuvazi, işçi sınıfı, aydınlar; sağ ve sol politik güçler arasında karşılıklı çıkarları dikkate alan, demokratik bir mutabakat gereğini görmüyor, ya da bu gereği cesaretli bir politikaya dönüştüremiyorlardı.

Solun değişik kesimlerinin izlediği politikalarda ise, farklı toplumsal ve politik güçlerin, demokrasiyi savunma temelinde karşılıklı çıkarlarını dikkate alan sivil bir mutabakat düşüncesi hiç yer almıyordu. Ardından ne geleceği fazla düşünülmeden istikrarsızlığın, "egemen güçlerin ülkeyi yönetememesi"nin yani devrimci durumun bir göstergesi olduğu düşünülerek krizi arttırıcı politikalar izleniyordu. İşbirliği politikası, klasik anti-emperyalist, ya da anti-faşist cephe anlayışları ile sınırlıydı. Bu cephelerin kapsamı içinde görülen politik güçler, demokrasiyi savunmayı amaçlayan sivil bir mutabakatın güçleri olmak yerine, dar sınıfsal yaklaşıma ve klasik sağ-sol ayrımına göre tarif ediliyordu.

Bu durumda geriye, tek seçenek olarak askeri müdahale kalıyordu. Koşullar, darbe için tek sözle "mükemmel"di. İşte böyle bir ortamda karanlık güçler Türkiye'de, darbe için senaryolarını sahneye koyabilecek geniş bir manevra olanağına sahip oldular.

Getirdiği bütün acılara rağmen 12 Eylül, niyetlerinin çok ötesinde yeni bir demokratik ortamın da tohumlarını istemeden attı. Bu tohumlar, uygun dış koşullara, uluslararası konjonktüre bağlı olarak yeşeriyor. Ancak bu durum, kendiliğinden sonuca ulaşamaz. Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasına, bilinçli bir politik-düşünsel aktif müdahale gerekiyor.

Bu aktif müdahale açısından ülkemizde solun, demokrasi güçlerinin çok önemli bir rolü olduğuna dikkat çekmek istiyoruz. Bu rolü oynayabilmek için 12 Eylül'den gerekli derslerin çıkarılması zorunludur.

12 Eylül öncesinden çıkarılacak derslerden birincisi, siyasi kriz henüz olgunlaşmadan ona, doğru müdahalelerde bulunmak gerektiğidir. Aksi halde kriz olgunlaşınca kendi iç mantığı gereği işlemekte ve karanlık odakların provokasyonlarını önlemek mümkün olmamaktadır. 12 Eylül'den çıkarılacak ikinci temel ders, Türkiye'de kendini dayatan ekonomik, toplumsal yeniden yapılanma sorununun çözülmeyişinin siyasal krize dönüştüğü noktada, toplumun bu sorunları sivil mutabakatlarla çözme ve bunları geliştirme olanağının, tepeden inme, askersel ve devletçi müdahalelerle ortadan kaldırılmasını önleyecek politikalara sa-

hip olmaktır. Ulusal çapta sorunların çözümü, demokrasinin çıkarlarını başa alan, farklı politik ve toplumsal güçlerin karşılıklı çıkarlarını dengeleyen ve toplumun bütününe seslenen mutabakat politikalarını zorunlu kılıyor. Bu nedenle askeri otoriteye değil, politik çizgisi ne olursa olsun demokratik sivil güçlere destek olmak ve siyasal krizin, sivil güçler eliyle demokratik mutabakatlar temelinde çözülmesini savunmak, yürütülecek politik mücadelenin genel çerçevesini oluşturmalıdır.

YASALLAŞMA, TOPLUMUN ÖZGÜRLEŞME MÜCADELESİNE KATKIDIR

TBKP'nin yasallaşma eylemi Türkiye'nin değindiğimiz bu toplumsal gerçekler çerçevesinde, yarattığı etki ve sonuçları açısından değerlendirilmelidir. 1987'de komünist kimliklerini açıklayarak TBKP'yi yasal olarak kurmak için ülkeye dönen Sargın ve Kutlu yoldaşlar önemli bir girişimi başlattılar. Yenilenme sözü bugünkü gibi herkes tarafından söylenmez iken, iki Genel Sekreter, Türkiye'nin yenilenmesinin kaçınılmaz olduğunu ve mutabakatlar sağlanarak Cumhuriyet'in birikmiş sorunlarının çözülebileceğini belirtmişlerdi. Sargın ve Kutlu o tarihlerde, hiç kimsenin kolay kolay anlayamadığı bir tarzda "Biz komünistiz yasal olmak istiyoruz" diye kamuoyunun önüne çıktıklarında, daha Gorbaçov ve Reagan arasında ilk büyük zirve bile gerçekleşmemişti. SHP,DYP bir genel seçim yaşamamıştı. Demirel ve Ecevit üzerinde politika yapma yasağı sürüyordu.

12 Eylül rejiminin varlığını sürdürdüğü koşullarda ve henüz geniş çevrelerce rejim tartışmasının yapılmadığı bir ortamda, komünist kimlikle ortaya çıkmamız rejimi birçok noktada derin açmazlarla karşı karşıya bıraktı. Varolan devlet anlayışı ve hukuksal yapı ile toplumsal gelişme arasındaki çelişkinin açıkça ortaya çıkmasında yarattığımız fiili durum önemli katkılarda bulundu. TBKP, cesur bir girişimle köklü bir rejim tartışmasını politika gündemine getiren yolu açanlardan oldu.

TBKP, yasallaşmayı ilk günden beri, kendisinin yasallaşmasından ibaret bir hedef olarak görmedi. Türkiye'nin demokratikleşmesine komünistlerin özgül bir katkısı olarak tanımladı. Bu amaç giderek, Türkiye'nin gelişmesine ket vuran, toplumsal dinamizmi bastıran, toplumsal güçleri ve bireyi baskı, bağımlılık ve vesayet altında tutan güçlü merkezi otoriteye karşı toplumun özgürleşmesi sürecini geliştirmek, bunun ana halkası olan düşünce, örgütlenme ve vicdan özgürlüğünü gerçekleştirmek şek-

linde daha net ve açık bir politik karakter kazandı. Amaç kendi başına TBKP'nin yasallaşması değil, yasallaşma mücadelesini genel özgürleşme sürecinin bir manivelası haline getirmekti.

Bu amaca bağlı olarak TBKP, toplumun vicdanına ve bütüne seslenmeyi başarabildi. Yasallaşma mücadelemiz bu içeriği nedeniyle toplumda geniş bir ilgi ve destek gördü, merkezi otoriteyle çelişki içindeki öteki sivil toplum güçlerinin aktif desteğini kazandı.

8 Aralık Basın Toplantısı ile başlayan süreç, 4 Haziran'da TBKP 'nin yasal kuruluş başvurusunu yaparak tüzel kişilik kazanmasıyla sonuçlandı. Ardından il ve ilçelerde Komünist Partisi tabelaları asıldı. TBKP politik yaşamın bir unsuru olarak toplum vicdanında kabul edildi. 141-142. maddelerin varlığı koşullarında komünistlerin yarattığı fiili durum, rejim tarafından ortadan kaldırılamadı. Rejim tartışması ve 141-142-163. maddelerin kaldırılması sorunu, Cumhuriyet tarihi boyunca görülmemiş biçimde gündeme geldi. Bu maddelerin kaldırılması için toplumda geniş bir mutabakat sağlandı. Bugün Türkiye'de bütün partiler, politik çevreler, toplumsal güçler, demokratik kitle örgütleri ve meslek kuruluşları 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasını savunmaktadır.

Gelişmeler ne olursa olsun, TBKP'nin yasallaşması ve 141-142-163. sorunu gündemden inmeyecektir. Çünkü bu sorun artık yeni bir Anayasa sorununun ve demokratik yeni kuruluşun temel unsurlarından biri haline gelmiş bulunuyor.

Bütün dünyada komünistler bir yenilgi psikolojisi içindeyken, biz Türkiyeli komünistler, bu toplumun onlarca yıldır en büyük karalamalara hedef olmuş kişileri olmaktan çıkıp, kendi özgürlüğü için mücadelesini başarıyla vermiş, cesaret örneği olmuş, toplumun başı dik insanları olmayı başardık. Bizim bu başarımızın temelinde daha 1980'lerin yarısında dünyadaki genel gelişme eğilimini ve yeni dinamikleri, sezgisel de olsa genel hatlarıyla yakalayabilmiş olmamız yatıyor. TBKP'yi yasal olarak kurma ve Türkiye'yi demokratik yenileme mücadelemiz, dünyada barış, özgürlük, ve insan hakları fikirlerini ve hareketlerini yükselten yeni dalganın üzerine oturduğu ve Türkiye toplumunun 12 Eylül rejiminden kurtulma talebiyle çakıştığı için anlamlı sonuçlar almıştır.

Yasallık mücadelesi içinde TBKP, Türkiye'nin özgürleşme sürecine somut bir katkı yapabilmiş, var olan politik ortamın değişmesinde, komünizm tabusunun yıkılmasında ve ülkenin politik ikliminin değişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

BİZİ BUGÜNE GETİREN DİNAMİZM,

BİRLİK-YASALLIK-YENİLENME POLİTİKASIDIR

Partimiz TBKP'nin çok kısa tarihi, bu kısa süreyle karşılaştırılmayacak kadar büyük bir etkinin tarihi olmuştur. Bu büyük etkiyi ortaya çıkaran dinamizm, "birlik-yasallık-yenilenme" diye tanımladığımız hedeflerden, bu hedefler doğrultusundaki mücadeleden kaynaklandı ve bizi ileriye götürecek potansiyel de gene bu hedeflerde yatıyor.

TİP ve TKP'nin birleşmesi, sol hareketimizin tarihindeki bu ilk anlamlı birleşme, arkasından TBKP'yi yasal olarak kurma girişimi ve her ikisinin hem esinlendiricisi, hem bir sonucu olarak yenilenme süreci, açıkça iddia edebiliriz ki, hem Türkiye sol hareketinde, hem genel politik ortamda kendi çapında bir fırtına yarattı. Bir dizi yeni faktörü harekete geçirdi. Birçok şeyin yeniden ele alınmasına ve tartışılmasına yol açtı. Ve bu süreç bütün karmaşıklığına, bütün eksikliklerine rağmen bir açıklığı, bir netliği, temiz bir rüzgarı ülkemize getirdi. TBKP, her üç hedefle de önemli gelişmelere neden oldu.

TİP ve TKP, gerçeğin tekeline sahip öncü parti anlayışını terk edebildikleri için Türkiye sol hareketinde ilk, eşit haklı birliği gerçekleştirebildiler. TİP ve TKP birleşirken, dar bir sınıf partisi olmamaya ve çağın mantığını yakalamaya çalıştıkları için bütün değişim güçleriyle birlikte yaşama geçecek bir politik hattı ortaya koyabildiler. Olana karşı çıkmakla yetinen bir politikadan, olanı değiştirmeye, bunun için pozitif hedeflere yönelmeye çalışan bir politikaya geçebildiler. Türkiye'nin demokratik yenilenme ihtiyacının ortaya konuluşu, ülkenin derin sorunlarının tek başına hiçbir politik güç tarafından çözülemeyeceği, ulusal çapta sorunlar için mutabakatların zorunluluğu fikri ve buna bağlı olarak geniş güçlerle işbirliği anlayışı, demokratik, insancıl ve çoğulcu bir sosyalizm düşüncesi ve bu temel amaca demokrasinin derinleştirilerek ulaşılacağı yaklaşımı, toplumsal yaşamda ve politikada hertürlü şiddetin dışlanması ve yeni bir kültürün yaratılması sorununun gündeme getirilmesi TBKP programında ifadesini bulan politik hattın temel özellikleriydi. TBKP dogmatik konumlardan yöneltilen sert eleştiri ve karalamalara prim vermeden bu politikada ısrar edebildi. Tüm bunları yapabildiği için TBKP, Türkiye solunda ve genel politikada yeni bir ses olabildi.

Bizim için marksistlerin birliği, en azından TİP-TKP birliğinden bu yana, önümüze koyduğumuz politik bir hedefti. Ama gene aynı tarihten bu yana biz hep, yenilenme sürecini birlikte yaşayacağımız, gelişmelere müdahale edebilen ve varolanı de-

ğiştirmeyi amaçlayan politikaya sahip bir birlik aradık. Niçin birlik sorusu, bizim açımızdan her zaman büyük önem taşıdı ve biz, birlik partisinin toplumun değişiminde somut olarak nasıl bir rol oynacağı, işlevinin ne olacağı sorusunun aydınlatılması gerektiğini ısrarla vurguladık. Bu haklı bir soruydu. Amacı belirsiz bir birlik ve toplumun önüne nasıl bir politik iddia ile çıktığı, hangi göreve talip olduğu açık olmayan yeni bir parti etkili olamazdı.

Ne yazık ki, birlik sorunuyla ilgili tartışmalarda çoğunlukla biçimsel konular öne çıktı. İçeriği derinleştirmek yerine, genel olarak birliğin ne kadar gerekli ve iyi bir şey olduğunu açıklayan, soyut bir birlik anlayışı ve söylemi ortaya çıktı. Halbuki birliği önlerine politik bir hedef olarak koymuş olanlar için bu konu, artık aşılmış bir sorun olmalıydı. Bu yaklaşım, Türkiyeli marksistler arasında giderek güçlenen birlik arzusuna, "populistçe" ayak uydurma çabasının izlerini taşıdığı gibi -çünkü bu arzunun bir genel eğilim haline dönüşmesinden sonra önemli olan ona politik muhteva kazandırmaktı- sol içinde varlığını sürdüren rekabetçi eğilimlerin sonucu olarak değişik marksist grupların diğerlerine karşı politik prestij sağlama ve birbirinin "bağımsız" politik eylemini ve faaliyetini sınırlama kaygılarından da etkileniyordu.

Bu söylediklerimize sadece birer örnek olarak, yaşadığımız iki olguya değinmek istiyoruz. Sosyalistlerin Birlik Partisi girişiminin başlangıcında insanların, birlik konusunda ne düşündükleri ve önerdiklerinden çok, bu sürece nasıl katıldıkları, "bireysel" mi yoksa bir çevrenin parçası olarak mı yer aldıkları sorunu ile ilgili tartışmayı ve bunun yarattığı politik gerginlikleri hatırlayalım. Başka politik nedenler ve kaygılar bir tarafa, bireysel katılım, "kendimizi bağımsızlaştırma", yepyeni bir birlik yaratmanın sihirli anahtarı olarak da savunulmuştu. Birlik amacıyla bir araya gelen marksistlerin tümünü, bu biçimde "bağımsızlaştırma"nın ne kadar realist bir yaklaşım olduğu bir tarafa, asıl sorun bizim kafalarımızdaki, düşünce ve davranışlarımızdaki eski kalıplardan kopabilmemiz, bunları kırabilmemizdi. Bunun için ihtiyacımız olan, katılımın biçimine yönelik bir tartışma değil, nasıl bir parti ve politika anlayışı konularında canlı bir fikir tartışması ve düşünce üretimiydi.

Yine "birlik-yasallık" sorunuyla ilgili olarak kendi içimizde ve bugün birlik partisinde beraber olduğumuz dostlarımızla yaptığımız tartışmaları hatırlayalım. TBKP'nin yasallık mücadelesi doğrultusunda attığı her pratik adımın, "birliğe zarar verip vermediği" konusunda yaşadığımız yıpratıcı tartışmaları. Halbuki

gelişmeler bütün zorluklarına rağmen, TBKP'nin yasallık mücadalesi ile birlik çabalarını, birbirine paralel bir süreç olarak geliştirmenin olanaklı olduğunu gösterdi.

Ne var ki, eğer biz bunun olanaklı olduğunu en baştan kesin bir tercihle ortaya koyup, her iki yönde de planlı ve ilan edilmiş bir politikayı yürütebilseydik, sonuç çok daha verimli olabilirdi.

Bizim yenilenme sürecini birlikte yaşayacağımız bir birlik arayışımız doğru olmakla birlikte, o zamanki yenilenme anlayışımızın taşıdığı sınırlılıkların da etkisi altında idi. Henüz, adım attığımız çağa ve Türkiye'ye uygun yeni bir değişim partisinin gerekliliği fikrinin, geleneksel komünist partisinin işlevini tamamladığı ve kendisini dönüştürme göreviyle karşı karşıya bulunduğu düşüncesinin bugünkü açıklıkla ortaya konulamadığı koşullarda birlik arayışımız, "politik olarak bize yakın" çevrelerle sınırlıydı. Bizim 2000'li yılların toplumsal değişim güçlerine ve aktörlerine uygun, çağın dinamizminin çağırdığı bir sosyalizm ve demokrasi partisi ve kendimizi dönüştürmek için yeni dinamiklerle buluşma zorunluluğuna ilişkin görüşlerimize paralel olarak birlik anlayışı konusundaki yaklaşımlarımız süreç içinde gelişti.

Birlik sürecinde, özellikle 15 Nisan 1990 toplantısından sonra ve Sosyalistlerin Birlik Partisi girişiminin ortaya çıkışıyla sonuç alıcı bir yakınlaşma süreci yaşadık. TBKP olarak biz de, bu sürece başlangıcından itibaren katıldık ve elimizden gelen katkıyı yapmaya çalıştık. TBKP'nin yasal başvurusunu yapması, bunu yaparken Birlik Partisi'nin alternatifi olmadığını içtenlikle açıklaması ve Birlik Partisi'nin, TBKP'nin yasal başvurusunu desteklediğini açıklaması, birlik sürecine zarar veren önyargıların ve kuşkuların aşılmasında önemli bir adım oldu. Dünyada yaşanan köklü değişimler, birliğin ötekı bileşenlerini de yenilenme problemine yöneltti. Sonuçta, yenilenmeye açık programatik yaklaşımlara sahip, kendi misyonunu en başta "yurttaşların siyasal karar alma mekanizmalarına katılımını örgütleyen ve kendi rolünü bu mekanizmaların yaygınlaşmasında, gerçek katılımda gören" çoğulcu ve demokratik, marksizme de eleştirel yaklaşabilen, yeni çağın mantığını yakalayabilecek bir birlik partisi için olanaklar arttı. Bu süreç, bizim geleneksel komünist partisinin işlevini tamamladığı, o nedenle de kendimizi yenileme, dönüşme, çağa uygun bir değişim partisi haline gelme çabalarımızı sonuna kadar götürmemiz gerektiği, birliğin zorunlu ve alternatifsiz olduğu saptamamızla çakıştı.

Birlik Partisi'nin alternatifsiz olduğu, önkoşulsuz bu partiye

katılmak gerektiğine ilişkin görüşümüz, Sosyalist Birlik Partisi'nin mükemmel, sorunsuz, ya da tam istediğimiz gibi -ki bunların ne anlama geldiği ayrı bir tartışma konusudur- bir parti olacağını düşündüğümüzden kaynaklanmamaktadır. SBP, aynı zamanda bizim partimizdir. Bizim başka marksistlerle ve marksist olmayan demokratlarla birleşmemizin temelidir. Daha geniş birliklere uzanma platformudur ve SBP'nin özgürleşme davasına, 141-142'nin kaldırılmasına, politik gelişmelere müdahale edebilmesine ve Türkiye'nin yapılanmasına ve marksizmin yenilenmesine katkıda bulunmasından biz de sorumluyuz.

Yasallık mücadelemizin bugün vardığı yerde, komünist partisi üzerindeki yasağın, hukuken kalkıp kalkmadığı henüz kesinlik kazanmış değildir. Bu konuda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın kapatma talebine, Anayasa Mahkemesi'nin vereceği yanıt önem taşıyor. Ama mevcut politik gelişme dikkate alınırsa -ki asıl önemli olan budur- TBKP'nin yasallaşması sorunu fiilen aşılmış, geride kalmış bir sorundur. Yurt ve dünya kamuoyu TBKP'yi benimsemiş, kabul etmiştir. Şimdi altı ay öncesinden çok farklı bir durumda bulunuyoruz. Sargın ve Kutlu yoldaşların ölüm orucuna kazanılan geniş destek ve bunu izleyen yasal kuruluş başvurusu, ardından birçok il ve ilçede örgütlerimizin açılması ve yasal kongrelerimizin yapılması, parti yönetici ve sözcülerimize basın ve öteki siyasal partilerin, toplumsal güçlerin gösterdiği ilgi; bütün bunların sonucu olarak şu saptamayı yapabiliriz: TBKP yasallığını bileğinin hakkıyla kazanmış, komünizm tabusunu yıkmış, komünistleri bu ülkenin asli unsurlarından biri olarak kabul ettirmiş bulunuyor.

141-142-163 sorunu çözülmüş değildir. Ama, şimdi oluşan durumda, demokrasi mücadelesinin kapsamı derinleşmiş ve daha geniş bir çözümün kuvvetleri ortaya çıkmıştır. Gene altı ay öncesinden farklı olarak, şimdi Türkiye'nin politik gündeminde anayasa sorunu, devletin demokratik temelde yeniden yapılanması sorunu vardır. 141-141-163 sorunu, özgür bir ortamda, Cumhuriyeti 2000'li yıllara taşıyacak yeni bir toplumsal sözleşmenin geniş sivil güçlerin katılımıyla gerçekleşebilmesinin, demokratik yeni kuruluşun temel unsurlarından biri haline gelmiş bulunuyor. Şimdi özgürlük mücadelesini, çok daha geniş çevrelerle ve olanaklı sonuca ulaştırma potansiyellerine sahibiz.

TBKP "yenilenme"yi Türkiye'nin gündemine ilk sokan politik güç oldu. Ve TBKP bunu yalnızca, komünist partisinin, marksizmin, solun yenilenmesi olarak görmedi. Türkiye'deki bütün politik yapıların ve genel olarak rejimin ve devlet anlayışının yenilenmesi olarak tanımladı. Bu yaşamsal ihtiyaca dikkat

çekti ve bunun ilk örneklerini vermeye çalıştı.

Ülkedeki somut durumu temel alan, var olan durumu değiştirmeyi amaçlayan bir politika ve eylem çizgisine sahip olmak, Türkiye'nin değişiminde aktif bir rol oynamak düşüncesi TBKP'nin kendisini yenileme çabasının itici gücünü oluşturdu. Bu yaklaşım demokrasi sorununu daha kapsamlı ele almamızı, bu konudaki görüşlerimizi geliştirmemizi, Türkiye'nin yaşadığı bunalımların temelinde yatan nedenleri daha iyi anlamamızı sağladı ve devletin demokratik yenilenmesi sorununa getirdi. Geniş güçlerle diyalog, işbirliği ve mutabakat politikasını geliştirmemizi sağladı. Çoğulcu, katılımcı demokrasi ve yeni politik kültür konusunda geliştirdiğimiz görüşler, aynı zamanda diğer değişim güçlerine açık, çoğulcu ve çağdaş bir parti düşüncemize temel oldu ve geleneksel komünist partilerinin kendilerini dönüştürmeleri sorununu gündeme getirmemize neden oldu. Bütün bu geliştirdiğimiz yeni yaklaşımlar, insanlığın yeni bir çağın eşiğinde olduğu ve çağın mantığının değiştiği saptamamızla ve bu temelde marksizmin eleştirel bir değerlendirmesinin gerekli olduğu düşüncesiyle içiçe geçerek teorik yenilenme ve arayış çabalarımızın daha bütünsel bir çerçeveye oturmasını sağladı.

Politikayı ülkedeki gelişmeleri etkilemek amacıyla yaptığımıza göre, TBKP'nin bugüne kadar sürdürdüğü politik eylemin değerlendirilmesinde temel alacağımız ölçüt, onun eyleminin ülkedeki politik durum ile bağlantısı ve bunun üzerinde etkisi olmak zorundadır. Bu nedenle tartışmaya çalıştığımız Türkiye'deki politik durum, ortaya çıkan gelişmeler, bunların nedenleri, bizim birlik-yasallık-yenilenme politikamızın bu gelişmelere etkisi ve sonuçları tartışılmadan ve anlaşılmadan TBKP'nin izlediği hattı değerlendirmek olanaklı değildir.

TBKP henüz yasal olarak kurulmamışken birlik-yasallık-yenilenme politikamızda, yasallaşma mücadelesine vurgu yapmamız gerekliydi. Çünkü TBKP ancak yasallaşma eylemiyle birlikte 12 Eylül rejiminin tasfiyesi mücadelesine katılabilir ve ülkemizde somut olarak özgürleşme mücadelesine kendi katkısını yapabilen bir politik güç olmaya başlayabilirdi. Toplumun kendini dönüştürme mücadelesi ve dinamiği içinde yer almayan ve güncel durumun değişmesinde rol oynamayan bir marksist hareketin varlık nedeni kalmazdı. Politik yaşamda somut bir işlevi olmayan parti, varolamazdı.

Politik durumun değişmesinde ve Türkiye'de devletin demokratik temelde yeniden yapılandırılmasında aktif bir rol oynamayan parti, aynı zamanda kendi yenilenmesinin de yolunu

açamazdı. Geleneksel komünist partilerinin, çağdaş bir değişim partisine dönüşebilmeleri için çok geniş güçlerle diyalog ve işbirlikleri geliştirmeye, diğer değişim güçleriyle etkileşim içinde olmaya ihtiyaçları vazgeçilmezdir. Böyle bir konum ise, ancak yasal parti koşullarında ve illegalitenin kendi içine kapalı, sektarizmin ve dogmatizmin derin etkilerine açık dar çerçevesi kırılabildiği durumda mümkün olabilirdi.

Bu söylediklerimiz birlik partisi için de geçerlidir. Yasallaşma ve yenilenme mücadelesinde elde edilecek her kazanım, birlik partisi içinde koşulların iyileştirilmesi anlamını taşıyordu. Herkesin gerçek kimliğiyle yer aldığı sağlıklı bir birlik sürecinin geliştirilmesi için olanakları artırıyordu.

Yasallık mücadelesi, aynı zamanda eski tarz politika yapma tarzından ve eski politik mücadele anlayışından bir kopuştu. "Büyük günler"i bekleyerek mücadelesini genel bir propaganda faaliyeti ile sınırlamayan, geleneksel muhalefet partisi olarak yetinmeyen, katılımcı demokrasiyi gerçekleştirmeye yönelik fiili durumlar yaratmayı ve tek başına nicel güçle değil, politikayla ve yeni düşünce tarzıyla geniş güçlerin desteğini kazanarak sonuç almayı temel alan bir anlayışın ilk örneği idi.

Yasallaşma mücadelemizin başarısı, Türkiye'de meşru ve sözü dikkate alınır, öteki politik güçlerle diyalog kurabilen bir komünist partisinin ortaya çıkmış olmasındadır. Demokrasi mücadelesinin gelişmesinin ancak çok geniş güçlerin birlikte ve paralel mücadelesiyle, ortak mutabakatlarla mümkün olduğu düşünülürse, bu kazanımın önemi daha iyi görülebilir.

İşte bu nedenlerle yasallık mücadelesinde ısrarımız haklı ve gerekliydi. Ölüm orucuyla Sargın ve Kutlu yoldaşların özgürlüğe kavuşması, gerçekte 70 yıllık partinin, rejimin zindanlarından gün ışığına çıkmasıydı. Kazanılan etkin kamuoyu ve geniş destek koşullarında yasal başvurunun gerçekleşmesi ve partinin yasal kimlik kazanması bir zorunluluktu. Yasal başvurunun ardından, birçok il ve ilçede TBKP örgütlerinin kurulması ve tabelalarının asılması, Anayasa Mahkemesi'nde hakkımızda açılan kapatma davasına karşı bu mücadeleyi sonuç alıncaya kadar sürdürme kararlılığımızın ortaya konulması, toplumsal meşruiyetin pekiştirilmesi ve egemen güçlerin dayandıkları "komünist partisine henüz toplum hazır değil" iddiasının çürütülmesi açısından bir gereklilikti. Ayrıca, geçmişin muhasebesinin yapılabilmesi ve partinin geleceği konusunda bir karar alınabilmesi kongre sürecinin yaşanmasını ve bir kongre iradesinin ortaya çıkmasını gündeme getiriyordu. Bu kongre, ancak yasal bir

kongre olabilirdi ve var olan TBKP örgütleri bu kongreye katılabilmeli, temsil edilebilmeli ve kendi sözlerini söyleyebilmeliydiler. Bu nedenle de, TBKP'nin örgütlerinin varolduğu yerlerde, il ve ilçe örgütlerinin kurulması bir zorunluluktu.

TBKP'nin yasal olarak kuruluşunun ardından, birlik-yasallık yenilenme politikamızda vurgunun, birlik ve yenilenme görevleri üzerinde yoğunlaşması doğaldı. TBKP, bugün yasal. Önümüzde bu kongremizin hemen ardından kuruluşu gerçekleşecek olan, programı, tüzüğü ve bileşenleri artık somut, ortaya çıkışından bugüne gelişine kadar bizim de katıldığımız ve katkıda bulunduğumuz Sosyalist Birlik Partisi var. Kongremiz, Sosyalist Birlik Partisi içinde nasıl yer alacağımız ve partimizin geleceği konusunda açık ve net bir karar almalı, Parti Meclisimizin aldığı tavsiye kararını somutlamalıdır.

YAŞADIĞIMIZ SORUNLAR, YENİ POLİTİKA TARZIMIZIN OLUŞMASININ SORUNLARIDIR

Partimizin kamuoyunda artan ilgi ve etkisinin yanı sıra, önemli sorunlar da yaşadık. Bunları tartışmalıyız.

Tartışmalarımızı ve sonuçlarımızı yüzü geleceğe dönük bir amaca bağımlı kılmalıyız. Büyük Kongremiz eski sorunların sorumlularının araştırıldığı bir platform olmamalıdır. Geçmişteki yanlışlarımız eski parti anlayışımızdan kaynaklanıyordu.Bu gerçeğin farkında olarak tartışabilirsek sorunların kişiselleştirilmesinin de önüne geçebiliriz.

Bütün dikkatimizi Türkiye'nin kaderinde önemli roller oynamaya talip olan yeni dönüştürücü gücün yaratılmasına yöneltebilmeli, TBKP'nin teorik, politik ve örgütsel birikimini en iyi biçimde bu oluşuma aktarabilmenin yollarını aramalıyız. Altını çizerek belirtelim ki, artık bizler için eski sorunların ürünü olan çatışma konuları ömrünü tüketti, aşıldı. Bu nedenle birçok zengin deneyim içerse de, TBKP'nin yaşadığı birçok sorun artık tarihsel olmaktan öte bir anlam taşımıyor. Yeninin başladığı bir dönemde eskinin sorunlarının esiri olmamak gerekiyor.

TBKP deneyiminden daha güçlü bir birlik partisi için çıkarılacak en önemli sonuç ne olmalıdır?

Bütün TBKP'lilerin bu soruya hiç düşünmeden hemen yenilenme yanıtını vereceğine inanıyoruz. Çünkü TBKP'yi en iyi biçimde teorik, örgütsel, politik, kısacası her alanda yeniyi arayan parti olarak tarif edebiliriz. Parti olarak toplumda uyandırdığı-

mız ve son günlerde daha da artan ilgi, yenilenmeye kararlı bir parti olduğumuza toplumu inandırmış olmamızdandır. Bu çabamız bir yandan görüşlerimizin yaygın biçimde tartışılmasına neden olurken, diğer yandan başka politik ve toplumsal örgütlerin gündemine de yenilenme zorunluluğunu sokuyor. Başarısızlıklarımızın ve yaşadığımız tıkanıklarının açıklamasının anahtarı da yenilenme konusundaki dargörüşlülüğümüzde ve gösterdiğimiz tereddütlerde yatıyor. Sonuç olarak bütün solun önüne yenilenme sürecimizi ve onun sorunlarını koymalıyız. Yenilenme sorununu gerektiği biçimde ele alamamızın ve yenilenmeyi partinin teorik, politik, örgütsel alanlarına yeteri güçte yaygınlaştıramamızın sorunlarını ortaya koymalıyız. Birliğe yapabileceğimiz en önemli katkılardan birisi de bu olacaktır. Büyük Kongremizde geçmişin değerlendirmesi en başta bu amaca bağlı olmalıdır.

TİP-TKP birliği büyük ölçüde yenilik arayışlarının ürünü oldu. İki partinin gerçek yaşam ile politikaları arasındaki kopukluğu sorgulamaları birliğin kapılarını açtı. Eğer böylesi arayışlar olmasaydı TİP-TKP birliğinin gerçekleşmesi büyük olasılıkla söz konusu olamazdı. Çünkü eski anlayışlarda ısrar ederek ne ortak bir program üzerinde anlaşabilirler, ne de dar örgütsel sorunları aşabilirlerdi. TİP ve TKP, daha sonraları TBKP yenilenmeye politikadan başladılar. Böylesi bir başlangıç bir parti için belki de zorunluluktu. Öncelikle politik eylemde tıkanıklık yaratan sorunlar ele alınıyor ve çözülmeye çalışılıyordu. Geliştirilen yeni görüşler ve yeni pratikler yenilenmenin derinleşmesine götürüyordu.

Ancak yenilenmeye politikadan başlamanın getirdiği önemli darlıklar da oldu. Çünkü bu yaklaşım nedeniyle birçok temel sorun el atılmadan durdu. Böylece Partide eski ve yeni görüşlerin bir karmaşası ortaya çıktı. Bu durum atılan adımları engelledi. Partililerin kafalarını karıştırdı. Yeni görüşlerimizi ilk günlerde eski teorik yaklaşımların desteğiyle ve onların da halâ geçerli olduğunu söyleyerek Partinin önüne koyduğumuz hatırlardadır. Böylece yenilenme eskiden köklü bir kopuş değil, bir restorasyon izlenimi yarattı. Örneğin yenilenmenin parti konusunda komünist tipte bir partiden kopuşa karşılık geldiği görüşümüz, son altı ayın bir ürünüdür. Görüşlerimiz geçmişten parça parça koptu. Her kopuş da sancılı ve tartışmalı oldu. TBKP'de yaşadığımız sorunları kişiselliklere düşmeden ancak bu zemin üzerinde açıklayabiliriz. Yasallaşma ve birlik konusundaki eksiklerimiz yenilenme sorununda geçirdiğimiz çelişkili ve karmaşık sürecin bütün izlerini taşıdı.

Yasallaşma girişimimiz daha TBKP kurulmadan, 1987 yılında başladı. Bu adımı atarken örgütsel ve politik bakımlardan hazırlıksız olduğumuzu bugün daha açık bir biçimde görebiliyoruz. Buradan yasallaşma adımımızın yanlış olduğu sonucuna varabilir miyiz?

Bu soruya yine bir başka soruyla yanıt vermek gerekiyor: Somut bir politik çizgi ortaya koymadan yenilenebilir miydik? Eğer girişip görmeseydik yalnızca teorik çözümlemelerle yenilenmede bugün geldiğimiz düzeye ulaşabilir miydik? Biz bu sorulara hayır yanıtı veriyoruz.

Elbette ki, yasallaşma adımı birçok sorunun ve karmaşanın nedeni oldu. Ancak bugün daha iyi görülüyor ki, yasallaşma yenilenmenin somut zeminini oluşturdu. Bu çizgi sonucunda Parti ülkede politika yapmaya başladı. Bir bakıma ülkenin gerçeklerini kavramak zorunda kaldık. Yenilenmenin yalnızca eskinin eleştirilmesi olmadığını, yaşamı etkilemek amacına yönelik olduğu gerçeğini kavradık. Yenilenmeyi en iyi biçimde yaşamla bağ kurarak başarabilirdik. Yasallaşma adımımız bizler için bu bağın kurulması anlamına geldi.

Yasallaşma adımımızı başta bugünkü gibi kavradığımızı söylemek istemiyoruz. Bu konuda birçok temel eksiğimiz vardı. Bu eksiklik parti yönetiminden en alt birimlerine kadar değişik biçimlerde kendisini gösteriyordu.

İlk eksiklik yasallaşma ile örgütsel yapının yeniden düzenlemesi arasındaki zorunlu ilişkinin gözden kaçırılması oldu. İki parti bir yandan genel sekreterlerini ülkeye yollayarak politikaları içinde yasallaşmayı merkeze oturttular. Ancak diğer yandan örgütsel ilişkileri "güvenlik" esasına göre düzenlemeye devam ettiler. Örneğin partiyi ülkede fiilen yasallaştırma kararına rağmen parti yönetimi birleşme sırasında delegelerin açık onayına sunulmadı. Bu gibi nedenlerle Partide yasala çıkma somut bir durum haline geldiğinde bütün parti birimleri zorlandı. Parti yönetimi ülkede legal çalışma hızla yayılırken ve geniş bir potansiyeli kapsar duruma gelirken çok uzun süre illegal ilişkilerle bu yapıyı yönetmeye çalıştı. Kendisini gerekli hızla legalleştiremedi. Bu belirsizlik, neredeyse ikili politikaya sahip olma durumumuz yaşadığımız örgütsel kargaşanın nedeni oldu.

Parti yönetiminin ülke içinde, dışında ve cezaevinde olmak üzere üç parçaya bölünmüşlüğü yaşanan yönetim boşluğunda önemli bir faktör oldu. Parti içi tartışmalarda, sadece kendi görüşünün doğruluğuna inanmak ve farklı düşünceyi "yenmek" yerine, birbirini anlamaya çalışan açıklık temelinde bir tartışma sürdürmekte eksiklerimiz oldu.

Köklü bir yenilenme ile eskiyi tasfiye etme arasındaki ikircimli tutum ve politikalarımız... Sorunlarımızın kaynağı buydu.

Birlik ve yasallaşma ikilemi de bu iki politikanın arasındaki bağlantının yenilenme temelinde kurulamamasından kaynaklandı.

TBKP'nin geçmişte birlik sorununda bazı belirsizlikler ve bulanıklıklar içinde olduğunu söylüyoruz. Bunun hem Parti içinde hem de birliğin diğer bileşenleri ile aramızdaki ilişkilere olumsuz etkisi oldu. Parti içinde birlik konusuna ikincil önemi veren eğilimlerin var olması sorunlara yol açıyor, uçların oluşmasına neden oluyordu. Birliğin diğer bileşenleri içinde yasallık sorununu TBKP'nin çıkarına bir eylem olarak görme ve bu nedenle ısrarlı bir biçimde TBKP'nin bu çizgisini zayıflatma çabalarının da varlığı, TBKP'de yasallık yönündeki vurguları ve iç direnci artırıyordu. TSİP ile sürdürülen birlik çalışmalarında sorun TBKP'nin önüne ya yenilenme ya birlik biçiminde konulunca durum iyice karıştı. Yönetim kendi iç tartışmaları ile bu sorunu çözemedi. Belki de, en önemlisi, Partinin bu sorunu bütün tutumları bilerek, serinkanlı ve açık bir biçimde tartışmasını sağlamayı da başaramadı. Önce ortalığı bir sis perdesi sardı. Açık tartışma başladığında ise bu, bir mutabakat sağlama çabasından çok taraftar kazanmaya yönelik bir çatışma oldu.

Doğu Avrupa'daki hızlı çözülme komünizmin itibarında ciddi bir sarsıntı yarattı. Tam bu noktada birliğin bileşenleri arasında ve Parti içinde komünizmin özgürlüğü için mücadelenin gereksizleştiği yönünde bir eğilim belirdi. Oysa komünizmin özgürlüğü için mücadele, içine girilen bu dönemle birlikte daha da zorunlu bir karakter kazanıyordu. Eğer komünistler o koşullarda açık kimlikleriyle politika yapma hakkını talep etmekten vazgeçerek üstü örtülü başka biçimlere yönelselerdi, hem kendileri hem de birlik partisi çok ciddi yaralar alırdı. Türkiye politikasında tükenen bir politik hareket durumuna gelinirdi. Komünistler için en sağlıklı yol bir yandan özgürlüklerini, geçmişlerini savunmak, diğer yandan toplumun gözü önünde yenilenmekti. TBKP bu çizgiyi izledi. Ve öyle görülüyor ki, bir bütün olarak Türkiye marksistlerinin yeni bir alternatif geliştirebilmeleri için toplumda önemli moral kazanımlar elde edildi.

Birlik partisi çoğulculuğun partisi olacak. Çoğulculuğun yaratıcı bir özellik kazanabilmesi için farklı görüşlerin, birbirine hoşgörüyle yaklaşmayı ve ortak sonuçlara ulaşmayı başarabilmesi gerekir. TBKP solda farklı görüşleri bir arada barındırmanın ilk örneklerini verdi. Bu bizlerin bilinçli olarak geliştirdiğimiz bir durum olmadı. Yenilenmeyle birlikte partide

çoğulculuğun gerekli olduğundan söz ederken bunu sistemli bir biçimde örgüt yaşamına aktaramadık. Bu nedenle farklı görüşler sağlıklı bir ortamda gelişip kendilerini ifade edemediler. Parti böyle bir ortamı hazırlamadığı için kendisi de zarar gördü. İç ilişkiler çarpıklaştı. Belki de bizler farklı görüşleri bir arada var etmeye çalışırken daha çok olmaması gerekenlerin örneklerini verdik. Farklı görüşleri yeni sentezler aramakta birleştiremedik. Partide farklı görüşler kendi konumlarında ısrarcı oldular. Özellikle 8 Aralık Basın Toplantısı öncesinde başlayan açığa çıkış tartışmalarında bu durum en üst noktaya ulaştı. Partideki genel eğilim açığa çıkışı destekliyordu. Her tartışmanın sonucunda bir sonuca varmak gerekir. Eğer Partide ulaşılan sonuç kaybedenler kazananlar ikilemine sokulmasaydı, istifaların ve çözülmenin önüne geçebilirdik. Üstelik 3 Aralık toplantısında ağırlıklı eğilim belli olduğu için açığa çıkış kararı oylamasız biçimde alınmıştı. Aynı çizginin devamı olarak basın toplantısına katılım gönüllülük esasına bağlanmıştı. Yönetim kaulmayanların Partideki konumlarını tartışma konusu yapmadı. Bütün bunlara karşın, farklılıklar içinde eylem birliğini sağlamayı başarma konusuna çok yabancı olduğumuz için, istifalara ve çözülmeye engel olamadık.

Birlik partisine herkes bireysel olarak katılıyor. Bu durum birlik partisinin geçmiş örgütsel sorunların üzerine çıkabilmesi için önemli olanaklar yaratıyor. Eğer bunlardan yararlanmayı başarırsak birlik partisinde çok sağlıklı ilişkiler geliştirebiliriz. Ne yazık ki, TBKP böylesi bir olanağa sahip değildi. TİP ve TKP kökenliler TBKP'ye eski ilişkiler ağı içinde katıldılar.Bu, partideki tartışmaları ve saflaşmaları sağlıksızlaştırdı. İnsanlar kökenlerine göre tutumlarını belirleyebiliyorlardı. TBKP iki partinin de sorunlarını olduğu gibi devraldı. Parti örgütleri yukarıdan aşağıya birleştiriliyordu. Bu nedenle bazen belirlenen yönetimler bu sorunlarda bir tarafı tercih etmek sonucunu doğurabiliyordu. Bütün bu tartışmalar son tahlilde parti yönetiminde odaklaşıyordu.

Eğer güvenlik konusunu bir yana itip bütünüyle legal çalışma ortamları yaratabilsek ve kendileri ile ilgili kararların ilgili birimdeki partililerce verilmesini gerçekleştirebilseydik daha sağlıklı bir ortam yaratabilirdik.

Parti yönetimini legale taşıma konusundaki zorluklarımız da sorunlarımızı artırdı. İki kökenden arkadaşlardan oluşan ve bütün açık çalışmalarda partiye karşı sorumluluk üstlenecek bir organizasyon oluşturamadık. Bu amaçla geliştirmeye çalıştığımız yapılar iç tartışmalarını aşarak bu boşluğu dolduramadılar.

Bu çatışmalar sonucunda çalışmaların legal sorumluluğu ortada kaldı. Sonuçta kişisel durumlara veya özelliklere göre planlarımızı değiştirmeye başladık. Yayın faaliyeti yasallaşma mücadelesini destekleyecek bir ruh yaratamadı. Bunun için gerekli olan bu mücadelenin genel politik içeriğinin ve somut kazanımlarının bilince çıkmasına yeterince yardımcı olamadı. Bu alanda önemli olanaklar ve ilişkiler tüketildi.

Yaşadığımız sorunları, kişilerin tutumlarından, oynadıkları rollerden, önyargılardan ve sübjektif yaklaşımlardan uzak olarak değerlendirmeye çalıştığımızda, bu sorunların yeni politika anlayışımızın oluşmasının, kendimizi yenilemenin sorunları olduğunu daha iyi görebiliyoruz. Yenilenmenin bir çırpıda ve kolayca gerçekleşmeyeceğini söyledik. Bunun sancılı ve acılı bir süreç olacağını belirttik. Ancak bunları söylemek ile yaşamak, farklı şeylerdi.

Bütün bu sorunlara rağmen, başardıklarımızı dikkate aldığımızda, bu başarının önemi daha da artmaktadır. Bütün bunları, bugün parti üyesi olsun olmasın, hepimizin katkıları ve emeği ile gerçekleştirdik. TBKP'nin geçmişinin, bizi ileriye götürecek, zengin deneyim ve birikimleri taşıdığına inanıyoruz.

TBKP, yasal olarak kurulduktan sonra, önümüze koyduğumuz demokrasi kampanyasının gerçekleşmesinde ortaya çıkan yetersizliklerimiz ve bunun nedenleri üzerinde daha geniş durmak gerekiyor.

Partimizin politik faaliyetindeki ve demokrasi kampanyasındaki yetersizlikler, "gerçek anlamda bir parti gibi çalışamamanın örnekleri" olarak da eleştirildi. Her şeyden önce, partimizin politik faaliyetinden ve demokrasi kampanyasından beklentiler ne idi ve bunlar ne kadar gerçekçiydi sorusunu irdelemek gerekiyor. Kabul etmek gerekir ki, eski öncü parti anlayışının yol açtığı, "her konuda bir şeyler söyleyen ve kendi başına yapan parti" beklentisinin izleri, düşüncelerimizde halâ varlığını sürdürmektedir. Değişik toplumsal muhalefet hareketlerinde, kitle örgütlerinde ve meslek kuruluşlarında aktif olarak yer alan birçok üyemizin, "bu alanlarda parti politikamız nedir" sorularıyla karşılaştık. Aynı anda biz, diğer toplumsal hareketlerin öncüsü, "lokomotif"i olan parti anlayışını reddettiğimizi ve bütün toplumsal hareketler, güçler ve örgütlerle eşit haklı ilişkiler içinde olmaktan söz ediyorduk. Adem-i merkeziyetçi çalışma anlayışımızın bir sonucu olarak bu alanlarda ayrı parti örgütleri kurmayacağımızı, komünist partisi olarak özel politikalar izlemeyeceğimizi belirtiyorduk. Bu hareketler içinde yeralan komünistlerin, harekete katılan değişik politik eğilimdeki bütün

çevrelerle birlikte, ortak çıkarları temel alan politikaları ortak insiyatifle geliştirmelerinin ve partilerle ilişkilerini bu bağlamda açıklığa kavuşturmalarının önemini vurguluyorduk.

Değişen politika yapma anlayışımızın, kısa sürede sonuç vermesini beklemek gerçekçi değildi. Asıl önemlisi, diğer toplumsal hareketlerle birlikte politika yapma anlayışı, bu güçlerle çok yönlü diyalog ve işbirliği zeminlerinin yaratılmasını gerektiriyordu. Bizim, bu sorunun önemini kavrayarak, planlı ve sistemli bir çalışma yürüttüğümüz söylenemez.

Demokrasi kampanyasından beklentilerimiz ise, yakın zamanda yaşadığımız, çok etkili bir biçimde yürüttüğümüz ve önemli sonuçlar aldığımız, Sargın ve Kutlu yoldaşların ölüm orucu sırasındaki dayanışma eylemlerinin etkisi altındaydı. Halbuki Sargın ve Kutlu yoldaşların ölüm orucu çok özel bir durumdu. Bütün kamuoyunun, açık bir haksızlığa uğradıkları yargısında birleştiği, toplum vicdanında mahkum olmuş bir tutuma karşı yürütülen bu eylemle dayanışmanın koşulları ile, yasal olarak kurulmuş bir partinin örgütleyeceği demokrasi kampanyasının koşulları birbirinden çok farklıydı. Buna ek olarak kampanya kararı alınırken Partinin durumu, üyelerinin psikolojisi yeterince dikkate alınmadı.

Bu gerçekçi olmayan beklentilerin yanı sıra, bizlerde var olan kampanya fikrinin de sorgulanması gerekiyor, Partinin bütün gücünü ve potansiyellerini, tek bir eylem etrafında harekete geçirme mantığı, eğer ele alınan sorun, toplum yaşamında çok kritik ve konjonktürel bir durum ile çakışmıyorsa, günümüzde politik faaliyetin, çok yönlü ve çeşitli girişimlerin toplam sonucu olarak yürütülmesi gerçeği ile bağdaşmıyor.

Demokrasi kampanyasındaki yetersizliklerimizin en önemli nedenlerinden biri de, Partinin yasal olarak kuruluşundan sonra politik mücadelenin koşullarının değişmiş olduğunu geç fark etmemiz olmuştur. Özgürlüğü tanınmayan, açık bir haksızlığa karşı mücadele eden bir partinin konumu, yasal olarak kurulmuş, toplumda genel bir kabul görmüş partiden farklıydı. Kuruluştan sonra yasallaşma mücadelemizin içeriği ve koşulları değişmişti. Bu durumda esas dikkatimizi, toplumsal meşruiyetimizi pekiştirmeye ve geliştirmeye vermek, yasallık mücadelesinin daha üst belirleyicisiyle, Türkiye'nin demokratik yenilenmesi sorunuyla iç içe geçtiğini ve demokrasi mücadelesinin derinleşen içeriğini politikamızda dikkate almak gerekiyordu. Halbuki biz, il ve ilçelerimizin kuruluşlarını ve kongreler sürecini, meşruiyetimizi pekiştirmek açısından değerlendirmekteki eksikliklerimizi bile geç fark ettik. Yasal

bir parti olmamıza rağmen, Anayasa Mahkemesi'nde açılan davanın da etkisiyle, daha önceki dönemde olduğu gibi, özgürlüğü heran tehdit altında olan parti psikolojisiyle hareket ettik. Ayrıca il ve ilçelerimizin kuruluşu,kongre hazırlıkları,tez çalışmaları,birlik partisinin kuruluş hazırlıkları gibi , birçok işi birarada yapmamızı getiren koşullar, kampanyaya yoğunlaşmamızı engelledi. Gerçekte bütün bu çalışmalar çok yönlü bir kampanyanın unsurlarıydı. Ancak bütün bu girişimler kampanyadaki temel amaca bağlı olarak örgütlenemedi.

Her şeye rağmen birlik-yasallık-yenilenme politikasıyla önümüze koyduğumuz hedeflere ulaşmakta önemli bir mesafe kat ettik. TBKP, yasal ve meşru bir partidir. Önümüzdeki hukuksal engeli aşmak ve yasallaşma mücadelesini sonuç alıncaya kadar sürdürmek için, kazandığımız meşruiyet ile daha güçlü konumlara ve olanaklara sahibiz. Sosyalist Birlik Partisi'nin, TBKP'ye yöneltilen kapatılma kararına karşı, komünist partisi yasağının kırılması için yürüteceği kararlı mücadele de, önemli bir katkı olacaktır.

TBKP ülkemizdeki marksist hareket içinde birçok bakımdan önemli bir konum kazandı. Dünyanın ve Türkiye'nin hızla değiştiği koşullarda bu koşulları yakalayan bir parti yaratmaya çalıştı. Her anlamda köklü bir sıçrama yapmaya çalıştı. Atak bir politik eylem sürdürdü. Ortaya önemli görüşler attı, politikada gelecekte de etkili olacağı bugünden görülen tezler geliştirdi. Bugün yeni tip bir partiye dönüşmeyi amaçlıyor. Bu özellikleriyle TBKP, politikaları ve örgütleri ile sona ermekte olan bir dönemin son döneminde yer aldı. Ancak biten bir örgüt olmadı. Yeninin ortaya çıkışını hazırladı. Katkıda bulundu. Bu yönüyle de yeninin ilk halkasını oluşturdu.

TKP VE TİP'İN ÖRGÜTSEL DENEYİMİ 1973 SONRASI TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

"Kongre Tezleri"nde değişen dünya koşulları ve tarihsel perspektif içinde parti sorununun temel karakterleri ve özellikle monolitik parti anlayışının doğurduğu ideolojik-teorik, pratik-politik sonuçları üzerinde durulmuştur. Bu, geçmişin muhasebesi için bir temel oluşturmaktadır.

Bu nedenle, burada TİP ve TKP'nin çalışmalarının daha özel yanlarına girebiliriz.

TBKP faaliyetlerinin geçmişten devralınan olumlu ve olumsuz birikimler üzerine geldiği açıktır. Bu nedenle öncelikle geçmişe gitmek gerekiyor ve böyle olunca TİP ve TKP'yi ayrı ayrı ele almak zorunlu oluyor.

TKP'nin örgütsel parti çalışmalarının değerlendirilmesi ancak 1973 sonrasıyla başlatılabilir, öncesi ancak bir tarih yazımının işi olabilir. Ne var ki, 1973 de ister istemez öncesinin izlerini taşıyarak yükseldi. Bu nedenle öncesinin karakteristik yanları üzerinde durmak gerekiyor: Burada kısaca söylenmesi gereken yan konumuz açısından şudur: Üst üste ve ağır biçimde gelen komünist tutuklamaları TKP'nin illegal koşullarda da olsa "kurumlaşma"sını önlemiştir. Özellikle 1951'den 1973'e kadar süren uzun kopukluk dönemi örgütsel işleyişten söz etmemize imkan vermiyor. Aynı nedenler TKP'de haksız olmayan, anlaşılır, ama aşırı bir polis fobisi yaratmıştır. Bu durumun illegalitenin fetişleştirilmesine yol açtığını ve konspirasyon kurallarının partinin her şeyine hakim olarak olağan parti işleyişini ve parti demokrasisini boğduğunu, partiyi aşırı derecede içe kapattığını ve giderek bu durumun bir parti normu haline geldiğini söyleyebiliriz. Fakat bu norm ancak dar bir kadro içinde geçerliydi ve bir olağan parti yaşamı var olmadığından bu normların yaşamla bir bağlantısı da fazlaca yoktu. Sonuçta konspirasyon (gizli çalışma) kendisi için amaç haline geldi.

Bu durum 1973'ten sonra kendini daha açık seçik duyurdu, çünkü bu tarihten sonraki dönemde ülke içinde örgütlü bir parti ortaya çıkmış ve bir parti yaşamı doğmuştu. Fakat TKP'de kemikleşen konspirasyon tutkusu bu yeni parti yaşamı ile organik bağlanmamıştı. Parti artık yeni ve genç kadrolara dayanıyordu ve onların konspirasyon kurallarını içselleştirecek bir illegal deneyleri yoktu. Parti yönetiminde bulunan eski kadrolar da böylesi bir parti yaşamı deneyinden uzak oldukları için yeni parti yaşamını gizlilik kurallarına uygun şekillendirme için ciddi yol gösterici olamıyorlardı ve hatta giderek genel açıklamaların, uyarıların ötesinde bu sorunla yakından ilgilenilmez olmuştu.

Sonuçta konspirasyonu bu denli fetişleştiren parti, 1980'e yaklaşıldığında akıl almaz konspiratif hatalar işledi. Böyle olunca konspirasyon parti içi canlı bir yaşamın ve parti içi demokrasinin gelişmesini önleyen içi boş bir biçime dönüştü. Burada illegal bir parti için konspirasyonun önemini küçümsemek istemiyoruz, tersine parti eğer gizliliğe zorlanmışsa o durumda konspirasyon kurallarına uymayı becermek bir sanattır, ama asıl zor olan ve sanat olanı, gizlilikte olağan parti yaşamını ve parti içi demokrasiyi gerçekleştirebilmektir.

Konspirasyon ile parti yaşamının kopukluğu ya da bütünleştirilemeyişinin eskiden kalma alışkanlıkların dışında bir diğer nedeni ise partinin merkezi yönetim faaliyetlerinin yurt dışından gidiyor olmasıydı. Böyle olunca parti yönetimi yeni koşul-

lara uygun bir çalışma biçimi gerektiğini zamanında göremedi. Daha sonra bu durum fark edildiyse bile artık geç kalınmıştı.

Yerel düzeyde konspirasyonu yaratıcı tarzda parti yaşamına, yeni koşullara uygulama yönünde parti üyelerinin ciddi çabaları oldu, gerçekten yaratıcı örnekler verildi, ama aynı şey yukarıdan aşağıya merkezi olarak gerçekleştirilemediği için bu çabalar partiye gelen darbeleri önlemeye yetmedi.

Bu durum kendini 1973 atılımında da gösterdi; konspirasyonu neredeyse fetişleştiren TKP, Yakup Demir döneminde birçok başka nedenin yanı sıra aşırı polis fobisi yüzünden de ülkede örgütlenmeye cesaret edemezken 1973 atılımında yani İ. Bilen döneminde ise ülkede örgütlenme konusunda, kadrolaşmada çok özenli davranmadı. Yine de 1973 atılımı partinin ayağa kalkmasını sağladı.

TKP'nin 1973 sonrası dönemine etki eden ve geçmişten gelen zaaflardan biri de uluslararası komünist hareket içinde geçerli olan "tek ülke tek parti" ilkesini katı anlayıp, katı uygulaması idi. Bu yaklaşım kendi dışındaki sola sekter yaklaşımlarına bir gerekçe oldu. Bunun sonucu sola "birlik" açısından çok ittifaklar açısından baktı.

Bir de TKP'nin geçmişten gelen bir handikapı vardı ki, özellikle şimdilerde yani TBKP'nin yenilenme çabaları önünde geçmişin olumsuz mirası olarak duruyor. Bu, TKP'nin stalinizm ile ciddi biçimde hesaplaşmamış oluşudur. Kuşkusuz burada söz konusu olan antistalinist bir kampanya, bütün yanlışları stalinizm ile açıklama değildir. Ama bu dönemin TKP'deki etki ve izleri ve bunun sonuçları önemlidir. Örneğin Stalin döneminin kurbanları arasında TKP'den hangi isimlerin yer aldığı, bunda TKP'nin sorumluluk derecesi aydınlatılması gerekli önemli bir konudur.

73 atılımı uzun süre ülkede varlık gösteremeyen TKP yönetiminin bir an önce ülkede solda sözü geçen tek parti olma özlemlerini yansıtır. Bu tek başına kötü görülemez. Ancak açık bir gelecek perspektifinden ve somut politikalardan uzak olunca bu özlem ister istemez ve niyetlerden bağımsız olarak bir serüven karakterine bürünecekti. Partiye gelen yeni kadrolar ise askercil disiplinin, parti fetişizminin sonucu olarak bu yanlış eğilim karşısında eleştirici olamadılar, tersine bu gidişi başarılı çalışma örneklerini abartarak hızlandırdılar. Sonuçta 12 Eylül bu inançlı kadroların büyük acılara uğramasını getirdi. Çekilen acılar kuşkusuz boşa gitmedi ama bu sonuçta 73 atılımını başlatan yönetimin sorumluluğu atlanamaz.

1980 askeri darbe öncesi, sanki Türkiye bir devrime gidiyor-

muş gibi parti bütün kadrolarını deşifre etme pahasına ileriye sürdü, o kadar ki düşünsel-sanatsal ürünleri yalnızca TKP'ye değil ülke bütününe hizmet edebilecek pek çok partili entellektüel kadro, dar militan çalışma içinde harcandı. Eğer devrime gidiyor idiyse, parti neden bunu açık seçik bir hedef olarak öne koymadı, neden İşçinin Sesi grubunu partiden tasfiye etti? Yok politik durum böyle değil ise, herkesin askeri bir darbe geleceğini söylediği koşullarda neden geri çekilme taktiği izlemedi ve bunu zamanında yapmadı? Sendikalardaki, meslek odalarındaki konum kavgasına boylu boyunca girerek parti kadrolarını bir de bu yolla deşifre ederek o politik koşullarda ne elde etmek istiyordu? Bu sorulara mantıklı yanıtlar verilemez.Tek yanıt yönetimin başarı tutkusu ve öngörüsüz, solda rekabete dayalı kısır politikalarıdır.

Başarı tutkusu ve kısır politikalar eldeki çok değerli olanakların da demokrasi açısından doğru ve verimli kullanılamamasını getirdi. Bunların başında DİSK'in imkanları gelir. DİSK içinde çok önemli,ileri bilinç düzeyinde işçi kadroların ve "sınıf ve kitle sendikacılığı" olarak ifade edilen, gerçekten işçiden yana bir sendikacılığın doğmasında etkili bir rol oynandı. Ancak ortaya çıkan bu gücün neyi çözebileceği açık değildi. O kadar değildi ki, DİSK giderek neredeyse bir parti konumuna geldi. Burada hem olumlu, hem olumsuz yönleri objektif biçimde ayırt edebilmek gerekir. DİSK faşizme ihtar mitingleri, 1 Mayıslar ve politik açıklamaları ile bir sendika olarak engellere rağmen politik düzeyde aktivite gösterebildi. Bugün sendikal alanda eski olanı o dönem yerine getirdi. Ancak yukarıda değindiğimiz politik perspektifsizlik burada da acı sonuçlarını verdi. DİSK gibi önemli bir gücün olanaklarını doğru kullanmasına yardımcı olunamadı.

Bunun sonucunda DİSK giderek sendikal planda da, politik planda da ve kendi tabanı içinde de yalıtılanma sürecine girdi. TKP'nin DİSK'in gücünü kendi gücü ile özdeş görmesi de DİSK'e zarar verdi. Sonuçta DİSK içindeki inançlı sendikacıların, sendika temsilcileri ve önder işçilerin büyük ve özverili mücadeleleri olması gereken sonuçlara varamadı, vermesi gereken ürünleri veremedi. Kuşkusuz buradaki eleştiri yalnızca TKP'nin DİSK'e yaklaşımı açısından yapılmıştır. DİSK yönetiminin çalışmalarını değerlendirmek bizim işimiz olamaz, bu DİSK'li sendikacı ve işçilerin işidir.

1973 sonrası TKP'nin ciddi bir kadrolaşma politikası izlendiğinden söz etmek de zordur. Partiye farklı kökenlerden kadroların parti içinde yeralınımında ve kaynaştırılmasında gerekli

özen gösterilmedi. Bu soruna ancak 1980'lere gelindiğinde el atılabildi. Ne var ki, bu gecikme Parti içinde ciddi kadrosal sorunların birikmesine yol açtı. Önce İşçinin Sesi olayının ortaya çıkması, sonra da 12 Eylül darbesi kadro ve örgüt sorunlarının su yüzüne çıkmasını geciktirdi. Sorun 12 Eylül darbesinin, tutuklamaların ilk ateşi kaybolduktan sonra yoğun olarak cezaevlerinde ve dışında ortaya çıktı.

Bu konuda çok şey söylemek olanaklıysa da artık illegal çalışma sözkonusu olmadığı için ayrıntılar gereksizdir ve şu kadarı yeterlidir:

Tutuklamalardan sonra üst yöneticilerini illegal koşullar nedeniyle daha önce tanımayan parti üyelerinin bir kısmı onları tanıyınca hayal kırıklığına uğradı ve onları kendilerinin üstünde görmeye değer bulmadı. Yine illegalite nedeniyle bu değer yargıları her durumda doğru olmasa bile birçok durumda da doğru ve geçerliydi. Partinin merkezi bir kadro politikasının da olmayışından alt düzeydeki parti üyelerinin yeteneklerine göre değerlendirilmesi ara kademe yöneticilerinin değerlendirmelerine bağlı kalıyordu. Bunu aşan bir kadro değerlendirmesi ve kadrolaşmaya gidilememişti. Politik perspektif eksikliği ve konspirasyonun fetişleştirilmesi, aynı zamanda kadro seçiminde subjektivizme, kişisel yakınlık ve bağlılıkların öne çıkmasına, adam kayırmacılığa temel oluyordu.

Ciddi bir örgütlenme planının varlığından da söz edilemez. İllegal bir partinin kaldıramayacağı derecede parti şişmişti. Bunun sonucu bir dizi konspiratif yanlışın yapılması yanı sıra Partide giderek artan yönetim sorunları ortaya çıktı ve yönetimin kalitesi hızla düştü. Ancak plansız da olsa, amaçları belirgin olmasa da, o dönemdeki parti ve politika anlayışının çerçevesi ile sınırlı da olsa, Parti örgütlenmesinde geceyi gündüze katan son derece özverili bir çabanın götürüldüğü inkar edilemez. Aynı zamanda geniş kadrolaşma, partiye gelen darbenin ağırlığını artırdıysa da öbür yandan 12 Eylül sonrasında partinin her şeye rağmen örgütlü varlığını koruyabilmesinde de olumlu rol oynadı.

TKP'nin ideolojik ya da propaganda-ajitasyon çalışmalarına gelince; kabul etmek gerekir ki, illegal koşullarda parti çalışması açısından en zor alanlardan biri de buydu. Partinin ideolojik çalışmasının ana merkezinin yurt dışında olması en büyük handikapı. Böylesi bir durumda etkili sonuçlar almak mümkün değildi. Üstelik Parti bu alanda çok sayıda yetkin kadroya da sahip değildi. İdeolojik çalışma alanı hem çok yoğun çabaların harcandığı, yüklü bir tempo ile çalışmaların götürüldüğü bir alandı,

hem de özgüllüğü nedeniyle, çok fazla hataların yapıldığı, en fazla eleştiri alınan bir alandı.

İdeolojik hatalarımız dogmatizme saplanmamızda belirleyici olurken, diğer yandan 12 Eylül'ün hemen sonrasında bu alanda kendi ayaklarımız üzerinde durma, kendi kafamızı kullanma çabası sonraki yenilenme çizgisinin ortaya çıkmasına rol oynamıştır. 12 Eylül'ün öncesinde ve sonrasında bu alanda görev almış kadrolar olaylara daha farklı bakabilmek için, her zaman başarılı olunmasa da, çaba harcamışlardır. Özellikle sol ile birlik politikasının gelişmesinde ve bunun sonucu önceki tekelci anlayışların aşılmasında, sekterlikten uzaklaşmada rol oynanmıştır. 82 Anayasası'na "Hayır" kampanyasının etkili olabilmesinde, "reel politika" görüşüne, "diktatörlük karşıtı güçler" politikasına varılmasında, Kürt sorunu üzerinde dikkatleri yoğunlaştırmada ideolojik alanın katkıları önemli olmuştur. Ayrıca ülke içindeki yerel ideolojik çalışmalar son yıllarda yaratıcı ipuçları yakalanmasına katkıda bulunmuştur. Bütün bunlara rağmen açıkça temel bir zaaf olduğu ifade edilmiş olmasına karşın, teorik çalışmaya gereken önem verilememiştir. Bu ise köklü yenilenme gereğini geç fark etmemize neden olmuştur.

TKP'nin farklı alanlarla ilgili yaklaşımlarına gelince: Köylülük konusunda tutarlı bir analiz yapamamış ve bir politika geliştirememiştir. Bunu Köy-Koop'a karşı Köy-Der'leri çıkarma yanlışında görebiliriz. Aynı şey esnaf ve küçük zanaat kesimleri için de rahatlıkla söylenebilir. 1973 sonrasında işçi sınıfı ve sendikalar dışında gençlik ve kadın alanında ciddi bir etkinlik ortaya konabilmiştir. İşçiler, gençlik ve kadın alanındaki etki, daha sonra 12 Eylül'ün ağır darbesine rağmen Partinin ayakta kalabilmesini sağlamıştır. Bu alanlarda ortaya çıkan kadrolar Partiyi varetmiştir. '73 sonrası gençlik örgütlenmesi TKP'de eksikliğini derinden hissettirmiş olan "kuşaklar arası kopukluk"un giderilmesinde önemli bir rol oynamıştır.Belirtelim ki, gerek gençlik ve gerekse kadın hareketi alanında elde edilen önemli başarılara karşın yine aynı alanlarda sektarizmin derin izlerini görmek hiç de zor değildir. Kadın sorununa sınıf açısından yaklaşım, partili kadınlara oynayabilecekleri rolün çok altında bir rol verilmesine yol açmış, erkek egemenliği bilince çıkmamıştır. TKP kadın ve gençlik hareketine Partinin çıkarları açısından yaklaşmıştır. Kadının kurtuluşunu toplumun kurtuluşuna bağlayan mantık , kadınların kadın olmaktan kaynaklanan sorunlarının geri plana itilmesine yol açmıştır. Bu olumsuzluklara rağmen kadın hareketi kadınların, demokrasi mücadelesine katılımında, politik açıdan aktif kadınların özgürleşmesinde ve

kadınlık bilincine ulaşmasında olumlu bir rol oynamıştır.

TKP Kürt halkı içinde örgütlenmeye özel bir önem vermiş, Kürt dili üzerindeki yasağın kalkması için yalnız bu istemi ileri sürmekle kalmamış bu dille yayın da yapmıştır. Pek çok değerli Kürt marksistini, işçisini, gencini ve kadınını kazanmıştır. Ancak Kürt sorununa bakışında sınıf analizi dışına çıkamadığı ve kemalizmin sol yorumundan kendini kurtaramadığı için duyarlılığını gereken düzeye çıkaramamış ve aktif bir politika üretememiş, sorunu Türk kamuoyuna maledici çabaları yetersiz kalmıştır. Aynı eksik ve yanlış bakışın sonucu, parti içinde Kürt kadrolarının rolü ve yer alımı konusunda ayrımlı bir yaklaşım ortaya koyamamıştır.

TKP'nin sancılı sorunlarından biri de Batı Avrupa'ya nasıl bakılması gerektiği olmuştu. Batı Avrupa'da çalışan işçiler ve aydınlar arasında TKP'nin ciddi bir etkinlik sağladığı söylenebilir. 1973 atılım döneminde Batı Avrupa Parti için bir köprü başı rolü oynamıştır. 12 Eylül sonrasında bir yandan ülkedeki baskı koşullarında Partiyi kadro olarak beslemiş, diğer yandan ülkeden çıkmak zorunda kalan kadrolara büyük bir dayanışma sağlamış ve Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışmada etkili bir rol oynamıştır. Ne var ki, TKP açısından Batı Avrupa'da çalışmanın perspektifleri her zaman bulanık kalmış ve tartışmalı olmuştur. Bir dönem, özellikle 1980 öncesinde Batı Avrupalı kadrolara karşı, onları sağ sapma içinde gören ve parti yönetiminden kaynaklanan sekter yaklaşımlar Partiye ciddi zararlar vermiştir.

Değerlendirilmesi gereken diğer bir konu ise tutuklamaların ardından ortaya çıkan durumdur. Öncelikle belirtmeliyiz ki, yurt dışındaki Parti yönetimi darbe yaklaştığı sırada Örgüt Bürosu'nun "eğer Partiye bir darbe gelirse % 80 kayıp verilir" şeklindeki açık saptaması ve uyarısına gerekli duyarlılığı göstermemiştir. İdeolojik-politik çizgideki sekterlik, Partinin yarı-legal durumda oluşu,kadrolarının illegal çalışma deneyine sahip olmayışı tutuklamaların genişlemesine, yıkıcı boyutlar kazanmasına neden olmuştur. İlk görüntüde tutuklanan, gözaltına alınan herkesin konuştuğu gibi bir izlenim ortaya çıkması, pek çok Parti dökümanının yakalanması Partide moral çöküntü yaratmış, Parti üyelerinde büyük güvensizliğe yol açmıştır. Parti bir yandan yeni tutuklamaları önlemek için korunma önlemleri almaya çalışırken, aynı zamanda bu moral savaşı kazanmaya yönelmiştir. Temel sorun öncelikle Partinin ülkede varlığını korumaktı. Bu güvence altına alınmadan Parti daha ileri adımlar atamazdı. Darbenin tepeden gelmesi korunma önlemleri almayı ve geride kalan kadroların sağlıklı biçimde toparlanmasını olağanüstü zor-

laştırmıştı. Ayrıca ciddi ve soğukkanlı bir değerlendirme yapılmadan, çok sayıda kadro yurt dışına çıkarılmıştı. Buna rağmen soğukkanlı yaklaşımlar sağlanarak ve olağanüstü çabalar harcanarak Partinin varlığı güvence altına alınabilmiştir. Parti ülkede sesini o zor koşullara rağmen, başlangıçta zayıf da olsa, duyurabilmeyi başarmıştır. Bunun görülmesi Partinin moralini yavaş yavaş düzeltmiştir.

Tutuklamalar nedeniyle Parti ile bağı kopanlara güvenceli biçimde ulaşmak çok zor olmuş, bu konuda zaman zaman hatalar yapılmış, bu ise yeni tutuklamalara neden olmuştur. Bağı kopanlarla bağların yeniden kurulması çok sancılı ve çok zaman alıcı olmuştur. Çoğu kadrolarla bu sağlanabildiyse de, bağı kurulamayan pek çok üye de kalmıştır.

Partinin cezaevlerine yönelik merkezi bir politikasının olmayışı nedeniyle tutuklu ve mahkum yoldaşlarımızla ve onların aileleriyle dayanışma çok yetersiz kalmıştır. Bunun yaratığı bir dizi olumsuz sonuç ortaya çıkmıştır. Bunlar yasallaşma mücadelesi sırasında kadro kaybını da beraberinde getirmiştir.

Tutuklanmalarda ortaya çıkan çözülme olaylarını değerlendirirken Parti Yönetimi, anlaşılabilir nedenleri olsa da, aceleci davranmış, kimi kadrolar için -aralarında eski yönetici kadrolar da vardı- bu aceleci yaklaşım çok ciddi, ağır, üzüntü veren koşulların doğmasına, yanlış anlaşılmalara neden olmuştur. Daha sonra yönetim bu yanlışın farkına vararak bunu düzeltmiş, aynı zamanda bütün parti örgütlerine çözülmeler konusunda aceleci ve kendi dar bilgi sınırları içinde karar vermemeleri uyarısını yapmıştır.

Tüm bu eleştirilerin yanı sıra belirtmeliyiz ki, TKP kendisi hakkında yapılmış bütün olumsuz değerlendirmelere karşın demokrasi ve insan hakları mücadelesinde her zaman ön safta yer almıştır.Tarihimizde Ulusal Kurtuluş Savaşı komünistlerin rolü dışlanarak anlaşılamaz. Tek parti döneminde komünistler çok partili sistem ve demokrasi için oldukça etkili olabilmişler ve önemli bir aydın çevre ile diyalog kurabilmişler, tek partiye karşı DP muhalefetine aktif destek vermişlerdir. Kore savaşında ülkede büyük bir şoven ve antikomünist rüzgar estirilmiş olmasına karşın, komünistler cesaretle bu savaşa karşı tutum almışlardır. 1973 atılımıyla TKP 1971 askeri müdahalesi koşullarında arayış içinde bulunan pek çok marksisti kendine çekebilmiştir. Ve bu atılım sonucu elde edilen güç sonraki dönemde temel dayanak olmuştur. 1980 darbesi sonrasında TKP tarihinde ilk kez, ağır tutuklamaya karşın ülkedeki örgütlü varlığını korumayı başarabilmiştir. Bu önemli kazanımın elde edilmesin-

de direngenlikleriyle, canlarıyla TKP'yi var eden Mustafa Hayrullahoğlu ve Ahmet Hilmi Feyzioğlu unutulmayacaklardır. Onlar ise bu cesareti kuşkusuz kendilerinden önce, 12 Eylül öncesi ve sonrasında ve çok eskilerde verilmiş benzer direngenlik örneklerinden almışlardır. Her şey bir yana TKP her zaman direngen bir parti olmuştur. Ülkesini, insanlığı, bağımsızlığı, barışı, demokrasiyi, özgürlüğü savunanların ve sosyalizm için mücadele edenlerin Nazım Hikmet'lerin Orhan Kemal'lerin, Ruhi Su'ların partisi olmuştur.

12 EYLÜL SONRASI TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

Raporumuzun bu bölümünde Türkiye İşçi Partisi'nin 1961-1980 arasındaki dönemi tezlerde elc alındığı için birleşme öncesindeki durumu üzerinde durmak istiyoruz.

1961 yılında ülkemizin politika sahnesine çıkan Türkiye İşçi Partisi 1988 yılında Türkiye Komünist Partisi ile birleşerek Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni oluşturdu. 27 yıllık bir politik yaşamı oldu.

Bu süre Türkiye tarihinin en hareketli dönemidir. Bir bakıma TİP'e de bu hareketlilik içinde bulunan emekçi yığınlar can verdi. Bütün politik yaşamı boyunca TİP emekçi yığınların çıkarlarını savundu. Bu kayguyu başa aldı. Elbetteki doğrular kadar yanlışları da oldu. Yaptıklarıyla övünme hakkına sahip olduğu kadar yapamadıklarından veya yanlış yaptıklarından da sorumlu. Yanlışları oldu. Ancak Türkiye İşçi Partisi kişisel çıkarların partisi olmadı. Kürt ve Türk halkının çocukları halklarını yüceltmek için, daha özgür ve saygın olması için TİP'e girdiler. Bu onlar için büyük özveriler,zorlu bir yaşam demekti. Partiyi yaşatan bunlar oldu. Bütün bunlar, başardıkları ve başaramadıkları ile birlikte Türkiye İşçi Partisi'ne halkın vicdanında haklı bir yer kazandırıyor.

Türkiye İşçi Partisi legal mücadele içinde kimliğini kazandı. TİP'in politik yaşamının üçte birini illegalite kapsıyor olmasına karşın partinin örgütsel yapısında ve kişiğinde illegalitenin belirleyici bir etkisi olmadı. Örneğin ikinci yasal kuruluş 1975-1980 arasında beş yıl sürmesine ve bu sürenin 1980-1988 illegalite yıllarının neredeyse yarısını oluşturmasına karşın legal dönem TİP'lilerin kişiliklerinde ve anılarında çok daha derin izler bıraktı. Buna rağmen Türkiye İşçi Partisi'nde ve Türkiye İşçi Partililerde illegalite, psikolojileri etkileyen bir faktör oldu. 12 Eylül sonrasında izlenen çizginin ve kimi yanlışların kavrana-

bilmesi açısından TİP'deki illegalite fenomenini ele almak gerekir.

Bu fenomenin bir yönü bizzat legal parti olma durumundan kaynaklanmaktadır. Şablonlara göre düşünen sol içinde illegalite bir fetişti. Adeta kutsal, mistik bir çekiciliğe sahipti. Devrim için, büyük kavgalar için yanıp tutuşan devrimciler için yeteneklerini kanıtlayacakları bir çalışma biçimiydi. İktidara gelmeyi başarmış partilerin geçmişlerinde illegalitenin ağır basıyor olması legal partiye karşı küçümseyici tutumları güçlendiriyordu. Bütün bunlar legal deneyimden başka bir deneyime sahip olmayan bir parti için başlı başına birer baskı unsuru durumundaydı.Türkiye İşçi Partililerin kendileri açısından da Partinin ve partililerin değişik mücadele biçimlerine uyum gösterip gösteremeyeceği sorusu vardı. Nitekim Parti içinde hep var olan bu soru 12 Eylül ile birlikte partinin önüne somut olarak çıkınca kendini kanıtlamaya yönelik aceleci tutumlara neden oldu.

İllegalite sorunu bir başka nedenle de 1975 sonrası TİP'in gündeminde yer aldı. 1975'ten sonra TİP solda politik tarihi kendisinin yarısı kadar olan, ama önemli ağırlıklara sahip parti ve çizgilerle yüz yüze geldi. Bu durumun nedenleri tartışılırken 12 Mart sonrası döneminin TİP tarafından değerlendirilmemiş olmasının en önemli unsur olduğu üzerinde birleşiliyordu. Bu saptama doğru olmakla birlikte dönemin TİP gibi legal bir partice kendi zenginliklerine dayanarak nasıl en iyi biçimde değerlendirilebileceği üzerinde durulmuyordu. Bu saptama soyut, belirsiz ve içi doldurulmamış bir illegal çalışma ile bütünleniyordu. Parti 1975 yılı sonrasında bu soru ile hep yüz yüze geldi. Yine aynı durum gelip çattığında, legal olanaklar son bulduğunda TİP ne yapacaktı? Beklemeye mi geçecek, yoksa mücadeleye -bunu illegal çalışma olarak da okuyabiliriz- devam mı edecekti?

TİP'in İkinci Kongresi bu soruya cevap verdi. Bu konuda alınan karar neredeyse kongreye damgasını vuracak özelliktedir.TİP içindeki söylemiyle bu kararın adı "Her hal ve şartta görev başında olma" kararıdır. Bu kararla birlikte Türkiye İşçi Partisi legal çalışmasının engellenmesi durumunda politik faaliyetine devam edeceğini açıklıyor, bu yöndeki girişimlerin parti yasallığı açısından meşru olduğunu belirtiyordu. Bu içeriğiyle karar doğruydu ve gerekliydi. Çünkü darbenin gündeme girdiği ve konuşulur olduğu bir ülkede Parti en üst organı olan kongre ile bu konuya bir açıklık getirmeliydi. Ancak bu açıklık durumunda legaliteden bir başka biçime dönüşmek yönündeki girişimler partinin devamı olma özelliğine kavuşabilirdi.' Nitekim

karar olumlu sonuçlarını da verdi. 12 Eylül sonrasında atılan adımlar sırunı bu karara dayadı. Bu kongre kararı nedeniyle parti kamuoyu 12 Eylül sonrası uygulamalarını açık bir tartışmada kendisinin de katıldığı ve sözünü söylediği ortak sonuç olarak gördü ve destekledi. Bir parti veya toplumsal örgüt varlık nedenini toplumsal gereksinimlerden alır.Keyfi,zorba yasalarca yasadışı ilan edildi diye partinin varlığına son vermesi düşünülemez. Böylesi yasalara karşı direnmek her zaman meşrudur. Türkiye İşçi Partisi de bu tarihsel hakkını üyelerinin onayıyla kullandı.

Burada bir politik hareketin her koşulda var olma hakkını tartışmıyoruz. Türkiye Komünist Partisi bölümünde de belirttiğimiz gibi, artık illegal mücadele söz konusu olmadığı için de aslında illegalitenin nasıl olması gerektiği üzerinde de durmuyoruz. Bu çerçevede TİP'in ve TKP'nin bütün hatalarına rağmen illegal mücadeleyle varlıklarını sürdürmelerini önemli bir başarı olarak değerlendiriyoruz. Bu başarılar yalnızca bizler açısından değil zorbalığa karşı direncin ve boyun eğmezliğinin örnekleri olması bakımından halkımızın gelenekleri için de önemli bir kazanımdır. Bu çabalarımızla zorbaların bütün gücü ellerinde tuttukları koşullarda bile toplumsal gelişmelerle istedikleri gibi oynayamayacaklarını kanıtladık. Eğer Türkiye'de son yıllarda farklılıkları bir arada kabul etmek ve uyumlulaştırmak yönünde güçlü bir eğilim görülüyorsa bu duruma bizler de boyun eğmezliğimizle katkıda bulunduk. Bu nedenle illegaliteye harcanan hiçbir emek ve özveri boşa gitmedi.

Türkiye İşçi Partisi bu görevi çok daha iyi başarabilirdi.Kendi geleneklerine ve zenginliğine uygun düşen bir çizgi ortaya koyabilseydi zorbalığa karşı direnişin daha güçlü olabilmesi için katkısını defalarca artırabilirdi. Yukarıda belirtmeye çalıştığımız unsurlar sonucu ortaya çıkan soyut bir illegalite anlayışı Partinin böylesi bir katkı yapmasını engelledi.

12 Eylül'ün hemen sonrasında TİP illegal mücadeleye atıldı. Ancak ortada daha önce düşünülmüş somut bir plan yoktu. Bu yönde Parti hiçbir hazırlık yapmamıştı. 11 Eylül'e kadar zaman ve olanaklar hazırlıklar açısından boşa harcanmıştı. Parti işe sıfırdan başlamak durumundaydı.

Diğer yandan 1979 Ara Seçim'i başarısızlığından sonra Partide izlenecek politika üzerine yoğun bir tartışma başladı. "Tek Parti Tek Cephe" kararına rağmen görüş farklılıkları giderilemedi. Bu farklılıklar 11 Eylül'e kadar çözülemedi. Partinin ağırlıklı eğilimini ortaya çıkaracak olan kongre 12 Eylül ile birlikte gündemden düştü. Bu nedenlerle 12 Eylül sonrasında Genel Başkan Behice Boran'ın belirlediği parti yönetimi bir boşluğa meydan

vermemek için kendisini hemen harekete geçmek zorunda hissetti. Böylece TİP kendisine bir soluk alma, toparlanma, yeni durumu kavrama ve hazırlıklar yapma olanağını tanımadan tam boy illegal çalışma içine daldı. Askerlik deyimiyle hazırlıkta yapılan hatalar bütün sefer boyu devam etti. TİP sayılan sorunların olumsuz etkisini 80 sonrası dönem boyunca yaşadı.

Soyut illegalite anlayışının ve buna bağlı olarak seçilen çalışma tarzının en olumsuz etkisi partinin örgütlü yapısıyla partinin geniş potansiyellerinin birbirinden kopmasıydı.Partinin çevresinde politik mücadeleye katılma konusunda büyük bir istek vardı. Ancak örgütlenme biçimi bunu olanaksızlaştırıyordu. Parti ,katkılarını nasıl alacağını bilemediği için geniş bir kesimi örgütlenme kapsamına alamadı. Parti eylemine katılmak istediği halde yıllarca bunun kanallarını bulamayan partililer ve çevreler vardı. Parti potansiyellerinin bütününün kucaklanması yönünde cesur adımların atıldığı Ankara gibi illerde bu çizgi sürekli olamadı. Çünkü aşırı şişirilmiş olan örgüt "operasyon"a açık hale geliyordu. Nitekim Partiye önemli dayanaklar sunan Ankara parti örgütü böylesi bir darbeyle karşılaştı. İkinci olarak kendisini operasyondan korusa bile işlevsizlik yapıları çürütüyor ve parçalıyordu. Büyük risklerle sürdürülen ilişkiler bir dönem sonra anlamsızlaştığı için devam edemez hale geliyordu.

Bu durum solda genel bir sorun olan örgüt ve politika arasındaki ilişki bağlamında da ele alınabilir. Politikayı sürdürmenin bir aracı olarak ortaya çıkan örgüt giderek kendisi için politika yapan, bu nedenle genel politikayı ikinci plana iten bir konuma gelebilir. Bu durum illegalitede daha da belirgindir. Örgütün varlığını sürdürmek her şeyin üstünde bir özellik kazanır. İşte dillerden düşmeyen "güvenlik" sözcüğü bunun adıdır. Öyle bir duruma gelinir ki, parti örgütleri ve üyeleri bizzat illegal bağlantıların varlığı nedeniyle politik çalışma yapamaz durumda olurlar. Bir "saldırı" tehlikesi, eylem için güvenlik katsayısı çok yüksek durumları gerektirir. Böylece direniş için illegal saflara katılan partililer genel politik mücadelenin çok kenarında,kendi yarattıkları politika dünyasında mücadele eder duruma gelirler. Kendi çapında TİP de bu sorunları yaşadı.

Diğer yandan abartılı politik tahliller de içe kapanmayı, potansiyellerden kopmayı teşvik ediyordu. TİP'in 12 Eylül darbesi tahlininin değerlendirmesine burada girmeyeceğiz. Ancak darbenin tahlilinde yapılan vurgular serinkanlı bir gelecek perspektifi çizmeye pek olanak tanımıyordu. Somutta ise rejimin iç çelişkileri, AP ve CHP gibi partilerle çelişkisi çok kısa zamanda

kendisini gösterdi. Uluslararası konjonktürün de etkisiyle rejimin varlığını ilk günkü gibi sürdüremeyeceği ortadaydı. Ancak bu belirtilere rağmen örgütlenme yıllarca en katı biçimde sürecek bir baskı rejimine göre düzenleniyordu. Oysa gelişmeleri dikkate alarak parti potansiyellerini harekete geçirmenin yollarını bulabilir ve politik yaşama ciddi müdahalelerde bulunabilirdi. Faşizm ve faşizmden radikal çıkış gibi konulardaki yanılgılar güçlü atılımların önüne geçti.

Türkiye İşçi Partisi için 1984'e kadar olan dönem, grafiğin aşağı indiği bir dönem oldu. Bu dönem boyunca palyatif tedbirlerle toparlanma çabaları sürdü, doğal olarak başarılı olunamadı. Başkanının ve sekreterinin yurt dışında olması Partiyi önemli bir ağırlıktan yoksun bırakıyordu. Yurt dışındakilerin ülkedeki politik faaliyetin sorumluluğunu bütünüyle ülkedeki kadrolara bırakmaları henüz olumlu sonuçlarını gösterebilmiş değildi.

1984 yılında Türkiye İşçi Partisi kendi geleneğine ve olanaklarına denk düşen bir politik faaliyetin adımlarını atmaya başladı. Partinin merkez yapısı yeniden düzenlendi. Genişleyen legal olanaklar yeni politikanın başlangıç noktası olarak belirlendi. İllegal örgütlerin ve bağlantıların ancak böyle bir çalışmayı destekleyecek biçimde ele alınabileceği açıklandı.

Bu tarihe kadar Parti legal olanaklar yaratma konusunda özellikle yayın alanında birkaç adım atmış durumdaydı. Ancak bu oluşumlar partinin genel eylemi içinde birer eklenti biçiminde kaldı. Yayın çalışmasını üstlenen partililerin üstün özverileri sayesinde yaşayabildiler. Parti bu çalışmalara çok cılız destekler vermesine rağmen bazen kişisel özverilerle sürdürülen bu yayınlar partinin varlığının kanıtı oluyorlardı. 1984'de Parti, korunarak belirli bir düzeye ulaştırılmış olan çalışmaları dayanak aldı. Bu yayınları bir politik yayınla daha takviye etti. Parti yönetimi yayınlarla ilişkisini düzenli hale soktu. Gözünü ülkenin genel politikasına dikmeye başladı. Ülke politikası partinin gündemine daha çok hakim olmaya, bu sorunlara yönelik görüşler üretilmeye başlandı. Çalışmalar çok kısa sürede sonuçlarını verdi. Daha geniş bir çevre doğrudan legal yayınlardan Partinin görüşlerinden bilgilenmeye başladılar. Politikaya ve faaliyete katılımın zemini genişledi. Yayınların, büro çalışmalarının sayısı ve canlılığı arttı. Büyük şehirlerle sınırlı parti çalışmasının yaygınlığı arttı. Açık çalışmanın olanaklarını dikkate alan bir ilişkiler sistemi , yeni ilişkiler ve eylemlerin "operasyon" korkusu olmadan gelişebilmesine olanak sağlıyordu. Nitekim Partiye yönelik birçok saldırı kolaylıkla boşa çıkarıldı. Daha önceleri büyük yıkımlar doğurabilecek olan bu saldırılardan partililer ve parti ör-

gütleri moralleri artmış olarak çıkıyorlardı. Sendikal alandaki çalışmalar etkinleşti. Dar parti propagandası yerine yeni dönemin sorunlarını başa alan bir çalışma tarzı çok değişik kesimlerle birlikte çalışmaya olanak veriyordu.

Burada bu dönemde başlatılan gençlik çalışmasını özellikle anmak gerekir. Parti 12 Eylül rejimine karşı gençliğin demokratik haklarını kullanmasını teşvik etmeyi öne aldı. Genç Öncüler'e dar örgütsel çalışmayı bir yana bırakarak bütünüyle açık çalışmaya yönelmelerini, özellikle öğrenci gençliğin yasal, demokratik örgütlenmesi için çaba göstermeyi önerdi. Ve onları bu doğrultuda bütünüyle serbest bıraktı. Türkiye'nin bütün illerindeki öğrenci gençliğe gitmelerini teşvik etti. Gençlik yayınının çevresinde açık bir toparlanmanın koşulları olduğuna ikna etmeye çalıştı. Sonuç olarak Genç Öncüler çok kısa bir sürede 85-88 dönemine damgasını vuran öğrenci dernekleri çıkışının başlıca itici gücü oldular. Bir mirası tüketen örgüt olmaktan çıkarak taze kanla beslendiler.

Bu gelişmeler eskiyi eleştirme ve geçmişten kopma temelinde gerçekleştiriliyordu. Bu bakımdan '84 sonrasını Türkiye İşçi Partisi için yeniyi aramanın başlangıcı olarak saptamak gerekir.

Cuntaya karşı mücadeleyi genel bir söylemden kurtarıp ona somut bir politik içerik kazandırma çabaları ile şöyle bir sonuca ulaşıldı. Cuntaya karşı mücadele gerçekte keyfiliğe karşı yasallığı savunma mücadelesi olmalıydı. Yasallık konusu TİP'in görüşlerini kısa sürede parlamentonun önemine kadar ilerletti. Bu noktadan sonra birçok açılım kendiliğinden geldi. Parti bu çerçevede 12 Eylül öncesindeki politikalarını eleştirdi. Ve yeni dönemde 12 Eylül rejimine karşı parlamentonun güçlenmesinden yana olan bütün partileri dostu olarak görmeye başladı. Politik yayının ilk sayılarından başlayarak bu konuların ele alındığı görülebilir. 1985 yılında Partinin güncel politikasının ekseni olarak parlamentonun en üst kurum olması belirlendi.

Yeni açılımlara ilişkin birçok örnek daha sıralamak olanaklı. Ancak önemli olan TKP'deki ve TİP'teki arayış çabalarının aynı döneme denk düşmesidir. Bu arayışlar iki partiyi yakınlaştırıyordu. Ve program komisyonu kurulup çalışmaya başladığında Komisyon çok kısa bir sürede eskiden kopmak gerektiği üzerinde birleşti. Bu noktadan sonra mesafe almak çok zor olmadı.

Birlik sorununa geçerken TİP açısından tam bu noktada TKP ile birleşme sürecine girmenin öneminin altını çizmek gerekir. Yenilenme konusunda TİP'de bir çaba vardı. Ancak Parti kendi olanaklarıyla uluslararası düzeyde geliştirilen yeni açılımları gerektiği gibi izleme olanağına sahip değildi. Böylesi bir et-

kileşim olmadan da TİP, kendi olanaklarıyla tam bir sıçrama yapabilir miydi, tartışma konusudur. En azından TKP ile rakip konumda olsaydı bu rekabet sonucunda TKP'nin Türkiye'ye taşıdığı bazı düşüncelere karşı tutum alabilirdi. Parti yönetiminin çabaları yetersiz kalabilir, partinin gövdesi karşı tutuma angaje olabilirdi. Böylece TİP kendi başlattığı sürecin önünü de tıkamış olurdu. Böylesi bir önemli dönemeçte TİP ve TKP'nin hasım olmak yerine paylaşan ve ortak biçimde yenilenmeye çalışan bir yola girmeleri ikisi açısından da doğru oldu.

Türkiye İşçi Partisi'nin birlik çalışmaları bütünüyle yurt dışındaki partililerin çalışmasıdır. Ülkedeki parti örgütüyle sürekli bilgi alışverişi içinde, ama onların yönlendiriciliklerinde yürütüldü.

Behice Boran ve diğerlerinin ilk başarıları iki parti arasındaki ilişkilere sağduyunun hakim olmasını sağlama çabalarıdır; zaten var olan sorunlara yeni sorunlar eklenmemesi için çaba gösterdiler. İkinci olarak TİP-TKP birliğinin önemi üstünde durmaları ve Partiye sürekli bunu empoze etmeleridir. Bu tutum değişik kesimler arasında sürdürülen birlik çalışmaları içinde tercihin sürekli TİP-TKP birliği yönünde kullanılması demekti. Belki de bu tutum olmasaydı TİP ortaya çıkan geçici tıkanıklıklar karşısında TSİP'le birliğe yönelebilirdi. Böylesi bir yol da, en başta yenilenme açısından hiç de sağlıklı sonuçlar doğurmazdı.

Türkiye İçşi Partisi örgütsel birlik politikasını ilk olarak 1979 Ara Seçimlerinden sonra belirledi. Bu açılım bir başarısızlığın izini taşımaktaydı. Ara seçimlerde TİP öngördüklerini başaramamıştı. Bu nedenlerle birliği savunmakla birlikte TİP konuyu somutlamakta ve yeteri kadar zorlayıcı olmakta başarılı olamadı. Yine aynı nedenlerle TKP uzunca bir süre birliğin kendi çatısı altında gerçekleşmesi üzerine ısrarcı oldu.

1984 yılı birlik konusunda da bir sıçrama noktası oldu. Yurt dışında birlik çalışmalarını sürdüren yöneticiler canlanan parti faaliyetinin gücünü arkalarına alarak davranmanın rahatlığına kavuştular. Ayrıca 84 yılında yurt içi parti örgütü birliğin biçimi ve süre üzerine önemli somutluklar getirdi.

Birliğin gerçekleşmesi Türkiye İşçi Partililer açısından çok önemli bir sonuçtu. Birlik TİP'liler için daha güçlü bir parti arayışıyla özdeşti. Rahatlıkla, aynı ele alışın TKP'liler açısından geçerli olmadığını söyleyebiliriz. Bu durum birleşmeden sonraki kimi sorunların açıklanması açısından önemlidir.

TİP birliğe öylesine önem veriyordu ki, bazı politikaların üzerinde fazlaca durmadı. Bunlardan birisi ve başlıcası komü-

nist partinin yasallaşması sorunudur. Bilindiği gibi bu tarihte ağırlıklı olarak ülkedeki partililer yasal sol parti tezini savunuyorlardı. Bu tezin nasıl ortaya atıldığı ve bir dönem için neden önemli bir açılım olduğu üzerinde durmayacağız. Ancak sonraki gelişmeler açısından önemli olan, bu tezi ortaya atmasına rağmen yasal parti önermesine TİP'in önemli bir canlılık kazandıramamış olmasıdır. Bu aslında yasallaşma sorununda daha açık biçimde ortaya çıkan uzun bir aradan sonra açık çalışmaya geçişin sorunudur. İki genel sekreterin yurda dönüşü konusunda TİP yönetimi tam destek verdi. Bu açılımın sağlayacağı olanaklar görülüyordu. Ancak yine de birleşmenin coşkusuyla yasallaşma eyleminin tam olarak ne ifade ettiği ve somut hangi süreçleri içerdiği konusu üzerinde fazlaca durulmadı. Bu durumlar ortaya çıktıkça ve ülkedeki sorunlara dünya çapındaki komünizmin bunalımları eklenince sancılar yaşanmaya başlandı.

Türkiye İşçi Partisi denildiğinde, bugün politik görüşü ne olursa olsun emekçiler arasında sıcak duygular uyandırıyor. Kürt ve Türk emekçileri sendikalarını kurarken, ulusal baskıya karşı çıkarken, gençler toplumsal yaşamda söz sahibi olmak isterken, aydınlar karanlığa karşı savaşırken Türkiye İşçi Partisi'ni kendi gücü ölçüsünde hep yanlarında gördüler. Halklar kendileri için savaşanları hiçbir zaman unutmaz. Canları pahasına ona hizmet eden, kişisel yaşamlarını bir kenara iterek baskıya ve zulme karşı insanlık onurunu yücelten kendi evlatlarının emeklerinin değerini biliyor. Türkiye İşçi Partisi'nin politik mirasçısı ve onun yarattığı değerlerin sürdürücüsü olan Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Büyük Kongresi'nde bu çabaları saygıyla anıyor ve selamlıyoruz.

YENİ BİR DÜNYA VE YENİ BİR TÜRKİYE YOLUNDA

Kongremiz "Körfez Krizi"nin çok kritik bir aşamasında toplanıyor. Artık her an sonu belirsiz bir savaş başlayabilir. Kongremiz savaşa karşı barıştan yana kesin bir tutum almalıdır. "Bir kere savaşmaktansa, yüz kere, bin kere görüşmek gerekir" mesajını herkese iletmeliyiz.

Körfez krizinde dünyamızın bütün temel sorunları içiçe geçmiş, muazzam bir yumak oluşturmuştur. Kriz bütün insanlığa artık yeni bir dünya düzenine geçmek gerektiğini söylüyor.

Körfez krizi her şeyden önce, anlaşmazlıkların silahla, savaş yoluyla çözülmesinin artık olanaksız olduğunu gösteriyor. Irak

yönetiminin Kuveyt ile arasındaki anlaşmazlığı silahla çözmeye yeltenmesi, bütün dünya kamuoyunun tepkisiyle karşılaştı. İrak'a karşı Birleşmiş Milletler kararları, dünya kamuoyunun silahlı çatışmalardan, savaşlardan kurtulma isteğinin bir göstergesiydi. ABD bu kararları yeni bir savaş başlatma gerekçesi olarak alıyor. Ama, Körfez krizinden savaş yoluyla kurtulmak olanaksızdır. Çünkü savaş bu krize yol açan köklü nedenleri ortadan kaldırmayacak, tersine bunları daha da derinleştirecektir.

Nasıl bir durumla karşı karşıyayız? Bütün insanlığın geleceğini ilgilendiren "Körfez'de savaş mı barış mı", gibi bir soruna bugün son çözümlemede çok az sayıda insan karar veriyor. Washington'da, Bağdat'ta, birkaç başka başkentte (ve Ankara bunlar arasında sayılmıyor) az sayıda insanın kararına kalmış durumda iş. İşte bu durum dünyamızın bütün temel sorunlarında geçerlidir. Ve karar alma süreçlerini merkezlerden çevreye doğru yaygınlaştırmadıkça, dünyamızın hiçbir sorununa kalıcı çözümler bulmak olanaklı olmayacaktır. Körfez krizi, uluslararası yeni bir hukuk düzeninin, demokratik karar alma mekanizmalarının oluşmasının acilliğini bütün boyutlarıyla gözler önüne sermiştir.

İkinci olarak, dünyanın geleceği, radikal bir silahsızlanmanın gerçekleşmesine bağlıdır. AGİK ile başlayan Avrupa'daki silahsızlanma süreci bütün dünyaya yayılmalıdır. Silahla güvenlik olmaz! Körfez krizi bunu açık ortaya koydu. Silah üretimine ve satışına son verilmeden güvenlik sağlanamayacaktır. Silahsızlanma değil, hatta "ordusuzlaşma" insanlığın gündemindedir. İç güvenlik ile ilgili çok sınırlı sayıda birliklerin dışında, devletlerin artık ordusuzlaşması, bütün anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümünü olanaklı hale getirecektir. Böylesi çözümlere ancak Birleşmiş Milletler platformunda, bu örgütün daha etkinleşmesi ile ulaşılabilir. Çözümler artık yalnızca global düzeyde olanaklıdır.

Üçüncü olarak, Körfez krizi hem ülkeler düzeyinde, hem de dünya düzeyinde, demokrasinin, barış ve güvenliğin temeli olduğunu ortaya koydu. Ortadoğu ülkelerindeki demokrasisizlik, krizin başlıca nedenlerinden biridir. Şeyhlik ve krallık ile yönetilen Kuveyt ve Suudi Arabistan, askeri bir diktatörlükle yönetilen Irak, bu ülkelerin rejimlerine aldırmaksızın bunları yıllarca destekleyen ABD ve Sovyetler Birliği ve şimdi ABD'nin kendi kamuoyunun savaş aleyhtarı tutumunu dikkate almayan yaklaşımı. Bu ülkelerin halkları karar alma süreçlerine katılabilselerdi, durum hiç de bugünkü gibi olmazdı.

Dünya çapındaki demokrasisizlik yani, gelişmiş ülkelerle

Üçüncü Dünya ülkeleri arasındaki eşitsizlik, bu ülkelerin kendi kaynakları ve gelecekleri konusunda karar alma olanaklarına sahip olmaması, Körfez krizinin böylesine keskinleşmesinin bir başka nedenidir. Gelişmiş ülkelerle azgelişmiş ülkelerin çıkarlarının eşit şekilde dikkate alındığı düzenlemelere gidilmediği sürece, zenginin yoksul üzerindeki egemenliği sürdüğü sürece, keskin krizlerle karşılaşmaktan kurtulmak söz konusu olmayacaktır.

İşte bütün bu nedenlerle, yani radikal bir silahsızlanmayı gündeme getirmeyeceği, demokratikleşme sağlamayacağı, Üçüncü Dünya'nın geriliğini azaltmayacağı ve dünya çapında yeni, demokratik karar alma süreçleri başlatmayacağı için, Körfez'de çıkacak bir savaş, getireceği muazzam yıkımın yanı sıra, krizleri ortadan kaldırmayacak, tersine yeni krizlerin nedeni olacaktır.

ABD politikasında egemenliğini sürdüren eski anlayışlar, burada belirleyici bir rol oynamaktadır. Sovyetler'in yeni çizgisine ayak uydurmayı başaran, bu sayede Avrupa'daki yumuşamaya katkıda bulunan ABD, Saddam yönetiminin eski çizgideki bir adımı karşısında aynı esnekliği gösterememiş, bütün eski anlayışı yeniden hortlayıvermiştir. Avrupa'dan askerlerini ve silahlarını çekme aşamasına yaklaşırken, şimdi tam tersine Ortadoğu'ya da yerleşmiştir. Bu ilk bakışta ABD'ye dünya egemenliği sağlayacak gibi görünse de,tam tersine, ABD için ve dolayısıyla bütün dünya için altından kalkılması çok zor bir yük getirecektir.

Dünya ekonomisinin bütünleşmesi, uluslararasılaşmanın hızla artması, ulus-devlet biçiminin eskimesi, sınırların giderek anlamsızlaşması, global sorunların derinleşmesi, hemen her sorunun çözümünün globalleşmesi koşullarında tek bir devletin, ABD'nin askersel-politik yaygınlaşması, yeni düzenlemeleri son derece güçleştirecektir. Bunun ABD'ye de bir yararı olmayacaktır. O nedenle, Körfez krizinin barışçı çözümü, Ortadoğu'da AGİK benzeri bir sürecin başlaması ve bütün askeri birliklerin kendi sınırları içine geri çekilmesi, giderek silahsızlanma ve ordusuzlaşmaya yönelinmesi, dünya ekonomisinin, dünya ekolojisinin çıkarlarının ve barışçı bir dünya düzeninin vazgeçilmez koşuludur.

Körfez krizi, kimilerine göre, dünyanın hiç değişmediğini gösteriyor. ABD'nin emperyalist tutumu, işlevsizleşmiş NATO'yu Ortadoğu'dan gelen tehlike gerekçesiyle ayakta tutma, Ortadoğu petrollerini denetim altına alma çabaları bu yorumu ilk bakışta doğruluyor gibidir. Fakat şu da açıktır ki, Saddam

yönetiminin barıştan yana bir tutum alması durumunda, bütün bu planlar boşa çıkabilir ve tam tersine Ortadoğu'da yeni, barışçı bir düzenin yolu açılabilir. Krizin arka planında, bütün dünya kamuoyunun barış istemi güçlü bir faktör olarak yatıyor. Bizce, Körfez krizi, dünyanın değişmediğini değil, asıl değişmesi gerektiğini gösteriyor ve kendi içinde eski dünyanın kuvvetleri kadar, değişimin potansiyellerini de barındırıyor.

Dünyadaki en önemli değişiklik, barış, demokrasi ve insan hakları değerlerinin, günümüzde tartışmasız en kutsal değerler olarak kabul edilmiş olmasıdır. Son on yıldaki gelişmeler bunu insanlığa kazandırmıştır. Bu, barışın, demokrasinin, insan haklarının dünyaya egemen olduğu anlamına gelmiyor. Bu henüz daha uzun süreli bir mücadele gerektiriyor. Yeni olan, dünyada artık hiç kimsenin bu değerlere karşı tutum alamamasında, bu konularda çifte standart uygulamanın olanaksızlaşmasında ve herkesin kendi eylemlerini bu değerlere bağlı kalarak gerekçelendirmeye çalışmasındadır. Bu muazzam bir değişikliktir ve savaş ve otoritarizm yandaşlarını son derece sınırlamakta, barış, demokrasi ve insan hakları yandaşlarına son derece büyük mücadele ve gelişmelere müdahale olanağı vermektedir.

Sovyetler Birliği uluslararası durumun barıştan yana değişmesine glasnostla önemli katkılarda bulundu. 80'li yıllar boyunca Sovyetler Birliği'nin geliştirdiği kararlı barış ve silahsızlanma girişimleri ve bu konuda attığı adımlar dünyadaki politik atmosferin değişmesinde önemli bir rol oynadı.

Partimiz baştan beri bu yeni oluşumu dikkate aldı ve politikasını bu temele oturttu. Biz, emperyalist politikaların, sermayenin insan haklarına saldırılarının sona erdiğini değil, eğer şimdi bunlara karşı kararlı bir mücadele verilirse, bu politikaların yenilgiye uğratılabileceğini söyledik, mücadelemizi buna göre düzenlemeye çalıştık. İki kutuplu dünyanın sona ermesiyle, "düşmansız" kalan emperyalist ve militarist odaklar, şimdi "Saddam olayı" çerçevesinde "yeni düşmanlar" üretme peşindedir, ama bu da geçicidir. "Düşmansız" kalacak bir dünyada, hiç kimse halkların barış, demokrasi ve insan hakları yönündeki kararlı talebi karşısında uzun süre emperyalist, baskıcı politikaları sürdüremeyecektir.

Özal yönetimi, "savaş mı barış mı" konusunda barıştan yana tutum almayarak,büyük ve telafisi olanaksız bir yanlış yapmıştır. Saddam ile Bush'un politikalarından birini tercih etmek yerine, barışın yanında yer almak ve barışçı, yapıcı bir rol oynamak Türkiye'ye çok şey kazandırabilirdi. Özal yönetimi, barış yapıcı bir işlev üstlenmek yerine, ABD'nin savaşı tek çare gören yakla-

şımına angaje olmuştur ve Türkiye'yi savaşa sürüklemektedir.

Son gelişmeler barış ile demokrasinin içiçeliğini, bu iki mücadele doğrultusunun yaşamsallığını bir kere daha göstermiştir. Eğer ülkemizde demokratik bir rejim olsaydı, iktidar savaş kışkırtıcı bir tutuma kesinlikle giremezdi. Toplumun ezici çoğunluğu çok çeşitli biçimlerde savaşa karşı olduğunu göstermiştir, fakat demokrasinin önünün tıkanmış olması, iktidarı denetleme olanaklarının olmaması, toplumun tercihlerinin geçerli olmasını engellemektedir.

Son haftalarda tanık olduğumuz gibi, Özal yönetiminin savaştan yana tutum alması, kaçınılmazlıkla iç politikada sertleşme eğilimini getirmekte, rejimin otoriter, baskıcı yanlarını öne çıkartmaktadır.

Daha ilk günden TBKP'nin "Barış ve Demokratik Yenilenme" programında ısrar etmesinin, bu iki doğrultuyu birlikte gündeme getirmesinin doğruluğu bugün daha iyi görülebilir.

Barış ve demokrasi ülkemizin gündemindeki en temel sorunlar olarak kalmaya daha uzunca bir süre devam edecektir. Bunlar,Türkiye'nin yenilenmesinin ana problemleridir. Bunların çözümü kolay olmayacaktır.

Barış sorunu, her şeyden önce Türkiye'nin kendine yeni bir dış politika belirlemesiyle bağlıdır. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana izlenegelen, dış politikayı bir ülke ya da ülkeler grubuna tabi kılan, Batı ülkelerinin çizdiği çerçevenin dışına çıkamayan dış politika anlayışı yenilenmek durumundadır. Çünkü bu politikaya temel olan iki kutuplu dünya, soğuk savaş ve askeri bloklaşma, en geç "Avrupa'nın Geleceği için Paris Şartı"nın imzalanmasıyla fiilen sona ermiştir. Şimdi artık bütün ülkelere açık, barış yapıcı ve işbirliğini düzenleyici bir dış politikaya yönelmek gerekiyor.

Sosyalist Birlik Partisi Programı'nın "Barışçı, Çok Boyutlu Bir Dış politika" bölümü bu konuda verimli başlangıç ilkeleri sunuyor. Dünya ekonomisinin tekniğinin kavranması temelinde, entegrasyon süreçlerinin yararının görülmesi, bu ilkeleri daha da kuvvetlendirecektir. Avrupa Topluluğu ile entegrasyona yönelen bir Türkiye'nin, Ortadoğu ve Karadeniz havzasında da entegrasyon süreçlerinde yapıcı bir işlev görmesi ve bütün bu süreçler arasında bir köprü rolü üstlenmesi, hem kendi özgül potansiyellerini en iyi şekilde değerlendirmesini, hem de yeni bir dünya düzeninin oluşmasına katkıda bulunmasını getirecektir. Bizlerin rolü, entegrasyon süreçlerine ilgisiz kalmakta değil, bu süreçlere halkların katılımının, demokratik karar mekanizmalarının oluşmasının koşullarını yaratmakta olmalıdır. Tek

olan ve giderek bütünleşme eğilimi gösteren dünya ekonomisine, emekçilerin, genel olarak insanın rengini katabilmek gerekiyor ve bu bize iyi bir eylem hattı verecektir.

Demokrasi sorunu, her şeyden önce, ekonomik, sosyal, kültürel bütün toplumsal gelişmeyi, devleti korumanın çıkarlarına tabi kılan anlayışın yenilgiye uğratılmasına bağlıdır.

Türkiye'nin bütün tarihini belirleyen, merkezi otoriteyi koruma ve sürdürme tercihi olmuştur. Gerek tarihimizin en tutucu dönemlerinde, gerekse en yenilikçi girişimlerde, başlıca çıkış noktası hep bu tercih olageldi. Gerek Osmanlı dönemindeki Islahat, Tanzimat, Meşrutiyet denemelerinin, gerekse Cumhuriyet'in çağdaşlaşma denemesinin ortak noktası, bütün yenilenmelerin devleti ve merkezi otoriteyi korumanın çıkarlarına tabi kılınması olmuştur. Örneğin kemalizmin ünlü altı ilkesinden hiçbir koşulda taviz verilmeyen tek ilke devletçilik ilkesi olmuştur ve bütün öteki ilkeler bu ilkeye göre düzenlenmiştir. Merkezi otoriteyi koruyup yenileyerek toplumu yukarıdan aşağı yenilemek çizgisi son iki yüz yılın temel çizgisidir.

Bu yenilenme çizgisi Türkiye'ye çok şey katmıştır, ama devleti başa alan yaklaşım nedeniyle de her zaman sınırlı kalmış, ülkenin gerçek potansiyellerini açığa çıkaramamış, toplumsal dinamizmi özgürleştirememiştir. Son on yıllardaki kronikleşen tıkanıklık, sık sık askeri darbelerle aşılmaya çalışılan bunalımlı duraganlık bunun sonucudur.

Türkiye'de demokrasi sorunu, bu eskimiş, yıpranmış tercihin değişmesi, devletin toplumsal gelişmeye tabi kılınması sorunudur.Tepeden gelen yenilenme dönemi sona ermiştir; çevrenin dinamizmine dayanmayan bir yenilenme olanağı kalmamıştır. O nedenle, demokrasi sorunu devletin, merkezi otoritenin dışındaki çevre güçlerinin özgürlüğü ve merkezi otoritenin sivil toplumun demokratik denetimine bağlanması sorunudur.

Çevre, emekçi sınıf ve kesimlerdir, Kürt halkıdır, İslamcı güçlerdir, aydınlardır. Ancak özel sermaye ve kapitalist girişimin de çevrede yer aldığını düşünmek gerekir.141-141-163'ün aşılması hemen hemen bütün çevre güçlerinin varlığının meşruluğunu tartışmalı hale getiren bu ceza yasalarının tarihin çöplüğüne atılması, sivil toplumun etkinleşmesinde belirleyici önem taşımaktadır. TBKP'nin yasallığının tartışmasız kazanılması, Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla bunu belgelemesi, asıl bu bağlamda belirleyici önem taşımaktadır.

Çevredeki güçler arasında sayısız farklılık, derin çelişkiler, çok çeşitli yaklaşımlar vardır. Bunlar olacaktır. Demokrasi, çelişkilerin ve farklılıkların ortadan kalkması demek değildir. De-

mokrasi, yalnızca sağladığı kurum ve kurallarla, politik kültürüyle, bu çelişkilerin çatışma ve krizlere yol açmadan çözülebilmesinin olanakları demektir.

Son yıllarda islami çevrelerde dinsel görüşleri reforme etme çabaları görülüyor. Bu çabalar olumludur ve İslami düşüncede bir yenilenme , diğer politik ve düşünsel akımların katkısını ve karşılıklı etkileşime açık bir diyaloğu gerektirmektedir.

TBKP o nedenle ısrarla, demokrasi için bir mutabakattan söz ediyor. Bu mutabakat iki şeyi sağlayacaktır: Birincisi, bir daha geri gelmemesine devletçi anlayışı, merkezi otoritenin belirleyiciliğini ortadan kaldıracaktır, ikincisi sivil toplumun potansiyellerini demokratik çerçevede bulunacak çözümlerle en iyi değerlendirmeyi getirecektir.

Eğer bütün sorunların çözümünün, insanların özgür faaliyeti ile olanaklı olduğunu iyi görürsek, yaşamın kalitesinin son tahlilde insan faaliyetinin ürünü olduğunu unutmazsak, kendimize asıl sürekli bir özgürleştirici çabayı esas alırsak, demokrasinin ve onunla birlikte sosyalizmin gelişmesine katkıda bulunabiliriz.

SBP Programı'nın "katılımcı demokrasi", "Kürt sorunu", "kadın" ve "gençlik" bölümleri demokrasi mücadelesinde bize iyi bir yön çizmektedir.

İçinde yaşadığımız günlerde, iki önemli gelişme demokrasi mücadelesinin olanaklarını artırmaktadır. Birincisi Zonguldak maden işçilerinin greviyle başlayan ve 3 Ocak'taki işe gitmeme eylemiyle gelişen, halkın mücadeleye doğrudan katılımıdır. Bu eylemlerde, barış ve demokrasi istemleri öndedir, bir politik yenilenme fikri vardır ve emekçiler sorumlu ve olgun davranmaktadır. Eylemler yalnızca işçilerin katılımıyla sınırlı kalmamaktadır, halkın öteki kesimlerini de çekmektedir, öteki demokrasi güçlerini cesaretlendirmektedir.

Zonguldak maden işçilerinin büyük direnişi, ülke çapında milyonlarca emekçinin ve demokratik kamuoyunun desteğini kazandı. Politik gelişmenin tıkandığı, siyasi bir krizin oluşmaya başladığı koşullarda, yüzbin işçinin gösterdiği kararlılık bütün demokrasi güçleri için yeni bir örnek oluşturdu. Demokratikleşmenin önünü tıkayan ANAP iktidarı , yüzbinlerin haklı taleplerinin karşısına çıkarak daha da yalıtlandı. Değişim olanakları arttı.

İşçiler ve sendikalar, ancak demokrasi için mücadeleye daha aktif katılarak taleplerini gerçekleştirme olanağına kavuşabileceklerini şimdi daha iyi görüyor. Yeni, demokratik bir anayasa için geniş bir mutabakat arayan sivil politik güçler, bu mutaba-

katın sendikal özgürlükleri, işçinin söz ve katılım hakkını içermediğinde işlevli olamayacağını şimdi daha somut görebilirler.

Hükümet, özellikle Cumhurbaşkanı Özal'ın baskısıyla, sorumluluklarından kaçmaya, Zonguldak sorunundan polisin ve antidemokratik yasaların arkasına saklanarak kurtulmaya çalışıyor.

Zonguldak kömür madenlerinin ekonomik açıdan verimliliğini yitirdiği, kentin bu nedenle bir sönümlenme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu uzunca bir süredir kimse için sır değildir. Hükümet bu soruna yapıcı çağdaş bir çözüm bulmak yerine yıllarca kılını kıpırdatmamış, şimdi ise sözde ekonominin gerekleri adına; yüzbinlerce insanın geleceğini feda etmektedir.

Oysa, işçilerin, sendikaların, bilim adamlarının, Zonguldak'taki bütün partilerin katılımıyla, hem çağdaş ekonominin ihtiyaçlarına, hem de işçilerin çıkarlarına uygun düşecek çözümler bulmak olanaklıdır ve tek çıkış yolu, böylesi bir mutabakatın koşullarını yaratmaktadır. Ama bunun için herşeyden önce toplu sözleşmenin işçilerin içine sindirebileceği bir şekilde sonuçlanması gerekiyor. Hükümet bunu sağlamadığı sürece sorumluluktan kurtulamaycaktır. Birkaç ay içinde Körfez krizi nedeniyle savunma bütçesine trilyonları aktarabilenlerin, işadamlarına hertürlü teşviği sağlayanların, Zonguldak 'ın kurtulması için fon bulamaması hiç inandırıcı değildir.

İkinci önemli gelişme, ilk kez iki büyük partinin demokrasi için resmen işbirliği yapmaya karar vermesidir. SHP ve DYP arasında, Kürt sorunu dışında kalan bütün önemli sorunların saptanmasında yaklaşık bir fikir birliği oluşmuştur. Burada önemli olan, bizim hep söylediğimiz bir gerçeğin, hiçbir partinin sorunlara tek başına çözüm bulamayacağı gerçeğinin iki büyük parti tarafından fiilen benimsenmiş olmasıdır.

Şimdi işbirliğini iki parti ile sınırlı olmayan bir platforma yükseltmek, öteki partileri ve kitle örgütlerini içerecek şekilde genişletmek gerekiyor. Bu demokrasiyle ilgili bütün tarafların sorumluluğudur. Bunun yanı sıra, işbirliğinin, sorunları saptamanın ötesinde, demokrasinin temelleri konusunda bir mutabakata yönelmesi için çalışılmalıdır. Açıktır ki, Kürt sorununun çevresinden dolaşan bir yaklaşım, bu sorun demokrasisizliğin hem bir sonucu hem de bir nedeni olduğu için, fazla verimli olmayacaktır.

Özal yönetimi, yıllardır demokratikleşme yolunda ciddi tek bir adım atmayarak, hatta son dönemde tersi yönde fiili durumlar yaratarak, 12 Eylül rejiminin tasfiyesini geciktirmiş, bu durumda halk da fiili durumlar yaratarak demokratikleşmeyi ger-

çekleştirme tercihiyle karşı karşıya kalmıştır. Meşru, toplum vicdanında yankı bulan taleplerin yapıcı ve barışçı yollarla gündeme getirilmesinin doğruluğu görülmüş ve bizim, TBKP'nin yasallaşması girişimimizin yanı sıra, genişleyen ölçüde güçler bu tercihi yapmaya başlamıştır.

Partiler arası genişleyen işbirliği, halkın kendi meşru talepleri için hareketlenmesini artırabilir ve bu hareketler, meşru sınırlar içinde kaldığı ölçüde, partiler arası işbirliğine daha derin bir demokratik içerik kazandırabilir.

Halkın demokrasi mücadelesine artan katılımını, muhalefetin yakınlaşmasını önlemek isteyenlerin, bir yandan terör eylemlerini tırmandırma yöntemine, bir yandan da rejim karşıtı güçler arasında kamplaşmaları kışkırtma yöntemine başvurması beklenmelidir. Bunları etkisizleştirmede demokrasi ve toplumun benimseyeceği bir meşruiyet sınırında ısrardan başka bir yol yoktur.

Daha geniş bir perspektiften baktığımızda,Türkiye'nin sorunlarının temelinde, toplumu oluşturan başlıca kesimler arasındaki diyalogsuzluğun, birbirini tanımama, bilmeme ve anlamamanın yattığını görüyoruz. Modern kesimlerle geleneksel kesimler, Türkler ile Kürtler, islamcılar ile laikler, sağcılarla solcular, kentlilerle köylüler, toplumun geneli ile marksistler arasında hiçbir ciddi diyalog yoktur. Bütün bu farklı kesimler her biri kendine ayrı, içe kapalı bir âlem oluşturmuş, burada yaşamakta ve ötekileri kendine bir tür düşman göstermektedir.

Bütün bu kesimleri birleştirecek bir ideoloji söz konusu değildir, hiçbir zaman da olmayacaktır. Ama farklı ideolojik, kültürel tercihlere sahip bu kesimler arasında ortak ideler, her ideolojiye içkin olan ortak değerler vardır ve bunlar artabilir de. İşte bunları ortaya çıkarmanın yolu diyalogtur,baskı altına alınmamış, çarpıtılmamış dolaysız diyalog! Türkiye'ye özgü demokratik mutabakatın çerçevesi ancak böylesi bir diyalog sürecinde netleşecektir.

TBKP, hiçbir ayırım gözetmeksizin toplumumuzu oluşturan bütün kesimlerle canlı bir diyalogtan yana oldu hep. Olanaklarımız ölçüsünde bu yolda adımlar attık. Bunun yararını herkes görüyor. Toplumda değişik güçler arasında yeni diyalog ve işbirliği arayışları uç veriyor. Bunları geliştirmek ve güçlendirmek önümüzdeki en önemli görevdir.

Büyük Kongremizi bu yaklaşıma uygun düzenlemek için çaba harcadık, bunun demokratikleşmeye bir katkı olduğu inancındayız. Hiç kimse bu toplumun bir kesimini yok edemez, etkisizleştiremez, dışlayamaz. Bu artık herkesçe görülmeli, herkes,

dışındaki kesimleri bir partner olarak benimseyip, ortak noktaları bulmaya çalışmalıdır. Bunun ön koşulu da hoşgörü, herkesi anlamaya çalışmak, diyalog geliştirmektir. Öyle ki, ortak noktalar ve farklılıklar iyice belirginleşsin, ortak noktaların sağladığı demokratik çerçeve içinde farklılıklar karşılaştırılabilsin, görüşler yarışabilsin.TBKP'nin diyalog politikasının ülkemiz siyasetine bir katkı olduğu inancındayız ve bu kazanımın korunup, geliştirilmesi gerektiği görüşündeyiz.

"TBKP Kongre Tezleri" ile marksizmin üzerine bir tartışma başlatılmıştır. Bu tartışma Kongrede sonuçlanacak değildir. Bu tartışmanın sonuçlanmasından çok, başlaması ve gelişmesi önemlidir. Çünkü bu tartışma gerçekleri anlamaya çalışma,marksizm'i eleştirel bir yaklaşımla ele alma ve marksizmin değerlerini açığa çıkarma tartışmasıdır.

Marksizm, yaklaşık 150 yıldır,kendini marksist ya da marksizan olarak tanımlayan sayısız büyük düşünürün, en başta Karl Marks, Engels ve Lenin'in düşüncelerinin ürünü olarak, insanlık düşüncesinin, genel toplumsal teorinin büyük bir kazanımıdır. Öteki toplumsal düşüncelere olduğu gibi bu düşüncelere de ön kabülsuz, sorgulayıcı, eleştirel yaklaşım, yeni düşünceler üretmenin, böylece insanlık düşüncesinin gelişmesine katkıda bulunmanın biricik yoludur. Marksizmi değişmez hakikatlar toplamı olarak kabul etmek, bizzat marksizmin, "herşey sürekli hareket ve değişim halindedir"' görüşüne terstir. Ve eğer marksistler, aynı önkabülsüz, eleştirel yaklaşımla başka teorilerden de yararlanarak, yeni teorik yaklaşımlar ortaya koyabilirlerse, asıl bu marksizmin gücünü ortaya koyacaktır.

Öte yandan biz Türkiye marksistlerinin marksizmi hiçbir zaman tam anlamış ve öğrenmiş olmadığımızı da unutmamalıyız. Batı kültürünün doğal gelişmesinin bir ürünü olan marksizmi, o kültürün gelişme grafiğini düşüncede yaşamadan içselleştirmek olanaklı olamaz. İkinci olarak biz, kendi Doğu kültürümüzün doğal gelişme sürecini de düşüncede yaşamadık. Tanzimattan bu yana kendi kültürel tarihine yabancılaşan, bir de bu nedenle zaten yaşamadığı Batı kültürünü ancak şablonlar şeklinde algılayan bir aydınlanma geleneğinin ürünleri olarak biz, kendi kültürümüzle marksizmin ve öteki Batı kültürünün yaratıcı bir karşılıklı etkileşimini gerçekleştiremedik.

O nedenle, marksizmi eleştirebilmek için onu, onun öncellerini ve Batı'daki ardıllarını çok daha iyi öğrenmek durumundayız. İkinci olarak kendi düşünce tarihimizi ciddi şekilde ele almak zorundayız.

Marksizmin böylesi bir yaklaşımla eleştirilmesi, tartışılması,

Türkiye politik yaşamında çok önemli bir sıçramaya temel olabilir. Bu görüşümüzü şu olgulara dayandırıyoruz:

TBKP'nin başlattığı marksizm eleştirisi kamuoyunda olumlu ya da olumsuz ilgi görmektedir. Sistemli, geniş çaplı, yapıcı bir eleştiri ve tartışma, kaçınılmazlıkla öteki etkili ideolojilerin eleştirisini gündeme getirecektir. Kaldı ki, öteki etkili ideolojilerin, özellikle de kemalizmin ve islamcı politik ideolojinin eleştirisi kendini nesnel bir ihtiyaç olarak zaten dayatmaktadır.

Burada önemli olan şudur: Bu iki ideoloji arasındaki ilişki, geleneksel merkez-çevre diyalektiğinin yansıması olagelmiştir. Kemalizm, Osmanlı'nın merkezci, devletçi politik düşüncesinin, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundaki va yapılanışındaki modernleşmiş biçimidir. 12 Eylül atatürkçülüğü ise, gene aynı düşüncenin en son, statükoyu koruyucu, tutucu biçimi, dolayısıyla kemalizmin son sözü olmuştur.

Gerek Osmanlı döneminde gerekse Cumhuriyet döneminde merkeze karşı çevrenin direnişi kendini kabul ettirme uğraşı ise ideolojik-politik ifadesini genel olarak islamcı düşüncede bulmuştur. Günümüzde de çevrede bu düşünce ile ekonomik, politik, sosyal ve kültürel bütün toplumsal yaşamın en iyi islami ilkeler doğrultusunda düzenlenebileceğini savunan yaklaşımlar vardır.

Merkez, dün ve bugün islamcı düşünceden de yararlanmıştır ve bugün çevrede islamcı düşüncenin yanı sıra kemalist düşünce de etkilidir. Ama bu yukarıdaki en genel ayrımı ortadan kaldırmıyor. Öte yandan ne biri, ne ötekine genel olarak ak-kara, iyi-kötü gibi yaklaşmamak, her somut merkez-çevre karşıtlığını somut incelemek gerekir. Marksizmde olduğu gibi, kemalizmde ve islami düşüncede de değerli görüşler, yaklaşımlar vardır.

Kemalizmde de, islamcı politik akımda da bu ideolojilerde her sorunun çözümünü içeren hazır reçeteler bulma yaklaşımı egemendir. O nedenle her iki düşüncenin tarihi de, marksizmin dogmatik yorumunun egemen olduğu sosyalizm denemelerinin kaderinden farklı değildir ve olamaz.

Türkiye'deki politik tıkanıklığın ve bunalımın temelinde bir yerde de, gerek merkeze temel olan gerekse çevrede başlıca rolü oynayan bu ideolojilerin aşılmışlığı, tükenmişliği, donmuşluğu yatmaktadır.

Son yıllarda hem merkezi, hem de çevreyi etkileyen, Batı'dan gelen ve uluslararasılaşmış sermayenin çıkarlarını temel alıp insana değil teknolojik gelişmeye yönelen "yeni-tutucu" düşüncenin, geleneksel yapıların çözülmesinde bir rol oynamakla birlikte, çağımız insanının gereksinimlerine yanıt öne

renbir değişimi sağlayamadığı gibi, toplumumuzu yenileştirici bir potansiyele sahip olmadığı ortadadır.

Her köklü yenilenme, önceden ciddi bir politik aydınlanma gerektirir. Son yıllarda Türkiye'de bu yönde ciddi gelişmeler vardır. Ama bu soruna daha köklü yanaşmak gerekmektedir.

Geleneksel olarak islamcı, kemalist ve marksist düşüncenin birbirlerine eleştirel yaklaşımları, söz konusu akımların kendi özgül çıkarları temelinde biçimlenmiş, o nedenle de verimli olmamıştır.

Şimdi gündemde olan, sivil toplumun ve Türkiye insanının faaliyetinin özgürleşmesinin çağdaş ihtiyaçları açısından bütün bu ideolojilerin eleştirel değerlendirilmesidir. Başarılabilirse, bu, hem merkezin ideolojisizleşmesine, dolayısıyla tarafsızlaşmasına, sivil topluma tabi kılınmasına, hem de Türkiye sivil toplumunda, karşılıklı etkileşim sonucu yeni özgürleştirici düşüncelerin ortaya çıkmasına, tıkanıklığın köklü şekilde aşılmasına hizmet edecektir.

YENİNİN ÖNÜNÜ AÇMAK

Kongremiz birlik ve yeni parti sorunu üzerinde verimli tartışmalar yapabileceğimiz koşullarda toplanıyor. Birçok bakımlardan çok değil birkaç ay öncesine göre bu sorunlara önemli açıklıklar kazandırılmış durumda.

Birincisi genel politik yaklaşımlarımız, öne sürdüğümüz görüşler, yasallaşma mücadelemiz kamuoyunda küçümsenmeyecek bir ilgi yarattı. Büyük Kongremizi, sönümlenen bir parti olarak değil, söyleyecek sözü olan, söyledikleri ciddiye alınan, yenilenmenin önemli bir unsuru olan bir parti olarak topluyoruz.

İkincisi, artık birlik somutlandı.Kongremizin hemen ertesinde kuruluş çalışmalarına bizlerin de katıldığı ve ortaklaşa can verdiğimiz birlik partisi kurulacak. Kongre ve tezler üzerine yaptığımız tartışmalar birlik partisinin TBKP'de birlik partisinin benimsenmesi yönünde geniş bir onay gördüğünü gösterdi. Elbetteki soruna yaklaşımda kimi farklarımız var. Birçok konuda vurgularımız değişik. Ancak bu durum çok doğal. Farklılıklarımız ve tartışmalarımız oluşan yeni partinin daha güçlü ve sağlıklı olmasına yönelik. Bundan kuşku duymadan tartışıyoruz.

Birlik partisinin ete kemiğe bürünmüş olması çok önemli. Çünkü artık nasıl olacağını, hatta oluşup oluşmayacağını tartıştığımız bir çalışma yok önümüzde. Öyle görülüyor ki, eksikleri olsa da, biraz sorunlar yaşasak da katılanların bütününün içine sinen, kendisini içinde gördüğü bir partiyi ortaya çıkarabildik.

Bu partinin sorunları artık hepimizin sorunları. Bu sorunlara karşı herbirimiz birinci dereceden sorumluluk duymalıyız. Birlik partisinin sorunları ve geleceği konusunda dışından konuşamayız, başarı veya başarısızlık doğrudan bizlerin bu partide göstereceği aktiviteye bağlı. Gerçekleşmekte olan birliğin kapsamı bizlere yeterli gelmeyebilir. Daha geniş birliklerin gerekliliğine inanabiliriz. Bugünkünden defalarca güçlü bir partinin gerekli olduğunu düşünebiliriz. Partinin kimliğinin belirginleşmesi konusunda kendimizce düşüncelerimiz olabilir. Şunu bilmeliyiz ki, önerdiğimiz niteliklerdeki partiye 15 Ocak'ta hepbirlikte kuracağımız partiyi geliştirerek varabiliriz. Bu partiyi adım adım geliştirerek, her bir sorununu tek tek çözerek ilerleyeceğiz.

Üçüncüsü, bizlerin birliğe bakışı son birkaç ayda çok daha netleşti ve gelişti. TBKP'ye, TİP ve TKP'nin birliğin önemini kavramış politikaları can verdi. Bu bakımlardan birlik sorunu bizler için her zaman önemli oldu. Ancak yasal kuruluşumuzdan sonra birlik sorununu ele alışımızın ve bu konu üzerinde yaptığımız tartışmaların ve geliştirdiğimiz görüşlerin özel bir önemi vardır. Diyebiliriz ki, bu görüşler olmadan bizler için birlik sorununun teorik temellerini atabilmek ve bundan sonraki gelişmesi konusunda bir perspektif çizebilmek pek olanaklı olmazdı. Bugün ne istediğimiz ve neyi gerçekleştirmeye çalışacağımızı çok daha iyi biliyoruz. Bu nedenlerle TBKP'nin birlik partisine biçok bakımlardan önemli bir güç aktarabileceğine inanıyoruz.

Bizler yüzleri geleceği dönük bir hareketiz. Dünyayı ve ülkemizi etkileme iddiamızı sürdürüyoruz. Bu nedenlerle ne kadar zor olursa olsun bu iddiamızı devam ettirebilmek için yaşamdaki değişimleri kendimize esas almak ve bunlara uymak zorundayız.

Sık sık dünyadaki büyük değişikliklerden, hatta bir çağ dönümünden söz ediyoruz. Bunun anlamı, günümüzde dünyayı değiştirebilmek için, ona geçmişten farklı bir şekilde yaklaşmak gerektiğidir. Çıkış noktası, hep dünyayı değiştirmenin gerekleri olmak durumdadır.

Biz dünyadaki, özellikle son on yılda belirginleşen değişimlere işaret ettiğimizde, çoğu kez dünyada bazı şeylerin hiç değişmediği öne sürülüyor, bu değişmeyen olgulara işaretle, köklü değişikliklerden söz edilemeyeceği söyleniyor!

Gerçekten de dünyada birçok şey değişmemiştir. Raporumuzun önceki bölümünde Körfez krizi bağlamında yapılan saptamalarda bunun örnekleri bulunabilir. Ama görülmeyen şudur:

Önemli olan olguların ne kadar değiştiği, ne kadar değişmediği değildir, önemli olan olguların içinde yer aldığı genel örgünün, olgular arasındaki ilişkilerin, ilişki şebekesinin değişip değişmediğidir. Eğer bu değişmişse, aynı olgular, başka, yeni bir anlam kazanmış demektir.

Analizimiz, herşeyden önce çok çeşitli faktörler sonucunda, dünyayı değiştirme faaliyetinin, politikanın değişmesi gerektiği saptamasını temellendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu bağlamda şu üç görüşü önemli görüyoruz.

1) Evrenin gelişmesinde olduğu gibi, insan toplumunun gelişmesinde çeşitlenme, farklılaşma, çelişme artmaktadır. İnsan toplumunda düzenlilik, ancak çeşitlilik içinde bir düzenlilik olabilir. Bu sürekli değişecek, toplumca her sefer yeniden yapılandırılacak bir düzenliliktir. Birliğin, düzenin çeşitliliğe egemen kılınması, toplumun çeşitliliği kaldırıcı şekilde düzenlenmesi talebi evrenin ve insan toplumunun gelişmesine ters düşmektedir.

2) Günümüzde merkezlerin değişim faaliyetinde başlıca dinamizm kaynağı olmaktan çıkması söz konusudur. Değişimin başlıca dinamizmi, her alanda, artık geleneksel merkezlerin çevresindedir. Dolayısıyla, değişim artık her durumda antiotoriter bir karakter taşımak, değişim faaliyeti dikey değil, yatay bir faaliyet olarak gerçekleşmek durumundadır. Bu merkezlerin yok olması değil, her adımda merkezin yeniden yapılandırılmasıyla çevre ve merkez arasında yeni bir ilişki kurulması demek olacaktır.

Aynı şekilde insanı merkez, doğayı onun çevresi alan yaklaşım da doğal gelişmeyi sakatlayıp, tam bir kaosa yol açma tehlikesini getirmektedir. İnsan ile doğa arasındaki ilişki de merkez-çevre ilişkisi niteliğinden arındırılmak, uyumlaştırılmak zorundadır.

3) Politik faaliyetimiz her durumda,ezilenlerin çıkarları ile genel insanlık çıkarlarını ve doğanın çıkarlarını uyumlaştırmak, tek bir tercihi mutlaklaştırmamak zorundadır.

Günümüzde her şey tartışılıyor. Bu çerçevede partinin gerekli olup olmadığı da bir tartışma konusu. Soruna bu soruyu yanıtlayarak başlamak gerekiyor. Biz bu soruyu, günümüzdeki politik mücadelenin özellikleri ve yığınların çıkarlarını savunmak için geliştirdikleri organizasyonlar içindeki özel konumu nedeniyle, parti halâ işlevlidir ve gerek vardır, diye yanıtlıyoruz. Çünkü parti olmadan var olan hiçbir toplumsal örgüt onun oynadığı politik genelleştirici ve bütünleyici rolü oynayamaz. Parti formu değişik toplumsal kesimlerin taleplerini birleştirmek,

uyumunu sağlamak, genelleştirmek ve uzun erimli bir perspektif üzerine oturtmak bakımından gereklidir. Ve öyle görünüyor ki, daha uzun bir süre bu gerekliliğini koruyacaktır.

Ancak partinin gerekli olup olmadığının tartışılması bir başka açıdan çok önemli ve aydınlatıcı bir rol oynuyor. Bu da artık eski parti tiplerinin, bir bütün olarak komünist veya sosyal demokrat, emekçi veya burjuva nitelikli partilerin eskimişliğini gösteriyor. Bir başka deyişle gerekli olup olmadığı tartışılan parti, bu eskimiş olan parti tipleridir. Bu gerçeğe işaret etmesi bakımından tartışma son derece anlamlıdır.

Bu nedenle partiye halâ gerek vardır yanıtını verirken bunun yeni tip bir parti olduğunu da söylemekteyiz. Artık günümüzde toplumsal ve politik gelişmeler üzerinde etkide bulunacak, dönüştürücü bir rol oynayacak partinin yaratılması sorununu tartışmaktayız. Doğal olarak böylesine yeni bir partinin yaratılması sorunu halen şu anda ayağımızı bastığımız parti tipinde yapılacak bazı ayarlamalar ile başarılamaz. Oluşturulması gereken yeni partiyi tanımlamakta aramızda ayrımlar olsa bile eskinin ömürünü tükettiği konusunda birleşmeliyiz. Kendimize bu gerçeği çıkış noktası olarak almalıyız. Ancak geleneksel partiler çevresindeki birikimler bu gerçek temel alınarak harekete geçirilirse yeninin yaratılmasında önemli bir rol oynayabilir. Böylece tükenen değil yeniyi yaratarak kendi tarihsel amaçlarını yeniye aktaran ve kendini yeniden üreten hareketler olmayı başarabilirler.

Yeni partinin nitelikleri konusunda önemli açılımlarda bulunduk. Doğal olarak halâ birçok konu belirsiz ve karmaşık. Bu sorunların önemli bir bölümüne süreç içinde araştırarak ve bulgularımızı politik mücadele içinde sınayarak yanıtlar bulacağız. Ancak bazı karmaşıklıklar halen görüşlerimiz üzerinde geçmiş kavramların gölgesinin sürmesinden kaynaklanıyor.

Partinin sınırlarını ve diğer toplumsal ve politik hareketlerle ilişkilerini net bir biçimde belirlemek yaklaşımının, bizlere öncü parti anlayışından kalan bir anlayış olduğu inancındayız. Diğer yandan demokratik örgüt ve hareketleri partinin damgalamasından korumak ve bu nedenle onların bağımsızlığına vurgu yapmak gibi haklı çabalar da öncü partinin yarattığı sorunlar. Ancak bu sorunları geçmişe tepki temelinde ele alıp çözümleyemeyiz. Yeni koşullara denk düşen arayışlara yönelmeliyiz.

Eski parti anlayışımızla hareket arasında önemli ayrımlar vardı. Bugün parti formunun halâ geçerli olduğunu söylerken bu ayrımı yeniden değerlendirmeliyiz. Hareket tarzı modern toplumsal güçlerin geliştirdikleri bir biçimdir. Her örgütün ör-

gütlenmesi ve işleyişi kendisini yaratan toplumsal güçlerin niteliklerine karşılık gelir. Bu nedenlerle hareket tarzı; modern toplumsal güçlerin güçlü demokratik taleplerini, şiddete karşı barışçı tutumlarını, yaşamı ertelemeden kavrama özelliklerini, bunun ürünü olarak hemen duruma müdahale etmelerini yansıtan yeni bir biçim olarak gelişti. Hareket tarzı denilince bizlerin aklına hemen Avrupa'daki yeni demokratik hareketler gelmekte. Bu elbetteki büyük ölçüde doğru bir çağrışım. Ancak hareket tarzının Türkiye'ye özgü, kendi tarihimizden çıkardığımız sonuçlarla da yakın ilgisi var. Ülkemizde Avrupa'daki oluşumlardan önemli farklılıklar gösteren ve solda önemli izler bırakan hareket tarzı örgütlenmeler oldu. Bunlar küçümsenmeyecek boyutlara ulaştılar ve politik yaşama etkide bulundular. Yeni bir dönüştürücü güç sorununu tartışırken bu somut deneyimleri önemle dikkate almalıyız. Bir başka deyişle sorun iki tipin yakınlaşması sorunudur. Önüne koyduğu hedefleri başarabilmesi için kalıcı ve daha şekillenmiş örgütlenme biçimiyle parti tipi geçerliliğini korurken, iç örgütlenmenin çeşitlenmesi ve işleyiş bakımından parti modern demokratik harekete yakınlaşmaktadır.

Yeni partinin marksizm dışındaki değişim teorileri ve güçleri ile ilişkisi sorunu da önemli bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Yeni parti bütün değişim teorilerine açık olmalı ve onlara eşit değer vermelidir. Bir bakıma öncü teori veya marksizmin öncülüğü, öncü parti yaklaşımının bir ürünüdür. Öncü partinin yanlışlığı üzerinde geniş bir matabakat var. Ancak aynı açıklığı öncü teori konusunda sağlayabilmiş değiliz. Bir teori gücünü veya etkisini insanların düşüncelerini etkileme gücünden alacağına göre bir teoriye yeni partide tüzük hükümleriyle vaya başka herhangi bir yolla öncelik sağlamak doğru olabilir mi? Pratikte marksizm bu yaklaşımın doğrudan zararını görmüştür. Bu nedenlerle marksizm donuklaştı ve diğer değişim teorileri ile canlı bir ilişki içine giremedi. Hatta marksizmin değişik varyantları arasındaki etkileşimler de koptu, komünist partileri marksizmin tek bir yorumu ile sınırlı kaldı. Yeniden böylesi bir teorik donuklaşmaya engel olmanın tek yolu, yeni partiyi bütün değişim teorilerine açmak ve onların hiçbirine öncelik tanımadan gerçek bir yarış ve etkileşim içine sokmaktır.

Yeni partinin kapsamını tarif ederken çevrecilerin, feministlerin bu kapsam içinde tarif edilmesi de soru yaratmaktadır. Bu hareketlerin bağımsızlıklarının gölgeleneceği kaygusu belirtilmektedir. Geçmişteki olumsuz deneyler dikkate alındığında bu kaygılar haklıdır, dikkate alınmalıdır.

Ancak burada kastedilenden, ilk olarak yukarıda anlatılmaya çalışılan farklı değişim teorilerinin partide bulunmasını anlamak gereklidir. Bu teoriler kendilerine göre bütünlükleri olan, daha iyi bir dünya özlemine marksistlerden farklı da olsa, kendi önceliklerine göre ulaşmaya çaba gösteren teorilerdir. Doğal olarak bu teoriler taşıyıcıları ile birlikte partide olacaklar ve bu nedenle yeni parti, çevrecileri, feministleri vb. kapsayacaktır. Ancak çevrenin korunmasını yalnızca ekolojik görüşü benimseyenler savunmadığı gibi, kadın haklarının tek savunucusu da feminizmi benimseyenler değildir. Bu bakımlardan partinin dışında her zaman geniş ve renkli bir çevre, kadın vb. hareketi veya hareketleri bulunacaktır. Sonuç olarak yeni partinin değişik politik ve toplumsal güçleri kapsamasını önermek demokratik hareketlerin bağımsızlığını yok etmek veya onları partiye bağlamak olmayacaktır. Yeni parti, her koşulda demokratik hareketlerle eşit düzeyde güçlü bağlar kurmalıdır. Politika yapma biçimi ve çalışma tarzıyla bu hareketlerin içinde aktif olan ve politikaya ilgi duyan kesimleri çekebilmelidir. Bir başka deyişle yeni parti giderek sendikal hareket içinde işçi hakları için mücadele eden, ancak bunu yeterli görmeyerek politik mücadeleye gereksinim duyan; gençlik, kadın vb. hakları için çalışan ancak politik mücadeleye katılmak isteyenlerin partisi olmalıdır. Ancak böylece parti farklı toplumsal kesimlerin taleplerini birleştiren ve genelleştiren bir rolü oynayabilir.

TBKP son aylarda geliştirmeye çalıştığı çevre-merkez yaklaşımı ile yeni parti için önemli bir teorik zemin sunuyor.Yeni parti eskimiş olan ve toplumsal gelişmeyi tıkayan devlete ve yasal düzenlemelere karşı çevre güçlerinin sözcüsü olmalıdır. Devletin ve yasaların yeniden düzenlenmesinde insanı merkeze alan yaklaşımları savunmalı, bu çerçevede halktan, emekten yana özgürlükçü ve eşitlikçi taleplerin partisi olmalıdır. Bu politik tutum alış, onu, insanı merkeze almayan, evrensel insani değerleri gelişme adına ikincil plana iten, bireyi kör bir rekabetin esiri yapan "burjuva yenilenmeciliği"nin alternatifi yapmaktadır. Çevrenin, demokratik değerlerin savunucusu geniş kesimler yeni partiyi oluşturacak güçler olarak görülmelidir. Parti bütün eşitsizlerin, bütün ezilenlerin, bütün değişim yanlılarının partisi olmalı, her türlü tahakküme karşı mücadele eden bütün özgürleşmecilere açık olmalıdır

İnsanın potansiyellerinin özgürleşmesinin önündeki her türlü engelin ortadan kaldırılması partinin politikasının temel çıkış ve varış noktası olmalıdır.

Parti, bu bağlamda, genel insanlık değerleri ışığında, birçok amacı birden ifade etmelidir. Günümüzde bunlar, demokrasi, sosyalizm, barış, kadının kurtuluşu, ulusların eşitliği, insan-doğa uyumu, yeni bir uluslararası hukuk düzeni, ekonomi ve ekoloji düzeni vb. amaçlar olarak tanımlanmalıdır. Bu amaçların çağdaş kapsamı konusundaki tartışmalar açıkur ki, tüketilmiş değildir.

Tabanın ve amaçların çoğulcu karakterinin gereği, parti içyaşamı da çoğulculuk temelinde düzenlenmelidir. Görüş farklılıkları, sonuç alıcı politikalar üretebilmenin, farklı görüşler arasında varılan mutabakatlar da bu politikaları hep birlikte yaşama geçirebilmenin önkoşuludur.

Yeni parti ve birlik sorununu daha somut biçimde tartışabilme olanakları her geçen gün daha da genişliyor. Çok değil daha tezlerin yazılması sonrasında yeni partinin kapsamı konusunda bir ölçüde hayalci gibi görülen hedeflerin gerçek olabileceği yönündeki ipuçları birkaç ay içinde açık biçimde görülmeye başlandı. TBKP'nin son birkaç ay içinde görüşlerine ve eylemine artan ilgi yenilenmiş politikaların toplumun önemli katmanlarında hemen yankı bulduğu ve bir çekim gücü yarattığını gösterdi. Eğer cesur adımlar atmaktan çekinmez isek bugün çok uzak olduğumuz önemli toplumsal kesimlerle kısa zamanda karşılıklı etkileşim içine girebiliriz. Ayrıca her geçen gün çok farklı örgütlerde yenileşme yönünde yeni girişimler ortaya çıkıyor. Bunlara hızla yenileri ekleniyor. Örneğin sosyal demokrat hareket içinde geleneksel kemalist görüşten kopma yönünde tartışmalar başladı. Görüşler arası ayrımlar sorgulanıyor. Dünya ve ülkenin gelişmesine denk düşen görüşler üretilmeye çalışılıyor. Bu süreçler hızla gelişebilir. Marksistler, eğer kendilerini hızlı bir biçimde yenileyebilirlerse değişik politik ve toplumsal hareketlerde görülen yenilenme arayışları üzerinde önemli etkilerde bulunabilirler. Bütün bunların birleşmeleri ve yeni bir hareket yaratmaları yönünde çok olumlu etkilerde bulunabilirler. Bu yönüyle birlik partimiz büyük çaplı ve iddialı projelerin sahibi olmalıdır. İddiasını somut süreçlerin kavranmasına dayandırmalı, tutuculuğun bir başka yüzü olan içi boş böbürlenmelerden ve ebedi misyon sahipliğinden uzak durmalıdır. Kuruluş hazırlıkları döneminde yenilenme çizgisinin geniş bir onay görmesi birlik partisinin önemli potansiyellere sahip olduğunu göstermektedir.

Sosyalist Birlik Partisi ile yeni bir dönem başlıyor. Bu yeni düşüncelerin ve yeni sorunların belirleyici olacağı bir dönem olacaktır. Türkiye'li marksistler olarak bizler de psikolojilerimi-

zi ve ilişkilerimizi yeni döneme uygun hale getirmeliyiz. Nasıl bir dönemin örgüt yapıları ve politikaları geride kaldıysa, bunların ürünü olan çatışmalar ve politikalar da geride kalmalı. Bu hesapları kapatmalıyız. Yeniye, eskinin böylesi gereksiz sorunlarını yüklememeliyiz. Birlik Partisi'nde ve değişimden yana olan bütün hareketler arasında yeni bir kardeşlik havası, yeni bir coşku ve ruh yaratmalıyız. Böylesine olumlu bir psikolojik ortam gelişmeleri hızlandıracak önemli bir faktör olacaktır. Bu ruhun yaratılmasını kendiliğindenliğe bırakmamalıyız. Bu yönde herkes bilinçli ve ısrarlı bir çaba göstermelidir.

Hepimizin politik yaşamında bir dönem sona eriyor. Büyük kongremiz, alacağı kararlarla, hepimize yeni bir politik dönemin koşullarını hazırlamalıdır.

TBKP, geleneksel bir komünist partisi olmadı. TBKP, yeni bir parti de olmadı. TBKP, eskiden yeniye bir uzanış oldu, bir yenilenmeyi başlattı. Ve yenilenme konusundaki bütün potansiyelini verimli bir şekilde tüketti.

TBKP kadrolarının görevi bitmedi. Bizim işlevimiz, eskiye karşı direnerek yeninin yolunu açmaktır. Yeninin önünü daha da açmamız gerekir. Yeni, bizlerden çıkmayacak, biz görevimizi yeninin önünü açarak tamamlayabiliriz. Ve SBP'de yeninin önünü birlikte açmak için uğraş vereceğimiz çok sayıda arkadaş bulacağız.

Yeni arkadaşlar, eskinin damgasını taşımayan özgür düşünebilen yeni insanlar öne çıktığında, görevimizi tamamlamış olacağız.

GYK üyemiz Ahmet Kardam'ın Çalışma Raporu ile ilgili görüşü:

Değerli yoldaşlar;

GYK adına kongreye sunulacak raporu ve karar taslaklarını kesinleştirecek son toplantınızı yapıyorsunuz. Benim adıma da sunulacak bu belgeleri görmem ve düşüncelerimi belirtmem ne yazık ki mümkün olmamıştır. O bakımdan GYK raporunun uygun bir yerinde, cezaevinde olmam dolayısıyla:

1) 4 Haziran'dan beri süren GYK faaliyeti konusunda yeterince bilgilendirilemediğim ve kararlara katılmamın sağlanamadığı,

2) Kongreye, GYK adına sunulan rapora ve diğer belgelere katkımın sağlanamadığı ve görüşümü belirtme olanağını bulamadığını belirtmenizi istiyorum. Bu isteğimi mutlaka dikkate almanızı önemle rica ediyorum.

4 Haziran'dan bu yana çok zor koşullar altında, TBKP'ye hukuksal meşruiyetini de büyük ölçüde kazandırarak üç yıl önce önümüze koyduğumuz hedefe özünde ulaştığımızı söylememize olanak sağlayan bir çalışma yürüttünüz. Kanımca hiç de önemsiz olmayan eksiklik ve hatalar da var. Ama bunlar temeldeki başarımızı gölgeleyemez. İçinde bulunduğum koşullar sonucu , bu kısacık ama tarihsel öneme sahip 7,5 ayın onurunu da, sorumluluğunu da ne yazık ki GYK üyesi olarak yeterince paylaşamadım. 70 yıllık bir tarihsel deneyimine dayanarak yepyeni ufuklara yöneliyoruz. Önümüzde uzanan bu aydınlık yolu da birlikte kat edebilme dileği ve inancıyla hepinizi sevgi, saygı ve özlemle kucaklar, kongremize başarılar dilerim.

GYK üyemiz Şahabettin Bakırsan'ın Çalışma Raporuna karşı oy gerekçesi

Bir çalışma raporundan çok bir bilimsel rapor izlenimini veren ve yeterince tartışılmayan tezlere dayanan çalışma raporuna, kuramsal değerlendirmelerine ve eski, yeni faaliyet dönemi konusundaki değerlendirmelerine katılmadığımdan karşı oy kullanıyorum.

KONGREYE SUNULAN MALİ RAPOR VE KESİN HESAP DURUMU:

"Sayın delegeler,

4 Haziran 1990 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na yapılan başvuru ile çalışmalarına başlayan partimiz başvurusunun ardından üye kayıtlarına başlamıştır. Bilindiği gibi tüzükte üye giriş ücreti 2 bin lira ve en yüksek aidat da 10 bin lira olarak siyasi partiler yasası uyarınca tesbit edilmiştir. Rakamlardan da anlaşılacağı gibi üye giriş aidat miktarları oldukça düşüktür. Bunun sonucu il ve ilçe örgütlerimiz kendi giderlerini bile zor karşılamaktadırlar. Hiçbir il ve ilçe örgütümüz parti merkezimize mali katkıda bulunamamıştır.

20.8.1990 tarihli GYK toplantısında, örgütlerimizin gelirlerinin %25'lerini parti merkezine iletmeleri yönünde karar alınmıştır. Ama bu alınan karar da hayata geçmemiş, hiçbir maddi katkı gerçekleşmemiştir.

Ekonomik sıkıntı içinde düzensizlikle yüz yüze olan insanlarımız, ülkemizde yaşam savaşı vermektedirler. Parti üyelerimizin büyük bir bölümü ücretli çalışan insanlardan oluşmaktadır.

Ülkemizdeki siyasal, sosyal ve ekonomik düzensizliğe karşı mücadele veren tüm sosyal ve ekonomik kurumların karşı karşıya oldukları ekonomik zorlukları partimiz de yaşamaktadır. Bildiğiniz gibi Siyasi Partiler ve Seçim Yasası özellikle iktidar partisinin yaşamını sürdürme ve geliştirmesine olanak verecek bir anlayış ile düzenlenmiştir. Mecliste grubu bulunan partiler devlet bütçesinden küçümsenmeyecek yardımlar almaktadırlar. Ayrıca yeni kurulan bir partinin seçimlere katılabilmesi için, illerin en az yarısında bu illere bağlı ilçelerin en az üçte birinde ve ilçelere bağlı beldelerin yarısında teşkilat kurması gerekmektedir. Böyle bir siyasal örgütlenmenin ekonomik güçlüklerini bütün üyelerimiz iyi bilmektedirler.

Geçen altı aylık süre, partimiz için ekonomik güçlüklerle dolu bir dönem olmuştur. Bütün güçlüklere rağmen hem yönetici ve üye arkadaşlarımızın özverili gayretleri, hem de partimize ekonomik destek veren insanların bu desteklerini sürdürmeleri sonucu, bu altı aylık dönem aşılabilmiştir.

Üye giriş ve aylık ödentilerinin bütçemiz içindeki payı %10-20'ler civarındadır ve gelirlerimizin büyük bir bölümünü de bağışlar oluşturmaktadır.

Ekonomik yetersizlik sonucu arzu edilen düzeyde bir merkezi büro çalışması sağlanamamıştır.

Yönetimimiz geçmişin sorumluluğu bilinciyle hareket etmiş ve buna uygun davranmıştır. Yönetime pürüzsüz bir ekonomik tablo ile gitmek için bütün çabasını göstermiştir.

4.6.1990 ve 8.1.1990 tarihleri arasındaki gelir ve gider durumu şöyledir.

GELİR		GİDER	
Bağış-Aidat	45.776.718	**Yol**	9.326.771
Banka Faizi	120.409	**Kira**	6.620.000
		Konaklama	3.975.336
		İlan	8.214.875
		Matbaa	6.504.500
		Posta-Kargo	422.220
		Muh. Gider	1.543.066
		Faiz Vergisi	12.000
	45.897.127		**45.897.127**

Genel Sayman
Atilla TANILKAN"

"TÜRKİYE BİRLEŞİK KOMÜNİST PARTİSİ
BÜYÜK KONGRESİNE SUNULAN
12.1.1991 - 12.1.1993 TARİHLERİ ARASI
2 YILLIK TAHMİNİ BÜTÇE

GELİR		GİDER	
Üye Öden.	360.000.000	Kira	596.900.000
Bağış	1.606.000.000	Ulaşım Otel	538.880.000
Par.Çal.Gel.	350.000.000	PTT Kargo	67.860.000
Satış Gelir	250.000.000	Demirbaş	250.000.000
Diğer Gelir	100.000.000	Diğer Gider	150.000.000
	2.666.000.000		2.666.000.000

Genel Sayman
Atilla TANILKAN"

GENEL YÖNETİM KURULU'NUN BÜYÜK KONGRE'YE SUNDUĞU "TBKP'NİN GELECEĞİ ÜZERİNE KARAR" TASARISI

Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi'nin birleşmesiyle oluşan Türkiye Birleşik Komünist Partisi yenilenme, birlik, yasallık mücadelesinde önemli kazanımlar elde etmiş olarak yasal kongresini yapıyor.

TBKP, dönüşle başlayan yasallık mücadelesiyle Türkiye'nin demokratikleşmesine önemli bir katkıda bulunmuştur.

Ülkemiz düşünsel ve politik yaşamını felce uğratan tabuların tabu olmaktan çıkmasında, karşılıklı anlayış, hoşgörü ve açık tartışmaya dayalı yeni bir politik kültürün oluşmaya başlamasında ve arayış içinde ülkemizde yeni politik yaklaşımların gündeme gelmesinde TBKP'nin önemli bir rolü olmuştur.

Sargın ve Kutlu'nun ölüm orucu ile açıkladıkları taleplere gösterilen geniş destek, bunu izleyen yasal kuruluş başvurusu, ardından TBKP il ve ilçe örgütlerinin açılması, yapılan yasal kongreler, bütün bu süreçte parti yönetici ve sözcülerine basının, öteki siyasi partilerin, toplumsal güçlerin, aydın çevrelerin gösterdiği ilgi ortaya koymaktadır ki;

TBKP yasallığını bileğinin hakkıyla kazanmış, geleneksel komünist düşmanlığını yenilgiye uğratmış ve kömünistleri

bu ülkenin asli unsurlarından biri olarak kabul ettirmiş bulunuyor.

Komünistler onlarca yıldır en ağır baskılara, aralıksız karalama kampanyalarına hedef oldular. Bütün bunlara rağmen emekçilerin çıkarları için, barış, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadeleden bir gün olsun geri durmadılar. TBKP, bu onurlu mücadele geleneğinin verdiği güçle, karmaşık koşullar altında, geçmişteki hata ve yanlışları ortaya koyma ve yenilenme yoluna girmeyi başardı. TBKP'nin mücadelesi 70 yıllık komünist hareketin tarihine ve varlığına yeni bir anlam kazandırdı.

8 Aralık 1989'daki basın toplantısında da açıklandığı gibi, TBKP illegal örgütlenmeye geri dönülmez şekilde son vererek, marksist politikanın kamuoyunda etki olanaklarının artmasına katkıda bulundu.

TİP ve TKP'nin birleşmesiyle sol hareketimizin tarihindeki ilk anlamlı birleşmeyi gerçekleştiren TBKP, bununla yetinmemiş, marksistlerin birliği için, Türkiye'nin demokratik yenilenmesinde rol oynayabilecek çağdaş bir partinin oluşması için çaba göstermiştir.

Bugün artık önümüzde oluşumuna ilk günden beri bizim de katıldığımız, programı, tüzüğü ve bileşenleriyle somut bir varlık haline gelmiş olan Sosyalist Birlik Partisi var.

Yenilenmeye açık programatik yaklaşımlara sahip, kendi misyonunu yurttaşların siyasal karar alma mekanizmalarına katılımını örgütlemede, bu mekanizmaların yaygınlaşmasında ve gerçek katılımı sağlamada gören, çoğulcu ve demokratik, yeni çağın mantığını yakalayabilecek çağdaş bir değişim partisi için olanaklar artmıştır. Bu gelişme, TBKP'nin kendini yenileme, dünyanın ve ülkemizin gerçek toplumsal dinamizmine yanıt verebilecek bir partiye dönüşme çabalarıyla üstüste düşüyor. Böylesi bir dönüşüm için birlik zorunlu ve alternatifsizdir.

SBP, aynı zamanda bizim partimizdir, başka marksistlerle ve marksist olmayan çağdaş demokratlarla birleşmenin temelidir. SBP'nin özgürleşme davasına, 141-142-163'ün kaldırılmasına katkıda bulunabilmesi, Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında rol oynayabilmesi bu partide yer alan herkesin ortak çabasına bağlıdır.

TBKP'nin en geniş potansiyelini temsil eden Kongremiz, TBKP'nin geleceği ile ilgili kararları almakta ve partinin iradesini belirlemede en yetkili organdır.

Bu inançla TBKP Büyük Kongresi:

-Anayasa Mahkemesi'nde partimiz hakkında açılan dava devam ettiği ve yasal engellerin varlığını koruduğu koşullarda TBKP'nin, bu engeller aşılıncaya kadar, tüzel kişiliğini merkez organlarıyla sürdürmesini, bu sağlanınca tüzel kişiliğinin bütünüyle sona ermesini karar altına alır.

-Bunun dışındaki tüm TBKP üyelerini SBP içinde yer almaya, bu partiyi geliştirip güçlendirmeye çağırır. TBKP üyeleri bu yolla yasakların kalkmasına da büyük bir katkıda bulunacaklardır;

-TKP, TİP ve TBKP'nin politik mücadelesine ilişkin bütün belgelerin, Türkiye marksist hareketinin düşünce ürünlerinin toplanması, düzenlenmesi ve ilgilenenlerin kullanımına açılması için gerekli çalışmaları yapmakla GYK'nu görevlendirir.

Komünistlerin kuşaklar boyu kanıtladığı boyuneğmez, özverili mücadele geleneği, bundan böyle de bizlere yol gösterici olacaktır.

Ülkemizin geleceğinde söyleyecek daha çok sözümüz, yapacak daha çok katkımız var.

EK:

GYK üyesi Şahabettin Bakırsan'ın açıklaması

GYK toplantısında bu karara, dayandığı kuramsal değerlendirmeler nedeniyle karşı oy kullanmıştım. Ancak TBKP'nin 141-142. maddeler kalkıncaya kadar varlığını koruması ve arşivin toparlanması amacıyla gerekli girişimlerin yapılması konusunda aynı düşünceleri paylaştığım için tartışma ve eleştirme hakkımı saklı tutmak kaydıyla karşı oyumu geri alıyorum.

GENEL YÖNETİM KURULU'NUN BÜYÜK KONGRE'YE SUNDUĞU "TBKP VE YENİLENME" ÜZERİNE KARAR TASARISI

Kongre Tezleri tartışması ışığında TBKP'nin yenilenme deneyimini inceleyen TBKP Büyük Kongresi, TKP ile TİP'in birleşmesi, yeni bir programatik anlayışın ortaya konması ve bu temelde yürütülen politik faaliyet sonucunda TBKP'nin yaşadığı yenilenme sürecinin kazanımları olarak şunları saptar:

-Yalnızca statükoyu, mevcut rejimi eleştirmek ve gelecekteki "büyük günler"i beklemekle yetinmeyen, duruma bugünden müdahale eden, politik gündemde yer alan, gerçekçi ve yapıcı politik alternatifler ortaya koyan yeni politik anlayış, bize ülkemizde toplumsal gelişmenin temel sorununu kapsamlı şekilde ele alma, böylece geleneksel otoriter, merkezci devlet anlayı-

şıyla sivil toplum arasındaki karşıtlıkta aktif ve etkili bir rol oynama olanağı vermiştir. Bu yaklaşım bizi toplumun bütün kesimlerine, düşüncelerimizi de somut gerçekliğe yakınlaştırmıştır.

-Bütün demokrasi güçleriyle diyalog, işbirliği ve mutabakatlar oluşturma politikası, bize marksist hareketin ülkemizdeki geleneksel yalıtlanmışlığından kurtulma olanağı vermiş, mücadelemize destek ve dayanışma sağlamış, görüşlerimizin kamuoyunda ciddiye alınmasına yardımcı olmuştur. Hiçbir partinin ya da toplumsal kesimin sorunları tek başına çözmesinin olanaklı olmadığı, bütün güçler arasında karşılıklı anlayış temelinde bir işbirliğinin zorunlu olduğu şeklindeki ilkesel görüşümüz, dışa açılan ve dışımızdan etkilenmeye ve öğrenmeye açık bir yapıya ulaşmamızı sağlamıştır.

-Yenilenme, yasallaşma sorununu gündeme almamızı getirmiş ve bu uğurdaki mücadele 70 yıllık yasağın kırılmasını, komünizm tabusunun yıkılmasını olanaklı kılmıştır. Komünistlerin özgürlüğünün kazanılması, genel olarak düşünce, örgütlenme ve vicdan özgürlüğünün geri döndürülemez şekilde elde edilmesinin koşullarını hazırlamıştır.

-Yenilenme bizi birliğe yöneltmiş, başka marksistlerle birliğin zorunluluğunu göstermiş ve TBKP'lilerin de katkısıyla Sosyalist Birlik Partisi kuruluş aşamasına gelmiştir.

-En önemli kazanımlarımızdan biri, parti içi yaşamın demokratikleşmesi, özgür tartışma, parti içi çoğulculuk fikirlerinin yaşam bulmaya başlamasıdır. Yeni parti ilkelerini, bizzat yeni bir parti yaşamı ortaya koyarak bulma yolu izlenerek, merkeziyetçi bir partiden, demokratik, çoğulcu, katılımcı bir partiye geçişte önemli deneyler elde edilmiştir.

-Yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizm dışı teorilere de yer vermeye yöneltmiş, teorik çoğulculuk anlayışı hem insanlık düşüncesinin bütün kazanımlarından yararlanma, hem de marksizme de eleştirel yaklaşma yolunu açmış, böylece sürekli yaratıcı bir teorik çalışma için tutarlı bir çıkış noktası oluşturmuştur.

-Yenilenme bize bireyin önemini öğretmiştir. Soyut, fetişleşmiş bir kollektifin içinde eriyen, politik düşünüş ve davranışta farkları silikleşen birey yerine, bağımsız, özgür düşünme, karar alma sürecine aktif katılma, girişimcilik gibi özellikleriyle kollektifi zenginleştiren bireye yönelme, sürecin belirgin bir özelliği olmuştur.

-Toplumda ve partide erkek egemenliğinin bilince çıkması, kadın üyelerin yeni tarzda aktifleşmeye başlaması, erkek

üyelerin, bir ölçüde de olsa, partideki erkek egemen ilişkilere duyarlı hale gelmesi,yenilenme sürecinin bir başka önemli kazanımıdır.

-Doğal dengenin korunması, çevrenin tahribatının önlenmesi sağlanmadan toplumsal gelişmenin kazanımlarının bir anlam taşımayacağı, doğanın değerinin kavranması yenilenme sayesinde gerçekleşmiştir.

-Global sorunların önemi, dünyada gelişen ve demokrasi kültürünün, hemen bütün sorunların çözümünün giderek uluslararasılaşması, yeni dünyadaki bütün demokratik güçlerle eşit haklı ve karşılıklı anlayış temelinde bir uluslararası işbirliği ve dayanışma anlayışını ortaya çıkarmıştır. Yasallaşma mücadelemize komünist partililerin yanı sıra, sosyal demokrat, yeşil, hümanist çok çeşitli güçlerin ağladığı büyük dayanışma bu doğrultuyu daha da güçlendirmiştir.

-Yenilenme bize kendimize, geçmişimize, teorimize, ideolojimize, örgütsel yapılanmamıza önyargısız, hiçbir şeyi fetişleştirmeden ve tabulaştırmadan eleştirel yaklaşabilme özelliğini kazandırmıştır.

TBKP Büyük Kongresi, somut deneyimden çıkan bu kazanımları bütün Türkiye sol hareketinin dikkatine sunar. Yenilenme, bitmiş bir süreç değildir. Dünyadaki ve Türkiye'deki değişiklikler yenilenmeyi, arayış içinde olmayı sürekli kılmayı gerektiriyor:

Dünyada, son yıllardaki hızlı değişikliklerde açık gözlendiği gibi:

-Dünyanın iki karşıt politik, ekonomik, toplumsal ve askeri kampa bölünmesi sona ermiş, yani kutuplaşmaların ve çatışmaların sona ermesi yönünde güçlü bir eğilim belirmiştir.

-Bilimsel ve teknik devrim üretimde, tüketimde yaşam ve düşünce tarzında köklü dönüşümlere yol açmaktadır.

-İnsanlık çok pahalı da olsa, sosyalizm idealleri ile devletçi sosyalizmin aynı şey olmadığını öğrenmiştir.

-Barış, demokrasi, insan hakları tarihte ilk kez bütün insanlığın paylaştığı değerler haline gelmiş, bunları yaşama geçirme olanakları artmıştır.

-İnsanlığın kaderinin ortak olduğu, dünya ekonomisinin bütünleşmesi ve global sorunların derinleşmesiyle giderek daha çok bilince çıkmaktadır.

Türkiye'de, 12 Eylül'ün dersleri ve dünyadaki hızlı değişimin etkisiyle, tarihte ilk kez, bütün toplumsal gelişmeyi merkezi otoritenin çıkarlarına tabi kılan devletçi anlayış ve yapıya

karşı, sivil toplumun ve insanın özgürleşmesinin çıkarlarını temel alan bir toplumsal dinamizm güçlenmektedir. Çoğulcu bir demokrasiyi kazanma, katılımı gerçekleştirme olanakları tarihte ilk kez ciddi olarak ortaya çıkmaktadır.

TBKP Büyük Kongresi bütün bunları dikkate alarak, ideolojik, teorik, politik ve örgütsel yaklaşımlarda ciddi ve köklü bir yenilenmenin, başta sol güçler olmak üzere bütün politik güçlerin gündeminde olduğu kanısındadır.

TBKP'nin kendi deneyimleri temelinde, Büyük Kongre şu yaklaşımları, ülkemiz marksistlerinin ve marksist olmayan bütün değişim güçlerinin dikkatine sunar:

-Yeni gelişmeler, geçmişin ana ilerici görüşlerini oluşturan sosyal demokrat ve komünist partilerden farklı yeni bir değişim partisini gerekli kılmaktadır. Sosyalist Birlik Partisi'nin Türkiye'de bu yolda bir ilk adım olması umuduyla, TBKP Büyük Kongresi, yeni partinin:

-Barış, demokrasi, sosyalizm, kadının kurtuluşu, insan ile doğanın evriminin uyumunun sağlanması gibi amaçlara yönelen çok amaçlı bir mücadele vermesini,

-İşçi sınıfının yanı sıra diğer toplumsal sınıf ve tabakaların hiçbirine bir ayrıcalık tanımadan bütün değişim güçlerine dayanmasını,

-Marksizmin yanı sıra, öteki toplumsal değişim teorilerine de değer vermesini,

-Öteki özgürleşme akım ve hareketleriyle ve aydınlarla eşitlik ve karşılıklı anlayış ve etkileşim içinde düzenli diyalog yürütmesini önerir.

TBKP Büyük Kongresi, başlayan marksizm tartışmasının sürdürülmesini gerekli görür. Tartışmada amaç, marksizmin geçerli olup olmadığını saptamak, Türkiye komünist hareketinin mirasına sahip çıkmak ya da çıkmamak değil, günümüzün gerçeklikleri ve gelişme eğilimleri açısından marksizmin ve tarihimizin değerlerini ön kabulsüz, ideolojik olmayan bir tutumla ortaya çıkarabilmek ve bütün değişim güçlerinin hizmetine sunabilmek olmalıdır.

EK:
GYK üyesi Şahabettin Bakırsan'ın karşı oy yazısı;

Çalışma raporuna karşı oy yazımda belirttiğim aynı nedenlerle bu tasarıya da karşı oy kullanıyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Delegeler'in Rapor üzerine konuşmaları; Genel Başkan'ın aday olmama açıklaması üzerine gelişmeler; Genel Sekreter'in eleştirileri yanıtlaması; Hesapları İnceleme Komisyonu'nun Rapor'unun okunması ve Aklanma, Tahmini Bütçe'nin kabulü

İkinci Gün

Divan:

Yoldaşlar, kongremizin 2. gün birinci oturumunu açıyorum.

Divan başkanı oturumu açarken "birinci oturum" nitelemesini yapmış olmakla birlikte daha sonra gündemin yüklülüğü dolayısıyla ikinci ve üçüncü gün oturumları kesintisiz sürdürüldü.

Bugün gündemin 6. maddesi olan "GYK Çalışma Raporu üzerine kongre delegelerinin görüşlerini açıklamaları" maddesine geçiyoruz. İlk olarak Mehmet Bozışık yoldaşı kürsüye davet ediyoruz.

Mehmet BOZIŞIK (Doğal delege):

Değerli yoldaşlar,

1932 yılında toplanan Türkiye Komünist Partisi 4. Kongresine katıldım. Aradan altmış yıl geçtikten sonra ilk defa Türkiye'de legal olarak toplanan TBKP kongresinde Mustafa Suphi'nin neslinden gelen altmış dört yıllık bir partili olarak söz almaktan çok mutluyum.

Benim dönemimde Partim bir marksist kadro yetiştirdi. Bu marksist, leninist, enternasyonalist bir işçi sınıfı kadrosu idi. O yüzden bütün saldırılara, işkencelere, hapislere ve sürgünlere rağmen burjuvazi bizi yokedemedi.

Balat ile Eyüp arasında Ayvansarayda Zeki Baştımar'ın annesinin evinde toplanıp yirmi dört saat süren kongrede yurt dışında olan Dr. Şefik Hüsnü ile Baytar Cevdet, hapiste bulunan Reşat Fuat, Hüsamettin, İsmail Bilen, Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Halil Yalçınkaya ile Kongrede hazır bulunan Emin Sekun, tayyareci Nuri, Sıdıka, kunduracı Ahmet, değirmenci Faik, şoför Halit, şoför İsmail ve Zeki Baştımar ile ben Merkez komitesine seçildik. Ahmet Fırıncı da seçildi.

Ben 1924'te Beyazıt hamamında kardeşlerimin başlattığı tütüncüler grevine katıldım, yevmiyelerimiz 150 kuruştu, 250 kuruş istedik, direttik, 210 kuruş koparabildik, ancak üç kardeş işten atıldık. İleri gazetesi'nde ve daha sonra Aydınlık'ta iş aldım bu sırada. Aydınlığı okuyup komünist oldum. Acaba bugün Adımlar'ı okuyanlar komünist oluyorlar mı? 1926 yılında Kabataşta Yaprak Tütün İşçileri Cemiyeti kuruldu, yirmibeşbin kadar tütün işçisi vardı, kardeşim Salih derneğin kurucularındandı, Manifestoyu o bana okuttu. 17 Ekim 1927'de Kavalalı küçük Hasan beni partiledi, katip Şerif Kalafat, Durmuş Hasan ve ben hücre kurduk. İl komitesi başkanı Nazım'ın arkadaşı Tufan, Beyoğlu sekreteri Lefter idi. O gün bu gün işçi sınıfının davası için çalıştım, yedi defa yargılandım, sekizincisi sürüyor. Beş defa sürgüne yollandım, 16 yıl da hapis yattım.

Ben Mustafa Suphiler'in kurduğu Türkiye Komünist Partisinin devamını istiyorum. Partimin Beşinci Kongresine, TBKP kuruluş kongresine katıldım. Bu kongre altmışdört yıllık bir komünist mücadelenin sonu olamaz, olmamalıdır, yetmiş yıllık bir tarihin sonu olmamalıdır. Ben komünistlerin birliğinden, hareketin kendi bayrağı etrafında devamlılığından yanayım. Sosyalist Birlik Partisi ile güçbirliğinden yanayım, bu partinin gelişmesinden yanayım, onun marksist yönde gelişmesini istiyorum. Ancak biz devrimci mücadelemizi, yetmiş yıllık mücadelemizi sürdürmeliyiz. Mücadelemizi TBKP birinci kongresinde alınan karar uyarınca marksizm-leninizm bayrağı altında sürdürmeliyiz, gelişmeliyiz, legalleşme görevimizi tamamladıktan sonra Sosyalist Birlik Partisinin tutumuna göre gerekli kararları beraberce, eşit haklarla almalıyız.

Bayrağımız yaratıcı marksizm, işçi sınıfının mücadelesi bayrağıdır. Birleşmeler bu bayrağın ışığı altında her zaman mümkündür.

Kürt meselesi için de bir iki söz söylemek isterim, 1932 Türkiye Komünist Partisi Kongresinde en önemli iki mesele; Kürt sorunu ve Demokrasi sorunu olmuştu. Kongrede Kürt sorununun iktidarın dediği gibi bir İngiliz oyunu olmadığı saptandı, Kürtlerin hakları desteklendi, bugün de aynı çizginin sürdürücüleriyiz. Kongrede Fethi beyin Liberal Partisi tartışıldı, demokrasiyi kazanmak sorunu tartışıldı, bugün de aynı yolda mücadele veriyoruz.

Bugün legalleşme mücadelesi veriyoruz. 1946'da da aynı mücadeleyi vermiştik. İkinci Dünya Savaşında faşistler mağlup olmuştu. Sınıf esasına dayalı parti kurma iznini iktidar vermek zorunda kaldı. Cihangirde pastacı Niko'nun evinde Plenum toplantısı yaptık. Şefik Hüsnü, Zeki Baştımar, Ahmet Fırıncı, Celal Benneci, Hüsamettin Özdoğu, Halil Yalçınkaya ve ben vardık. İllegaliteye son vermeye, Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisini kurmağa karar verdik. Kurtuluşta toplanan 35 kişilik bir yönetici kadrosu karşısında bu karar yönetici kadroya bildirildi. Parti kuruldu, ancak o zaman da 141. madde vardı, altı ay sonra partinin çok gelişmesinden ürken burjuvazi, partinin kapatılmasına karar verdi. Bugün bu kapatma kararıyla aynı anlama gelen partiyi dondurma kararını biz mi vereceğiz?

Yoldaşlar, 1928-1930 yıllarında KUTV'da okudum. Son yıl Maksim Gorki Emekçi Üniversitesine geldi. Gorki sosyalist vatana yeni dönmüştü. Kendisine Komünist ile Bolşevik kelimeleri arasındaki farkı sordum. Çünkü rektör Rayter'e komünist diyorlardı, parti örgütü başkanı Kumanin'e ise bolşevik diyorlardı. Aradaki farkı merak etmiştim. Gorki dedi ki: her bolşevik komünisttir, ancak her komünist bolşevik değildir. Lenin marksizmi uygularken, devrimi yaparken etrafında bir bolşevik kadro oluşturarak başarıya ulaştı.

"Bolşevik, her koşulda, hayatını işçi sınıfının kurtuluşuna hasreden özverili bir ekibin parçasıdır, bu ekip olmadan başarı olamaz. Bütün komünistlerin bu nitelikte olmasına olanak yoktur. Delikanlı, temenni ederim sen de böyle bir kadronun içinde olasın."

"Maksim Gorki yoldaş bu tavsiyenizi yerine getirmeye uğraşacağım. Memleketim için her zaman yararlı olmağa uğraşacağım, bu dersten dolayı size teşekkür ederim" cevabını verdim. Bugün de aynı yolda yürüyorum.

Kongremizden Mustafa Suphi'lerin partisinin devamı ve geliştirilmesi kararını bekliyorum. Emekçi sınıfların, marksizm-leninizmin mücadelesinin sürdürülmesini diliyorum.

Yoldaşlar;

Komünist parti kongreleri Enternasyonal'in söylenmesiyle başlar. Bu nasıl kongredir ki, Enternasyonal'i söylemedik. Şimdi yoldaşlar ben Enternasyonal'i söyleyeceğim.

Mehmet Bozışık'ın Enternasyonal'i söylemeye başlamasıyla beraber, bütün delegeler ayağa kalkarak Bozışık'a eşlik ettiler ve alkışlar eşliğinde Enternasyonal'i söylediler.

Uyan artık uykudan uyan
Uyan esirler dünyası
Şuurumuz bir kızıl volkan
Kavgamız sınıf kavgası

Mazi taa kökünden silinsin!
Biz başka âlem isteriz
Bizi hiçe sayanlar bilsin,
Bundan sonra her şeyiz.

Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık,
Enternasyonalle kurtulur insanlık

Allah, ağa patron paşa bey,
Nasıl bizleri kurtarır
Bizi kurtaracak şey ancak,
Kendi kollarımızdır.

İsyan yangınını körükle,
Zulmü rüzgarlara savur,
Kolunun bütün kuvvetiyle
Tava gelen demire vur,

Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonalle kurtulur insanlık.

Hem fabrikalar ve hem de toprak
Herşey emekçinin malı
Tufeyliye tanımayız hak herşey bizim olmalı

Cellatların döktükleri kan,
Kendilerini boğacak
Bu kanlı denizin ufkundan kızıl bir yıldız doğacak

Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonalle kurtulur insanlık
Alkışlar...
Divan:

Bozışık yoldaşımıza teşekkür ediyoruz.Şimdi söz sırası Rasih Nuri İleri yoldaşımızda.

Rasih Nuri İLERİ (Doğal delege):

Partimiz ilk Kongresini 1988 yılında, Sargın ve Kutlu yoldaşlar hapiste iken gerçekleştirdi. Bu Kongrede Program, Alternatif Program ve Tüzük kabul edildi, Kongre 15 önemli karar aldı, organlarını seçti. Ne yazıktır ki, programların dışındaki Kongre belgeleri, Plenum Kararları, Ankara Cezaevi yazışmaları çoğaltılıp Kongremiz delegelerine dağıtılmadı. Bu kararın biri uyarınca Ocak 1989'da "Adımlar"dergisi çıkmağa başladı, daha önemlisi "Adımlar Temsilcilikleri" kuruldu, bu legale çıkışın başlangıcıdır, onunla eş anlamlıdır, nihayet 8 Aralık 1989 günü 51 Parti yöneticisi bir basın toplantısında illegalitenin sonunu ve Partinin kurulacağını ilan ettiler, ne gariptir ki, bazı Politbüro üyeleri dahil, bunlardan 28'i TBKP üyesi bile olmamışlardır. Sonunda 4 Mayıs 1990 günü Sargın ve Kutlu tahliye oldular, yedi ay önce 4 Haziran 1990 günü Partimiz kanunen kurulabildi, yetmiş yıl ara ile ikinci kez kendi ismimizle meydana çıktık.

Programı ve Tüzüğümüz Siyasi Partiler Kanunu uyarınca kısaltılarak yeniden düzenlendi, ancak iki önemli noktada kanunları zorladık, bunlar Komünist sözcüğü ile Kürt sorunu idi, bu iki konuyu Türkiyede demokratik bir rejimin ön koşulu saydık, rejimi zorlamaya, bu konularda karar almaya yöneldik, bunu onbeşer yıl hapsi göze alarak yaptık. Şuna da işaret edelim ki, iki tüzük arasındaki tek önemli fark marksizm ibaresinin yanındaki lenin sözcüğünün kaldırılmış olmasıydı, öz aynı kaldığından kimse bunun üzerinde durmadı.

TBKP'nin kuruluşunda üç önemli umde yer almaktadır, bunlar birlik, yasallık ve yenilenmedir. Ne yazıktır ki, hepimizin benimsediği bu üç umdede yeterince açıklık yoktu, bunlar sonradan aykırı şekilde yorumlanabildi.

TBKP'nin ana karakteri Program ve Tüzüğünde belirlenmiştir. Buna göre: "Marksizmin rolünün azaldığı değil, tersine

artması gerektiği", "TBKP komünist ve marksist hareketin, işçi sınıfı mücadelelerinin dünya ölçüsündeki kazanımlarına, devrimci teori ve pratiğine yaslanır", "TBKP ülkemiz marksistlerinin geniş birliğini amaçlıyor ve sosyalistlerin birlik partisinin oluşmasını" istiyor, denmekte, Tüzükte; "TBKP yaratıcı marksist teori temelinde politikasını çizer", "işçi sınıfının devrimci partisidir", "demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre çalışır" şeklinde yanlış anlaşılmaya yer vermeyen bir açıklık vardır.

TBKP uzun süre TSİP ile birleşmeye uğraştı, hatta bu konuda önemli bir protokol bulunmaktadır. Buna paralel olarak uzun yıllardır yurtta birlik girişimleri süregelmiştir. Birinci girişim uzun sürmüş, bir bölünme ve 1 Şubat 1988 günü Sosyalist Partisinin kuruluşu ile noktalanmıştır. Bu parti Anayasa Mahkemesince aklandı. Bundan başka Demokrasi Kurultayı süreci, Ertuğrul Kürkçü ve arkadaşlarının başlattığı, TBKP'lilerin katıldığı Kuruçeşme "Marksistlerin Birlik Partisi" kurma girişimi yer almaktadır. Bu girişim birkaç bölünmeye sahne oldu, önce legalite olanağına inanmayanlar çekildi, sonra TBKP'nin legal parti kurma kararı üzerine bazı gruplar koptu, fakat en önemli bölünme Kuruçeşme toplantılarına katılan bazı TBKP'lilerin marksizme aykırı tezleri üzerine vuku buldu. Tartışılan tezler altı kitapçık olarak yayınlandı. Yani biz hareketin solunda değil sağında yer aldık. Kendi Tüzük ve Programımıza ters düştük. Bu durum Sosyalist Birlik Partisi program çalışmalarında en belirgin şeklini aldı, belgeleri ve kişisel öneriler elimdedir. Dünyanın yeni bir çağa girdiği iddiası, emperyalizmin son bulduğu iddiası, bilimsel teknolojik devrim çağında işçi sınıfı kavramının yok olduğu iddiası ve daha niceleri bizim yöneticilerimiz tarafından dayatıldı, ben süreklice karşı koydum, sonunda iş Halit Çelenk'in istifasına, Haluk Gerger'in çekilmesine kadar vardı, durumu geniş ölçüde doğrultabildik. Bunları kişisel sapmalar sandım, arkadaşlarımızın marksizmi, marksizmin yüzelli yıllık gelişmelerini pek yüzeysel olarak bildiklerini gördüm. SBP'nin güdük kalması tehlikesi bu arkadaşların çabalarının sonucudur, parçalanmalardan da onlar sorumludur.

TBKP kongreler düzeyine girince Genel Sekreterimiz benden TKP tarihi üzerine tezler yazmamı istedi, bu tezler ancak üç ay sonra basılabildi. Hem de manayı saptıran hatalarla dolu olarak. Tezlerin sonuna Birlik partisi tartışmalarından esinlenerek bir paragraf ekledim. Kasımda Parti tezleri çıkınca yenilenme maskesi altında marksizmin tümden terkedildiğini, tarihimizin, Program ve Tüzüğümüzün ideolojik yönden inkâr edildiğini gördüm. Tek bir örnek vereyim: Sovyetler Birliğinde

ve Doğu Avrupa memleketlerinde belirgin şartların etkisi altında, azgelişmişlik, savaş, soğuk savaş nedeniyle oluşan bürokratik sapmaların ve bunların sonuçlarının uygulama hatalarından değil de marksist teorinin özünden kaynaklandığı tezlerimizde açıkça ilan edilmektedir. Üstelik bu ülkelerdeki büyük başarılar ve kazanımlar gözardı ediliyor, Sovyet devrimi yüzünden kapitalist memleketlerin kendi işçi sınıflarına vermek zorunda kaldıkları tavizler unutuluyordu.

Bir iki kongrede ve özellikle İstanbul Kongresinde bu konuda gerçekler sınırlı olarak da olsa dile getirilince, hem tezlerin oylanması ertelenebilmiş, hem de GYK Çalışma Raporuna bir dereceye kadar çekidüzen verilebilmiştir.

İstanbul Kongresinde Parti yöneticilerinden iki kez çok açık bir soru sordum, yanıt alamadım, şimdi aynı soruyu tekrar soruyorum: Kutlu ve Sargın yoldaşların hapishaneden M.K.'ya yazdıkları rapordan beri, 7 aylık program ve tüzüğümüzden beri ne oldu? Bu belgelerdeki ilkelerden niçin tamamen dönüldü, 70 yıllık ana çizgimiz terkedildi? Önce bu soruma yanıt vermeleri gerekir. Üstelik Program ve Tüzükteki ilkeler tümden yanlışsa nasıl oluyor ki, Kongremize Parti tezleri ile uyumlu yeni bir Program ve Tüzük önerisi ile karşımıza çıkmadılar?

Kongreler bir teorik tartışma forumu değildir. Üç gün ise hiç de yeterli bir süre değildir. Hele ilk konuşmalarda konuklara ve yöneticilere saatlerce konuşma olanağı verilirse, üstelik 80 sahifelik GYK Raporu delegelerin eline Kongre sabahı ulaşırsa sıhhatli bir tartışma ve karar olanağı hiç mi hiç yoktur.

Birkaç ana tema üzerinde durmak istiyorum: ABD Sovyet silah azaltma ve kısıtlama antlaşmalarına dayanarak dünyanın yeni bir çağa girdiği, emperyalizmin kalktığı defalarca iddia edildi. Bu büyük bir yanılgıdır. İşçi popülizminden arındığımız söylendi, hatta işçi sınıfının varlığı ve tarihi misyonu inkâr edildi. Zonguldak grevi iyi ki imdadımıza yetişti ve bir dereceye kadar bu iddialardan döndüler. Liberal pazar ekonomisinden söz edildi. ANAP hakkında garip iddialar yayınlandı. Bütün bunlar affedilmez gaflar, hatta sapmalardır. Tüzüklerimize taban tabana zıt iddialardır. Partiye karşı suçtur.

İçinde bulunduğumuz vahim krizden kurtulmanın tek yolu, sorumluların ciddi ve samimi bir otokritik yapmalarından geçer. Yeni seçilecek Merkez Komitesinin Program ve Tüzüğümüze inanmış bilgili yoldaşlar arasından seçilmesinden geçer. TBKP'li olabilmek için Mustafa Suphi'lerin, Şefik Hüsnü'lerin öğretisine bağlı olmak, komünizme, yaratıcı marksizme bağlı olmak vazgeçilmez bir ön şarttır.

Son bir söz, bugünkü politik tutum ve demeçler ne yazık ki, başka türlü de yorumlanabilir. Partinin kapatılmaması için verilen tavizler olarak da yorumlanabilir. Yorumlanıyor da. Oysa Sargın ve Kutlu yoldaşlar Ankara Cezaevinden MK'ya yazdıkları mesajda:

"Bu yasal çerçeve içinde oynamağa karşı direnmek gerekiyor. Bu rejime, bizde de "sosyalist partiler var" hele "komünist partiler var" dedirtmememiz gerekiyor" diye çok önemli bir uyarıda bulunmuşlardı. Buna tümden katılıyorum. İdeolojik taviz verilemez. İşçi sınıfı haklı mücadelesi terkedilemez, seksen kişilik güdük bir fikir kulübüne dönüşmek için mi bu kadar acı çektik? Bu kadar şehit verdik. Hayrullahoğlu yoldaş bunun için mi canını verdi?

Evet Sosyalist Birlik Partisini destekliyoruz. İstiyenler ister SHP'li olsun, ister TBKP'li olsun ona katılabilirler. Marksist bir parti halinde gelişirse ve isterlerse ikinci kongremizde onunla birleşmek kararı dahi alınabilir. Aksi takdirde TKP'yi yeniden kuracak 30 kişi her zaman çıkar, işçi sınıfının Mustafa Suphi'lerin, Kemal Türkler'in, Hayrullahoğulları'nın bayrağını dik tutacak yoldaşlara selam!

Kongrede kaç dakika konuşabileceğim belli olmadığı için konuşmamı ikiye böldüm. şimdi rapor eleştirisine geçiyorum:

Genel Yönetim Kurulu Çalışma Raporu ancak Büyük Kongre sabahı delegelere dağıtıldı, böyle olunca raporun ciddi bir şekilde incelenmesi, eleştirilmesi, tartışılması olanak dışıdır. Yine de bu rapor "Tezler"e, Genel Sekreterin son konuşma ve yazılarına kıyasla çok daha olumlu bir düzeydedir. Bu raporda İl Kongrelerinde eleştirdiğim birçok tezden vazgeçilmiş veya bunlar bir ölçüde yumuşaklaştırılmıştır.

Raporda (s. 11) 1970 ortalarında "devletçi-kalkınmacı strateji artık yürümüyordu. Devletçi yaklaşım ile serbest pazar mantığı çatışması yine su yüzüne çıktı. Bu çelişki ya demokratik yoldan sivil güçler arasında, ya da askeri bir müdahale ile çözümlenecekti. Kuşkusuz 12 Eylül'e gelişte ekonominin yanısıra uluslararası koşullar, emperyalizmin Ortadoğu'ya yönelik planları gibi çok etmen rol oynamıştır." denmektedir. Bu tümce, Tezler'e ve bazı demeçlere göre olumlu bir geriye dönüşü simgelemektedir, fakat hemen sonra solun ve demokrasi güçlerinin yanlış tutumunun bunda etkisi olduğu savı yer almaktadır. Bu yanlıştır, bir yönden, kanlı olayların askeri bir darbeyi halk tarafından kabul edilir, hatta istenebilir hale getirilmek için CİA ta-

rafından planlandığı örtbas edilmektedir, diğer yönden de bazı tarihsel durumlarda alternatif olmadığı unutulmaktadır.

(s.17) "Birlik-Yasallık" konusunda "TBKP'nin yasallık mücadelesi ile birlik çabalarını, birbirine paralel bir süreç olarak geliştirmenin olanakları olduğunu gösterdi", denmektedir. Yasallaşma mücadelesi ile birlik çabalarının aynı zamanda yürütülebileceği savı pratik karşısında tamamen yanlış çıktı, çok zararlı sonuçlar verdi. Birlik çalışmaları partinin gelişmesini geniş ölçüde engelledi, yasallık çalışmalarını kısırlaştırdı, kadrolarımız iki cami arasında binamaz kaldılar; aynı ölçüde de yasallık mücadelesi birliği zedelemiş kopmalara neden olmuştur.

(s.19) "SBP, aynı zamanda bizim partimizdir, bizim başka marksistlerle ve marksist olmayan demokratlarla birleşmemizin temelidir." sözleri birlik kavramı ile cephe kavramı arasındaki önemli farkı yok etmekte, kavram kargaşası yaratmaktadır. Biz, marksistleri birleştirmek iddiası ile ortaya çıktık, marksist olanlarla olmayanları birleştirmek sonucuna ulaşık. Parti değil cephe kurduk. Programına değil sadece tüzüğüne bağlı bir parti yaratık. Bunun sorumluluğu SBP komisyonlarındaki TBKP üst düzey yöneticilerinin sağ sapmacı ve inkârcı tutumlarına racidir. Yasallık ise Komünist Partiyi kapatmakla değil, ancak geliştirmekle mümkündür.

(s. 20-21) "İnsanlığın yeni bir çağın eşiğinde olduğu ve çağın mantığının değiştiği saptamamızla ve bu temelde marksizmin eleştirel bir değerlendirmesinin gerekli olduğu" ve "Geleneksel Komünist Partilerinin çağdaş bir değişim partisine dönüşebilmeleri için" gibi sözler TBKP'nin üst düzey yöneticilerinin içinde bulundukları sapmayı açık olarak simgelemektedir. Önümüzdeki tarihi dönem "emperyalizm"in derin bir kriz geçirmekle birlikte gemi azıya aldığı bir dönemdir. Bu dönemi Rosa ve Lenin çok açık olarak tartışmış ve değerlendirmişlerdir. Yeni bir çağ ancak dünya çapında emek-sermaye çelişkisinin ortadan kalkacağı sosyalizm çağı olabilir. Komünist partilerin "çağdaş bir değişim partisine" dönüşmeleri, özellikle Türkiyemiz için tamamen anlamsızdır. 70 yıllık varlığımızın, mücadelemizin inkârından başka birşey değildir. Kutlu yoldaş böyle düşünüyor idiyse TBKP'yi neden kurdu? Elimizdeki tüzük ve program neden kabul edildi? Tüzükte parti "sınıf esasına dayalı marksist parti" olarak tanımlanıyor, "işçi sınıfının devrimci partisi" olarak tanımlanıyor, "Parti; yaratıcı marksist teori temelinde politikasını çizer" deniyor. Program ve tüzük hepimizi bağladığına göre onları değiştirmek için öneri getirmeden böyle iddialar ileri sürülemez bile. Bu sözler "Çalışma Raporu"nda yer alamaz,

alırsa bu bir sapma, bir likidasyon olur.

(s. 23) "Büyük Kongre'miz eski sorunların araştırıldığı bir platform olmamalıdır. Geçmişteki yanlışlarımız eski parti anlayışımızdan kaynaklanıyordu." Bu tümce her bakımdan hatalı, kaldı ki Kutlu yoldaş sürelice, parti üyesi olsun, olmasın bütün eski yöneticileri kongreye gelip eskinin tüm muhasebesini yapmasını, kritik ve otokritik yapılmasını bunun için de gerekirse kongrenin bir hafta sürmesini söyleyip dururdu, bu yönde Osman Sakalsız gibi eski arkadaşlarımızı ikna etmeğe uğraştı. Şimdi yönetcilerimizin fikirleri, görüşleri tümden değişince eski sorumluluklardan da kaçtıklarını görüyoruz. Nitekim Rapor (s. 24)'de bakla ağızdan kaçıyor: "Yenilenmenin parti konusunda komünist tipte bir partiden kopuşa karşılık geldiği görüşümüz, son altı ayın ürünüdür. Görüşlerimiz geçmişten parça parça koptu" samimi itirafı açıkça, pervasızca yer alıyor.

Evet biz buna karşı çıkıyoruz, Tüzük, Program çiğnendi diyoruz, biz komünistiz, marksistiz, Rosa'ların, Trotsky'lerin, Lenin'lerin ve diğer devrimcilerin izleyicileriyiz diyoruz. Revizyonizmle komünizm arasındaki seçimi bu kongre yapmalı, her delege oyuyla saf seçmeli. İllegaliteden gelme genç bir kadro partiyi yönetmede, açıklık politikasında, teoride beceriksizliğini kanıtlamıştır, durmadan yalpalamış, Sovyetlerdeki bazı eğilimlerin, sapışların kuyruğunda gitmiş tabanı şaşkına çevirmiş, yetişmiş teknik kadroların varlığına rağmen bir dergiyi yürütmeyi bile başaramamıştır. Görevleri partiyi tasfiye etmek değil, beceriksizliklerini kabullenip görevlerini daha ehillere, mücadeleye devam etmek istiyenlere devretmek olmalıdır. Bu yönetciler yetmiş yıllık şerefli bir mirası ve üç yıllık bir itibarı yalpalamaları ile yitirmişler, bir kısmı SBP'nin oluşumunu saptırmaya uğraşmışlar ve ona katılmışlardır, diğerleri ise tasfiye memuru görevini üstlenmişlerdir.

(S. 25) "Ancak bugün daha iyi görülüyor ki, yasallaşma yenilenmenin somut zeminini oluşturdu." Önce sormalı, yenilenmeden ne anlıyorsunuz? Yenilenme iki tür olabilir, biri değişen dünya koşulları, karşısında Lenin'in yapuğı gibi doktrinin ışığında devrimci yenilenme, diğeri güç şartlar karşısında Bernstein gibi, sonraları Kautsky gibi yenilenme maskesi altında mücadeleyi ve onun gereklerini inkâr yolu, raporu hazırlayanların yönü besbelli. Devam edelim. "Parti yönetiminin ülke içinde, dışında ve cezaevinde üç parçaya bölünmüşlüğü yaşanan yönetim boşluğunda önemli bir faktör oldu". Çok doğru ve eksik bir değerlendirme. Evet, iki bileşimli bir partide (TİP-TKP) bir bileşimin illegalite ilişkileri ile işler yürütüldü. Verilecek he-

sapları, 1983'e eskiye dayalı fraksiyoner davranışları, sorumlulukları olan bir yönetici grup, en doğrusu bu grubun bir fraksiyonu legal parti yönetimine el koydu. Kuruluşta kendi seçtiği kuruculara yönetici kurul listeleri sundu, bunlar tartışmasızca kabul edildi, çünkü kurucular yöneticilerine inanıyorlardı ve tüm teşkilatı zaten bilemezlerdi. Kaldı ki önemli birçok yönetici daha yurda dönmemişlerdi veya hapiste idiler. Bu hizip, teşkilatı istediği gibi kurdu, liderlerin kahramanca yurda dönüşleri ve DGM davasının onlara kazandırdığı büyük itibar bu olanağı kendilerine sağladı. Apareyin tarafgir olarak seçilmesi, yasallaşma-birleşme ikileminin yarattığı tereddütler, yanlış davranış ve beyanlar önce TİP'in sonra TKP geniş tabanının partiden uzaklaşmasına neden oldu. Az sonra ideolojik sapma partiyi güdükleştirdi. Üstelik delegeleri alternatifsiz kıldı. Böylece 70 yıllık bir itibar, yurda dönüşle kazanılan büyük şevk sorumsuzca harcandı.

(S.28) "Yayın faaliyeti yasallaşma mücadelesini destekliyecek bir ruh yaratamadı", "önemli olanaklar ve ilişkiler tüketildi" doğru itiraflarının arkasında hep bu fraksiyoner sapma yer almaktadır.

(S.29) Bir çelişki daha: "eski öncü parti anlayışının yol açtığı, her konuda bir şeyler söyleyen ve kendi başına yapan parti" ile "ademi-merkeziyetçi çalışma anlayışımızın bir sonucu olarak bu alanda .... özel parti politikaları izliyemiyeceğimizi belirtiyorduk." Oysa bir Komünist Partinin konumu bu olmamalı, konum demokratik merkeziyetçilik doğru politikası temelinde, ilkelere ve bilimsel bir tahlile dayalı geniş bir demokratik aulım ve iletişim çerçevesinde ele alınmalıydı. Oysa olayların, işçi sınıfı mücadelesinin dışında kalmak yeğlendi.

(S.42-43) "Artık illegal mücadele söz konusu olmadığı için de aslında illegalitenin nasıl olması gerektiği üzerinde de durmuyoruz." Anlamsız bir tümce, Kutlu yoldaş birkaç kez "artık illegalite devri kapandı" demişlerdi. 70 yıllık tarihinde TKP, iki askeri darbe döneminde TİP ve diğer sol parti ve gruplar kendi istekleri ile "illegalite"yi seçmediler. Zorunluluklar karşısında illegaliteye geçmeye mecbur oldular. Örneğin yabancı işgali altında ve faşist baskı rejimlerinde, komünizmin yasak olduğu dönemlerde illegal çalışma bir zorunluktur, o zaman da bu tür faaliyet sürdürülür, gelecekte böyle durumlar olursa bu güç yol yine seçilir, bunu saptayacak olan objektif şartlardır.

(s.52) "Körfez krizi, kimilerine göre, dünyanın hiç değişmediğini gösteriyor. ABD'nin emperiyalist tutumu..." tümcesi olumlu bir dönüşümü simgeliyor. Yönetim'in Tezleri ve Konuş-

maları, SBP Program komisyonundaki tutumları şimdiye kadar tam ters yönde idi, biz çağ atlamış, dünyaca yeni bir çağa girmiştik, oysa bir emperyalist petrol krizi altı aylık yenilenme tezlerinde büyük bir gedik açtı. Böyle bir durumda açık bir otokritik yapmaları şarttır, bu tevilli bir ikrar ile geçiştirilemez. Aynı sahifedeki tezler gerçekleri değil, temennileri dile getirmekte. Marksizmi aşıklarını iddia edenler gerçeği yansıtan, açıklayan, bir eylem kılavuzu oluşturan tezleri değil, kendi pembe gelecek umutlarını dile getiriyorlar. "Körfez krizi, dünyanın değişmediğini değil, asıl değişmesi gerektiğini gösteriyor" deniyor ve bu bir komünist partisinin ilk legal kongresinde söyleniyor.

(S.53) "Biz emperyalist politikaların, sermayenin insan haklarına saldırılarının sona erdiğini değil, eğer şimdi bunlara karşı kararlı bir mücadele verilirse, bu politikaların yenilgiye uğratılabileceğini söyledik. Mücadelemizi buna göre düzenlemeğe çalıştık." Şüphesiz dilin kemiği yoktur, ancak videolar, teypler, matbaalar vardır, basılmış yazılar, demeçler ve tezler vardır, serbest pazar ekonomisini savunanlar, işçi sınıfı mücadelesinde popülizm yapmadıklarını söyliyenler vardır. Yanıldık diyemiyenler, son aylardaki iddialarının tersini ne yüzle resmi bir Kongre Raporuna geçirebiliyorlar. Bir iddia daha: (s.53) "Eğer ülkemizde demokratik bir rejim olsaydı, iktidar savaş kışkırtıcı bir tutuma kesinlikle giremezdi." Beyler hangi dünyada, hangi dönemde yaşıyorlar. Ambargo ile yetinmeyip Körfez krizini süratle sıcak bir savaşa götürenler kim? Irak'a füzeler, kimyasal silahlar satan kimler? Totaliter rejimler mi? Hazırlanan savaş "demokrasilerin" damgasını taşımıyor mu? Nedir bu fikir zavallılığı. Aynı mantık raporda hep süregelmektedir. (s. 44/45) "Paris şartının imzalanmasıyla... Şimdi artık bütün ülkelere açık, barış yapıcı ve işbirliğini düzenleyici bir dış politikaya yönelmek gerekiyor." Ne yavan bir iyimserlik, bir idealizm. "Avrupa topluluğu ile entegrasyona yönelen Türkiye'nin... hem kendi öznel potansiyellerini hem de yeni bir dünya düzeninin oluşmasında katkıda bulunmasını gerektirecektir" ve yine "Tek olan ve giderek bütünleşme eğilimi gösteren dünya ekonomisine, emekçilerin, genel olarak insanın rengini katabilmek gerekiyor ve bu bize iyi bir eylem hattı verecektir." Bu satırları yazanların hayatlarının hiç bir döneminde komünizm ve marksizm ile bir ünsiyetleri olmamış olması gerek, üstelik ciddi bir ekonomik ve sosyal kültürleri olsalar bu sözleri söyleyemezlerdi. Partim adına davetlisi olduğum Fransız Komünist Partisi'nin 27. kongresinde dünyanın beşinci ekonomik gücü ve emperyalist bir devlet olduklarını, buna rağmen Fransız ziraatının ve en uç sa-

nayilerinin AET tarafından nasıl iflasa sürüklendiğini ayrıcalı olarak dinledim, nerede kalmış bağımlı, geri bıraktırılmış bir kapitalist ülke olan Türkiye. AET'nin statülerini, anlamını bilmeden, eğer girersek ziraat ve sanayimizin ne duruma düşeceğini bilmeden, üstelik kendi iç çelişkileri ile AET'nin bugünkü şekli ile devam edip edemiyeceğini incelemeden, bir komünist parti nasıl böyle ahkâm keser. Ayrıca yöneticilerimiz AET'yi ne biçim "yeni bir dünya düzeni" olarak değerlendirebiliyorlar. sosyalist dünyayı nasıl toptan yok sayabiliyorlar, bunu yapınca nasıl "komünizm" sözcüğünü ağızlarına alabiliyorlar, ölesiye sömürülen Üçüncü Dünyayı nasıl yok sayabiliyorlar? Ki bu sömürü kapitalizmin devamının zorunlu şartıdır. "Tek olan ve giderek bütünleşme eğilimi gösteren dünya ekonomisi" sloganını emperyalist devletler bile kullanmaya cesaret edemezken bu inkârcı tutum TBKP GYK Çalışma Raporunda yer alabilmektedir.

(S.55) "Devletçiliği" ve "Devlet otoritesini koruma"yı üstelik ilke olarak reddeden bir partiyi hele Türkiye için çok gerici ve zararlı saymaktayım. Böyle düşünen arkadaşların kendi ülkelerinin gerçeklerinden habersiz olması gerekir. Devletin demokratikleşmesi, halk katkısı, yerel yönetimlerin, sendikaların, meslek kuruluşlarının dengeli bir şekilde güç ve yetki sahibi olması başka şey, devletçiliğe ve devlet otoritesine karşı olmak bambaşka bir şeydir.

(S.56) "Son yıllarda islami çevrelerde dinsel görüşleri reforme etme çabaları görülüyor." Bu da nereden çıktı? "Son yıllarda devlet şeriatçı rejimi egemen kılmanın şartlarını hazırlıyor" dense çok daha gerçekçi olurlardı. Sonra da sivil toplumdan söz ediliyor, şeriat ve demokrasi, şeriat ve sivil toplum uzlaşmaz kavramlardır, eğitimin yozlaştırılması ise geriye dönülmesi zor boyutlara ulaştı. Şeriatçılık kışkırtıldığı zaman durumun ne olabileceğini ise Kahramanmaraş katliamı kesin olarak vurgulamıştır. Vicdan özgürlüğü başka şeydir, şeriatçılığa taviz başka şeydir.

(s.57) Zonguldak işçi hareketi birçok fikri değiştirmiş görünüyor, artık "işçi popülizmine hayır" gibi yüzeysel yargılar terkedilmişe benziyor, kutlarız. Madenlerin verimliliğini yitirdiği gibi şeklen doğru Özalvari iddialar ise diyalektik düşünmediklerini bir daha kanıtlamaktadır.

(S. 61) "Kemalizm, Osmanlı merkezci, devletçi politik düşüncenin yeni Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundaki ve yapılaşmasındaki modernleşmiş biçimidir.. 12 Eylül atatürkçülüğü ise gene aynı düşüncenin en son, statükoyu koruyucu, tutucu biçimi, dolayısıyla kemalizmin son sözü olmuştur." Ve de "Mer-

keze karşı çevrenin direnişi kendini kabul ettirme uğraşı ise ideolojik-politik ifadesini genel olarak islamcı düşüncede bulmuştur" dedikten sonra islamcı, kemalist ve marksist akımlar bir kefeye konuluyor. (S. 62) Bütün bunlar TBKP Kongre Raporunda yer alıyor. Neresini düzeltelim. Örneğin 12 Eylülcülüğün kemalizmin tam tersi olduğunu görmemek için, 12 Eylül'le bütün kemalist ilkelerin terk edildiğini görmemek için, insanın kafasının hiç işlememesi gerekir. Birincisi tam antiemperyalist bir görüş, ikincisi tümden emperyalizme bağımlı bir teslimiyetçiliktir, adeta birincisinin antitezidir. İslami düşünceyi sivil toplumcu saymak İslamı bilmemek, İran ve Suudi rejimleri görmeyecek kadar miyop olmak demektir. Marksizmi aynı kefeye koymak ise ancak marksizmden dönen kişilerin harcı olabilir.

Rapordaki marksizm bölümünü sona bırakarak parti konumuna gelelim. (s.62) "Kongremizi sönümlenen bir parti olarak değil, söyleyecek sözü olan, söyledikleri ciddiye alınan, yenilenmenin önemli bir unsuru olan bir parti olarak topluyoruz.", iddiası ancak bir kara mizah eseri olabilir, partiyi likide etmeyi amaçlayan bir karar tasarısı kapsayan raporda bu sözler her türlü ciddiyetten uzaktır. Hele aynı sahifede: "Dünyayı ve ülkemizi etkileme iddiamızı sürdürüyoruz", sözü yanıtı bile gereksiz kılmaktadır. (S.64) "Hatta bir çağ dönüşümünden söz ediyoruz" deyip de birkaç satır sonra "Gerçekten de Dünyada birçok şey değişmemiştir" itirafı raporun seviyesini kanıtlamaktadır. Birkaç örnek daha verelim: (S.65) "Bu çerçevede partinin gerekli olup olmadığı da bir tartışma konusudur" ve "özel konumu nedeniyle parti halâ işlevlidir", "parti formu değişik toplumsal kesimlerin taleplerini birleştirmek, uyumu sağlamak ... bakımından gereklidir", "artık eski parti tipleri, bir bütün olarak komünist veya sosyal demokrat, emekçi veya burjuva nitelikli partiler eskimiştir", "Partiye halâ gerek vardır, yanıtını verirken bunun yeni tip bir parti olduğunu da söylemeliyiz" ve bu minvalde rapor sürüp gidiyor. Görüldüğü gibi terk edilen sadece öncü parti kavramı değildir, sınıf kavramı da el çabukluğu ile yok edilmiştir. Parti artık işçi sınıfı partisi de değildir, ANAP parti görüşü ile bu görüş arasında büyük benzerlikler vardır. Oysa burjuva hukuku bile partileri "sosyal sınıf ve zümrelerin çıkarlarını savunan siyasi kuruluşlar" olarak tanımlayabilmektedir. Mustafa Suphi'lerin, Şefik Hüsnü'lerin partisi kimlerin eline geçmiş, altı ayda bu kişilerde ne gibi bir değişim olmuş, bunları izlemek bile insanı şaşkına çeviriyor.

Bu konuyu kapatırken liderlerin "parti" değerlendirmesini sunalım: (S.70) "TBKP geleneksel bir komünist parti olmadı.

TBKP yeni bir parti olmadı. TBKP eskiden yeniye bir uzanış oldu, bir yenilenmeyi başlattı. Ve yenilenme konusundaki bütün potansiyelini verimli bir şekilde tüketti."

Ve bütün bunlar altı ayda kapalı kapılar arkasında oluştu ve ben Kontrol Komisyonu Başkanı olarak bu gelişmeyi ancak Kasım ayında "Tezler"in yayınlanması ile öğrendim, yenilenmenin revizyonizm anlamına geldiğini, birliğin likidasyon olarak yorumlandığını hayretle gördüm.

Raporun eleştirisini marksizm hakkındaki konumu sergilemekle bitiriyorum. Eğer kongrede zaman kısıtlamasına uğramazsam bu eleştirimi tam olarak delegelere sunmayı çok isterdim.

(S. 60) "Marksistler aynı ön koşulsuz eleştirel yaklaşımla başka teorilerden yararlanarak yeni yaklaşımlar koyabilirler." Bakalım bunlar neymiş? (S.67) "Yeni partinin marksizm dışındaki değişim teorileri ve güçleri ile ilişkisi sorunu önemli bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Yeni parti bütün değişim teorilerine açık olmalı ve onlara eşit değer vermelidir. Bir bakıma öncü teori veya marksizmin öncülüğü, öncü parti yaklaşımının bir ürünüdür. Öncü partinin yanlışlığı üzerine geniş bir mutabakat vardır" ve farklı değişim teorilerinin "kendilerine göre bütünlükleri olan, daha iyi bir dünya özlemine marksistlerden farklı da olsa, kendi öncüllüklerine göre ulaşmaya çaba gösteren teorilerdir. Doğal olarak bu teoriler taşıyıcıları ile birlikte partide olacaklar ve bu nedenle yeni parti, çevrecileri, feministleri vb. kapsayacaktır." Öncü parti tartışmasını bir tarafa bırakalım, gerçek şudur ki, bu konuda bu tür bir mutabakat yoktur. Ancak bu paragraflarda "başka teorilerden" ne kasdedildiği de anlaşılmaktadır, bunlar "çevreci" ve "feminist" teoriler imiş. Önce arkadaşların bilim deyiminin, teori deyiminin manasını hiç bilmediklerini vurgulayalım. Çevreci, feminist hareketler vardır, ama bunlar birer teori değildir. Raporu yazanlar ve kabul edenler sadece marksizmi bilmediklerini değil, teori kavramının anlamını da bilmediklerini sergilemektedirler. Raporu yazanların son bir değerlendirmesini sunalım:

(S.60) "Biz Türkiye marksistlerinin marksizmi hiçbir zaman tam anlamış ve öğrenmiş olmadığımızı da unutmayalım."

Yanlışlığı bir yana bu, raporu hazırlayanlar bakımından korkunç bir itiraftır. Ancak bu otokritik sadece TBKP yönetici kliğini bağlamaktadır. Çünkü Türkiye'de ve partimizde marksizmi, teorisini ve metodunu, güncel gelişimlerini çok iyi özüm-

lemiş ve uygulayan kişiler vardır. Benim tek şaştığım taraf raporu hazırlayan kişilerin neden halâ kendilerine marksist ve komünist demeğe gerek duyduklarıdır. İlgileri kalmadığı, inanmadıkları, kapatmak istedikleri TBKP'yi neden terketmedikleri, partiyi inananlara, işçi sınıfının gerçek temsilcilerine neden bırakmadıklarıdır. Yapacakları tek doğru ve dürüst şey bu olmalıdır.

Alkışlar...

Divan:

İleri yoldaşımıza tüşekkür ediyoruz.İl ve ilçe başkanlarımız tarafından verilen bir önergeyi kongrenin görüşüne sunmak istiyorum.

"TBKP I. Olağan Genel Kurulu Divan Başkanlığı'na,

TBKP I. Olağan Kongresi, toplum vicdanında komünist partisinin yasallaştığı, komünist partisinin ülkemizin asli bir unsuru olduğunun onaylandığı koşullarda yapılıyor.

Bugüne gelebilmede, dayanışma gösteren tüm kişi ve kurumların yanısıra, canla başla, büyük özverilerle çaba gösteren parti üyelerinin rolü tartışılamaz.

Ancak haklı ve meşru bir temele dayanan bu davanın başarılmasında ilk öncüler olarak zor koşullarda, tehlikeleri bilerek ülkeye dönüş kapıları açan, bizlere moral ve güç kaynağı olan genel başkanımız ve genel sekreterimizin yerleri ayrı bir öneme sahiptir.

Sayın genel başkanımız Nihat Sargın'ın saygı ve büyük değer vererek karşıladığımız, ancak içimize sindiremediğimiz genel başkanlık dahil hiçbir kurula aday olmama kararına rağmen, biz aşağıda isimleri bulunan TBKP il ve ilçe başkanları aftına sığınarak şöyle diyoruz:

"141-142'nin kalkması, komünist partisi yasağının tamamen kalkması mücadelesi, sizin Genel Başkanlığınızdaki TBKP ile daha güçlü olacaktır. Genel Başkan adayımız sizsiniz.

Bunu kabul etmeniz aynı zamanda SBP çalışmalarına katılan arkadaşlarımıza güç ve moral verecek ve birliğin güçlenmesine hizmet edecektir."

Zeynep VARDAL, Mehmet ALÇINKAYA, Nihat OKAL, Osman ÖZDEMİR, Ahmet ÖZTÜRK, Şaban GÜNEL, Binali SEFEROĞLU, Sadık ECE, Ramazan ŞAHİN, Erol BOZKURT, Ömer Halis BOZDOĞAN, Halit GÜZELGÜÇTE-

KİN, Gürsel DEMİRKOL, İnci İŞBULUR, Zekeriya KELLECİ, Tamer BİNİCİ, Oktay YAZICIOĞLU, Kemal BULUT, Osman AYDIN, Erdoğan ALÇINKAYA, Selçuk ÖZDEMİR, Hamdi MASKAR,

Divan'ın önergeyi okumasından sonra çok sayıda delege ellerinde çiçeklerle Genel Başkan Nihat Sargın'ın bulunduğu masaya geldiler ve çiçekleri bıraktılar.Kongre salonunda delegeler ayağa kalkarak uzun süre alkışlarla birlikte "Başkan Sargın" sloganıyla tempo tuttular.Tezahüratın dinmemesi üzerine Genel Başkan kürsüye çıkarak konuşmaya başladı.

Dr. Nihat SARGIN(Genel Başkan):

Arkadaşlar, nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Ancak bir noktada anlaşamadığımız açık. Hani, birbirimizi birer birey olarak kabul edecek, görüşlerine saygı gösterecek, olanak tanıyacaktık.

Emin olun ki, parti açısından en iyi kararı verdiğime inanmaktayım. Bu görüşümü değiştirmiş de değilim. Ama, beni mutlaka başkan olarak görmek üzere bu kadar tezahüratta bulunmanızdan sonra, bir ortalama çıkış yolu olarak başka bir formül önerme gereğini duymaktayım. Beni onursal başkanınız sayın.

Siyasi partiler yasası, birçok görev yüklüyor başkana. Ben bu yüklerden ve sorumluluklardan kurtarabilirsiniz. Tüzükte yapılacak bir değişiklikle bu gerçekleşebilir.

Sizlere karşı çıkmak istemiyorum. Görev bilincimi yitirmek de istemiyorum. Lütfen anlayışlı olun. Ben önerimi yaptım. Bunu yaparken de ne kadar zorlandığımı bilemezsiniz. Lütfen beni affedin.

Sıtkı ÇOŞKUN(İstanbul):
Kürsüye gelmeden...

Tüzük değişikliğine gerek yok.Tüzük " Başkan'ın görevlerinin bir bölümünü GYK'ya devredebileceğini" söylüyor

Dr. Nihat SARGIN(Yeniden kürsüye gelerek):

O zaman görevin yükünü azaltmak üzere tüzük değişikliği yapılır. Bu durumda gene genel başkanınız olarak kalabili-

rim. Bana gene Başkan diyebilirsiniz, ama esas itibariyle onursal başkanınız olarak kabul etmek kaydıyla. Teşekkür ederim."

Uzun süren tempolu alkışlar ve Başkan Sargın sloganları...

Divan:

Söz sırası Genel Sekreterimiz Haydar Kutlu yoldaşımızda.Buyrun Kutlu yoldaş.

Haydar KUTLU(Genel Sekreter):

Rapor üzerine konuşmalar başlamadan önce söz almak istemiştim, çünkü yönetici olarak rapor üzerine bu aşamada konuşamam. Diğer yandan olağan bir kongre yapmadığımız ortadadır.

Dünyamızda yepyeni sorunlar ve sorular var, kongremiz bunlarla karşı karşıya. Kongremiz bunların yanısıra yeni bir sorun ile karşı karşıya geldi: Genel Başkan sorunu. Genel Başkanımız kalacak mı kalmıyacak mı? Bu soru kongremizin gündemini işgal ediyor ve dikkatleri temel sorunlardan kaydırma tehlikesi taşıyor. Bu yüzden bu konu üzerinde sabah konuşmak istemiştim. Şimdi bir kaç şey söylemek istiyorum.

Genel Başkan dün açıkladı . Bu konu yani genel başkanlık görevini üstlenmeme sorunu kongre tarihine yaklaştığımız sıralarda MYK ve GYK'nın gündemine gelmişti.

Dışarıda pek çok delege yoldaş bana bu sorun ile ilgili olarak "Genel Başkanın açıklamalarının ötesinde ne var, başka bir şey var mı? " sorusunu yöneltti. Biraz da bu sorular nedeniyle bu konuşmaya gerek duydum. Soru soranlar haklıydılar yani böyle bir sorunun kafalarında doğması haklıydı. Açıklıktan, saydamlıktan sözediyoruz, öyleyse kafalarda bu tür sorular yanıt bulmalı.

İnanın yoldaşlar ben de bu sorunu her hangi biçimde daha önce tartışabilmiş değilim

Belirttiğim gibi GYK 'da birkez tartıştık ve sonuçta Genel Başkan bu kararından vazgeçti.

Bu sorun bitti diye düşünüyordum. Buradaki açıklama benim için de bu açıdan süpriz oldu. Bu konu GYK'da konuşulurken Genel Başkan'ın bu kararı ile ilgili gerekçeleri burada size açıkladığı gerekçelerden ibaretti. Yani bu kongrede daha önce açıklanmış olup da burada açıklanmamış bir şey yoktur. Şunu da belirt mek isterim, bu konuyu tartıştığımızı GYK'da

da belirtmiştim, biz GYK olarak önemli politik görevlerle karşı karşıya olduğumuz durumda ve partimiz açısından çok çalkantılı bir dönemde çok uyumlu bir çalışma götürdük bugüne dek. Elbette güncel konularda farklılıklarımız oldu ama bu doğaldı ve istenilendi. Ben tartıştığımız ve aykırı kaldığımız bir sorun hatırlamıyorum. Bu nedenle herkes açık olmalıdır; varsa bir sorun ifade edilmelidir ve açık ifade edilmelidir. Eğer kongremizin iradesi partimizin geleceği ile ilgili son noktayı koymak şeklinde olacaksa değmez yoldaşlar, kafalarda sorular kalmamalı gerçekten. Sorular varsa konuşmak lazım, aydınlatmak lazım. Sorunun uyguladığımız , açıkladığımız politikalardan geldiği düşünülebilir ama bu yönde de ciddi bir tartışmamızın olmadığını belirtmeliyim. Zaten bu sorunlar kongremizin konusudur ve burada tartışılacaktır.

Formel olmamamız gerekir, tarihsel bir kongredeyiz, bu nedenle eğer müsade ederseniz ben de görüşlerimi söylemek istiyorum. Fakat önce bana da düşen bir görev var: Konuklarımızı saygıyla selamlamak istiyorum. Çünkü bugüne gelişimizde ve eğer bu kongre yapılabiliyorsa onların ve daha genel olarak uluslararası dayanışmanın son derece önemli rolü var. Ve biz özellikle cezaevinde bulunduğumuz sürede dostlarımızın bizimle gösterdiği dayanışmayı yüreğimizde hep saklı tutacağız. Ve aynı zamanda böylesine tarihsel bir kongrede şimdi aramızda bulunmayan Mustafa Suphi'den günümüze kadar tüm komünistleri saygıyla anıyorum. Nihayet bugüne elbirliği ile geldik. Bu büyük güne varmada payı olan herkesi kutlamak istiyorum.

Bu kongre nasıl bir kongredir? Hatırlayın yoldaşlar , ülkeye döndüğümüz sıralarda o tarihte Başbakan olan Özal bizim için "terörist" demişti. Hem de Meclis kürsüsünden. Şimdi nereye geldik, hangi durumdayız? Dünkü, yani kongremizin ilk günündeki konuklarımızın oluşturduğu politik yelpazeyi düşünün. Yani ANAP temsilcisinden , iktidar temsilcisinden komünist partilerine kadar uzanan geniş politik yelpazeyi hatırlamanızı istiyorum. Demek ki bir şeyler değişmiş, bir şeyler değişiyor, bir şeyler değişebilir. Ve değişmeyi hızlandırmak büyük ölçüde size bağlıdır.

Ve tekrar etmek , dünkü politik yelpazeye dönmek istiyorum, ülkemizin tarihinde eğer yanılmıyorsam bu ilktir. Üstelik de hangi partinin kongresinde bu geniş politik yelpaze oluştu? 70 yıldır yasaklı olan bir partinin, komünist partisinin kongresinde . Eğer bu tabloyu anlamlandıramıyorsak, önemsiz görüyorsak gerisindeki değişme potansiyellerini göremiyorsak o

durumda değişme ve değiştirmeden sözederken inandırıcı olamayız.

Sol marjinal kaldı demiştik, ne demekti marjinal kalmak? Marjinal, sözü bile edilmeye değmez demektir, varlığı lie yoktuluğu pek farketmeyen demektir marjinal. Başka örneklerle birlikte kongremizdeki dünkü bu politik yelpaze marjinallik duvarını kırmaya başladığımızı göstermek için bir kanıt değil midir?

Demokrasi için ulusal mutabakat gerekir ve bu mümkündür dedik ve bu sözü söylediğimizde partimizden aykırı bir görüş almadık. Ve yine soruyorum dünkü o politik tablo bu sözlerimizin de reel ve gerçekci sözler olduğunun bir kanıtı değil midir? Üstelik te bunlar düne göre sayıca daha da daraldığımız bir avuç kaldığımız koşullarda gerçekleşen sonuçlar değil midir?

Elbette bizden önce de yeni düşünceler konusunda ülkemizde önemli düşünceler ortaya koyan insanlar vardı. Yenilenme konusunda ilk konuşan insanlar bizler değiliz. Bundan sonra da yalnız biz olmıyacağız. Ama sorarım, bir parti olarak yenilenmeyi taşıyıcı bir parti olmadık mı? Burada yenilenme yanlıştır diyen kimse yok, özünü tartışıyoruz. Öyleyse üzerinde birleşebiliriz ki bu parti yenilenmeyi taşıyıcı bir parti olmuştur.

Sonuç olarak bakarsak ülkeye gelirken "Birlik" dedik "Yasallık" dedik "Yenilenme" dedik. İşte yasal kongremizi yapıyoruz. Birliğe gidiyoruz. Evet farklı görüşte olan yoldaşlarımız var, gitmeyelim diyenler var , saygı duyuyorum ama partimizin genel eğilimine bakarsak birliğe gittiğimize kuşku yok. Nihayet yenilenme noktasında adımlar attığımıza da kuşku yok. Bunları bugün niye söylüyorum, kendimizden hoşnut olalım diye değil.Bu kongre 70 yıldır yasaklı komünistlerin, komünist partisinin ilk yasal kongresidir. Eğer kongremiz öyle karar verirse aynı zamanda son kongremiz olacaktır. O zaman demek ki tarihsel bir yol kavşağındayız ve şimdi hiç bir gelecek kaygısı duymadan, hiç bir oy, konum, taban kaygısı duymadan yada sizler için de yönetimle karşı karşıya gelir miyiz, kopar mıyız kaygıları olmadan tarih önünde, vicdanlarımız önünde hesaplaşacağız. Yani kendi hesabımızı yalnızca tarih önünde ve vicdanımız önünde vereceğiz. Başka hiç bir merci yoktur hesap vereceğimiz. Çünkü tarihsel yol ayrımındayız.

Ama şimdi böyle bir yol ayrımındayken partimiz bu kongresinde bu tarihselliğin ağır sorumluluğu ile davranacaksa, yoldaşlar bu sorumluluk, bu ağır sorumluluk bu kongrenin atmosferinde, lambalarında, direklerinde , bu sandalyelerde, ma-

salarda, herkeste hepimizde sinmiş olarak hissedilebilmelidir. İlk kongre ve yasal kongrenin bütün tarihsel anlamı, coşkusu bu atmosferde yankılanmalıdır. Bana göre bu kongre neyi temsil ediyor denirse diyorum ki" Köklü ve onurlu bir geçmişten umutlu bir geleceğe" yönelişi temsil ediyor. İşte bu kongrenin temel fikri, motifi, rengi budur, bu olmalıdır.

Eğer ayrıntılarda takılır kalır isek, bu motifi yakalayamazsak inanın ki bu kongrenin hakkını veremeyiz. İşte yukardakileri bunun için söyledim. Farklılıklarımız elbette oldu ve olacak ve elbette tartışıyoruz ve tartışacağız. Ama bir genel, kalın çizgi olmalı ve o çizginin aluna düşülmemeli . Kalın çizgi yukarda söylediklerimdir. Yoldaşlar, biz başardık. Sormalıyız bunu , başardık mı başaramadık mı? Kazandık mı kazanamadık mı? Yıkılmış, mağlup olmuş, ötesi berisi dökülen bir ordu muyuz ? Olmadığımızın kanıtı burası, bu kongredir. Ankara'nın göbeğinde yapuğımız bu kongredir.

Öyle değil midir? Ben inanıyorum öyledir. Kazanan insanlarız biz kaybeden değil...

Alkışlar...

12 Eylül komünistleri yokettik demişti . Bitirdik demişti. Soralım bitik mi ? Bittikse bu kongre neyin nesidir? Mustafa Suphi'leri Karadenizde boğdukları zaman, ozaman da komünistleri yokettiklerini zannetmişlerdi. Bu kongre tarihin intikamı değil midir?

Bu kongreyi Ankara'nın göbeğinde yapıyoruz demiştim. Yurt dışında ömürlerini tüketen komünistler oldu. Nazım Hikmetler , Zeki Baştımarlar , İsmail Bilenler ve son olarak da Behice Boran yoldaş. Şimdi Ankara'da yapılan bu kongre onları ülkemizde yaşatmak değil midir?Dün burada söylendiği gibi iğrenç şapka hikayeleri ile komünistleri halkın gözünde karalamaya çalışanlara bu kongre yanıt değil midi? Geçmişte kimler karalamıştı komünistleri hatırlayın. Burada saymak istemiyorum, kimler hangi politik hareketler, partiler. Şimdi tekrar sorarım size dünkü bu geniş politik yelpaze komünistlerin tarihsel olarak aklanması değil midir?

Alkışlar...

Tarihin dilinden anlayabilmek gerekir yoldaşlar. Tarih her zaman açık seçik konuşmaz. Onun dilinden anlamak gerekir. Dün kongremizde komünistler tarihsel olarak aklanmıştır.

Ama yoldaşlar bu işin bir yüzüdür. Şimdi öbür yüzüne geliyorum. Tarihin bu yol ayrımında geçmişe nasıl bakacağız? Geçmişi zengin bir deney hazinesi olarak mı değerlendireceğiz yoksa o geçmişi bir ölü mumyalar müzesine mi çevireceğiz?

Biz geçmişi eleştiriyoruz geleceğe yol göstersin diye yoksa mumyalar müzesinde gezinmek istemiyoruz. Geçmişi mumyalıyarak korumak değil ondan canlı bir filiz doğurmak yepyeni bir gelecek yaratmak istiyoruz.

İşte bu soruları kendime sorarak kendimle hesaplaşırken derin bir iç huzuru duyuyorum. Kendi görevim olarak ise bu köklü çınardan filizler, yeni sürgünler elde edebilmek için varolan engelleri temizlemeyi görüyorum. Kafalardaki dogmaları yıkmak olarak görüyorum görevimi, tabuları sarsmak olarak.

Cezaevinden çıktığımız zaman Genel Başkanla beni uyarıyordu herkes ," öyle bir politik ortam ve parti ortamı var ki hızla yıpranabilirsiniz, oysa size ihtiyaç var dikkat edin "diyorlardı. Mülkiyeliler Birliğinde bir toplantı yaptık; neredeyse herkes bunu söyledi. Sonunda kalktım şöyle konuşmak zorunluğunu duydum: "Hayır, durun, siz bu uyarılarınızla bizi bulutlara çekmek orada tutmak istiyorsunuz farkında olmadan. Bulutlar üzerinde duran yönetici, klasik yönetici olmak istemiyoruz. Biz de tartışacağız, kendi görüşlerimizi söyleyeceğiz ve gerekiyorsa yıpranacağız, bunu göze alacağız". Ve öyle de yaptık yoldaşlar. Tabuları yıkmaya soyunan bir komünist partisi kendi tabularını yıkamazsa inandırıcı olamazdı. Kafalarımızdaki tabuları yıkmaya çalıştık, bu elbette kolay değil. Güzel ve doğru bir söz vardır:"dünyayı değiştirmeden önce kendini değiştir" der. Bunu doğru görüyorsanız, kendi tabularınızı yıkmaya soyunduysanız o zaman eleştirilmekten ve yıldırımları üzerinize çekmekten korkmamanız gerekir. Ve de övgü, alkış beklememelisiniz. Çünkü genel kabul gören, genel geçer ve alışılmış şeylerin dışında şeyler söylemek ve yapmak durumundasınız.Yani aykırı olacaksınız ki, eskimiş kabukları çatlatabilesiniz. O zaman da şimşekleri çekeceksiniz.

Bundan korkmamak lazım ve kendi adıma korkmuyorum. Yenilenmek her zaman söylediğim gibi kirli gömleğimizi sırtımızdan çıkarıp atmak gibi kolay bir iş değil de deri değiştirmek gibi zor bir iş ise o zaman hepimiz bu zoru göğüslemeliyiz ve deri değiştirmenin sancısını içimizde duymalıyız.

İşte bugüne ve geçmişe böyle bakınca gelecek için de umutlu olabliriz . Bu kongre bu nedenle gerçekten onurlu bir geçmişten umutlu bir geleceğe bizi taşıyacaktır. Bu umut ışığı içimizde parlamalı ve sorunlarımıza bu ışıkla bakabilmeliyiz. Kazanan insanlar olmak bu demektir. O zaman sorunların altında ezilmeyiz.

Evet. Hepimiz hep beraber çok önemli işler başardık.

Şunu da burada açıklamak istiyorum. Cezaevindeyken

Genel Başkan'a "Nihat Abi" derdim, halâ da öyle diyorum, daha sıcak buluyorum bunu. Biz onunla ikimiz övünülecek bir ilişkiyi ifade eden Sargın-Kutlu ikilisini ortaya koyduk.

Alkışlar..

Daha polisteyken ben polislere "işkence yapıyorsunuz ve onun sesini bana duyuruyorsunuz. Üzerimde psikolojik baskı yapıyorsunuz. Onu görmeden hiç bir ifade vermiyeceğim" demiştim. O zaman polis şefi şöyle demişti: " Merak etme . Birbirinizi o kadar çok göreceksiniz ki birbirinizin gırtlağına sarılacaksınız" Bunu niye söyledi diye düşündüm ve cezaevine getirildiğimizde bunu Sargın'a söyledim. Sonra aradan bir süre geçtikten sonra bir gün baktık ki Sabah gazetesi " İçerde kavga ediyorlar" diye yazdı bizim için. Bu uydurma haber kafamdaki soruyu da çözdü. Bunu bekliyor ve umuyorlardı. Çünkü uzun süre dört duvar arasında birbirinden başka kimseyi görmeyen iki kişiydik. Bunu bekliyorlardı. Ama oyunlarını bozduk onların.

Alkışlar...

Evet. Bu kongrede esas meselelerin üzerine gitmek lazım. Neye tartışıyoruz biz?

Bunlardan bir tanesi şu:" Partimiz, KP olarak kalmalıdır". Söyledim, bu görüşü saygıyla karşılıyorum. Ben bir komünistim ve hep öyle kalacağım. Çünkü gelecek sınıfsız topluma inanıyorum. Ama kendini yenileyen bir komünist olmak istiyorum. Eğer çağın gereklerine yanıt verecceğine inanmış olsaydım KP olarak değişmeden kalmak yüreğime daha sıcak gelen şey olurdu. Ama aklım bunu geçerli görmüyor. Bu nedenle de onur duyduğum komünist geçmişi bir mumyalar müzesine çevirmenin benim sorumluluğum olmadığına inanıyorum.

Birlik sorununa gelince görebildiğim kadarıyla Partide bu konuda geniş bir konsensüs var. Herkes birlik diyor artık. Özellikle Birlik Partisi programının netleşmesinden sonra öyle diyor. Bu noktadan sonra bir ayrım ortaya çıkıyor. Bazı arkadaşlarımız diyor ki TCK. 141-142 . maddeler henüz kalkmadığı için kalkana kadar partimiz olduğu gibi kalsın, maddeler kalktıktan sonra birliğe gidelim. Bir başka görüş ise partimizin tüzel kişiliğini koruyalım ama şimdiden de birliğe gidelim.

Şimdi eğer genel olarak birlik gereklidirde anlaşıyorsak o zaman bu farklılığı pratik bir sorun olarak görüp bu iki görüşü iki kutup haline getirmeden soğukkanlılıkla tartışabiliriz, hangisinin daha doğru olacağına karar verebiliriz. Yani karşı karşıya gelen değil paralel yürüyen insanlar olarak tartışabiliriz. Bir tartışma kültürünün eksikliğinden hep sözetmiyor muyuz? Gelin

birlikte yeni bir tartışma örneği verelim. Amaçta birleşiyorsak ama yolda farklılıklarımız varsa demek ki mutabakat sağlıyabiliriz.

Hepimiz birlik diyoruz ama mutabakat sağlıyamıyorsak o zaman sormalıyız ortada ne var? Bence şu var, netleştiremediğimiz kuşkularımız var. Nedir kuşku? Şöyle diyenler var: Parti yönetimi marksizmi raddediyor. Yada şöyle deniyor : "Tezler Komisyonu" marksizmi reddettiğini parça parça söylüyor." Sonra "sınıf meselesini" reddettiğimiz zannediliyor. Nihayet tüm bunlara bağlı olarak kimileri politikamızdan kuşku duyuyor.

Bütün bunları tartışalım ama dediğim gibi bir çizginin altına düşmemeye çalışarak.

Önce bir şey anlatmak istiyorum: Bakınız, başından itibaren kendimizi yenileme çizgimizde kendimize özgü bir yan ayırdedebiliriz. Örneğin parti anlayışında demokratik santralizm geçerliliğini yitirdi mi yitirmedi mi diye başlangıçta sormadık yada bunun üzerine gitmedik. Partimizde bu konuda büyük tartışmalar olmadı. Ama pratikte ne yaptık? Bakalım, dün anladığımız biçimde demokratik santralizm ilkesini uyguluyor muyuz partimizde? Hayır, uygulamıyoruz. Uygulamıyoruz ama bu ilkeyi de tartışmıyoruz. Yada tartışmaya buradan başlamadık. Tartışmıyoruz çünkü bizi bu parti çatısı altında toplayan bir şeyler var. Bunları burada saymıyacağım. Şöyle düşünüyoruz şimdi: Kendi parti yaşamımızı parti içinde kendimiz düzenleyelim. Bize hangisi daha uygun geliyorsa öyle düzenleyelim. Başka tür söylenirse önce ilkeyi tartışıp belirleyelim sonra parti yaşamını bu ilkeye uyduralım demedik. Bu doğru bir yaklaşım oldu kanımca. Şimdi çok daha demokratik ve özgür bir parti yaşantımız var. Desantralize parti anlayışı bizi bu noktaya getirdi. Şimdi konsensüs içerisinde yaratılan bu parti yaşamından bakacağız, buna demokratik santralizm demek doğru mu değil mi? Yani partimizi ilkeye mi uyduracağız yoksa yaşama mı? Şimdi artık bu ilkeyi tartışmayı hiç de canalıcı önemde görmüyorum. Öyleyse pratik içinde yakaladığımız bu yaklaşım kendimizi yenilemede bir yöntem oluşturabilir ve oluşturmalıdır.

Kuşkuya gelirsek, evet kuşkularımız olmalı . Ama eğer dünyamızda köklü değişmeler oluyor diyorsak ilkin dün savunduğumuz ve geçerliliğinden kuşku duymadığımız ilkelerden kuşku duymalıyız. Kuşku burada olmalı. Arayış gerekli diyorsak kuşku olmalı, zira arayışın mantığı kuşkudur yoldaşlar. Bilimin mantığı da kuşkudur. Kuşkunun olmadığı yerde, sorarım size, bilim olabilir mi, bilimsel düşünce olabilir mi? Marksizm

eleştirici düşüncedir, dedik hep. Sorarım hiç eleştirdik mi? Yani Lenin'den, Luxembourg'tan, Gramchi'den ve onların dönemlerindeki tartışmalardan sonra teoriye kim ne kattı, söyleyebilir misiniz? Aklınıza böylesi ciddi bir katkı geliyor mu? Belki İtalyan, İspanyol komünistleri geliyor. Ama onları da marksizm-leninizmden sapma olarak görüp reddettik. Bu durumda marksizmin eleştirici düşünce olduğu saptaması nerede kaldı? Bakın nekadar aymazlığa düştük: Kruşçev döneminde "Halk devletine geçiyoruz" dendi. Biz marksistler devlete karşıyız, sosyalist devleti de bu nedenle geçici görürüz, o halde bu iyi olmayan şey halkın devleti nasıl oluyor. Halkın devleti olabiliyorsa devlet neden kötü , geçici, sönmesi gereken bir şey oluyor? Sonra ne dedik: Partili bilim, partili felsefe. Olamazdı böyle bir şey. Böyle bakıldığı için uzun süre sosyalist ülkelerde sosyoloji, psikoloji ayrı bir bilim dalı olarak gelişemedi. Çünkü hepsinin yerine marksizm ikame edildi. Sosyalizm yükseliyor, kapitalizm çöktü çökecek, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağındayız deyip durduk ama bunların doğruluğundan hiç kuşku duymadık. Bunları derken örnekler neydi? Sosyalist Yemen mi ? Etyopya mı? Yemen'de kendilerine sosyalist iktidar(!) diyenler birbirini kırdı. Sovyetlerin verdiği silahları birbirlerine çevirdi, fabrikalarını , limanlarını darmaduman ettiler. Bunlar mıydı yoldaşlar büyüyen , dev adımlarla ilerleyen sosyalizm ? Kuşku duymadık yoldaşlar, marksizmin devrimci mantığına uygun olan eleştirici düşünceden uzaklaşık, kuşku duymadık.

Ama şimdi duymak zorundayız. Çünkü o dünya yani sosyalist dünya sistemi yok artık.Yüreğimden baktığımda üzülüyorum ama niye yok mantığımla anlıyorum. Devletci sosyalizm bitmeliydi.

İşte sorun budur. Üzerine yıldırımları çekmekten korkmayan insanlar olarak eğer marksizmi reddedip bir kenara atmak gerektiğine inansaydık bunu açıklamaktan neden korkacaktık ki? Yada görüşlerimizi parça parça sürecektik. Hayır böyle bir şey yok. İnanın yok. Ama elbette bugünkü düşüncelerimiz gökten topluca inmedi bir ayet gibi. Düşünüyoruz, araştırıyoruz, değiştiriyoruz. Bir düşüncenin, bir tezin değişmesi başka düşünce ve tezlerin sorgulanmasını getiriyor. Başka türlü olabilir miydi ?

Bu nedenle tezlerin genel mantığı arayışı başlatmak, bu gereksinimi ortaya koymak, marksizm de içinde her şeyi sorgulamak gereğini göstermektir. Eleştirmek, sorgulamak için önce kuşku duymak gerekir. Tezlerimiz işte bu bilimsel kuşkuyu vermeye çalışmıştır.

Marksizmi reddetmiyoruz ama önsel olarak kabul de etmiyoruz bugün de aynen geçerli diye. Eğer bir şeyi eleştireceksiniz daha işin başında onun önsel olarak geçerliliğini nasıl kabul edersiniz? O durumda yapığınız eleştiri ne kadar geçerli ve ikna edici olur ? Kaldı ki eğer Tezler Komisyonundaki beş kişinin kararıyla marksizm var yada yok olacaksa zaten yokolmuş demektir. Tezler tersine marksizmin hiç bir tezinin ciddi bir eleştiri süzgecinden geçirilmeden bir kenara atılmasına karşı çıkıyor ve bunun yolunu gösteriyor. Çoğulcu teorik çerçeve öneriyor ki, bu çerçeve içinde marksizm de var. Yani teorik çerçevemizde marksist teori olacağı gibi olmayanlar da olacak. Burada teori konusunda ayrıca durulduk. Rapor üzerine konuşmadığım için buna şimdi girmeyeceğim. Her halde sonuç yanıtlarında buna gireriz.

Dünyamızın yeni gerçeklerine ya tek bir teori ışığında yanıt arayacağız yada tek bir teorinin bütün bu yeni gerçekleri açıklayabileceğinden kuşku duyacağız. Başka deyişle marksizmin de açıklayamıyacağı şeyler olduğunu kabul edeceğiz. Aynen bir bilim adamının yaptığı gibi. Tezlerde hem marksist tezleri, hem de diğerlerini kullanmış olan bir bilim adamının örneği vardır.

Tersi yapılır ve her yeni olgu marksizmle açıklanmaya çalışılırsa hem marksizmi yaşamla sorgulamak mümkün olamaz hem de şu örneğe benzer. Dindarlardan bazıları Ay'a gidilmezden önce "gidemezler, Allah onları yakacaktır" dediler. Bildiğiniz gibi gidildi ve dönüldü, gidenler yanmadı. Bunun üzerine aynı dindarlar "insanoğlunun Ay'a gideceğinin kitapta yeri var" dediler. Eğer biz de yeni şeylerin, robotların, kompüterlerin kitapta, marksizmde yeri var dersek aynı duruma düşeriz. Marksizmi işte o zaman öldürmüş oluruz...

Alkışlar....

Özetle söylemek gerekirse yeni bir çağa girip girmediğimize karar vermek gerekiyor. Bize göre giriliyor ve dünkü kapitalizmi de dünkü sosyalizmi de aşan yeni bir sentez çağına giriliyor. Bu genel eğilime rağmen kapitalizm açık ki henüz bütünüyle ortadan kalkmadı, değişti, değişiyor. Artık kapitalizme klasik cepheden saldırı taktiği de geçerli olamaz. Bunun yerine kapitalizmin iç süreçlerine aktif müdahale anlayışını seçmek yerinde olacaktır. Bu anlayış her şeyi iktidara gelince gerçekleştirme anlayışını reddeder. Bunun yerine bugünden değiştirme, dönüştürme, radikal demokrasi anlayışını koyar.

Dünkü çağın mantığı monist (tekci) idi. Herşey tek bir şeyle açıklanıyordu. Dün dünyayı açıklayan iki sistem, iki ideo-

loji varıdı. Ya biri ya öteki. Ya burjuva ideolojisi ya proleter. Başka alternatifler yoktu. Oysa şimdi dünyamızda çoğulculuk egemen oluyor diyoruz ve bu nedenle de monist mantıkla dünya anlaşılamaz diyoruz. Yoksa "burjuvazi yok, işçi sınıfı öldü" demiyoruz. Tek bir formasyon anlayışından da kurtulmak gerekiyor. Bu yaklaşım makro düzeyde geçerli olabilir ama mikro düzeyde değil.

Halâ tahakküm ilişkileri var dünyamızda. Ama sermayeye ilişkin tahakküm ilişkileri bunlardan biri yalnızca, başka biçimleri de var. Biz geçmişte farklı tahakküm biçimlerini tek bir çelişkinin (temel) sonucu olarak ifade ettik.Bu çelişki çözülünce bu tahakküm biçimi de son bulacaktı. Emek-sermaye çelişkisi...Yok mu oldu bu çelişki? Böyle bir şey söylemedik. Ama öyle baskı biçimleri var ki bu çelişkinin yok olması ile yokolmadığını gördük. Örnek olarak kadın sorunu, kadının erkek egemen dünyada ezilmişliği...Kadın sorununun çözümü bu çelişkinin çözümüne bağlı olarak ileriye mi bırakılmalı? Hayır, hayır bırakılmamalı . Çözümü için daha bugünden mücadele edilmeli, yalnız mücadele değil sonuç alınmalı ve alınabilir.

Alkışlar...

Biz bu yaklaşımla dün düşünemiyeceğimiz ileri politikaları bugün uygulayabiliriz diyoruz. Reel sosyalizm çok önemli kazanımlar bırakmadı mı ,özellikle sosyal haklar planında? Bunları bugünden niye savunmayalım, neden sosyalist iktidara bağlı kılalım ve erteleyelim ? Bu nedenle radikal demokrasi ile sosyalizmi içiçe görüyorum. Böylece sosyalizmi demokrasiyi izleyen süreç olarak görme mantığından da çıkmış oluyoruz. Açık ki bu yol ve mantık kapitalizmin kötülüklerini reformlarla azaltma mantığından klasik sosyal-demokrasiden farklı bir mantık ve yoldur. Devrimci-reformcu ayrımı yapmıyoruz ama bizim yaklaşımımız, bu ayrıma göre düşünmemek kaydı ile devrimci bir politikadır, çünkü süreçlere aktif müdahale yoluyla dünyayı değiştirme-dönüştürme yaklaşımıdır. Öyleyse dünkü otoriter sosyalizmin günümüzdeki gerçek alternatifi yeni bir demokrasi konsepti olmalıdır. Böyle bir görevi esas almış partinin adının ne olması bana göre çok önemli değildir. Eğer gerçekten sömürüye, baskının her biçimine herkesten fazla karşı çıkıyorsa bu parti, bu onun kimliği olacaktır.

Son olarak politikamızla ilgili henüz yeterince anlaşılmış olmayan mutabakat politikasına değinmek istiyorum. 12 Eylülden ders çıkarmak gerek. Eğer 12 Eylül apaçık geliyorum dediği bir sırada bütün sivil güçler darbeye karşı demokrasiden yana bir mutabakat sağlayabilmiş olsalardı darbe önlenebilirdi. Bu-

gün bir darbe tehlikesi görmüyoruz ama soruyoruz Türkiye'nin önünde bir "siyasi kriz" tehlikesi var mı? Evet var. Körfez krizi var yanıbaşımızda. Doğuda Kürt halkı üzerinde savaş sürüyor. İşsizlik hızla artıyor. Diğer yanda ekonomik kriz sinyalleri var. Ve hiç bir parti tek başına ülkenin karşı karşıya kaldığı temel sorunları çözecek güçte değil. Diğer unsurları ve ayrıntıları atlıyorum.Çözüm nedir? Çözüm demokratik bir rejim için ulusal mutabakat. Bu mutabakatın temel noktalarından biri askeri otoriteye karşı sivil otoriteden yana olmak, bu konuda açık bir mutabakat sağlamak. İkincisi yeni bir demokratik rejim için mutabakat. Bu ikisi her zaman ve herkes için aynı şey demek olmuyor. Öyleyse şimdi henüz bir siyasal kriz olgunlaşmış değilken bunu önlemek için bir mutabakat sağlansın. Kriz olgunlaştıktan sonra çok geç oluyor, kontr-gerilla gibi karanlık güçlerin provokasyonlarına teslim olmak kaçınılmaz oluyor. Sivil politik güçler arasında böyle bir mutabakatı düşünmeksizin bir politika yapılamaz. Değilse dünkü gibi, politika değil propaganda yaparız sadece.

Sevgili arkadaşlar, geleceğe önemli şeyler taşıdığımız kanısındayım. Onurlu geçmişten umutlu geleceğe önemli şeyler taşıyoruz. İki tanesini ayırdetmek istiyorum: Biri eleştirel bakış ikincisi henüz denenmemiş yollardan yürüme cesareti. Her ikisi de geleneğimiz içinde vardır. Ama aynı zamanda unutulmuş olandır. İşte bunları canlandırmak geçmişten geleceğe bir şey taşımaktır. Ekim devrimi hem bir eleştiri, hem de denenmemiş, geçilmemiş yollardan yürüme cesareti idi. Değişmesi gerekiyordu ve değişti.

Kendimize yönelttiğimiz acımasız eleştiri bir ölüm ağıdı değil yeni yaşama gözlerini açan bir bebeğin doğum çığlığıdır. Ve sonuç olarak sevgili arkadaşlar, artık-eğer karar böyle çıkarsa, birlikte varettiğimiz TBKP çatısı altında çalışmamızın sonuna gelmiş oluyoruz.Ben de sözlerimin sonuna geldim. Ben son söz olarak şunu söylemek istiyorum: Geçmişte her zaman parti üyelerimize güvenerek çalıştım, bu güven duygusunu hiç yitirmedim. Eğer bu güven duygusu olmasaydı riskli kararlar alamazdık, alamazdım. 1986 Ulusal Konferansına gelişim riskliydi. Eğer bunu göze alabilmişsem bu güven duygusundandır...

Alkışlar...

Genel Başkanla birlikte dönme kararı alabilmişsek bu da birbirimize ve parti üyelerimize duyduğumuz güvendendir. Ve şimdi eğer yeni şeyler söylemeye cesaret ediyorsak bu da yine sizlere duyduğumuz güvendendir..

Alkışlar...

Elbette farklı düşüncelerimiz olacak ve elbette tartışacağız ama hep inandım ve inanacağım ki, sonuçta birbirimizi anlayacağız. Eğer bu güven olmazsa yoldaşlar hiç bir yönetici formel yönetici olmaktan kendini kurtaramaz.

Biz formel, bürokratik yönetici olmayı reddediyoruz. Ve ben geçmişte, beraber çalıştığım en yakın yoldaşlarla eğer zorunluluk doğmuşsa farklılaşmayı da göze aldım , bundan kaçınmadım. Ama bugün geri dönüp baktığımda rahatlıkla ifade edebiliyorum ki, hiç birine karşı düşmanlık, karşıtlık hissi duymadım.

Buradan sizlere şunu söylemek istiyorum: Farklı düşündüğüm, en aykırı düştüğüm yoldaşlar da içinde şu anda hepinize derin bir sevgi besliyorum. Sizleri seviyorum yoldaşlar ve....

Alkışlar...

Birlik partisine gidilecek, gideceğiz o anlamda ayrılacağız belki birbirimizden ve ayrılırken birlikte gerçekleştirdiğimiz her şey için sizlere teşekkür etmek istiyorum.

Uzun süren alkışlar...

Divan:

Kutlu yoldaşımıza teşekkür ediyoruz.Konuşma sürelerinin kısıtlanmasına ilişkin bir önerge var.Öncelik taşıdığı için kongrenin dikkatine sunuyorum.

"Divan Başkanlığı'na,

Konuşmacıların sayısı ve zamanın sınırlılığı göz önüne alınarak, delegelerin konuşmasının 10'ar dakika ile sınırlanmasını öneriyoruz."

Zafer AYDIN, Türker SELBAŞI, Zakarya MİLDANOĞLU, Mustafa PAÇAL, İnci İŞBULUR, Erkal SELVİ, Engin ARSLAN, Zihni AYDIN

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler, etmeyenler. Önerge kabul edilmiştir.

Yine aynı konuyla ilgili bir önerge daha var.Önergeyi okuyoruz.

"Divan Başkanlığı'na

Kongremizin sağlıklı geçmesi, kongrede sözünü ve görüşlerini söylemek isteyen yoldaşların sınırlama getirilmeden söyleyebilmesi için,

Konuşmaların, sözünü ve görüşlerini açıklamak isteyen delege arkadaşların illerde ve ilçelerde bir veya iki kişi olarak kongre Divan Başkanlığına bildirilmesini, uzun konuşmaların 30 dakika ile, diğer konuşmacıların konuşmalarının 5 dakika ile sınırlandırılmasını öneriyoruz."

Mehmet ALÇINKAYA, Zeynep VARDAL

Bir bölüm delegenin önergeye karşı itirazda bulundukları görüldü..

Divan:

Önerge sahipleri önergelerini geri çektiler.Bu nedenle oylamaya gerek kalmadı.Delege konuşmalarına devam ediyoruz.Söz sırası İdris Erdinç yoldaşımızda.Buyrun Erdinç yoldaş.

İdris ERDİNÇ (Doğal delege):

Öncelikle benim yaşlı ve genç yoldaşlarım, sizlere saygılarımla.

1928'den beri, komünist hareketin içindeyim. Öncelikle beni çok rahatsız eden konu şu: Ne olursunuz yoldaşlarım, lütfen ayrılmayalım, noksanlarımızı hep birlikte halledelim. Geçmişte bölünmeler yüzünden yoldaşlarımız mahkemelere düşmüştü. Kaç kez ölümle burun buruna geldik. Nitekim eşim Emine yoldaşı da bu yolda kaybettim. Lütfen yuvarlak laflar etmeyelim, tüm konuştuklarımızı delilleştirelim. Kanıtları ile, kendimizin de içinde yer aldığı eylemlerden bahsedelim. Çok heyecanlıyım, aklımdakileri dilediğim gibi söyleyemiyorum. Çocuk denecek yaştan, 1928 den beri, işçi arkadaşlarımla ve yaşlı ağabeylerimle partimizin eylemleri içinde idim. Anılarımı tarih ve kişileri ile birlikte üç-dört defterime yazdım. Bunları, siz genç yoldaşlarıma veriyorum. Biz hareketi bu güne getirdik. Bundan sonrasını siz genç yoldaşlarımıza bırakıyoruz. Emperyalistlere ve sömürüye karşı her fırsatı değerlendirelim.

Alkışlar...

Divan:
Teşekkürler Erdinç yoldaş.Söz sırası Semra Ulusoy'da.

Semra ULUSOY (İstanbul):

Konuşmam Kongre Tezleri arasında çıkan "Kadın" konulu tezin tartışmasına yönelik olacak. Parti içinde tartışılan pek çok konu gibi bu konunun da ciddiyetle tartışılmasını diliyor, umuyorum.

Tezler bir ilk çalışma. Daha önceki ortak anlayışımızın gözden geçirilişini, eleştirilişini ve (en azından bizim açımızdan) bu alanda da yeniye yönelişi ele alıyor. Tezler içindeki kimi konuların daha da araştırılmasına, irdelenmesine ihtiyaç var. Bir grup kadın olarak, bu ilk çalışmayı hazırlarken, kimi doğmalardan, kimi kalıplardan değil, kendi yaşadıklarımızdan, tek tek kadınların evde, sokakta, parti içinde yaşadıklarından, deneylerden yola çıktık. Bu konuda yazılanları, çizilenleri, olabildiğince gözden geçirdik. Feminizmden etkilendik.

Bu alandaki çalışmamız sürecek.

Tezlerde neler var?

Kadın sorunu gibi bu denli karmaşık, çok yönlü boyutları olan bir konuyu, bütüncül tek bir kuramla açıklamının olanaksızlığına, bu alanda çoğulcu kuramsal yaklaşımın zorunluluğuna işaret ettik. Kadın sorununun tek başına sınıfsal önermelerle tanımlanmasının eksik olduğunu, cinsiyetçi kültürün önemini ele alıyoruz giriş bölümünde.

Tüm ülkelerdeki kadınların sorunlarının geniş ortaklığını vurguladığımız bölümde kadın sorununun genel insanlık sorunu olduğunu; her sınıftan kadını kapsadığını söyledik. Devletin burjuva, sosyalist, kemalist vb. ideolojisinden kurtarılmasını talep etmenin eksikliğine vurgu yaparak, onun, tüm bunların yanısıra erkek egemen ideolojisinden kurtarılmasının zorunluluğuna işaret ettik.

Kadın konulu tartışmaların yoğunluğunun aile içinde kadının konumu üzerine olduğu biliniyor. Bu bölümde, aile içinde kadının konumunu özetle verdikten sonra, aile konusunda çeşitli kesimlerde ortaya atılan tezleri soru olarak sıraladık. Ve bu konunun tekrar tekrar tartışılmasındaki yararı bir de biz vurguladık. Toplumun temelinin, cinsiyetçi işbölümünün korunması ve hatta güvence altına alınmasında bir araç olarak işlev gören ailenin değil, birey olduğunu söyledik.

Bağımsız kadın hareketini ele aldığımız son bölümde, 1980 öncesi kadın örgütleri içinde İKD'yi ele aldık, eleştirdik, eksikliklerini, o zaman göremediklerimizin nedenlerini saptamaya, bunları ortaya koymaya çalıştık.

Kadın hareketinin çok renkli, çok parçalı olduğundan, olacağından söz ettik.

Siyasi partiler içindeki deneylerimiz hiç de iç açıcı değildi. İçinde TBKP'nin de, SBP'nin de yer aldığı tüm politik partilerin erkek egemen partiler olduğu sonucuna (hiç ikircimsiz) vardık. Partiler içinde de cinsiyete dayalı işbölümü yaşandı, yaşanıyor. Ancak artık bunun kalkması gerekiyor. Bu niteliğini sürdürdüğü takdirde ne kadar doğruyu, güzeli savunursa savunsun lafta kalacaktır.

Bunun zor olduğunu biliyoruz; çünkü "kimi" zaman 'erkek' dünyalarını değiştirmek 'dünyayı' değiştirmekten daha zor olacaktır.

Tezlerimiz ana hatlarıyla böyle. Bu anlattıklarımızla burada kim ne kadar etkilendi bilemeyiz. Bu zamanla, arkadaşlarımızın uygulamalarında ortaya çıkacak. Belki de bir masal anlattık bugün. O halde, ninelerimizin bize küçükken anlattığı gibi bitirelim biz de masalımızı.

Gökten üç elma düştü. Biri bu masalı anlatana, biri masalın kahramanı kadınlara, biri de anlattığımızın masal olmadığını görerek uykusu açılanlara...

Masal gibi dinleyip mışıl mışıl uyumaya devam edenlere hiçbir şey yok!...

Alkışlar...

Divan:

Teşekkürler Ulusoy yoldaş.Söz sırası Halil Oyman'da.

Halil OYMAN (Doğal delege)

Kazanılmış bir münakaşa yoktur. Herkesin kendi fikirlerini söyleyeceğini bilmek gerekiyor.

Saddam'ın yaptığı eylemi haklı buluyorum. Kuveyt'e girmesi yanlış değildir. Amerikalılar planlarını 60-70 yıl önceden hazırlarlar. Bunu biliyoruz.

Kuveyt şeyhleri nerde sabah, orda akşam milyarlarıyla neler yapıklarını biliyoruz.

Savaş sanayii durdurulmamak için yeni bir sebep yaratmak gerekiyordu. Bu yüzden böyle bir kriz icad edildi.

Kutlu yoldaş'a çok teşekkür ediyorum. Çok açık konuştu. Ancak ben Rasih Nuri'den, Bozışık'tan yanayım. Ben komünist isminden vazgeçmem. "Birleşik" kelimesini bile fazla görüyorum. Eğer bu parti kapanırsa, Rasih Nuri'nin dediği gibi 30 kişiyle biz yine TKP'yi kurarız.

Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Biz de Oyman yoldaşımıza teşekkür ederiz.Söz sırası Savaş Al yoldaşımızda.

Savaş AL(İzmir):

Sayın konuklar, basın mensupları ve sevgili dostlar,

Bu kurultay Türkiye Sosyalist Hareketinin dönüm noktasını oluşturacaktır. Genel eğilim odur ki, bundan sonraki politik yaşamımıza, birlik partisinde devam edeceğiz. Bu partinin bileşenlerini oluşturan bizler, Türkiye Sosyalist Hareketinin önemli bir birikimini oluşturmaktayız.

Sosyalist Dünya Sisteminde meydana gelen olaylar, hiç şüphe yok ki ülkemizi de derinden etkilemiştir. Burada esas olarak göz önünde bulundurulması gereken partinin ideolojik bağımsızlığı olgusudur. Bu nedenledir ki, 1962-1971 arasındaki TİP, 12 Mart darbesi sonrasında, yüksek bir prestij kazanarak politik mücadelede yeniden yerini alabilmiştir.

Türkiye Sosyalist Hareketimizin, 1962-1971 sürecine baktığımızda iş birliği ve ittifaklar anlamında değişik görüşlerin ortaya çıktığını görmekteyiz. Derinlemesine bir irdeleme, bu görüşlerin ideolojik bağımsızlık sorununda önemli zikzaklar çizdiğini gösterir. Bu nedenle günümüz için önerilen sosyalist mücadele programının temelini oluşturan demokrasi mücadelesi sosyalist mücadelenin bu tecrübesine büyük bir değer verme zorundadır.

İttifaklar ve işbirliği önerileri partinin ideolojik bağımsızlığına hiçbir şekilde gölge düşürmemelidir. TBKP bu sorunu çözümlemiş olarak yeni oluşuma kendisini taşımalıdır.

Marjinallik politik bir kavramdır. Milyonları harekete geçirebilirsiniz; ancak, bu milyonların hareketinin zamanını karşıtlığını, yerini vb. gibi siz tayin edemiyorsanız marjinalsiniz demektir. Günümüzde barış, çevre, kadın, gençlik gibi sorunların

yaygın bir etkinliğe sahip olduğunu görüyoruz. Ancak şurası unutulmamalıdır ki, demokratikleşme sorunu esas yönüyle mülkiyet sorunudur. Eğer gerçekten bir demokratikleşmeden söz edilecekse, mücadelemizin esas olarak üretime yönelik olması gerektiğini gözden kaçırmamalıyız. Sosyalistleri sosyal demokratlardan ayıran temel öğe budur. Sosyal demokratların dolaşım, değişim ve özellikle de tüketim süreçlerine ilişkin vurgulamalarına karşın, sosyalistlerin vurguları üretime yönelik olmalıdır. Bu olgu partilerin kimlik sorunudur ve belirleyicidir.

Burada önemle üzerinde durmak istediğim bir konu da; TİP'den 1979 senesinde yapılan ihraçlar konusudur. Özellikle İzmir ve Ankara'da kitlesel olarak yapılan ihraçlar hepimizce bilinmektedir. Bu konuda, o zaman sorumluluk üstlenmiş bütün arkadaşlar özeleştiri yapmalıdırlar. Bu özeleştiriyi herkesden önce de Genel Başkanımız sayın Nihat Sargın yapmalıdır.

Selam olsun marksizmin bayrağını yukarıda tutanlara,
Selam olsun dostlara
Hepinize saygı ve selamlar.
Alkışlar...

Divan:
Al yoldaşımıza teşekkür ederiz.

Divan:
Arkadaşlar, divana gelen bir önergeyi bilgilerinize sunuyorum.

"Divan Başkanlığı'na
Biz TBKP'li öğrenciler olarak kendimizi ifade etme olanağına sahip değiliz. Ne parti yöneticisi, ne de delege olabilme olanağımız yok. Bunun için kongrede bizlerin temsilcisi olarak Uğur Yüzbaşıoğlu'na öncelik tanınmasını istiyoruz."

Önerge şu Kongre delegeleri tarafından imzalanmıştır.
Fatoş ÜSTÜN, Halit GÜZELGÜÇTEKİN, Bülent Ufuk ATEŞ,Yusuf KITIKI, Zeynep VARDAL, Sıtkı COŞKUN, Süleyman YEŞİLDAĞ, Çiçek YAĞCI, Rasih Nuri İLERİ

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler, etmeyenler, önerge oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, bir önergeyi daha daha bilgilerinize sunuyorum.

"Divan Başkanlığı'na
Köklü bir geçmişi ve yeni aydınlık bir geleceği yansıtması açısından sembolik bir nitelik taşısa da TBKP parti amblemi-nin slayt panosunda görülen dia'daki şeklin olmasını öneriyoruz.

İlhan IŞIKTAŞ, Fatma HASANOĞLU, Mükerrem PEYKER, Celal DENİZ, Sermet ELÇİ, Ahmet KESER, Figen KARADENİZ, Musa YILMAZER, Erkal SELVİ, Nurettin EROĞLU, Hatice TÜRKAY, Necdet DEMİR, Kürşat TOSUN, Gürsel DEMİRKOL, Osman AYDIN, Sedat GÜLER, Kemal BULUT, Bahattin IŞIKTAŞ, Hüseyin GENCER, Aynur HAYRULLAHOĞLU, Sezai CEYLAN, Ahmet ÖZTÜRK, Halit GÜZELGÜÇTEKİN, Mustafa PAÇAL, Alaattin DİNLEMEZ

Önergeyi Kararlar Komisyonu'na ileteceğiz.Başka bir önergeyi okuyoruz.

"Divan Başkanlığı'na
TBKP Büyük Kongresi genel başkanlık görevlerini tüzükteki yükümlülüklerini kendi öngördüğü biçimde yürütmek üzere Nihat Sargın'ı Genel Başkan olarak görmek istiyor. "

Gürsel DEMİRKOL, Zeynep VARDAL, Bahattin IŞIK-TAŞ, Vedat AYANOĞLU, Ramazan ŞAHİN, Ayşe YANIK, Burhan ADAMEY, Musa YILMAZER, Figen KARADENİZ, Celal DENİZ, Halilt GÜZELGÜÇTEKİN, Melek NURLU, Nihat OKAL, Mehmet SALMANOĞLU, M. Hanefi HAYIRDİLER, İsmail Kayhan, Ahmet ÖZ-TÜRK, Mehmet ALÇINKAYA, İnci İŞBULUR, Kürşat TOSUN, Hamdi MASKAR

Bu öneriyi de Kararlar Komisyonu'na havale ediyoruz.
Delege konuşmalarına devam ediyoruz.Söz sırası Şahabettin Bakırsan yoldaşımızda.Buyrun Bakırsan yoldaş.

Şahabettin BAKIRSAN (Doğal delege):

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Divan Başkanlığı'na, delegelere ve konuklara saygı ile sunulur:

Delege arkadaşlar, değerli konuklar, 70 yıldan bu yana ilk kez yasal olarak kurulabilen bir komünist partisinin, TBKP'nin bu ilk olağan kongresini ve sizleri saygı ile selamlıyarak sözlerime başlıyorum:

Arkadaşlar, altını çizerek söyliyeyim, ben elli yıldır, marksist, leninistim. Altını çizerek söylememin nedeni şu: Genel Başkan ve Genel Sekreter arkadaşlar 1987 yılında yurda dönerken amaçları demokrasi sürecinin önündeki tıkanıklığı açmak ve de 70 yıldan bu yana kamuoyuna yerleştirilmiş olan kimi tabuları, ki komünizm üzerindeki, Kürt halkı üzerindeki tabu en önemlileriydi, kaldırmaktı. İç ve dış tüm demokrasi güçlerince, ayırt etmeden söylüyorum, komünistinden burjuva demokratına değin tüm demokrasi güçlerince desteklenen bu güzel amaç, arkadaşların ölüm orucuyla kısmen başarıya ulaştı. Arkadaşların tutukluluklarına son verildi. Daha da önemlisi 4 Haziran 1990'da İçişleri Bakanlığı'na bir dilekçe vererek, 70 yıl aradan sonra ilk yasal TBKP'mizi kurduk, tabelalarımızı astık, kimse de bu güne dek onları asıldıkları yerlerden indirmeğe girişmedi. Ama durum fiili bir durum. Kısmen deyişimin nedeni de işte bu. Henüz yasal güvenceler sağlayamadık. Ne 141-142. maddeler kaldırıldı, ne de yasalarımızdaki ve Anayasamızdaki diğer bir yığın demokrasi karşıtı maddeler ayıklandı. Ne var ki, kamuoyunda yıkmakla övündüğümüz komünizm üzerindeki tabuyu başka bir biçimde kendi içimize taşıma sürecini başlattık. Basın toplantılarında, mahkemelerde övüne övüne komünist olduklarını söyleyebilen kimi arkadaşlarımız, leninizmi ağızlarına almak şöyle dursun "marksistim" demekten bile nerdeyse çekiniyorlar. Yenilenme, demokratikleşme bu mu? Yoksa bir doğmatizmden başka bir doğmatizme mi saplanacağız?

Bundan özenle kaçınalım arkadaşlar!.. İşte içimizde başlıyan bu tabu yaratma sürecinin önünü kesmek içindir ki ben, altını çize çize, "marksist-leninist" olduğumu söylüyorum. Ve bunu söylerken de şucuyum, bucuyum demek istemiyorum kesinlikle. Maddeci diyalektik ile tarihsel maddeciliği bir bilim, bir bilimsel yöntem ve de bir ideoloji olarak benimsediğimi söylemek istiyorum.

Madem ki "marksist-leninistim" diyorum, öyleyse bu konudaki kimi savların ki, kimileri Partimiz MYK'ca kaleme alınmış bulunan tezlerde de yer alıyor - yanıtlanması gerekiyor. Ancak özenle belirtmeliyim ki, bunlar düşünsel tartışmalardır!.. Ne tezler, ne benim Tez Komisyonuna 18.10.1990 tarihinde verdiğim "Marksizm-Leninizm üzerine küçük bir deneme" ki, ancak kongreye bir hafta kala yayınlanabildi, ne de burada bilimsel

konularda söyleyeceklerimiz bir karar konusu olamaz. Çünkü bilimsel, sanatsal konular her yerde tartışılabilir, ama hiçbir yerde, hele siyasal organlarda oy konusu, karar konusu olamazlar. Yenilenme, demokratikleşme tutumumuzda samimiysek hiç olamazlar.

Gelelim marksizm ve sosyalizmle ilgili savlara:

1- Marksizmin eskidiği, değişen dünyayı anlatamadığı, anlatamadığı için de değiştirip dönüştüremiyeceği söyleniyor. Arkadaşlar, Marks, Engels 19. yüzyılda, Lenin de 19. yüzyıl sonlarıyla 20. yüzyıl başlarında yaşadılar. Marks, Engels zamanı sanayi ülkelerinde liberal kapitalizm egemendi. Liberal kapitalizmin başka adları da vardı: Klasik kapitalizm, "bırak yapsınlar, bırak geçsinler kapitalizmi", vahşi kapitalizm gibi. En doğrusu da bu sonuncusuydu. Zamanımızda her şey yenilendiği için isim de yenilenmiş, bildiğimiz vahşi kapitalizm "serbest pazar ekonomisi" oluvermiş. Kırk yıllık Yani'nin Kani olması türünden.

Lenin'in zamanında ise dünyaya vahşi emperyalizm egemendi. İşte marksizm bu koşulların tahlili ve binlerce yıldan bu yana gelen insanlığın bilim ve kültür birikimi temeli üzerinde doğdu. Bir yanıyla bir bilim ve bilimsel bir yöntem, bir yanıyla da ideoloji idi. Evrensel doğrular da içeriyordu, yerel ve güncel değerlendirmeler de. Yerel ve güncel değerlendirmeler yer ve zamanla sınırlı oldukları için, yer ve zaman değişince koşullar değişeceğinden elbette eskiyeceklerdir, bundan daha doğal ne olabilir ki. Marksizm canlı bir varlık olmadığı için onun eskiyen yanlarını yenilemek, içinde bulunduğumuz coğrafyanın ve zamanın koşullarını, onun evrensel doğruları temeli üzerinde ve de günümüzde bilim ve tekniğin insanlığa sunduğu tüm veri ve bulguları özünden algılayarak çözümleyip dönüştürücü çözümler getirmek marksistlerin görevidir.

Kısacası bir bilim olması nedeniyle yenilenme dinamiğini kendi özünde taşıyan marksizmin yenilenmek için yaşadığı zamanın bilimsel kazanımları ve koşulları temeli üzerinde bu dinamiği harekete geçirecek marksistlere gereksinimi var, yoksa karşıtlara değil. Ayrıca burjuva bilim adamlarının bir bilim olarak kabul ettikleri marksizmi marksistlerin reddetmesi anlaşılır şey değil. Burada işçi sınıfı öncülüğü sorununa da değinmek isterim. İşçi sınıfı öncülüğü Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in kafasından çıkmış bir şey değil, yaşamın içinden, gerçeğinden çıkarak onların bilincine yansıyıp oturmuştur. İşçi sınıfı 18. yüzyıldan bu yana ekonomik haklar ve demokratik hak ve özgürlükler savaşımında en ön mevzilerde savaşarak, kanlarını

akıtarak, akla sığmaz zulümlere uğrayarak kanıtlamıştır. Yiğit Zonguldak maden işçisinin, çoluk çocuk eşleriyle ekonomik ve demokratik haklar eylemi bunun son görkemli bir örneğidir.

2) İkinci sav, sosyalizmin iflas ettiği savı. Hayır arkadaşlar, sosyalizm iflas etmedi. İflas eden yanlış uygulamalar, tutarsızlıklar ve kapitalist düzenden sosyalizme taşınan pisliklerdir. Bu da doğaldır. Sosyalizmin ne ustası vardı, ne de modeli. Sınıflı toplum içinde ekonomisini geliştirip güçlendirmesi de olanaksızdı. Ne yapacaksa erki ele aldıktan sonra yapacaktı, hem erkini koruyacak, hem de ekonomisini kuracaktı. Kolay değil. Oysa kapitalizm, ta 12. yüzyıldan başlıyarak feodalite içinde ekonomik temellerini atmaya başlamış, ekonomik güç kazandıktan sonra da ancak 16. - 17. - 18. yüzyıllarda erke yönelebilmiştir. Tarih bize böyle söylüyor. Tarih bir şey daha söylüyor. Diyor ki, bir kez tarih sahnesinden silinen ekonomik düzenler bir daha temelli geri gelemezler. Eğer yanlışsa benim suçum değil. Ben tarihin yalancısıyım.

3) Üçüncü sav sosyalizmin barışla çeliştiğidir. Genel Sekreterimiz de TBKP İl Kongresinde Lenin'den savaş yanlısı bir alıntı aktardı. Kendileriyle konuşma fırsatı bulamadığım için bu alıntıyı nereden aktardığını bilemiyorum. Ama bildiğim bir şey var ki, o da Lenin'in barışçı olduğudur. Ve 1917 Büyük Ekim Devriminin bayrağında yalnız iş, ekmek, özgürlük değil, barış da yazılıdır. Sekterlerin tüm karşı koymalarına, suçlamalarına karşın eğer Brest-Litovsk Barış Andlaşması Lenin tarafından yapılamamış olsaydı devrim başarıyla sonuçlanamazdı. Devrimden sonra da gerek bizimle ittifak devletleri arasındaki barış görüşmelerinde, gerek Cemiyeti Akvam'da Lenin ve Lenin'in ölümüyle Sovyetler Birliği hep barıştan yana oldu. 2. Dünya Savaşı'nın patlamaması için de komünistler büyük uğraş verdiler. Savaş başladıktan sonra da dünyayı faşizm belasından kurtarmak için en büyük özveriyi gösteren, en ağır kayıplara uğrayan da dünya komünizmi ve Sovyetler Birliği oldu. Savaştan sonra oluşturulan dev dünya barış hareketi, Sovyetler Birliği ve dünya komünizminin girişim ve destekleriyle başarıldı ve komünistler de en ön saflarda yer aldılar. Birleşmiş Milletler örgütünde de sosyalist sistem hep barıştan yana tavır koydu. Yanlışlar yapılmadı değil, yapıldı. Ama yanlışlar yapıldı diye hep yanlışları öne çıkarıp doğru olanı, olumluyu yadsıyacak mıyız? Bundan dünya halkları ne kazanır, biz ne kazanırız? Hem sözü uzatmaya ne gerek var. 1980'lerde insanlığı nükleer savaştan ve dünyayı yok olmaktan kurtaran da sosyalizmin büyük özverisi, büyük insancıllığı oldu. Sosyalizm neden barıştan yanadır?

Taktik gereği midir barıştan yana oluşu? Hayır, kesinlikle hayır! Ekonomisi barışla gelişebileceği için; savaş araç ve gereçleri için bir kuruş dahi ayırmaması gerektiği için. Sosyalist ekonomi gelişmek için barışa, kapitalist-emperyalist ekonomi de savaşa mahkumdurlar, evet yanlış işitmediniz, mahkumdurlar. Bunun bilincinde olduğu içindir ki emperyalizm, sosyalist ekonominin gelişmesini engellemek için onu soğuk savaşa mahkum etti. Bunları Tez Komisyonu'na verdiğim yazıda daha ayrıntılı anlattığım için fazla üzerinde durmadan şu serbest pazara bir yol uğrayalım, ne var ne yok görelim:

4) Hepiniz biliyorsunuz, bu yakınlarda Genel Sekreterimiz, basın ve televizyonda yayınlanan röportajlarında serbest pazar ekonomisinden yana tavır koyarak bu bakımdan ANAP'a en yakın partiyiz dedi ve bir gün sonra gazetecilerin sorusu üzerine bunun kişisel görüşü olduğunu açıkladı. Hiç kuşkusuz herkes gibi bir genel sekreterin de kişisel görüşleri vardır ve olmalıdır da. Ancak arkadaşımız, böylesine önemli bir konudaki görüşlerinin, genel sekreterlik gibi önemli bir konum söz konusu olunca, partimizi de çok yakından ilgilendireceğini düşünebilmeliydi, düşünememiştir. Çok yanlış yapmıştır. Çünkü bu durum, partimizde görüş zıtlaşmaları yarattığı gibi, dışımızdaki dost ilerici çevrelerde de çok olumsuz tepkilere neden olmuştur. Mümtaz Soysal, Melih Cevdet Anday, Oktay Akbal, Hikmet Çetin, Uğur Mumcu, Semih Günver, Memed Kemal, Hasan Cemal ve daha anımsıyamadığım pek çok tanınmış yazar ile bilim ve sanat adamının ağır eleştirilerini çekmiştir. Örneğin Semih Günver 21 Aralık 1990 tarihli Milliyet'teki yazısında, partimizi SHP'nin sağına, ANAP'ın soluna oturtmuştur. Az önce anlattığım gibi serbest pazar ekonomisi vahşi kapitalizmin, namı diğer liberalizmin yeni adıdır. Emperyalizm, pazar bunalımına düştüğü her keresinde, 19. yüzyıl sonlarında kendi elleriyle toprağa gömdüğü liberalizmi mezardan çıkartır, gönül alıcı isimler takarak gelişmekte olan ülkelere kalkınma reçetesi olarak sunar. Böylece bir yandan kendi sanayi ve ürünlerini yüksek kotalarla korurken, diğer yandan gelişmekte olan ülkelerin pazarlarına rahatça oturur, onların kanını iliğini emer. Dünyanın hiç bir yerinde serbest pazar ekonomisi yok, o halkları aldatan bir masaldan başka bir şey değil. Kaldı ki olsa ne yazar. 19. yüzyılda emekçilere kan kusturduğu için tarihe vahşi kapitalizm kara lekesiyle geçti. Ben bir komünist olarak böyle bir modelden yana olamam. Genel Sekreterimiz nasıl oldu, tartışmaya fırsat bulamadığım için, bilemem. Belki de pazar ekonomisini amaçlamaktadır. Doğal ki o zaman durum değişir. Çünkü pazar kapitalizme özgü

bir şey değildir, ondan önce de vardı, ondan sonra da olacaktır ve de sosyalist ülkeler deneyimleri gösteriyor ki olmalıydı da, olmalıdır da.

3)Emperyalizmin, soğuk savaşın sona ermesiyle, artık bittiği savına katılmaya da olanak göremiyorum. Yukarda anlattıklarımdan da anlaşılacağı gibi emperyalizm koşullara göre, bir bukalemun ustalığıyle renk değiştirerek sürmektedir. Dünyanın dörtte üçünü oluşturan gelişmekte olan ülkelerin akıl almaz borç yükleri bunun kanıtlarından yalnız biridir. Körfez bunalımı bahane edilerek Suudi Arabistan'a korkunç askersel yığınak yapılması da son bir kanıttır. Yalnız gerçeğin diğer yüzüne baktığımız zaman emperyalizmin, şimdi değil ta 1917 devrimi ve Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı ile ölüm sürecine girdiğini ve bu sürecin diğer ulusal kurtuluş savaşlarıyla geliştiğini de görmemek olanaksızdır. Ama ne var ki, ölmek öyle kolay olmadığı gibi emperyalizmde de hemen pes diyecek göz yok.

Konuşmama başlarken marksist-leninist olduğumu söylemiştim, sözlerimi bitirmekte olduğum şu sırada marksist-leninist olduğumu yineliyor ve diyorum ki, altını çizerek diyorum ki, marksist-leninist olmama rağmen ve de marksist-leninist olduğum için yenilenmeden yanayım. Her düzeyde, herkesle tartışılmasından yanayım, marksizmin.

Yine aynı nedenle isim kültüne karşıyım. Adı ne olursa olsun, tüm marksistlerin birliğinden yanayım. Ve madem ki Sosyalist Birlik Partisi son ve kesin biçimini alan tüzüğü ile marksistlerin partisi olmayı yeğlemiştir, o halde komünistlerin 70 yıllık barış, sosyalizm ve demokrasi savaşımı gelenek ve deneyimlerini oraya taşımaları orada sürdürmeleri gerektiğini düşünüyorum. Burada da gerçeğin diğer yüzünü görmek koşuluyla, o da şu: TBKP önüne bir misyon koyarak, 141-142-163. maddelerin kaldırılmasını sağlamak misyonunu koyarak kuruldu. O halde bu işlevini yerine getirinceye dek tüzel kişiliğini korumalıdır ve koruyacaktır.

Evet değerli komünist kardeşlerim, sözlerime son verirken emekçi halk kitlelerine ulaşmanın, onlarla kaynaşıp bütünleşmenin yolunun marksizm-leninizm ilkeleri, artı memleket koşulları yönünde marksizmin özgürce kimseyi karalamadan tartışılmasından ve marksist-leninist yeniyi bulmaktan geçtiğini yineliyor ve bu kürsüden hepinizi ve yiğit, özverili Zonguldak işçilerini saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Alkışlar...

Divan:

Bakırsan yoldaşa teşekkür ediyoruz.Söz sırası Ahmet Öztürk'te.

Ahmet ÖZTÜRK(Zonguldak):

Sayın Divan, değerli delegeler ve konuklar.

Benden önce konuşan arkadaşımın Zonguldak işçilerine duyduğu derin sevgiden ötürü teşekkür ediyorum. Selamlarını ileteceğim. Zaten kendileri de grevin başladığı 2. gün il kongremize katılmak için Zonguldak'a gelmişti. Orada grevci maden işçilerini ziyaret etme olanağını bulmuştu. Onlarla konuşma olanağı bulmuştu. Ben onun bu güzel selamlarını Zonguldak'taki arkadaşlara ileteceğim.

Değerli arkadaşlar, ben çok güncel olduğu için, bizzat içinde yaşadığım yer olduğu için, Zonguldak olayını değerlendirmek, oradaki gözlemlerimi sizlere aktarmak istiyorum, bir ölçüde ama şu önemli. Gerçekten işçi sınıfının politik partisi anlayışından gelen düz insanlar olarak, yinelenen, yeni düşünceler ortaya süren partimiz, bu olaylara nasıl yaklaşması gerektiğinin ilk örneklerini bence Zonguldak'ta vermeye çalıştı. Herhalde bu çalışmalarımız bir prototip oluşturacak. Bundan sonraki kimi çalışmalarımız da ilk yaklaşımları sunacak. Herşeyden önce değerli arkadaşlar; biz çalışma prensiplerimiz gereği, yaptıklarımızın çok büyük propagandasını yapmıyoruz. Oysa diğer yapılar, diğer sol örgütler, diğer tüm farklı kesimler yaptıkları en ufak şeyi abartıp, abartıp piyasaya sürüyorlar. Aynı şeyleri yapmış olsak bile bunları söylemek istemiyoruz. Böyle bir ihtiyacımız da yok. Onun için özellikle kamuoyunda partimizin tartışılır olması partimizi ekolojik olarak bir zora soktu. Zonguldak TBKP örgütünden söz etmiyorum. Bunu şurdan çıkartıyorum. Buraya gelen ya da daha önce İstanbul Kongresine gittiğimde ya da daha başka yerde yoldaşlarla karşılaştığımda şunu söylüyorlar: Diyorlar ki, Zonguldak'ta zor durumdaymışsınız. İşçiler size olumlu bakmıyorlarmış vs. gibi çeşitli sözler, düşünceler yansıtıyorlar. Arkadaşlar size şunu hemen açıklıkla belirteyim. Zonguldak'ta bugün siyasi yapılar içersinde, sol görüşlüler de dahil, tepki almayan ve bizzat oradaki işçilerin övgüsüne layık olan tek siyasetiz.

Alkışlar...

Özellikle solun genel hastalığından kaynaklanan faydacı yaklaşımlar ve maden işçilerinde 65 ve 68 olaylarından kaynak-

lanan provokasyon korkusu, ordaki bütün çalışmalar nerdeyse anti-sol bir havaya büründürdü. Partimizin dışındaki; biz böyle bir çalışma yapmadığımız için söylüyorum; yasal çalıştıkları için ismini vererek söylüyorum, S.P. de dahil diğer tüm sol örgütlerin, siyasi partilerin kişileri, bunu açıklıkla ifade ediyorum, işçiler tarafından kovalandı resmen. Yayın organları meydanlarda yakıldı. Çünkü, daha önceki mitinglerde ve olaylarda orada bulunan örgütler ya da diğer sol gruplar oradaki maden işçilerinin, oradaki işçi sınıfının genel durumundan farklı hareket ederek tepki aldılar. Ve onların bu aykırı tutumları maden işçileri arasında provokatif girişimler olarak nitelendi. Ve maden işçisinin psikolojik yapısında en büyük korkuyu provokasyon korkusu yarattığı için de bu tip çalışmalar tamamen provokatif çalışmalar olarak yorumlanıyor ve tepki alıyor. Ayrıca şunu da belirtmek istiyorum. Uzun yürüyüş sırasında tüm siyasi partiler en önde yürüyelim yarışı yaptılar. Hatta çok açık kendi gözlerimle tanık oldum. Bir siyasi parti ile diğer siyasi partinin milletvekilleri hangimiz önde yürüyeceğiz diye kavga ettiler. Başkan ve Sekreterimiz orada kısa bir ziyaret yapıldı. Başarılar dilediler ve kısa bir süre sonra -zaten yürüyüş te sona ermişti- oradan ayrıldılar. Başkan ve Genel Sekreterimizin bu tutumu sendika yönetiminde gerçekten çok olumlu takdir edildi. Ve tarafıma bildirildi.

Alkışlar...

Değerli arkadaşlar, kendimiz sözümüzü söyleyelim. Burda birçok işçi arkadaşımız var. Sendikalarda çalışan arkadaşlarımız var. Onların içersinde yoldaşlarımız var. Onlar da gayet açık biliyorlar. Sonuçta toplu iş sözleşmesi bir uzlaşma işidir. Uzlaşma görüşmeleridir. Her konuda ne kadar kavga edersek edelim, ne kadar şanlı direniş yaparsak yapalım, en sonunda bir noktaya geleceğiz, uzlaşacağız. Aslolan işçiler lehine en kısa zamanda yapılabilmesidir. En doğru zeminlerde, doğru şartlarda bugün maden işçilerinin direnişinde de hükümetin ve diğer işçi karşıtı güçlerin elindeki en güçlü silah, maden işçilerinin direnişine siyasi yapılar uzanıyor olması izleniminin yaratılmasıdır. Bugün hükümet de en büyük propaganda olarak bunu kullanıyor. Ve eğer gerçekten işçi sınıfına hizmet etmek isteyen herkes, gerçekten maden işçilerinin onur ve hak mücadelesine destek vermek isteyen herkes, hükümetin bu propaganda malzemesini elinden almak için mücadele etmelidir. Aksine faydacı tutumlarda en öne geçip, bu propagandaları güçlendirip kamuoyu nezdinde de maden işçilerinin direnişini küçültme onlara yardım etme adına onlara vurulabilecek en büyük darbedir.

Arkadaşlar, bugün Genel Maden İşçileri Sendikası yöneticileri bir haftadan beri Ankara'dadırlar. Yürüyüşü bırakın, gelin Ankara'da görüşelim, diyen Başbakan bir haftadan beri sendika yöneticileriyle görüşmemektedir. Akşam televizyondan azıcık izlemek olanağına sahip oldum. Çalışma Bakanı bunu zaman yokluğuna bağlıyor. Elbette ANAP yönetiminin ciddiyetsizliği bir yana arkadaşlar, solun, genel olarak ANAP karşısındaki tüm yapıların maden işçisine bu denli yüklenmesi onların mücadelesine sürekli bakması, onları pohpohlaması sendikanın manevra yeteneğini daralttı. Ona hareket alanı bırakmadı. Aslında Sendika yönetiminde Başbakanla görüşmenin ardından hemen yürüyüşe son verip Ankara'da görüşmelere başlama düşüncesi vardı. Fakat öylesine olay yüceltildi ki, genel olarak sol ve tüm muhalefet güçlerince maden işçisine, Sendika yönetimi o kararı yaşama geçirme cesaretini içinde hissedemedi. Çünkü şunu gayet iyi biliyorlardı ki, o kararı orada yaşama geçirmeleri durumunda herkes tarafından döneklikle, hainlikle suçlanacaklardı. Belki de tabanın nabzını elinde tutamayacaklardı. Bu konumdan ötürü yürüyüşü uzatmak, biraz daha orada kalmak zorunda kaldılar. Ve bunun doğal sonucu da.

Alkışlar..

Şaban TÖRE (İstanbul, konuşma hakkını konuşmacıya veriyor)

Yürüyüş kendiliğinden ya da hükümet zoruyla bitirilmiş izlenimi doğmuş, sendikanın pazarlık gücü zayıflamıştır. 5000 kişilik Mengen'de, 50.000 kişinin konaklama olanağı yoktu arkadaşlar. Kadın-erkek 50.000 kişi soğukta konaklayamazdı. En basitinden kirlenme, dışkı sorunu vardı. Yani bunlar ilk bakışta akla gelmeyen sorunlar. İnsanlar sokakta yatıyorlardı. Yakacak kalmamıştı ve artık oradaki çitleri yakmaya başlamışlardı. Bu da Mengen halkının tepkisine neden oluyordu. Sendika yönetiminin bu koşullarda almış olduğu geri dönüş kararı ise, sol engizisyonda, yargılanma ihtiyacı bile hissetmeden hainlik olarak nitelendirildi ve üzerinde çok durulan Genel Maden işçileri Sendikası Genel Başkanı sayın Şemsi Denizer'i sınıf mücadelesini terkedip Hükümete yalvarıp yakarma yolunu seçti diye basın açıklamaları yapıldı.

Değerli arkadaşlar, demin de söylediğim gibi toplu-iş sözleşme görüşmeleri uzlaşma görüşmeleridir. Sonuçta bir noktada uzlaşılacak. Ve bu uzlaşmada bir rol oynamak istiyorsak, gerçekten o uzlaşmanın en kısa sürede işçiler lehine sonuçlanması için kavga vermek gerekiyordu. Artık Zonguldak maden işçileri grevinde ortaya çıkan bir gerçek de 3. gücün yokluğu so-

runuydu. Dağ başında 50 bin kişi konakladı ve bir şart ileri sürüldü. Hükümet bir ön koşul uydurdu. Dedi ki, yürüyüş bitmeden ben kimseyle görüşmem. Bazı kişiler de oradan geri dönüşü ilk anda hemen kabullenemedi. Bu düşünce onlar için yenilgi olurdu ya da gerçekten geniş kesimlerin tepkisini üzerine çekmek gerekiyordu. Bu arada 3. güç olarak hükümetle sendika arasında arabulucu rolünü üstlenebilecek güçlerin gereksinimi en fazla hissedilen olaydı. Evet yaşasın maden işçisi, aslan kardeşlerim direnin, demek çok kolaydı. Bu çok basitti. Bu yapılabilir bir şeydi, ama bunu yapmak yerine, gidip Ankara'da bir takım girişimlerle Hükümetin o şartını geri çekmeye, Hükümeti maden işçileriyle uzlaşmaya zorlayacak bir 3. güç oluşturulabilseydi, çok daha verimli koşullarda maden işçilerinin toplu sözleşmesi bitebilirdi. Ve işte bu koşullarda kelimenin tam anlamıyla dağ başında yolda kalmış maden işçisine "Yaşasın Maden İşçisi, Direnin Aslan Kardeşlerim" demek Kutlu yoldaş'ın ifadesiyle tam bir işçi popülizmi demekti ve bu yapılmamalıydı.

Alkışlar...

Ve biz bunu başardığımıza inanıyoruz. Biz Zonguldaklı komünistler olarak, Zonguldaklı TBKP'liler olarak, Zonguldak'ta yarının SBP'sini oluşturucak insanlar olarak maden işçisi arasında başımız dik ve bu olayda bütün sola karşı tartışmalarda açık ve net konumlar alıp, görevlerimizi yapmış olmanın huzurunu içimizde duyuyoruz. Tüm yoldaşların da bu huzurda olmalarını diliyoruz. Elbette birçok şey yapılabilirdi. Elbette daha güzel gündeme gelebilirdi. Bunlar eksiklerimiz olabilir. Bunları değerlendirmeliyiz. Bunlardan ders çıkarmalıyız. Ve orada, işçi sınıfı yararına faydacılıktan uzak ve gerçekten maden işçisi sorunlarının çözümü doğrultusunda çözümler üretebilen insanlar olmanın huzuruyla olmalıyız. Hepinize teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Öztürk yoldaşımıza biz de teşekkür ediyoruz.Söz sırası Mehmet Toker'de.

Mehmet TOKER (Kocaeli):

Partimizin geleceğine ilişkin çeşitli yaklaşımlar var. Yenilgi politikası ile yaklaşımlar yanlıştır. Partimizin giderek daralması yenilgi politikası olarak değerlendirilmemelidir.

TİP-TKP birliği, TBKP'nin oluşumu sırasında dışında kalan yoldaşlar oldu.

TKP'den gelen bir insan olarak TBKP'nin kuruluş mantığı gerçeğini görerek TBKP'li oldum.

Birlik olayı sadece TİP-TKP birliği değildir, bu süreç devam etmelidir, diyen bir parti birlikten geri duramazdı.

SBP'nin kuruluşunu bir buruklukla değil, bir coşku ile karşılamak gerektiğini düşünüyorum. Yeni kazanımlar için SBP bir olanak, bir platform olacaktır.

Şu anki SBP oluşumu yeterli değildir, ancak onu canlandırmalıyız.

Yapacaklarımızı bugünün realitesine oturtmalıyız. Geçmişi ciddi bir şekilde eleştirmeden yarına yürümek mümkün değildir.

GYK'nın aldığı eğilim kararı konusunda SBP'ye karşı değilim, ancak alt organları olmayan bir yapı olarak kalması uygun değildir. Bu organlarda kalacak olan insanların SBP'ye katılamaması da kötü bir şey.

Alınan karar ambargo değildir. Herkesin kendi iradesi vardır. Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Teşekkürler Toker yoldaş. Söz sırası Mehmet Alçınkaya yoldaşımızda.

Mehmet ALÇINKAYA (Kocaeli):

Sayın Divan,
Değerli konuklar,
Değerli basın mensupları,
Sevgili delege yoldaşlarım,

Sizleri ve Kongremizi yasallaşma sürecinin başlangıcından bugüne değin Sargın ve Kutlu yoldaşların ülkeye döndükleri günden, tahliye oldukları güne değin yalnız bırakmayan, Partimizin önüne koyduğu Birlik-Yasallık-Yenilenme politikası doğrultusunda özverilerde bulunan, Partimizi Kocaeli'deki siyasi partilerle eşit düzeyli ilişkilere getiren Kocaeli'li komünistler adına coşkuyla selamlıyorum.

Yoldaşlar;

Bugün coşkuluyuz, sevinçliyiz, mutluyuz, gururluyuz. Çünkü biz komünistler 70 yıl sonra başkentimiz Ankara'da ilk

yasal kongremizi yapmanın haklı onurunu yaşıyoruz.

Bugün ülkemiz marksist hareketi önemli tarihsel dönemeçte bulunuyor. Bugünlerde tek tek hepimiz için, geleceğin umudu çocuklarımız için ve her şeyden önemlisi her şeyimizle bağlı olduğumuz sevgili ülkemizin geleceği için, kendi rollerimizle ilgili karar verme günleridir.

Bu önemli dönemeç noktasında toplanan Büyük Kongremiz Türk-Kürt iki ulusun komünistleri için tarihsel bir fırsattır. Bu fırsatı iyi değerlendirmeliyiz yoldaşlar!..

70 yıl boyunca biz komünistler, bir yandan kendi özgürlüklerimiz ve yasallığımız, bir yandan da ülkemizin barış, demokrasi, insan haklarına dayalı aydınlık ve güzel geleceği için mücadele ettik. Uğruna mücadele ettiğimiz değerler bugün dünyada tüm insanlığın ortak özlemleri olmaktadır.

Yoldaşlar,

Kongremiz, içinde yaşadığımız dünya ve ülkemizin önemli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu günlerde toplandı. Dünyamızda hızlı ve köklü değişimler yaşanırken, Körfez krizinin sonucu çıkabilecek olası bir savaş tehlikesi ve ülkemizin bir savaş tehlikesinin göbeğinde yer alması sorunu ile karşı karşıyayız.

Ülkemizin içinde bulunduğu çok boyutlu derin sorunlar ve dünyamızdaki hızlı çok yönlü değişiklikler, Türkiye'de köklü bir politik yenilenmeyi, demokratik yeniden yapılanmayı zorunlu kılmaktadır. Ülkemiz isteyen toplum değil, talep eden toplum sürecini yaşamaktadır.

Toplumun her alanında yıkıcı etkilerde bulunan zorlukları aşmak, toplumsal dinamizmin önünü açmak, ancak baskıcı ve otoriter rejime son vermekle ve köklü bir demokratikleşmeyle mümkündür.

Politik bunalımın, askeri müdahalelerle yol açtığı tahribatların giderilmesi, özgür düşünceye ket vuran tabuların yıkılması, demokratik rejimin bütün toplumu kapsayan geniş bir tabana sahip olabilmesi için, bütün olağanüstü yargılamaların sonuçlarını ortadan kaldıracak, politik tutukluları özgürlüklerine kavuşturacak şekilde bir genel affı, kapatılmış bütün siyasi partilerin üzerindeki yasakların kaldırılması, ceza yasasındaki 141-142-163. maddelerin kaldırılması, Kürt varlığının ve yasallığının tanınması, Kürt sorununun çözüm yollarının açılması, cumhuriyetin çoğulcu, katılımcı, demokratik yeniden yapılanması, sivil bir mutabakatın ifadesi olacak olan yeni bir anayasa, yeni bir seçim ve partiler yasası, özgür yurttaş girişimleri, dayanışma örgütlenmeleri, kollektif sorumluluk insiyatifleri, kendi haklarını

arama, haksızlığa karşı direnme yaşam bilincinin gelişmesi için çalışmak, toplumumuzun dönüşmesinde önemli rol oynayacaktır.

Bütün alanlarda tahakküm ve şiddete, sömürüye ve doğanın tahribine karşı aralıksız mücadele, devletin çağdaş yeniden yapılanması ve katılımcı demokrasi, demokrasi güçleri ile kurulacak diyaloglarla bağımsız düşünen, hakkını cesaretle arayan, hak insiyatiflerini destekleyen yurttaşlar olarak demokrasinin aktif bir gücü, toplumu bugünden dönüştürücü odakları olmalıyız.

ANAP iktidarının politikasına karşı yükselen barışçıl ve demokratik eylemler, günümüzde işçilerin son zamanlarda sık sık ve büyük ölçütlerde yapılan eylemlerinde kendini ifade ediyor. Ülke çapında bir günlük işe gitmeme eylemlerinde, Zonguldak maden işçilerinin Ankara'ya yürüyüşlerinde, yüzbinlerce maden, metalurji ve kağıt işçisinin grevlerinde de kendisini ifade ediyor. Aynı zamanda ülkemizdeki demokratikleşme süreci çelişkilerle dolu bir biçimde devam ediyor.

Ülkemizde; temel insan hak ve özgürlüklerinin eksiksiz yaşama geçmesi, düşünce, örgütlenme, bilgilendirme, vicdan ve din özgürlüğü, kadınların eşit haklılığı, sendikal haklar, çocuk hakları, toplantı ve gösteri özgürlüğü, devletin yurttaşlara işkence, baskı, terör, yıldırma uygulamalarına karşı, Doğu ve Güneydoğu'daki olağanüstü uygulamaların sona ermesi, sürmekte olan grevlerin başarıyla bitmesi için, aralıksız bir politik ve kültürel mücadele vermek, yurttaşların kendi sorunlarının çözümünde daha çok iktidar ve insiyatif sahibi olması sürekli amaç olmalıdır.

Yoldaşlar,

Ülkemiz, 12 Eylül rejiminin ağır sonuçlarını her alanda ağır bir biçimde yaşamaktadır. Rejimin ideolojik karakterini oluşturan 141-142-163. maddeler halen kaldırılmadı. Partimiz TBKP hakkında Anayasa Mahkemesinde kapatılma istemiyle açılan dava sürmektedir. Kürt halkı üzerindeki baskılar devam ediyor.

Düşünce ve inançlarından dolayı halen insanlar cezaevlerinde tutulmaktadır. Hükümetten bir ses yok.

Bugün ülkemizin temel sorunu demokrasidir. Demokrasinin temel sorunu ise, özgürlüklerin kazanılmasıdır.

Türkiye'nin temel hak ve özgürlükleri tanıyan, 12 Eylül'ü tüm sonuçlarıyla tasfiye eden yeni bir toplumsal sözleşmeye gereksinimi var. "Önce devlet" anlayışının yerini "önce yurttaş" anlayışı almalıdır.

Yeni toplumsal mutabakat, komünizm, Kürt sorunu, din ve vicdan özgürlüğü etrafındaki hukuki ve fiili yasak ve baskıların kaldırılması esas alınmadan sağlanamaz.

Mutabakat susarak ve bekleyerek sağlanamaz. Tek seçici devlet yanlılarına karşı, özgür yurttaşı savunanların ısrarlı ve sürekli bir barışçıl eylemcilik içinde olmaları gerekiyor.

Yoldaşlar;

Bugün biz kongremizde partimizin geleceği ile ilgili karar verirken, bir anlamda da tek tek bireyler olarak kendi politik geleceğimizle ilgili karar vereceğiz. Esas olarak politika yapmanın düne göre anlamının değiştiği günümüzde, politik mücadele artık hepimiz için tek boyutlu insan olmaktan çıkıp, çok boyutlu insan olmamızı zorunlu kılıyor. 21. yüzyıla girerken en heyecan uyandıran atılımlar, teknoloji sayesinde değil, insan olmanın ne anlama geldiğinin anlaşılması sayesinde gerçekleşecektir.

20. yüzyılı geride bırakırken bireyin kazanmış olduğu zafer tüm yönelimlere kaynaklık oluşturuyor. Bir sanat yapıtı yaratan, politik bir felsefe akımı başlatan, yeni girişimler kuran, arkadaşlarından ya da aile üyelerinden birini başarıya ulaştıran, yeni bir ülkeye göç eden, üstün bir cinsel deneyimi bulunan birey, toplumu değiştirmeden önce kendisini değiştirmesi gerektiğinin ayrımındadır artık. Değişiklikleri kurumlardan çok bireyler sürüklemektedir günümüzde. Toplumun temel direği ve değişimin temel birimi günümüzde bireydir. Çevre hareketi de, kadın hareketi de, anti nükleer hareket de farklı bir gerçek olasılığının bilincine varan bireyin önderliğinde gerçekleşmiştir.

Yeni Çağ hareketinin ilk ilkesi, bireysel sorumluluktur. Bireyleşme evrenselleşme ile el ele ilerliyor.

Yeni bin yılın eşiğinde bulunduğumuz şu günlerde, insanlar kendi politik kaderlerini belirlemede daha özgür, daha çok söz sahibi olacakur.

Kendi gerçeğimizi, geçmişi belirleyen etkenleri belirleyerek değil, geleceği yaratacak olan etkenleri belirleyerek yakalayabiliriz.

İşte yoldaşlar; Kongremizde komünist bireyler olarak kendi politik geleceğimize karar vereceğiz. Yeni politika bizden bir elmasın köşeleri gibi çok yönlü ve çok boyutlu insanlar olmamızı bekliyor.

Yoldaşlar; Bir yoldaşınız olarak ben Parti Meclisi kararını G.Y.K.'nın sunduğu biçimiyle bu perspektifler ışığında değerlendiriyorum.

Yasal bir parti olmayı başarmış TBKP, aynı zamanda toplumsal meşruluğunu da kanıtlamıştır, pekiştirmiştir. Kazanan bir partiyiz, kazanmış bir partinin üyeleriyiz.

Ancak yasal engeller ortadan kalkmış değil. En başta Anayasa Mahkemesindeki davamız sürmektedir. Bunun için yasaklara ve tabulara karşı mücadele etmek gerekiyor. TBKP yasal bir parti olmayı başarmış, SBP ise 15 Ocak'ta tüzel kişilik kazanmak için başvurusunu yapacaktır.

Yasallaşma ve birlik her ikisi de somuttur. Önümüzdeki en büyük sorun yenilenmedir. Bizse tek başımıza yenilenemeyiz. Bizlerin ve diğer marksistlerin yenilenmesi için TBKP'nin SBP'ne dönüşmesi hem zorunluluktur, hem de gerekliliktir.

Dil, din, cinsiyet ayrımcılığı yapmadan, Türk-Kürt bütün yurttaşları sınıfsız ve sömürüsüz bir evrene doğru cesur, ışıklı ve neşeli bir yürüyüşe çağıran SBP bizim partimizdir. Birlik Partisi'ne "bizim de partimiz" diyememenin birçok nedeni var. Ben önemli bir nedenin altını çizmek istiyorum.

Monolitik yapılar içinde insanların kendisini ifade etmesi için "Yaşasın marksizm-leninizm" demek yetiyordu. Ama çağdaş, çoğulcu ve katılımcı bir parti içinde insanların kendisini ifade etmesi zordur. Üretken olmak, katılımcı olmak zorunludur. Düşünüyorum ki, SBP'ye bu tepkinin nedenlerinden biri de kendini ifade edememe endişesidir. TBKP'nin SBP'ne dönüşmesi için PM eğilim kararına dayanan, GYK karar kasarısının Büyük Kongremizde karar olarak onaylanması bizim tarihsel sorumluluğumuzdur.

SBP marksistlerin, komünistlerin, sosyalistlerin ve marksist olmayanların da birlikte var olabilecekleri yenilenmeye açık, çoğulcu bir parti anlayışı içinde gerçekleşebilecek politika yapma olanaklarını bizlere sunmaktadır. SBP, kelimenin tam anlamıyla renkli bir parti olacaktır. Bunu bir düşünsel zenginlik olarak kabul etmeliyiz.

Kongremize başarılar dileyerek, Kocaeli'li yoldaşlar adına hepinizi selamlıyorum.

Alkışlar...

Divan:Teşekkürler Alçınkaya yoldaş.Sıra Hamdi Maskar yoldaşta.

Hamdi MASKAR (Doğal delege):

Değerli Divan,
Değerli misafirler,
Sevgili delege yoldaşlar;

Dünyamız bir altüst oluş döneminden geçiyor. Türkiye bunun dışında değil. TBKP Büyük Kongresinin, bu gelişmelerin

ışığında, ülkemizdeki demokrasi mücadelesine yeni ivmeler katacağına inancımı belirtir, sizleri saygı ve sevgiyle selamlarım.

TBKP Genel Yönetim Kurulu üyesiyim. Koşullarım elvermediği için çalışma raporu hazırlıklarına katılamadım. İçerik olarak onayladığımı belirtmek isterim.

Yoldaşlar,

Önce kendimi tanıtayım: Resmi kayıtlara göre 5.4.1946 Malatya doğumluyum. 19 yıldır -26 yaşındanberi- Federal Almanya'da işçi olarak çalışmaktayım. Ömrümün -fiziksel- en verimli çağını yurtdışında geçirdim. 11 yıldır güzel ülkeme -tatil yapmaya da olsa- gelemedim. Olanaklı olursa, şartlar elverirse yaşamımın bundan sonraki kesitini ülkemde geçirmek isterim. Bugün olamayan, çok istemelerine rağmen gelemeyen, -çeşitli nedenlerle- yüzlerce parti üyesinin duygularını dile getirmek için anlatıyorum. Binlerce yurtsever, aydın, demokrat ve sayıları iki milyon yediyüzbini bulan Türkiye insanının, üç aşağı beş yukarı aynı şeyleri düşünmekte olduğunu eklemek gerekiyor. Kim istemez kafa ve kol emeğini kendi ülkesinin kalkınması için harcamayı?

TBKP Büyük Kongresine katılabilme fırsatı bulduğum için çok mutluyum. Katılmayı canıgönülden arzulayıp da katılamayan yoldaşlarımı anmama müsade edin.

7 Ekim 1987'den bu yana geçirdiklerimizi şöyle sinema şeridi gibi gözlerimin önünden geçirdiğimde, bu güne kolay gelmediğimizi görüyorum. Türkiye demokrasi güçlerinin, sizlerin belirleyici tavır ve eylemlerinin yanısıra, yurtdışındaki "Kutlu ve Sargın'ın Dostları" adı altında, her mahkeme günü TC Konsoloslukları önlerinde çadır kurup uyarı nöbetleri tutan, bildiri dağıtıp toplantılar düzenleyen, uluslararası dayanışmanın örgütlenmesinde emeği geçen tüm parti üye ve sempatizanlarının katkılarını anmama müsade edin.

Bizleri, tekerlekli sandalyesi ile biran bile yalnız bırakmayan, değerli bilim adamı Prof. Server Tanilli'yi ve demokrat yurtsever aydınlarımızı buradan anmama müsade edin.

Ve son olarak 141-142-163 kaldırılsın, Kutlu ve Sargın'a ve tüm politik tutuklulara özgürlük, Kürt halkıyla dayanışma belgileriyle bizleri yalnız bırakmıyan, mahkeme günlerinde Ankara'ya kadar gelen; kilise papazından insan hakları savunucularına, yeşilinden komünistine, sendikacısından aydınına kadar bugün de aramızda olan diğer uluslardan dostlarımızı anmama müsaade edin.

Sevgili yoldaşlar,

Resmi istatistiklere göre Türkiye nüfusunun %20'si -her

beş kişiden biri- değişik tarih ve sürelerle geçim derdinden yurtdışında bulunmuştur. Bugün 2.700.000 insanımız yurtdışında bulunmaktadır. Bunların büyük kesiminde kalıcılaşma eğilimi giderek artmaktadır. Dün, Türkiye'de "yaturım" yaparken bugün Avrupa ülkelerinde buna yönelmişlerdir. Tüm bunlara rağmen Türkiye ile ilişkileri kesilmemekte ve gelişmeleri yakınen izlemektedirler.

12 Eylül 1980 sonrası 14.000 TC vatandaşı yurttaşlıktan çıkarılmış olup, ülkesine gelmek isteyenler sınır kapılarında geri çevrilmektedir. Partimiz, -yarın birlik partisi- (adı ne olursa olsun) bu insanlara -bize- sahip çıkmalı ve özgün politikalar geliştirmelidir. Salt parti üyelerine değil adı geçen 2.700.000 yurttaşına sahip çıkmalıdır.

Sevgili yoldaşlar,

Dün burada, konuşan siyasi parti temsilcilerinin çeşitliliği beni sevindirdi. Ülke sorunlarının çözümü, demokrasinin korunup geliştirilmesi tam da böyle geniş katılımlarla olanaklı. Mutabakatların oluşabilmesi de birbirimize tahammül edebilmekten geçmektedir.

Ancak, öyle sorunlarımız var ki -yurtdışında yaşayan bizler açısından- hiç de geniş mutabakat gerektirmiyor. Hükümetin doğrudan çözebileceği sorunlar. Konuşmaların ve vaadlerin samimiyetini ve inandırıcılığını somut adımlarla kanıtlamak gerekir.

Turizmin gelişmesi -döviz girdilerinin artması- için milyonlarca harcama yapılırken, ülkeye turistlerden çok daha fazla döviz getiren bizlere, konsolosluklarda ve gümrük kapılarında yapılan haksız uygulamaların çözümü, doğrudan hükümetin yetkisi ve olanakları dahilindedir. Başımdan geçen bir olayı özetliyerek anlatmak istiyorum: TBKP kurucuları arasındayım. Bunun için gerekli olan nüfus cüzdanı sureti çıkartmak üzere 1990 Mayıs sonlarına doğru idi, Düsseldorf başkonsolosluğuna gittim. Sıra beklerken -sonradan başkonsolos olduğunu öğrendiğim- biri kolumdan tutup çekti ve "Biz senin işini yapamıyacağız galiba, aşağıya kadar gelir misin?" dedi ve aşağıya indik. İkisi sağımda, ikisi solumda yer aldı koruma görevlilerinin. Başkonsolos karşımda başladı sorgulamaya:

-"Türk devletini yıkmaya yönelik çalışmalar yapanların işlemlerini yapmam!"

-"Türk devletinin değil Türkiye Cumhuriyeti'nin derseniz doğru olur sanırım."

-"Öyle diyelim birşey farketmez. Anlatın bakalım, siz PKK'lısınız, aşağıda eylem yaparken ben pencerede izliyordum."

-"Aşağıda eylem yaptığım doğru, bir kaç kez çadır da kurduk. TC Devletini yıkmaya yönelik bir faaliyetimi gösteremezsiniz. Ama devleti yöneten hükümetin politikasına karşıyım. Bildirilerde adım ve adresim yazılı idi. Yanlış bir enformasyon almışsınız. Ben TBKP üyesiyim."

-"O zaman başka, madem Kürt değilsiniz, o zaman çıkın yukarı işinizi yapsınlar."

-"Bir dakika beyim. Ben Malatyalıyım ve Kürdüm. TC'nin vatandaşıyım. Siz benim de işimi yapacaksınız."

-"İşleri karıştırma."

-"Ben birşeyi karıştırmıyorum."

30 dakika süren bir tartışmanın özeti bu. Sonunda işlemleri yaptırıp ayrıldım. Hükümet çeyrelerine buradan soruyorum. Konsoloslukların görevleri bu mudur?

Evet sayın konuklar, sevgili arkadaşlarım: Görevleri, TC yurttaşlarına hizmet vermesi gereken konsolosluklarımız, sorguya çekildiğimiz, pasaportlarımıza el konulan ve hatta dayak bile yediğimiz kurumlar haline getirilmiştir. Konsoloslukların asli görevlerini yapmak üzere yeniden yapılanması, pasaport ve işlem harçlarındaki bariz yüksekliğin giderilmesi, askerlik bedelinin kaldırılması, ilk ağızda hükümetten beklediğimiz asgari taleplerimizdir.

İki Almanyanın birleşmesi ile varolan yabancı düşmanlığı artacaktır. Bütün Avrupa ülkeleri vize uygulamaktadır. Bütün bunlar 12 Eylül ve sonrasının hediyeleridir. Demokrasinin tüm kurum-kuralları ile uygulandığı bir ülke vatandaşı olarak başımız dik gezmek istiyorsak suç mu?

Yoldaşlar, birkaç söz de yenilenme üzerine söyleyip konuşmamı bitirmek istiyorum. İnsanlığın kurtuluşu ya da son durağı kapitalizm değil. Bugün Federal Almanya'ya 5 yeni eyalet katıldı. Eski Demokratik Almanya'dan insanlar ellerinde birikmiş paralarını harcayarak "cicim ayı"nı yaşıyorlar. Sıcağa kar dayanmaz misali, bu birikimler bitip, bu güne kadar bilmedikleri işsiz kalma vb. olaylarla karşılaşınca ne yapacaklar bilmiyorum.

Her yeni'nin bir geçmişi olduğunu unutmadan geldiğimiz noktayı iyi analiz edebilirsek yanlış yapmayız sanırım. Geçmişi inkâr ederek bir yere varılamıyacağı gibi, tek başına geçmişe sarılarak da sağlıklı sonuç alınamıyacağına inanıyorum. Genel Başkanımızın söylediği gibi ben de, TBKP'nin bu haliyle sürmesinden yana idim. Yukarıda saydıklarımızın gerçekleşmesi, ülkemizin geldiği bu noktada, daha ileri gidebilmesi için geniş birliklerin oluşması zorunlu.

Yurttaşlıktan çıkartılanların özgürce ülkeye döndüğü, Kürt halkının demokratik haklarının tanındığı, demokrasinin gelişip boy attığı bir ülke vatandaşı olarak, Avrupa ülkelerinde başımız dik dolaşacağımız günlere olan inancımla hepinizi saygı ve sevgiyle selamlar, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Maskar yoldaşımıza teşekkür ediyoruz. Söz sırası Uğur Yüzbaşıoğlu'nda.

Kongre delegesi olmayan Uğur Yüzbaşıoğlu'nae daha önce oylanıp kabul edilen önerge uyarınca konuk olarak söz verildi.

Uğur YÜZBAŞIOĞLU:

Komünistlerin bu ülke forumunda konuşmaktan sevinç duyuyor ve kongreyi selamlıyorum.

Yasakların, tabuların karşısında yer almak, aykırı ve genççe bir tavırdır. Partimizin böylesi bir politik yaklaşım içinde olması, özgürleşmenin takipçisi olması, yenilenmenin, genç kalmanın en önemli belirleyicisidir. Bugün bir gençlik hareketi, ülkemizde yasaklara ve tabulara karşı olduğunda bir anlam kazanacaktır.

Kongre Çalışma Raporunun değerlendirilmesini gençlik açısından yaptığımızda, TBKP'nin gençliğe yönelik çalışma ve görüşlerinin değerlendirilmediğini görüyoruz. Raporun yazılması sürecinde gençlerin görüşleri alınabilseydi, önümüzdeki SBP sürecine yönelik kendi özgül sürecimizin derslerini çıkarabilirdik. Partinin yaşadıklarıyla birlikte gençliğin politik çalışma dışı kalmayı tercih etmesi katılımımızı sınırlayan temeldir. Yine de buradan birlik sürecinin gençlik açısından gelişimini değerlendirdiğimizde, temel sorunlardan birinin de Partinin gençliğin her türlü adımını denetleme ve onu kendi doğrultularında yönlendirme olduğunu gördük. Ve diğer yandan yapmaya çalıştığımız şeyler birlik gündemi ve yenilenme sürecinde, yenilenemeyenlerin kurbanı oldu. Gençlik, her ne şart altında olursa olsun kendi gündemini, kendi hedeflerini gerçekleştirmenin takipçisi olmalıdır. Partilerin genel hedefleri için çalışmak, partili olmanın kıstası olsa da, gençlik bu genel hedefleri kendi özgül durumuna göre değerlendirebilmeli ve bağımsız davranabilmelidir.

Eğitim süreci insanların yığma bilgilerle dün dünyaya atıldığı, tektipleştirici, uyumlaştırıldığı bir dönem haline gelmiştir. Oysa, burada önemli olan düşünme ve bilgiye ulaşma yönteminin öğretilebilmesidir. Gençlik şekillendirilecek, biçimlendirilecek birşey değildir. Kendine özgü değerleri olan, çağı, insanları ve günlük yaşamı yeni bir bakış açısına göre değerlendirecek kavrayış ve anlama çabasıdır. Bu çabanın her yaşlı kuşağın oluşturduğu ve bağlandığı değerler sistemiyle çatışması, reddetmesi ve yerine kendi oluşturdukları değerleri hakim kılmaya yönelmesi doğaldır. Bir özgürleşme hareketi olarak gençlik hareketinin politik yönelimi, insanın özgürce gelişmesi ve yaşaması için kendi kuşağının toplumsal gelişmeye katkıda bulunmasıdır.

Bu katkı bir parti ya da örgütün gençlik içindeki unsurlarının değil, toplumsal bir kesim olarak ancak gençliğin olabilir. Bu anlamıyla gençlik içinde çalışma gibi bir kavram reddedilmelidir. Gençliğin varolan hareketliliğine, etkinliklerine katkıda bulunabilmek ve birlikte sorunların çözümlenmesinde birşeyler yapılabileceğini görmek zorundayız. Bu bir toplumsal kesimin kendi sorunlarının çözümünde bir seçenek olması anlamına gelmiyor. Yoksa onlar adına, onlar için çözümler üretmemiz anlamlı değildir artık.

Yaşanan Körfez krizi için de birkaç şey söylemek istiyorum. E. Fromm'un bir sözü var. "Yaşamdan yana olan herşey iyidir, ölüme hizmet eden herşey kötüdür" diye. Biz tercihimizi yaşamdan yana yapmak istiyoruz, ölümden yana değil. Yani yaşamak istiyoruz.

Gençliğin toplumda varoluş tarzını kısa yoldan belirlemek olanaklı değilse de model olmanın ötesinde bir tarz olarak "bağımsız gençlik çevresi" gençliğin kendini toplumsal sorunların çözümünde ifade etmesinde oldukça önemlidir. Herşeyi sorgulayan, tartışan, önüne koyduğu sorunları hiçbir politik, teorik sınırlamayı tanımadan değerlendiren, çok yönlü demokratik katılımı esas alan bir hareketliliğin, uzun vadede toplumda kendini ifade etmesi "ulusal gençlik örgütlülüğüyle" olanaklıdır. Bağımsız gençlik hareketi, gençliğin kendi sorunlarını kendi adına çözeceği bir ulusal örgütlenme hedef alınarak kurulmalıdır.

Gençliğin, siyasal partilerin çözmesi gereken sorunu ise; siyasal katılımdaki sınırlamaların kaldırılması, öğrencilerin önceden izin almaksızın, istedikleri derneğe ve partiye üye olmasının sağlanmasıdır.

Önümüzdeki günlerde kurulacak olan SBP'ye bir mesaj verirsek: Gençlik yıkılan ütopyaların yerine yenilerini üretebi-

lir. Gençliğin kendini geliştirmesi politika yapabilmesi için olanaklar sağlayın, ya da bunun yolunun açılmasında çaba sarfedin. Olanak açmanın dışındaki belirleme, kendi hegemonyası altına alma çabalarının tepkiyle karşılanacağını bilerek, değme noktalarını yitirmeden politik birikimi aktarma, paylaşma kanallarını her zaman açık tutmaya çaba sarfetmelidir... Noktalanan bir çalışmadan yeni, daha farklı bir sürece geçiyoruz. Her başlangıç gibi, sorunlu ve karmaşık bir sürecin gençlik dinamizmi ve kararlılığıyla, örselenmemiş deneysizliğiyle, hızlı ve coşkulu gelişmesini diliyorum.

Alkışlar...

Divan:

Yüzbaşıoğlu yoldaşa teşekkürler. Söz sırası Adem Demirbilek yoldaşta.

Adem DEMİRBİLEK(Zonguldak):

Yoldaşlar,

Zonguldak Karabük'ten TKP oluşumunun ilk örgütlediği yörelerden birisi olan, mücadelesinde değerli yoldaşlarını şehit vermiş, yurtdışı çıkışlarının etkilerini hissetmiş, cezaevi ve 12 Eylül kıyımına uğramış, günümüzde de yenilenme fetişizmine kapılmadan doğru bildiği, marksizmin yıkılmaz temellerinde mücadelesini kararlılıkla sürdüren yoldaşlar adına, bu ilk yasal kongremizi, tanımı imkansız duygularımızla, geleceğimiz açısından iyi sonuçlar vermesi dileğimizle selamlıyoruz.

Yoldaşlar,

Partimiz 70 yıllık tarihin en olağanüstü, en kritik, belki de bir dönüm noktası olabilecek kongresini yasal olarak yapıyor.

70 yıllık zorla ililmiş bir gizlilikten sonra bu gün yasal ve açık olarak bu tarihsel kongremizi toplayabilmemiz ne kadar sevindirici ise, ayni şekilde parti yönetiminin kongre tezleri olarak yayınladığı tezler de o kadar düş kırıklığı yaratmıştır.

Biz tezlerin geniş bir tahliline girmeyeceğiz. Ancak bu tezleri TBKP'ye de yakıştıramadığımızı söylemeden geçemiyoruz. Çünkü; isminde komünist sözcüğü olan bir parti onu bitirerek, işçi sınıfının öncülüğünü reddederek bir yere varamaz.

Emperyalizm çağı bitti, teşhisiyle kapitalizm'le entegrasyon çabalarının arkasında ne yattığını anlamakta güçlük çekiyor ve buna karşı çıkıyoruz.

Önce şunu söylemek ve sormak zorundayız:

Parti yönetiminin hazırladığı bu tezler gerçekten tez midir, yoksa Partinin resmi görüşleri midir? Eğer tezse sayın Genel Sekreterin basında, televizyonda bunları Partinin resmi görüşü gibi sunmaya hakkı var mıdır? Bizce yoktur!

Bu tezlerin kime hitap ettiği de ayrı bir sorundur. Bir taraftan "Parti marksist olmayanların da ortak partisidir" diyeceksiniz, diğer taraftan, teorik bilinç düzeyi yüksek marksistlerin bile anlayamayacağı, ağır bir felsefe diliyle tez adı altında geleceğin program taslağını yayınlayacaksınız.

Bugün "Kuzeyden esen rüzgarlara bağrımızı kapadık" deniyor. Fakat tezlerden de anlıyoruz ki, Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov-Yeltsin ikilisinin görüşleriyle düşülen parelellik dikkat çekicidir. Ve pek öyle "Kuzey rüzgarlarına kapalı" olduğumuza inandırıcılık getirmiyor. Serbest piyasa ekonomisi demagojisiyle ANAP'la özdeşleşen bir görünüme gidilmesinin sorgulanması, bu salonda yapılmalıdır.

Şu iyi bilinsin ki, biz komünistler Komünist Partisi'nin feshine izin vermeyeceğiz.

Yoldaşlar, partinin yeniliği aramada bir öncü olması, yeniliği Türkiye özgüllüğünün diliyle ortaya sürmesi gerekirdi. Ama eksik olan bir şeyler var. Bu eksiklik Türkiye gerçeğini atlamaktan ileri geliyor.

Yoldaşlar,

Size Karabük çelik işçisinden ve Zonguldak maden işçilerinden de selam getirdik. Bütün küstürülmüş, TBKP oluşumunun içinde ve dışında kalmış, eski misyonumuzdan gelen arkadaşlar, inanın en sorumluluk isteyen birimlerde büyük bir özveri ile görevlerini yerlerine getirme çabası içindeler. Dosta düşmana duyurun. Misyonu bitirilmiş TKP, Çelik-İş grevinde de, madencinin hak alma yürüyüşünde de başı çekiyor. Genel Sekreterimizin talihsiz açıklamasına rağmen şunu gördük ki; bizim sorunumuz legaliteye ulaşmaktan çok, eylemsizliğimiz ve kadrolarımızla diyalog kopukluğudur. Bir an evvel vazgeçmelerini sağlık veriyoruz.

Yoldaşlar, dünya değişiyorsa IMF'nin, emperyalizm'in baskıları hemen değişmiyor. Bütün eksikliğine rağmen SSCB'de kongre salonundaki Lenin heykeli kolay kolay değişmiyor.

Tezlerin aksine bizce "sorun tarihte kimin haklı kimin haksız olduğunu" tescil etmekte yatıyor. Bunu bir saplantı olarak alsanız da almasanız da, eksikliklerimize rağmen biz tarih önünde haklıyız, kimse bir yerlere yaranma içgüdüsü ile bir gerçekten kaçmasın.

Sonuç olarak diyoruz ki;

1-Komünist Partisi işçi sınıfının öncülüğünü reddetme hakkına sahip değildir.

2-Emperyalizm bitmemiştir, emperyalist sömürü devam etmektedir.

3-Partimizin feshedilmesine karşıyız. Sosyalist Birlik Partisi ile seçimlerde güç birliği yapılabilir.

4-163. madde konusu bizim işimiz değil.

5-Yenilenmenin gerekliliğine inanıyoruz. Ancak tezlerdeki düşüncelerin bir yenilenme değil, fetişizm haline geldiğine inanıyoruz.

6-Geçmişi inkâr yanlıştır. TBKP bile geçmişin mirası üzerinde oturuyor. Demokrasinin ve yenilenmenin üretim birimlerinden başlayacağı inancını taşıyarak, burada son olarak şunu eklemeden geçemiyeceğiz. Kongre salonunun girişinde geçmişten günümüze kadar partinin illegal-legal çıkardığı yayın organlarının bir kronolojik sıra içersinde resimlerini gördüm. Kıvanç duydum. Ancak Yeni Çağ ve özellikle TKP'nin yayın organı olan, Atılım gazetesini göremedim. Kendi kendime bir hatadır bir eksikliktir, bir atlamadır, yahut unutulmuştur şeklinde düşünmeye çalıştım. Fakat öyle bir olay oldu ki Atılım dergisinin oraya asılmamasının esas nedeninin bir dönemi unutturmak ve bağı koparmak için asılmadığı kanısına üzülerek vardım. Bu kanımı pekiştiren olay şuydu:

TBKP kurucularından Behice Boran yoldaş'a saygımız sonsuz. Ölüm yıldönümünde gazetelerde, dergilerde büyük anma ilanları yayınlandı, yayınlansın, onur duyduk.

Ancak; hatasıyla sevabıyla Türkiye komünist hareketine damgasını vurmuş, TKP'nin Genel Sekreteri, Türkiye işçi sınıfının yiğit evladı "Laz İsmail", İsmail Bilen yoldaş'ı Zonguldak örgütü dışında genel yönetim de başta olmak üzere bir tek hatırlayan çıkmadı. Özellikle bu kadar mı vefasız olduk, birlik sorunu, yozlaşma bizi, eski en yiğit yoldaşlarımızı unutmaya kadar götürecek bir vefasızlığa mı ulaştırdı?

Fakat bizler söz veriyoruz. Atılım'ları, Laz İsmail'leri ne unutacağız, ne de unutturacağız....

Bu düşüncelerle Büyük Kongreye başarılar diler saygılar sunarız.

Alkışlar...

Divan:

Demirbilek yoldaşımıza teşekkür ediyoruz.Sıra İsmet Erol yoldaşımızda.

İsmet EROL (Doğal delege):

Sayın konuklar, değerli basın, kıymetli Türkiye Birleşik Komünist Partisi Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Sevgili yoldaşlarım!... Hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Ben Sadun Aren hocamın, üç 25 yaşındaki kardeşimiz Aziz Nesin'in, yoldaşlarım sayın Genel Başkanımız Nihat Sargın'ın, Genel Sekreterimiz Haydar Kutlu'nun konuşmalarını dinledikten sonra konuşmak istemiyordum.

Sadece yerli burjuva basınındaki bazı yazarlara Batı iletişim araçlarının marksizm leninizm öldü çağırtkanlığına seslenmek istiyorum ve de soruyorum.

Marks, Engels, Lenin öldü. Fakat felsefeleri ile aramızda yaşadıklarına somut örnekler vermek istiyorum.

Dünya tarihine belirli zamanlarda marksizm ve sosyalizm damgasını vurmadı mı? Örneğin: Paris Komününden, Ekim devrimine, Hitler faşizminin yakılışından, savaşsız bir dünyanın kapılarının açılmasına ve hatta 1991 Ocak ayı başındaki Zonguldak maden işçilerinin görkemli ve kararlı Çankaya'ya yürüyüşlerine kadar uzanan hareketlerde, marksist geleneklerin felsefesi yatmıyor mu? Çünkü marksizm gerçeğe, iyiye, güzele bağlılık demektir. Bu doğrultuda da dünya ülkelerinde tüm sosyalist değişimlerde duvarlar insan hak ve özgürlükleri, demokrasi doğrultusunda yıkılırken, Batı ülkelerinde de çağdaşlaşan dünya insanlığının istemlerine engel olan savaş, silahlanma, demokrasisizlik, özgürlüksüzlük, doğayı tahrip gibi engellerin de duvarları yıkılarak AGİK anlaşması gerçekleşmiyor mu? 24 ülkenin temsilcisi bu anlaşmaya imza attı. Bu durum dünya insanlığı için büyük bir kazanım, sevindirici bir durum değil midir? Yeter ki uluslararası bu güzel anlaşmalar Türkiyemizde olduğu gibi, buz dolabına kaldırılmasın, hemen uygulanmaya konsun, anayasalar değişsin. Faşist Mussolini İtalya'sından alınan ceza yasaları kaldırılsın, insanlar işkencelerden kurtulsun, hak ve özgürlükleri verilsin, anadillerini konuşabilsinler, çocuklarına istedikleri isimleri koyabilsinler.

Değerli arkadaşlar!...

Dünyada yıkılan duvarların gelişmelerini hafifletmek için, silahlanmadan, savaştan yana güçler Körfez krizini gündeme getirdiler. Çağdaşlaşan dünya insanlığının mutluluk istemlerini Orta Doğuya sıçratmamak için kendi yaşam ve saltanatlarını daha da güçlendirip sürdürmeleri pahasına Krizi savaşa dönüştürmek istiyorlar. Fakat buna muvaffak olamıyacaklardır..

Çünkü dünya insanlığı barıştan, özgürlükten, demokrasiden, silahsızlanmadan yanadır. İşte somut örnek; Türkiye insanları kesinlikle savaş istemiyor. Hele hele silah tekellerinin baskısı ile kararlar alan Nato'nun istemleri olan savaşa hayır diyor.

Çünkü Kore'de Vietnamda çocuklarını, kocalarını, babalarını kaybedenler yeteri kadar derslerini aldılar.

Örneğin: Alınacak bir kaç milyon kredi ve yardım için Koreye 5 bin, 5 bin Mehmedimizi gönderdik. 5 er, 5er Kore topraklarına elbise ve postalları ile gömdük. İsmine de şehit dedik. Şehit, vatanına saldırıyı göğüslerken ölene denir.

Kore'den sağ dönenlere de bende olduğu gibi birer kart verip ismine gazi denildi. Belediye otobüslerini ücretsiz yapılar. Alınan milyonlarca kredi ve yardımlarla bazı kişiler köşeleri döndüler. Benim gibi yurtsever subay ve assubay da bir karış toprağı olmayan vatanını, vatanım diye 30 sene bekledi. Bundan da gurur duyduğumu ifade ederim.

Savaşı insanlık için isteyen yetkililer ve hükümetler, öncelikle insanlara iş, ekmek, özgürlük versinler. Ana dillerini konuştursunlar. Açız diyen maden işçilerini bir lokma ekmek için yüzlerce kilometre protesto yürüyüşü yapmaya mecbur etmesinler. İnsanları KDV ve fonların altında inim inim inletmesinler.

Kıymetli yoldaşlarım!...

Bu gelişmeler doğrultusunda partimiz Türkiye Birleşik Komünist Partisi çok güzel bir halkayı yakalayarak duvarların yıkılması gelişmelerinde, kendi önündeki duvarı da yıkarak 8 Aralık 1989'da özgürlük istemiyle yaşamına başladı. 4 Haziran 1990'da yasallığını kamuoyuna sundu. Toplumdan kabul görerek bu büyük yasal kongresine kadar geldi.

Fakat yıktığı yasak duvarının enkazı henüz temizlenmedi. Bu enkazın temizlenmesi için 70 yıllık Türkiye tarihine bir göz atalım:

Cumhuriyetin ilanı ile Osmanlı devletinin toprakları, Osmanlı paşa ve bürokratlarının eline geçti. Türkiye'de ağalık hızla yükseldi. Bu duruma halk yer yer tepki gösterdi. Bunu komünistler yapıyor diye komünistler katledildi. İtalya'dan faşist Mussolini hükümetinden ceza yasaları alınıp uygulanmaya başlandı.

1936'da da 141-142 ceza maddeleri de yine İtalya'dan alınarak, marksistlerin, leninistlerin üzerine acımasızca çullanıldı. Dayım çocuklarının ismini Nazım Hikmet koydu diye aynı yıl 4 sene ceza aldı. İşte o yıllarda ben de 8 yaşında idim. Dayımın çorbasını hapishaneye ben götürürdüm. Dayım saz ozanı idi. Nazım'ın mısralarını dayımın sazından dinlerdim. Yine o

yıllarda Hitler faşizminin kudurduğu yıllardı. 2. Dünya Savaşı hazırlık yılları idi. Türkiye'de de halk günbegün perişan oluyordu. Tefecilik gelişiyordu. Ağalar tarafından halkın elindeki toprak, mal, altın yok pahasına alınıyordu. Erkekler askere alınıyor, kadınlar perişandı. 1950'li yılların başında Demokrat Parti iktidara geldi. Kapitalist devletlerle ilişkiler başladı; marksist leninistlere bir çullanma daha oldu. Dışarıdan her ne pahasına olursa olsun krediler alınıyor, halk işçisiyle, köylüsüyle, memuru ile bir köle gibi görülüyor, hükümet yandaşları hızla köşe dönüp milyoner oluyorlardı. Hatta zamanın başbakanı Menderes memura, aydına kravatlı dilenciler diyordu. İşçinin de hakkını hiç vermiyordu.

1960 darbesiyle Menderes hükümeti yıkıldı. Halkın ve işçi sınıfının ağzına bir parmak bal süren Türkiye Cumhuriyetinin ikinci anayasası gerçekleşti. Fakat faşist yasalar olduğu gibi kaldı. Türkiye İşçi Partisi kuruldu. Halkla bütünleşen politikalar üretiyordu ama burjuvazi çok rahatsız oluyordu. 12 Mart geldi tekrar marksistlerin üzerine Türkiye solu diye çullandı ve gerici faşist sağ odaklara hedef gösterdi. Sağ terör hızla yükselmeye başladı. Kapitalizm palazlanmaya başladı. Halktan yana ekonomik düzen iyice bozuldu. İMF yardımı dayatmaları ile 24 Ocak 1980 kararları gündeme geldi. Fakat bu kararları o günün iktidarları uygulama gücüne sahip değillerdi. Terörü bahane eden 12 Eylül askeri darbesi ile işçiyi köylüyü susturup, marksist düşünceyi yok ederek 24 Ocak kararlarını uygulayacaklardı. Bu Ocak kararının mimarı da MESS Başkanı Özal'dı. Çeşitli eğilimlerden sonra parti kurdu ve başbakan oldu.

Bütün amaçları marksistleri Türkiye'den yok edip, kapitalizmle iç içe olan işçi sınıfını sindirip, bilinçsiz bırakıp, korkutarak sömürülerini artırmayı amaçlıyorlardı. Fakat bu mümkün değil. Kapitalizm var oldukça biz tulumlular da var olacaktır. Onun felsefesi de marksizmdir.

İşte yoldaşlarım, bu Büyük Kongremizde öyle kararlar almalıyız ki, burjuva her on yılda bir çullanıp bizleri büyük kayıpların üzüntüsüne bırakmasın.

Masaya yatırdığımız 141-142-163 ve çevresindeki faşist ceza yasalarını tarihin çöplüğüne atmadan, Anayasayı insan hakları ve AGİK anlaşmaları doğrultusunda ameliyat etmeden masanın başından ayrılıp tümüyle gitmemeliyiz.

Evet Sosyalist Birlik Partisi'nin İkinci Kurultayı, sonuç bildiri kararları, biz Türkiye Birleşik Komünist Parti'lileri büyük güvenceye sürükledi.

Bu doğrultuda Sosyalist Birlik Partisi'nin içinde olmamak mümkün değil. Kıymetli Başkan ve Genel Sekreterimizin değişik yerlerde konuşmaları hepimizin çalışma alanımızı genişletmiştir. Bunları anlamayan bir köşe yazarımız Haydar Kutlu'yu yağcılıkla itham ediyor olmakla, kendisi başka odaklara yağcılık yapıyor diyeceğim.

Sayın Sadun Aren hocamın SBP'sinin Birinci Kurultayı'nda yaptığı tavsiyeyi hatırlatacağım.

Marksizmi iyi öğrenelim, iyi geliştirip yenileyelim. Çünkü doğru orada, iyi orada, güzel oradadır sözünü unutmayalım.

Bu duygularla TBMM'sinin İnsan Hakları Komisyonuna sesleniyorum. AGİK Anlaşması yeni. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 42. yaşını tamamladı. Bu anlaşmalar doğrultusunda parlamentodan yeni yasaların oluşmasını, eski yasaların atılmasını taleplerinize sunuyorum der, siz dinleyenlere teşekkür eder, Büyük Kongremiz hepimize hayırlı olsun diyorum. Nazım'ın ve hepimizin bir özlemini hatırlatıyorum.

"Bir ağaç gibi tek ve hür
Bir orman gibi kardeşçesine
Bu hasret bizim"

Dostlar, İşte SBP'si bu hasretimizin küçük ormanıdır.

Alkışlar...

Divan:

Erol yoldaşa teşekkürler.Sururi Demirtaş yoldaş

Sururi DEMİRTAŞ(İstanbul):

Değerli arkadaşlar,

İstanbul kongresinde de bugün olduğu gibi, bilhassa sayın Kutlu oldukça fazla eleştiri aldı. Eleştiriler, genellikle sayın Kutlu'nun bu kadar kısa sürede gerçekten birbirine yakın olmayan düşüncelerini cesaretle açıklamasından kaynaklanıyordu.

Tabii biraz da, uzun süre birlikte yaşadığımız kitaplardaki düşüncelerin, durup dururken, kendi kendine değişmemesinin bizde yaratığı alışkanlıklardan kaynaklanıyordu. Günümüzde, toplumsal yaşamın tüm alanlarında, ivmesi sürekli artan bir değişim süreciyle, hızla yenilenen bir dünya'da yaşıyoruz. Yaşadığımız bu hızlı değişimin evrensel karakteri, yarının dünyasının nasıl olması ve nasıl kurulması gerektiği konusunda öne sürülen ve genellikle de ideolojik olan tüm önermeleri tartışılır hale getiriyor. Tartışılır hale getirmekle kalmadığı gibi, içinde bulunduğumuz günün bir gün sonrası için bile, nasıl bir önermede bulunmamız gerektiği konusunda da önümüze bir yığın sorun

koymaktadır.

Bu nedenle geçmişte söylenen veya yapılanlara, "3 ayda, 6 ayda ne değişti ki? Dün söylediklerinizin bugün tamamen tersini söylüyorsunuz" türünden eleştirilere katılmıyorum.

Özellikle -şimdilik kaydıyla da olsa- sadece sosyalist ülkelerde hızlı altüst oluşlara neden olan değişimin özünü kavramadan, karşılaşılan sorunları aşmak mümkün görünmüyor. Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmelerle, evrensel boyutlardaki tüm insani değerlerin ortaklaşa korunması, paylaşılması ve yeni değerler yaratılabilmesi için, tüm insanlığın işbirliği yapma olanakları alabildiğine artıyor.

Günümüz toplumlarında da buna paralel eğilimler gitgide yükseliyor.

Değerli arkadaşlar,

İnsanlar artık barış içinde, şiddetten arınmış, tüm sorunların diyalog yoluyla, kavgasız çözüldüğü, sadece insanı ve insanın geleceğini, insanın mutluluğunu ve insanın refahını hedef alan bir dünyada yaşamak istiyor. Bizim savaşımımızın hedefini de bu istemler belirliyor.

Değerli arkadaşlar,

Şu an bizim için sorunun en canalıcı yanı, böyle bir dünyanın nasıl adlandırılacağıdır. Bir sürü soru sorulabilir. Geleceğin dünyasında sosyalizm olacak mı? Evrensel demokrasi ancak sosyalizm ile mi mümkündür? gibi...

Sosyalizm, kendisini sürekli yenileyebilen ve toplumsal çelişkileri çözebilen, insanın mutluluğunu hedef alan bir sistem olarak kabul edilmesine rağmen, sosyalist ülkelerdeki gelişmelere baktığımızda, toplumdan gelen değişiklik ve yenilenme isteklerinin sistemi sarstığını ve sosyalizmin bu yetenekerini -sahip olduysa bile- yitirdiğini görüyoruz.

Sosyalizm artık, yenilenmenin özünü ve dinamiğini, kendi insiyatifi dışında gelişen ve yaptırım gücü çok yüksek olan toplumsal istemlerin dayatmasıyla kavramaya başlıyor. Şu anda da demokrasiye geçişin sancılarını yaşıyor.

Son günlerde sık sık tekrarlanan bir tekerleme var: Aslında batan sosyalizm değilmiş de, devlet sosyalizmi imiş. Buna, aşamalı inkar metodu da denilebilir.

Değerli arkadaşlar,

Doğrudan ve katılımcı demokrasinin gerçekleştiği, özgürlüklerin önündeki tüm engellerin kalktığı bir ülkede sosyalistler iktidara gelirlerse nasıl bir sosyalizmi yaşama geçireceklerdir? İktidardan indiklerinde (herhalde koltuğa yapışıp kalmayacaklar) sosyalizmden geri dönüş mü olacak?

Değerli arkadaşlar,

Artık sosyalistlerin iktidara gelebilmesi için demokrasinin zorunlu bir gelecek olduğu su götürmez bir gerçektir.

Ancak, doğal evrim yasalarını zorlayan, insanların ancak istemesi halinde kurulması mümkün olan sosyalizmin, doğal ve zorunlu bir gelecek mi, yoksa insanlığın tercih etmesi halinde ulaşılması mümkün olan bir gelecek mi, olduğunu tartışmamız gerekiyor. Ve bu tartışmaların ışığında savaşım hedeflerimizi belirlememiz gerekiyor.

Ülkemizin en acil sorunu olan demokratikleşmenin önündeki engellerin kırılması için, mücadelede birliğin alternatifi yoktur deniliyor. Ancak, geleneksel yapı ve anlayışlarımızdan olsa gerek, birliği teklik düzeyinde algılıyoruz. Ve insanlara tek bir parti çatısı altında toplanmayı öneriyoruz. O da yetmiyor partinin adını da Sosyalistlerin Birlik Partisi koyuyoruz. Tabii hemen arkasından karşı öneri geliyor: Eğer birlik olacaksa biz hazırız, isteyen bizim partimize gelsin deniliyor.

Aslında birlik anlayışlarında büyük bir farklılık olmadığı için, iki öneride de haklılık payı var. Ancak değerli arkadaşlar, bana göre önemli olan, birliğin tüm toplum bazında ele alınması ve demokrasinin tam olarak yerleştirilmesi amacına yönelik olarak toplumsal birliğin sağlanmasıdır. Demokrasiye ulaşmanın yolu, sadece örgütsel birlik değil, aynı zamanda toplumun örgütlenmesidir. Örneğin, sosyalistlerin örgütsel birliği, demokrasi mücadelesinde etkin olabilme açısından sosyalistler için önemli ve gereklidir. Ama yeterli değildir. Bu komünistler için de, sosyal demokratlar için de tüm politik görüşler için de geçerlidir. Çünkü, bilindiği gibi, katılımcı demokrasinin dinamik gücü sadece politik örgütler değil, bunlarla birlikte sivil toplum örgütleridir. Yalnız, şu çok önemlidir: Sivil toplum örgütlerini belirli bir ideoloji etrafında toplamak mümkün değildir. İlerde de mümkün olmamalıdır. Biliyorsunuz, devletin giderek küçülmesi gerektiğini ve devletin ideolojisinin olmaması gerektiğini söylüyoruz. Bu görüşlere ben de katılıyorum. İşte bu nedenle de, küçülen ve ideolojisi olmaması gereken devletin yarattığı boşluğu dolduracak olan -daha doğrusu doldurması lazım gelen- sivil toplum örgütlerinin de ideolojisi olmamalıdır.

Ancak bu, sivil örgütlenmelerin politika yapmaması gerektiği anlamına gelmemelidir. Aksine, bu örgütler politikanın merkezine oturmalıdır. Daha doğrusu, politika parti merkezlerinden kurtarılmalı, toplumsal yaşamın tüm alanlarına yayılmalıdır. Ülkemiz insanının örgütsüz yaşama geleneğini ve son yıllarda uygulanan depolitizasyonu kırmanın yolu da bu toplumsal

örgütlenmelerdir.

Bu örgütlerin politikasını ise, kucakladığı yığınların özgül istemleri belirlemelidir. Hiçbir siyasi partinin programatik istemi, yığınların özgül istemlerinin önüne konmamalıdır. Örneğin, ülkemizde tüketiciyi koruma amaçlı bir tek örgüt yoktur. Ama birçok partinin programında tüketiciyi koruma amaçlı maddelere rastlanabilir.

Ancak, birincisi, tüketicinin korunması, bu partilerden birinin iktidara gelmesini bekleyecek kadar ertelenebilir bir sorun değildir. İkincisi, bu partilerden biri iktidara gelse bile bunu yasalar yoluyla belki gerçekleştirebilir. Önemli olan tüketicinin örgütlenmesiyle korunabilmesi ve yasaların kalıcılığının sağlanmasıdır. Erdal İnönü gibi çıkıp, "biz iktidara geldiğimizde herşeyi düzelteceğiz, merak etmeyin, sabırlı olun" diyemeyiz.

Örneğin geçmişte CHP bugün de SHP "iktidara gelirsek 141-142. maddeleri kaldıracağız" deyip durdu. Ama biz 141-142yi diğer demokrasi güçleri ile birlikte kalkma noktasına getirdik ve toplumun vicdanında da kaldırdık. Hem de iktidara gelmeden.

Bizim sosyal demokratlardan farkımız da bu olsa gerek.

Alkışlar...

Divan:

Demirtaş yoldaşa teşekkürler.Mustafa Suphi Nuri İleri yoldaşta.

Mustafa Suphi Nuri İLERİ (İstanbul):

Sayın Divan, sayın yoldaşlar ve değerli konuklar,

70 yıldan bu yana gerçekleşen ilk yasal kongremizde sizlere seslenmekten kıvanç duyuyorum.

Yoldaşlar, 70 yıllık tarihimiz boyunca TKP-TİP birleşiminden oluşan TBKP misli görülmedik bir erime-erozyon yaşamaktadır. Bu erozyonun nedeni ne kadar 12 Eylül'ün bireyin depolitizasyonuna bağlanmak istenirse istensin birleşme öncesi ve sonrasında yaşanan olaylar, yanlı ve yanlış davranışlar ve alınan hatalı politik kararlar ile örgüt içi alt üst birim uyumsuzlukları, kişiselleştirilen olay ve olgulardır.

Gerek parti bağış çevreleri, gerek parti yayın organları içerisinde ve çevresinde oluşturulan olumsuzluklar parti içi bütünleşme bir yana bileşenlerden birinin tamamen kopuşunu gün-

deme getirmiştir. Parti adındaki 'B" adeta göstermelik olmuştur. Üstüne üstlük bilimden -doktrinden- marksizm/leninizmden verilen tavizler ya da kopuşlar parti içinde zaten sıkı olmayan ilişkileri giderek daha zayıflatmış, parti, yöneticileri tarafından depolitize edilmiştir. Açıklık ve yenilenme politikaları sözde kalmış, buna karşı çıkışlar yokmuşçasına takınılan tavır, zamanla ayrılmaları, kopuşları ve küskünlükleri gün geçtikçe arttırmıştır. Açıklık bir tekel olarak görülmüş, eleştiri haklı veya haksız olsun ya da olmasın yayın tekeli tarafından belirlenir yayınlanır duruma gelmiştir. Yayın olgusu örgütlenirken kişilerin iş yapabilirliği değil, partideki konumu ve ilişkileri gözönüde tutulmuş ve daha acı olarak da yayınla uzak yakın ilişkisi olmayan kişilere sorumluluklar terkedilmiş, onlar adeta parti eliyle kısa süre için olsa dahi tek adam durumuna getirilmiş, hataları ya da yetersizlikleri görüldüğünde derhal uzaklaştırılıp, yerine yeni sorumlular tabir caiz ise yeni kurbanlar konulmuş böylece tüm yayın organları ve özellikle Adımlar "adam harcama" tezgahı haline dönüştürülmüştür. İşletmeler birtakım hatalardan ötürü teker teker iflas ve büyük borçla devredilmiş, devralanlar ve devredenlerden hiçbir hesap sorulmamıştır. Yayınlarda ise aynı durum daha değişik yaşanmıştır. Gökkuşağı, Alınteri, Yerel Haber, Yeni Açılım ve nihayet Adımlar'da ardı ardına benzer olaylar yaşanagelmiştir. Bunlardan belki en acısı Yerel Haber olayında yaşanmıştır. Adımlarda yaşanılan ise örgütsel ve politik açıdan çok önemlidir. Çünkü Adımlar'da yaşanılan direkt olarak politik ahlaka ilişkindir. SSCB'de glasnost yani açıklık öncesi ile sonrası çok büyük değişiklikler sözkonusudur. Bizde ise açıklık yayınların başında bulunanların açıklığı şeklinde algılanmış, örgütsel eleştiri mekanizmaları, eleştiri yazıları sürelice yayın yönetimleri tarafından engellenmiştir. Yayınlanmamıştır.

Yoldaşlar sadece şu örnek ibret vericidir:

Partimizin genel sekreterlerinden biri olan büyük şairimiz Nazım Hikmet "Seni düşünüyorum" adlı şiirinde şöyle sesleniyor partisine/partimize:

Türkiye Komünist Partisi
TKP'em benim,
Seni düşünüyorum
Sen dünümüz, bugünümüz, yarınımızsın
En büyük ustalığımız,
En ince hünerimizsin,
Sen aklımız, yüreğimiz ve yumruğumuzsun,
Dünyada bir anılır şanlı soyun var;
Sen küçük kardeşisin SKP (B)nin.

Sen bana bugün
mübarek alnında yara yerinle
ve işçi bileklerinde zincir izleriyle göründün
Yürüyorsun dimdik, pırıl pırıl
Ömrümde yalnız seninle
Ve senin safında olmakla övündüm.

Bugün, burada büyük şairimizle aynı duyguları paylaşıyor olmaktan yalnızca kıvanç duyduğumu belirtmek isterim; bu popülizm olarak nitelense dahi.

Bakınız! TİP ve TKP'nin birleşmesinden oluşan ve kendine 70 yıllık komünist hareketin devamıyım diyen partimizin politik yayın organı olan Adımlar gazete veya dergisinde 28 Mayıs - 10 Haziran 1989 tarihli 11. sayısında Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümüne ilişkin bir tek satır dahi yoktur. Bir partili olarak dönemin yazı işleri müdürü Semih Gümüş ile kültür sayfasının sorumlusu Füsun Öztürk Baysan'a soru yönelttiğimde "atlanmış veya unutulmuş" olabileceği, ancak bunu o dönemin yayın yönetmeni ve aynı zamanda Politbüro üyesi Umur Coşkun'a iletmem gerektiği söylendi. 11. sayıda Nazım Hikmet unutulmuş veya atlanmıştı; ancak TİP Ankara İl Başkanı Naili Severge yoldaşın ölümü dolayısıyla hakkında bir sayfalık yazı vardı. 11-24 Haziran 1989 tarihli 12. sayıda yine Nazım Hikmet'e ait yazı yoktu ama Kartal temsilciliğinin Mehmet Karadeniz yoldaş için yaptığı bir toplantının haberi vardı. Oysa Nazım Hikmet için de Beşiktaş'ta çok geniş bir toplantı yapılmıştı. Ondan da söz yoktu. Nasıl bir atlama veya unutma idi ki, Füsun Öztürk Baysan ile Semih Gümüş ve Atilla Birkiye o dönemde Kavram adlı edebiyat dergisini birlikte çıkarıyorlardı ve Kavram kapak konusu olarak Nazım Hikmet'i Haziran sayısında işlemişti. Unutma veya atlama salt bir bahaneydi. Asıl gerçek merkezi bir tavırdı. Nitekim bir yıl sonra 3-17 haziran 1990 tarihli 36. sayı için Haziran ayında yitirdiğimiz partili 5 yazın adamı ile ilgili bir yazıyı yeni yazı işleri müdürü Hüseyin Çakır'a verdim. Çakır yoldaş bana yeni yayın yönetmeni ve aynı zamanda Politbüro üyesi Zülfü Dicleli'nin karar vereceğini söyledi. Dergi yayınlandığında yine bir tek satır yoktu Nazım Hikmet'e dair. Hüseyin Çakır'ın bana yanıtı, "Zülfü okudu ancak bu beş kişi çok önemli, onlara ayrı ayrı yer vermek gerek bu mümkün değil yer yok dergide, hepsini de bir yazıya sığdırmak istemedik. Bu yüzden yazını koymadık" idi. Ancak daha sonra öğrendiğimde Gülsüm Akyüz yoldaş ile Asım Bezirci de birer yazı vermiş ve onlara Zülfü Dicleli tarafından "anma" yazılarını

kaldırdık" yanıtı verilmişti. Umur Coşkun legal partiye girmemiş ancak bir dönemin sorumlusu olan bir kişidir. Zülfü Dicleli ise halen partimizin Merkez Yürütme Kurulu üyesidir. Ve Adımlar dergisinin yayın sorumlusudur.

Zülfü Dicleli'nin verdiği yanıt ve yanıt verme biçimi çok ilginçtir. Kutlu yoldaş'ın Yeni Açılım'daki yazısının sonrasında Adımlar'da Nazım Hikmet'e ve daha bir çok üst ve alt düzey partiliye takınılan tavır çok düşündürücüdür.

Halbuki Kutlu yoldaş, partimizin teorik yayın organı olan Yeni Açılım dergisinin 13. sayısında Mayıs 1989'da "Süreklilik İçinde Yenilenme" yazısında: "... Ne var ki, tarihimizi öğrenme çabası çok önemli saydığımız bir gerçeği yakalamamızı sağladı.

Gördük ki TKP'nin geçmiş hiçbir yönetimi ve yöneticisini karalamak, yok saymak hain-provokatör olarak nitelemek için haklı ve inandırıcı bir neden ve gerekçe orta yerde yoktur. Üzerinde çeşitli tartışmalar yapılan Dr. Şefik Hüsnü, Reşat Fuat Baraner, Nazım Hikmet, Zeki Baştımar da içinde ..." dedikten sonra devamla "... kanımca eksik bıraklımış olmakla birlikte, bu birleştirici yaklaşımı, Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve Mihri Belli'yi de kapsayacak şekilde düşünmek gerekir...." diyordu.

Boşuna mı söylenmiş şeylerdi bunlar?

Komünist Parti'nin Genel Sekreteri olarak yazılan bu yazı partinin bir özeleştirisi niteliğindeydi.

Ancak, sorumsuzca verilen demeçler bize -partimize büyük zarar verdi. Demirel'in söylediği her söz DYP'yi; İnönü'nün söylediği her söz SHP'yi; Akbulut demiyorum ama Özal'ın halâ söylediği her söz ANAP'ı nasıl bağlıyorsa. Kutlu yoldaş'ın her sözü Parti Sekreteri olma sıfatıyla STAR 1'de her ne kadar "Bu sözler TBKP'yi bağlamaz, sayın Kutlu'yu bağlar" ibaresi yazılırsa yazılsın TBKP'yi bağlayıcı niteliktedir.

Ne yazık ki, Kutlu yoldaşın "Liberal pazar ekonomisi", "ANAP" ve daha sonra "İşçi Popülizmi" hakkında söylediği sözler, tüzük ve programa aykırılıkları bir yana partimize büyük zarar vermiştir.

Partide takınılan tavırlar sadece TBKP'yi güdükleştirmekle kalmamış, SBP oluşumunu da olumsuz yönde etkilemiştir. Bazı TBKP'li yöneticilerin marksizm-leninizm'den uzaklaşma gayretkeşlikleri, TBKP dışından SBP'ye girmek isteyen Halit Çelenk, Haluk Gerger gibi daha birçok kişiyi SBP dışında kalmaya yönelmiş. TBKP içinde ise suni bir birlik yanlılığı/birlik karşıtlığı olgusu yaratmıştır. Oysa durum çok farklıdır.

Birliğin nitelik ve niceliği söz konusudur, birlikten yanalık - karşıtlık değil. TBKP'nin oluşumundan bu yana süregelen politik ve örgütsel sapma ve yanlışlıklar, politik gaflar, süreç içinde partiyi likidasyona itmiş ve kopmalara zemin hazırlamıştır. Aynı politik tutumla SBP'ye katılım gerçekleştiği takdirde az zaman sonra SBP de TBKP'nin durumuna düşmekten kurtulamayacaktır.

Önemli olan bu politik yanılgı ve sapmalarla savaşımdır.

Gönül ister ki; bu kongreden çıkacak karar bir katılım ve 70 yıllık Komünist Partisi'ni yok etme kararı, 70 yılın inkârı kararı değil, SBP ile güç birliği kararı olsun. Ve yeni belirlenecek olan kurullar ve yöneticiler ve TBKP'yi demokrasi bazında yenileyerek marksizm-leninizm doğrultusunda yeniden yapılandırılmış, Türkiye siyasetine ve demokrasi savaşımına ağırlığını koyan gerçek bir komünist partisi yapma çabası içinde olsunlar.

Selam Türkiye'nin ve dünyanın aydınlık geleceğine;
Türkiye işçi sınıfı'na selam;
Selam maden işçilerine ve Zonguldaklılar'a;
Grevdeki işçilere selam;
Yaratanlara bin selam
Alkışlar...

Divan:
İleri yoldaşımıza teşekkürler.Tamer Binici yoldaşımız.

Tamer BİNİCİ (İstanbul):

Değerli yoldaşlar,

Konuşmamın içeriğini yeni yaklaşımlar ve bu yeni yaklaşımların tartışılması sırasında takınılan tavırlar oluşturacak. Başka bir deyişle politika yapma biçimi ve tarzını kastediyorum.

Arkadaşlar, ben Marks'ın, Engels'in, Lenin'in ve daha bir çok çağdaşının aşılması gerektiğini hararetle savunuyor, ancak kuramın aşılması konusundaki yaklaşımları hiç de hoş karşılamıyorum ve reddediyorum. Çünkü, bir kuramın esasını, özünü belirleyen şey, onun yöntemi ve idealleridir. Diğer önermeler ve o anki tarihsel koşullarda ortaya konan yaklaşımlar değişebilir, ya da koşullar değiştiğinden dolayı ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelebilir. O an sorun formüle edilirken yanlış yapıldığından dolayı da yaklaşım isabetli olmayabilir.

Ama bunlar kuramın aşılması gerektiği düşüncesini doğrulamaz. Kuram aşılmaz. Her yeni koşulda çağdaş katkılarla zenginleştirilir ve yenilenir.

Yoldaşlar, bence kuramımızın yöntemi de, idealleri de hem geçerli, hem de çekicidir. Şimdi soruyorum: Olaylara ve olgulara yaklaşırken, çözümlemeler üretirken, başvurulan temel iki yöntemsel yaklaşım olan, tarihsel bakış açısı ve soyutlama yöntemi geçersiz midir? Ya da bir ideal olarak sınıfsız, sömürüsüz toplum ideali çekici değil mi, gerçekleşme şansı yok mudur? Bana göre yöntem halen geçerlidir ve ideal de hem çekicidir, hem de gerçekleşebilir.

Onun için kuramın, yönteminin ve ideallerinin korunması konusunda halen ortodoks olmak gerektiğine inanıyorum.

Arkadaşlar, ben şimdi başta da açıkladığım gibi, gerek tez tartışmalarında takınılan tavırlarla ilgili, gerekse tezlerin kendisiyle ilgili yaklaşımımı daha anlaşılır olması için madde madde sıralamaya çalışacağım.

1- Tezlerde marksizmin pozitivist düşünceden etkilendiği ileri sürülüyor. Yani olaylara yaklaşırken, çözümlemeler üretirken, yaşama geçirilen, kanıtlanan şeyleri doğru olarak kabul ettiğini ortaya atıyor.

Ancak tezlerin daha sonraki bölümlerinde de çelişkiye düşülüyor. Burada da marksizmin bunalımını açıklamaya çalışırken Doğu Avrupadaki ve Sovyetler'deki yanlış uygulamalardan yola çıkılıyor. Oralarda yapılan yanlışlarla kuramın bunalımı kanıtlanmaya çalışılıyor.

Burada temel iki yanlış var. Birincisi, kuramın pozitivizmin etkisinde kaldığını ve bundan kurtulunmasının gerektiğini ileri sürüyor. Ancak kendisi de Doğu Avrupadaki bunalımdan yani, görünen, kanıtlanan ve yaşanan bunalımdan yola çıkarak kuramın yetersizliği sonucuna varmak isterken aynı konuma düşüyor.

İkinci nokta ise şu; dünyanın hızla değiştiği günümüzde uzun vadede geçerli olacak çözümlemeleri, bu kadar kısa bir zaman süreci içinde gelişen olaylara yaslanarak açıklamak son derece yanıltıcı olur.

2- marksist kuram uzun vadeli olup, toplumsal dönüşümü hedefleyen bir kuramdır. Diğer kuramlardaki modelleri içinde barındıran bir niteliğe de sahiptir. Daha kısa vadeli ya da tamamen güncele yoğunlaşan kuramların çeşitli modelleri çatışmacı model, evrimci model, yapısal fonksiyonel model gibi modeller daha uzun perspektifli ve dönüştürücü bir kuram olan marksist kuramın içinde vardır. Ancak bu modeller ya geliştiril-

memiş ya da zamana ve koşullara göre kimileri öne çıkarılmamıştır.

Şu anda, kuramla ilgili yaklaşımlarda ve alternatif arayışlarında uzun perspektifli ve dönüştürücü bir kuram anlayışından uzaklaşıp, sadece bugüne yönelik çözümler getiren kuram anlayışına gidilmektedir. Marksist kuramın aşılması gerektiğinin ileri sürülmesinin nedeni de zaten bu anlayıştan kaynaklanıyor. Yani, uzun hedefleri ve toplumsal ütopyaları olan bir kuram tarzından sadece bugüne cevap veren, pragmatik bir kuram tarzına geçiş hedefleniyor. Açıkça söylüyorum, bu yöneliş ileride kapitalizme alternatif olan sosyalizim anlayışından kopuşu ve kapitalizmin iyileştirilmesi düşüncesini getirecektir. Ayrıca şunlara da dikkat çekmek istiyorum. Uzun perspektifli kuram tarzından sadece güncele yoğunlaşan bu kuram tarzına yönelişin şu sakıncaları da var.

A) Uzun vadeli toplumsal dönüşüm perspektifinden yoksun.

B) Yine bu tarz kuram anlayışında, tüm kuramların sentezine varılması düşünülüyor. Bu durum eklektizme düşme tehlikesini taşıyor.

C) Kuramsal yanın zayıflığı, pragmatizme düşme tehlikesini barındırıyor.

D) Güncele yoğunlaşan kuram tarzı, aynı zamanda da genellikle ulusal sınırlar içinde kalır. Bu ise dünyanın bütünleştiği ve etkileşimin arttığı günümüzde demokrasi, insan hakları, toplumsal ilerleme gibi globalleşen düşüncelere ve sorunlarına cevap veremez.

E) Bu tarz kuramların bir modeli olan yapısal - fonksiyonel model işlev olmadan yapının oluşmasına baştan karşı çıkmakla içinde kendiliğindenciliğe düşme tehlikesini barındırır.

3- Dünyada kapitalizmle yönetilen birbirinden oldukça farklı ülkeler var. ABD de, Fransa da, İngiltere de kapitalist, Şili de, Elsalvador da, Arjantin de, Filipinler de kapitalist. Kapitalizmle yönetilen bu tür ülkelerin karşılaştırmasını yapığımızda gerek demokrasi, gerekse ekonomik olarak aralarındaki farkı da rahatlıkla görebiliriz. Şimdi, Filipinler'de, Arjantin'de nice yurtseverin, demokratın kanının dökülmesine rağmen işsizliğe ve sefalete rağmen kimse kapitalizmin iflas ettiğini düşünmüyor. Olayı Pinochet'le ya da Marcos'la sınırlıyorlar.

Ancak iş sosyalist ülkelerdeki hata ve eksiklere gelince işin içine hemen kuramın bittiği, yetmediği sokulmaya çalışılıyor.

İşte, yenilenme sürecinde bulunan marksist çevrelerde kimi arkadaşlarımız bunun fazlasıyla etkisinde kalıyorlar. Sorunları sosyalizm içi sorunlar olarak görüp, o temelde yenilenme yerine, liberal anlayışlar arama konumuna kayıyorlar.

4-Yenilenmenin özü açıklıktır. TBKP program tartışmalarıyla başlayan süreçte partimizin ortaya koyduğu yeni yaklaşımlar, dışımızdaki sol tarafından çok tepkiyle karşılanmıştı. Bu programdaki yaklaşımın marksizmle ilgisi yok, deniyordu. Biz ise, sadece üyeleri kastetmiyorum, yenilenme çabası olduğunu, Stalinizm'den arınma ve bu anlamda da marksist özc dönüş olduğunu ileri sürüyorduk.

Tezlere gelen eleştirilere cevap verilirken bizim bu yaklaşımlarımızın marksizmle ilgisi olmadığını daha önce bilmiyor muydunuz, daha önce neredeydiniz, deniyor. Şaşırmamak elde mi?

Bu alıştıra alıştıra gerçek niyetleri söylemenin, konjonktüre uygundur diyerek cesaret almanın ve daha da önemlisi yenilik adına eskiyi, eski yöntemi sürdürmenin ta kendisidir. Eğer marksist partiye karşı çıkanlar, marksist parti olmasın diyen arkadaşlar varsa yuvarlak değil, düşüncelerini açıkça ortaya koysunlar. Geçmişte bunlar açık açık ortaya konmadı. Yuvarlak ve herkesin istediği gibi yorumlayacağı biçimde ortaya kondu.

5- Parti kendi içinde parti kamuoyunun vicdanı olan unsurları bir bir yitiriyor.

Öyle bir mekanizma işliyor ki, öyle bir salgın hastalık var ki, söylediklerinin gereğini yerine getirenleri habire eleştiriyor. Tepkisel davranmak ise bir şeye verilen önemin göstergesidir. Elbette hedeflenen amaçların gerçekleşmesi çaba ister, aktivite ister.

Bu eleştirileri yapanlar söylediklerinin gereğini nedense yapmıyorlar. Bundan dolayıdır ki partimiz, gelecekte de birlik partisi, söylediklerinin gereğini yerine getiren, parti kamuoyunun vicdanı olan parti olma unsurlarını yitirme ve söylediklerinin gereğini yerine getirmeyenlerin partisine dönüşme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Alkışlar...

Divan:

Binici yoldaşa teşekkür ediyor ve konuşmasına yapmak üzere Zafer Aydın'ı davet ediyoruz.

Zafer AYDIN (İstanbul):

Sevgili yoldaşlar,

Kongremiz dünyada sosyalizmin bir deneyinin sonuna gelindiği K.P. kan ve prestij kaybına uğradığı bir dönemde toplanıyor. 12 Eylül'le yaşanılan alt-üst oluşun üzerine reel sosyalizmin yaşadığı sorunlar da eklenince derinden saksıldık. Bu psikolojik iklim politik motivasyonu düşürdü.

Bu durumun aşılması için kongrelerimiz önemli bir platformdur. Ancak şimdiye kadar yaptığımız kongreler biçimsel birer toplantı olmanın ötesine gidemedi.

Kongremizin en çok tartışacağı konu yenilenmedir. Ben kendi özelimde yenilenmeden ne anlıyorum kısaca ona değinmek istiyorum. Yenilenmeden öncelikle kendi omuzlarımın üzerinde kendi başımı taşımayı anlıyorum. Kişi kültüne, kişi tapınmacılığına karşı çıkmayı anlıyorum. Dogmatizmden kurtulmayı, eski ile eskimişi birbirinden ayırmayı, geçmişin olumlu değerlerini koruyarak gelişmeyi anlıyorum.

Yenilenmenin bir süreç olduğunu düşünüyorum. Karşımıza ya yenileneceğiz ya da yenilenmeyeceğiz diye bir ikilem koymanın doğru olmadığını düşünüyorum. Soruyu yenilenmek istiyor muyuz, istemiyor muyuz biçiminde formüle etmenin daha anlamlı olduğunu düşünüyorum. Sorunu ya yenileneceğiz ya da yenilenmeyeceğiz biçiminde koyunca, ortaya sadece dilde yenilenmiş, ama günlük yaşamda, tarzda yenilenmemiş, eski alışkanlıklarını sürdüren bir insan, bir kadro tipi ortaya çıkıyor.

Tam bu noktada İstanbul İl Kongresinde dağıtılan anahtar liste oldukça düşündürücüdür. Yenilenmeye, yeni partiye, parti içi demokrasiye bu kadar çok vurgu yaptığımız bir dönemde anahtar listeye basit bir sandık oyunu, kongre atraksiyonu olarak bakıp, geçemeyiz. Anahtar liste geleneksel parti anlayışımızda yer etmiş tasfiyeciliğin bir uzantısıdır. Grupçuluktur, ekipçiliktir, farklı görüşlere tahammülsüzlüktür, dayatmacılıktır. Yenilenmek söylemde değil tarzda yenilenmektir.

Yenilendiğimizi iddia ediyoruz ama eski alışkanlıklarımızdan da kolay kolay vazgeçemiyoruz. Bunun bir başka örneği de kongre tezlerinin hazırlanış biçimidir. TBKP kongresinde tartışılmak üzere sunulan ve partiye radikal bir görüş değişikliği öneren tezler konferanslar, paneller, forumlar düzenlenerek parti kamuoyunda tartışılarak, eğilimler, görüşler dikkate alınarak hazırlanmamıştır. Oluşturulan komisyonda farklı görüşler imzalarıyla yayınlanırken, tezler "TBKP Kongre Tezleri" başlığıyla yayınlanmış ve partiye mal edilmiştir. Bu da yeniye en fazla vurgu yapan yoldaşların yeni olmayan tavrıdır.

Bu tezler elbette tartışılmalıdır. Ancak kongremizde tezler iyi ya da kötü diye onaylanmamalı, Birlik Partisine giderken TBKP tabanı böyle düşünüyor diye kimseye vize verilmemelidir. Burada tezler üzerine kimi düşüncelerimden söz etmek istiyorum:

Tezler önsel olarak marksizmin bir geleceği olmadığı noktasından hareket ediyor. Tezler marksizme bilimsel bir kuşkudan daha çok aşırı bir şüphecilikle yaklaşıyor. Bu tezlerin hepotezi şudur: "marksizmin bir geleceği yoktur". Hal böyle olunca tezler kafadaki sonuca nedenler yaratma çabasından öteye gitmemektedir.

Tezler marksizme ilişkin temel önermeleri havaya savururken, yerlerine yenilerini koyamamıştır. Tezlerde de ifade edildiği gibi marksist kuramı bütünsel bir eleştiriye uğratan başka bütünsel bir kuram mevcut değildir. Böyle bir durum teorik, ideolojik, politik ve örgütsel alanda tam bir belirsizliğe neden olmuştur. İnsanları toplumsal faaliyete çeken faktörlerin temeli olan motivasyon ortadan kalkmıştır. Partide motivasyonu küçümsemek düştüğümüz sorunların da belli başına nedenidir. Kavrayarak öğrenme ve öğrendiklerini yaşama geçirme için de, motivasyona ihtiyaç vardır. Tezler bu noktada parti kamuoyuyla arasına bir duvar örmektedir. Bu tezlerle parti kadrolarını, sempatizanlarını parti faaliyetine motive etmekten oldukça uzaktır. Tezlerin yarattığı psikolojik iklim sonucu birçok insan politikadan uzaklaşmıştır.

Tezler teorik yenilenme sürecimizi marksizmin yenilenme süresi olarak algılamamaktadır. Çizilen yenilenme perspektifinde marksizm küçük bir parçadır. Yeni düşünce tarzı-biraz sivrilterek söylüyorum- bütün görüşlerin içinde yer aldığı geniş bir yelpazedir. Tez yazarlarına göre artık bir ideolojiye, kurama dayanmak gerekmemektedir. Bir teorik çerçeveye ihtiyaç yoktur. Fanatik sağdan yeni tutuculuğa, marksizme kadar her görüşten eklektik bir görüş oluşturabiliriz. Görüşümüzün dayancağı bir kuram, bütünsel bir çerçeve olmayınca ayrı partilere hatta politikaya ihtiyaç var mı sorusu tez yazarlarına sorulabilir bir sorudur.

Tezlerde "marksizmdeki bunalım bir uygulama hatası olsaydı başarısızlığının lokal kalması beklenirdi, oysa marksist kavram günümüz gerçeklerine yanıt vermeyerek bütün ülkelerde başarısız olmuştur" denilmektedir.

Bunalımda olan sosyalizmin kendisi mi, yoksa deformasyona uğramış bir modeli mi? Ya da soruyu şöyle soralım. Buna-

lımda olan Marks'ın klasiklerdeki öngörüleri mi, yoksa sosyalizmin devlete aşırı vurgu yapan, şiddete dayalı uygulaması mı? Marks'ın eşitlikçi, özgürlükten yana, hümanist sosyalizm fikriyle yaşanan deneyin aynı şey olduğunu savunmak mümkün mü?

Tezler Türkiye sol hareketinin kendine özgü kuramı olmadığı noktasından yola çıkmıştır. Ancak bu tezler Türkiye'li değildir. Eski -terk etmemiz gereken- bir anlayışla Sovyet Bilimler Akademisi kaynaklı görüşler mekanik bir şekilde kopya edilmiştir. Elbette SBA'nın görüşlerinden etkilenebiliriz, bu görüşleri tartışabiliriz hatta tartışmalıyız da. Ne ki onların söylediklerini birebir savunmaya kalkarsak son günlerde çokça yakındığımız sık sık görüş değiştirme durumundan bir türlü kurtulamayız.

Tezler emperyalizm çağının kapandığını iddia etmektedir. Bu noktada sorular oldukça net:

Emperyalizmin tipik özellikleri olan tekelleşme, sermayenin merkezileşmesi sürmüyor mu? Dev şirketlerin karar alma süreçlerini bölmeleri sermayenin tek elde toplanmasını engelliyor mu? Hegomonik devlet dış borç mekanizmaları sermaye ihracı yoluyla sömürüyü sürdürmüyor mu? Finans oligarşinin varlığı devam etmiyor mu? Emperyalizm militarizm olmadan gerçekten varolabilir mi?

Emperyalizmin son gelişmelerle rakipsiz kalması, soğuk savaş döneminin kapanması emperyalizmin militarist yöntemlerden vazgeçtiği anlamına geliyor mu? Granada, Panama, Liberya son olarak da Ortadoğu emperyalizmin militarist karakterini ortaya koymak için yeterli kanıt sayılamaz mı?

Elbette emperyalizm eski emperyalizm değildir. Kimi değişikliklere uğramıştır. Teknolojideki gelişmeler sonucu süngeri imal ettiği için artık Çinhindi'ne gitmesi gerekmiyor. Ancak petrole duyulan ihtiyaç yüzünden de Ortadoğu'dan da çıkmıyor. Emperyalizm çağının sona erdiği saptaması gerçekle ilgisi olmayan aşırı iyimser bir saptamadır.

İşçi sınıfının kimliği, mücadelesi üzerine de düşündüklerimi söylemek istiyordum, ancak on dakikaya bu kadarını sağdırabildim....

Alkışlar...

Divan:

Aydın yoldaşımıza teşekkürler.Veli Saltık yoldaşımızda.

Veli SALTIK(Ankara):

Değerli yoldaşlar,

Zaman darlığı nedeniyle konulara özet olarak değineceğim. Konuşmama tezlerle başlamak istiyorum. Tezleri iki bölümde ele almak gerekiyor.

Birincisi TİP ve TKP'nin tarihi:

Özellikle TKP tarihi objektif olarak yansıtılmamıştır. Tam bir kaçış, tam bir reddediş mantığı ile ele alınmıştır. Gerçi Çalışma Raporu ile bu reddediş biraz törpülenmeye çalışılmış ama, bu da yeterli değildir.

Elbette ki yanlışları vardır, elbette ki hataları ve yapamadıkları vardır. Ama bunları dünün koşulları içerisinde değerlendirmek gerekir.

Mustafa Suphilerin Anadolu'ya gelişleri bir destandır. Nazımların yaşamı ve mücadelesi bir destandır, 52 yıl boyunca Türkiye işçi sınıfına unutturulmaya çalışılan 1 Mayıs'ların yüzbinlerle yeniden kutlanması bir destandır. MESS'e karşı direnişler, faşizme karşı ihtar eylemleri, yığınsal bölge mitingleri, genel grevler birer destandır.

Dün sadece bir belgi olan ama bugün halen bütün kamu ve özel kurumlarda yaşama geçen kreş sorunu İKD'nin eseri değil midir?

Sarı sendikacılık çemberinin kırılıp, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı bilincinin yaratılmasında bizim katkımız hiç yok mudur?

Daha burada anlatamadığım nice olumlu değerlerin yaratılmasında bizim mücadelemizin hiçbir izi yok mudur?

Tezlerin ideolojik teorik içeriğine gelince:

Tezler, hiç de utangaç olmayan bir mantıkla marksizmi yadsıyor. Yadsımanın da ötesinde reddediyor. Marksizm, dünkü yorumu ile, dünkü uygulama yöntemi ile günümüz sorunlarını çözmeye yetmiyor dense bunu anlarım. Buna katılırım. Ama böyle demiyor. Marksizmin kendisi buna yetmiyor, deniyor. O halde bunu kenara koyalım, dairenin dışına çıkalım deniyor. Yani marksizmi merkeze alan dairenin çemberini daha da genişletelim, daha da büyütelim, denmiyor. O daireyi bir tarafa bırakıp onun dışında çözümler arayalım, deniyor.

Değerli yoldaşlar,

Parti Yönetimi tartışmaları yenilenmeye karşı olanlar, olmayanlar; birliğe karşı olanlar olmayanlar noktasına getirdi. İnanıyorum ki, hemen hiç bir arkadaşım yenilenmeye de, birliğe

de karşı değildir. Biz marksizmin reddinin önümüze yenilenme diye konulmasına karşıyız. Kendisi marksist olmayan bir partinin çatısı altındaki bir birliğe karşıyız.

Yoldaşlar,

Çalışma raporu kongreyi Parti Meclisinin kararını onaylamaya çağırıyor. Diyor ki; partimiz 4 Haziranda önüne koyduğu görevleri ve misyonunu kısmen tamamladı. Bu nedenle de il ve ilçeleri feshedelim, sadece sembolik bir merkez kalsın.

4 Haziran başvurusundaki gerekçemizi özetlersek; 141. 142'nin kaldırılması, komünistler üzerindeki yetmiş yıllık yasağın kırılması, tabuların yıkılması ve hukuki meşruiyet kazanmaktı.

Peki 4 Haziran'dan bu yana ne değişti? Tabelaları asmakla yasallığı, hele de hukuki yasallığı kazandık mı? 141 ve 142. maddelerden halâ onlarca arkadaşımız içeride yatmıyorlar mı? Yine binlerce yoldaşımız cezaları kesinleştiği için kamu haklarından mahrum değiller mi?

Eğer il ve ilçelere gerek yoktuysa neden açtık ve şimdi neden kapatıyoruz? Parti yönetimi "efendim altı ay önce yanlış yaptık, şimdi doğrusunu yapıyoruz" diyorsa ki bunu söyleyen MYK üyesi yoldaşlarımız var- ne malum altı ay sonra da bugün söylediklerinin yanlış olduğunu söylemeyecekleri?

Değerli yoldaşlar,

4 Haziran başvurusu ile partinin önüne koyduğu görev ve hedefler henüz önümüzde duruyor.

15 Ocak'ta yapılacak başvuru ile resmen kurulacak Sosyalist Birlik Partisine gidecek üye ve yöneticiler serbest bırakılmalı. Bu anlamda Kongremiz il ve ilçelerin feshini doğuracak karar almaya yönelmemelidir. Eğer kapatılacaksa il ve ilçeler kendi üyelerinin özgür iradeleriyle kapatılmalıdır. Anayasa Mahkemesinin sonucuna kadar Parti kendi yapısını doğal süreci içerisinde sürdürsün.

GYK, TBKP ve yenilenme karar taslağı ile Sosyalist Birlik Partisine önermelerde bulunuyor. Bu önermelerin mantığı ile SBP'sinin program ve tüzüğünün amaç maddesi çelişiyor. Böylesi bir karar, mutabakatlarla sağlanan SBP'nin Tüzük ve Programı üzerinde yeni tartışmalar açacaktır. Gündemin kararlar ile ilgili maddesine geldiğinde değişiklik önerimi belirteceğim.

Sonuç olarak diyorum ki:

Bu kongre alacağı her türlü kararı da, sonuç bildirgesini de mutlaka mutabakatlarla almalıdır.

Bu kongre, yanlışıyla doğrusuyla yetmiş yıllık marksist geçmişini de ve yine marksist olarak geleceğini de selamlayarak çıkmalıdır.

Ben bu duygularla kongremizi selamlıyorum.

Alkışlar...

Divan:

Teşekkürler Saltık yoldaş.Ali Dikici yoldaş.

Ali DİKİCİ (İzmir):

Değerli dostlar, değerli yoldaşlar diye başlayan bir bağlamayı es geçerek, konuşmama doğrudan başlamak istiyorum. Birbirimiz için değerli olmasak bu salonda ne işimiz var zaten. Biz birbirimizi sevsek de, sevmesek de, farklı farklı düşünsek de bu kongrede ulaşacağımız sonuçlar bizi değilse de, kaderlerimizi göbekten bağlıyor birbirine.

Asıl hazırlığım tezler üzerineydi. Fakat hem sürenin kısıtlığı, hem de kongrede ortaya çıkan, Partinin, hepimizin geleceğine ilişkin tutum ve görüş farklılıkları, düşüncelerimi "bir tarafta" yer alır hale getirdiğinden, taraflığımı pekiştirmek ve yeni mutabakatlar bulabilmek için konuşacağım. Arkadaşların İstanbul Kongresinden sonra basına yaptıkları "delegeleri onlar, kongreyi biz kazandık" gibi açıklamalarından sonra, "hayır, taraflılık yoktur" demek o arkadaşlara saygısızlık olur.

Kongreler, politik geçmişin değerlerinin kristalize edildiği, gelecek perspektifini oluşturan, süreçlilik içinde, "bir karar alma anları" iseler; taraflar da olsak, bu gün tek tek ve bir bütün olarak göbekten bağlıyor bizi. Kelaynaklar gibi ortalıkta dolaşamayız, üstelik bizi koruyacak bir dernek de yok. TV'ler, komünizm öldü diye bağırırken sokaktaki insan, bizim yüzümüze -ki üç yıldır görüyor o yüzümüzü- ölü yüzü mü, diri yüzü mü diye bakmıyorsa da bakacak. Bizse hiç renk vermeyerek konspirasyonu sürdüremeyiz. Ellerimiz ve ideallerimizden başka tek kalkanımız politika ise, hemen bugün kendimizin ve ülkemizin geleceği ile ilgili kararları cesaretle verebilmeli, politik aktifliği gösterebilmeliyiz.

Biz sosyalistler, bir araya geldiğimizde, kasvetle geleceğimize ilişkin bitip tükenmek bilmeyen sorular sorup duruyoruz. Sormuyor muyuz? Bu soruların haksız olduğunu kim söyle-

yebilir? Hıncahınç muhasebe ve arayış uğraşları içinde sancılıyız, acı çekiyoruz. Ama bu acılar, büyük bir insan tipinin doğumunun acısı ve sancısı olacak mıdır acaba?

Bir çağın bittiği, yeninin ise rahimlerde olduğu günümüzde bu sorular yalnız sosyalistlerde değil, tüm partilerde olan sorulardır. Geleceğin neler getireceğini gerçekten kim biliyor? Ölümden sonraki cennete iman etmiş irrasyonalist fanatiklerin dışında, yolların sisler içinde olduğu bir dünyada kim biliyor yolu? 50 milyonun açlık sınırı altında yaşadığı, Körfezdeki geleceğini bile bilemeyen ABD'de biliniyor mu gelecek? Her gün Filistinli kanıyla yıkanan İsrail'li mi biliyor? Devleti küçültme sloganlarıyla ortaya çıkıp da en devletçi politikaları izlemek zorunda kalan yeni tutuculuk biliyor mu geleceği? Berlin duvarı, soğuk savaş ideologlarının ve devletçi sosyalizmlerin üzerine yıkılarak geleceklerini yok etmedi mi onların?

Bırakın Friedman'ı, Hayek'i, artık Thatcher'dan bile söz edilmeyen kapitalist dünyanın geleceği bilmediği ortada. Fakat dünya bilinebilir diye bas bas bağıran bizlerin de en iyi bildiğimizi sandığımız, artı değerinden, işçi sınıfının öncü rolüne, piyasa ekonomisinden, üretim ilişkileri paradigmasına kadar pek çok konuda sonunda, sadece kafamızı kaşıyabildiğimiz de ortada. Bir zırh gibi donandığımız rehberlerimiz yolu göstermekte yetersiz kalıyor artık. Fakat başkalarının rehberleri bile yok.

70 yaşında olmak, onca baskıdan, işkenceden sağ çıkabilmek, bizi yüce bir bilge yapmaya, toplumun bugününde ve sonrasında yürüyen, yürüten bir varlık yapmaya yetecek midir? Biz Türkiye'li komünistler olarak yenilmedik, yenilmedik diye bağırıp durmak "ama pek de öyle zaferler kazanmadık" demenin buruk ifadesi değil midir? Açık ve net zaferlerini şu çok eleştirilen son üç yılında kazanmıştır Türkiye komünist hareketi. O da ideolojik değil, politik bir zaferdir. Zaferlerin devamı artık, yasallık gibi sonul hedeflerde değil, toplumun özgürleşmesi sürecindeki aktörlüğümüzde olmayacak mıdır?

Bir yandan işçi sınıfının sayısal olarak azalması ve ekonomik açıdan bölünmesi, öte yandan çok çeşitli antagonizmaların filizlenmesi temelinde, nufusun geniş kesimlerinin giderek marjinalleşmesi, toplumsal gelişmedeki öznelerimizi (sınıf savaşçılarımızı) elimizden alıverdi. Tarihin artık, evrensel öznelerce evrensel yazgıların gerçekleşmesi olmadığını hissediyoruz şimdi. Oysa bunlar bizim koltuk değneklerimizdi.

Toplumsal özneler çok çeşitlendi ve tarih onları görmezden gelmiyorsa, içinde yer alacağımız parti yalnızca marksistlerden oluşmalıdır demenin ne anlamı vardır? Devrimi, komü-

nizm adını da kirleterek tamamlayan komünist partilerin, ucuz bir varyetesinden başka ne olacaktır o parti?

"Bütünsel toplum nosyonunu kafamızdan sildiğimizde, elimizde ayrılıklar ve benzerliklerden oluşan bir toplum yerine, farklılıkların sonsuz oyunu kalacaktır". Marksist toplumsal kuram ve politikada, kutupların sakinleri dışında bir özgürleşme odağı yoktur. Özgürleşmek günümüzde bu odaklarla olanaksızsa, bu olanaksızda ısrar etmek midir marksist tutum ve politika?

Bugün pek çok ülkede güçlü ve etkili toplumsal muhalefet odakları oluşturan grupların (feministler, nükleer silahlanma ve savaş karşıtı gruplar, ırkçılıkla, çevre kirliliği ile mücadele grupları, kadın, gençlik hareketleri vb'nin) Kürt hareketi de içinde, taleplerinin gerçekleşmesi için bir topyekün kurtuluş projesine bağlanmalarını bekleyemeyiz. Fakat biz bu gruplara toplumsal değişimin aktörleri diyorsak, onlarla karşıtlık veya aynılık ilişkileri değil, uyumluluk ilişkileri kurmak istiyorsak ve topluma bir parti projesiyle çıkıyorsak bu parti çoğulcu bir parti olmak zorundadır. Yalnızca bu bile, sadece komünistlerden oluşmayan bir partiyi zorunlu kılar. Bu parti TBKP değil, SBP olacaktır. Mutabakatlar partisi olacaktır. Yalnızca komünistlerin veya marksistlerin oluşturduğu bir çoğulcu parti, aynı melodiyi bir saz yerine 50 sazla çalarak sağlanan çoğulculuğa benzer ki, tek seslilikten niteliksel hiçbir farkı olmayan garip bir çoksesliliktir anlayışıdır bu.

Yeni bir toplumsal mutabakatlar Anayasasından, Cumhuriyetin yeniden örgütlenmesinden söz ettiğimiz Türkiye'de çoğulcu; yalnızca marksistlerden oluşmayan bir özgürlükler partisine gereksinim ise; son derece açıktır.

Allah laza "yürü ya kulum" demiş. O da gitmiş arabasını satmış.

Biz bunca emekten sonra, kendi ellerimizle yarattığımız, bizi geleceğe taşıyacak partimizi, SBP'ni mi satalım bu saatten sonra?

Ama 70 yıllık mirasımız diye bağırıyor bazı arkadaşlar. Ne olmuş o mirasa? Bu arkadaşlara, Lenin'in kültürel mirasla, geçmişten gelen birikmiş bilgilerle kurulması gereken ilişkileri tanımlarken verdiği özlü bir formülü hatırlatmalıyım:

"Bir mirası korumak, kesinlikle onunla sınırlanmak anlamına gelmez" diyor Lenin.

Ki biz, yenilenerek mirası dönüştürmekten söz ediyoruz. Yenilenmek demek, hayatın canlılığına, değişkenliğine ve her değişimin yeni politik projeleri gerektirdiğine inanmak demek değil midir?

Mutabakat ise evlilik cüzdanı, kira sözleşmesi gibi durağan bir şey değildir. O da canlıdır; her yeni olgu, her yeni olay mutabakatları yenilemeyi zorunlu kılar.

İdeolojik yenilenme, eski olmayan ve bugünün herşeyini açıklayan yeni ideolojiyi kurma süreci değildir. Böyle bütünsel bir ideolojinin olamayacağını kabuldur.

Ayrıca yenilenme, varınca ineceğimiz bir durak değildir. Bir değişim, süreçtir. Tamam artık değiştik diyorsak yenilenmeye de son vermişiz demektir. Kanaatimce, marksizmi doğmalaştıran da, onun bizi bir limana götürecek gemi olduğuna olan imanımızdır. Oysa marksizm; insanın limanları aramasının ve yaratmasının bilimidir.

Öyleyse, şimdi; zabıtlarla bugünü değerlendirmek "ama biz birinci kongre kararlarında öyle demedik" demek, tarihin artık yıl hesabıyla değil, saat hesabıyla ilerlediği günümüzde, yenilenmeye direnç göstermek değil midir?

Bazı arkadaşlar, 15 Nisan'daki tavrımızı sürdürelim diyorlar. Oysa 15 Nisan bile, birkaç saat içinde, sürekli bir biçim değişikliğiyle gelişti. Toplantının bileşenlerinden hiç biri öncesindeki değildi. İki güne kadar kurulacak olan SBP ne, 15 Nisanın üzerinden iki kurultayla geçilerek ve her yeni noktada yeni mutabakatlar kurularak gelindi. Yani SBP 15 Nisan'da çizdiğimiz parti değildir. Olamaz. Öyleyse "SBP'nin kurulmasını kimse geciktiremez" diye bas bas bağıranların, bu partinin mutabakat noktalarına itiraz edip, tekrar 15 Nisandaki noktaları önermesi muhafazakarlıktır.

Politik süreçleri zabıtlar ve bir kaç kişiden ibaret görme eksikliğidir bu. Aslolan hayatın zabıtlarına geçendir yoldaşlar.

Muhafazakarlık, bir yapıyı hırsızdan korumak için, önünde gece bekçiliği yapmaktır. Yapının içindeki üretime isteseniz de tam katılamazsınız o zaman.

SBP, Türkiye solunda bir dönemi kapatan, Türkiyenin geleceğine talip olan ve yürüme şansı bulunan bir partidir. Eğer particilik oynamıyor ve şaka yapmıyorsak, 55 milyonun kaderinden söz ediyorsak yerimiz SBP'dir. Tersi muhafazakarlık , 70 yıllık geçmişimizi inkardır.

Sevgi anlayışımız bile buzdan kalıplar içinde -doğmalar- olduğundan, marksizme, komünist adına bir eleştiri geldiği zaman, sevgilimize laf atılmış ve namusumuza halel gelmiş gibi koruyucu, kollamacı oluyoruz. Bu mudur mirası korumak, olumlu değerlerimizi korumak?

Biz kulak vermesek de, zamanın sesi kendini duyuruyor galiba. İsim konusunda, niçin komünist değil de, sosyalist diye

tutturdunuz, bu bir çelişki değil midir? Bence bir kuşak, birbirinizle yarışınız. Sosyalist diyenler, daha mı sosyalistti yani. Benim ne günahım var. Sizden sonra doğduysam suç benim mi?

Biraz daha ileri giderek "sahip olduğumuz olumlu değerleri korumak" kavramının da, marksist bir yaklaşım olmadığını iddia edeceğim. Aksine yenilenmeye niyetli olanlar, kendi değerlerine saldırabilmelidir önce. Korumamak gerekir. Değerlerimizi parçalamazsak yeni değerleri nasıl edineceğiz?

Baş kesildikten sonra saça ağlanmaz. TBKP'nin başını da yönetim değil, çalışmayan üyeler kesmiştir. Neler neler için kendini yakmayı becermiş biz komünistler, pire için yorganı niye yakmayalım şimdi?

TBKP etkinliği, üyelerini ve nicel etkinliğini kat kat aşan bir olgudur. Üye olarak bir avuçtur doğru. Bunun hiç bir önemi olmamışlır TBKP'nin işlevselliğinde. Ama, yarın birlik partisi kurulduğunda, TBKP'yi halâ devam ettirmeyi düşünenler varsa, o zaman olacaktır bir önemi. Bir avuç kalınacaktır. Eğer SBP şimdiki bileşeniyle kalacaksa, yığınsallaşmayacaksa orada diyelim ki hata, hata yapmak için bile iş yapmak gerekir.

Mumu iki ucundan yakmanın bir anlamı yoktur yoldaşlar. Mantık böyle olunca tabii ki muhasebeyi de tam yapamıyoruz. Birlik partisi konusunda kaygılarımız olabilir. Hangi konuda yok ki? O partiyi bizler yaratık. Herşey de olmuş bitmiş, tamamlanmış değil, işin başındayız henüz. "Meyvesi çamura düşüyor diye ağaca kızılmaz". Yenilenmeciyiz demek, sürekli ilerleyen bir yola, hiç durmadan yürümek için çıkmak demiştik. Biz komünistler uzun yola çıkmaya hüküm giymiş insanlarız.

Öyleyse kendi adımımızı sürdürelim.

Teşekkür ederim.....

Alkışlar...

Divan:

Dikici yoldaşa teşekkürler.Aslan Alp yoldaş.

Aslan ALP (Ankara):

Sayın Divan, değerli konuklar, delegeler,

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin politik mücadele doğrultusunu, bu mücadelenin dayandığı kuramsal temeli ve dünya görüşünü ortaya koyduğu belge program ve tüzüktür.

Buna göre TBKP, "Türkiye işçi sınıfının, öteki kent ve köy emekçilerinin, aydınların, gençlerin ve kadınların Türk ve Kürt marksistlerinin sınıf esasına dayalı marksist partisidir."

Bu partiye üye olan herkes, dünya görüşü ne olursa olsun, bu kimliği içine sindirmek zorundadır. Bu ayrıca çoğulculuğun gereğidir.

Program ve tüzükler elbette değişmez değildir. Ekonomik, toplumsal, politik, kültürel vb. toplumu toplum yapan yapılar değiştikçe onlar da değişirler.

TBKP kuruluş aşamasında, bu süreçte önümüze üç temel görev, üç temel hedef koymuştur.

Birlik, Yasallık ve Yenilenme.

Bu üç temel politik doğrultu, gerçekten de TBKP için yaşamsaldır. Birlik, partinin pratik faaliyetlerinin bir sonucudur. İçsel ve diğer marksist kişi ve siyasal oluşumlarla ilişkili bir sorundur. Bu politika SBP ile daha ileri bir noktada somutlanmıştır. Birlik alternatifsizdir ve doğru bir saptamadır.

Yasallığın ana içeriği ise politik mücadele, yani gerçek demokrasi için mücadeledir. Özgürleşmenin ve ülke yaşamında tek tek marksistlerin aktifleşebilmesi mücadelesidir.

Yenilenme ise, özünde partinin dayandığı kuramsal temelin geliştirilmesi, çağa cevap verebilecek bir düzeye ve içeriğe kavuşturulması, politik mücadele araçlarının, ilişkilerin geliştirilip yenilenmesi sorunudur.

Bu nedenledir ki, TBKP'nin bu kongredeki tartışmalarının ağırlığı doğal olarak "yenilenme" doğrultusu üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunun böyle olması hem partimiz, hem Türkiye marksist hareketi, hem de dışımızdaki diğer politik oluşumların yararınadır.

Kongre belgelerinin, yani Çalışma Raporu, Kongre Tezleri ve Karar Tasarılarının bu konuya yoğunlaşması da bundandır. Çünkü, TBKP'nin dünyayı ve ülke sorunlarını kavrama, toplumsal projelerini üretme, yaşamı ve dünyayı ileriye doğru dönüştürme ve geliştirme politikalarının tümünün kaynağı, temel aldığı kuramdır. Bu da TBKP için marksizm'dir

TBKP'nin büyük kongre delegelerinin ilgisi ve bilgisine sunduğum aşağıdaki görüş ve değerlendirmelerden amacım, TBKP'nin kuramsal ve politik yenilenmesine alçak gönüllü bir katkıyı ifade etmektir.

Bu çalışmada "Yenilenme"nin, gerçek kaynağını ve ipuçlarını yakalamaya çalışacağım. Bunu yaparken de sunulan Çalışma Raporu, Kongre Tezleri ve karar tasarılarında yer alan yenilenmeye ilişkin yaklaşımlara eleştiri getirmek istiyorum.

"Yenilenme"nin kaynağı ve ipuçlarını yakalayabilmek için, kavram ile TBKP'ye kimlik kazandıran temel ilkeler ve marksist kuram arasındaki ilişkiyi irdelemek gerekiyor.

Buna ilişkin olarak en sonda söylemem gereken bir saptamamı, tekrar edecek olsam da şimdiden söylemeliyim.

Türkiyeli komünistleri marksizm mi-yenilenme mi ikilemi ile karşı karşıya getirmek; geçmişin sorgulanması adına da olsa bunu yapmak, geleceğin politik perspektif ve örgütlenme biçimlerine netlik kazandırmak adına da olsa bunu yapmak, kimsenin hakkı olmamalıdır.

"Yenilenme" bir süreç ise ve marksizme inanan bir tek kişi bile kalmışsa eğer bunu yapmak, bir fetişi yıkmak isterken başka bir fetişe tapınmaya başlamak demektir.

Bu "yenilenme" kavramının özüne de, sözüne de aykırı bir tutumdur.

Sorun, demokratizm-marksizm sorunu da değildir ve yapılmamalıdır. Unutulmasın ki TBKP üyeleri, yani ülkemiz marksistlerinin bir bölümü olan TBKP üyeleri, parti, "ülkemizdeki siyasal ve toplumsal yaşamın bir daha geri döndürülemez biçimde demokratikleştirilmesine katkı misyonunu üstlendiği ve bu uğurda en radikal mücadeleyi yürüteceğine" inandıkları için komünist partisine girdiler. Aramızda eski parti, politikalar ve toplum anlayışlarını savunanlar da vardır. Bu durum genel istenci etkilemez; bunun böyle olması yeni tarz parti anlayışının, çoğulculuğun gereğidir.

Kimse marksizmi savunuyor diye "yenilenme"nin karşıtıdır diye nitelenmemelidir.

Bu nedenle Çalışma Raporu ve Tezlerin "yenilenme"ye ilişkin bölümlerinde -açıkça olmasa bile- ihsas ettirildiği gibi yenilenme sorununa marksizm-demokratizm ikilemi içinde yaklaşılmamalıdır.

Burada yeri gelmişken kısaca ve bilgimin yettiğince Marks'a dönmek istiyorum.

Komünist Manifesto'da demokrasi ve özgürlük sorunu "bireyin özgürleşmesi toplumun özgürleşmesidir" ilkesel yaklaşımı içinde ifade edilmiştir.

Lenin ise sosyalist devleti tanımlarken "sözcüğün tam anlamı ile devlet olmayış" demektedir.

TBKP'nin "yenilenme" doğrultusu olarak işaret ettiği özgürleşme, demokratikleşme ve devletin küçültülmesi Marks'ın ve Lenin'in aktardığım belirlemeleri ile ne ölçüde çelişmektedir? Eğer çelişmiyorsa geliştirilmelidir. Eğer çelişiyorsa tartışılmalı ve ondan sonra kaynağın, bulanık, belirsiz ya da yetersiz olduğuna karar verilmelidir. Marksizmi nasıl ön kabulsüz bir

eleştiriye tabi tutmamız isteniyorsa, "yenilenmeyi de marksizmle ilişkisi bakımından ön kabulsüz bir irdelemeye tabi tutmamız" gerekir.

Kuşkusuz bu, süreç içinde sonuca ulaştırılabilecek ve bugünden başlayıp, bugün bitirilebilecek bir tartışma değildir. Ancak, yenilenme doğrultumuzun eksenindeki "özgürleşme" kavramı Marks ve Lenin'in yaklaşımları ile örtüşüyorsa eğer tartışmaya ön kabulsüz başlamalıyız. Ve ülkemizde bunu yapmak önce TBKP'lilere düşer, çünkü biz Türkiye'de Sargın yoldaşın çok güzel ifade ettiği gibi "geçmişin son, geleceğin ilk halkasıyız."

Her kuram onu tanımlayan bilgenin adı ile anılır. Ancak, unutmayalım ki, hiçbir kuram kendiliğinden ortaya çıkmış ilk ve tek felsefi düşünüşün ürünü değildir. Ve her kuram birden çok kuramın, bilimsel düşünce ve deneyin son gelişmiş halidir. Bilimi geliştiren de bu dinamik dönüşüm ögesidir. Bu dün de böyle olmuştur, bugün de böyledir, gelecekte de böyle olacaktır. Bunun tersi kavrayış ise doğmaları yaratır.

Tarihi materyalizm; eğer insanın özgürleşmesi sürecini açıklıyorsa bize ve insan günümüzde de halâ bu sürecin herhangi bir evresinde ise, yenilenme adına marksizmden kopmanın kimseye yararı yoktur.

Yenilenme politikalarımızı ortaya koyarken teorik bir kaynağımızın olması gerekir, diye düşünüyorum. Bunu gereksiz bulanlar olabilir. Ama hiçbir şey eskisi olmadan "yeni" değildir.

Örneğin "bir dik üçgende hipotenüsün karesi dik kenarlarının kareleri toplamına eşittir" teorisi bilimsel bir gerçekliktir ve bilindiği gibi Pisagor tarafından üretilmiştir. Ancak, bu teoriden yararlanırken Pisagor tarafından bulunduğunu hiç mi hiç hatırlamayız. Hatırlamamız da gerekmez ama, bu teori pek çok matematiksel çözümün kaynağıdır. Bildiğim kadarıyla bu teoriyi aşan başka bir teori de üretilmemiştir. Yenilenme doğrultumuz için teorik bir kaynağımız olmalıdır önermem bundan dolayıdır. Ve bu kaynak bir komünist için Marks'ın toplumsal gelişme teorileridir. Komünist olmayanlar için elbette herhangi bir sözümüz ve eleştirimiz olamaz bu konuda.

Yenilenmeyi geçmişimizden yani temel teorik kaynağımız olan marksizmden koparak başarabileceğimiz şeklindeki bir önermeyi ve buna bağlı politik normları bu nedenle çok dikkatli değerlendirmeliyiz.

"Kopuş" elbetteki red değildir. Ama kanımca ondan da kötü bir eylemdir. Çünkü red ve inkâr bir anlamda bir düşüncenin karşısına başka bir düşünceyi çıkarmakla mümkündür. "Ko-

puş" ise açıkça belirtmeliyim ki "köksüzlüğü" getirir. Teorik anlamda köksüzlüğün ne insanı, ne doğayı ve dünyayı, ne de toplumu şöyle ya da böyle değiştirmeye yetenekli politikaları olamaz.

Köksüzlük, modaya uygun olarak hep başkalarını dinleyen, ama başkalarına kendisini dinletemeyen bir edilgenliği getirir. İnsanlar, onların yaşamlarını iyileştireceğimize güven duydukları ve bu doğrultuda etkin olduğumuz sürece bizimle beraber olacaklardır.

Bu konuyla ilgili olarak şöyle bir karşı görüş ileri sürülebilir: "Çağımız insanını, toplumu ve doğayı tek başına marksist düşünceye dayalı olarak dönüştürmek olanaklı değildir artık. Bunu yapabilmek için özgürlükçü, insanı ve toplumu dönüştürmeyi temel alan diğer kuramlardan da yararlanmak gerekir..."

Elbette doğrudur bu ve bunu yapmak için marksizmden kopmak da gerekmez. Kuramlar arasında ilişki kurup sentez ve analizlerde bulunmak politikacılardan önce bilim adamlarının görevidir. Politika ise, bütünüyle pratik ve pratikler arası ilişkilerdir. Bilimsellikten kaynaklanan ve amacımızla örtüşen bütün pratiklerle ve politikalarla ilişki kurmak bizim görevimizdir.

Bugün yenilenmeden söz eden bizler istesek de istemesek de reel sosyalizmin çöküşünden, altüst oluşundan etkileniyoruz. Bu doğaldır. Çünkü, biz de bu dünyada yaşıyoruz. Bütün bu deneyleri değerlendirerek bireyin daha çok özgürleştirilmesinin ve yaşamın her alanında daha çok aktifleştirilmesinin yollarını arıyoruz.

Marks, Engels ve Lenin'in düşüncelerinden yola çıkarak yenilenemeyeceğimizi savunmak ise, yukarıdaki düşünce ile çelişmektedir. Çünkü, "mutlakçı" bir yaklaşımdır. Mutlakçılık ise bilimsel değildir ve başka bir doğmatizm batağıdır. Ne var ki Marks, Engels ve Lenin ve onlardan önceki ve sonraki öncüleri "yenilenme"nin kaynakları olarak değerlendirebilmek için, çağın nesnelliklerini, sınıfsal ve toplumsal yapılarıdaki değişiklikleri gözlemleyerek, bilimsel-teknik gelişmenin üretim ilişkileri ve biçimleri üzerindeki etkilerini irdeleyerek, büyüteç altına yatırarak yola çıkmamız gerektiğini kavramalıyız.

Ön kabulsüz yaklaşım bilimsel fikir yürütmenin yöntemlerinden biridir. Ancak "önkabulsüz" tutumun bile kendisine kaynak alacağı bir kuram vardır.

Bu konuya Çalışma Raporu ve Kongre Tezlerinde değinilmeyen bir yönü ile değinmek istiyorum:

Reel sosyalizmde olan şudur: Stalin ile başlayan dönemde proletaryanın diktatörlüğü, devlet yönetimi olarak "emekçile-

rin, işçilerin yönetimi" yerine, "emekçiler için yönetim" şekline dönüşmüştür. Bu bir sapmadır ve bunu -kendimizi ayıplamayalım- biz daha yenilerde kavrıyoruz. Çünkü belki de dünyanın en tembel, teorik yönden en yetersiz marksistleri, komünistleri, sosyalistleri bizleriz. Bu yanımızın gelişmemesinde kuşku yok ki, Türkiye'de üzerimize ve bilimsel çalışmanın üzerine konan yasakların büyük payı vardır.

"İşçi sınıfının, emekçilerin halkın yönetimi yerine, işçi sınıfı, emekçiler ve halk için yönetim". Peki "bu böyle olmalıdır" diye Marks'da ve Lenin'de bir tek cümleye rastlamak mümkün müdür?

Liderin, kendini partinin yerine koymasını, partinin de kendini toplumun yerine koymasını, yani Stalin'in diktatörlüğünü Lenin mi salık vermiştir?

Eğer vermişse mesele yok. Geçmişin kuramcılarını ve uygulamacılarını "bizi kandırmışlar" deyip tarihe gömelim ve "yenilikçiliği" rozet yapıp yakamıza takıktan sonra düşelim yollara. Marks da yerinde dursun Lenin de deyip, yeni bir yöntem arayalım ve çaresiz kalınca da giderek zayıflamaya başlayan bir ilgi ile, arada bir kendilerine başvuralım.

Peki o zaman TBKP ve SBP programlarından çıkardığımız "halkın demokratik yönetimini kurma" politik doğrultumuzu ne yapacağız?

Süreç içinde yeni bir ikilem konusu yakalayıp bunu da mı pazarlık konusu yapacağız?

Yenilenmeye elbetteki "evet", ama sıçrayıp dairenin dışına çıkarak değil, dairenin çeperini genişleterek ve bir gün elbette kırarak, marksizmi böyle aşabiliriz.

Reel sosyalizmin ve hatta Lenin'in eskimiş araçlarını tarihteki yerinde bırakıp, çağın gerekleri, sınıfsal ilişkilerin boyutluluğu, bilimsel-teknik devrimin yarattığı vb. ile uyumlu ve hakim tonu marksizm olan yeni araçlarla bunu yapabiliriz ancak.

Marks, Engels ve Lenin'in bize bıraktığı kaynaklara -eski plak gibi takılıp kalma hatasına bu kez düşmeden- geliştirerek ve kendi öz irademizle, bağımsız ve özgür düşünerek defalarca bakmalıyız. Bunu bugüne kadar hiç yapmadık. Yaptığımız, yapmaya başladığımız gün teorik yenilenmemizin de ipuçlarını yakalayabiliriz.

"Demokrasinin sonuna kadar gelişmesi, bu gelişmenin biçimlerinin aranması, onların pratikte sınanması vb. tüm bunlar, toplumsal devrim için savaşım görevlerinin bileşimine giren görevlerden biridir..." (Lenin)

Şimdi soruyorum, kapitalizme-emperyalizme öz ve biçim kazandıran, burjuva düşünürlerden bir teki bile demokrasi için mücadeleyi, böylesine devrimci bir içerikle öngörmüş müdür? Ondan yüzyıllardır kendi demokrasilerini, statükolarını korumanın bir aracı olarak, dünya halklarına gerçek demokrasiymiş gibi yutturmuşlardır.

Birakalım gerçek demokrasiyi, "sosyal devlet, sosyal adalet, hukuk devleti" gibi kavramlar bile burjuva ideolojisinin ürünü değildir ve refahın paylaşımını devlet denetimine bırakmak için ikinci enternasyonal siyasetleri, sosyal demokrasi tarafından üretilip geliştirilmiştir.

Uzun yıllar reddettiğimiz bu kaynağa da yönelmemiz gerekir. İkinci enternasyonalle birlikte açılmaya başlayan açıyı daraltmamız gerekir.

Bu düşünce de yenidir bizim için ve marksizmden kopmayı gerektirmez.

Demokrasiyi yeniden öğrenmek zorundayız. Ama önce kendi öz irademizle, kendi kaynaklarımıza yönelerek. Çelişkinin öte yakasının bize bellettiği demokrasinin ne anlama geldiğini biliyoruz ve kendi pratiğimizde 70 yıldır yaşıyoruz.

Unutmayalım ki, gerçek demokrasiyi kazanma şansımız bugün eskisinden daha yüksektir. Çünkü, artık görülmüştür ki, çevremizde O'nu bizim gibi isteyen politik ve toplumsal güçler vardır. Onlarla ilişkilerimizi elbette geliştirmeliyiz ama, marksist kimliğimizi deforme etmeden, yakışıksız ve gerçek dışı nitelemelerle erozyona uğratmadan, onurla ve kendi özgüvenimizle.....

"Güya, sosyalizm ölü, donmuş, değişmez birşeydir. Oysa aslında, toplumsal ve bireysel yaşamın tüm alanlarında nüfusun çoğunluğunun, daha sonra da tüm nüfusun katılımı ile hızlı, gerçek, gerçekten yığınsal ileriye yönelik bir hareket ancak sosyalizmden başlayacaktır." (Lenin, Devlet ve Devrim)

Şimdi sormak istiyorum: Sosyalizmi, leninci kaynaklara dönme zahmetine katlanmadan yaşanan sonuçlara bakarak ve (politik araçları dışında) leninci düşünceyi dışlayarak son tahlilde sosyalizme ulaşmaya soyunmak nasıl olacaktır?

Yenilenme "kimliksizlik" ya da "kimliksizleşme" değildir.

Bir kez daha yineliyelim. Marksçı düşüncenin ekseninde "yenilenme" eylemine, başka kuramlarda rastlanmıyacak kadar geniş yer vardır.

Çalışma Raporu ve Tezlerdeki "yenilenme" düşüncesinin içeriği ise daha çok bir dizayn değişikliği, model değişikliği iz-

lenimini vermektedir. Marksizmin hem kendi içindeki doğmalardan, hem de yaratılmış doğmalardan kurtarılarak, özünün geliştirilmesinden ve çağdaşlaştırılmasından yola çıkan bir "yenilenme" öngörüsü değildir bu.

"Yeni bir şey söyledik, yeni politik ilişkiler geliştirdik, farklı konumlar kazandık, kuramsal çevremizin çeşitlenmesine izin verdik, o halde yenilendik, yenilenmeliyiz... Yenilikçiyiz mantığıdır tezlere yansıyan. Bunlar da gereklidir elbette ama, bunlar politikalardır. Kuramda yenilenme konusunda ise yetersiz kalınmıştır: Bunun sonucunda da Kongre Tezlerinde sosyalizmin yaşadığı bunalımdan yola çıkarak marksizmin bittiği sonucuna varanların, yani "kuramsız düşünmenin kuramını geliştirmeye çalışanların" biçimsel yenilenme mantığı egemen olmuştur.

Bütün bunları okuduktan sonra, kimileri "Bu da nereden çıktı?" diyebilir. TBKP Kongre belgelerinin ilgili bölümlerinde "artık marksizme dayalı toplumsal projeler geliştirme politikalarının terkedilmesi gerektiği" düşüncesi, kendini komünist olarak açıklayan TBKP üyelerine ustaca bir dille "manipüle" edilmektedir.

Bu söylenmemiş bile olsa, teorik düzeyi yeterli olmayan, büyük ölçüde halâ liderin -yani partinin- söylediğini "doğru" kabul etme alışkanlığından kendisini kurtaramamış pek çok TBKP'li, Tezleri okuduktan sonra "Vay canına marksizm ölmüş de benim haberim yok. Artık bu yolu terketmek gerekir" diye düşünmeye ustaca bir biçimde zorlanmıştır.

Kişisel düşüncem olarak belirtmeliyim ki, gerek tezlerin ve karar tasarılarının "yenilenmeye" ilişkin bölümlerinin içeriğinden, gerekse sunuş biçiminden çıkardığımı sonuçtur yukarıdaki belirlemem.

Sonuç olarak; marksizmin ve "insanın yücelmesi ve gelişmesi" için üretilmiş daha başka kuramların da rehberliğinde sosyalizme giden yolda gerçek demokrasiyi öğrenmek durumundayız. Bunu yapabilirsek eğer "yenilenme"nin de ilk adımını atmış oluruz.

Ve Lenin'in de dediği gibi "gerçek demokrasiden korkacağımız hiçbir şey yoktur. Çünkü, yaşam bizden yanadır..." Yaşam yine bizden yana. Yenileneceğiz derken, geçmişte olduğu gibi yaşama ve toplumsal yaşama bir kez daha yabancılaşmayalım.

Alkışlar...

Divan:

Alp yoldaşımıza teşekkür ediyoruz.
Yoldaşlar,kongremizin ikinci gün çalışması burada sona eriyor.Yarın sabah üçüncü ve son gün çalışmamızda buluşmak üzere oturumu kapatıyorum.

Üçüncü Gün Oturumu

Divan:

Oturumu açıyorum.Rapor üzerine delege konuşmaları ile devam edeceğiz. Ancak daha önce kongremize gelen mesajları okuyacağız.

Divan:

Şu anda delege konuşmalarının 22. sırasındayız. Söz sırası Vedat Pekel yoldaşımızda.

Vedat PEKEL(Doğal delege):

Karar tasarıları sunulduktan sonra konuşmak istiyorum.

Divan :

Konuşmanızı ilgili maddede yapabilirsiniz Pekel yoldaş. Söz sırası Erol Çatma yoldaşımızda. Daha sonra Haydar Topay, Ayşe Dicleli yoldaşlar. Vedat Ayanoğlu söz sırasını Sıtkı Coşkun'a verdi. Coşkun yoldaş bu hakkını kendi sırasında kullanacak.

Bir delege

Ben usul hakkında söz istiyorum, herkes istediği zaman konuşamaz, sırası gelen konuşsun, o zaman biz de geriye alırız konuşmamızı.

Sıtkı COŞKUN :

Değerli yoldaş, dün ben divana konuşacağım sırayı bildirmiştim. Divanın kendi bilgilerinde yanlışı var.

Erol ÇATMA(Zonguldak):

Dostlarım, hepinizi saygıyla selamlarım.

Bildiğiniz gibi Zonguldak yaklaşık bir buçuk aydır sıcak günler yaşamaktadır. 12 Eylül'den bu tarafa Türkiyede en yığınsal şekilde aktif bir direniş hareketini başlatmıştır. Bazılarına göre bir yenilgi, bazılarına göre bir zaferdir. Bütün bunların bana öğrettiği bir tek şey vardır. Tek başına sendikanın hiçbir şey olmadığı, burjuva partilerinin bile desteğinin ancak ekmek ve sebzeden başka olmadığıdır. İşçi sınıfı hareketini kendi oy hesapları için kullandığıdır. Mengen dağlarında barikatlara tosladığımız, hatta oralara kadar gidebildiğimiz için çok sevinçliyim. Bu olayın benim üzerimdeki etkileri korkunç derecede büyüktür. En azından gerçek hayatın kağıt üzerinde yazıldığı gibi olmadığını, hayatın duygusallık tanımadığını bir kere daha gördüm. Şimdi burada göğsümü gere gere söylüyorum. Şayet bizim çokça eleştirdiğimiz TKP, hatta başkalarının da bugün küfür eder duruma düştüğü TKP, geçmişteki hatalı örgütlenmesine ve başkaca hatalarına rağmen bugün olsaydı demokrasi açısından Türkiye'de çok şeyler değişirdi. Şayet TKP bu gün var olmuş olsaydı, bir çok işyerlerini durdururdu, gerekirse E-5'i de durdururdu. Şayet bizim bu eylemimiz başarıya ulaşmış olsaydı, demokrasi açısından işçi sınıfının büyük bir atılımı olacaktı. Bizler başarısız olduysak, bunun tek sorumlusu bizler değiliz. Bizler kahramanca mücadele ettik. Zamanında da geri çekilmesini bildik. Sınıf ve demokrasi mücadeleleri yenilgiler ve zaferlerle doludur. Bizler sınıf gerçeğinden hareket edilmesinin gerekliliğini birkere daha yaşayarak öğrendik. Şimdi, burada hiç kimse çıkıp da misyon sözü etmesin zoruma gider çünkü, hayatın gerçekleri tezgah başlarında, yeraltında kömür kazarken, ayda 500 bin liraya ölümle burun buruna çalışırken daha net gözüküyor. Tuzu kuru olanların getirmiş olduğu tahliller beni pek fazla ilgilendirmiyor.

Demokratik dönüşümlerle bile sosyalizme ulaşacağız diyorsanız, yüzünüzü işçi sınıfına dönün, çünkü toplumun tek dinamik gücü üreten güçlerdir. İster beyaz yakalı olsun, isterse tulumlu olsun, geleceğimizde bizleri ancak ve ancak hedefe işçi sınıfı ulaşturacaktır. Bugün bile demokrasiye en büyük ihtiyaç hisseden sınıf işçi sınıfıdır.

Bizler demokrasi için fiili durum yarattık. Şayet bizleri yenilmiş kabul edenler varsa, bu yenilgiden Türkiye'deki bütün demokrasi yanlıları suçludur. Tarih bunu böyle yazacaktır.

Kardeşlerim,

Geçenlerde Genel Sekreterin basında çıkan bir açıklaması var, oldukça düşündürücüdür. Serbest piyasa ekonomisi yönünden bize en yakın parti ANAP'tır imajı yaratıyor. Tabii ki bir miktar da basın çarpıtması var. Önemli olan Türkiye çapında spekülasyon konusu olmamızdır. Bu gün hiç bir ekonomist Türkiyede Serbest Piyasa Ekonomisi vardır diyemiyor. Bunu ancak ANAP iddia ediyor. Bir adı da liberal ekonomi olan bu modelin en büyük özelliği, ekonomide devlet müdahalesi olmamasıdır. Bu günkü devlet müdahaleci bir devlettir. Tekelci sermaye lehine, işçi sınıfı aleyhine olduğu kadar düşüncede de liberal olmalıdır. Rekabetin özü burada yatmaktadır. Bizlerin kongre yapmasına rağmen, 141, 142'den bir asıra yakın ceza yiyen arkadaşlar vardır. Bunu açıklamak zordur. Savaşa hayır diyenlerin, hatta 15 yaşında çocukların tutuklanması vardır. Gümrük duvarlarının kaldırılması, kotaların kaldırılması, bütün meseleyi halleder mi? Bana göre serbest piyasa ekonomisi sinsi bir aldatmacadır. Bu gün Türkiye'de sermaye sınıfının, en ağır biçimde serbestçe işçi sınıfını sömürmesi, işçi sınıfının ise bir takım kanunlarla bütün dayatmalara boyun bükme serbestisi vardır. Bugünkü ekonominin adı serbest piyasa ekonomisidir. Yani işçi sınıfının, sermayenin bıçağı altında serbestçe pırasa gibi doğranma ekonomisidir. Devlet ikide bir alt yapı yapıyoruz diyor, yolları ve çok kanallı televizyonları anlatıyor. Alt yapı dediği bu, eğitimin, sağlığın bütçeden almış olduğu pay ne kadardır? En son bütçede bile çok azdır. Onlar alt yapı aldatmacasını yaparken, bir takım kadınlarımızın gazetelerde çıkan resimleri hiç de iç açıcı değildir. Kadınlar çocuğumu okutmak için kötü yola düştüm diyor. Çocuğuma bakamıyordum onun için bu işi yaptım diyor. Kötü yola düşen kadınlarımızın sayısı her yıl korkunç boyutta artıyor. Açıkçası, devlet alt yapı yapıyorum diye sizleri kandırırken, birçok kadınımızın da geçim sıkıntısından aile yapıları bozuluyor. Bir takım kadınlarımız da çiçek ismiyle beraber papatya oluyor ama yakalarına kırmızı karanfil takanlar halen daha fişleniyor.

Geçen seneler Cumhuriyet Gazetesinde bir bayan kardeşimin yazısı çıktı. Belki de o kardeşim şimdi burada, Genel Başkanla Genel Sekreterin mahkemesine gelip giderken tutuklanıyor. Bu kardeşimiz gazetenin yazdığına göre, hem de kendisi mektup göndermiş. Yalan olmasının mümkünü yoktur. Bu bayan kardeşimiz copla tecavüze uğramış. Bekaretimi kaybettim, utancımdan kimseye bir şey söyleyemedim diyor. Bu ANAP iktidarı döneminde oluyor.

Değerli kardeşlerim,

Bugün 12 Eylül'ün 10 yılı geride kalmıştır. Bazı yayın organları 12 Eylül'le ANAP'ı ayrı ayrı değerlendirmeye almaktadırlar. 12 Eylül'le ANAP bir bütünlük içermektedir. Çünkü 12 Eylül amaçlarını açıkça ortaya koyduktan sonra ANAP iktidarının yıllardan beri ülkede yapmış olduğu uygulamaların 12 Eylül'den hiç de fark taşımadığını görmekteyiz. 12 Eylül'le ANAP iktidarı ülkede kavram kargaşası yaratarak her şeyi yozlaştırma, her şeyi tevekkülle karşılayan gözler kör, kulaklar duymaz, elleri işlemez hale getiren insanlar yaratarak, ülke ekonomisinin tekelci sermaye aracılığıyla emperyalizme -bunun son zamanlarda adı Entegrasyon oldu- peşkeş çekme gayret ve işlemlere doğacak tepkiyi etkisizleştirmek misyonu yüklenmiş, ilerici demokrat, yurtsever insanlara sonsuz baskılar uygulayan iktidardır.

ANAP döneminde yürütme ve yasama belirli kanun açıklarından istifade edilerek tek elde toplanmış, yargı bağımsızlığına gölge düşmüştür. Hükümet yürütmesiyle, yasamasıyla Çankaya'dan yönetilmeye başlamıştır. Devlet dairelerine iktidar yanlıları doldurulmuş, ANAP zihniyeti aşağıdan yukarıya kadrolaşmıştır. Eğitim sistemine ağır darbeler vurulmuş, YÖK ile üniversite yozlaşmış, gençlik baskı altına alınmaya çalışılmış en küçük tepkilere bile ağır baskılar uygulanmıştır. İşkence ve terör halen daha gündemdedir. Açlık ve sefaletten intiharlar, geçim sıkıntısından vücudunu satarak yaşayanlar çoğalmış, buna karşılık ekonomik musluklar taa ardına kadar, hayalciye, vurguncuya, tefeciye açılmış, liberal ekonomi adı altında tam manasıyla vurgun ekonomisi, mali anarşi yaratılmıştır. Ekonomik anarşinin bütün olumsuzlukları işçi sınıfına ve emekçi halkımıza dayatılmış, bir taraftan açlıktan inliyenler, bir taraftan devlet kredileriyle milyar üzerine milyar vuranlar yaratılmıştır.

Son on yılda işçi sınıfı ücretlerindeki satın alma gücünde büyük düşüşler oldu. Türkiye nüfusunu gelirine göre sıralayıp beş eşit parçaya bölersek tepedeki beşte birlik grup milli gelirin %60 ını sonrakiler %20, %10 ve %7 sini, en alttakiler ise %3'ünü almaktadırlar.

Bugün büyük holdinglerin gücü yoğunlaşan sömürü ile 25 ile 30 trilyonu aşmaktadır. Bu holdingler çalıştırdıkları her işçi başına yılda 25 ile 30 milyon kazanırken, çalıştırdıkları işçiler de ortalama 4 ile 5 milyon almaktadırlar.

Ulusal gelirden işçi sınıfının ve tarım emekçilerinin aldığı pay günden güne düşmekte, işçi sınıfından ve tarım emekçilerinden gasp edilen paylar ise holdinglere kaydırılmaktadır.

1990 yılında milli gelirden alınan paylar, 1970 ve 1980'e göre yaklaşık üçte bir oranında düşmüştür.

1990'da tarım %15, işçi sınıfı 14,80 kira-rant-kâr ise %70.20 dir.

Kişi başına düşen gayri safi milli hasıla da 1200 dolar. Yukarıdaki oranlamalara göre halkımızın durumunu açıkça görebilirsiniz.

Bazı insanlar şunları söylüyor, serbest piyasa ekonomisi dünyada tek model, toplumsal refaha bizi bu ulaştırır. Özellikle Gorbaçov bu modeli benimsedikten sonra bir takım arkadaşlarımız bu modele övgüler yağdırdılar. Gorbaçov bu modeli uygularken geçiş aşamasında fazla sıkıntı çekmez. Sağlam bir alt yapı, yüksek bir milli gelir, işçi sınıfında da yüksek bir kültür vardır. Bizde de kültür açısından olay meydandadır. Gerici bir eğitim: Daha düne kadar İngilizce'den sınıfta kalmak yoktu. Din dersinden sınıfta kalmak vardı. Açılan kuran kursları ve imam hatiplerle mi teknolojiye ayak uydurup gelişeceğiz ve serbest piyasa ekonomisiyle refah devleti olacağız. Açıkçası, Gorbaçov öyle söyledi diye, birey olmaktan bahsederken, Türkiyedeki meseleyi iyi kavramadan konuşulan laflar yanlıştır. Gorbaçov şablonculuğu yanlıştır.

Şayet biraz daha gerilere dönersek, 12 Eylül'ün ilk günlerinde, Milton Friedman lafını hatırlarız. Bu ekonomistin demokrasi için söyledikleri şu sözlere bugün Türkiyede harfiyen uyulmaktadır. "Demokrasinin en büyük kusuru seçmenlerin baskısı nedeniyle onlara çok şey vermek. Böylece pazar ekonomisinin serbestçe işlemesini engellemek"

Ayrıca aynı ekonomist sendikalar için şunu söylüyor. "Sendikaların emek piyasasında bir tekel oluşturduklarını, böylece bu piyasaların sağlıklı işleyişini engelledıklerini ileri sürüyor". "İş güçlerinin istendiğinde işe alınıp istendiğinde işten çıkartılmalarını sağlayacak mekanizmalar yaratılmalıdır" diyor.

Türkiyede sendikal hakların kısıtlanması, sendikaların yasaklanması, demokrasinin rafa kaldırılması 12 Eylül'den sonra uygulanan Friedman modelinin mantığı doğrultusundadır. İşin en önemli tarafı da sendikal hakların ve sendikaların, demokrasinin en büyük teminatı olmasıdır. Sendikal hakların kısıtlanmasına olanak tanıyanların, demokrasiyle uzaktan yakından alakası olamaz. Bu gün bütün bunların var olduğunu iddia edebilir miyiz? AT'ye hoş gözükmek için bir takım demokrasi kırıntılarını bağışlamanın demokratlıkla, demokrasiyle ilgisi yoktur. AT'ye hoş gözükmek için aksesuar olarak bazı hoş görüler tanınmıştır. Yer yüzünde hiç bir demokratik hak mücadelesiz

kazanılmamıştır. Daha evvel de söylendiği gibi bedel meselesidir. Demokrasi mücadelesi derken demokrasinin önündeki en büyük engelin ANAP olduğunu görmemek de körlüktür. Allahın ipine sıkısıkaya sarılmaktan başka, inşallahlı maşallahlı konuşmaktan başka bir teminat gösteremeyen iktidar yetkililerinin uyguladıkları serbest piyasa ekonomisi de bu mantık gereği, işçi sınıfına ancak ölme eşeğim ölme yaz gelince inşallah yonca yersin mantığıdır. O bakımdan ANAP'a karşı herkes dikkatli ve duyarlı olmalıdır. Demokrasi için ANAP'ı def etmeyi düşünmelidir.

Değerli kardeşlerim,

Son zamanlarda TBKP'nin fesh edilip edilmemesi çok tartışılmaktadır. Bazıları ise bir kaç vilayette tüzel kişilik kazanmak için tabelaların kalmasını savunuyor. Bu kongre buna da karar verecektir.

Bana kalırsa bu kongrenin bu partiyi fesh etmeye, bu doğrultuda karar almaya hakkı yoktur. Bu parti TİP'in ve TKP'nin devamıysa, ta Mustafa Suphilerden, Behice Boran'lardan fikir almalısınız. İşkencehanelerde ve hapishanelerde ölenlerden, vurularak ölenlerden, üniversite önünde faşistlerin bombalarıyla parçalanarak ölen 7 tane gencin fikrini almalısınız.

Bu partiyi tabelalarını asarak ilk defa bizler kurmadık. Onun için bu partiyi kapatmağa hakkımız yok, aksine yaşatmaya karşı sorumluluğumuz vardır. Yıllarca hapis yatanlar, TKP ve TİP için ölenler, bu parti yaşatılsın diye öldüler. Günümüzde çok şey değişmiştir, günümüzde komünist partileri kendini yenilemiştir, ben buna katılıyorum. Ama partiyi kimse öldüremez. Şayet burada kararlarla bu parti yok olursa, kongre kararı bu partiyi yok etmeye yeterli olamaz. Bizler yok olmadığımız sürece bu parti vardır. Çünkü bu parti bize tarihsel bir mirastır. 70 yıllık binaları tarihi eser diye Turizm Bakanlığı yıktırmıyor, koruma altına alıyor. Benzetmem belki de hoş olmadı, ama açıkça söylüyorum, bu partiyi koruma altına alırız, kimsenin de gücü kapatmaya yetmez. SBP sine gitmek isteyenler gitsin. Burada açıkça söylüyorum. Ben SBP'nin ihtiyaç olduğunu da görüyorum, ama bu TBKP'nin fesh edilmesini getirmemeli. TBKP seçimlere girecek değildir. TBKP'nin kadroları SBP'sine en büyük katkıyı sağlayacaklardır. Ama şunu da söylüyorum, SBP ilk seçimlere girer de gerekli başarıyı gösteremezse, SBP'si yok olacaktır. Belki de milletvekili de çıkartamıyacağız. İleride kurulacak partiler özellikle marksist partiler, SBP'sinden daha sağlıklı çıkışlar yaparlarsa, bu SBP'sinin sonu olacaktır. Artık eskisi gi-

bi kimse futbol takımı tutar gibi parti tutmuyor. İnsanoğlu en iyi ve en güzeli arıyor. Bu arayışlar SBP'sini ileriye de götürebilir. SBP'si pasif kalırsa, dağılabilir de. Ayrıca TBKP'nin içindeki hesaplaşma tam manasıyla olmadı. TBKP"nin özellikle 1981 tevkifatı ve hapishaneleri henüz gündeme gelmedi. Parti alelacele kapatılıp ta bu hesaplaşmadan kaçılmak isteniyorsa, hiç kimse Stalini eleştirmesin. Çünkü TBKP'de o kadar çok Stalin var ki, bunlar geçmişi unutturmak için kuzu postu, yenilenme kılıfı giyinmişlerdir. Fırsatını buldu mu hortlayacaklardır. Bu konu ayrı bir tartışma konusudur. Buna da değinmiyeceğim. TBKP kendi özelliğini koruyacaktır. Kapatılmıyacaktır. Benim oyum Partinin kapatılmasına karşı olacaktır.

Değerli kardeşlerim,

Şu an bu salonda 70 yıllık partinin 4 kuşağı var. En eskimiz Bozışık ağabeyimin yüzünde Mustafa Suphi'nin, Ethem Nejat'ın, Baytar Salih'in, Orhan Kemal'in yüreğini, kavgasını görüyorum.

Nihat Sargın ağabeyimin yüzünde, Behice Boran'ın, Ruhi Su'nun, İbrahim Güzelce'nin, Kemal Türkler'in yüreğini, kavgasını görüyorum.

Bizler 1950 kuşağı olanların yüzünde yürekliliği, idealizmi, Hilmi Fevzioğlu'nu, Mustafa Hayrullahoğlu'nu, Mehmet Çelen'i görüyorum. Kendimi ne kadar iyimser yönde zorlarsam zorlayayım, arkadan vurulanları da görüyorum.

Son kuşakta ise geleceği, umudu, demokratizmi, hümanizmi görüyorum.

Hepinizi kardeşçe selamlar, karanlık günlerden aydınlığa çıkacak olan mücadelenizin devamını diler, 15'lerle başlayan şimdilere kadar gelen TKP tarihinde ve TİP tarihinde bayrağı onurlu taşıyan, isimleri duyulmuş, isimleri duyulmamış, isimleri unutulmuş bütün komünistleri saygı ve sevgiyle anar, hepimize gelecek güzel günlerin yakın olmasını dilerim.

Yaşasın Türkiye Birleşik Komünist Partisi!

Divan:

Çatma yoldaşa teşekkürler. Söz sırası Haydar Topay'da. Kongremize katılan bir konuğumuzu duyurmak istiyoruz.Hepimizin yakından tanıdığı Sayın Çağatay Anadol kongremize onur vermişlerdir. Kendisine teşekkür ederiz.

Alkışlar...

Haydar TOPAY (Doğal delege):

Konukları, delegeleri, Divanı, saygıyla selamlarım. 10 dakikanın baskısı altında birşeyler söylemeye çalışacağım. Son günlerde gazetelerde okuduğum bir bulgu var. Diyor ki, "İnsan yaşı gelecek birkaç yıl içinde 130 ortalamasına ulaşacak" Bunu şunun için söylüyorum. Bir söz vardır "yaşlılar anılarıyla, gençler umutlarıyla yaşar" acaba ben neredeyim diyorum, herhalde ortadayım, iki tarafa da ilişkin birşeyler söyleyeceğim. Ben 2 günden beri burada yapılan konuşmalardan çok yararlandım. Gerçekten her değişik bakıştan yararlandım, bazı konuşmalardan da yararlanmanın ötesinde hoşlandım. Çünkü hoşlanmanın anı ile ilgisi vardır. hoşlandığım konuşmalardan biri Uğur Yüzbaşıoğlu'nun konuşmasıydı. Ben Uğur Yüzbaşıoğlu'nu İGD'nin genç pırıl pırıl bir mensubu iken tanıdım. Bir anım var onu anlatacağım. 1978'lerde Zonguldak'da bulunuyordum. İGD çalışmaları içinde bütün gençlerin arasında bu işte kendilerine göre duvar süsü yazıyorlardı. Başka yere yazma olanakları yoktu çünkü. Uğur habire yakalanıyordu, gözaltına alınıyordu, tutuklanıyordu. Yine böyle bir tutuklanmada ben vekaletini almıştım, avukatlık yapıyordum o zaman, işte duruşmaya girdik. Hakim bana biraz da tanışmamız özelliğiyle -şunu söyleyeyim, o zaman da namazında niyazında çok hakimler vardı, savcılar vardı, bu davaları ayarlıyorlardı, kendi aralarında, -"ya işte avukat bey, bu gençlere söyle duvarlara yazı yazıp duruyorlar" "Ne yazdılar hakim bey?" dedim. "Ha, İGS mi ne yazdılar, bunları yazmasınlar", "Vay, demek ki bunlar elbise, giyim reklamı yapıyorlar söyle" ama biz söylemedik tabii. Onlar gene çalışmaya devam ediyorlardı. Şimdi bunu niçin anlatıyorum, gerçekten o zamandan bu zamana kazandığımız deneyimler ve elde ettiğimiz başarılar benim için gerçekten çok değerlidir. Şu anlamda, bu hareketin içinde eğer şu kongrede, bu kongrelerin gerçekleşme olanağını görmeseydim çok üzülürdüm, çünkü biz yeniliği ve gelişmeyi başka örneklerle karşılaştıramadığımız zaman pek algılayamıyoruz. Bu kongre bizim için yeniliğin ve değişikliğin ne olduğunu somutladı ve gerçekten 21 sene öğretmenlik, 10 sene avukatlık, şimdi esnaflık yapmaktan ve sizin aranızda bulunmaktan bu anlamda son derece mutluyum.

"Gerçekten son derece mutluyum", "Dünyaya geldiğime" .dizesinin bana anımsattığıdır bu ama birşeyi söyleyeyim, eğer bu gelişmeyi biz yeni bir temelde ve ileriye doğru götüremezsek o zaman gerçekten bizim başarımız donacak, o nedenle diyorum ki, bunu geliştirmenin yolları gerçekten üretkenliğin

bir zorunluluğudur. Bunu da sağlamak zorundayız. Şimdi dünkü ve evvelki günkü konuşmalarda marksist literatüre ve teoriye son derece vurgulu konuşmalar yapıldı. Fakat biz cezaevindeyken bizim biyoloji öğretmenimiz vardı, -Erdoğan, soyadını hatırlayamadım sordum arkadaşlara- bu arkadaş bize hücre yapısını anlattı, ikili sarmalı anlattı. Arkadaşlar, Marks'ın zamanında 2'li sarmal yoktu. Marks, 2'li sarmaldan beri ne öğrendi, hücre öyle bir nitelik taşıyormuş ki, ikili sarmal insanlığın geçmiş bütün düşünsel ve karakter mirasını taşıyormuş içinde. Ve herhalde Marks o niteliğin, o bilginin kendisine ulaşan ve kendi ikili sarmallarında topladığı insanlığın mirasını dönüştürerek bugün için yol gösterici oldu. Ve biz niçin yani Marks'ı da kendi ikili sarmalımıza alarak yeniden Marks'lar yaratmayı ummuyoruz? Ve diyorum ki ben, "Karl Marks" tabii gayri resmi olarak "Karl Marks "yapıldı. Şimdi de Olimpos'un tepesine doğru yükseltilmeye çalışılıyor. Öyle değil o da bir "âdem", ama çalıştı oldu "adam". Şimdi biz kendi düşünsel gelişmemizi gerçekten geliştirerek yeni Marks'lar yaratmanın insanlığın birikiminin doğal bir sonucu olduğunu kabul edersek bundan ne çıkar? Bunun başka örnekleri de var. Hani yadsımayı kabul etmezseniz felsefe olmaz. Ambarları buğday doldurdunuz, yeniden tarlaları ekip buğdayları başağa dönüştürmüyorsunuz, olur mu öyle şey? Çürür o zaman buğdaylar. Yani gerçekten suyu havalandırmazsanız, akarsu haline getirmezseniz o da çürür. Yani düşünce de böyledir. Hem gelişmeyi, değişmeyi kabul edeceğiz, yadsımayı kabul edeceğiz, inkârdır onun adı, inkâr gerçekten inkâr edecek miyiz. Yadsıma, yeni birşeyin oluşumunun ifadesidir. Eskiyi muhafaza ederek yeniyi bulamayız.

Yeni bir araca, yeni bir partiye, yeni bir görüşe, yeni bir çalışma tarzına gereksinimimiz vardır. Çalışma Raporu'nun partinin dönüşmesi ve yeni partiye, Sosyalist Birlik Partisi'ne yaklaşımı konusundaki önerisi son derece yerindedir ve bu düşüncelerle hepinize yeni çalışma alanlarında yine birlikte olma umudumu muhafaza ederek saygılar sunuyorum.

Alkışlar...

Divan:

Divana bir önerge geldi.Okuyoruz.

"Divan Başkanlığı'na,

Karar tasarılarının görüşülmesi ve sonuçlandırılmasına aynı zamanda seçime de zaman tanımak için görüşmelerin 5 dakika ile sınırlandırılmasını genel kurula öneriyoruz.

Gerekçe: Kalan 40 kişi 10'ar dakikadan 400 dakika yapar yani 7 saat."

Mehmet DURAN, Hayati ÖZTÜRK, Hüseyin BAYRAM, Engin ARSLAN,

Önergeyi tartışmaya açıyorum. Söz almak isteyenler. Lehinde, aleyhinde ve üzerinde birer söz vereceğim. Söz almak isteyen yoldaşlar.. buyrun. Adınız?

İbrahim İŞYAR (Kocaeli):

Değerli arkadaşlar,

Bu gibi toplantılarda en doğal sayı hepimizin hakkı ve önemli de yalnız koşullar da ne onu da biliyoruz. Fakat 5 dakikalık bir konuşma şu demektir aslında, yani konuşmaları kaldırıyoruz anlamına gelir. Yani 10 dakika bile aslında azken, 5 dakikaya indirmek şekilcilikten başka birşey olmaz. Ya tümden konuşmaları burada keselim denebilir veya 10 dakika ile bir yere kadar gelir saat dolana kadar, ondan sonra konuşmalar yine devam edecek. Söz almayan arkadaşlarımıza o devrede de öncelik tanınabilir. Yani bu raporların, komisyondan gelen raporların değerlendirilmesi sırasında da konuşma sırası gelmeyen arkadaşlarımıza öncelik tanınması daha iyi olacak kanısındayım.

Divan Başkanı:

Lehte söz alacak. Mehmet Duran.

Mehmet DURAN (İstanbul):

Merhaba değerli arkadaşlar.

Lehte söz aldım çünkü ; biz İstanbul delegesiyiz. Zannediyorum ki oyumuzu vermeden döneceğiz, bu konuşmaların sonucunda. 10 dakika olarak hesap ettik, en az 400 dakika tutuyor. Bu da en az 7 saat yapıyor. Tabii ki bu konuşmamızdan sonra tüm delegelerin oyuna sunulacaktır. Seçimlerimiz de var. Aslında bu kararı dün almayı düşünüyorduk biz. Bu arkadaşlara saygımızdan dolayı karar alamadık divana önerge vermek için. Tüm arkadaşlardan beş dakikayla sınırlı kalmalarını rica ediyorum, verdiğimiz önerge çerçevesinde.

Divan:

Teşekkür ederiz. Üzerinde söz almak isteyen. Sıtkı Coşkun yoldaş üzerinde konuşacak.

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

Yoldaşlar, bu kongrenin sonundaki oylamanın ne olacağı, seçimin ne olacağı değil, bu kongrenin gündemidir önemli olan, gündemidir. Sürenin bu biçimde sınırlanması bu kongreyi aylardır iddia edildiği gibi muhasebe kongresi değil, formalite, partiyi bir yerden bir yere gönderme kongresi haline getirir. Gece 12'ye, 1'e sabaha kadar çalışmak zorunluluğu vardır. 70 senelik hareketin muhasebesini karamela paketine koyup kapatamayız.

Alkışlar...

Divan:

Divan kongreyi organize eden eski yönetimden aldığı bilgilere göre saat 4.30-5.00'de en geç 5.00'te seçim başlayacak. Yani Sıtkı Coşkun arkadışımızın söylediği gibi geceye taşırma olanağımız yok. Saat 5.00"te seçim başlayacak, biliyorsunuz seçim ilçe seçim kurulu elemanları, görevlileri tarafından yerine getiriliyor, bunu ilgilerinize iletiyorum. Şimdi bu önergeyi oylarınıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler, 5 dakikayla sınırlandırılmasını kabul edenler, ellerini kaldırsınlar. Kabul etmeyenler. Çoğunlukla kabul edilmemiştir, 10 dakikayla devam ediyoruz.

Alkışlar...

Sayıya gerek yok, bir daha tereddüt olmasın kabul edenler 5 dakikayla sınırlanmayı, lütfen ellerini kaldırsınlar. Kabul etmeyenler. Halâ iddia ediyor musunuz sayılmasını?

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

Bedahat olan yerde delalet aranmaz yoldaş.

Divan:

Biz zaman kazanmak istiyoruz.

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

Lütfen müdahale etmeyin.

Divan:

Evet 10 dakikayla devam ediyoruz.
Sayın İbrahim İşyar, Ali Dikici ve Hasan Sert.

İbrahim İŞYAR(Kocaeli):

Sayın divan, değerli arkadaşlar, ben bir anımla söze başlamak istiyorum. 2 ay kadar önce bir arkadaşımla biraraya gelebildik ve sohbet ediyoruz. 5-6 yıldır hiç görüşmemiştik. Bu arkadaşımız da şimdi şu anda burda zaten. Bu yeni gelişmeler üzerine sabaha kadar sohbet ettik. Gerçekten ikimiz de üzgündük, gözlerimiz yaşardı diyebilirim. Dünden bugüne yani kongre başladığından bu yana, pekçok arkadaşımızın burada aynı duruma düştüğünü gördüm. Gerçekten çok önemli bir devrede bulunuyoruz. Gerçekte çok derin bir gelişme ve değişme söz konusu, bunu hazmetmek bu kadar kolay olmuyor. Bunu da çok doğal karşılıyorum ben şahsen; fakat bu duygusallığın sınırını iyi ayarlamak gerek. Şimdi aramızdaki arkadaşlarla görüşürken şöyle bir durum görüyorum. Bir grup arkadaşımız iyice ümitsizliğe düşmüş durumda ve o kırgınlık ve üzüntü içinde kenara çekilmiş, kendi kabuğuna çekilmiş veya çekilmeyi düşünüyor, yeğliyor. İkinci grupta olan arkadaşlarımız tamamen uygulamalarda, komünist partilerin uygulamalarında olan yanlışı bularak bunun düzeltilmesi ile işin yine rayına oturacağını, marksist düşünceden herhangi değişiklik düşünmenin gereğinin olmadığına inanıyorlar. Evet gerçekten uygulamalarda önemli yanlışlar olmuştur, iki günden beri burada arkadaşlarımız bunları belirtti. Fakat buna eleştirel bir yaklaşımla yanaşmak gerek. Yani marksizmi uygulamalarıyla birlikte, tümüyle birlikte değerlendirmek ve tarafsız bir yaklaşımla bu konuya girmek. Eğer gerçekte bu gibi gelişmelerin karşısında marksizmin de yetersiz olduğu noktalar varsa, onu da diğer bilimlerle takviye etmek, geliştirmek gereklidir diye düşünüyorlar. Ben önceleri, epey öncelerine kadar, 2. grup kişilerin arasında sayılırdım, ama bugün öyle düşünmüyorum. Gerçekten önce eleştirel bir düşünce ile hem uygulamalara, hem de bilimin kendisine yaklaşmak gerekir. Ve bundan bir üzüntü duymamak şart. Eğer biz gerçekten marksizme inanıyor ve güveniyorsak ona saygı yönünden de bu gerekli. Çünkü bu bilim, bu kuram kendi özünde değişmeyi zaten kabul etmiştir. O zaman onu dondurmak, bir kalıp haline getirmek bizlerin hele hiç hakkı değildir. Bunu yaparsak asıl büyük bir

yanlış yaparız. Bu nedenle bu konudaki çalışmaları çok titizlikle izlemek, hatta arkadaşlarımızı bu konuya teşvik etmek gerekir. Herkes düşünmeli, ne kadar çok düşünen olursa doğruya yaklaşmak o kadar kolaylaşacaktır. Hemen bulunanları doğrudur diye, rap diye kabul etmeksizin. Onlar da bir denenecektir, sınanacaktır. Yani bunların içerisinden doğrular ayıklanacak ve böylece yeni bir kuram, gelişmiş bir kuram ortaya çıkacaktır.

Bunu kim yapacak? Bu evvela dünyadaki komünist partilerin görevidir. Komünist partileri bunu yapmak zorundadırlar. Ondan sonra ben komünistim diyen her insan da bunu yapmak durumuyla başbaşa. Ve öyle büyük çalışma ve gelişme içerisinde de olacaktır. Neden böyle düşünülmüş; arkadaşlarımız bunu da birkaç gündür açıkladılar, gerçekten bilimsel teknolojik devrim öylesine gelişmiş ki buna şaşmamak, bunu izleyebilmek kolay değil. Bugün artık genler değiştiriliyor, insanların renkleri, herşeyi... neredeyse değişürilecek duruma gelecek kadar bilim gelişmiş. Uzayın en uç noktalarına kadar insanlar gidiyor. Ve böyle bir gelişme karşısında eğer ben gelişmişlik böyleydi deyip kalıp gibi orada kalacak olursam, kaldığımız zaman, hiç doğru bir iş yapmış sayılmayız. Bu gelişmeyi de kavramak zorundayız. İnsan bunu baştan kavrayamıyor, ama ben şuna inanıyorum ki, 1 yıl önce düşündüğümle, şimdiki düşündüğüm arasında çok fark var. Herhalde 1 yıl sonra da daha net farklı şeyleri düşünebileceğim. Bu gerçeği unutmadan çalışmalarımızı sürdürmek gerekli. Eğer bu uğraşa kendisini vermek isteyen insanları engellersek yanlış bir iş yapmış oluruz. Peki acaba yalnızca komünist ve sosyalist partiler mi, devletler mi, bu bilimsel gelişme, teknolojik gelişme karşısında gelişme ihtiyacı duymuşlar? Hayır, Bugün en basitinden Doğru Yol bile değişmeden bahsediyor. SHP değişmek gerektiğini düşünüyor. Onlar da bu konuda çaba harcamak gerektiğine inanıyorlar. Dünyadaki bütün kapitalist ülkelerdeki partiler, herşey kendini değiştirip buna uydurmak zorunda kalmıştır. Ama sosyalist ülkelerdeki tıkanıklık biraz daha fazlaca ortaya çıktığı için burada daha görülür biçimiyle yansımış durumda görüyoruz.

Demin kimsenin değinmediği noktaya burada değinmek istiyorum -ki ben çok önemli görüyorum- katılımcı demokrasiyi geliştirmek zorundayız. Ve devleti küçültmek zorundayız. Devleti küçültmediğimiz sürece, demokratik konularda başarısız kalınacaktır. Bunun için de örgütlenmek gerekli. Toplumumuzda insanların %11'i henüz örgütlü. Eğer bu sayıyı biz geliştirmez, demokratik kitle örgütlerine yaklaşım biçimini yeniden değerlendirmezsek bu konuda sağlıklı yollar alamayız. Bu konu üze-

rinde de özenle durmak, kitle örgütlerine karışmamak, onları kendi alanlarında rahatça çalışabilecek hale getirmek, gelmesine katkıda bulunmak gereklidir. Hepinize saygılar sunarım.

Alkışlar...

Divan:

Hasan Sert yoldaşımız yok mu acaba? Hasan Sert'ten sonra konuşma sırası Halit Güzelgüçtekin arkadaşımızda; hazırlıklı olursa zamanı çok iyi kullanmış oluruz.

Hasan SERT(İstanbul):

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin 1. Olağan Genel Kurulu sayın konukları, değerli delege arkadaşlar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Alkışlar...

Değerli arkadaşlar kongremiz başladığında, burnumuzun dibinde Irak'ta çıkacak, çıkma ihtimali kuvvetli olan savaşa karşı son derece duyarlı tavır içerisinde olan sizler, kongre gündeminin de önüne alarak, çıkacak olan savaşa katılmama ve de savaşı protesto etmek tavrını geliştirdiniz. Ancak biz burnumuzun dibinde Irak'ta savaş çıkacak diye beklerken dün akşam televizyonları izlediğimizde Litvanya'da son gelişmelere bir nokta koyan askeri bir müdahaleyle karşılaştık. Dünyanın hiçbir yerinde tıkanıklık ne olursa olsun, çözümün askeri müdahaleyle bitmemesi lâzım. Bu genel kurul'un bunu dikkate alarak Litvanya'daki kan dökümünü de protesto etmesi gerekir.

Alkışlar....

Değerli arkadaşlar önceki gün Pendik'te, İstanbul Pendik'te Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin düzenlemiş olduğu "Savaşa Hayır" mitingi ki, bizler buradayız, partililerimiz de bu mitinge katılmıştır, yine bir ölümle sonuçlanan kan dökülmeye götürmüştür. Buradaki konuşmaları dikkatle izledim, birlik, yasallık, yenilenme şiarıyla ortaya çıktığımızda -ki bir arkadaşım şöyle demişti, şeytanın bile aklı şaştı bu slogana, herşeyi karman çorman etti demişti- birlik, yasallık, yenilenme şiarıyla ortaya çıktığımızda önemli vurgulamalar yaptık. Çok sesli farklılıkların olduğu bir partide farklılıklardan korkmamak gerekir dedik. Farklılıkların zenginlik olduğunu düşünmek ve bunlardan etkilenmek. Bunu hayata geçirebilen partilerimiz var. Ama bunun hayata geçirilemediği de bir gerçek. Kongreyi izliyoruz. Belli arkadaşlar konuşuyor. O konuşmaların arasında birçok

mesajlar veriliyor. Fakat yine belli arkadaşlar kongreden önce hazırlamış olduğu metni hiç değiştirmeden burdan okuyabiliyor. Eğer o konuşmalar dinlense, gerçekten dinlense, faydalanmak için dinlenilse o metinde mutlaka ve mutlaka bir değişiklik olur arkadaşım. Farklılıklardan başka türlü faydalanma imkanımız da yok.

Ben partimizin bu sürecinde insanların iki türlü düşünmesi gerekiyor, diye düşünüyorum. Ben öyle düşünüyorum. Birincisi Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin bir üyesi, bir yöneticisi, bir delegesi olarak düşünmek, bunu düşünürken salon psikolojisinin dışında düşünmek yani bu salon Türkiye'deki hayatın göstergesi değil, Türkiye'deki hayatın kendisi de değil. Bu salondaki yoğunluk, bu salondaki coşku, bu salondaki tempo bizim doğru düşünmemizi engelleyebilir. Bu nedenle insanların TBKP'li olmadan öteye, bir de birey olarak düşünmesi lâzım. Yani ben bir TBKP'li olarak düşündüğümde partinin mutlaka ve mutlaka bir dönüşüm yaşamasını düşünüyorum. Bu dönüşüm Sosyalist Birlik Partisi'nde mi olacak, başka türlü mü olacak? Bu, delegelerin iradesiyle ortaya çıkacak. Hasan Sert olarak düşündüğümde de daha fazla açılımlar getirebiliyorum. Eğer komünist parti ismiyle devam etmeyeceksek, komünist parti misyonu tamamlandıysa ve şu yapımızla marjinal kalıyorsak Sosyalist Birlik Partisi ismiyle de marjinal kalacağımızı düşünüyorum. Bu partinin programıyla, Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin programı arasında birbirini aşan, birbirine, birini diğerine dönüştürecek ve ondan daha ileri nitelikte gören ve bu anlamda diyorum ki, eğer komünist parti ismi ile politika yapma tamamsa, komünist parti misyonunu tamamladıysa o zaman kimliklerimizin de misyonunu tamamladığını düşünüyorum arkadaşlar. Parti ismiyle misyonunu tamamlayan bir hareket, bireylerdeki kimliklerin de misyonunu tamamlamıştır. Yani Türkiye'nin partisini yaratma, halkın partisini yaratma doğrultusunda hareket ederken insanlar kendilerini komünist, sosyalist, sosyal demokrat gibi ideolojik perspektifleri olan terimlerle sınırlandırdığı takdirde o halkın geniş kesimlerini örgütleyebileceklerini ve hatta onlara ulaşabileceklerini düşünemiyorum. Şunun hiç yararı olmadığını düşünüyorum. Kurulacak olan partinin bir numaralı maddesini marksist olanlar ve olmayanlar diye belirlemekle o partiye marksist olan ve olmayanların gelip de kaydolup toplumsal öncülüğünü yapabileceğini de düşünemiyorum.

Şekil olarak belki o partinin içerisinde birkaç tane sayısı şu veya bu olan marksist olmayan insan olabilir. Ama o partinin

niteliğini belirleyecek oranda olmayacaktır. Bu nedenle buradan çıkan karar ne olursa olsun, insanlarımızın önce birey olarak, kendi kendine muhasebesini yapıp daha sonra da partileşme muhasebesini yapmasında fayda olduğunu görüyorum. Konuşma sürem dolduğu için sizleri saygıyla selamlıyorum.

Alkışlar....

Divan:

Sert yoldaşa teşekkürler.Halit Güzelgüçtekin yoldaş, söz sırası sizde.

Halit GÜZELGÜÇTEKİN (İstanbul):

Değerli arkadaşlar,
"Borcum var tanıdık tanımadık dostlara,
Borcum saymakla bitmez.
Bana yaşama sevincini öğreten bilge kişilere,
Selvi altında yatanlara,
Ümidi hapsedilenlere...."

Dünyada duvarların yıkıldığı günümüzde ülkede halâ 141-142-163. maddelerin önündeki duvarlar duruyor. Zindanlarda bulunan yoldaşlarımız özgürlüklerini kazanıncaya kadar, 141-142. maddelerden hüküm giymiş, kamusal haklarını yitirmiş insanların hakları iade edilinceye kadar, 141-142. maddelerle ilgili yarattığımız fiili durum, hukuksal olarak da güvenceye alınıncaya kadar yolumuza devam etmeliyiz.

Değerli arkadaşlar,

12 Eylül yargılamalarıyla hüküm giymiş Kürt demokratları, komünistler, sosyalistler, devrimciler, zindanlarda kötü koşullarda yaşamlarını ideallerinden ödün vermeden sürdürüyorlar. Politik tutuklular özgürlüklerini kazanmadan, zindanlardaki bu insanlarımız kavgaya girmeden, ülkede demokrasiye geçilemez. Sizleri "tüm politik tutuklulara özgürlük" belgisini yükseltmeye davet ediyorum. Kongrenin bu konuda önereceği kararların, Sosyalist Birlik Partisi'nde yaşam bulacağını ümit ediyorum.

Demokrasinin kazanılmasında bu sebeple önemli olan bu sorunun çözülmesi, toplumumuzun hiç durmadan kanayan bu yarasının sarılması, bu utanç tablosunun ortadan kaldırılması için daha fazla gayret göstermeliyiz. Cezaevlerinde insanca yaşam koşulları yasal güvenceye alınmalı ve cezaevindeki insanlarımızın gasp edilen haklarının geri alınması için sık sık en

önemli varlıkları olan yaşamlarını ortaya koyarak açlık grevleri yapmak zorunda kalmalarına artık bir son verilmeli. Bu amaçla "haydi, politik tutuklulara af" şiarını yükseltelim arkadaşlar.

Alkışlar....

Divan:

Halit Güzelgüçtekin yoldaşa teşekkür ediyoruz. İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi Eski Başkanı Dr. Alparslan Berktay arkadaşımız da kongreye katılmıştır. Hoşgeldin diyoruz.

Alkışlar...

Divan:

Mehmet Duran yoldaş, daha sonra söz sırası Nihat Okal, Hayati Öztürk, Sıtkı Coşkun yoldaşlarımız.

Mehmet DURAN(İstanbul):

Değerli yoldaşlar! Hepinizi saygıyla selamlarım.

Bugün burada Türkiye tarihinde bir dönüm noktası olacak kararların yaşama geçirilmesi için toplanmış bulunuyoruz. Türkiye marksistlerinin tüm gözü bu salona çevrilmiş durumda. Burjuvaziye karşı amansız bir mücadele vererek sağlanmış bulunan avantajlarımızı korumada ve devam ettirmedeki kararlılığımızın da aynı düzeyde devam edeceğine olan inancım tamdır.

Bu aşamaya gelmemize rağmen yolun daha başındayız. Başındayız, demek bile erken sanırım. Bugün ülkemizde genel olarak, 12 Eylül faşizminin getirip bıraktığı nokta bir çıkmaz, bir kaos, bir çifte standartlar ülkesi konumuna gelinmiş olmasıdır. Eskiden anayasaların kılına bile dokunamıyan insanlar, "anayasa tebdil tagyir ve ilga" etmeye teşebbüsten idam edilirken bugün anayasaları ortadan kaldıranlar ve kendi yaptıkları anayasaları çiğneyenler küstah küstah gülerek "bir kere çiğnense ne olur" diyebilmektedirler. Dünya adım adım barışa giderken ülke yönetiminde tam bir açmaza girenler, kendilerini ancak bir savaşın kurtarabileceği umuduyla şahinliğe soyunmaktadırlar. İşçilerimizin ve emekçi halkımızın en doğal demokratik eylemleri bile bir isyan eylemi olarak değerlendirilmekte, sanki işçi sınıfımız böyle eylemleri başaracak nitelikte değilmiş gibi onları başka odak ve güçlerin yönlendirdiği iddia edilip, halkımız aptal yerine konmaktadır. Sömürü katmerlenirken, belirli bir kesim akıl almaz servetlerin üzerine otururken halkımız mutfakta ekmek ve zeytini sayıyla kullanmağa mahkum edil-

mektedir. Bu durumu çağ atlama martavalıyla halkımıza yutturmaya çalışmaktadırlar. Ülkemiz bugün Cumhuriyet tarihimizin en umutsuz günlerini yaşamaktadır. Açlık ve savaş tehlikesi ensemizde Demokles'in kılıncı gibi sallanmaktadır. Halkımız, bir avuç insanın iki dudağının arasından çıkacak sözleri kader olarak bir deli gömleği gibi giymeye zorlanmaktadır. Yaşam veya ölüm, savaş, barış ya da demokrasi halkın kendi bağımsız iradesiye karar vereceği olgular olmaktan çıkıp belirli kişilerin insafına ve paşa gönlüne kalmış basit bir kararname düzeyine düşürülmüştür. Demokrasi mücadelesi bir zorbalık gösterisi olarak sunulmaktadır.

Değerli yoldaşlar, önümüzdeki bu nesnel ve yakıcı durum bizleri marksistler olarak bir perspektif çizmeye davet etmektedir. İnsanlık mücadelesinde bulunmuş tüm ustalarımıza saygımız sonsuzdur. Ama ustalardan alıntı yaparak zaman yitirecek durumda değiliz. Kendi iç çelişkilerimizi ve didişmelerimizi bir kenara bırakıp ülkemizin gündemine müdahale etmeliyiz. Son zamanlarda yaşanan işçi olaylarında uzaktan seyirci kalmamız biz marksistlere tarihi fırsatlar kaçırtmıştır. "İşçi popülizmi" sapmasına gireceğiz diye korkanlar işçiden uzaklaşmaktadırlar. Bu popülizm korkusu bize herşeyden kaçmanın ve uzak durmanın tehlikeli yolunu açabilir.

Değerli yoldaşlar!

Dünyada sosyalist sistem çöktü diyenler şunu göremiyorlar. Sosyalist sistem çökmemiş, kendi özüne ve has değerlerine dönmüştür. "Her şey sosyalizm için" yanlışlığı terkedilmiş, yerine "her şey insan için" hedefi konularak marksizmin odak noktasına dönüş başlamıştır. Buna paralel olarak yurdumuzda da artık "her şey sosyalizm için" sloganı bir ütopyaya dönüşmüş, sosyalizmin ABC'si olan barış, demokrasi, insanca yaşamak gibi kavramlar gündemin ilk maddelerini oluşturmaya başlamıştır. Bu değerlere ne burjuvazi sahip çıkar, ne de burjuva partileri. Bunların gerçek savunucusu ve takipçisi biz sosyalistleriz. Bunun için de diyorum ki, yeniden yapılanma biz Türkiye solu için bir taklitçilik, bir bağımlılık, bir şablonculuk değil, diğer ülkelerden daha da çok sarılmamız gereken bir uğraş alanı haline gelmiştir.

Birlik konusuna gelince değerli yoldaşlar, ben şuna inanıyorum ki, TBKP tarihi görevini tam olarak yerine getirmiştir. Hatta o kadar ki, bu konuda kendini açıkça feda etmiş, 70 yıllık varlığına bu uğurda son vermeyi bile gözünü kırpmadan gündemine almıştır. Bu konuda bizi suçlayacak kişi ya da grupların insafından şüphe etmek gerekir.

Ancak ben şuna inanıyorum ki, ve geçmiş bir çok birlik operasyonları da bunu göstermiştir ki, birlik asla herşeyi çözecek bir tılsımlı kutu değildir. Bunu fetişleştirme yanılgısına düşenler çok yakında büyük bir hayal kırıklığı ile karşılaşacaklardır. Kökleri çok derinlere inen partimizi ne olacağı belli olmayan bir birlik uğruna tasfiye etmek isteyenlerin tarihi sorumluluklarını bir kez daha anımsamaları için uyarıda bulunuyorum. Benzetmemi hoş görün ama ben birlik girişimini şuna benzetiyorum. Bir kişiye organ nakletmek için sağlam diğer bir insanın öldürülmesi gerekiyormuş gibi geliyor bana.

Değerli yoldaşlar, geçen son bir yıl içinde Partimizde gözle görülür bir şekilde gevşeme ve isteksizlik başgörtermiştir. Bu yapı ile gireceğimiz bir birlikte ne kadar yararlı olacağımız da ayrı bir tartışma konusudur.

Tüm bunlara rağmen biz marksistlerin tüm zorlukların üstesinden geleceğine inancımı saklı tutmaktayım. Tarihte birçok örneği görüldüğü gibi bizler çıkış yollarını bulmada maddenin verdiği güçle örnek durumuna gelmişizdir.

Bu noktaya gelindiğinde genel bir değerlendirme yapmayı da yararlı buluyorum: Yurdumuzun ciddiyetini koruyan sorunları solun bünyesine de yansımış ve kaos her yöne bulaşmıştır. Bu açmazdan en kısa bir şekilde nasıl çıkması gerekiyorsa o yapılmalı ve bu Büyük Kongremiz de bu çıkış yoluna ışık tutacak önemli kararlar almalıdır. Zamanımız dar. Ülkemiz bizden iç sorunlardan en kısa zamanda sıyrılıp dışa dönmemizi bekliyor. Oyalanmaya, gereksiz tartışmaları uzatmaya tahammül kalmadı. Her şey bir kum saati dakikliğinde çalışmaktadır. Ölü dönemi atlatmalıyız.

Değerli yoldaşlar; Büyük Kongremizi fazla meşgul etmek istemiyorum. Şimdi artık ben şu inancı taşıyorum: Bu kongremizde yeniden yapılanmanın ilk adımlarını atmak için toplandığımıza inanıyorum. Burada vereceğimiz karar yurdumuzun kaderinde etkili olacaktır.

İnsanlar insanlığın tüm iyi değerlerine kavuşmalıdırlar. Çektiğimiz bunca çile, katlandığımız bunca sıkıntı yerine ulaşmalı ve bir şeylere yaramalıdır.

Satırlarımı burada bitirmek isterken insanlık adına verilen uğraşımızda, daha güzel bir dünya yaratmak için bilincimizdeki yüce değerlerde başarının açık olması dileğiyle:

Yarını kurmak için çıktığımız yolda bugünü yakalamalıyız. Geleceğin tozpembe hayaliyle değil, bu günün acı ve çıplak gerçeği ile de karşı karşıya gelme cesaretini içimizde taşıyarak.

Tüm insanlığın yeni yılını kutlar, gelecek her yeni yılın geçmişinden daha güzel ve umutlu olması dileğiyle:

Hep birlikte savaşacağız;
Hep birlikte kazanacağız;
Hep birlikte güleceğiz.
Saygılarımla.
Alkışlar...

Divan:

26. sırada Kürşat Tosun yoldaşımız kendi konuşma sırasından Ayşe Bilge Dicleli adına feragat etti. Kendisini kürsüye davet ediyorum...

Ayşe Bilge DİCLELİ (İstanbul):

Sevgili yoldaşlar! Çalışma raporunda cılız kalan bir nokta, partinin kadın üyelerine karşı tutum ve davranışlarının muhasebesini gerektiği gibi yapmamış olmasıdır. Oysa, eğer biz çağdaş bir partiye ulaşmak istiyorsak, bu partide kadın erkek herkesin siyasal karar alma mekanizmalarına eşit katılımı güvence altına alınmalıdır. Parti son derece önemli kararlar alacağı bu kongresinde bugüne kadar kadın üyeleriyle olan arasındaki ilişkileri de gözden geçirmelidir. İstanbul'da İzmit'li bayan yoldaşların da katılımıyla 25-30 kadın yoldaşın yaptıkları bir toplantının sonuçlarından olarak İstanbul Kongresine sunulan bir metin vardı ve biz bu metnin çalışma raporunda değerlendirilmesini, İstanbul Kongresinin kapanışındaki "dilekler" bölümünde ifade etmiş idik. Oysa bu yapılmamıştır. Burada da kadın sorunu üzerine tezler sunduk. Hiçbir erkek yoldaş, bunlar üzerine tek bir konuşma yapmadı. Oysa gerek söz konusu olan muhasebe, gerekse tezler, marksizm ve Birlik Partisi konusundaki görüşleri ne olursa olsun bütün erkek yoldaşları ve tüm partiyi ilgilendirmektedir. Bu nedenle burada delege olarak bulunan bir çok kadın yoldaş tekrarlıyorlar, TBKP erkek egemen bir partidir.

Şimdiye kadarki parti yaşantımız -ki bu çok az bir süre değildir- bizlere neler getirdi? MYK'dan sıradan parti üyeliğine kadar çeşitli düzeylerde kadın yoldaşlar parti yaşamına katılmanın, erkekler dünyasına katılmak biçimine dönüştüğünü ifade ettiler. Yönetici konumdaki kadın yoldaşlar etkin olabilmek için hem erkeklere oranla daha fazla fedakarlık etmeleri gerektiğini belirttiler, hem de erkeksi bir rol benimseme durumuyla karşı

karşıya olduklarını söylediler. Kadınlar parti yöneticiliği bir yana parti üyeliği görevlerini yerine getirebilmek için ek fedakarlıklara katlanmak zorundadır. Bugün bu kongreye delege seçildiği halde aile yaşantısında parti yaşantısındaki durumu nedeniyle katılamayan kadın yoldaşlar vardır. Bunu değiştirecek misiniz?

12 Eylül askeri darbesinden sonra pek çok kadın yoldaş aktif görevlerinden alındı. Bu, çetin koşullardaki mücadele için uygun olacağı düşüncesiyle yapıldı. Bu, birçok açıdan politik deneyim kazanmış olan kadın yoldaşlarda moral ve psikolojik yıkıntı yarattı. Bu bir hata değil midir? Genel olarak devrimci harekette ve bu arada komünist harekette erkek egemen anlayışın hüküm sürmesi parti işlerinde de "kadına özgü işler" ile "erkeklere özgü işler" getirmişti. Daktilo yazmak, sekreterlik yapmak, örgütlerin temizliğinden sorumlu olmak gibi işlerin yanısıra, kadın sorunlarıyla ingilenmek hep kadınların işi olmuştur. Bu işlere, özellikle 12 Eylül askeri darbesinden sonra çalışıp aileyi geçindirmek görevi eklenmiştir. Bu yalnızca yurtiçindeki parti örgütlerinde değil, yurtdışında da böyle olmuştur. Ve sonuçta devrimciliklerini, komünistliklerini kadınların sırtından yürüten bir erkekler ve erkek yöneticiler topluluğu meydana gelmiştir. Ve yoldaşlar birincisi kadın olduğu için, ikincisi emekçi kadın olduğu için, üçüncüsü de partili kadın olduğu için üç kere sömürülmektedir. Biz Kongreye soruyoruz: Bunu değiştirecek miyiz?

Partililerin özel yaşamında kadın sorunuyla bağlı olan bütün sorunlar gözlemlenmektedir. Değişik platformlarda çok değişik şikayetler,sorunlar ifade edilmektedir. Bu açıdan hem kongre delegelerine, hem TBKP'lilere, hem SBP'ndeki arkadaşlarımıza, yoldaşlarımıza ve bütün Türkiye soluna soruyorum: Bunu sürdürecek misiniz?

Partililerin kadın sorununa bakış açısından bir de "yönetici eşi", kategorisi ortaya çıktı. Hem parti yöneticilerinden birinin eşi hem de kendisi aynı zamanda partili olan kadın yoldaşlar erkek partililerin gözünde eşinin bir kuklası, uzantısı vs. olarak algılandılar. Parti yönetimi de bu kadınlara görev verirken eşlerinin durumunu bahane etti. Bundan dolayı rahatsızlık duymuyor muyuz? Bir grup TBKP'li kadın olarak, kongreye bu alanlarda bir karar taslağı sunduk. Kongrenin bu karara karşı alacağı tutum, size burada sorduğum soruların yanıtı olacaktır.

Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Sayın Umur Coşkun - Eski Adımlar Genel Yayın Yönetmeni- kongremize onur vermişlerdir, kendisine hoşgeldin diyoruz.Divana bir önerge verildi; bilgilerinize sunuyoruz.

"Genel Kurul Divan Başkanlığı'na,

Çalışma raporunu eleştirmek, her isteyen delegenin en doğal hakkıdır. Ancak önümüzde tartışmamız gereken kararlar vardır ki, bu kararlar, partinin geleceğini belirleyecektir.

Bu nedenle herkesin konuşma sırasındaki hakkı saklı kalmak kaydı ile, kararların tartışılmasına geçilmesini öneriyorum.

Eğer bunu gerçekleştiremezsek, partinin geleceği hakkında geçmişini konuşmaktan, "ki aylardır konuşuyoruz" hiçbir şey yapamayacağız. Çalışma raporu hakkındaki eleştirilerimizi yayın organlarımızda sürdürebiliriz. Genel Kurulun onayına sunmanız dileğiyle saygılar sunarım."

Sermet ELÇİ

Önerge üzerine görüşme açıyorum. Aleyhte?... Buyrun Sıtkı Coşkun yoldaş.

Sıtkı COŞKUN (İstanbul):

Yoldaşlar, gereksiz bir telaş içindeyiz. Somut düşünelim kongre üzerine; bu kongrenin gerçekten temel işlevini yerine getirebilmesi, TBKP nin muhasebesini, değerlendirmesini, sonuçlarını, Birleşik Parti'ye götürebileceği değerleri, Türkiye kamuoyuna sunacağı değerleri sunabilmesi için öncelikle gereken muhasebedir. Muhasebe ise somut bir belge üzerinden, çalışma raporu üzerinden yapılabilir. Bu rapor üzerindeki tartışmalar konusunda fikirler billurlaştıktan sonra kararların alınması ise net bir sorundur ve burda tartışılacak konu daha sınırlıdır. Ana gündem maddesi olan Partinin geçmişi ve eylemini değerlendirmeden geleceğine ilişkin kararlar alabileceğini düşünmek mümkün değildir. Kaldı ki kongrede partinin geleceğine ilişkin mutabakat da nettir. Partinin geleceği Sosyalist Birlik Partisi'dir. Bu açıktır. Bu nedenle görüşme tamamlanmalıdır. Eğer seçimlerin erken başlaması açısından bir yöntem düşünülüyorsa se-

çimleri 5'ten önceye alırız, gündemi değiştiririz, karar tasarılarını seçimlerden sonra yaparız. Bunun hiçbir engeli yoktur. Akşam en az 9'a kadar çalışma imkanı vardır. Bu anlamda somut muhasebe ve değerlendirme yapılmadan, -çünkü bunun arkasından doğal olarak organların ibrası sorunu vardır ki raporun görüşülmesi tamamlanmadan- bu da yapılamaz. Bu nedenle bu tür sınırlayıcı bir yönteme gidilmemelidir. Kongrenin gündeminin uygulanması açısından yapılacak iş eğer seçimlerle ilgili sorun Divanın dediği gibiyse seçimleri alırız öne, 4.30'da seçimlere başlayacak gibi karar tasarılarını da seçimlere ekleyerek tartışır, karara bağlarız.

Divan:

Buyrun Zülfü Dicleli yoldaş.

Zülfü DİCLELİ (Doğal delege)

Arkadaşlar tartışmaları izliyorum. Gerçekten somut konularda bütün arkadaşlar konuşuyor ve yaklaşık aynı konular konuşuluyor. Ve genellikle bu konuşmaların hepsi yenilenme sorununa yaklaşımımız ve Birlik Partisine ilişkin tutumumuza ilişkin oluyor. Bunun dışında konuşmaların yoğunlaştığı noktalar yok. Karar tasarıları bölümünde ise zaten bu iki konudaki net karar önerileri ve alternatif görüşler var. Onun için, daha sağlıklı bir tartışmayı daha uzun bir dönemde yapabilmemiz için, gerçekten önerinin ciddiye alınması gerekiyor. Şöyle bir yanı da var: Söz almış olan arkadaşların o bölümde sözlerini kullanma haklarının saklı kalmasını önermiş önerge sahibi. Bana mantıklı geliyor. Çünkü, görüyoruz hep tekrar tekrar yaklaşık aynı şeyleri söylüyoruz. Ama söylediğimiz şeylerin somutlandığı yerler kararlar olacak. Çalışma raporunun öteki bölümleriyle ilgili fazla bir konuşma zaten pek olmuyor. Onun için ben gerçekten karar tasarıları bölümüne geçilmesini öneriyorum somut metinler olacağı için. Önemli olan somut metinler var, alternatif görüşler var. Onlar üzerinde daha ayrıntılı bir tartışma için daha çok zaman ayrılmasını düşünüyorum. Şöyle bir endişem de var bu en önemli kararlar çok az bir sürede tartışılmak zorunda kalacağı için, daha sonra ilerde son anda tartışılmadan kararlar alındı gibi bir durum da ortaya çıkmasın. Teşekkür edeim.

Divan:

Buyurun yoldaş, adınız?

İhami TÜKENMEZ (İstanbul):

İlhami Tükenmez

İlhami TÜKENMEZ (İstanbul):

Değerli arkadaşlar, aleyhte ve lehte konuşanların haklı tarafları var ama, önümüzde bir gerçeklik var; süreyi iyi kullanmamız gerekiyor. Muhasebeyi sanıyorum üç ay da tartışsak bitiremiyeceğiz. Şuna ek olarak ben şunu öneriyorum. Çalışma raporu üzerine konuşmuş veya konuşmamış diğer bütün arkadaşlar görüşlerini yazılı olarak Divana verirler, yeni seçilecek yönetim bunu bir özel ek olarak yayınlayabilir. Çünkü bu muhasebe bir günde bitecek iş değil, önümüzde tarihsel önemi haiz kararlar var. Ve çok aceleye getirilmemesi gereken şeyler bunlar. Zamanın daha çok buna ayrılması gerektiğine inanıyorum.

Divan:

Evet. Bu önergenin üzerinde iki aleyhte bir lehte konuşmacı konuşma yaptılar. Yalnız, ben de divan adına tekrar ikaz ediyorum. Bu kongreyi bitirmek zorundayız. Seçimleri de, -gece 9 dedi arkadaşımız,- İlçe Seçim Kurulunun kararıyla yapılıyor....

Divan üyeleri kendi aralarında tartışıyorlar...

Divan:

Kongreye gelen mesajları okumaya devam ediyoruz

Sayın delegeler, bu son kabul edilen önerge üzerinde yaptığımız değerlendirmede hukuki bazı sakıncalar olduğunu gördük. Hatta kongremizin iptaline gidecek sakıncalar olduğu görüşü var.Konu ile ilgili Genel Başkan söz almak istiyor.

Nihat SARGIN (Genel Başkan):

Hiç tahmin etmediğim bir konuda söz aldım üzgünüm ama, çalışma raporu üzerinde görüşülürken bu raporun sonucu alınmadan, yani o görüşmeler bitip, aklanma olmadan, başka bir maddeye geçmek imkanı yoktur. Böyle bir karar maalesef, ben bir arkadaşımla konuşuyordum o sırada geçmiş tam olarak kararın ne anlama geldiğini anlayamadım. Böyle bir karar yoklukla maluldur, hukuk açısından sorarsak eğer. Çünkü ancak çalışma raporu üzerindeki görüşmeler bitip, aklanma işi bittikten sonra diğer konular görüşülebilir. Kongre de önce denetleme görevini, geçmiş dönemin hesabını kapatma görevini bitirmelidir ki, yeni döneme ilişkin kararlar, yeni döneme ışık tutacak kararlar alınabilsin. O yüzden arkadaşlar, o karar maalesef dediğim gibi yoklukla maluldür, aslında yok sayılarak eski gündem maddesinin devamı gereklidir.

Alkışlar...

Divan:

Efendim bu duruma göre, bu aldığımız karar büyük sorunlar yaratacak. Biz divan olarak, bunun geriye alınmasını oylarınıza sunuyoruz. Kabul edenler lütfen.....

İtirazlar... Şükrü Kurtuluş (Kocaeli) kürsüye geldi.

Şükrü KURTULUŞ(Kocaeli):

Çok özür dilerim. Vaktinizi çok kısa almaya çalışacağım. Çalışma raporu üzerinde benim üç gün sürecek övgüm, üç gün sürecek de eleştirim var. Hepimizin de böyledir. Bu önerge şudur: Çalışma raporu üzerine tartışmalar yeterlidir, diğer maddeye geçilebilmesi için gereğinin yapılmasını divandan dileyen bir önergedir. Yani içinde yeterlilik içeren bir önergedir. Ama, yeterliliği açık olarak belirtmemiştir çünkü, konuşma sırası alan arkadaşlarımızın, diğer gündem maddesinde sıra haklarının saklı kalma dileğini içermiştir. Teşekkür ederim.

Söz sırası Nihat Okal yoldaşımızda.

Nihat OKAL(İzmir):

Sevgili konuklar, sevgili delege arkadaşlar, ben önce çalışma raporunda eksik gördüğüm bir yana işaret etmek istiyorum, kendimce. Bir kere, kuruluş faaliyetinden itibaren, parti

yeniden yapılanmayla, yeni parti tarzıyla ilgili bazı kararlar aldı. Burada Partinin çalışmasını desantralize etme söz konusuydu ve buna bağlı olarak da grup çalışmaları yani partinin gruplarla il ve ilçelerle çalışmasını üyelere doğru genişleten, yayan bir yönetim faaliyeti yönündeydi. Bu çalışma raporunda pek göremedim ben. Bir kez okudum ancak. Önemli olduğuna inanıyorum, çünkü az da olsa, kısa bir dönemde de olsa, bu yaptığımız çalışmaların gelecekteki parti politikasına ışık tutacağına inanıyorum.

Şimdi yoldaşlar, yine çalışma raporuyla ilgili bir konu daha var ki, o, geçmiş üç yıllık faaliyetin değerlendirilmesiyle ilgilidir. Bu noktanın da çalışma raporunda gerçekten geniş, özlü bir şekilde ifade edilmesini görüyorum. Bunun üzerinde duruyorum. Çünkü tabuların kırılmasında, yeni politik kültürün, demokrasi kültürünün oluşmasında yaptığımız katkılar, halkımız ve kamuoyu tarafından -bugün de görüyoruz- her geçen gün daha bir anlaşılıyor. Ayrıca bu parti kamuoyumuzda, zaman, zaman ve hatta büyük bir dönem pek iyi anlaşılamamıştı. Tabii bu anlaşılamayışının çeşitli nedenleri, yaşadığımız sorunlardan kaynaklanıyordu. İşte büyük kongremizi gerçekleştiriyoruz. Bugünü de yaşadıktan sonra sanıyorum ki, geldiğimiz nokta ve elde ettiklerimiz daha iyi anlaşılacaktır. Eğer yoldaşlar, bu konuda genel bir mutabakat varsa, genel bir kanı varsa, eğer bu anlaşılıyorsa o zaman altı ayda ne yapılmıştır sorularının yeniden düşünülmesi gerekiyor. Çünkü bu soruların başka kaygılara dayandığına inanıyorum. O zaman soru yanlış soruluyor demektir. Tabii ki böyle soruların sorulması da bana göre yanlış, nesnel zemini olmayan özgürlükler ağırlıklı kampanya kararı alınmasının ve uygulanamamasının yol açtığı beklentilerin etkisinde görmek gerekiyor. Sargın ve Kutlu yoldaşların açlık grevindeki eylemlilik düzeyinin olmaması ve bu olmayınca da partinin 4 Haziran'da başvurması, üye faaliyetleri, tabelalarını asma faaliyeti, ilçe, il kongrelerini ve büyük kongresini yapma faaliyeti iyi anlaşılamadı. Yani bu politik mücadele ve yasallığın pekiştirilmesi mücadelesi küçümsenerek değerlendirildi. Bu da yanlış olan kampanya kararına yol açtı.

Evet yoldaşlar, yasallık, birlik ve yenilenme olarak formüle edilen politik hattın hepsinde de önemli mesafeler almış bulunmaktayız. Yasallık mücadelesi konusunda elde ettiklerimize birçok yoldaşım değindiği için girmeyeceğim. Birlik, yasallık ve yenilenme mücadelesinin birbiriyle ilişkisini, hedeflerini hep karıştırdık durduk. Geçmiş dönemden hepimiz hatırlarız: Birlik mi, yasallık mı; birlik yasallığın önünde mi, ar-

dında mı; tartışmaları. Şunu kavrayamadık: Birlik ve yasallığın birbirini etkileyerek ama ikisinin de birlikte yürüyebileceğini göremedik. Bu da Parti içinde birçok sorunlara yol açtı. Fakat bugün iki istem için mücadelenin birlikte ve birbirine zarar vermeden yürüyebileceğini ve yürüdüğünü görüyoruz. Yenilenmenin ise birlik ve yasallık mücadelesiyle doğrudan bağlantısını hemen hemen hiç göremedik. Yenilenme nasıl olsa bir gün olacaktı. Yenilenmeyle ilgili kimi yoldaşların görüşlerine, farklı görüşlerine saygı duymakla birlikte düzeysiz ve kaba saba eleştirilere de bir anlam veremiyorum. Çok basit bir örnekten hareket edeceğim. Yasallık ve birlik konusunda adımlar atmasaydık ve kendimizi yenilemeğe başlamasaydık, geçmişi korkusuzca eleştirmeğe başlamasaydık, Sargın ve Kutlu yoldaşların ülkeye dönüşlerini yeni bir tarzda başlatmasaydık, politik gündeme müdahale eden partimizin bu yöndeki perspektifi hemen bugünden değiştirmeye, dönüştürmeye çalışan yaklaşımı, somut alternatif politikalar üretme anlayışına ulaşabilecek ve daha da önemlisi büyük kongremizi yapar halde olabilecek miydik? Hem de 12 Eylülün tasfiyesinin olmadığı koşullarda. Hayır yoldaşlar, böyle olmayacaktı. Ya devrimci durum bekleyecektik, yada bizim dışımızdaki güçlerin demokrasi konusundaki çabalarını bekleyecektik, aynı zamanda illlegal olarak kalacaktık. Yani yaşamdan kopmağa devam edecektik. Şimdi yoldaşlar, işte bu noktada birlik ve yasallık mücadelesini etkileyen en önemli motif, bugün partimizin geldiği noktada yenilenmedir. Eğer bunu gerçekleştiremeseydik bugünkü konumda olmazdık; burada konuşamazdık yoldaşlar. Bu eski monolitik parti çalışma tarzından, eski politikadan kopuşun en önemli göstergelerinden bir tanesidir. Yine geçmişte yaşadığımız sorunlara baktığımızda....

Divan:

Sayın konuşmacı 1 dakikanız kaldı...

Nihat OKAL(İzmir):

Evet yoldaşlar diğer tarafa girmeyeceğim, geçmişle ilgili bölümü hemen kısa kesiyorum. Evet yoldaşlar, yine yenilenme, birlik, yasallık politikasının bugün geldiği noktada, yine yenilenmenin etkisiyle kendimizi dönüştürmeğe karar verme aşamasına geldik. Bunu sadece fikir diye değil, yani birileri böyle söylüyor, birileri böyle fikirler atıyor diye değil, biz geçmişimizde yaşadıklarımıza bakarsak, pratikte görerek, nesnel koşulları de-

ğerlendirerek bugüne geldik. Yani, gerek dünya pratiğinden, gerekse partimizin pratiğinden hergün yaşayarak, zorlukları görerek, pratikteki eksiklerimizi görerek, kendimizi değiştirme, dönüştürme noktasına geldik. Biz ilçe ve il kongrelerimizde bugün Genel Yönetim Kurulunun sunduğu karar tasarısı yönünde büyük bir çoğunlukla kararlar aldık. Ve bu kararları, İzmirdeki yoldaşlar olarak -eğer fikrini değiştiren varsa bilemiyorum, ama konuştuğumuz kongrelerde konuştuğumuz yoldaşlarla bu yönde karar aldık- bu kararı destekliyoruz, yenilenme politikasında bu kararı gelecekteki politikamızın göbeğine koyuyoruz. Saygılar sunarım.

Alkışlar...

Divan:

Teşekkür ederim.

Dün seçimler için aday olacakların adlarını Divana bildirmelerini anons etmiştik. Saat onbirbuçuk oldu. Seçim Kuruluna bunlar alfabetik sırayla düzgün listeler yapmak üzere verildi. Yani adaylık süresi dolmuş olmuyor. Bilgilerinize.....

Efendim, yine bir önerge var, okuyorum.

"TBKP Büyük Kongre Divan Başkanlığı'na

Çalışma raporu üzerine görüş bildiren arkadaşlarımızın fikirlerinden ve görüşlerinden yararlandık.

Ancak, sürenin gözönünde tutulması gerektiğinden, ayrıca kongremizin önünde duran ve tarihsel öneme sahip kararları sağlıklı tartışabilmek için zaman ayarlaması gerekmektedir. Ayrıca Çalışma Raporu üzerine görüş bildiren veya görüş bildirme olanağı bulamayan tüm arkadaşların görüşlerinden yararlanabilmemiz için bu arkadaşlarımızın görüşlerini yazılı olarak Divana ulaştırmalarını ve yeni seçilecek GYK'nın bunu yazılı olarak kamuoyuna açıklamasını öneriyoruz. Özetle yeterlilik öneriyoruz."

İlhami TÜKENMEZ.

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):
Salondan itiraz ederek...

Sayın başkan çalışma raporuyla ilgili aynı önerge verildi ve reddedildi.

Divan:

Efendim, divan olarak biz gelen önergeleri size ulaştırmakla görevliyiz. Ayrıca müteaddit defalar ikaz ettik, biz kongrenin süresinde bitirilmesi için çaba sarfediyoruz. Tabii tüm arkadaşların görüşlerini açıklamaları can-ı yürekten istediğimiz bir olgudur. Ama divana sizlerin de yardımcı olmanızı rica ediyoruz. Evet...

(tartışma...)

Divan:

Efendim, söz almak isteyen var mı? aleyhte, lehte?
(tekrar tartışmalar....)

Abbas Keskin söz almadan kürsüye çıktı.

Abbas KESKİN(İzmir):

Önergeyi verdik arkadaş, ben Kürdüm, benim Kürt Halkım, Kürtlerin ağzına fışkı yedirilmiş bir millettir. Kubilay olayları herkesin bilincindedir.

Divan:

Efendim lütfen söz almadan konuşmayınız.
(Tartışma)

Abbas KESKİN (İzmir):

Yeşilyurt olaylarının yas olmasını Türkiye Cumhuriyetine öneriyorum. Bu olayın her yıl 1 Şubat'ta lanetlenmesini istiyorum.... (alkışlarla kesildi)

12 Eylülün devamı olan Anavatan Partisinin faşist olduklarını Türkiye Cumhuriyeti ve Dünyaya ilan ediyorum. Hitlere, Mussolinilere sorsaydık faşizm yok diyecekti. Bunlar da demokrasi adı altında, çağ atladık adı altında faşizmin ta kendisidir. Benim söyleyeceğim bu kadar.

Alkışlar...

Divan:

30 kişi var sırada. Listedeki arkadaşlar feragat etsinler. Sıtkı dahil 5 kişiye söz verelim. Şu anda konuşma sırasını sırayla okuyorum: Sıtkı Coşkun, Hüseyin Bayram, Ali Rıza, Celal Deniz, Aziz Çelik, İsmail Kayhan, Gencer Uçar, Gür Hazar, Bilal Özdemir, Ali Tarakçı, Mustafa Okumuş, Selim Horoz, Bekir Karayel.

Bu isimler arasından, söz hakkından feragat edecek arkadaşımız var mı? Arkadaşlar başka feragat edecek arkadaşımız yok mu? Önerge üzerinde konuşma hakkınız saklı... Evet iki arkadaş daha... diğer altı arkadaşın konuşma hakkını aldı. Aşağı yukarı bir saat konuşma hakkı oluyor. Evet, buyrun Coşkun yoldaş.

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

Arkadaşlar, bu kongre şu anda tartışmak zorunda kaldığı sorunu tartışmak zorunda değildi. Ve bunun, böylesine daha teknik bir sorun, kongrenin içeriğini sınırlayacak bir sorun haline gelmesini engellemek mümkündü. Bu, bir bütün halinde kongre hazırlık sürecinin süresini planlamadaki zayıflıkların kongrenin içeriğini sınırlamadaki yansımasıdır.

Bu kongrenin işlevi neydi? Bu kongre, ilk 70 yıllık tarihin, TİP ve TKP kanatlarında yaşayan tarihin köklü bir muhasebesini yapmak, bunu Türkiye marksist hareketine, Türkiye halklarına ve uluslararası işçi hareketine armağan edebilmek durumundaydı. Bu kongre, 88'de yapılan TBKP 1. Kongresi'nden bu yanaki somut faaliyet dönemini değerlendirebilmek durumundaydı. Ve bu kongre birlikle ilgili somut karar alıp Sosyalist Birlik Partisini karara bağlamak durumundaydı.

Ama, kongre bu noktalara köklü bir tarzda bir türlü girmek imkanını bulamıyor. Çünkü bu kongrenin alt yapısının hazırlanması, ön hazırlıkları gerçek bir muhasebe kongresinin istediği, talep ettiği hazırlıklara göre yapılmamıştır. Biz 88'den bu yana bu parti, bu hareket tarihindeki aynı zamanda hem en başarılı hem en çalkantılı dönemlerinden birini yaşadık. Türkiye marksist hareketinin daha geniş birliğine giderken TİP ve TKP birliğini gerçekleştirdi. Ama aynı zamanda bu sürecin en ağır sorunlarını yaşadı.

Bu sürece TİP-TKP birliğiyle, yenilenmeyle, yasallıkla, daha yığınsal yasal, çağdaş bir marksist, komünist partiye ulaşma hedefiyle girdik. Yığınsal mıyız bugün? Ve biz bu dönemin

sorunlarını, Türkiye marksist hareketinde ilk birliği yaşayan kadroların değerlendirmelerinin metodolojik sonuçlarını çıkarmayacaksak, birleşik marksist partinin de önüne çıkabilecek bu sorunlarda, oraya hangi katkıyı yapmış olacağız? Eğer biz 2 yıl boyunca çok köklü tartışmalarda pratik olarak kim neyi yaptı sorusu değil, politik tartışmaya konu olan sorunlardaki somut tutumlara organların kararlarını taşıyan temel belgelere sahip değilsek, bir TBKP Kuruluş Kongresi'nin kararları ve raporuna dahi sahip değilsek, aylardır bunlar hazırlanıp verilecek denmesine rağmen verilmemişse, bu kongre ne yaparsa yapsın, genel sorunlarda kalmağa ve hepimiz en genel sorunlarda tıkanmağa mahkumuz.

Bu kongrenin alt yapısının bu zayıflığı çalışma raporunda aynen yansımaktadır. Çalışma raporu rapordur, ama çalışma raporu değildir. Bir ideolojik-politik belirlemeler bütünü durumundadır. Esas itibariyle tezlerin popülarize edilmiş biçimidir. Faaliyet raporunda, Yönetim tarafından en azından son altı ayda, son sekiz ayda uygulanan faaliyetin somut dökümü ve hesabı yoktur, olamazdı da. Bu bakımdan, bu kongre kuruluş kongresinden bu yana geçmiş sürecin muhasebesini yapmak durumundadır, bu dönem belgelerine sahip değildir. Dolayısıyla kongre somut olarak aylardır ilan ettiğimiz gibi, Türkiye komünist hareketinin köklü bir muhasebesine girme olanaklarını ağır ölçüde, ağır ölçüde yitirmiş durumdadır. Ve herhalde çalışma raporu açısından, yani yönetimin bu hazırlıkları tamamlama açısından en köklü eksiklikleri bu noktada toplanmak durumundadır.

Pratik olarak kongrenin bu altyapısını hazırlamak durumunda olan yoldaşlarımız bu alt yapıdan çok, doğrudan doğruya son dönemde geliştirilen yaklaşımların yönetimdeki, komisyondaki yoldaşlarımızın kendi yaklaşımlarına göre biçimlendirdikleri görüşlerin parti kamuoyunda tartışılmasını sağlama biçimi haline gelmiştir. Bize kongrede muhasebesini yapacağımız dönemin raporları, belgeleri, sorunlarını yansıtan dökümanlardan önce, tezler iki kez basılarak gelebildi. Tezlerin iki kez basılarak hazırlandığı dönemde neden kongrenin tartışacağı temel, yasalda tartışacağı dönemin somut belgeleri gelmemiştir? Çünkü tercih gerçekten daha önceden ifade edilen bir muhasebe kongresinden dönüşmüş, yön değiştirmiştir.

Bu nedenle tezler geçmişe yönelik faaliyetimizin teorik muhasebesini yapma olanaklarını da bize sağlamış değildir. Çünkü, Yönetim dönemi içerisinde pratik olarak faaliyet raporuna yansımayan çalışmaların somut ifade edilememesinin te-

mel nedeni bu dönemde yenilenme ve somut politik faaliyet arasındaki bağın doğru oranda kurulamaması, önce yenilenme, yenilenmeden sonra politika gibi yanlış bir denklemin, anlayışın sonucu biz en son ve büyük politik eylemimizi 4 Haziran'da kuruluş dilekçesini vererek yapmış olduk. Ondan bu yanaki dönemde ilçelerimizin kurulması ve onun sağladığı, dalgası düşen, trendi düşen politik aktivite dışında, biz ülkenin somut olarak gündemindeki sorunlar içerisinde olamayan bir partiyiz.

Yasallık mücadelesiyle ülkenin gündemine tek maddeyle gelirken, ama ülkenin geniş halk yığınlarının gündeminde olan sorularla biz yığınların gündemine giremedik. Çünkü, yenilenmeyle, günlük politikayı yürütmeyi ve günlük politikaya dahil olmayı iç içe geçiremedik. Yenilenme önce, sonra politika durumu bizi, somut parti olarak politikanın dışına, Türkiye somutunda bizim de partimizde cisimleşen marksist düşüncenin politika dışına itilmesine ve somut olarak da partinin politika dışı kalmasına yol açmıştır.

Son 8 ayda ciddi olarak gelişen hangi yığınsal eylemi somut aktif tarzda, onun ihtiyaçlarına yanıt verecek tarzda destekleyebildik? 70 yıldır işçiler bir şeyden emindi: Bu Komünist Partisi ufak bir partidir; bu komünist hareket ufak bir harekettir. Fazla şey beklememek lâzım. Bu da neydi, yapabileceğimizin ne olduğunu üç aşağı beş yukarı düşünüyoruz. Ama, bir şeyden daha emindi: Gücü, konumu, varlığı ne olursa olsun, işçinin kavgaya girdiği yerde bu parti varıyla, yoğuyla işçinin yanındadır.

Marks işçilerin Paris komününde barikata çıkmasını yanlış buluyordu. Ama, barikatta eleştirmeğe başladı Paris Komününü. Biz eğer Zonguldak işçilerine temenni, temkin, geleceğe yönelik akıllılık konusunda önerilerde bulunacaksak, önce onlarla birlikte varımızla, yoğumuzla sadece Zonguldak'da değil tüm ülkede Zonguldak işçileri için ayağa kalkabilmiş olmalıydık. Tüm ülkede, Zonguldak işçileri için ayağa kalkamamışsak, bizim Zonguldak sorununun geleceğine ilişkin, olası tensikatlara ilişkin bölgedeki bütünsel proje için söyleyeceklerimizi işçinin ciddiye alması mümkün değildir.

Bizim politikamız somut alternatiflerle çıkmaktı ve Zonguldak projesi ve sorunu ortadadır ve Zonguldak grevinin de buraya geleceği bellidir. Biz bu Zonguldak sorunu bu biçime gelmeden evvel eğer bu öneriyi yapabilmiş olsaydık, bu projenin değişimi tensikatdan önce başlatmış olsaydık ve bununla birlikte Zonguldak'ta ve Türkiye'nin her yerinde işçilerin yanında olsaydık, işte o zaman işçiler hem damarın attığı yerde kavga

etmeyi, hem de geleceğe ilişkin daha dingin düşünme konusun da bizim sözlerimize kulak verebilirlerdi. Bu nedenle biz, marjinal kaldığımız dönemdeki bir güzel yanı unutmayalım: Ne olursa olsun işçilerin yanında olmak.

Gerçekten bu dönemde biz yenilenme sürecine partimizin, Türkiye marksist hareketinin marjinallikten çıkabilmesinde, yığınsallaşabilmesinde yenilenme sürecine biz somut olarak ve değişenle birlikte değişmenin mantığı gereği, girmeğe başladık. Ama bu sürecin içerisinde önce yenilenme, teorik yenilenme - ki bu yenilenme yaklaşımının yalnızca bir varyantıdır- nasıl gerçek hiç kimsenin tekelinde değilse ve nasıl gerçeğe yaklaşmanın bir tek yolu yoksa yenilenmeğe yaklaşımın da bir tek varyantı yoktur. Bu konuda varyantlar çoktur ve çok olmalıdır. Ama, seçilen, parti yönetimince seçilen varyant, önce yenilenme sonra politika haline gelmiştir. Ve bunun sonucu bu politikaya uygun örgütü yaratma tutumu pratik olarak önce varolanı ortadan kaldırması olarak somutlanmıştır. Ve bunun yerine ne konacağı da belirginleşmediği için teoride de, örgüt sorununda da, politikada da tam bir boşluğa yuvarlanmıştır parti.

Yenisini koymadan sendikalara müdahale etmek yanlıştır. Sendikalardaki örgütler yok; fabrikalarda gerekmez, eski komintern mantığıdır yok! Öğrenci gençliğin içerisinde, o da yok! İlçeler, ilçelerdeki partili yığını bugüne kadar gelen tüm üye bağlantılarından pratik olarak soyutlanmak zorunda kalmış ve kitlelerle varolan iletişim kanallarını yitirmiş durumda, ilçelere toparlanmış değil, pratik olarak ilçelere çekilmiş oldu. Ve bu durum marjinallikten kurtulmak için çıktığımız yolda, marjinallikten kurtulalım diye daha küçük bir marjinalleşmeye yuvarlanmamızdan başka pratik bir sonuç yaratmadı. Yerine koyacağımız şeyi bulmadan var olanı bir inşa halatı gibi de kullanmadan kaldırdığınız zaman, o zaman o alanda ortaya çıkacak olan şey boşluktur belirsizliktir. Belirsizlikle politika yapılamaz. Eğer bizim politikacı olarak, politik parti olarak en ufak bir temel öngörümüz yoksa sizin arayış sürecinizi kim takip edecek?

Ortadan kaldırdığın örgüt biçimlerinin yerine yeni bir şey koymamışsanız bunun pratikteki sonucunun likidasyondan başka bir şey olmasını kim önleyebilir? Hiç kimse önleyemez ve bugün parti söylendiği gibi tabelalarının arkasında eridiği bir noktaya bu anlamda gelmişse herhalde burda yenilenmenin bu dar bu sekter yorumunun, bu dialektikle ilişkisini pratik olarak kesmiş yorumunun ciddi bir şekilde tartışılması gereği de muhasebemizin içindedir.

Ve pratik olarak biz partinin yasal kuruluşundan sonra partinin tüm örgütsel olanaklarını yitirdiği bir koşula geldik yalnızca. Kendisini örgütleyen parti mantığı yanlış dedik. Yığınları örgütleyen parti yığınların sivil toplum kurabilmesini destekleyen parti dendi. Bu ikincisi doğru ama sivil toplumun kurumlarından biri de parti değil mi? Siyasi partiler de sivil toplumun kurumları değil midirler? Ve eğer öyle ise ve her sivil toplum kurumu sivil toplumu güçlendirirken kendini de güçlendirmek durumundaysa, kendini güçlendirmeyen bir parti, aynı zamanda kendini güçlendirmeyen bir parti nasıl sivil kurumları destekleyebilir? Ve toplumun sivil toplum örgütlenmesine yardımcı olabilir? Sadece akıl verici durumunda kalır ki somut, pratik politik faaliyettir talep edilen akıldanelik değildir. İşte bu somut durum bizi ülkedeki politik akışa, bu günden müdahale etmek olduğu halde biz sadece kendi özgürlüğümüzü talep etme noktasından, bundan çıkarak ülkenin demokratikleşme sürecine müdahale etmek durumunda kaldık. Ve bunun sonucu ise siz sadece kendiniz için istediğiniz zaman mı dayanışmada bulunulmasını istersiniz eleştirisi gelmeye başladı. Bu teorideki bu yaklaşımının, yenilenmenin bu dar sekter yorumunun bizi pratikte karşı karşıya getirdiği durumdur.

Oysa biz 15 Nisanda Birlik Partisine Türkiye Komünist Hareketinin bütün değerlerini toplayarak tüm olanaklarını en optimal düzeyde aktarabilme hedefiyle girdik, bu taahhütle girdik. Ve biz pratik üye sayısı 5-6 binin altında olmayacak bir yapıdan 1500 üyelik bir yapısıyla Birlik Partisinin kapısının önündeyiz. Bizim Birlik Partisine taşıyacağımız şey yalnızca bu kadar mıdır? İrdelediğimiz süreçteki yanlışlarımızın bu ölçüde marjinalleşmedeki payı nedir? Önce yenilenme sonra politika, sonra örgüt diyerek yapılan yanlışın, bunların bütünsel bağını kurma konusundaki eksikliğimizin yenilenmenin bu sekter yorumunun bu varyantının yarattığı sonuç üzerinde durmak ve son 8 aylık muhasebemizi bunun üzerine oturtmak zorundayız.

Ve bu dönemde teorik yaklaşımlarımızdaki bu sınırlılık bizim birlik sürecinde de önce bizim niyetimizi kabul ettirmek tutumu, ya da yönetici yoldaşlarımızın yenisini kabul ettirmek tutumu birlik sürecinde çift yönlü bir daralmaya yol açmıştır.

15 Nisanda Birlik Partisi Genel Kurultayına sunulan TBKP görüşünde biz 70 yıllık hareketin geleneklerine sahip çıkan, marksist nitelikte olan, 141-142 mücadelesini yükümlenen bir parti oluştuğunda önkoşulsuz partiye katılacağız dedik. Mayıs ayı sonunda Genel Başkanımız Sargın yoldaşın ve Genel Sekreterimiz Kutlu yoldaşın Sosyalist Birlik Partisi Yürütme

kuruluyla imzaladıkları ortak açıklamada bu partinin Türk ve Kürt marksistlerinin birleşik partisi olduğu, marksist bir parti olacağı, olması gerektiği konusu Yürütme Kurulu ile Genel Başkan ve Genel Sekreterimizin mutabakatı ve kamuoyuna ortak angajmanı olarak ifade edilmiştir. Ve sonraki süreçte, program tüzük tartışmaları sürecinde, bizim yönetimimizden yoldaşlar vardı. Bir kısmı bu partinin marksist olmaması gerektiği, sosyalizmi amaçlamaması gerektiği noktasında sistematik bir tartışmaya girdiler ve bunun sonucunda Ekim ayı sonunda Kasım ayı başında toplanan Birlik Partisinin Yürütme Kurullarında bu partinin marksist olup olmaması sorununda, 2'si MYK üyemiz 3 yoldaşın dışında herkesin bu partinin marksist de olması gerektiğini söylemesine karşın bizim MYK yoldaşlarımız bu partinin marksist olarak nitelenmemesi gerektiğini, günümüzde marksizmin içeriğinden birşey anlaşılmadığını ve bunun partiyi daraltacağını belirttiler bu tutum nedeniyle bu toplantı dağılmak durumunda kaldı. Ve bu toplantı sürecinde Haluk Gerger, Halit Çelenk gibi bir dizi insan farklı başka gerekçeler ile de birlikte programın içeriğine bizim anladığımız yeninin yoğun bir şekilde aktarılma çabasıyla nedeniyle ayrılıp, çekip gittiler. Yani birlik partisinde birleşmek istediğimiz marksist aydınların en seçkinlerinden bir kısmını bizim bu konudaki dar yaklaşımımız uzaklaştırmak sonucunu çıkardı.

Aynı dönemde, aynı dönemde parti içerisinde birlik partisi konusunda izlenen biçim, parti meclisi kararının seçtiği biçim, parti içerisinde birlik konusunda var olan temel konsensusun sarsılmasına ve dağılmasına yol açtı. Netice olarak buna yol açtı. Dolayısıyla partiyi pratikte daraltan yenilenmenin sekter varyantı, yenilenmenin sekter varyantı birlik partisi üzerinde de daraltıcı bir sonuç yarattı. Birlik partisine gitme temel paydasında birleşmiş olan partide farklı sonuçlara yol açtı.

Yoldaşlar bizim geçmişte Türkiye komünist hareketinin en karakteristik vasfı nedir diye sorulursa, sekterliktir cevabını düşünmek gerekiyor. Sekterliğin başındaki temel öznenin değişmesi sekterliği sekterlik olmaktan çıkarmıyor. Dün doğmatik sekterlik egemenken hata yaptık. Bununla zarar ettik. Şimdi ise eğer uygun bir deyim olarak kabul edilirse liberal sekterlik ile biz aynı sekterliğe devam ediyoruz.

Türkiye komünist hareketi sekterliğe mahkum değildir. marksizmin yaratıcı özüne, onu bilimlerle bağlamaya, bilimlerin sonuçlarıyla zenginleştirmeye yönelebilmek zorundadır ve bu marksizmin doğasında olan ve bizim doğasını atladığımız yanıdır. Bunun sonucu biz birlik partisi sürecine ve teorik yenilenme

sürecine marksist teoriyi, marksist partiyi ve bu ikisinin yenilenmesi sonucunda da marksist politikayı yenilemek temelinde başladık ve birleşmiş bir marksist parti için yola çıktık.

Yönetimimizin en azından bir kısım açıklamalarıyla gelinen bir noktada ise artık sorun çoğulcu bir teorik çerçeve içinde marksizm de bulunması temelinde bir yaklaşım, ama artık marksizm sonrasını temel alan bir yaklaşım, partinin marksist bir parti olmaması gerektiğinden tutun ve doğal olarak bunun sonucunda da marksist bir politikanın bu anlamda gereksizliğine varan sonuçtur.

Oysa eğer yenilenme bütün dünyanın tüm toplumlarının, toplumdaki tüm sınıf ve katmanların, tüm politik yapıların ve ideolojilerin gündemindeyse ve bu, tüm dünyanın, tüm insanlığın sorunuysa, her toplumun bütünsel sorunuysa, her sosyal politik güç, her düşünce kendi konumlarını irdelemeye başlayarak yola çıkabilir. Bu nedenledir ki, biz marksist teoriyi, marksist politikayı, marksist örgütü yenilemeye başladık. Ve bu nedenledir ki, ben kendi adıma altını çizerek belirtmekteyim ki, yenilenme sürecinde ben önce kendi eylemimi ve kendi aklımı, marksist teorimi, marksist partimi, marksist politikamı yenileyerek bu sürece katılabilirim.

Ve marksizmi yenilemek başkalarının değil bizim işimizdir. Sadece marksizmi tüketmek gerekiyorsa bu değil marksizmi yenilemek ve yaşatmak da marksistlerin boynundaki yük ve borçtur.

Sorun başlangıçta bir yenilenme sorunuydu. Ve burda olumsuz ideolijizasyonun, olumsuz ideojileştirme durumunun tasfiyesi yerine yapılmak istenen şey, yada gelinen nokta, işçi sınıfının emekçi halkın çıkarlarını savunabilmede, düşüncenin, ideolojisinin gerekliliğinin reddi noktasıdır. Her şeyin ideolojizasyonu, bu tasfiye edilmesi gereken olumsuz ideolojizasyondur. Ama yığınları kendi çıkarlarını savunmak için bütünsel düşünceden yoksun bırakmak ise, bu yığınların düşünce bakımından silahsızlandırılmasıdır ki, bu da ideolojizasyonun olumsuz biçimidir. Ve herhalde bizim yapacağımız şey bu değildir. Biz, olumsuz ideolojizasyonun elbetteki karşısında olacağız. Ama öte yandan da bu sonuna kadar deideolojizasyon tutumunun, yığınları ideolojisiz, fikirsiz bırakmağa yönelen bu sekter tutumun karşısında olmak zorundayız. Ve burda yerimiz gerçekten yığınların güncel politik ihtiyaçları ve gelecekleri ile ilgili sorunlarda, daha net, bilimsel bağlamda güçlü ideolojilerle donanmasını sağlamaktır. Bunun sonucu yenilenmede belirsizlik, amaçsızlık, partinin politika dışı kalması sonucunu yarattı.

Ve yenilenme sürecinin en büyük zayıflıklarından biri, açıklığın bu süreç boyunca egemen olmamasıdır. Önce tek tek belli kavramların, sonra bu kavramların belli parçacıklarını değiştirerek yenilenme yolunun izlenmesidir. Neyi, ne için, hangi nedenlerle bıraktığımızı ve onun yerine neyi, hangi nedenlerle yerine koyduğumuzu ifade etmeden gelişen bir yenilenme süreci yenilenme değil bir değişim, bir dönüşüm süreci haline gelmiştir, ki bu ileriye doğru bir değişim, ileriye doğru bir yenilenme değildir.

İşte bu süreçle, bu süreçte tezlerin üzerinde durmak gerekiyor.

Tezler öncelikle parti kadrosuyla parti destekçisi olan marksist kamuoyuyla ilişkiye girmek niyetinde mi, sorusunu sorduğum zaman seçtiği biçimle bu ilişkiye tartışmaya girmekten çok, öncelikle benzetme yaparak söylüyorum, otoritesini kabul ettirme noktasında okuyucusuyla mesafesini koymaktadır. Örneğin TKP'nin illegalite fetişizmini eleştirirken TİP'li yoldaşların güzel bir benzetmesi vardı bu dönemde. Yakası kalkık parti diyorlardı bize. Güzel bir benzetmeydi. Bizim tezlerin yakası kalkıktır. Okuyucu önce epistomolojiden paradigmaya kadar bir dizi kavramlar ve gerçekten anlaşılması zor bir teriminolojik bir yükle, şöyle bir geriye doğru itiliyor, okuyucu kendi biçiminde eleştirmek bir yana yanına yaklaşma bile zordur, psikolojisine girmek durumunda bırakılmaktadır.

Böylece tezlerin seçtiği biçim gerçekten yaygın etkili bir teorik tartışmayı sağlamaktan çok kendini belli bir teorik otoriteyle kabul ettireceği ve eleştiri yollarını olabildiğince daraltabileceği, iyice tıkayabileceği bir biçim olmuştur. Ve tezlerin sunuş biçimi bir tartışmadan çok kendini kabul ettirme konumudur. Elbette herkes kendini süratle kabul ettirmek ister. Ama tümüyle buna, yalnızca bu noktaya toplamışsa kendini tartışmanın dışına çeker. Taraftarıyla tartışmalı olan bir pozisyona çekiyor ki bu bugün ihtiyacımız olan tartışma değildir.

Tezleri son dönemde şöyle bir formülasyonla izliyoruz;. Tezler marksizmi eleştiriyor. Tezleri eleştirenler marksizmi eleştirmekten korkuyor ya da marksizmin eleştirilemiyeceğini söylüyor.

Yoldaşlar alemin ve herşeyin hareket halindeki, değişim halindeki analizi olan marksizmin eleştirilmesinden, eğer adına layık marksistlersek ürkmek diye birşey, marksizmin doğasına ve özüne bağlı kaldığımız sürece, onun bilimsel karakterine sadık kaldığımız sürece mümkün müdür? Eğer marksizm 150 yıl boyunca dünyada bu tür teorilerin içinde en büyük etkiyi yapan

düşünce ise onun bu etkiyi sağlamasında onun bilimselliğinin ve eleştiriselliğinin temel olduğu açık değil midir? Ve bugün marksizmin eleştirilmeden gelişmeyeceği açık değil midir?

Ama sorun şudur. Tezlerin tartıştığı marksizmi eleştirip eleştirmemesi değildir. Reddiyeci bir eleştirinin yapılıp yapılmaması sorunudur. Tezlerin marksizme karşı tutumu, yapıcı eleştirel yada eleştirici ve yenilikçi bir tutum değil, eliminasyoncu, tasfiyeci ve reddiyeci bir yaklaşımdır. Tezlerin marksizme karşı tutumu geçenlerde TV'de oynayan Eliminatör adlı filmdeki kahramanın tutumuna benziyor. Her şeyi yok eden bir robotu anlatıyordu. Bizim de tezlerimizin marksizme karşı tutumu eliminatördür. Marksizmle ilgili tutumu yalnızca bu eliminatör biçimde, eleyici biçimde herşeyin üstüne soru işareti koymasıdır. Yaklaşık 100 sayfalık hacim taşıyan kitap ebatı tezlerin içerisinde üstüne soru işareti konmamış nokta yoktur. Eleştirinin üstüne eleştirdiği için için soru işareti koyamam. Ama yapılan yalnızca marksizmi eleştiri değilse, eleştiriyi eleştirmekten, eleştirinin eleştirilmesinden doğal şey yoktur.

Tezlerin marksizme reddiyeci eleştirel yaklaşımın onun tezindeki yansıması marksizmin önsel olarak tükenmiş olması temel varsayımından çıkmasıdır. Ben bir konuyu yenilemek için başlıyorsam onun önsel olarak geçersiz olabileceği ne kadar söz konusu olabilirse, bundan az olmamak üzere onun geçerli olabileceği, bilimsel temeller üzerinde gelişebileceği, gelişmeye elverişli olabileceği de aynı ölçüde en azından önsel kabul olarak alınabilmelidir. Yoksa önsel kabul olarak tükenmişliği noktasında tüm tartışmayı yaptıktan sonra marksizmin gücü varsa zaten o kendini kanıtlar sözü objektif değildir. Her iyi kararın bir kusuru vardır . Uygulanmazsa susar. Her iyi teorinin de politikalarında kusuru vardır. Onun tarafları, onu yenileme, onu geliştirme görevini yapmazlarsa gelişmez.

Geliştirmeyen marksistler mi, gelişmeyen marksizm mi? Eğer marksistler tezleri, kendi içinde de ifade etmek durumunda kaldığı gibi marksizmin kuruluş döneminde karakterine uygun tarzda, yani bilimlerin sonuçlarını genelleştirme, bilimlerle marksizm arasında materyalist felsefenin temelinde kurulan ilişkiyi onun sonuçlarını genelleştirme işine devam etselerdi, marksizmi dogmalaştırmasalardı, acaba marksizm gelişmiyecek miydi?

Tezler bu konuda iki şey söylüyor. Tezlerin 1. bölümünde marksizmin yenilenmesi bölümünde, marksizmin yenilenmesi başlığı altında üç sütun var. Ordakilerle hakikaten mutabıkım. Ama artık tez komisyonu bu bölümle ilişkisini kesmiştir.

Marksizmin bilimlerle bu tür ilişkiye geçerek yenilenebileceğini, marksist teorinin günümüzde gelişebileceği görüşünü, bu anlamda alemin bütünsel açıklamasında yerinin olduğu görüşünü artık komisyon benimsememektedir. Yani tezler yada tez komisyonu kendi içinde söz konusu marksizmin yenilenmesinin bu anlamda olanaklı olmadığı sonucuna varmıştır. Bu da tezlerin kendi tutumunun mantıki devamıdır.

Oysa gerçekten günümüzde bütünsel bir düşünceye ihtiyaç var mıdır yok mudur? Bütünsel görüşler toplamına teoriler toplama, ana bir teori etrafında toparlanmış, bütünlenmiş ana ilişkileri doğru tarzda kurulmuş, bilimsel gelişmelerle onların sonuçlarıyla bağlanmış, bir bütünsel görüşe ihtiyacımız var mıdır? Vardır yoldaşlar.

Eğer bugün dünya, bütünsel çelişkili karşılıklı bağımlı hale gelmiş bir dünya ise, dünkünden farklı olarak ve eğer bu dünyanın sorunları yoğun bir şekilde iç içe geçerek bu sorunların birbiriyle iç içe geçtiği ve bunların birbirlerine rağmen çözülemeyeceği, bunların çözümünün karşılıklı uyum ve bütünlük içinde olması gerektiği ölçüsü varsa, yani bu karşılıklı bağımlı bütünsel dünyanın her bir sorununa hem tek tek yarını, devrimi, devrim sonrasını beklemeden bu günden çözüm aramaya başlamak gerekliyse. Ve bu çözümü ararken de onları birbirine rağmen değil bütünsel örgüsü içinde çözmek zorunluysa sınıf sorununu global sorunu çiğneyerek çözemezsiniz, öbürünü de onu yok sayarak çözemezsiniz. Bu bütünlük varsa bu dünyadaki karmaşık sorunlar bütününün kavranmasında bizim bütünsel bir dünya görüşüne ihtiyacımız dünden çok daha fazladır. Ve bu anlamda marksizm, onun felsefi temeli ve dayandığı materyalist diyalektik nedeniyle herşeyi değişim halinde ve değişmeyen tek şeyin değişim olduğu temelinde ele alan yanıyla bilimlerin gelişmesinde gelişmelerin sonuçlarını kavramak ve bunların sonuçlarını genelleştirme imkânına sahiptir. Ve dünyanın sorunlarının bu bütünsel karakterlerini bütünsel olarak görebilme imkanını veren, aynı zamanda onları tek tek her türlü birinci mecrasında kavrayıp, ama onları birleştikleri bütünsel mecrada kanalda da görebilen, damlayı denizde, denizi damlada görebilen bir dünya görüşüne ihtiyacı dünden daha fazladır.

İşte marksizm bütünsel dünya görüşü olma yapısıyla, doğa ve toplum bilimlerinin sonuçlarıyla ilişkiye geçebilir. Sahip olduğu bu temel özelliğe dayanılarak geliştirilebilir, son 40 yılda geliştirilmeme nedeniyle ortaya çıkan zayıflıklarını aşabilir, bu bütünsel karakteriyle bu günkü gelişmelere yanıt vermede yeni bir bütünsel bir pozisyon sağlayabilir.

Şu soru yanıtlanmadıkça marksizmin yenilenemeyeceği, bütünsel bir dünya görüşü olarak gelişme imkânının ortadan kalktığı görüşü kabul edilemez. Neden tezlerin marksizmin yenilenmesi bölümünde belirtildiği gibi marksizm geçen yüzyılda tüm doğa toplum bilimlerinin sonuçlarıyla ilişkiye geçebildi ve bu yüzyılın ortalarına kadar etkili olan bir dünya görüşünü geliştirebildi de bu gün aynı omurga üzerinden bilimlerle çağdaş bir ilişkiye geçilmesin?

Bu konuda iki karşıt argüman var. Bunlara göre; bugün binlerce bilim var. Bunların herbirinin de alanları genişlemiştir. Bunların hepsiyle ilişkiye geçilemez. Halbuki bilimlerin sayısının artmasıyla birlikte bilimsel olanakların toplumsal bilimlerin ve felsefenin de olanaklarının arttığı onun da olanaklarının en az bunun kadar ve geometrik olarak ondan daha fazla arttığı gerçeğini atlarsak bugünkü sorunların bütünsel çözümlerini bulmakta nasıl yetenekli olabiliriz ki. Eğer bilimlerde önemli gelişmeler ve sonuçlar varsa, toplumsal bilimler ve felsefede de yenilenme olanağı gelişmişse marksist teoriyi de yenilemek mümkün ve zorunludur. Dolayısıyla tezlerin bundan sonraki tartışmasında tez komisyonunun çok netleşmesi gerekiyor. Tezlerin bir bölümüne göz atarsak marksizm yenilenmelidir. Bu görev vardır. Diğer bölümü ise bu anlamda marksizmin sonrasına geçmekte. Tezlerin bana göre en ağır hatalarından biri işçi sınıfının ve burjuvazinin bütünsel kimliğinin dağıldığı ve artık bütünsel bir sınıf olarak kavranamadığı ve buna bağlı olarak da işçi sınıfının tarihsel misyonunun özel görevlerinin olmadığıdır. Hangi dünyada bunu biz söylüyoruz gerçekten merak etmemek mümkün değildir.

Marksizm hiçbir zaman ne burjuvazinin ne işçi sınıfının bütünlüğü olan, yekpare mermer gibi bütünlüğü olan sınıflar olduğunu söylemedi. Tam tersine burjuvazinin her zaman çok katmanlı bir sınıf olduğunu söyledi. İşçi sınıfının her zaman çok katmanlı ama bütünsel bir sınıf olduğunu sonuçta söyledi, çünkü bu iki sınıfı birleştiren ortak payda birinin üretim araçlarına sahip olması, diğerinin olmaması ve işgücünü satması olmuştur. Bu iki temel olgu değişmedikçe iki bütünsel sınıfın yok olduğunu ya da bütünsel karakterini yitirdiğini söylemek hayatın gerçekleriyle bağdaşmıyor. Eğer bugün Amerikan nüfusunun %70'i ücretliyse yani işgücünü satarak yaşamını kazanıyorsa nüfusun %70'i bugünkü anlamıyla işçi haline gelmişse bu noktada onun kaybolduğundan değil de onun genişleyerek çağdaş anlamda bir işçi sınıfına dönüştüğünden söz edilebilir ve onun çekirdeğinin dün imalat sanayisi işçisiyken bugün modern

kompitür-robot temeline dayanan sanayiin işçisi olarak değişmekte olduğudur. Gerçekten bu anlamda, sınıfların olumlu anlamda ortadan kalkmasına gelmiş olsaydık çok iyi bir noktaya gelmiş olurdu dünya. Dolayısıyla bu saptama biz komünistlerin öznel önermesine uygundur. Ama realiteye uygun değildir. Bugün Türkiye'de çalışan nüfusun %47'sini ücretliler, yani işçiler oluşturuyorsa, bu ülkede siz işçi sınıfının öznel konumunu ve olanaklarını atlayarak politika yapamazsınız. Bu mümkün değildir. Politika yaptığınızı düşünseniz de işçi sınıfının 200.000 direnişçiyle Zonguldak eyleminde geçip gittiğini izlemek zorunda kalırsınız.

Mutabakat politikası bizim üzerinde durduğumuz ve işlemeye çalıştığımız bir politika. Mutabakatların belli bir soruna taraf olan tüm güçlerin karşılıklı çıkarlarının dengelenmesi olduğunun altını çizmek gerekiyor. Ve Türkiye'de demokrasinin kazanılması için gerçekleşecek mutabakatlarda, sol güçlerin işbirliği ve diyaloğunun özel öneminin altını çizmek gerekiyor.

Tezin en önemli saptamalarından biri emperyalizmle ilgilidir. Tezlerdeki temel pozisyon emperyalizm çağının bittiği, bundan çıkarsama yaparak da emperyalizmin günümüzde artık olmadığıdır. Nitekim çalışma raporu ABD'yi hegemonik bir devlet olarak tanımlıyor. Onun emperyalist özü üzerinde durmuyor.

Emperyalizmin değişmesi bir ayrı şeydir. Emperyalizmin ortadan kalkması bir ayrı şeydir. Eğer bugün dünyanın 4/5'ü, 1/5'i tarafından sömürülüyorsa, eğer bugün dünyada 1 milyar insan açlık sınırında yaşıyorsa ve eğer bugün gelişmekte olan ülkelerin borçları 1.300 milyar düzeyindeyse ve eğer bugün halâ çok uluslu tekellerin merkezleri emperyalist metropollerdeyse ve bu ilişkiler sonucu gelişmekte olan ülkelerde nüfusun 3/5'ü aç 2/5 si tok, gelişmekte olan ülkelerde ise 2/3'ü çok kötü , 1/3'ü çok iyi durumdaysa bu dengeyi sağlayan dünya çapında emperyalist sömürüden başka nedir? Bu durumda biz emperyalizmin ortadan kalktığından değil değiştiğinden söz edebiliriz.

Genel Sekreter yoldaşın bir argümanı var: "Soğuk savaşın bittiğinden söz ediyorsak emperyalizmin bittiğini söyleyebiliriz". Emperyalizm olgusu soğuk savaş dönemiyle birlikte ortaya çıkmadı ki soğuk savaşın bitmesiyle birlikte emperyalizm sona ersin. Soğuk savaş 2. dünya savaşının sonunda ortaya çıktı. Emperyalizm ise, bu yüzyılın başında ortaya çıktı. Dolayısıyla soğuk savaşın bitmesi yani iki kutupluluğun ortadan kalkması emperyalizmi bitirmiyor, değiştiriyor ve bu değişim emperyalizme karşı mücadelenin yeni olanaklarına işaret ediyor. Burda em-

peryalizmin bu anlamda artık söz konusu olmadığı, yalnızca geriye kalmış kimi eğilimlerin söz konusu olduğunu söylemek ise emperyalizmin bugün dünya halkları ve insanlık için oluşturduğu geri kalmış ülkeler halklarına yönelik tehdidin aklanmasıdır. Buna karşı insanlığın gelişmesi için, insanlığın global sorunlarının çözülmesi için verilmesi gereken mücadelede onun yarattığı engellere karşı mücadelenin koşullarını ortadan kaldırmaktadır.

Tezler marksizmin temel önermesi olarak üretim tarzı noktasının artık günümüzdeki toplumsal gelişmeleri açıklamadığını öne sürüyor. Ve bunun yerine merkez çevre temellenmesini koyuyor ve sınıf önermesinin de bunun etrafında yer alabileceğini söylüyor. Ama temel önermesi değiştiğinde marksizmin marksizm olarak kalıp kalmayacağı sorunu bir yana, günümüzde Türkiye gerçeğini yalnızca merkez-çevre önermesiyle açıklamanın, onu merkez olarak açıklamanın imkânsızlığı ortadadır. Bu gün Türkiyede milli gelirinin %70'ini, %20 alıyorsa ve bugün Türkiye gelir dağılımının dünyadaki en zayıf ülkelerinden biri ise merkez-çevre önermesi, Türkiye toplumunun izahında yararlı unsurlardan biri olabilir, ama merkezi çıkış noktası olamaz. Merkezi işgal edemez.Türkiyenin gerçeğine bağlanamaz.

Bütün bunları toparladığımızda tezlerin marksizme karşı tutumu eleştirel, reddiyecii bir eleştiri, felsefi olarak da materyalizmin adım adım terki noktasındadır. Son kertede belirlemenin, son kertenin reddi diyor tezler. Ama bu son kertede nedir? Son kertede alt yapının belirleyiciliği mi? Maddenin son kertede belirleyiciliği mi? Ekonominin son kertede belirleyiciliği mi? Tezlerdeki son kertede hangi son kertede?

Eğer son kertede evreni belirleyen madde değilse onun önceliği değilse ve burda Eminönü'ndeki toplantıda Zülfü yoldaşın dediği gibi alemin özü yoksa, alem maddi değilse, onun özü yoksa, burda net bir şekilde Hegelciliğin farklı bir tarzda bizim tezlerde devamı çıkar ortaya. Ve bu pratik olarak idealizme geçiş noktasıdır. Maddenin son kertede belirleyiciliğinin reddi, alt yapının son kertede belirleyiciliğinin reddi nesnel olarak materyalizmin reddidir.

Günümüzdeki gelişmelerle insanlık tarihinin evrimi ile düşüncenin olanaklarının artması üst yapının, düşüncenin madde ve alt yapı üzerindeki etki olanaklarının bugün daha da artmış olması; hatta belli dönemler boyunca öne çıkmış olması alemin tüm oluşum sürecinin maddiliğini ortadan kaldıramaz, bu mümkün değildir. Önce madde vardı. Önce tanrı ya da akıl değil!

Dolayısıyla tezler iki noktada toparlanmaktadır. 1-Teorik arayış sürecinin malzemeleri olarak üzerinde durulmalıdır. Çaba harcanmıştır, emek vardır. 2-Ama bu emeğin harcandığı doğrultu somut olarak marksizmin yenilenmesi değil bir çok örneğinde gördüğümüz gibi marksizm sonrasına geçiştir.

Marksizm sonrasına geçerek yani marksizmi sadece yararlanılabilir bir düşünce haline getirerek de ilerici mücadelede, toplumsal ilerleme mücadelesinde belki yararlı olunabilir ama günümüzün karmaşık sorunlar toplamına, bu sorunlar toplamının talep ettiği bütünsel bakış açısına yanıt veremez bu.

Çoğulcu teorik çerçeve diyor tezler, buna çoğulcu teorik çerçevesizlik desek daha doğru olmaz mı? Bu çerçeve nerde başlıyor nerde bitiyor? Bağlantıları nedir, merkezi nedir? Konmadıktan sonra bu çoğulcu teorik çerçeve değil çoğulcu belirsizliktir ki bizim yönetimimizce seçilmiş olan yenilenme varyantının, bu sekter varyantın her konudaki belirsizlik karakteri buraya da yansımaktadır.Tezlerde görülen temel amaçtaki belirsizlik, sosyalizmde, marksizmde belirsizlik tez sahiplerini de, "peki ne yapılabilir" sorusuna getiriyor. Ve tezler "ne olursa olsun şimdilik, insan hakları mücadelesindeyiz onu bugün devam ettiririz" demek zorunda hissediyor kendini.

Oysa bu olanaksızdır. Çünkü, nihai amaçtan, yarının bütünsel toplum projesinden bağımsız bugünün mücadelesi sadece bugün için verilemez. Kapitalizmin yarattığı büyük vahşet içerisinde kitleler sadece kuru ekmek düşünmüyor. Günümüzün insanı düşüncenin artan olanaklarıyla, tasarım yapmak için artan olanaklarıyla geleceği için çok çok daha güçlü, çok daha uzun vadeli tasarımları yapabiliyor ve sadece bugünkü ekmeğiyle, sadece bugünkü sorunlarının çözümüyle yetinmiyor.

Zonguldak işçisi grevde TV. 2. kanalda konuştu. Ben ekmek, bugünkü ekmek için kavga etmiyorum; bölgenin geleceği için kavga ediyorum dedi. Yani tasfiye olan işkollarından birinin bize göre çok geri olması gereken tam da altın yakalı işçinin düşüncesini söylüyor. Teorik olarak tezlerin telkin ettiği doğrultu günümüzde marksist teori, marksist politika ve örgüte gerek kalmadığıdır. Esas itibariyle marksizmden tümüyle kopuştur. Çünkü; tezler için marksizm çoğulcu teorik çerçevede teorilerden biridir. Ve tezlere göre marksizm yalnızca sınıf mücadelesinin teorisidir. Gene tezlere göre sınıf mücadelesinin önemi giderek azalmaktadır. Pratik olarak bizim GYK'muzun raporunda da, Türkiye'de sınıfların bu günkü durumu ve sınıf

mücadelesine yer verilmediğini de nazarı dikkate alırsak, marksizmin yoldaşlarımızın bu çoğulcu teorik çerçevesi içindeki yeri bile giderek küçülen, marjinalleşen bir yer olmak durumundadır.

Oysa bu günkü insanlığın marksist teoriye, bu evreni, alemi, toplumun ve doğanın birlikte uyumlu gelişmesini izah edilebilecek olan teoriye bugün daha çok ihtiyacı vardır.

Bütün bu noktalarda hareketimizin geleceği yenilenmiş bir marksist teoride, yenilenmiş bir marksist partide ve yenilenmiş marksist politikadadır. Bunun içindir ki biz Türkiye marksist hareketinin yenilenmesinin yolu olarak marksistlerin birliğinin SBP'sinde sağlanması yolunda partimizin geleceğini SBP'de belirlemesinde, yasallık için mücadelede TBKP'nin tüzel kişiliğiyle olanaklı bir mücadeleyi bu hedef tamamlanana kadar sürdürmesinde ve bu süreçte teorinin yenilenmesi ve SBP'de marksistlerin birliğinin sağlanmasının gerçekleştirilmesinde görüyoruz ve bununla birlikte marksist politikayı somutlayarak Türkiyenin bütünsel yenilenme sürecinde yerimizi alabiliriz ve bu noktada bizim temkinimiz yoktur. İşte bu noktada alternatifimiz yoktur.

Yenilenmiş bir marksist teori, yenilenmiş bir marksist politika, yenilenmiş bir marksist partiyle biz Türkiyenin demokratik ve sosyalist yenilenmesi yolunda görevimizi yerine getirmek zorundayız. Bizim kuşakların kafasını gözünü kıra kıra, düşe kalka yola çıkmış ama tüm yaşamını, çeyrek ömrünü işçi sınıfı için, sosyalizmin ülkede ve dünyada geleceği için, dünyada barışın egemen olması için, insanlığın mutluluğu için adamış kuşakların, herhalde bizden sonraki kuşaklara bırakacakları, temiz olarak bırakacakları en köklü şey budur. Ve ben kendi adıma bunu yaparak çekilmek istiyorum politikadan. Yenilenmiş bir marksist düşünce, yenilenmiş bir marksist parti, yenilenmiş bir marksist politika.

Teşekkür ederim yoldaşlar.

Alkışlar...

Divan:

Sıtkı Coşkun yoldaşımıza daha süresi olmasına rağmen konuşmasını bitirdiği için ayrıca teşekkür ederiz. Buyrun Hüseyin Bayram yoldaş.

Hüseyin BAYRAM(İstanbul):

Bize bu görkemli kongreyi yaratan ve bu uğurda yaşamlarını yitiren yoldaşlarımızı saygıyla anarken, siz değerli konuklarımız ve diğerli yoldaşlarımıza saygılar sunarım. Ve konuşmamı mümkün olduğunca kısa keseceğim. Yoldaşlar, 3 gündür gerçekten Türkiye demokrasi mücadelesinde yerini alan bir Komünist Partisi olarak örnek bir kongre sunuyoruz. Ben şahsen bundan kıvanç duyuyorum.

Devrimciler, ilericiler bir arayış içerisinde, herkese örnek olabilecek bir kongre. Bu noktada sizi kutluyorum. Bu arada kongremize katılan yabancı konuklarımız var, siyasi partilerden konuşan milletvekilleri oldu ve bunu bazı arkadaşlarımız yadırgadı. Ben şahsen, onlar konuşurken utanıyorum, diyen arkadaşlarımızı kınıyorum. Ben isterdim ki, tüm siyasi partilerin sözcüleri buraya gelip konuşabilsinler kongremizde. Hatta, bugünkü muhalefet liderlerinden DYP ve SHP liderleri de gelip burada konuşsun isterdik. Ancak şunu görüyoruz ki, Komünist Partisi tütrini halen daha yıkamadığımız ve bundan bu liderlerin korktukları gerçektir. Bana öyle görünüyor. En ufak birlik toplantılarına katılan bu liderlerin bugün 141-142-163. maddelerin kaldırılması için demokratik düzeyde mücadele eden partimizin kongresine katılmamalarını protesto ediyorum. Bunun yanında işçi eylemlerinde son zamanlarda yan çizdiklerini görüyoruz. Demokrasi mücadelesi veriyoruz diyenlerin son günlerdeki işçi eylemlerini görmemezlikten geldiklerini ve günümüzde gelmiş dayanmış olan savaş çığlıklarında da yan çizdiklerini görüyoruz. Örgüt olarak bizim de görevimizi yeterince yerine getiremediğimize inanıyorum. Örneğin Zonguldak eylemine hepimiz kaç battaniye toplayabildik kendi şubelerimizde? Ne kadar yiyecek toplayabildik, ne götürebildik kendilerine? Bu konularda kendimizi düşünmeye, eleştirmeye yöneltiyorum.

Değerli yoldaşlar; ben şunu söylemek istiyorum. TBKP olarak gerçekten kendi şubelerimizde güçlükler içindeyiz. Bugün şunu sorun kendinize, üye ödentilerini tam olarak ödeyebildiniz mi? Üyelerimiz ödeyebiliyor mu? Örgütümüzün binasının kirasını ödeyebiliyor muyuz? Hangi güçlüklerle karşılaşıyoruz? Bunları gözümüzün önüne koyup, gerçekten düşünmemiz gerekir. Yoldaşlar, hanginiz kaç üye kaydedebildi? En azından en yakınımızdan, kendi eşlerimizden kaçı partimize girdi? Ben şunu söylüyorum. 10 yıllık sendikacının ,10 yıllık üyemizin "antetli mektubu gönderme" dediğini biliyorum. Kurucu olarak gittiklerinde yakalarında ve ellerinde savaşa katılmıyoruz amblemiyle bu kutlamayı, bir kuruluşu açmalarını istiyorum.

Alkışlar...

Bunun yanında Körfez krizinde militarizm ve savaş kışkırtıcılığı yapan TRT' yi de protesto etmek için kongremizin bir karar çıkarmasını istiyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

Alkışlar...

Divan:

Teşekkürler Bayram yoldaş.Söz sırası sizde, buyrun Celal Deniz yoldaş.

Celal DENİZ (Gaziantep):

Değerli dostlar, değerli yoldaşlar, Antepli komünistler adına, aynı zamanda dağlarda kurşunlanan, yok edilmek üzere bir soykırım başlatılan bir Kürt evladı olarak sizleri selamlıyorum.

Alkışlar...

Konuşmama öncelikle çalışma raporundaki bazı eksikler üzerine bir hatırlatma, bir uyarı yapmak istiyorum. Bunlardan birincisi, özellikle kongre sürecine girilirken, kongre kararı alınırken, dışımızdaki, geçmişte TKP, TİP ve TBKP'de yer almış üyelerin bu kongre sürecine katılması yolundaki çalışmaların sonuçları çalışma raporunda yoktur, bunun nedenleri niçinleri, cevap istiyor. Benim kafamdaki bu sorunların açıklanmasını istiyorum. Yine cezaevleriyle dayanışma komitesinin çalışmalarının sonuçları ortada yok. Eksiklikleri vardır. Bunun somutlanması gerekir. Ne yazık ki, konuşmacı arkadaşlarımın hiçbirisi bu sorunu dile getirmedi. Bu da cezaevlerine yaklaşımlarımızın somut bir göstergesi olabilir diye düşünüyorum.

Divan:

Cezaevi çalışması yok.

Celal DENİZ (Gaziantep):

Bir de en önemli bir sorun var. Bugün partimiz programında Kürt ve Türk marksistlerinin partisidir derken şu kongrede Kürt örgütlerinin temsilcileri yok. Aynı zamanda GYK'daki Kürt arkadaşlarımız da yok. Bunun nedenleri niçinle-

ri tartışılmalı. Buradan bu sorunun yanıtı bulunmalı. Eğer bir parti hem Kürt, hem Türk'lerin partisi olduğunu söylüyorsa bu gerçekten bir talihsizliktir.

Yoldaşlar, GYK'nın bir eğilim olarak belirlediğine göre, hatta bir karara dönüştürüldüğünü anımsıyorum, kongre öncesinde bir Kürt raporu hazırlanacaktı. Ve bu Kürt raporu ile birlikte özellikle bu raporun Kürtçe yayınlanması sağlanacaktı. Bu da gerçekleşmedi. Bu da ciddi bir eksikliktir diyorum. Bu genel saptamalarımdan sonra belki genel Çalışma Raporunda eksiklikler de vardır. Ben arabada okudum Çalışma Raporunu, o nedenle gözümde canlanan bu saptamalardı. Fakat asıl kongremizdeki tartışmaların iki ana eğilimi var. Birincisi tezler, tezlerle birlikte yenilenme ve birlik sorunu.

Yoldaşlar,

16 Kasım 1987'de başlayan süreçte biz, birlik-yasallık ve yenilenme parolasıyla yola çıktık. Şu bilinen bir gerçek, her dönemin kendine özgü yanları, bazen öncelik olarak diyalektik bir öncelik olarak öne çıkar. Ve bizim öne çıkardığımız o günkü nokta yasallıktı. Fakat ne yazık ki yasallığa aşırı vurgu yapılmasının sonucu, partide TİP ve TKP birliğinin yara aldığını gördük. Çünkü yasallığa aşırı vurgu yapmanın karşıtı olarak da birliğe aynı vurgu yapılmasının getirdiği böylesi bir tepkisel kararla parti belirli parçalanma sürecine girdi. Fakat asıl anlaşılmayan yan şuydu. Bugün de halâ anlaşılmayan yanlardan birisi bu. Geçmişi anımsatmamın nedeni, bugün bu kongrede ve kulislerde söylenenlerdir. Şu, biz ne birliği, ne yasallığı, ne yenilenmeyi birbirinin karşısına koymadık. Koyulmamalıdır. Bu üç temel öge, unsur birbirini bütünlüyor. Dün yasal olarak ortaya çıktık. Bu belirli bir meşruiyete kavuştu. Şimdi birlik süreci. Çünkü bu varyantla iç içe girmişti. Birlik süreci öne çıkıyordu, çıkmalıydı. Ve bu birlik sürecinin öne çıkışını dikkate alarak Parti Meclisi eğilim kararını belirledi. Bu Parti Meclisinin eğilim kararını bir çok arkadaşımız anlamadan, anlayamadan çok daha farklı yorumlarla parti fesh ediliyor, parti yok ediliyor, partinin misyonu bitiyor, dedi. Oysa sayın Genel Başkanımızın da bir çok konuşmasında belirlediği gibi, biz zaten misyonumuzu 141-142-163 ve komünizm tabusu için sınırlamıştık. Ama şunu da belirtelim. Bu politika, sınırlama politikası ile Genel Başkanımızın deyimiyle, biz sadece mevcutları devşiriyor, yeni örgütlenmeler yaratmıyorduk. Hazır olan, illegal dönemden hazır olan örgütleri legale çıkarıyorduk. O örgütleri kuruyorduk. Neden bu böyleydi. Çünkü üçlü bir varyant vardı. Birlik, yasallık, yenilenme diye.

Divan:

Deniz yoldaş sözünüzü tamamlayın süreniz doluyor.

Celal DENİZ (Gaziantep):

Şimdi bu noktalarda bugün birlik kaçınılmazdır diyorum. Ve bu anlamda da birliği bizim yasallık mücadelemizin önüne koymamak gerek. Çünkü bizim yasallığımız demokrasiyi tek başına getirmeyecektir. Demokratikleşme süreci çok yönlüdür. Bugün Kürt sorunu ortada ise, bugün kadın sorunu ortadaysa, bugün işçilerin sorunu ortadaysa demokratikleşme süreci bitmiş değildir. Bir diğer nokta, yenilenme diyoruz. Arkadaşlar yenilenme kesintisiz bir süreçtir. Yenilenmenin dünü de vardı, bugünü de vardı, yarını da olacaktır. Dün neler söylüyorduk. Cephe diyorduk. Ama bugün mutabakat diyoruz. Dün öncü parti diyorduk, proletarya diktatörlüğü diyorduk. Bugün bunları demiyoruz. Ve demediğimizi de yalnız tezlerle ortaya koymadık. Tezlerden önce de söyledik. O önceki söylediklerimiz, yani 87 sonrasında söylediklerimiz bugün .....

Divan:

Sayın konuşmacı 1 dakikayı geçti, zaman sınırımız var, lütfen...

Celal DENİZ(Gaziantep):

Ve bu tezlerde söylenenler bugün yine bir başlangıçtır. Yani bu bir son değildi. Bu yenilenme, yarın SBP'de devam edecektir. Bunun bilinmesi gerekir. Ama bu arada bazı hatırlatmalar yapmak istiyorum. 5.000-6.000 pratik unsurdan 1500'ü gelebildi buraya. Şunu söylemek gerekir. Dün gerek TKP' de, gerek TBKP örgütlerinde sorumluluk alanlar, özellikle belirli noktalarda , bu insanlar 70 yıllık muhasebede değil de, kendi dönemlerinin muhasebesini ortaya koyabilmeliydiler. Burada onlar da kişisel olarak bir özeleştirisel tutuma girip, kendi görüşlerini ifade edebilirlerdi. Arkadaşlar marksizmin ölmediğine, ölmeyeceğine yalvarıyoruz sanki. Öyle bir şey yok. Eğer ölen birşey varsa zaten onu canlandırmak mümkün değil. Bunun için bir çok insanımızın burda anlamadan çırpınmasının nedenini, söyleyeceklerimizi ve söylenenleri anlamak zorundayız. Söylenenleri anlamadan, söyleyeceklerimizi de anlatamayız. İşte bu-

nun bir sonucudur. Aslında söylenecek çok şey var. Bu nedenle tümünü toparlayarak söyleyemediğim için özür diliyorum ve de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Alkışlar

Divan:

Arkadaşlarımızın Divanı zor durumda bırakmamaya gayret etmelerini rica ediyorum. İkaz etmek zorunda kalıyoruz. Arkadaşımız 3 dakika geçirdi. Bu ikazı yapmazsak bu herhalde giderek başka sorunlara yol açabilir. Sıra İsmail Kayhan yoldaşımızda.

İsmail KAYHAN (İzmir)

Değerli yoldaşlar, arkadaşlar,

Bugünkü gelişmeler içersinde doğru ve yanlışları kendimizde görüyoruz. Yalnızca hiçbir zaman , hiçbir arkadaşımızca köylülükten bir tek kelime bahsedilmedi. Raporda da görüyorum. Tek Köy-Kop ve Köy-Der kelimesi geçmemiştir. Ben yıllardan beri köylülük örgütü içersinde çalışan ve kooperatif içersinde çalışan, bilhassa köylünün ekonomik ve demokratik karakterinde bir komünistim ve ondan dolayı köy beni zorladı. Hatta arkadaşlarımızın çoğu gibi konuşmadan vazgeçmeyi içimden geçiriyordum. Ama gene konuşmak istedim.Neden? Sırf bundan, tek bir kelime, köylülüğü dile getiren tek bir kelime duymamışım. Ancak hep teoriden bahsedildi. Acaba ben mi yanlıştayım? Ben köylülük ve kırsal alanda kooperatiflerde, kooperatif kurmalarda bütün partilerle hatta sağ gördüğümüz partilerle ANAP'lısıyla, DYP'lisiyle, SHP'lisiyle birlikte çalıştım. Ve bunlarla birlikte mücadele verdik. Neden veriyoruz; demokratik ve ekonomik taleplerimizi dile getirmeye çalışıyoruz. Ve hiçbir zaman bunun yanındaki çalışmalarımızdan dolayı da aykırı düşünmedik. Acaba biz marksizmi inkar mı ediyoruz? Hakikaten marksizm bu değil mi? Bütün kitleleri ve yığınları kucaklıyarak çalışmak değil mi? Yani ben ANAP'lısıyla DYP'lisiyle çalışıyorum. Hakikaten şimdi ANAP'ın bakanını 94 köy olarak mahkemeye vermişiz. Bunun içinde ANAP'lısı var, MSP'lisi var. SHP'lisi var. Hepsi var. O zaman biz ileriye dönük ve geliştirilen ileriye dönük çalışmadan ve ileri dönük açılımdan kesin kaçmamalıyız. Ve buna dönük çalışma yapmalıyız. Ve çok çok şeyler atladık. Neleri atladık. Benim ismim İsmail Kayhan'dır. Amma bana anamın babamın vermiş olduğu isim vardır bana,

sevdiğim, gözüm kadar sevdiğim annemin babamın ismi vardı bana benim ismim partide değişti. Demek ki çok şeyler değişirmiş. Onu kabullendik. Bugün sosyalistlerin birlik partisini bu alanda kuracağız. Ama bugün şu yıllardan beri vermiş olduğumuz partimize inandığımız ve gözümüz kadar kaçındığımız bir güç vardır. Ve bir düşünce vardır. Yine ben komünistim, ismim ne olursa olsun, nerede çalışırsam çalışayım. Ben bir komünist olduğumu biliyorum. Orada çalışmak durumundayım. Ve benim beynim benle beraber, adım A olur, adım B olur. Düşüncemdeyse elbisem ne olursa olsun, ama ben orada çalışabilirim. Ve bunu da şu ortamda, şu tartışmalarda gördüm. Kendimi bunun içinde buldum. Çok şeylerden ırakıyız. Kırsal alanda gerçek partinin varolduğu koşullarda elimizde her hangi şeyler gelmiyor. Ve yetişemiyor. Yetişemediğinden dolayı ben Kürdistan dağlarında tek başına oturan bir köylüyüm. Ama her hafta, hergün köylülerle oturan bir köylüyüm. Onun için şunu yine söylüyorum. Hep teoride tartışıldı. Pratikde hiçbirşeye inilmedi. Köylüden işçiden de bahsedilmedi. Şunu görmek zorundayız ki, köylüye işçiye dayanmayan bir parti herhalde parti görevini yapmış olamaz. Saygıyla konuşmama son veririm.

Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Kayhan yoldaşımıza teşekkür ediyoruz.Söz sırası Ali Tarakçı yoldaşımızın.

Ali TARAKÇI(İstanbul):

Yoldaşlar merhaba,

87 yılında, Kutlu-Sargın yoldaş ülkeye döndüğünde ve parti programımız ortaya çıktığında, ilk yasallık, yenilenme belgeleri, yani politikaları ön plandaydı. Şu anda fiili olarak birliğe karşı çıkılıyorsa suni ve duygusal nedenlerle İstanbul İl kongresinde başlayan, burada devam eden bir durum var. Partimiz önüne koyduğu görevleri yerine getirmemiştir deyip partinin devamını istemek. Hayır yoldaşlar. Gerçek neden bu değil, önümüze koyduğumuz programı yeni partide de hayata geçirmek mümkün. Bana göre asıl neden ne kadar farklı olursa olsun tek bir cümlede ifade ediyorum, "ayrıcalıklı konumları yitirmenin kaygısı". Birlik dedik, işte somut Sosyalist Birlik Partisi. Yasallık dedik, işte partimizin bugünkü kongresi. Yenilenme dedik, işte tezlerimiz. Düşüncelerimize uygun bir yaşam biçimi

kurabilme çabalarımız. Yoldaşlar, bir örnek anlatmak istiyorum sizlere. Televizyonda bir reklam var. Spiker pazarda kadına rastlıyor diyor ki, eski deterjanınızın yerine yeni deterjan versek size, bize eski deterjanınızı verir misiniz. Kadın kabul etmiyor. Diyor ki spiker, alın bunu evinizde kullanın;kadın kabul ediyor. Aradan bir hafta geçiyor. Spiker diyor ki, yeni deterjanınızı nasıl buldunuz? Diyor ki, çok güzeldi. Size eski deterjanınızdan iki kutu versem, bana yeni deterjanınızı verir misiniz? Yok; diyor vermem..

Yoldaşlar, bu ülkede herkes marksizm yenilenmeli diyor. Kimse yenilenmenin karşıtı değil. Ama ne yazık ki kimileri o deterjan reklamında olduğu gibi deterjanın kutusunu değiştirip üzerine iki tane yıldız koyup marksizm yenilendi, parti yenilendi deyip birbirinin karşısına koymaya çalışıyorlar.

Alkışlar...

Yoldaşlar, çok özür dilerim. İstanbul İl Kongresinde ve daha sonraki tartışmalarda somut olarak birşeyi yaşadım. Yenilenmeli diyenler, ne yazık neyin yenilenmesi gerektiği konusunda somut elle tutulur hiçbir şey ortaya koymuyorlar. Tezlerimiz somuttur, eksikleri olmasına rağmen. Yine, dün burada Zonguldak popülizmi yapıldı. Hâlâ Zonguldak popülizmi yapılıyor burada. Dün Cumhuriyette bir röportaj vardı. Okumak istiyorum." Hedeflerinizi çizdiğiniz çerçevenin kalıplarına sokulmasına izin vermiyorsunuz. Tavan-taban arasındaki olağanüstü iletişim, disiplin nedeniyle de belirlediğiniz ilkeler ve çerçeve dışında hiçbir slogan ve davranış yok. Açıklar mısınız" diyorlar Maden-İş Genel Başkanına.

Herşeyden önce kurmayı amaçladığımız toplum düzeni sağlıklı demokrasi. Sınıf tahakkümüne burada yer yok. Toplumun bütün kesimlerinin ortak çıkarları doğrultusunda bütünleştirilmesi, işçi hareketinin başarıya ulaşabilmesi, kamu oyuyla bütünleşebilmesi şart. Siyasi diktatörlüklerin, belirli bir gruba ve sınıfa dayanarak mücadele etme teorilerinin günümüz dünyasında artık başarı şansı kalmamıştır. Zonguldaktaki işçi mücadelesinin başındaki insan söylüyor bunu. Kimileri hâlâ popülizmle, Zonguldak bilmem ne deyip duruyorlar.

Alkışlar...

Türkiye'de bundan sonra Zonguldak gibi yığınsal işçi eylemleri olmayacak mı yoldaşlar?

Evet yoldaşlar, kongrede çok somut bir şey görüyorsunuz. 87 programı mutabakatlara dayalıydı. Ve toplumdaki sorunları çözmek için öncü anlayışından vazgeçiyor ve toplumda herhangi bir sınıfın çıkarlarına dayanılan değil, tüm toplumun

çıkarlarına yönelik bir politika izlenmesi gerektiğini ifade eden somut TBKP programı ortaya çıkıyordu.

4 yıldır bu farklı program ortada ve 4 yıldır bu parti programına yönelik olarak faaliyet yürütüyor bu partideki yoldaşlar. Ve ne yazıktır ki, ben birşey daha görüyorum. Arkadaşlar 4 Haziranda parti kurulduğundan itibaren partiye uğramayan, ekonomik dayanışma katmayan, ona hiçbir yerde destek vermeyen insanlar geliyorlar, diyorlar ki partiyi neden kapatıyorsunuz? Siz bu partiye açıkken gelip hiç destek vermezken, onun ilçelerinde insanlar parti binalarının kiralarını veremezken, parti binalarını açamazken neredeydiniz yoldaşlar?

Alkışlar...

Yoldaşlar; geçen yıl Zaman Gazetesi'nde bir haber okuyorum." Türkiye'de en tehlikeli ideoloji resmi ideolojidir. Bunların mensupları arkalarında devleti görürler. Demokratik toplumlarda resmi ideoloji yoktur. Uzlaşma, konsensus vardır. Türkiye'de konsensusa varmak zor değildir." Bunu söyleyen solcu biridir zannedilir değil mi? Değil yoldaşlar. Bunu söyleyen Türkiye'de Aydınlar Ocağı'nın Genel Başkanı Prof. Dr. Ekrem Yalçıntaş.

Yoldaşlar, bu ülkede herkes yenilenmeci, yani gerçekten herkes yenilenmeci. Ama lütfen somut bir realiteyi görün. TBKP, bu ülkede yenilenmeyi parti olarak ilk ortaya koyan parti. Tezler yeni şeyler değil. Lütfen, Gramchi'den alınma, değişik yerlerden alınma. Bu ülkede Murat Belge'ler savunuyor yıllardır sivil toplumun örgütlenmesini, M. Ali Aybar 1960'larda ortaya koydu. Yani bir yığın insan var bu ülkede.

Yoldaşlar,

Bana göre programın ve politikanın özü şu. Geliştirmek, değiştirmek ve dönüştürmek. Kim ne derse desin, bu ülkede gerçekten demokrasi kazanılmak isteniyorsa ve kazanılacaksa bunun yolu yöntemi, politikadaki tek formül şu; insani olan herşeyde birliktelik, insani olmayan herşeye karşıtlık. Yöntemimiz bu.

Teşekkür ederim.

Alkışlar..

Divan:

Tarakçı yoldaşımıza teşekkürler.Söz sırası Bekir Karayel yoldaşımızda.

Bekir KARAYEL(Ankara):
Konuşma hakkından vazgeçerek aşağıdaki konuşmasını Divana yazılı olarak iletti.

Sayın Başkan, değerli yoldaşlar,

Çalışma raporunu okurken dikkatimi çeken hususlar şunlar olmuştu:

1- 16. sayfanın alttan 3. satırında partimizin, bir sınıf partisi olmamasına özen gösterilmeliymiş.

2- 19. sayfanın 1. satırında geleneksel Komünist Partisi işlevini tamamlamışmış.

3- 20. sayfanın 1. satırında, SBP aynı zamanda bizim de partimizmiş ve marksist olmayan demokratlarla birleşmeliymişiz.

4- Geçmişteki yanlışlarımız eski parti anlayışından kaynaklanıyormuş.

5- 66. sayfanın 16. satırında, partiye gerek var mı, yok mu (kastedilen herhalde Komünist Partisi) sorusu ortaya atılıyor çok şükür vardır sonucuna varılıyor.

Değerli yoldaşlar, bir yenilenme özlemi sardı hepimizi. Gerçi, bu yenilenmenin adını şimdiye kadar hiç kimse açıkseçik söyleyemedi ama, çalışma raporundan aldığım yukarıdaki satırlar, bazı çağrışımları da beraberinde getiriyor ister istemez.

Mesela: 70 seneden beri bir sınıf partisi olan Komünist Partisi, sınıf partisi olmaktan çıkarılınca mı yenilenmiş olacak?

Geleneksel Komünist Partisi işlevini tamamladığı iddiası ileri sürüldüğüne göre, geleneksel olmayan yepyeni bir Komünist Partisi icadedilmek mi isteniyor?

SBP'sini bizim partimiz saymakla ve ayni zamanda marksist olmayan demokratlarla birleşince (ki onların bizimle birleşmeye yanaşıp yanaşmayacakları belli mi değil mi bilmiyorum) kendimizi yenilemiş mi olacağız?

Eski parti anlayışından kaynaklanan yanlışları, bir daha hiç tekrarlamayacak olan yepyeni bir parti anlayışı mı keşfedildi acaba?

Değerli yoldaşlar, yukarıda çalışma raporunda bazı sözcüklerin ve cümlelerin bende uyandırdığı duyguları dile getirmeğe çalıştım. Bunlarla ilgili düşüncelerim de olacaktır şüphesiz. Ama bunları teker teker ele alıp her konuda fikirlerimi ifade edebilmem uzun zaman alacağından, sadece raporun tümü üzerindeki düşüncemi söyleyip kanaatimi bildirmekle yetinmek istiyorum.

Evet yoldaşlar, sizleri bilemiyorum ama, ben raporun tümünü okuduğum zaman, bu bir partinin Çalışma Raporundan

ziyade, bir sınav tezi izlenimini uyandırdı bende. Sınava girecek bir talebenin hocasından not almak için yazdığı veya yazacağı bir uslupla kaleme alınan bir metin. Yapılan işlerden ziyade, yapılması gereken, hatta gereken de değil de, yapılması öngörülen işlerin veya önerilerin sıralandığı bir program taslağı.

1-Çalışma Raporunda yapılan işlerin sıralanması gerekirken, daha ziyade yapılması veya yapılmaması öngörülen işlerin akademik bir uslupla sıralanmış olmasından;

2- Komünist Partisi bir sınıf partisi (işçi sınıfının partisi) olduğu halde, 75 sayfalık bir çalışma raporunun hiç bir sayfasında bunu vurgulayan tek bir cümle dahi bulunmadığından;

3- Yedi aydanberi yapılan çalışmaların, partimizin her bakımdan kuvvetlenmesi doğrultusunda değil de, daha çok yenilenme, birlik çalışmaları ve mutabakatlar gibi konularla vakit geçirilmiş olmasından dolayı, bu Çalışma Raporuna evet demek maalesef içimden gelmiyor ve hayır diyorum.

Alkışlar....

Cezaevinde olmak ve yurda sokulmamak gibi elde olmayan nedenlerle Kongre'de hazır bulunamıyan kimi delegelerin mesajları doğrudan Çalışma Raporu ile ilgili olduğu için bu bölüme alındı.

İbrahim Cihan ŞENOĞUZ - Ahmet KARDAM
(Adapazarı Kapalı Cezaevi)

"Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongresi'ne
Sayın başkan, sayın divan üyeleri,
Değerli konuklar,
Sevgili yoldaşlar,

Türkiye Komünist Hareketinin Cumhuriyet tarihindeki bu ilk yasal kongresini büyük bir coşku ve onurla selamlıyoruz. Üç yıl önce önümüze koyduğumuz hedefe ulaştığımızın hiç bir söze gerek bıraktırmayan en güzel kanıtı işte bu kongremizdir. Bu başarı olağan koşullarda değil, 70 yıllık sosyalist uygulamanın çökmeye başladığı, dünyanın hemen her yerinde komünist hareketin görülmemiş bir kriz yaşadığı koşullarda sağlandı. Partimiz TBKP kendisini de derinden etkileyen bu ağır koşullarda, ülkemizin politik arenasında sayısal gücünü kat kat aşan bir politik güç haline gelmeyi ve Türkiye'nin demokratik yenilenmesinde kendi üzerine düşen rolü oynamayı başardı. Ülkemiz bundan üç yıl önceki Türkiye değildir. Bütün dayatmalara, tehdit ve şantajlara rağmen kimliğimizden ödün vermeden bu sonucun elde edilmesindeki payımızla büyük onur duyuyor; göğsümüzü

gere gere "Biz komünistiz" diyebiliyoruz. Halkımız, verdiğimiz mücadelenin kendi özgürlükleri için de verilen mücadele olduğunu anlamış, bu mücadelemize saygı duymuş ve desteklemiş, bizi komünist kimliğimizle kabul etmiştir. Bugün sahip olduğumuz toplumsal ve hukuksal meşruiyeti böyle kazandık.

Çok elverişsiz koşullar altında elde ettiğimiz bu başarının anahtarı nedir? Bu anahtar, partimizi, bilinçli kollektif iradeyle, aktif müdahaleyle dünyayı bugünden değiştirme çizgisine oturtan, kendimizi teorik, politik ve örgütsel olarak yenilemedeki kararlılığımızdır. "Birlik-Yasallık-Yenilenme" belgisinde ifadesini bulan bu kararlılığımız olmasaydı, ne bu kongremizi yapabilir, ne de komünist kimliğimizi bugünkü gibi onurla koruyabilirdik.

Ama yalnızca başarılarımızdan söz etmek, özellikle son üç yıldaki hatalarımızın yol açtığı kayıpları gözardı etmek bize yakışmaz. Kongremizin bu eksiklik ve hataların da bir muhasebesini yapacağını, gerekli dersleri çıkartacağını umuyoruz. Önümüzde uzanan yolu aydınlatacak temel unsurlardan biri de işte bu mahasebe olacaktır.

Kongremiz TBKP'nin geleceğine de karar verecektir. Bu karar ne olursa olsun, bu kongremizle birlikte Türkiye Komünist Hareketinde bir dönemi noktalayıp yeni bir döneme adım atıyoruz. Önümüzde uzanan yolun, Türkiye'nin aydınlık geleceğine giden bir yol olacağını önsel olarak garantileyen hiçbir yasallık yoktur. Bu, varolan olanaklardan yalnızca birisidir. Bu olanağın gerçekliğe dönüşmesi, şu ya da bu ölçüde bize de bağlı olacaktır. Bu konuda kanımızca üç nokta belirleyici önem taşıyor. Birincisi, bu yeni dönemde, Türkiye'nin marksist-sosyalist-komünist akımlarının, ülkemizin özgürlükçü hareketlerinin ne kadar geniş bir yelpazesinin birliği sağlanabilecektir? İkincisi, her adımda daha genişlemesi gereken bu birlik, mücadelesinin ana doğrultusunu ne ölçüde devletin küçültülmesi hedefine yöneltecektir? Devletin alabildiğine özgür, buna karşılık toplumun ve kişinin kul olduğu ülkemizde, bu ilişki ne ölçüde tersine çevrilebilecek, toplum ve birey özgürleşirken devlet ne ölçüde küçültülerek toplumun ve bireyin hizmetine sokulabilecektir? Türkiye'nin çoğulcu demokratik bir rejime kavuşması ve böylelikle sosyalizme doğru ilerleyişi bu soruya verilecek yanıta bağlıdır. Ve nihayet üçüncüsü, marksistlerin, sosyalistlerin, komünistlerin, bütün özgürlükçü akımların çoğulcu birliği, devletin küçültülmesini hedefleyen politikalarını ne ölçüde radikal, militan bir mücadele temeline oturtabilecektir? Şunu herhalde unutmamalıyız: Özgürleşme ve demokratikleşme mücadelesinin henüz çok

başındayız. Nesnel koşulların olgunluk derecesi bu mücadelenin başarısını garantilemeye yetmez. Üç yıldır dostlarımızla birlikte verdiğimiz mücadelede bugün varılan nokta, en küçük hakkın kazanılmasının bile ne denli zorlu bir savaşımı gerektirdiğini yeterince gösteriyor. TBKP'nin yasallığı fiilen kazanılmış, komünizm tabusu büyük ölçüde yıkılmıştır ama, 141. ve 142. maddeler halâ yürürlüktedir ve uygulanmaktadır. İşte biz ikimiz bu maddeler yüzünden şimdi aranızda değiliz. Cezaevleri bu maddelerden hükümlü insanlarla dolu. Daha birkaç gün önce Kurtuluş davası 141. maddeden mahkumiyetlerle sonuçlandı. Aralarında üyelerimizin de bulunduğu vatandaşlıktan çıkartılmış yüzlerce insan halâ Türkiye'ye dönebilmiş değil. Körfezde esen savaş rüzgarları, çıkacak bir savaşa Türkiye katılsa da katılmasa da, bugün elimizde tuttuğumuz kazanımları büyük ölçüde alıp götürebilir. Düz, engebesiz bir yolda ilerleyeceğimiz, hedefe zahmetsiz varacağımız boş hayalleri bizden uzak olsun. Osmanlı despotizminin mirasçısı kemalizmin resmi devlet ideolojisi olduğu, devletin politik, toplumsal, ekonomik ve bireysel özgürlükler alanına kabaca müdahale ettiği, totaliter devlet çizgilerinin alabildiğine kalın olduğu bir ülkede yaşadığımızı unutamayız.

Değerli yoldaşlar,

Şimdi her şey, bizim de içinde yer aldığımız marksist hareketin kendisini teorik, politik ve örgütsel olarak ne ölçüde yenileyebileceğine bağlıdır. Biz komünistler açısından sorun, bizi dünyayı değiştirici bir güç olmaktan çıkarmış, bu kimliğimizi yitirmemize yol açmış bütün teorik, politik ve örgütsel dogmalardan radikal bir biçimde kopabilmektir. Buradaki kritik nokta, bunun ciddi, derin, uzun soluklu, sabır isteyen, tartışmaya, kanıtlamaya ve iknaya dayalı bir süreci gerektirdiğini unutup, yanlışların yanında doğruların ve olumlu değerlerin de yok edildiği kaba bir "geçmişi inkar" demek olmadığını unutmamakur. Kendimizi bir günden ötekisine bir çırpıda yenileyebileceğimizi sanmak, yenilenme sürecinin kendisini zorlaştırmaktan başka bir sonuç vermez.

Sayın Başkan, sayın divan üyeleri,

Sevgili yoldaşlar, arkadaşlar,

Her bakımdan bir dönüm noktası olan bu kongremizin yalnız biz TBKP'lilerin değil, Türkiye'nin bütün marksistlerinin, bütün özgürlükçü hareketlerinin önünü aydınlatan, geçmişin bütün olumsuzluklarından koptuğumuz, ama sahip olmaktan onur duyduğumuz bütün değerlerimizi de geleceğe taşıdığımız bir kongre olacağına inanıyoruz. Bu inançla, 70 yıllık mücadele-

mizde tüm yaşamlarını komünizme, partimizin savaşımına adamış, bu uğurda canlarını vermiş yoldaşlarımızın anısı önünde saygıyla eğiliyor, adımımızı attığımız yeni dönemde önümüzde uzanan yolu gene omuz omuza hep birlikte yürüyeceğimizi umuyor, kongremize başarılar diliyor, hepinizi ayrı ayrı sevgi, saygı ve özlemle kucaklıyoruz.

Selam olsun Türkiye'nin özgür, aydınlık, sosyalist geleceğine!"

Mehmet KARACA (Fransa)

"TBKP KONGRE
DİVAN BAŞKANLIĞINA
ANKARA

Değerli yoldaşlar, sevgili arkadaşlar,

Bu kongremizle Türkiyeli komünistlerin 70 yıllık tarihinde, eğrisiyle- doğrusuyla, eksiğiyle-fazlasıyla bir sayfa kapanıyor ve yeni bir sayfa açılıyor. Kongreye katılan siz delegeler ve TBKP'nin bugünkü üyeleri, bu tarihi omuzlarınızla taşıyarak ve bu tarihten dersler çıkararak çağımızın koşullarına, toplumumuzun beklentilerine yanıt arayış ve sentezi içerisinde, oluşumuna partimizin de katıldığı kuruluş aşamasına gelen yeni birliğe katılış yollarını tartışıp karar alacaksınız.

Ortalama bir insan ömrünün üzerindeki bu 70 yıllık acılı tarihimizin izleri var üzerimizde. Acılarımızla sevincini yaşadığımız bu açık yasal kongremiz bizler için, özgürlüğün, özgürleşmenin tam bir güvencesi midir? Tam böyle de değil... Ama biz, toplumun vicdanında, onun çağın gerisinde kalmış yasaların üzerine çıkan bilincinde meşruyuz ve yasalız. Aslında bizim özgürlüğümüz ve özgürleşmemiz toplumumuzun ve halkımızın tam özgürleşebilmesi ve yasaksız bir toplum, yasaksız bir politik demokrasi ve bunun sağlıklı işlerliğe kavuşturulması ile olacaktır. Dünyamız hızlı bir özgürleşme ve demokratikleşme sürecinin içinden geçiyor. Açıktır ki toplumun ve bireylerin etkin istemleri olmadığı sürece de, SARGIN ve KUTLU yoldaşların dönüşünden bu yana yaşanan süreçteki gelişmelerde de görüldüğü gibi kimse bize özgürlüklerimizi bahşetmeyecek.

Yoldaşlar,

Böyle tarihsel bir dönem olan kongrede acılarıyla-sevinçleriyle aranızda olup bunu paylaşamamanın üzüntüsünü yaşıyorum.

Hayatımda geriye dönmeyi göremedim. Geriye bakışı da pek sevemiyorum. Çünkü yaşadığımı tekrar anılarda bile olsa yaşamak bana çekici gelmiyor. Ama çoğunuz gibi gizlilik koşullarında partiye girmiş biri olarak partinin yasallaşmasının "o" da yaşandı -ve ilk Kongrenin yapılış özlem ve heyecanını da hep içimde taşıdım. Bugün içimdeki burukluğun ve üzüntünün nedeni yıllarca özlemini duyduğum, heyecanını yaşadığım bu anları sizlerle kucaklaşarak paylaşamamış olmamdandır. Kiminiz belki bu kadar duygusallığa yer var mı, hele dünyada komünist harekette bu kadar altüst oluşlar yaşanırken bununla nereye varılır, kiminiz "yoldaş, sen ayda mı yaşıyorsun, nerede kaldı o devrimci romantizm ve o tür özlemler" diyebilirsiniz. Biz gerçekliği ve gerçekçiliği duygularımızın, romantizmin önüne koyabilmeliyiz. Ama gerçeğin içine duygularımızı ve içtenliğimizi katamazsak, içimizin insancıllığı, insani boyutu ve inandırıcılığı kalır mı? Ben böyle düşünüyorum.

16 Kasım 87'den bu yana yaşadıklarımızda eksiler, artılar görülecektir. Bundan elbette ileriye yönelik sonuçlar çıkarılabilir. Ama bu süreci tekrar yaşamak gibi bir durumumuz yok. Burada görülen kimi eksilere takılıp kalmak ne bize yol aldıracaktır, ne de beklentilerimize yanıt verecektir. Bu yaklaşımım kendi payıma bir sorumluluktan sıyrılış, kaçış değildir. Düşüncem böyledir. Genel olarak parti tarihine yaklaşımın da böyle olması gerektiğine inanıyorum. Türkiye'de sol, biz de dahil, içe dönük tartışmalardan sıyrılıp yüzünü tam dışa dönemiyor. Hem tartışıp hem iş yapma, ikisini aynı anda yapabilme olgunluğuna henüz erişemedik. Geçmişin eleştiri ve özeleştirisinde kanıma göre "suçluluk" psikozu ağır basıyor. Halbuki eleştiri ve özeleştiri, daha iyiyi bulma ve yapabilme iddiası ile yapılmalı.

Açık ki, geçmiş pratiğimizi temellendirdiğimiz teoriden ve onun yansıması politikalardan kopuşun ve yeniyi, yeni olguları yakalayabilmenin arasındaki sancıları yaşıyoruz. Elbette kolay olmuyor; düşüncelerimizde mitleştirdiğimiz kaleler, şatolar yıkıldı. İdeallerdeki bu boşluğun yerine ne koyabiliyoruz? Bu süreç alacak, bu doğal. Doğru olanı da bu. Aksi olursa korkmak gerekir. Çünkü bir dogmatizmden kurtulalım derken farkında olunmadan yeni bir doğmatizmin içine de sürüklenilebilir. Ama bu kaygı da bizim yeniyi aramamızda cesaretimizi kırıcı olma-

malıdır. Bugün yenilenme geçmişten kopuşta bir geçiş olmakla beraber artık yeni teknoloji ile gelişen dünyada sürekli olabilmeli, devamlılık içinde yenilenme olmalı.

Yoldaşlar, kongremiz ülkemizde işçi eylemlerinin yükseldiği, Ortadoğu'daki krizin savaşa dönüşme olasılığının iyice arttığı bir döneme rastlıyor. Yıllarca emeğin, emekçinin hakkı için, barış için, barışın korunması için mücadele etmiş parti ve partililer olarak çok sıcak yaşanan bu gerçeklerle yüzyüzeyiz. İşçi eylemleri bir ölçüde 10 yıllık reel ücretlerdeki gerilemenin ve gasbın hesabını isteme eylemleridir. 12 Eylül'ün başı anılarında açık açık gerinerek bir gerçeği ifade ediyor. "24 Ocak kararları 12 Eylül'le başarılı olmuştur" diyebiliyor. Dolayısıyla bu eylemler 12 Eylül'ün ekonomi politikalarıyla, onun işçiler ve sendikal haklar üzerinde devam edegelen politikalarıyla bir hesaplaşma eylemleridir. Bu eylemlerde işçilerin haklı istemleri yanında yer alınırken, aynı zamanda KİT'ler ve KİT'lerin geleceğine ilişkin de gerçekçi politikalar üretilebilmelidir. Elbette bu konu genelde iktidarların uygulayacakları ekonomik politikalarla bağlantılıdır ama artık sol da bu konularda rakamlarla konuşma, alternatifler oluşturma yetisini göstermeli ve tartışmalara girmelidir.

Halkın çok büyük çoğunluğu Körfez krizinde izlenen politikanın Türkiye'yi bir savaşın içine sürükleyebileceği uyarısını yapmış olmasına rağmen, izlenen politikada henüz caydırıcı olamamıştır. Bizim de bir emri-vaki sonucu dahil edilmemiz olasılığı artan savaş tehlikesi ile ülke yüzyüzedir. 6 aydan beri ülkede bu savaş psikozu ile demokratikleşmenin önü de tıkanmıştır. Şimdi tüm barış yanlısı güçler ülkeyi bu savaş tehlikesinden kurtaracak bir eylemlilikle bu tehlikenin önüne geçebilmelidir. Kongrenin çok ivedi olan bu konunun üzerinde duracağına inanıyorum.

Sevgili yoldaşlar,

Uzaktan da olsa kongre vasıtasıyla sizlere seslenebilmekten, tartıştığımız birçok konuda kimi düşüncelerimi söylemekten mutluyum. Doğuştan kazanılmış vatandaşlık gibi bir hakkın 12 Eylül yönetimlerince gasb edilip, bugünkü yönetimlerce ülkeye sokulmamak kongrede aranızda bulunmamı engelliyor. Ama ülkeme olan sevgi bağını, sizlerle olan dostluk ve yoldaşlık ilişkilerimi hiçbir gücün ülkeye sokmamak gibi cezai yaptırımlarla yok edebileceğine inanmıyorum.

Sizlere seslenebilmenin kıvancı ile hepinizi en sıcak duygularla kucaklar, sizlere ve kongreye başarılar dilerim.

Alacağınız kararların ülkemiz için, halkımız için EKMEK-BARIŞ-ÖZGÜRLÜK getirmesini temenni ederim.

En derin sevgi ve saygılarımla...."

Hasan İYİ (İzmir):

Sayın Divan,

Sayın Kongre delegeleri,

Sayın konuklar,

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Olağan Kongresini saygıyla selamlıyorum. İzmir delegesi olarak kongreye iş ve ekonomik kıskaçlar yüzünden katılamamanın üzüntüsünü yaşıyorum.

Katılmayı çok arzuladığım kongreye sadece düşüncelerimi iletmekle kalacağım.

Tüm delegelerin TKP-TİP birliğinden günümüze kadar geçen zamanı çok iyi ve açık olarak düşünmelerini diliyorum. Geçen süreci ve günümüz koşullarını sağlıklı tahlil edebilirsek, sağlıklı kararları ve sonuçları elde edebileceğimize eminim. Demokrasi,birlik, yasallık ve yenilenme çizgimizin bütünlüğünü, özünü yakalayabilirsek olumsuzluklardan kurtulabileceğimize eminim.

Geçmişin hastalıklarından kurtulabilmenin yollarından biri de budur. Ama bunun yanı sıra yeni dönemin hastalıklarından da uzak kalmayı da bilmeliyiz.

Birlik ve yasallığın ön planda olduğu günümüz koşullarında, birlik ve yasallığı demokratik yenilenme çerçevesinde değerlendirebilmeliyiz.

Sosyalist Birlik Partisinin kurulmasına çeyrek kala yaptığımız bu kongrenin önemi büyüktür. Birlik ve yasallık mücadelesini yürüteceğimiz alan Sosyalist Birlik Partisi'dir. TBKP belli bir kadrosuyla kalıp, 82 Anayasasına ve 141-142 ye karşı kendi konumunu sürdürmelidir. Tüm üyeler TBKP'den istifa edip, Sosyalist Birlik Partisi'nin kurulma çalışmalarına katılım sağlamalı, 82 Anayasasına ve 141-142'ye karşı aktif mücadelelerini sürdürmelidir.

Böylesi bir karar TBKP'yi tabela partisi konumuna sokmayacaktır. Tersi bir karar Birlik ve Yasallaşma anlayışına ters

düşecektir. Düşünce ile eylem arasında uçurumlar yaratılacaktır.

Yeni düşüncelere, yeni yaklaşımlara açık olmalıyız. Karşı çıkarak, red ederek hiçbir yere varamayız. İnceleyebilmeliyiz. İyi bir araştırmacı olabilmeliyiz. Olduğumuz gibi gözüküp, var olan potansiyelimizi geliştirebilmenin yolların arayabilmeliyiz.

70 yıllık miras yenilenmiş düşüncelerle Sosyalist Birlik Partisi'nde devam edecektir. Birlik, solun daha geniş kesimlerinin birliği ile daha da gelişecektir.

Güzel günler bizi bekliyor.

Kongremizin başarılı geçmesini diliyor, Sosyalist Birlik Partisi'nin çalışmalarında birlikte olmayı temenni ediyorum.

Saygılarımla.

Divan:

Sayın delegeler, gündemin 6. maddesi olan çalışma raporu üzerine kongre üyelerinin görüşlerini açıklamaları böylece tamamlamış oluyor. Gündemin 7. maddesine geçiyoruz.

7. madde,hayır, özür dilerim. Şimdi eleştirilere Yönetim Kurulu'nun cevap vermesi için sözcüyü davet ediyorum. Beş kişi ile sınırlandırmıştık. Bekir Karayel konuşma hakkından vazgeçerek, yazılı olarak iletiyor, kendisine teşekkür ediyoruz.

Sayın delegeler lütfen yerlerimizi alalım. Efendim delegeler arasında konukların bulunduğu konusunda divana uyarı gelmiştir. Önümüzdeki süre içinde oylamalar yapılacağı için bu yanlışlığa meydan vermemek gerekir. Lütfen konuk arkadaşların delegeler arasından ayrılmasını rica ediyorum.

Çalışma Raporu üzerine belirtilen görüşler konusunda Genel Yönetim Kurulu'nun görüşlerini açıklamak üzere Genel Sekreterimiz Kutlu yoldaşımızı kürsüye çağırıyoruz.

Alkışlar...

Haydar KUTLU (Genel Sekreter):

Sayın divan

Değerli delegeler

Değerli arkadaşlar,

Yönetim olarak burada çalışma raporu üzerine konuşan, eleştiri yapan arkadaşları dinledik. Bu eleştiriler üzerine Yöne-

tim adına görüşlerimizi söyleyeceğim. Ama öce şunu belirtmek istiyorum ki, gerçekten karmaşık sorunlarla karşı karşıya olduğumuz bu kongremizde derine inen, soğukkanlı ve düzeyli tartışmalar yapıldı. Ve Yönetim olarak inanıyoruz ki ,kongremizin tarihselliğine yakışır tarzda sorumlu bir çalışma götürdük kongre boyunca ve götüreceğiz.

Gerçekten de karşımızdaki sorunlar zor ve karmaşıktı. Konuşan arkadaşların hemen hepsi doğru ve yerinde olarak belirttiler ki,bu sorunların önemlice kısmı burada çözümlenmiyecek, örneğin tezlerdeki tartışmalar, marksizm ile ilgili tartışmalar burada çözümlenemiyecek.

Esasen Yönetim olarak açıkca ifade etmiştik ki,tezlerimiz kongrede onay konusu olmıyacaktır. Bu anlaşılabilir ;çünkü bütün dünya marksizmi, teoriyi , sosyalizmin geleceğini tartışıyor. Bir kongrede bu tartışmaları sonuçlandırmak asla mümkün değildir. Burada sözkonusu olan yalnız süre meselesi değildir; dünyamızın hızla değiştiğinden sözediyoruz, bu hızlı değişimi yalnız komünisler , sosyalistler değil bütün geleneksel politikalar anlamaya çalışıyor. Bu değişmeyi anlayabilmek için bizim de değişmemiz gerekiyor. Bu noktaya gelmiş olanlar yalnız biz komünistler değildir. Bu nedenlerle tezlerimizi bu kongrede sonuçlandırmak sözkonusu değildir, olamaz. Kongrede çalışma raporu esastır. Ama hemen belirtmeliyiz ki, burada yapılan konuşmaların denebilir ki %80'i aslında rapor değil tezler üzerinde durdu. Tezlerle rapor arasında kuşkusuz ortak noktalar var. Burada yapılan konuşmalar nasıl böyle olduysa biz Yönetim olarak raporumuzu yazarken de aynı durumla karşı karşıya kaldık. Raporumuzu yazarken açıkça ifade ettik, tez anlamı taşıyan şeyler raporumuzda olmasın, olanları çıkaralım, dedik. Bunu yapmaya çalıştık. Ne var ki kolay değildi, kesin sınırlar çekmek mümkün olamazdı, dünyaya bugün nasıl bakıyorsak bu bakış ile yazabilirdik raporumuzu. Ancak bu güçlüğe rağmen yine de çaba harcadık, parti içinde varolan mutabakatı dikkate aldık. Partimizde farklı şeyler anlasak da yenilenme gerekliliği konusunda açık bir mutabakat var. Farklı görüşleri raporumuzda dikkate almayı ve tezlerle rapor arasındaki farklılığı yansıtabilmeyi nekadar başarılı olarak yapabildik bilmiyorum. Zira hemen hemen kimse bu noktada bize bir eleştiri yöneltmedi.Ama biz Yönetim olarak bu eleştiriyi kendimize yapıyor ve bu ayrımı yeterince yapamadığımızı düşünüyoruz.

Ve sevgili yoldaşlar gerçekten de kişiselliklerden uzak, konumlara bağlı konuşmadan uzak düşünceler sergilendi burada , bu çok sevindirici. Sağduyunun egemen olmaya başladığı-

nın işareti bu. Okadar ki bazı konuşmacılar kendilerinden önce konuşan konuşmacıların yada bir konuşmacının görüşlerinin bir bölümüne katılırken öbür bölümünü eleştirebildi.

Kongremizin süresinin yetersiz olduğu noktasında eleştiriler oldu. Arkadaşlar süre konusunda haklı olarak sıkıntılı. Kongremiz daha uzun süreye yayılsaydı kuşkusuz çok daha iyi olurdu. Biz bu durumu Yönetim olarak da önceden düşündük, ama çalışan arkadaşlarımız vardı, hafta arasında kongreye katılamıyacaklardı. Diğer yandan kongreye katılan delegelerin önemli çoğunluğu Ankara dışındandır, örneğin Istanbul'dan gelen delegeleri dikkate alırsak çoğunun hafta başında işlerine dönmeleri gerekir. İşte bu nedenlerle kongremizin süresini 3 günden fazla tutamadık.

Olağan bir kongre için 3 günlük süre yeterli ve hatta belki de fazladır ama biz olağan bir kongre yapmıyoruz.

Raporun elinize zamanından önce geçmemiş olduğu eleştirisi de bir gerçeği ifade ediyor. Bu eleştiriler haklıdır. Biz de bunu istedik ama yetiştiremedik. Ne var ki, bazı arkadaşlarımız bu şansa sahip oldu ve raporu önceden alabildi, mesela Istanbul'da olan arkadaşlarımızın pek çoğu aldı.

Örneğin Rasih Nuri arkadaşımız Pazartesi günü raporu almıştı, bu salonda almadı raporu.Biliyorum ki, pek çok delege arkadaşımız maalesef raporu burada aldı.

Biz raporumuzu şu nedenle de önceden sizlere iletmeyi istemiştik. Okuduğunuz gibi raporumuzda geçmişin muhasebesi ile ilgili bölümler var. Tezlerde de vardı ama eksikti, özellikle örgüt planında bir muhasebe tezlerde çok azdı. Daha derine inen bir eleştiriye gerek vardı. Biz bunu çalışma raporumuzda yapmaya çalıştık ve sizlerin katkılarıyla kongrede bu muhasebenin daha da derinleştirilebileceğini düşündük.

Yapamadığımız şeylerden biri de eski kararların kongreden önce yayınlanmasıdır. Yönetim olarak ilkin bu kararları bir kitap halinde bastırmayı düşündük. Ancak maddi sorun buna engel oldu. Gördük ki, bütün kararları bastırdığımız durumda hayli yekün tutacaktı. Fakat bu kararların hemen hepsini aslında sizler biliyorsunuz, bunlar daha önce parti örgütlerine yayılmıştı. Kısacası bu kararlarda kongrede etkili olacak herhangi bir bilinmeyen yada bir sır yoktur, bu nedenle üstü örtülü birşeyin kaldığını düşünmemek gerekir. Kaldı ki burada bu kararların bastırılmamasını eleştiren arkadaşlarımız herhangi biçimde bu kararlara dayanmadılar, yani geçmişte şöyle bir karar vardı bugün ona aykırı olarak şöyle yapılıyor, demediler. Demiş olsalar-

dı bile şunu da düşünmek gerekirdi; partimizin görüşleri olduğu yerde saymıyor, değişiyor, gelişiyor, bu nedenle parti kendini eski kararlarla bağlayan bir formel çerçeve içine sokamazdı.

Geçmişin muhasebesine ilişkin söylenenlere gelince: Aslına bakarsanız geçmişin muhasebesi tüm söylediklerimizde ve yaptıklarımızda mevcuttur. Burada hepimizin söylediği gibi geçmişin hatalarımız açısından kalın çizgisi sekterlik ise sekterlik herşeyden önce bakışımızda, düşünce tarzımızdadır, ideolojik çizgimizdedir. Bu nedenle parti kendi düşüncesiyle tam bir muhasebe halindedir.

Kanımızca bu muhasebede okadar yol alınmıştır ki, tezlere karşı çıkan, bizim marksizmi reddettiğimizi söyleyen arkadaşlarımız bile ağızlarına "leninizmi" almıyorlar. Yani dün olduğu gibi burada "marksizm-leninizm" demiyorlar, kendilerini böyle nitelemeye devam ettiklerini söylemiyorlar. Ama öte yandan leninizm'i niçin kullanmadıklarını da açıklamıyor, fakat bizim "leninizm aşılmıştır" deyişimizi yine de eleştiriyorlar. Nevar ki, bu durum olumlu bir gelişmedir, demek ki değişme çabasında partimiz hayli yol almıştır, bizi eleştirenler de değişme içindedir.

Bütün bu nedenlerle bu kongrenin muhasebe kongresi olduğu, bu kongrede bunun yapılmadığı şeklindeki eleştiriler pek yerinde değildir. Örgütsel muhasebe konusunda kuşkusuz eksikler vardır ama bunlar herkesin yaptığı muhasebe ile tamamlanabilirdi, oysa örgüt sorunları üzerinde pek az yoldaş konuştu. Öyle ki tezler bu kongrede onay konusu olmamalı diyen arkadaşlarımız da - ki biz de Yönetim olarak oylanmamalı diyorduk hep- ağırlıkla tezler üzerinde konuştular. Bunu doğal karşılıyorum;çünkü öncelikle düşüncelerimizin, bakış açımızın yenilenmesi zorunluğundan kimse yakasını kurtaramıyor.

Diğer yandan geçmişin muhasebesinin bir yanı daha var ki, bu açıdan bu kongrede esasen geçmişin muhasebesine de nokta konamaz, burada yapıp bitirilemez.Hiç bir parti, hiç bir hareket yalnız kendi pratiğinden, kendi geçmişinden kalkarak, onunla sınırlı kalarak kendi muhasebesini bir bütün olarak yapamaz. Bir tarih bütün olarak değerlendirilip eleştirilmediği yerde o tarih içinde kimin neyi ve niçin yaptığı anlaşılır olamaz elbette. Dünya ve Türkiye açısından böylesine kapsamlı tarih eleştirisinin sorumluluğu tek başına TBKP'nin olamaz. Bu bütün sol içinde birlikte yapılmalıdır. Bu nedenle burada yapılan muhasebenin ucu açık olmak zorundadır. SBP içinde de geçmişin muhasebesi sürecektir. Yalnızca SBP ile de sınırlı kalamaz ,onun da dışına taşar. Üstelik biz parti yönetimi olarak sizin kar-

şınıza herşeyi yapabilmiş bir yönetim olduğumuz iddiası ile çıkıyor da değiliz. Kaldı ki, bu yönetim partimiz yasal olduktan sonra göreve gelmiş bir yönetimdir,bütün yapılanlar bu 7 aylık süre içinde yapılmıştır. Ne yapılmıştır bu 7 aylık süre içinde? Partimiz yasal bir parti olmak için başvurusunu yapmıştır.

Resmi yetkililer diyordu ki "141-142. maddelerin kalkması ve komünist partisinin yasallığı için vakit erken, toplum henüz hazır değil". Bize düşen görev yasallık dilekçesini verdikten sonra partimizi hızla ülkede örgütlüyerek bu argümanın yanlış olduğunu göstermek ve bu görüşü çürütmekti. Böyle yaptık ve partimizi il ve ilçelerde kurmaya giriştik. Ama birliğe gideceğimiz için bütün her yerde örgütlenme hedefini de önümüze koymadık. Daha çok dün varolduğumuz yerlerde örgütlenmeye giriştik.Sonuçta gerçekler ortaya çıktı. 141-142'nin kaldırılmasına hazır olmayan toplum değil hükümetin ta kendisiydi. Çünkü hiç bir yerde halkımızdan en ufak olumsuz tepki almamıştık. Bu nedenledir ki, hükümet çevreleri Istanbulda yapılan son Avrupa parlamenterleriyle ortak toplantıda eski argümanlarını kullanamadılar, biz istiyoruz ama toplum henüz hazır değil, diyemediler, Körfez krizini bahane olarak ileri sürdüler. Ama Avrupa parlamenterleri buna yanıt verdi ve ne Türkiye'de, ne başka henhangi bir yerde Körfez krizini insan hakları ihlali için bir gerekçe olarak kabul edemiyeceklerini açıkladılar.

Biz bir yandan parti örgütlerimizi kurup, kongrelerimizi hazırlarken öte yandan da birlik için çaba harcadık. Kongreler için çaba harcadık, çünkü partimizi bir an önce seçilmiş yöneticilere kavuşturmak temel görevimiz di. Ve ayrıca bildiğiniz gibi Anayasa Mahkemesine kapatılma istemi ile verilmişti partimiz. Biz bu davanın hangi süre içinde sonuçlanacağını bilmiyorduk ve bilmek de mümkün değildi. Ancak örneklerden çıkarak yaklaşık bir tahmin yapabiliyorduk. Karardan önce kongrelerimiz tamamlanmalıydı.

Bütün bu süreç içinde aynı zamanda partimizin kendinisini yenileyebilmesi için çaba harcadık. İşte bildiğiniz gibi bu tezler ortaya çıktı. Kuşkusuz yoldaşlar, tezler çok daha geniş bir zaman içerisinde hazırlanabilseydi çok daha iyi şeyler ortaya konabilirdi ama yukarda değindiğim nedenlerle bu kadar zamanımız yoktu . Başlangıçta tezleri geniş bir görüş alma temelinde hazırlamak istiyorduk, buna zaman bulamadık. Aynı biçimde tezleri kongreden önce geniş bir çevre içinde tartışmak istiyorduk, buna da zaman bulamadık, yeterince yapamadık. Bir kaç panel yapabildik ve il ve ilçelerimizde tezler sınırlı biçimde tartışılabildi. Bütün bunlara rağmen il ve ilçe kongrelerimize tezle-

rin yetişmediği eleştirisini yerinde görmek mümkün değil. İlk kongremiz olan Bakırköy ilçe kongremize tezlerimiz yetişti ama eğer o yoldaşlarımız eleştiri getirseydiler haklı olurlardı, çünkü tezler kongreye gelmişti ama önceden okunma fırsatı olmamıştı. Diğer il ve ilçe kongrelerinde tezlerin ele alınabilmesi için gerekli zaman vardı. Şunu da eklemeliyim, tezler teorik metinlerdi, kabul edilmeli ki teorik metinler popüler metinler gibi kolay anlaşılır şeyler olamaz. Bu nedenle ne olursa olsun süre tartışmak için yeterli değildi. Bu açıdan şu süre yeterli olacaktı da denemez. Teori dediğimiz zaman akla kavramlar, kategoriler v.s gelir. Bunların değişmesi anlama güçlüğü yaratır ki, bundan kaçınmak mümkün değildir. Geçmişte marksizmi popüler ders kitapları haline getirerek kabalaştırdık, böylece anlaşılır olduğunu zannettik. Şimdi marksizmi karikatür haline getiren ders kitaplarından kurtuluyoruz ve kurtulmalıyız. Ama bu çok kolay değil. Marks kendi çağında çağının felsefesini yoğurarak , çağının bilimlerini yoğurarak bir senteze varmıştı. Günümüzde henüz bunlar yapılamadı. Biz diyoruz ki bir sentez çağına doğru gidiyoruz. Daha doğrusu çağımız bir sentez çağı. Ama henüz bu sentez yapılabilmiş değil. Bilimlerin bugün genel düzeyi nedir, bilimlerde yeni olan nedir? bütün bunlara henüz yanıt verebiliyor değiliz, bazı şeyler söylüyor olsak bile. Eğer bu böyle ise o zaman tezlerimizde marksizm ile ilgili kesin sonuç hükümlerini beklemek yerinde ve haklı bir beklenti olamaz. Bunun böyle olduğu durumda tezlerin marksizmi reddettiği yolunda yapılan eleştiriler mantıklı değildir. Tezlerde marksizmin bütünsel değenlendirilmesi yapılmamıştır dediğimiz yerde nasıl olur da biz marksizmi reddetmiş oluruz. Marksizmi savunmayı görev olarak almış arkadaşlarımız tezlere zorla marksizmi reddettirirlerse bu kimin çıkarına olur?

Ama biz bir şey söylüyoruz: Marksizme bir din gibi bakmaktan artık kurtulalım, diyoruz. Ona eleştirici yaklaşalım ve eğer marksizm tüketilme durumundaysa başkaları değil bunu biz yapalım, diyoruz. Bu saptamamız da yanlış değerlendiriliyor sanki kendimize marksizmi tüketme görevi verdiğimiz biçiminde haksız olarak yorumlanıyor. Bu nedenle tezlerimizde esas olan eleştirici düşünceyi ortaya koymak olmuştur. Tezler, her tür günah , her tür sapma korkularını , bizi özgür düşünmekten alıkoyan, etrafımızı bir ateş çemberi gibi saran eski duvarları yıkalım, diyor. Sevgili yoldaşlar; eğer Marks özgür düşünce sahibi olmasaydı, Ortaçağın skolastızmi ile, tabularla mücadele etmeseydi nasıl çağı aşan düşünceler ortaya koyabilirdi. Eğer bizler marksizme yaraşır insanlar olmak istiyorsak özgür düşün-

ceye cesaretle sahip çıkmamız gerek. İşte tezler bunu yapmak istiyor, kafalarımızdaki eski kalıpları kırmaya çalışıyor. Ama yoldaşlar kalıplar yalnızca kıralım diyerek kırılamaz. Niçin yenilenmek gerektiğini ortaya koyabilmemiz lazım. Bunun için öncelikle marksizmden, marksizm olarak bildiğimiz düşüncelerden kuşku duymak gerektiğini göstermeliydik. İşte tarihsel determinizm sorunu.

Sosyalizmi bir zorunluk olarak gören, ne olursa olsun insanlık sosyalizme gidecektir diyen düşüncelerimizi sorgulamak durumundaydık. Önce bu düşüncenin yanlışını göstermeliydik; ondan sonra bu düşünce Marx'ta mı, Engels'de mi, Lenin'de mi var, yada her birinde ne ölçüde var, ona bakmalıydık. Tezler de esas olarak birincisi verilmeye çalışıldı.

Tekrar etmek istiyorum ki, ezici bir çoğunluk olarak eleştirici düşünce konusunda hayli yol aldığımız görülüyor, leninizmin aşıldığı konusunda açık ve örtülü bir mutabakat var yukarda değindiğim gibi. Gerçekten de özgür düşünceye varmak çok zor yoldaşlar. Ben kendi deneyimimden biliyorum. Ben daha cezaevinde leninizmin aşılmış olduğu sonucunu ifade etmek, açıkca söylemek gerektiği düşüncesine vardığımda hayli zorlandım, hücremde dört döndüm, bunu söyleyeyim mi yoksa daha henüz söylememek mi gerekir diye milyonlarca defa kendime sordum. Sonunda bunu söylemeden hiç bir yeni şeyi anlaşılır biçimde ortaya koymanın imkansızlığını görerek söyledim, yazdım.

Delege arkadaşlarımızdan biri buradaki konuşmasında şöyle dedi: " kapitalizm kaç yüzyıldır kendi teorisini koruyor ama biz sosyalizmin teorisini bir çırpıda atıyoruz" Bu yanlış bir saptamadır ama öğretici bir gerçeğe işaret ediyor. Söylendiği gibi kapitalizm teorisini hep aynı kalan biçimde korumuyor, tersine her bunalım döneminde kapitalizmin teorisyenleri kapitalizmin bunalımı ile ilgili yeni yeni teoriler geliştirdiler. Adam Smith'ten buyana pek çok teori konuldu, Keynes'cilik, Friedman'cılık v.b gibi. Demek ki, kapitalizm ile ilgili düşüncelerin, teorilerin yerinde saydığı doğru değil. Marksizmi bir çırpıda attığımız da doğru değil ama bu gün sosyalizmdeki bunalım yeni yeni teorilerin geliştirilemeyişinin bunalımıdır aynı zamanda. Marksizmin içinde de teoriler var, yada alt teoriler var. Ne diyoruz, Marx'ın değer teorisi, Lenin'in emperyalizm teorisi ... Ama marksizmde devlet teorisinden pek sözedemiyoruz. Lenin devlet üzerinde hayli durmuştu ama biz artık biliyoruz ki, bu konu marksizmde geliştirilemeden kalmış bir konudur. Alt yapı-üst yapı sorunu da öyle. Her düğüm noktasında düğümü çözecek te-

orilere gereksinim var. Marx bunu yaptı, Lenin bunu yaptı. Ya sonra teori adına neler üretilebildi? Hemen hemen hiç bir şey.

Geçmişte teoriye önem vermediğimizi söylüyoruz haklı olarak. Eğer şimdi vereceksek o zaman öncelikle dünkü teorik düşüncelerimizi eleştirmekten korkmayacağız. Teoriye gerçekten önem verildiği noktada, ancak o noktada marksizmin özüne sahip çıkılabilir.

Gerçeğe yaklaşımın iki yolunu biliyoruz, bir üçüncüsünü ben bilmiyorum. Biri salt görüngüden, olgulardan hareket etmek, ikincisi ise teorik düşünceden. Yani dünyayı, toplumu anlayabilmek için teorik bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu kabul etmek. Sanıldığının aksine Marx görüngüyü esas almadı, çıkış noktası olarak düşünceyi aldı, soyutu aldı. Bu nedenle bize karşı marksizmi savunan arkadaşlarımın düşüncelerini hayretle karşılıyorum,yaklaşımlarının marksizmin bu özünden uzak olduğunu görüyorum. Marx pozitivizmle kavga etti ama ekenomik-sınıf indirgemeciliği yoluyla pozitivizm marksizme de sızdı. Ekonomik, sınıfsal olgular herşeye egemen oldu ve söylendiğinin tersine düşünce ve düşüncenin rolü ikinci planda kaldı. Öncelikle bu temel yanlışı görmek ve bu yanlıştan sıyrılmak gerekir. Bu aynı zamanda marksizmin özüne dönmek anlamına gelir. Fakat aynı zamanda günümüzün yeni gelişmeleri ışığında o özün de geçerli olup olmadığını tartışma özgürlüğünü de tanımak gerekir.

Şöyle diyoruz: olgular düşünmek için teşvik edici ve aynı zamanda düşünsel çabanın da konusudur. Ama yalnızca tek tek olguları değerlendirerek gerçek anlaşılamaz, bütünü görebilmek için bir teoriye gereklilik var. İşte pozitivizmden ayrıldığımız nokta. Toplum olayları dün sandığımız gibi doğa olayları ile niteliksel bir benzerlik taşımıyor. Çünkü insanlar toplumu ve toplumsal olayları ortaya çıkarırlar. İnsanlar hem değişen, hem de değiştirendir. Topluma "anlam" katarlar ve bu anlam aynı zamanda tek tek insanları da koşullandırır. Toplum bir anlama olayıdır, gözleme olayı değil.

Öyleyse ancak anlamaya dayalı bir yolla, buna imkan veren bir tarzla yaklaşıldığında toplumsal olaylar kavranabilir. Toplumu anlamlandırarak analiz etme teorik yaklaşım demektir.

Burada bazı arkadaşlarımız bize şöyle dediler: Madem ki, marksizmin geçerliliği üzerine etraflı bir sonuçlandırma çalışması henüz yapılmadı, öyleyse niye marksizmden başka teorilere de gereksinim olduğunu ileri sürüyorsunuz? Marksizmin

günümüzde de geçerli olup olmadığı sorunu günümüz toplumunu anlamaya çalışmadan çözülebilir bir sorun değildir. Toplumu anlayabilmek için ise bugüne dek kullanageldiğimiz marksist teorinin gözden geçirilmesini gerekli kılıyor. Bu gözden geçirme bu söylediklerimizin bir sonucu olarak anlaşılır olması gerekir ki, başka teorilere de başvurmayı gerekli kılıyor.

Günümüzde bilimlerin, teknolojinin hızlı gelişimi mikro cosmosa yönelmeyi getirdi. Şimdi bilimde hücrelerle, genlerle uğraşılıyor. Mikro düzeye inildiğinde-ya da çıkıldığında- makro üzerine kurulmuş bütüncü teori olan marksist teori bize yardımcı olamıyor. Toplumbilim açısından mikro,"insan" , "birey" demektir. İnsana ilişkin bütün farklı yaklaşımlar topluma anlam kattıkları için toplumu anlamada dikkate alınmalıdırlar. Bir başka deyişle marksizmin de içinde olduğu çoğulcu bir teorik çerçeve gereklidir.

Bu söylediklerimiz elbette üzerinde uzun uzadıya tartışmamız gereken noktalardır; tartışacağız. Ancak şunu da söylemem gerekir ki, bizi marksizmi reddediyorsunuz diyerek eleştiren arkadaşlarımız kendi görüşlerini, yeni dedikleri şeyin ne olduğunu ortaya koymuyorlar. Koysalardı inanıyorum ki, ortak pek çok nokta bulabilirdik.

Bütün bunlara değindikten sonra kimi kaygılar nedeniyle kafalarda bulanıklık yaratan bazı sorulara kısa da olsa yanıt vermek gerekir.Tezler, ya da genel olarak söylediklerimizle "sınıfları" red mi ediyoruz? Kimsenin reddettiği yok, bunun mantığı da yok. Eğer sınıflar tarihin bir ürünü ise sizin reddinizle yokolmazlar ya da var demenizle varolmazlar. İşte yokolmadığını Zonguldak işçileri gösteriyorlar. Neden tezlerde olmayan bir şeyi varmış gibi gösterip sonra onunla kavga ediliyor? Ama sınıfların günümüzdeki niteliğini, durumunu, konumunu, sınıf mücadelesinin yeni karakterini, yeni anlamını niye sorgulamayalım? Engels de, Lenin de söylemediler mi ki, dış koşullar değişirse sınıf mücadelesinin karakteri de değişir. Şimdi soruyorum günümüzde toplumsal mücadelenin dış koşulları değişti mi? Bize göre değişti. Gelin işte bunu tartışalım, yoksa red ettik mi etmedik miyi değil; bu ikincisi kısırdır. Buna bağlı olarak diyoruz ki, bugünün her olgusunu sınıflarla., sınıf mücadelesi ile açıklayamayız.

Sonra kim dedi ki sömürü kalktı? Tezlerimizin neresinde sömürünün kalktığı yazıyor? Sınıfsız, sömürüsüz toplum idealinden ne zaman vazgeçtik, kim dedi bunu? Hayır vazgeçmedik, vazgeçmedik.

Alkışlar...

Bakın, Lenin Marx'ın öngörmediği yollardan giderek Çarlık Rusyası'nda sosyalist devletin kurulmasının yolunu gösterdi. Ve bunu Marx'ı aşarak yaptı. Marx, sosyalizmi bildiğiniz gibi Avrupa'da bekliyordu, başlangıçta Lenin de öyle düşünüyordu, fakat sonra kendi yolunu çizdi. Biz niye öyle düşünmedik, neden ille de Lenin'in yolunu , Sovyet deneyini motamot izledik.

Bu hiç de leninist bir yaklaşım değil bence. Lenin günah işlemekten korksaydı Lenin olamazdı.

Şimdi de emperyalizm meselesi üzerinde durmak istiyorum. Ama önce üzerinde durulması gerekli bir nokta var: Birbirinin antitezi olarak varolan kapitalist ve sosyalist dünyadan biri değişiyorsa diğeri aynı kalamazdı. Bugün bildiğimiz sosyalizm değişmişse bildiğimiz kapitalizm de var değildir. Kapitalizmde ne değişti ? Bunu tam olarak ifade edebilmiş değiliz henüz ama tezlerde bazı ipuçları veriliyor ve bu konuda düşünülmesi isteniyor. Kapitalizm değişti dediğimiz zaman sömürü yokoldu mu diyoruz? Hayır böyle demiyoruz, fakat sömürünün karakteri de, biçimi de değişiyor. Artık kapitalizme cepheden saldırı yerine onun iç süreçlerine içerden müdahale ederek bu değişmeyi etkileme sözkonusu olmalıdır, diye düşünüyoruz. Ama bütün bunlar SBP'nin programında da yazıldığı gibi, bizim programımızda da olduğu gibi emeğin yanında bir parti olma özelliğimizi ortadan kaldırmıyor. Düşünce ve emeğin özgürlüğü partisiyiz. Şimdi önemli olan bu özgürlük hangi yeni yollardan ve hangi yeni içerikle sağlanacaktır?Bunu tartışmalıyız.

Şimdi emperyalizm meselesine gelebiliriz: Tezlerimizde emperyalizm artık yokoldu mu deniyor? Böyle dendiğini söyleyen arkadaşlarımız oldu.Fakat bu doğru değil, tezlerimizde böyle bir şey söylenmiyor.Yeni bir çağdan sözediliyor sevgili arkadaşlar ve bu çağın emperyalist çağ ile aynı olmadığı söyleniyor. Bir başka deyişle emperyalist çağın kapanmakta olduğu söyleniyor.

Bu saptamalarımızı anlamada kafa karışıklığı şuradan doğuyor: Emperyalizm askersel saldırı ile eşitlenerek düşünülüyor, bu ise meselenin özünün gözden kaçırılmasını doğuruyor. Lenin emperyalizmi kapitalizmin son aşaması olarak tanımladı. O koşullarda bu tanım doğruydu kanımca. Kapitalizm o tarihlerde tekelci aşamaya tırmanmış, ama aynı zamanda ulusal kurtuluş savaşlarının yükselmesi ile birlikte çürüyen, asalak kapitalizm haline gelmişti, kendini yenileyebilme potansiyelleri göstermiyordu. Aynı nedenle çürüyen kapitalizm her alanda gericilik üretiyordu, varoluşu sömürgeciliğe, saldırganlığa savaşçılığa bağlı oluyordu.

Ama sonra ne oldu? Tek ülkede sosyalizm insanlığın önüne yeni bir gelişme aşaması koydu, yeni bir çağ açıldı. Ekim devrimi ulusal kurtuluş savaşlarını da hızlandırdı.Lenin ulusal kurtuluşun eninde sonunda kapitalizme karşı yöneleceğini düşünüyordu ve başlangıçta böyle bir eğilim de açık olarak vardı, kapitalist olmayan yol tezi ortaya çıktı.

Bu gelişmeler kapitalizmin yeniden üretim sürecini zorlaştırıyordu. Ekim devrimi dünya çapında üretim ilişkilerinin değişimini getirmişti. Bu değişim kendi sınırlarına çekilmeye zorlanan kapitalizmi yeni yollar aramaya itti ve yine bu değişim bilimsel teknolojik gelişmeyi de hızlandırdı. Sonuçta bilimsel teknolojik devrim ortaya çıktı ve bu devrim kapitalizmin dün görülemeyen rezervlerini harekete geçirdi. Kapitalizm bir yandan değişirken bir yandan da yoğun gelişme evresine girdi. Yani teknoloji yoğun üretim biçimi ortaya çıktı. Böylece görüldü ki, Marx'ın çok önce işaret ettiği gibi bu üretim tarzı bütünüyle gelişme potansiyellerini tüketmiş değildir. İşte biz komünistler bu gelişmeyi zamanında göremedik ve aynı nedenle bu gün kapitalizme dünkü gibi cepheden saldırı taktikleri geçerli olamaz.

Kapitalizm böyle gelişirken yani teknoloji yoğun üretim biçimi ortaya çıkarken sosyalist ülkelerde halâ yoğun değil yaygın üretim , emek yoğun üretim sürüyordu. Böylece gerileme başladı.

Lenin 'in emperyalizm olarak tanımladığı kapitalizm bugünkü, değişmekte olan kapitalizm değildi. Bu nedenle bugün dünyayı emreryalizm analizi ile anlamaya çalışma yanıltıcı olur. Ama emperyalist saldırılar yok mu? Kimse bunu söylemiyor. Emperyalist saldırganlık olgusu halâ var, bir olgu olarak var. İşte Körfez... Oradakiler birbirlerine çiçek mi veriyor yada verecekler?

Alkışlar...

Hayır orada silah var, silah yığılıyor, savaş çıkacak belki. Biz bunlara gözümüzü kapatmıyoruz. Ama şunu diyoruz bir eğilim var, barış giderek kalıcılaşıyor, barışçı bir dünyanın imkanları var bugün. Bütün dünya sosyalist olmadan da barış kalıcılaşabilir. Bu imkanı görebilmek ve kullanabilmek için dünyamızdaki değişmeleri doğru biçimde analiz edebilmek gerekir. Eğer halâ emperyalizm tekerlemeleri ile her şeyi açıklamaya çalışırsanız bu imkanı göremezsiniz. Lenin, savaş politikanın devamıdır, diyordu. Yani politikanın çözemediği sorunlar savaşla çözülür. Şimdi bu görüş eskimiştir, diyoruz. Politikanın çözemediği sorunlar yine politika ile çözümlenmelidir ve çözümle-

nebilir. İşte imkân dediğimiz şey budur. Düşüncenin, fikirlerin rolü artmıştır. Silahın eleştirisi yapılabilir.

Barış fikri yalnızca savaşı önlemekle sınırlı bir işleve sahip değildir. Kalıcı barış fikri güçlendikçe insanlar soruyor: barış kalıcı olacaksa orduya niye gereksinim var, silahlara ne gerek var? Evet, ne gerek var gerçekten ? Sağduyu bunu soruyor. Ve işte barış fikri antimilitarizme dönüşüyor.

Bir de başka yönü var işin: sosyalist sistemin artık varolmadığı günümüzde halâ emperyalist çağdayız demenin sonuçlarını bunu diyen arkadaşlar düşünebiliyor mu? Eğer öyleyse durum sosyalistler ve sosyalizm açısından tek kelime ile faciadır, sosyalizm ve antiemperyalizm kaybetmiş, emperyalizm mutlak zafer kazanmış demektir bu. Hayır bu gerçek değildir.Devletci sosyalizm modeli sona ererken dünyayı da değiştirmiştir yada değişmenin bir ifadesi olmuştur. Yıkılan duvarlar soğuk savaş dönemini ve bir çağı kapatmıştır. Bu bize gelecek için umutlu ve pozitif bir perspektif veriyor, diğeri ise yalnızca umutsuzluk verebilir.

Kafaları karışturan bir soru da şu: Biz geçmişimizi red mi ediyoruz? Bizi böyle eleştiren arkadaşlarımız da oldu.Hayır reddetmiyoruz ve her zaman tersini söyledik. Dedik ki, geçmişi reddedersek geleceği de kavrayamayız.

Hatalar teorisi diye bir şey var sevgili arkadaşlar. Yani insanlar hatalarını atmamalı, biriktirmelidirler. Çünkü birincisi hatalar öğreticidir, ikincisi dün koşulların yetersizliği nedeniyle yanlış, hatalı görünen şey durum değişince doğru ve geçerli olabilir. Bana kalırsa yeniyi yakalama şansı en yüksek olanlar geçmişte ciddi hatalar yapmış ama bugün bunlardan ders çıkarmak için hatalarını cesaretle ortaya koyabilenlerdir.

Bu noktada şuna da işaret etmek isterim: Burada geçmişin muhasebesi yapılmadı diye eleştiri yapan arkadaşlarımız oldu. Ama bunu diyenlerden ne genel ne de kendilerine yönelik bir eleştiriyi duymadım, duymadık burada.

O geçmiş hepimizin geçmişi, o geçmişte hepimiz hata yaptık. Parti yönetimi kongre raporunda yaptığı ve gördüğü hataları söylüyor, kendi yönetiminden daha da gerilere giderek söylüyor. Bu kongre bir vicdan muhasebesi ise bir dönem yöneticilik yapmış yada yapmamış arkadaşlarımız da kendi muhasebelerini yapmak zorundaydılar burada. Yani özeleştirilerini yapmalıydılar. Yapmadılar; bu eksik kalmıştır. Ama bunu yine de olumlu yorumlayabilirim. Buna gerek duymamış olabilirler , eğer raporumuzun geçmişe yönelik,hepimiz adına esas olan

noktalarda geçmişin eleştirisini kapsadığını düşünüyorlarsa gayet tabii burada herkesin çıkıp da tek tek kendi eleştirisini yapması gerekmez, hepimiz adına yapılmış olur.

Bir eleştiri de şöyle yapıldı; biz dünyayı güllük gülüstanlık görüyor ve gösteriyormuşuz. Bu da doğru değil ama kimi zaman eksik kimi zaman da daha sonraya bıraktığımız konular nedeniyle görüşlerimiz böyle anlaşılıyor olabilir. Hayır biz tek yanlı bakmıyoruz. Yine hep söylediğimiz gibi dünyamızda olanaklar da, tehlikeler de birlikte var. Örneğin şimdi teknolojik bağımlılık ve sömürü diye yeni bir durum var. İnsanın, teknolojik gelişmenin de etkisi ile içine girilen kültür bunalımı sonucu toplumdan kopma, atomize olması tehlikesi var. Bugün Batı ciddi bir uygarlık krizi içinde. Biz liberalizm övgüsü de yapmıyoruz, onu idealize etmiyoruz. Şunu söylüyoruz; dün burjuva ideolojisi, burjuva demokrasisi diyerek içinde liberalizmin de katkıları olan demokratik ve insani değerleri , özgürlükçü değerleri bir kenara attık. Şimdi bunlara sahip çıkmak istiyoruz ve çıkıyoruz. Şunu çok önce söyledik, eğer bizler hızla yenilenemezsek özellikle dünkü sosyalist ülkelerin insanları günü geçmiş libaral tezleri yeni diye keşfedecekler. Oysa insanlık klasik liberalizmi de aşan yeni bir senteze yükseliyor.

Bir eleştiri de şöyle yapıldı burada; yerine neyi koyacağımızı tam olarak bilmeden eskiyi yıktığımız söylendi. Ama bunu söyleyenler de "marksizm yenilenmelidir" dediler ve bunu söylerken marksizmi yenilemiş değillerdi ve de üstelik nasıl yenilenmesi gerektiği üzerine de tek bir şey söylemediler . Marksizmi yenilemeden, eleştirmek gerçekten zor, biz onlara bunu niye yapamadınız, diye sormuyoruz. Aynı durumdayız ama niye karşı karşıya geliyoruz? Evet bir farkımız, var biz niye yenilenmek gerektiğini söylüyoruz ve nasıl yenilenmek gerektiği konusunda da ilk düşünceler ileri sürüyoruz. Kısaca önce yerine neyi koyacağımızı görelim, sonra eleştiriye, yenilenmeye girişelim, bu olamaz. Olamaz çünkü eleştirmeden, yeniyi yakalamadan eskiden sıyrılmak olamaz .

Şu da var sevgili arkadaşlar, yenilenmeye girişmeksizin artık politika da yapılamaz. Gerekli politikaları ileri süremiyorsanız dünyayı değiştirme işlevini de yerine getiremiyorsunuz demektir. Bunu yapamıyorsanız dünyayı da anlıyamazsınız, çünkü dünyayı ancak onu değiştirirken daha iyi anlayabiliriz.

Zonguldak işçisi yürüyor, haklı olarak yürüyor, haklı olarak tepki gösteriyor, tarihimizin en büyük işçi eylemlerinen birini yaratıyor. Tabii ki, biz onları destekliyoruz ve onların yanındaylız. Ama bunu ifade etmek politika mıdır? Hayır değildir.

Neden olmadığına bakalım şimdi. Kürdistanda baskı var, savaş tahlikesi var. Kürt sorunu var. Biz durmaksızın şunu söyledik: Doğuda savaş hali sürdüğü sürece Batıda da demokrasi olamaz. Zonguldak işçisini destekleyenler, yaşasın işçiler diyenler, eğer işçilerin çıkarlarıyla demokrasi arasında doğru bağıntı kuramıyorlar ve örneğin Zonguldak işçisine yaşasın derken Kürt sorununun üzerinden atlıyorlarsa, aynı tepkiyi Kürt halkına ilişkin, Lice'de kıyılan insanlara ilişkin gösteremiyorlarsa o zaman yaşasın işçiler, demek popülizm oluyor. Popülizm yapmak işçiler için söylenmiş bir söz değildir, dışındakiler için , işçilerin gerçek çıkarlarını göremeyenler için söylenmiş bir sözdür. Bir başka örnek verelim ; Türk-İş'in genel grevine herkes destek verdi, iyi güzel de destek verenlerin önemli bir kısmı "bu eylem genel grevdir ve işçi sınıfının genel grev hakkıdır" demedi. Hükümet Türk-İş grevi için bu genel eylem değil genel grevdir ve suçtur, dediği zaman yine bu çevreler sözümona Türk-İş'i savunmak için "hayır genel grev değildir, genel eylemdir" dediler. Türk-İş'in kendi eylemini yasal kaygılar nedeniyle "genel eylem" olarak nitelemesini anlarız ama ona destek verenlerin bu sözlerini anlamıyoruz ve diyoruz ki, işte bu popülizmdir. Popülizmin başka yönleri de var ama bukadar yeter.

Bir de üretim tarzı temel görüşünü bir kenara attığımız söylendi. Bu da doğru değil, atmıyoruz. Yukarda da söylediğim gibi üretim tarzı temel görüşü (paradigması) makro düzeyde geçerlidir ama mikro düzeydeki sorunları anlamaya elvermez. Bu nedenle üretim tarzı temel görüşünü bırakmıyoruz , teorik çerçevemizde bu temel görüşü esas alan marksist teori var, ancak başka görüş ve teorilere de ihtiyacımız var. Farklı görüş ve teorileri eklektik olmıyan biçimde ve birbirine eklemeden kullanabilmek için, bize gerekli olan görüşleri ayırdedip seçebilmek için üretim tarzı temel yaklaşımı yanısıra bir başka temel yaklaşıma gereksinim var diyoruz ve bu temel yaklaşımı merkez-çevre temel görüşü (paradigması) olarak ifade ediyoruz,tezlerimiz böyle diyor.

Örneğin islami hareket içinde de farklı görüşler ve konumlar var. Bir kısmı devletin yanında ve kontrolündedir, bir kısmı ise karşıdır, çevrede, çeperdedir. Çevrede olanlar bizi ilgilendiriyor.

Osmanlı'dan bu yana bakarsak toplumsal çelişkileri anlamlandıran şeyin merkez-çevre çelişkisi olduğunu görebiliriz. Yani ana çatışma, merkezi otoriteye karşı çıkan çevre güçleri ile merkez arasında olmuştur.

Bir başka örnek kadın sorunudur. Üretim tarzı temel görüşü ile ataerkil yaklaşımı çözümleyemezsiniz.

Sevgili delege arkadaşlar, bu kongrede esas sorun tezlerin tartışılması olmadığı için tezlerle ilgili burada söylenmiş her söze, ortaya konulmuş her görüşe yanıt vermeyi doğru görmedik. Tezlerle raporumuz arasındaki bağıntıyı ilgilendiren konularda konuşmayı seçtik. Bu nedenle başkaca konulara girmeyeceğim. Ve bir de kafa karışıklığı yaratan kimi yanlış anlamaları düzeltmeye çalıştım.

Bunların ötesinde raporumuzda eksik olan şeyler de vardır. Bunların başında gençlik sorunları geliyor. Ancak belirtmeliyim ki, bu eksiklik bir unutkanlık sonucu doğmuş değildir. Yönetim olarak şimdiye dek genç arkadaşlarımızla bir kaç toplantı yaptık, sorunlarını anlamaya çalıştık. Ama gördük ki, eğer üstünkörü yanaşmıyacaksak anlamak o kadar kolay değildir ve anlamadan eski usul gençlik politikaları diye masa başı şeyler söylenemez.Onlar kendilerini ve sorunlarını bize anlatacaklardır. Partimizin, burada genç arkadaşımın söylediği gibi, geniş yer açmak ve görüşlerini özgürce ortaya koyabilmelerinin koşullarını hazırlamaktan öteye bu aşamada yapacağı daha fazla bir şey yoktur. Ne yazık ki, aramızda gençlerin sayısı son derecede düşüktür.

Raporumuzda kadın sorunu da yetersizdir. Parti içindeki kadın yoldaşlarımız ve parti dışındaki kadın hareketi her gün bizi daha fazla sarsıyor ve bizim için öğretici oluyor. Buna daha fazla ihtiyacımız var.

Sevgili arkadaşlar, raporumuzda geçmiş anılırken Mustafa Suphi'den günümüze dek olan insanlar laf olsun diye sayılmıyor. Bu yalnızca bir kadirşinaslık gereği değildir. Sayılan isimlerin her biri bir köşe taşıdır.

Bu güne gelmemizde her biri önemli roller oynamıştır. Örneğin Mustafa Suphi için pek çok şey söylemek mümkün ama bugün için önemli ve ayırdedici yan şudur bize göre: Onun mücadelesi, ülkeye dönüş çabası genç Türkiye Cumhuriyetinin emekten yana demokratik dönüşümüne aktif müdahale ve katkı anlamı taşıyordu. Bu çizgiyi izlemiş olmaktan onur duyuyoruz. Mustafa Hayrilluhoğlu yoldaşımız komünistlerin direngenliklerinin bir sembolü oldu. Diğerleri de işte bu nedenlerle sayıldı. Raporda sayılanları kuşkusuz tamamlamak gerek , burada söylendiği gibi Yusuf Aslan'ı ve Kemal Türkler'i, Yılmaz Güney'i anmak gerek. Eksik bırakmakla kötü yaptık.

Sevgili arkadaşlar, eleştiriler üzerine söyleyeceklerimiz bu kadardır.

Başta söylediğim gibi olgun bir çalışma yaptık burada. Konuşan delege arkadaşlar ayrıntılara boğulmadan esas sorunlar üzerinde durdular. Partimizin kendi geleceğini belirleme sorunu, birlik ve yenilenme sorunları üzerinde duruldu ağırlıkla. Biz de bu genel çerçeve üzerinde yanıt vermeyi doğru bulduk. Yanıtlarımızı eleştirilere bir karşı görüş olarak almayın. Çünkü arayış içinde olan bir partide karşı görüş, yandaş görüş şeklinde bir ayrım , yön tayin etme zordur ve gerek de yoktur. Düşünce üreten bir partide böylesi konum ayrımları , kanat farklılıkları çok net çizilemez , böyle bir çaba yerinde bir çaba da olmaz.

Sözlerimi bitirirken daha önce söylediğimi bir kez daha tekrar etmek istiyorum: Evet, kendimizi acımasızca eleştirdik ama bu yeniyi kurabilmek içindi. Eskimiş çürük temeller üzerinde yeni yükselemezdi. Acımasızca eleştirimiz geçmişi reddetmek için değildi, tam tersine o geçmişten yeni filizlerin sürgün verebilmesi içindi.

İşte bu nedenle köklü ve olumlu, onurlu bir geçmişten geliyoruz ve geçmişin sentezlenmesini yaparak umutlu bir geleceğe yürüyoruz. İşte kongremiz budur tek sözle: Olumlu ve köklü bir geçmişten , umutlu bir geleceğe.

Sürekli alkışlar....

Divan:

Gündemin 6. maddesi bitmiş oluyor. 7. maddeye geçmeden önce adaylarımızı açıklıyoruz.

Genel Başkan: Dr. Nihat Sargın,

"Başkan Sargın" sloganları atılıyor ve alkışlar...

Genel Yönetim Kurulu için 45 aday var, isimlerini okuyorum.

Haydar Kutlu, Abdurrahman Atalay, Yüksel Selek, Hatice Ceylan, Atilla Tanılkan, Ahmet Kardam, Hamdi Maskar, Hüseyin Çakır, Vedat Pekel, Osman Özdemir, Gür Hazar, Ali Hikmet Fırat, Ziya Yavuzeş, Alaeddin Taş, Necmi Demirci, Hasan Bektaş, Gencer Uçar, Zeynep Vardal, Nevzat Deringöl, Musa Kasa, Melek Nurlu, Cihan Şenoğuz, İlhan Işıktaş, Mehmet

Alçınkaya, Mehmet Salmanoğlu, Oktay Yazıcıoğlu, Mehmet Ali Bekmez, Gürsel Demirkol, Zehra Tan, Şahabettin Bakırsan, Mehmet Bozışık, Rasih Nuri İleri, Halit Güzelgüçtekin, Kürşat Tosun, İnci İşbulur, Sermet Elçi, Osman Aydın, Bilal Özdemir, Mustafa Suphi Nuri İleri, Şükrü Ünal, Osman Yıldız, Bekir Karayel, Binali Seferoğlu.

GYK Yedek üyeliği için 9 aday gerekli, 9 aday var.

Jale Mildanoğlu, Zihni Aydın, Muharrem İkitimur, Nurettin Eroğlu, Burhan Adamey, Ayşe Tülay Pekinöz, Ali Dikici, Ayşe Yanık, Sabahattin Moray.

Merkez Disiplin Kurulu için asil 7 üye gerekiyor. 7 müracaat var.

Halil Oyman, İsmet Erol, Abbas Keskin, İsmail Kayhan, İdris Erdinç, Hasan Ergün, Güzel Taşdelen.

Disiplin Kurulu yedek üyeliği için 3 aday gerekiyor. 3 müracaat var.

Müştak Müstecaplıoğlu, Nuri Oğuz, Atilla Saygı.

Denetleme Kurulu asil üyeliği için 5 aday gerekiyor. 5 müracaat var.

Saadettin Uçkun, Üstün Sayın, Bahattin Işıktaş, Muhsin Aydın, Ayten Şengör.

Denetleme Kurulu yedek üyeliği için 2 aday gerekiyor. İki müracaat var.

İsak Altınsoy, Faik Batur.

Burada ismi olmayan var mı, daha evvel süresinde müracaat edip de veyahut adı, soyadında yanlış yazılan var mı yoksa ilçe seçim kuruluna aktaracağız. ... Yok zannediyorum.

Gündemin 7. maddesine geçiyoruz. Hesapları inceleme komisyonu raporunun okunması ve görüşülmesi ve genel yönetim kurulunun aklanması

Evet, Hesap inceleme komisyonunu dinliyoruz. Komisyon sözcüsü Ahmet Öztürk yoldaşımız.

Ahmet ÖZTÜRK (Zonguldak, Hesapları İnceleme Komisyonu sözcüsü):

Çalışma Raporu ekleri arasında yer alan ikinci bölüm deki Mali Rapor'u okuduktan sonra Komisyon'un Rapor'unu Genel Kurul'un bilgisine sözlü olarak sundu.

Mali Rapor

"Türkiye Birleşik Komünist Partisi 1. Olağan Genel Kurulu Başkanlık Divanı'na,

Yapılan incelemeler sonucunda, partimiz genel merkezince genel kurula sunulan mali raporla, tutulan gelir gider defteri ve makbuzlar arasında tam bir mutabakat olduğu görülmüştür.

Genel Kurulumuzun bilgisine sunulur".

İmza:

Hesapları İnceleme Komisyonu:
Ahmet ÖZTÜRK, Muhsin AYDIN,
Mehmet TOKER, Mehmet DURAN,
Kurtuluş BİNİCİ

Divan:

Gündemin bu maddesinde GYK'nın ibrası var. Delege arkadaşların salona gelmelerini rica ediyoruz. Böylece çalışma raporu okundu, çalışma raporu üzerine delegelerin eleştirileri, dinlenildi. Bu eleştirilere Genel Yönetim Kurulu'nun verdiği cevabı dinledik. Söz alan yok. Dolayısıyla gündemde olan GYK'nın aklanmasını oyluyorum. GYK'nın aklanmasını kabul edenler. Teşekkür ederim. GYK'nın aklanmasını istemeyenler, Bir kişi. Çekimser kalan.

Bir kişi aleyhte oy kullanmıştır. Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Alkışlar...

GYK aklanması oya sunuldu bir red oyu ile kabul edildi.

Nihat SARGIN (Genel Başkan:)

Arkadaşlar aklanma sadece mali konudadır. Raporun beğenilip beğenilmemesi anlamında değildir. O iş bitmiştir, kapanmıştır. Geçen döneme ilişkin bütün bu eleştiriler yeni döneme hazırlık olarak yapılmaktadır. Şöyle mi yaparsak daha iyi olur, ne gibi mesele çıkmışur karşımıza falan diye yoksa tek bir arkadaş dahi aklanma aleyhinde oy vermiş ise hemen hangi mali konuda nasıl parasal hesap hatası olduğunu, paranın cebe indirilip indirilmediğini belirtmelidir burada.

Divan:

O zaman arkadaşımıza söz veriyoruz.

Red oyu veren delege

Arkadaşlar benim red oyum şimdi açıklandığı gibi değildi. Yani mali konuda değildir. Raporda gördüğüm eksiklikler ile ilgilidir. O yüzden red oyumu geri alıyorum.

Alkışlar...

Bir daha oyluyorum. Lütfen, GYK'nın aklanmasını bir defa daha oylarınıza sunuyorum. Oy birliği ile kabul edildi.

Alkışlar..

Delege yoldaşlar, şimdi geçici bütçeyi görüşlerinize sunuyoruz.

Atilla TANILKAN (Genel Sayman):
Genel Yönetim Kurulu'nun hazırladığı ve Çalışma Raporundan sonraki belgeler arasında yer alan Tahmini Bütçe'yi okudu.

Divan:

Değerli delegeler tahmini bütçeyi dinlediniz. Tahmini bütçe üzerine söz almak isteyen var mı? Yok...

Tahmini bütçeyi okunmuş biçimiyle kabul edenler ellerini kaldırsın. İndirelim efendim. Kabul etmeyenler. Oy birliği ile tahmini bütçe kabul edilmiştir.

Alkışlar...

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Genel Yönetim Kurulu ve delegeler tarafından Kongre'ye sunulan Karar Tasarıları ve Tüzük Değişikliği'nin görüşülerek karara varılması; seçimler

Divan

Sayın delegeler, divana bir önerge verilmiştir. Tahmini bütçenin kabulüyle gündemin 7. maddesi tamamlandı. 8. madde ile ilgili bir önerge var.

"Divan Başkanlığı'na,

Gündemin 8. maddesi öncesine tüzük değişikliği maddesinin eklenmesini öneriyoruz. Eğer kongre değişiklik maddesini benimserse, ayrı bir komisyon kurulmayarak, Karar Tasarıları Komisyonu'nun görevlendirilmesini öneriyoruz."

Bu önergede 42 imza var. TBKP kongreler ve parti içi seçimler yönetmeliğinin 8. maddesi gündeme yeni madde önerilmesi için hazır bulunan delegelerin onda birinin önermesi gerekir, diyor. Bizim delege sayımız 360, onda biri 36 ediyor. Yani tüm delegeler burada olsa bile, önerge bu konuda çoğunluğu sağlamış durumda. Dolayısıyla bu madde kabul edilirse, gündeme bir madde ilave etme olanağımız oluyor. Buna ek olarak, gündeme eğer bu madde ilave edilirse tüzük değişikliği için de bir önerge var, bunu da huzurlarınıza iletmek istiyorum ki birbirlerine bağlı.

Tüzüğümüzün 15. ve 16. maddelerinin aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneriyoruz.

Gerekçe: Kongre konuşmalarında belirtilmiştir.

"Madde 15:

Genel Başkan; Genel Başkan büyük kongrede gizli oyla ve üye sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa 3. oylamada en çok oy alan seçilmiş sayılır. Genel Başkan öncelikle onursal bir görevle yükümlenmiş olarak şahsında partiyi ve parti birliğini temsil eder. Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla .

Sayın delegeler salonda yerlerimizi alalım.

Değerli arkadaşlar okunan, talep edilen tüzük değişikliği önemlidir. Lütfen içeriye girelim. Genel Başkan ve Genel Sekreter'in görevleriyle ilgilidir, dikkatli dinleyip oy kullanacağız. Gündemde değişiklik yapılacak. Arkadaşlar tüzük değişikliklerini yeniden okuyacağım.

Tüzüğümüzün 15. ve 16. maddelerinin aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneriyoruz. Gerekçe: Kongre konuşmalarında belirtilmiştir.

"Madde 15:

Genel Başkan; Genel Başkan büyük kongrede gizli oyla ve üye sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa, 3. oylamada en çok oy alan seçilmiş sayılır. Genel Başkan, öncelikle onursal bir görevle yükümlenmiş olarak şahsında partiyi ve parti birliğini temsil eder. Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydı ile parti adına dava açma ve davada husumet yetkisi, Genel Başkan'a ve kendi illeriyle sınırlı durumda ona izafeten il başkanlarına aittir. Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu'nun doğal başkanıdır. Bu organların toplantılarına katılarak, başkanlık edebileceği gibi gerek gördüğünde bunların gündemini kendi hazırlayarak bizzat toplantıya çağırabilir.Ayrıca TBMM parti grubu başkan ve yöneticilerini, GYK ve MYK ile birlikte veya ayrı ayrı toplantılara çağırabilir.

Genel Başkan'ın yokluğunda Genel Sekreter kendisine vekalet eder ve onun adına görev ve sorumluluk alır.

"Madde 16:

Genel Sekreter; genel sekreter GYK'nın ilk toplantısında, kurul üyeleri arasından kurul üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa üçüncü oylamada en çok oyu alan seçilmiş sayılır.

Genel Sekreter tüzük, program,büyük kongre,GYK ve MYK kararları ışığında parti politikasını çizmek ve partiyi yönetmek ve merkez çalışmalarını koordine etmek suretiyle bu organların kararlarının uygulanmasını sağlamak, örgüt çalışmalarını düzenlemek ve etkinleştirmekle görevlidir.Genel Sekreter, Gerel Merkez'de işlerin güvenlik içinde düzenli ve süratli yürütümünü sağlamak için bütün önlemleri alır.

Abdurrahman Atalay, Ahmet Sipahi
ve birçok arkadaşın imzasını taşıyan öneri.

Şimdi önergeyi tekrar okuyorum.

"Divan Başkanlığı'na, gündemimizin seçimler maddesi öncesine tüzük değişikliği maddesinin eklenmesini öneriyoruz. Eğer kongre değişiklik maddesini benimserse, ayrı bir komisyon kurulmayarak Karar Tasarıları Komisyonu'nun görevlendirilmesini öneriyoruz."

Bu öneri hakkında söz almak isteyen var mı?

Efendim tüzük değişikliği yapılabilmesi için gündeme

tüzük değişikliği önergesi verilebilir. Gündemde değişiklik yapılacak ve tüzük değişikliği maddesi eklenecek. Bunun için önerge, bunu oylarınıza sunuyorum.

42 imza, %10 imza yeterli, tüm delegelerimizin sayısı 360, 10 da bir imza 36 tüm delegeler burda olsa bile sayı %10'un üzerinde ayrıca sayıma gerek görmüyoruz. Tekrar okuyorum: "Gündemin Seçimler maddesi öncesine tüzük değişikliği maddesinin eklenmesini öneriyoruz. Eğer kongre değişiklik maddesini benimserse, ayrı bir komisyon kurulmayarak karar tasarıları komisyonunun görevlendirilmesini öneriyoruz".

Tüzük değişikliği ayrıca gelecek gündeme tüzük değişikliği maddesinin ilavesi bu, kabul edenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Kabul etmeyenler.... edilmiştir. Değişiklikler komisyona havale edildi.

Efendim yine bir önerge verildi. Bilgilerinize iletiyorum.

"Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongre Divan Başkanlığı'na,

Partimizin yasala çıkmasından sonra örgütlenme çalışmalarımızda geçmişe ait birçok malvarlığının ve paranın gereği gibi kullanılmadığı kanısı yaygındır.

Bu iddia ve suçlamalar yer, yer yöresel veya kişisel düzeyde olmasına karşın, bazılarının çözümü veya açıklığa kavuşması, tüm örgütün bütünlüğünde yeralan üyelerimizin bilgileri ile çözümlenebilir. Çözümlenmese de boyutu daralulabilir.

Bu tür bir çalışmanın ne kadar güç olacağı açıktır. Ama bu tür iddiaların gerçek olup olmadığı konusuna bir araştırmaya girmeden cevap da veremeyiz.

Partimizin geçmiş (1970-1990) dönemine ait geniş bir araştırma yapılması ve sorun şekline dönüşmüş olayların çözümü yönünde çalışma yapmak üzere,seçilecek GYK içinde bir komisyon oluşturulmalıdır. Komisyon bu konuda varolan sorunları muhataplarından alacağı yazılı ve sözlü bilgilerle araştırarak

1-Asılsız olanları bulmaya çalışmalı suçlananların mağduriyetine son vermeli,

2-Sağlıksız olmayan harcamaların tesbit edilerek raporlandırılması,

3-Varolan mal varlıklarını GYK'nın kontrolüne devretmesi,

4-Bilgi isteyen üyelere, bilgi vermek için bir arşivlemenin yapılmasını diliyoruz.

Bunun gerçekleşmesi, kaybolan güvenlerin kazanılmasına katkıda bulunacaktır.

Osman AYDIN, Zekeriya KELLECİ,
Halit GÜZELGÜÇTEKİN, Nazım ÖZTÜRK
Cengiz TÜRER,Gürsel DEMİRKOL, Kemal BULUT,
Nihat OKAL,İdris Lütfü MELEK, Mehmet ALÇINKAYA,
Hasan SERT, M.Ali BEKMEZ, Ahmet ÖZTÜRK,

Efendim, önerge sahipleri bu önergelerinin yeni seçilecek GYK'na iletmesini istiyor. Bilgilerinize sunduk. GYK'ya iletilecektir. Evet, Gündemin 8. maddesi, Karar Tasarıları Komisyonunun raporunun okunması; rapor üzerine görüşme ve karara varılması.

Evet, Komisyon sözcüsünü kürsüye davet ediyoruz.

Erdal TALU (Doğal delege, Karar Tasarıları Komisyonu sözcüsü):

Değerli yoldaşlar, gündemin bu maddesini çabuk tamamlayabilmek ve sağlıklı bir tartışmayla sonuçlandırabilmek için biz, şöyle bir yöntemi kendi aramızda belirledik. Tek bir rapor olmayacak, çünkü bir sonuç bildirgesi içinde zaten pek çok konu kaleme alınıyor. Onun dışında gelen önerilerin de incelenmesi sonucunda ayrı ayrı karar tasarıları da var. Bu gündem maddesi içinde zaten biz kendi aramızda da yaptığımız görev bölüşümüne bağlı olarak, bu karar tasarılarını komisyonda tartıştık, sonuçlarını sizlere aktaracağız. Yalnız tek bir sözcü aracılığıyla olmayacak bu, karar tasarısını hangi komisyon üyesi hazırlamışsa- ki bu komisyonda daha sonra da tartışıldı- sonuçlarını o size aktaracak. O arkadaşımız sunucu olarak hem karar tasarısı konusunda size bilgi verecek, hem de gelen eleştirileri yanıtlayacak ve komisyonun görüşünü belirtecek. Burdaki oylama sonucunda karar tasarısı konusunu sonuçlandıracağız. Yine gözlem açısından herhalde en uygunu tüzük değişikliği ile ilgili olarak gündeme gelen öneriyi ilk olarak karara bağlamaktır. Daha sonra partinin geleceği ile ilgili karar tasarısı var ve TBKP'nin yenilenme süreci üzerine karar tasarısı var. Bu 3 karar tasarısının sözcülüğünü ben yapacağım. Açıkladığım gibi, diğer karar tasarıları için sözcü arkadaşlarım bu görevi yürütmeye çalışacaklar.

Komisyon olarak tüzük değişikliği konusunda yani Genel Başkan ve Genel Sekreterin tüzükteki yetkilerini değiştiren önergeyi görüştük ve biz komisyon olarak bu değişikliğin yapıl-

masına oybirliği ile karar verdik. Bilmiyorum değişiklikleri tekrar okumak gerekiyor mu? Herhalde oylamadan önce okunacak, üzerinde tartışılacaksa, onu Divan duyuracaktır herhalde. Bizim görüşümüz; bu değişikliği benimsiyoruz. Genel Kurulun da bu değişikliği benimsemesini diliyoruz.

Divan :

Burda efendim bir anlaşmazlık oluyor, burada deniyor ki, kabul ettiğimiz madde, seçimler maddesi öncesi 9. madde olarak bunu kabul ediyoruz; dolayısıyla, 8. maddeyi bitirdikten sonra ancak bunu oylayabiliriz. Yani tüzük değişikliği böylece, gündemde 9. maddeye girmiş oluyor; dolayısıyla 8. maddeyi bitirmeden bunu oylayamayız.

Komisyon sözcüsü Erdal Talu kürsüye çağrılıyor. "TBKP'nin geleceği üzerine Karar' tasarısını değiştirilen biçimi ile okuyor..

Erdal TALU (Doğal delege, Karar Tasarıları Komisyonu sözcüsü):

O zaman yoldaşlar, TBKP'nin geleceği üzerine karar tasarısı konusunda Komisyonun görüşlerini açıklamak istiyorum. GYK'nun sunduğu karar tasarısında kimi redaksiyon anlamında değişiklikler yaptı ve karar tasarısının formülasyonuna da ek bir cümle ilave etti. Bunları sizlere açıklayacağım. Bu değişiklikler ışığında Komisyon olarak biz karar tasarısını oybirliği içinde sizlere sunuyoruz. Ve Komisyon olarak bu karar tasarısını bu şekliyle kabul edilmesini diliyoruz.

Değişiklikler şöyle: GYK'nun sunduğu taslak- ki çalışma raporunun eki olarak basılıp dağıtılmıştı- onun üzerinde açıklarsam herhalde daha anlaşılır olacaktır. O karar tasarısının ilk, birinci sayfasında 5. paragraf yani alttan 2. paragraf, "TBKP'nin yasallığını bileğinin hakkıyla kazanmış..." diye başlayan paragraf yeniden düzenlendi. Yeni düzenlenmiş şeklini okuyorum; şöyle: "TBKP'nin yasallığının kazanılmasında büyük çapta, niteliksel önemde bir yol kat edilmiştir. Ancak, henüz Anayasa Mahkemesindeki dava partinin hukuki varlığını güvence altına alarak sonuçlanmamış ve 141-142. maddeler kalkmamıştır. Yasallık mücadelemizde tamamlanması gereken görevler önümüzde durmaktadır. Yasallık mücadelesinde niteliksel kazanımlarıy-

la partimiz geleneksel komünist düşmanlığını yenilgiye uğratmış ve komünistleri bu ülkenin asli unsurlarından biri olarak kabul ettirmiş bulunuyor".

Paragrafın düzenlenmiş şekli böyle. 73. sayfa tasarının devamında yani 74. sayfada kimi çıkartmalar yapıldı. Bu çıkartmaların mantığını açıklıyayım önce, SBP'ne gidişle ilgili bir karar biliyorsunuz bu. Karar tasarısının metni içinde olan SBP'ni niteleyen bölümlerin, nasıl bir parti olduğunu açıklamaya çalışan bölümlerin bu tasarıda yer almasının gerekli olmadığı sonucuna vardık. Çünkü, zaten önümüzde programıyla, tüzüğüyle nasıl olduğu belli olan bir somut SBP var. Bu nedenle özellikle bu tür tanımlamalar ve açıklamalar olan bölümleri çıkardık ve kısalttık metni.

74. sayfada 3. paragrafta "TİP ve TKP'nin birleşmesi ile sol tarihimizde, ilk anlamlı birleşmeyi gerçekleştiren TBKP" diye başlayan cümle bununla yetinmemiş, "marksistlerin daha geniş birliği için çaba göstermiştir" biçiminde bitiyor. Yine 74. sayfada 4. paragraf yani, "yenilenmeye açık programatik yaklaşımlara sahip" diye başlayan bu paragraf, SBP ile ilgili açıklamalar olan bu paragrafı, metinden olduğu gibi çıkarttık. Bunu izleyen paragrafta, "SBP aynı zamanda bizim partimizdir, SBP'nin özgürleşme davasına, 141-142-163'ün kaldırılmasına katkıda bulunabilmesi Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında rol oynayabilmesi, bu partide yer alan herkesin ortak çabasına bağlıdır", diye devam ediyor. Yeni cümlede SBP'nin diğer birliklere ulaşmanın bir platformu biçimindeki bir nitelemeyi de yine daha sonraki gelişmeleri ilgilendirdiği için metinden çıkarmış bulunuyoruz.

Son paragraf da şu şekilde düzenlendi, türkçe açısından: "TBKP'nin en geniş potansiyelini temsil eden kongremiz" diye başlayan paragraf, "TBKP'nin en yüksek karar organı olarak kongremiz, partimizin geleceği ile ilgili olarak":

Ondan sonra devam ediyor aynen metinde olduğu gibi. Metinde partinin tüzel kimliğini nasıl korumayı tercih ettiği, bunun dışındaki üyeleri bütünüyle SBP'ye katılmaya çağıran bölümler ve diğer maddeleri aynen muhafaza ettik yoldaşlar. Orda sadece merkez dışında TBKP üyelerini birlik partisi içinde yer almaya çağıran cümlenin altına şöyle bir ilave yaptık; "TBKP'nin tüzel varlığının sürdüğü durumda TBKP üyeliğini devam ettirmek isteyenler merkez üyesi olarak kalabileceklerdir" cümlesini ekledik.

Bundan sonra zaten, arşiv konusundaki çalışmaların nasıl yapılacağı üzerindeki karar var. Bu değişikliklerle birlikte

Komisyonumuz görüş birliği içinde bu karar tasarısını genel kurulumuza sunmaktadır ve kabul edilmesini dilemektedir. Teşekkür ediyorum.

Alkışlar...

Divan:

Evet, daha evvel Karar Tasarıları Komisyon Raporu üzerine söz almak için Divana başvuran arkadaşlar var. Onları bir defa hatırlatarak yeni söz almak isteyenlerin Divana isimlerini bildirmelerini istiyorum. Önceden müracaat etmiş arkadaşlar:

Vedat Pekel, Rasih Nuri İleri, Ali Dikici, Zülfü Dicleli, Aziz Çelik, Gencer Uçar.

Başka söz almak isteyenler lütfen bildirsinler. Vedat Pekel lütfen...

Vedat PEKEL(Doğal delege):

Karar tasarısı üzerine sözüm yok. Daha sonra konuşacağım.

Divan:

Bu karar tasarısı üzerine söz almak isteyen var mı? Biraz evvelki okunan değişiklikler konusunda. Rasih Nuri İleri. Buyrun....

Rasih Nuri İLERİ (Doğal delege):

Sayın arkadaşlar,

Konuşmamda da söylemiştim, sayfa 74'de 8 Aralık 1989 diye başlayan paragraf var. Bu paragraf bence tamamen klasik mantığa dahi aykırı olan bir paragraftı. "İllegal örgütlenmeye geri dönülemez şekilde son verelim". Söylediğim gibi illegal örgütlenme, bizim aldığımız kararlar ile ilgili bir şey değildir. Türkiye'nin durumuna bağlı bir şeydir. Bizim illegaliteye itilmemize bağlı, bizim karar almamıza değil. Anlamsız olan bu paragrafın kalkmasını istiyorum. Bir.

Aynı sayfanın son paragrafı "Anayasa Mahkemesinde partimiz hakkında açılan dava devam ettiği ve yasal engellerin varlığını koruduğu koşullarda" diyor. Yasal engellerin de kaldırılıp, yerine 141-142 ve benzeri maddelerin korunduğu denmesi açıklık kazandırılmalıdır. Zaten bunun anlamının da bu olduğu

ek olarak verilen Şahabettin Bakırsan yoldaşımızın açıklamasında da yer almaktadır. Burda yasal engelden çok, kesin olmayan birşey, ne olduğu belli olmayan birşeydir. Bunun yerine 141-142 ve benzeri maddeler diye ilave edilmelidir. Konmalıdır.

Üçüncüsü, gene aynı paragraf, "TBKP'nin bu engeller aşılıncaya kadar tüzel kişiliğini merkez organlarıyla sürdürmesini, bu sağlanınca ancak tüzel kişiliğin bütünüyle sona erdirilmesini karar altına alır". Bence bu paragraf kanunlara ve mantığa aykırıdır. Neden aykırıdır? Bir defa, siyasi partiler kanununa göre bir il feshedilse dahi, o ilde belirli bir gün sonra yeniden bir kongre yapılması ve o ilin kurulması gerekmektedir. Bu kanuni bir zorunluktur. Bu paragraf Türkiye Cumhuriyetinin Siyasi Partiler Kanununa aykırıdır, bir. İkincisi, biz bir siyasi partiyiz. Siyasi parti olduğumuza göre ve tüzüğümüze göre, tüzüğümüzü ve programımızı kabul eden vatandaş üyelik için müracaat edebilir. Bu kanunsal bir haktır. Buna engel olamayız. Kaldı ki, TBKP'nin 1. kongresinde alınan 14 sayılı karar vardır. TBKP'nin 1. kongresinde alınan 14. karar mealen söylüyorum. "TİP'te ve TKP'de üye olan ve de partilerin sekter davranışları yüzünden partiden uzaklaşan veya ihraç edilen bütün üyeler TBKP'nin doğal üyesidir deniyor". Yani bu kişiler, eski TİP'liler ve eski TKP'liler uzaklaşmış olsalar veya ihraç edilmiş olsalar dahi, TBKP üyesi sayılıyor kendi istekleri üzerine. Biz 1. kongremizin bu kararını iptal etmeden, böyle bir karar tasarısı çıkartamayız. Ve söylediğim gibi böyle bir madde koyarsak hem siyasi partiler kanununa ters düşeriz, hem de legalite çalışmamız bakımından Anayasa Mahkemesi karşısında çok güç bir duruma düşeriz. Ayrıca bu parti yok denecek duruma düşeriz. Siyasi Partiler kanununa göre partilerin yapması gereken normal işlemleri yapamayacak duruma düşeriz. Kaldı ki, siyasi partiler kanununa göre bu merkez organları kalırsa, yine bu merkez organları istedikleri anda kongre olarak toplanma hakkına sahiptirler. Biz kanuni bir hak olan bir hakkı bir karar maddesiyle kısıtlayamayız. Siyasi Partiler Kanununa göre bu paragrafı kabul etmek çok ters bir şeydir. Zaten bu pragrafa gerek de yoktur. Çünkü zaten isteyen arkadaşlarımız SBP'ne gireceklerdir. Bu durumda zaten partideki kadro daralmış bulunacaktır. Bu bir, ikincisi de demin de söylediğim gibi siyasi partiler kanununa göre isteyen üyelik talebinde bulunabilir ve kanuni zorunluluk olarak da il kurma durumu vardır. Bunu engelleyecek bir madde, kanuna tüzüğümüze ve mantığa aykırıdır. Bunun kaldırılmasını talep ediyorum. teşekkür ederim.

Divan :

Evet buyrun Paçal yoldaş.

Mustafa PAÇAL (İstanbul):

Değerli arkadaşlar, bu ilk yasal kongremizin çok önemli bir aşamasına geldik. Burada Komisyonun hazırlamış olduğu, daha evvel GYK'nın çalışma raporunda delegelere ilettiği karar tasarısı üzerinde kimi değişiklikler yapılarak ki, biraz evvel komisyon sözcüsü arkadaş tarafından burda izah edildi, neyi anlamak, neyi anlamamak diye kendime sorduğumda burada benim de gerçekten yarın kurulacak olan ve bizim de öteden beri özlediğimiz, gövdemizle de içinde yer aldığımızı hep söylediğimiz Birlik Partisine giderken, Komisyonun 75. sayfada 2. paragrafta düşünülen durum dışındaki tüm TBKP üyelerini SBP içinde yer almaya, bu partiyi geliştirip, güçlendirmeye çağırır, der. Bunun arkasından da kalkıp, kalmak isteyenlerin de merkez üyeliği devam eder diye bir ifade koymak, aslında bir korkunun ifadesidir. Bir çekincenin ifadesidir. Bu savunmacı insanlar bu partinin bütün üyeleri değildir. Seçilmiş delegeleridir. Bu salondan çıkacak mesaj önce partimize, sonra sola, sonra ülkemize çıkacak mesajdır. Böylesi bir ifadeyi buraya eklersek, bunun parti kamuoyunda gerçekten yanlış anlaşılmalara gidebileceği gibi parti olarak bugüne kadar söylediklerimize uygunluğunu da ben düşünemiyorum. O nedenle bu çağrıdır. Zaten tersi, gitmek istemeyen insanların bu partide kalmasının karşılığıdır. Bunu bir kez daha burada ifade etmek, bir kez daha yazılı olarak söylemenin de mantığını anlamıyorum. Şunu söylemek istiyorum; bir de kuşkulardan ve korkulardan arınarak, değiştirme ve dönüştürme bilincimiz ile ama eksikliklerini de bugünden gördüğümüz Birlik Partisi içinde olumlu, yapıcı, güçlendirici bir rol oynama cesaretini ben üzerimde taşıyorum. Ben böyle kuşkuların böyle ifadelerin bir mutabakatla açıklanmasını da doğru bulmuyorum. O nedenle bu Genel Kurul artık brüt değil net konuşmalı ve Birlik Partisi için delegasyonumuzun, parti kadrolarının beklediği kararı bugün yüreklice, cesaretle alıp kamu oyuna birlik partisine ve partiye açıklamalıdır. Teşekkür ediyorum.

Alkışlar...

Divan:

Biz de teşekkür ediyoruz. Başka söz almak isteyen yoldaşımız var mı?

Sıtkı COŞKUN (İstanbul):

Yoldaşlar bu karar tasarısı net bir karar tasarısıdır. Bu karar tasarısı partinin yasal varlığının 141, 142 ve yasal engeller bağlamında devam edeceğini, bu sorun bittiği zaman da partinin tüzel kişiliğini sona erdireceğini net bir şekilde söylüyor. Ve yine net bir şekilde SBP'ne bütün üyelerimiz çağrılı, Paçal'ın dediği gibi yani. Ve bugünkü kararda Anayasa Mahkemesinde ve yasal engeller açısından partinin durumu sonuçlanana kadar partinin tüzel kişiliğinin devam edeceğini söylüyor. Bunu da net bir şekilde söylüyor. Netlikler bizim kafamızdaki formüllerin aynen karar tasarısına yansımaları değildir. Bu karar taslağı net, benim formülüm değil ama delegasyon için nettir. Şunları söylüyorum:

1- TBKP ve SBP bizim partimizdir. Burda bulanık olan ne var? TBKP yasallık misyonunu tamamlamamıştır. Bu tamamlanana kadar tüzel kişiliği devam edecek. Bu tamamlanana dek merkez yapılarıyla ve merkez üyeleriyle bağını koruyacak, bu tamamlanınca tüzel kişiliğini sona erdirecektir. Net olmayan nedir? SBP'ye üyelerinin hepsini çağırıyor. Burda netlikten başka bir şey yok. Ama bu sorun tartışılarak geldi. Eğer netliği ben, benim formülasyonum, Paçal da kendi formülasyonu olarak anlarsa bu Paçal'ın netliği veya bu benim netliğim olur, kongrenin değil. Her politik karar partiyi -bunu ben de söyledim, başka yoldaşlar da söyledi. Genel Sekreter yoldaş da söyledi- partinin gövdesini oraya götürmelidir. Senin netliğine girersek başka, benim netliğim başkadır. Benim netliğim desek sen olmıyacaksın. Beraber ortak metni paylaşalım, ortak metne girelim. Karar tasarısına katılıyorum.

Divan:
Evet Başka söz almak isteyen, buyrun yoldaş...

Mustafa PAÇAL (İstanbul):

Şunu söylemek istiyorum...

Divan:

Evet yoldaş söz almak istiyorsanız lütfen kürsüye, buyrun.

Mustafa PAÇAL (İstanbul):

Değerli yoldaşlar, bir karar tasarısı üzerinde delege olanların bu kongrede söz hakkı vardır. Ben bu hakkımı kullandım. Amâ bu hakkımı kullanırken kişilerin, yani bu partideki insanların kişisel kanaatlerini hedef alan bir şey söylediğimi hatırlamıyorum. Ben diyorum ki, biz böylesi çekinceleri, böylesi ifadeleri aşabilme cesaretini gösterelim. Ve bütün bu sözlerimizden sonra bu konuda karar genel kurula zaten aitti. Bunu bir daha hatırlatmada fayda yok. Onun için ben bir büyük kongre delegesi olarak böyle bir çekincenin bir zaaf işareti olduğunun altını çiziyorum. Bunu, bu genel kurul aşabilme yürekliliğini ortaya koymalıdır. Ve birliğe somut, net ve bu yüreklilikle gidebilmeliyiz. Ordaki dostlarımız ve parti kamuoyu ülke bizden bunu bekliyor. Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan :

Biz teşekkür ederiz.
Sıra Fuat Vardal'ın.

Fuat VARDAL (Doğal delege):

Değerli arkadaşlarım,

Biraz önce konuşan Paçal gibi düşünüyorum. Yani kararın o netlikte alınmasını düşünüyorum. Ama karar komisyonunun önerdiği kararı da buna çok aykırı bulmuyorum. Ben başka bir şey söylemek istiyorum. Çünkü Rasih Nuri ağabeyimiz burada bazı gerekçelere dayanarak birşeyler söyledi. Şimdi illegalitede kongre yapmış bir parti, 14 numaralı bir karar alıyor ve bu karara dayanarak yasal kongresini yapan ve yasal bir partide alınan o 14 numaralı kararla birşeyler söylenmek isteniyor. Herşeyden öne bu açıdan çelişkisi yanında, o birşey ifade ediyordu. O insanlar TBKP'nin doğal üyesidirler dediğimiz zaman, böyle gördüğümüzü kabul ettikleri takdirde biz de bu üyeliklerinin devam edeceğini belirtiyoruz. Ama, her insan kendi özgür iradesiyle partiye üye olur. O arkadaşlar da ne kadar arandı bulundu,

bir çok insanla konuşuldu. Parti, 4 Hazirandan bu yana bütün çalışmalarını açıkça yaptı ve insanları çağırdı. Kaç kişi geldi. Herkes biliyor. Kaldı ki, yasallıktan önce partimizde birey olarak çalışan birçok arkadaş da ayrıldı. Kongrelerde söz hakkı oldu ama oy hakkı olmadı. Çünkü yasallığın bu hakkı var. Yasal olarak üye olan insan oy kullanabilir. Bakınız partimizde daha önce üye olmuş olan kimi arkadaşlarımız da oy kullanamıyorlar. Dolayısıyla böyle bir kararı almak için, TBKP'nin illegalde yaptığı 14 nolu karara dayanmanın hiçbir mantığı yoktur. Bu karar ve bu kararın uygulanması güven üzerine kurulur; başka hiçbir şey üzerine değil. Ve parti üyeliğinin büyük çoğunluğunu, burada temsil eden delegelerin kararı, yahut da bugün 141/142 nin kaldırılmasıyla son noktayı hukuksal noktayı koyarken, bu partiyi devam ettirmek fikrinde olan insanlar çıkarsa bunu burda engellemenin imkânı yok. Nasıl engellenir? Gerekli mi? Tabii bence gerekir. Bir yolu bulunur. Ama bir güven esasında kurulur. Yani birliğe gidecek miyiz, gitmeyecek miyiz sorusu yani, TBKP'nin içindeki bir partinin devamı gibi TKP'ni devam ettirme iddiaları, uzaktan kumanda iddiaları, TBKP'lileri yönlendirme iddiaları varsa, herşeyden önce o insanların bilinçleri bunu mahkum edecektir. Ve ben buna inanıyorum. Bu güven içinde gideceğiz oraya. Ama herşey zamana karşı ve ne söylenmelidir? Önce söylemeyip baklayı şimdi ağzından çıkarmak, birlik çalışmalarında o partinin bize daha yakın fikirde olduğunu söylemek ve bugün birliğe karşı çıkmak ve TBKP'yi ilelebet devam ettirmek veya başka şekilde de oraya gidilir biçimde, ikinci doğruyu o partiyle birleşme kararı alma gibi şeyler, şu anda tüm faaliyetimizin mantığına uymuyor. Ama bunlar şöyle söylenmeliydi: Güvenden başka birşey yoktur. Fiili olarak nasıl önlem alınır ben bilemiyorum. Ama ben kendi adıma böyle bir yanlışlığa düşülmesin diye elimden gelen herşeyi yapmaya hazırım ve yapacağım da. Teşekkür ediyorum.

Alkışlar...

Divan:

Söz sırası alan yoldaşları okuyoruz.

Sezai Ceylan, Mehmet Toker, Mehmet Alçınkaya, Haydar Topay.

Buyrun Sezai Ceylan yoldaş.

Sezai CEYLAN (Kocaeli):

TBKP'nin geleceği üzerine karar vereceğiz. Bu kararda arkadaşlar görüşlerini açıkça ortaya koymalıdır. Ben yarın SBP üyesi olacağım. Bu benim hakkım. Bunu hiçkimsenin tartışmaya hakkı yoktur. Peki, nasıl oluyor da TBKP'de kalmak isteyenlerin haklarını kısıtlamaa ya da ortadan kaldırmak gibi bir konuyu tartışıyoruz. Bu konuda oy kullanma hakkını kendimizde görebilir miyiz? Hatırlayınız, 1987 yılında Özal Hükümeti, 12 Eylül rejiminin siyaset yapmasını yasakladığı; Ecevit, Demirel vb. politikacılar için, politika yapsınlar mı, yapmasınlar mı, diye halkoyuna gitti. Buna karşı çıktık. Burada yapılması önerilen de biraz buna benzemiyor mu?

Böyle bir tartışmanın açılmış olmasını talihsizlik olarak görüyorum. Paçal arkadaşın söylediği gibi; kongre sözünü net söylemeli. Ama her halde, kimin nerede politika yapacağı konusunda değil. Sıtkı arkadaşın belirttiği gibi, hiç kimse bir diğerinin ihtiyaçları ve tercihleri konusunda karar verme hakkını kendisinde görmemelidir. Yani, bu kongrede hiç kimse, efendim TBKP'nin Merkez Yönetiminden başka üyesi kalmasın diye oy kullanamaz. Burda hiçkimse kimsenin yaşamına giren, insan alanına giren, kendi ihtiyaçlarını belirleme, kendi geleceğini belirleme hakkını kısıtlamayı kendinde bir hak olarak göremez. Böyle birşey, böyle bir tartışma hiçbir yerde olmaz, olmamalıdır da. Teşekkürler.

Alkışlar...

Mehmet ALÇINKAYA (Kocaeli):

Şimdi yoldaşlar, buradaki sorunumuz yani bir hakkın kısıtlanıp kısıtlanmaması meselesi değildir. Burda tartışılan sorun, bizim hangi ihtiyacımıza yanıt vereceği sorunudur. Şimdi, düşünelim ki SBP'ne TBKP'nin dönüşeceği bir dönemde yani SBP'nin tüzel kişiliğine kavuşacağı koşullarda TBKP'nin Merkez Yönetiminin devam etmesi, bizim hangi ihtiyacımızı karşılayacaktır. Birincisi bu noktadan bakmak gerekiyor. İkincisi ise, bana göre en önemlisi, bugün partinin içinde bulunduğu tartışmayı hiçbir yoldaşın gözardı edemeyeceği, kanısını taşıyorum. Bugün TBKP'nin içinde farklı eğilimlerin, farklı görüşlerin varlığı ve tartışıldığı bir noktada ve SBP'nin de canlı bir organ ve tüzel kişilik olarak somut karşımıza çıkacağı koşullarda ve TBKP'nin bugüne kadar gerek kongresinde ve gerekse delegele-

rinde tüm gövdesiyle bu partiye gideceği koşullarda, ben düşünüyorum ki, Merkez Yönetimi TBKP'nin hangi ihtiyacına cevap verecektir. Sorun bana göre bu noktada. Bu açıdan bana göre GYK'nın sunduğu karar tasarısı ve kararlar komisyonunun okuduğu ve burada ekleme yapılan merkez üyeliğinin devam etmesi konusunda hiçbir yoldaşın hakkını gasbetmek, onların karar mekanizmalarına karşı olmak anlamında değil, ama bizim hangi ihtiyacımıza cevap vereceği açısından bakılmalıdır. Bu açıdan benim kanaatime göre, gerçekten cesur olmak gerekiyor, gerçekten önümüzdeki dönemi soğukkanlı bir şekilde değerlendirmek lazım ve topyekün SBP'ne gitmek gerekiyor, ben bu kanaati taşıyorum. Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Mehmet Toker yoldaş,buyrun.

Mehmet TOKER (Kocaeli):

Yoldaşlar; daha önce de ben SBP ile ilgili düşüncemi söyledim. Ama karar tasarısı konusunda kuşkularım var. Genel anlamda, böylece üst düzeyde bir kurulun kalmasında kuşkularımı da dile getirmiştim. Yani tabuları kaldırmak anlamında. Şimdi görüyorum ki, bu karar tasarısı bu formülasyonda bile bana göre gerekçeleri belirtilmemiş, temellerine dayandırılmamış bir karar tasarısıdır. Yani benim kafamda halen bırakın merkez üyelerinin, merkez organlarının bile bulunmasının haklı nedenleri yoktur. Yani bakıyorum şimdi burda işlevi yoktur. Çünkü 141/142 kalkana kadar devam etsin. Tamam 141-142 kalkana kadar devam etsin ama, biz önce teorik olarak organları bırakalım, ondan sonra o organlar kendi işlevini pratikte tarif etsin mi diyeceğiz? Bana göre bu karar formüle edilirken, öncelikle bundan sonraki TBKP merkez organlarının oynayacağı rol, yapacakları işleri, önce bunlara bakılmalıydı. Şunlar şunlar yapılmalı diye onlar netleştirilmeliydi. Çünkü dünden daha farklı bir konumdayız. Yarın bu günden daha farklı olacağız. Somut bir parti olacak, diye bizim partimiz diyeceğiz. Bu parti de bir politik faaliyet yürütecek. Bu partinin yanında böylesine organların işlevi netleştirilemediği veya şimdiden öngörülebildiği kadarıyla bile, onun üzerine de yüklenen yükü alıp net koyulamadığı zaman, daha sonraki süreç içerisinde bizim açımızdan yeni tartışma noktaları çıkacağına inanıyorum. Şimdi tam

böyle bir noktada bir defa merkez üyeleri ekleniyor. Yani böylece net olmayan bir şey -Sıtkı yoldaş çok net dedi- ama bana göre merkez üyesi kalacak arkadaşlar, bu partinin bundan sonraki işlevi konusunda netlik yok. Net olmayan şey bu!.. Yani merkez üyesi kalacak arkadaşlar, bu partinin politikasını hayata geçirmek üzere mi, daha önceki program ve tüzüğünü hayata geçirmek üzere mi, merkez organlarının üyesi olacaklar?Yani TBKP'nin bundan sonraki, bu kongreden sonraki işlevi, bundan sonraki program ve tüzüğün hayata geçirilmesi ile ilgili politik faaliyet mi olacaktır, ne olacaktır? Bu arkadaşlar hangi doğrultuda, hangi temelde mücadele, bir politik faaliyet yürütebileceklerdir? Bana göre net olmayan taraf bu. Yani bu karmaşa içersinde böylesi bir şeyin önünü açık bırakırsak, sanıyorum daha sonraki süreç içersinde içinden çıkamayacağımız, daha geniş boyutlara, daha fazla ayrılık noktalarına olanak sağlayacaktır. Bu nedenle bu ek kaldırılmalıdır. Kesinlikle kaldırılmalıdır. Ama ben bu ekin ötesinde, karar tasarısı konusunda arkadaşlar tartışmalı, düşünmelidir, diyorum. Merkez organlarının işlevi ile ilgili de. Belirlenmelidir, en azından bu karar tasarısına ek yapılmalıdır, ne yapacağı, işlevi konusunda. Teşekkürler.

Alkışlar...

Divan:

Haydar Topay yoldaş,lütfen kürsüye,

Haydar TOPAY: (Doğal delege):

Değerli delegeler, çok kısa bir şey belirtmek istiyorum. Şimdi biz, önce seçimleri yapmak suretiyle yasaların ve tüzüğün gerektirdiği görevleri merkez kurullarına veriyoruz. Partinin tüzel kişiliğini devam ettirdiğini, hem kararlar hem de yaptığı seçimler belirtiyor. Yasal hiçbir sakınca yok. Her kongre bağımsız ve yetkin organdır. Önceki kongrelerin aldığı kararlar da sonraki kongreleri bağlamaz tabii. Ancak şu var: Partinin tüzel kişiliğinin devam ettiğini, politik bir karar alarak ilan etmek her kongrenin hakkıdır. Tüzel kişiliğe son verme gibi bir şey sanki bundan çıkıyormuş gibi, halbuki aksi ortada. Tüzel kişilik devam edecek. Belki de o merkez üyeliği sorunu da üye olarak kalmak isteyenlerin ilkelerine, ilgilerine ve durumuna bir netlik getiriyor. Bence gerek yasal açıdan, gerek politik açıdan kişisel kanaatim olarak herhangi bir sakınca yoktur. Bu karar politik

bir mesajdır. Herhangi bir partinin geleceğine ilişkin bir öneridir. Netliktir. O nedenle kabulünü, aynen benimsenmesini istiyorum.

Alkışlar...

Divan:

Karar Tasarıları Komisyon sözcüsü'nü kürsüye davet ediyoruz. Buyrun Talu yoldaş.

Erdal TALU (Komisyon sözcüsü):

Önce sayın Rasih Nuri İleri yoldaşın önerileriyle ilgili görüşlerimizi aktarmak istiyorum. Daha sonra, tartışılan konu üzerinde düşüncelerimizi söyleyeceğiz. Gelen öneriler içinde, Rasih Nuri İleri'nin önerileri içinde, bir defa partinin önündeki yasal engellerin kaldırılması biçimindeki ifadenin, "141-142 kaldırılmadıkça devam edecektir Parti tüzel kişiliği" şeklinde formüle edilmesini önermişti. Bunun gerekçesi de şu idi: Yani yasal engeller yeterince net değil, bu 141-142 olarak somutlanmalıdır şeklinde açıklamıştı. Komisyon olarak bunu doğru bulmuyoruz, bu öneriye katılmıyoruz. Birincisi, Anayasa Mahkemesinde açılan davaya baktığımız zaman bu temel olarak elbette 141-142'den kaynaklanıyor. Ama başta siyasal partiler kanununa muhalefetten dolayı yargılanıyoruz. Örneğin Komünist ismi ile parti kurulamayacağı hükmü, Siyasi Partiler kanununda var olan bir hüküm. Bu nedenle 141-142 diye de ayrıca somutladığımız zaman, komünist parti kurulması önündeki engeli ve bizim hakkımızda açılmış davanın bütününü kapsamıyor. Böyle bir somutlama doğru değil. Genel bırakılması yani yasal engeller kalkıncaya kadar, bu partinin tüzel kişiliğinin korunacağının söylenmesi daha doğru.

İkinci bir öneri vardı. Özellikle hukuksal açıdan yola çıkarak partinin tüzel kişiliğine son verme kararının bu kongrede alınamayacağı gerekçesine dayandırılıyordu. Ve, yasak kalktıktan sonra tüzel kişiliğe son verilmelidir cümlesinin, bu karar taslağı içerisinde yer almamasını istiyordu.

Yoldaşlar; daha sonraki tartışmaya da ışık tutacak bu, onun için baştan açıklamak gerekiyor. Hukuksal veya idari bir karar almıyoruz. Partinin geleceği ile ilgili olarak politik bir karar alıyoruz. Ve partinin geleceği ile ilgili politik karar almakta, bugün TBKP üyelerini temsil eden, onun en üst organı olan bu kongrenin, politik olarak yetkili olduğunu düşünüyoruz. Bu ne-

denle de eğer, partinin geleceğini belirleyeceksek, bu kongrenin iradesi ile bunu belirlemek doğru olacaktır. Daha sonraki kongre ancak biçimsel bir anlamda kongre olacaktır. Buradan yola çıkarak, bu kongrenin politik bir tercih yaptığını dikkate alarak, tam da komünist partisi önündeki, partimizin önündeki yasal engellerin kalktıktan sonra tüzel kişiliğinin de sürmeyeceği, buna son verileceği karar metninde açık, net formüle edilmelidir. Kongrenin alacağı tercihler ve politik karar açık ve net olmalıdır.

Son olarak metne eklenen, tüzel kişiliği sürerken, parti üyesi olarak kalanların merkez üyesi olarak kalabileceklerini ifade eden bölüm, burada değişik açılardan tartışıldı. Sorun şudur yoldaşlar: Bütün şu kaygılara hepimiz katılıyoruz. Partimizin geleceği ile ilgili alacağımız bu karar açık ve net olmalıdır. Partinin tercihini belirlemekte en üst organ ve geleceği belirlemekte en yetkili organ olan bu kongre, partinin geleceği konusundaki tercihini açık net ortaya koymalıdır. Karar tasarısında bu tercih açık ortadadır, yoldaşlar, yani yasal engeller sürdüğü müddetçe, partinin tüzel kişiliğinin merkez organlarla sınırlı olarak sürdürülmesi tercihi nettir. Yine merkez organlar dışında bu konuyu partinin bütün üyelerini SPB'ye katılmaya ve onun mücadelesine omuz vermeye çağırdığı da nettir. Rasih yoldaş şöyle bir formülasyon koydu, bunu açıkça bu karar tasarısına aykırı olduğu için de kabul etmiyoruz, biz komisyon olarak. Yani bu kararın anlamı isteyen istediği biçimde ve istediği gibi gidebilir değil, herkes kişisel kararıyla gidecektir SBP'ye. Ama kongrenin tercihi, eğilim kararı nettir. Bu maddenin, bu anlamda demek istediği budur. Bu konu tartışıldı. Değişik kamplaşmalar biçiminde de tartışma sürdürüldü ve biz biliyoruz ki, kongre kararlarının bu eğilimine karşı, kimi yoldaşlarımız kendi kişisel tercihleriyle gene gitmemeyi seçebilirler. Böyle örnekler de olacaktır. Bir defa dediğim gibi, pozitif bir karar alıyoruz. Hukuksal açıdan üye olarak kalmak isteyenlere herhangi bir yaptırım uygulama imkânı yoktur. Politik olarak da zaten böyle. Kişisel olarak tercihlerini böyle yapmış yoldaşları, parti kararlarına ters düştüğü için atacak değiliz. Hele geliştirmeye başladığımız yeni parti anlayışları çerçevesinde bu tür örnekler olabileceğini ve bunların parti suçu olarak nitelenmemesi gerektiğini de biliyoruz. Politik olarak da doğru olmaz. Burda kişisel tercihlerini bu yönde kullanan yoldaşların, parti kongresinin iradesinden farklı olarak bu iradenin dışında, kendi kişisel tercihlerini yaptıkları açık ve nettir. Ama bu yoldaşların, bu durumlarını herhalde doğal karşılayacağız, süreç içinde onların da

ikna olarak SBP içinde yeralmaları için çaba sarfederek elbette. Ama, aynı zamanda, onların bu partideki durumlarının, ancak merkezin üyesi biçiminde sürebilecğini söylemiş oluyor karar. Bu konuya aydınlık getiriyor; yani, kişisel tercihlerini bu biçimde kullanmayan, kongre kararları doğrultusunda kullanmayanların durumu ne olacaktır, konusunda bir cümle ile bir yaklaşım getiriliyor.

Bunun dışında yoldaşlar, partinin aldığı karar, gerçekleştirdiği karar bizce nettir, tercihleri nettir. Bu netliklerle ifade ediliyor merkez organlarla tüzel kişiliğimizi, varlığımızı sürdüreceğiz; yasaklar kalkana kadar. Bu yasaklar kalktığı zaman, buna da son vereceğiz. Ve biz, bütün parti üyelerimizi SBP'ye katılmaya ve omuz vermeye çağırıyoruz, bu kararı bu içeriğiyle desteklemenizi rica ediyorum. Teşekkürler.

Alkışlar....

Divan:

Sayın sözcü, kararı son şekliyle okuyabilir misiniz?

Erdal TALU (Komisyon sözcüsü):
TBKP'nin geleceği üzerine karar metnini okuyor.

"TKP ve TİP'in birleşmesiyle oluşan TBKP yenilenme, birlik, yasallık mücadelesini yapıyor. TBKP dönüşle başlayan yasallık mücadelesiyle, Türkiyenin demokratikleşmesine önemli bir katkıda bulunmuştur. Ülkemiz düşünsel ve politik yaşamını felce uğratan tabuların tabu olmaktan çıkmasında, karşılıklı anlayış, hoşgörü ve açık tartışmaya dayalı, yeni bir politik kültürün oluşmaya başlamasında ve arayış içinde ülkemizde yeni politik yaklaşımların gündeme gelmesinde, TBKP'nin önemli bir rolü olmuştur. Sargın ve Kutlu'nun ölüm orucu ile açıkladıkları taleplere gösterilen geniş destek, bunu izleyen yasal kuruluş başvurusu, ardından TBKP ve ilçe örgütlerinin açılması, yapılan yasal kongreler bütün bu süreçte parti yönetici ve sözcülerine basının, öteki siyasi partilerin, toplumsal güçlerin, aydın çevrelerin gösterdiği ilgi ortaya koymaktadır ki, TBKP'nin yasallığının kazanılmasında büyük çapta nitelikçe önemli bir yol kat edilmiştir. Ancak, henüz Anayasa Mahkemesindeki dava, partinin hukuksal varlığını güvence altına alarak sonuçlanmamış ve 141-142. maddeler kalkmamıştır. Yasallık mücadelemizde tamamlanması gereken görevler önümüzde durmaktadır.

"Yasallık mücadelesinde niteliksel kazanımlarıyla partimiz, geleneksel komünist düşmanlığını yenilgiye uğratmış ve komünistleri bu ülkenin asli unsurlarından biri olarak kabul ettirmiş bulunuyor. Komünistler, onlarca yıldır en ağır baskılara, aralıksız karalama kampanyalarına hedef oldular. Bütün bunlara rağmen emekçilerin çıkarları için, barış, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadeleden bir gün olsun geri durmadılar. TBKP, bu onurlu mücadele geleneğinin verdiği güçle, karmaşık koşullarda, geçmişteki hata ve yanlışlıkları ortaya koyma ve yenilenme yoluna girmeyi başardı. TBKP'nin mücadelesi, 70 yıllık komünist hareketin tarihine ve varlığına yeni bir anlam kazandırdı. 8 Aralık 1989'daki basın toplantısında da açıklandığı gibi, illegal örgütlemeye geri dönülmez şekilde son verilerek, marksist politikanın kamuoyunda etki olanaklarının artmasına katkıda bulunduk. TİP ve TKP'nin birleşmesiyle sol hareketimizin tarihinde ilk anlamlı birleşmeyi gerçekleştiren TBKP, bununla yetinmemiş, marksistlerin daha geniş birliği için çaba göstermiştir. Bugün, artık önümüzde oluşmasına ilk günden beri bizim de katıldığımız, programı, tüzüğü ve bileşenleri ile somut bir varlık haline gelmiş olan SBP var. SBP, aynı zamanda bizim partimizdir. SBP'nin özgürleşme davasına, 141-142-163'ün kaldırılmasına katkıda bulunabilmesi, Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında rol oynayabilmesi, bu partide yer alan herkesin ortak çabasına bağlıdır. TBKP'nin en yüksek karar organı olan kongremiz, partimizin geleceği ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesinde partimiz hakkında açılan dava devam ettiği ve yasal engellerin varlığını koruduğu koşullarda TBKP'nin bu engeller aşılıncaya kadar tüzel kişiliğini, merkez organlarıyla sürdürmesini, bu sağlanınca tüzel kişiliği bütünüyle sona erdirmesini karar altına alır. Bunun dışındaki tüm TBKP üyelerini SBP içinde yer almaya, bu partiyi geliştirip güçlendirmeye çağırır. TBKP üyeleri bu yolla yasakların kalkmasına da daha büyük bir katkıda bulunacaklardır. TBKP'nin tüzel varlığının sürdüğü durumda TBKP üyeliğini devam ettirenler merkez üyesi olarak kalabileceklerdir. Kongre, TKP, TİP ve TBKP nin politik mücadelesine ilişkin bütün belgelerin, Türkiye marksist hareketinin düşünce ürünlerinin toplanması, düzenlenmesi ve ilgilenenlerin kullanımına açılması için gerekli çalışmaları yapmakla GYK'nu görevlendirir.

"Komünistlerin kuşaklar boyu kanıtladığı boyuneğmez, özverili mücadele geleneği, bundan böyle de bizlere yol gösterici olacaktır. Ülkemizin geleceğinde söyleyecek daha çok sözümüz, yapacak çok katkımız var. "

Divan :

Sayın sözcüye teşekkür ediyoruz. Kongremiz tarafından oluşturulan 9 kişilik komisyonun hazırladığı raporu okudu; arkadaşlarımızın da bu karar üzerine görüşlerini dinledik. Okunan şekliyle oylamaya geçeceğiz. Sayım için delegeler Divana yardımcı olsunlar. Kabul edenler, kabul etmeyenler...

Bir delege:
Tarihi bir karardır sayılmasını istiyoruz.

Divan:

212 kabul, 12 red, 3 çekimser oyla kabul edilmiştir.

Yaşasın Partimiz, Sosyalist Birlik Partimiz sloganları eşliğinde tempolu alkışlar....

Türkiye Birleşik Komünist Partisi
Kurultay Başkanlığı'na

12 Ocak tarihinde başlayan ve halen devam etmekte olan kurultayınızın ne kadar üretken ne kadar başarılı olarak devam ettiğini dikkatle ve ciddiyetle izledik. Onur duyduk.

Sosyalist Birlik Partisi'ne tabanıyla katılma ve destekleme kararının Kurultayınızda ittifaka yakın bir çoğunlukla desteklenmesi kararı ülkemiz ve dünyamız açısından tarihe geçecek bir karardır.

Kararınızı Sosyalist Birlik Partisi olarak alkışlıyor, başarı dileklerimizi kongrenize sunuyoruz.

Sosyalist Birlik Partisi
Kurucular Kurulu

Şimdi ikinci karar için sözcüyü davet ediyoruz.
Erdal TALU (Komisyon sözcüsü):

Yoldaşlar; 2. karar tasarısı TBKP ve yenilenme üzerine. Sizlerin de herhalde bilgisi içindedir. Bu konuda daha sonra bazı delege arkadaşlar da ayrı bir karar tasarısı önerdiler. Bu ge-

nel kurulda çoğaltılıp delegelere dağıtıldığı için herhalde bilginiz içindedir. TBKP yenilenme ve marksizmin yenilenmesi üzerine karar tasarısı. Dolayısıyla bu sorunla ilişkin olarak komisyonumuzda 2 farklı karar tasarısı bulunuyordu. Bunlardan bir tanesi GYK'nın hazırladığı karar tasarısı, diğeri de arkadaşların hazırladığı karar tasarısı. Biz komisyonda bu iki karar tasarısını birleştirip tek bir karar tasarısı haline getirme konusunu tartıştık. Fakat komisyonda bu 2 tasarıyı birleştirecek, tek bir tasarı haline getirecek biçimde kendi aramızda bir mutabakat ve oy birliği sağlayamadık. Bunun en önemli nedenlerinden bir tanesi, böyle bir karar tasarısının içeriğine nasıl yaklaşacağımız konusunda farklı görüş açılarına sahip olmamızdır. ***(Gürültü için divandan uyarı)*** Ortada şöyle bir farklılık var yoldaşlar: Biz tezler üzerine tartışmayı da başlatırken şunu söylemiştik. Yani marksizmin yenilenmesine ilişkin sorunları tartışmayı sürdüreceğiz ki, kongremiz tezler hakkında veya marksizmin yenilenmesi konusunda bir karar almayacak. Dolayısıyla, GYK'nın taslağında da benzer bir mantık vardı. Komisyonumuzun da çoğunluğunun yaklaşımı şu idi: Marksizmin yenilenmesi üzerine bir karar olarak bu tasarıyı kabul etmeyelim. Sadece 3 yıllık kendimizi yenileme çabaları içinde ortaya çıkarttığımız ve geliştirdiğimiz görüşleri ve partinin de üzerinde geniş mutabakatı olduğunu düşündüğümüz görüşleri ifade edelim. Yani bu 3 yılın deneyimini ifade edelim. Ve bu deneyimin ışığında marksizm konusunda kendimizi, teoriyi, parti anlayışımızı yenileme çabamızı sürdüreceğimizi ifade ettik. Komisyonun çoğunluğu ve GYK'nın yaklaşımı bu idi. Fakat gelen karar tasarısı, sizlere de dağıtıldığı için biliyorsunuzdur; başlıktan da anlaşıldığı gibi, marksizmin yenilenmesi üzerine bir karar olarak düşünüldüğünden, bizim aramızda kimi tartışmaları, hatta farklı farklı görüşler çerçevesinde belli teorik yaklaşımları da içeren, ama bu tartışma noktalarını da içeren bir özde hazırlanmış bulunuyor. Dolayısıyla bu metin, marksizmin nasıl yenileneceği konusunda bugünden geleceğe ilişkin de bir yöntem, bir yaklaşım belirlemeye çalışıyor. Halbuki burda bilinen bir gerçek var ki, değişik görüşler var ve tartışmalarımız sürüyor. Bu nedenle komisyon olarak tek metne indiremedik ve bir mutabakatla sizin önünüze gelemedik. Diğer karar tasarısını öneren arkadaşlar, bu karar tasarısının tartışmaya açılması ve değerlendirilmesi konusunda ısrarlı oldular. Biz komisyonun çoğunluğu olarak şu öneriyi getiriyoruz:

Baştaki mantığımıza da bağlı olarak, yani bu karar tasarısının en geniş bir mutabakatı sağlayabilmesi ve marksizmin geleceği veya nasıl yenileneceği konusundaki tartışmaları ve daha

da tartışacağımız konuları değil, sadece bizim kendi sürecimizden çıkardığımız 3 yıllık deneyimlere işaret etmekle sınırlı kalmasını düşündük. Bu nedenle komisyonun çoğunluğu olarak önerimiz şudur: GYK'nun karar tasarısı sizlerin elindedir. Bu karar tasarısının ilk bölümü, bu 3 yıllık deneyleri ortaya koyuyor. Yani sadece rejimi eleştirmekle kalmayıp, statükoyu korumamakla kalmayıp değiştirmeye yönelen, aktif müdahale politikamız ve bütün demokratik güçlerle diyalog politikamız, çevre konusunun önemine varışımız, parti içi demokrasinin önemine varışımız vs. biçiminde devam ediyor ve bu bölüm şöyle bitiyor: "TBKP Büyük Kongresi, somut deneyimden çıkan bu kazanımları, bütün Türkiye sol hareketinin dikkatine sunar. Yenilenme bitmiş bir süreç değildir". Komisyon olarak biz buna şu 2 satırı ilave ettik: "yenilenme çabalarımız ve bu konudaki tartışmalarımız sürecektir. TBKP'liler bundan sonra da diğer marksistlerle birlikte kendilerini, teoriyi, parti anlayışlarını ve politikalarını yenileme çabalarını sürdüreceklerdir".

Bizim Komisyonun çoğunluğu olarak karar önerimiz burada bu haliyle karar tasarısını bitirmektir. Yani daha sonra dünyadaki değişiklikler veya SBP'nin nasıl bir mücadele çerçevesi içinde yer alması gerekir bölümlerinin yine kimi tartışmaları da içerdiğini dikkate alarak komisyonun oy çokluğu ile çıkardık. Sadece, deneyimlerimizi saptadığımız ve bu yoldaki çabalarımızı sürdüreceğimizi belirten bölümle bitirilmesini öneriyoruz. Genel kurulun da bu yaklaşımı benimsemesini ümit ediyoruz.

Divan:

Arkadaşlar, komisyon sözcüsünün açıklamalarını dinledik. Konu üzerinde söz verilecektir. Daha önceden yazılı söz almış arkadaşlarımızdan Vedat Pekel, Ali Dikici ..... Tartışmaların uzamaması için, söz alacak arkadaşları sırayla tesbit etmek istiyorum.

Buyrun.....

Sayın delegeler. Tekrar ikaz etmek istiyorum. Komisyon Çalışma Raporunun ekinde olan karar tasarısına bazı ilaveler yapıp çoğunluk olarak kabul etmiş, ancak komisyonda bir azınlık da, bir başka karar tasarısı üzerinde ısrar etmiş, komisyonda oy birliği sağlanamamış. Şimdi 2. raporu okuyoruz sonra görüşmelere başlayacağız. Buyrun Aziz Çelik yoldaş.

Aziz ÇELİK (İstanbul):

Sevgili arkadaşlar, merhaba!

Az önce kongremizde birlik konusunda sağlanan, ezici çoğunlukla SBP'ne gidilmesi konusunda sağlanan mutabakattan sonra, parti içinde süren tartışmalarda birlik karşıtı -birlik yanlısı gibi bir nitelemenin ortadan kalkmış olmasından büyük sevinç duyuyorum. Sanıyorum önümüzdeki günlerde de, parti içerisinde yenilenme konusunda çıkan tartışmaları, yenilenme konusunda, kararlılık ya da tereddüt biçiminde ortaya koyma sorunu ortadan kalkacaktır. Sorun ne birlik konusunda, ne yenilenme konusunda bir karşı olma, bir tutucu olma, muhafazakar olma sorunu değil, yenilenme ve birlik konusunda farklı bir tarz, farklı eğilimler, farklı görüşler ortaya konup tartışılmasıdır. İşte bu temel üzerinde GYK raporunda yer alan yenilenme ile ilgili karar tasarısının kimi noktalarını geliştiren ve bu konudaki somut kimi deneyimlerimizi çıkaran bir başka karar tasarısı, parti içerisinde sürmekte olan tartışmalardan da yararlanarak, bir başka karar tasarısı hazırlanmıştır. Ben bu karar tasarısının temel önermelerini sizlere aktarmak istiyorum:

"TBKP'nin teorik yenilenme deneyimini, marksizmi yenileme çabalarını inceleyen Büyük Kongre, şu saptamaları yapar;

1) Marksist teoriyi yenileme süreci, yeni sorunlara çözüm bulma arayışı, bizi marksizmin kuruluşundaki yönteme; bilimlere, bilimlerin gelişmesinin yeni sonuçlarına ve marksist olmayanlar da içinde tüm diğer değişim kuramlarına başvurmaya, onlardan yararlanmaya yöneltmiştir. Bu yönelim bize Marks, Engels, Lenin ve çağdaş bir çok marksist gibi insanlık düşüncesinin tüm kazanımlarından, bilimlerin günümüzdeki gelişme ve sonuçlarından yararlanarak yenilenmenin olanaklı ve gerekli olduğunu gösterdi.

2) Demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yarını, iktidara gelmeyi beklemeden varolan sorunlara bugünden müdahaleyi esas alan, yalnızca karşıtlıklara dayalı ve yıkacağını söyleyen bir politika değil, herşeyden önce neyi yapmak gerektiğini ve kendi önerisini ortaya koyan, insancı, pozitif yaklaşım girişim ve alternatiflerle somutlanan bir politika, bize her alanda çok yönlü bir çalışma imkânı kazandırmıştır.

Bu yaklaşım, bugünden toplumun her kesimine, tüm sınıf ve katmanlara ve somut gerçeğe yaklaşmamıza olanak vermiştir.

3) Bütün demokrasi güçleriyle ve özellikle de onların içinde sol güçlerle diyalog, işbirliği ve mutabakatlar oluşturma politikası bize tüm bu güçlerle yakın ve sıcak ilişkiler kurma olanağı vermektedir. Bu politika ülkenin demokratikleşmesi ve ulusal çaptaki sorunların çözümü için, taraf olan başlıca sınıfsal ve politik güçlerin, çevre ve kurumların karşılıklı anlayışı içinde çıkarlarının dengelenmesi, karşılıklı yarara dayalı bir işbirliği ve diyalog anlayışıdır. Bu politikada, sol güçlerin diyalog ve işbirliği özel bir öneme sahiptir.

4) Yenilenme, yasallaşma mücadelesini olumlu bir biçimde etkilemiş ve komünizm tabusunun yıkılmasında yararlı olmuştur. KP adıyla ve sınıf esasına dayalı marksist bir partinin kurulması ve 141-142'nin kaldırılması mücadelesi, henüz hukuki olarak sonuca, kalıcı bir sonuca ulaşmamış olmakla birlikte fiili olarak önemli bir yol alınmış, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü konusunda, köklü kazanımların oluşmasında tarihsel katkılar sağlanmıştır.

5) Yenilenme, TİP ve TKP'nin 1980 başında içine girdikleri birlik sürecini kolaylaştırmış ve bizim Türkiye marksist hareketinin daha geniş birliğine; Sosyalist Birlik Partisine yönelişimizde olumlu bir rol oynamıştır.

6) Teorik yenilenme çabamız, parti anlayışımızın da yenilenmesini birlikte getirdi. Yenilenme bizi çoğulcu, katılımcı, tam bir açıklığın egemen olduğu; enformasyon akışının sistematik, sürekli ve zamanında gerçekleştiği, bilginin üyeye, üyenin bilgiye ulaşabildiği, kendini kamuoyunun denetimine açan bir partiye; işçi sınıfının ve tüm çalışanların çıkarlarını, Kürt halkının, kadınların ve gençlerin çıkarlarını uyum içinde savunan tüm bu görevleri genel insani sorunlarla; çevre, barış sorunlarıyla birleştiren marksist partinin çağımızdaki anlayışına ulaştırmıştır.

7) Yenilenme bize bireyin, insanın önemini öğretmiştir. Soyut, fetişleşmiş bir kollektiflik içinde eriyen, kişiliksizleşen birey yerine bağımsızlık, özgür düşünme ve karar alma sürecine aktif katılma, girişimcilik gibi özellikleriyle kollektifi zenginleştiren, kollektif için de, kollektif için önemi artan bir birey ve insan anlayışına yönelmemizde yenilenme belirgin etkide bulunmuştur.

8) Toplumda ve partide erkek egemenliğinin bilince çıkması, kadın üyelerin yeni tarzda aktifleşmeye başlamaları, erkek üyelerin bir ölçüde de olsa, partideki erkek egemen ilişkilere duyarlı hale gelmesi yenilenme sürecinin bir başka kazanımıdır.

9) Global, genel insani sorunların sınıfsal olana önceliğinin kavranmasında, yenilenme sürecinin köklü katkısı olmuştur. Özellikle barışın ve çevrenin değerinin kavranmasında önemli yol alınmıştır. Genel insani olanla, sınıfsalın diyalektiğinin uyumunun, her somut aşamada somut çözümünün sağlanması ise yenilenme sürecinin canalıcı problemidir.

10) Üretimin uluslararasılaşması, global sorunların öneminin artması, bir çok temel sorunun köklü bir biçimde uluslararasılaşması, eski enternasyonalizm anlayışının yetersizlğini ve yeni bir enternasyonalizm anlayışının, biçiminin ortaya çıkmasını getirmiştir. Bu noktada yasallaşma mücadelemize KP'lerin yanı sıra sosyal demokrat, çevreci ve hümanist çok değişik partilerin sağladığı dayanışma, enternasyonalizmin yaşayan geleneksel biçimleriyle, yeni biçim ve unsurlarının içiçe geçmesini ve enternasyonalizmin günümüzdeki yeni örneğini oluşturmuştur.

11) Marksist teoriyi yenileme sürecimiz bize kendimize, geçmişimize, ideolojimize, örgütsel yapımıza eleştirel yaklaşabilme olanağını vermiş ve yeteneğimizi geliştirmiştir.

Yenilenme bitmiş bir süreç değildir. Ülkemiz ve dünyadaki gelişmeler yenilenmeyi, sürekli arayış içinde olmayı gerektiriyor. Yenilenme sürecimizdeki başlıca zayıflık neyi, ne için ve hangi nedenle eleştirdiğimizi ya da terkettiğimizi, yerine hangi nedenlerle neyi önerdiğimizi, düşünsel bir boşluk yaratmayacak süre ve biçimde, kesin bir açıklık ve anlaşılırlık temelinde, belirsizliğe meydan vermeden yapılamamasıdır.

Dünyadaki son zamanlardaki değişikliklerde gözlemlendiği gibi:

-Bilimsel Teknolojik Devrime bağlı olarak, üretici güçler ve insan düşüncesi hızla değişiyor, BTD üretimde ve yaşam tarzında köklü değişikliklere yol açıyor.

-Üretim uluslararasılaşıyor, dünya çapında bütünsel bir sisteme yükseliyor.

-Değişik uluslardan yüzmilyonlarca emekçi dünya çapında mal, hizmet ve bilgi üretimi faaliyetinde birleşiyor. Üretimin kollektif karakteri görülmemiş ölçüde artıyor.

-Dünya çapında üretim, ticaret, mali işlemler ve sermaye emperyalist metropollerde ve çokuluslu tekellerin elinde yoğunlaşıyor ve merkezileşiyor.

-Dünyanın 1/5'i zenginlik geri kalanı ise yoksulluk içinde yaşıyor.

- Gelişmekte olan ülkelerin dış borçlanma yoluyla sömürülmesi sadece bu ülkeleri değil uluslararası mali sistemi de tehdit ediyor.

-Bu gelişmelerin dünyayı getirdiği noktada insanlık, sosyalizm idealleriyle yaşanmış sosyalizmin aynı şey olmadığını öğrenmiştir. Öte yandan dünya çapındaki nesnel durum hiçbir zaman olmadığı kadar kendi çerçevesine sığmayan ve yeni türden sosyalist ilişkileri talep eden bir durum almıştır.

-Barış, demokrasi, insan hakları ve sosyal adalet tarihte ilk kez bu genişlikte, bütün insanlığın paylaştığı değerler haline gelmiştir. Bu ideallerin yaşama geçme olanağı artmıştır.

-Dünyanın iki kutupluluktan çok kutupluluğa doğru gitmesi, çatışmaların sona erdirilmesi, şiddet kullanımının uluslararası ailenin ve insanlığın yaşamının dışına çıkarılması, insanlığın adalete, barışa, özgürlüğe yöneliminin olanaklarını iyileştirmiştir.

-İnsanlığın geleceğinin birbirine bağlandığı, dünyanın bütünsel, çelişkili ve karşılıklı bağımlı bir hale geldiği uluslararasılaşma ve global sorunlarla birlikte daha da bilince çıkmıştır.

-Uluslararası ilişkilerde yumuşamaya rağmen emperyalizm bugün de insanlığın varlığını ve gelişmesini engelleyen başlıca engellerden biri olmaya devam ediyor.

-12 Eylül'ün dersleri ve dünyadaki hızlı değişimin etkisiyle bugün her zamankinden daha çok, toplumsal gelişmeyi yerli ve yabancı tekellerin, merkezi otoritenin, devletin çıkarlarına tabi kılan yapı ve anlayışa karşı; sivil toplumun, ezilen, sömürülen, baskı gören tüm sınıfların kurtuluşunu ve insanın özgürleşmesini ve çıkarlarını temel alan ulusal dinamikler güçlenmektedir. Çoğulcu bir demokrasiyi kazanma ve katılımı gerçekleştirme olanakları artmaktadır.

TBKP Büyük Kongresi tüm bunları dikkate alarak her alanda ciddi ve köklü bir yenilenmenin, başta sol güçler olmak üzere tüm politik güçlerin gündeminde olduğu kanısındadır. Bu bağlamda TBKP Büyük Kongresi bugün yeni, değişimden ve sosyalizmden yana birleşik marksist bir partinin gerekliliğine, TBKP kuruluş kongresinin birlik ile ilgili kararını da hatırlayarak bir kere daha işaret eder.

TBKP Büyük Kongresi birleşik marksist partinin (SBP),

-Emeğin kurtuluşu ve her alanda insanın özgürleşmesi için mücadele yürüten, toplumsal güçlere dayanan; eşitlik, özgürlük, sosyal adalet, barış ve demokrasi gibi evrensel değerlerin yaratılmasına katkıda bulunmuş, dünyadaki ve Türkiye'deki tüm toplumsal mücadelelerin ve marksizmin mirasçısı ve sürdürücüsü olmasını,

-Devletçi sosyalizmi ve kapitalizmi reddetmesini ve halkın önüne yeni bir sosyalizm tasarımı koymasını,

-Kapitalizmin yerine sosyalizmi amaçlamasını, bugünkü düzeni aşan perspektiflere sahip olmasını ve mücadeleci bir niteliğe sahip olmasını, çoğulculuğa, demokrasiye önem vermesini ve emeğin kurtuluşu mücadelesiyle tüm diğer toplumsal eşitsizlik ve tahakküm biçimlerine karşı mücadeleyi, herhangi birini diğerine feda etmeden yürütmesini, insanın toplumun ve doğanın evriminin uyumunu sağlamasını,

-İşçi sınıfının ve diğer emekçi kesimlerin ve emekten yana olan herkesin; emeğin hakları için mücadele başarıya ulaşmadan çağdaş bir demokrasinin yerleşmeyeceğini kabul edenlerin partisi olmasını,

-Öteki özgürleşme akım ve hareketleriyle ve aydınlarla eşitlik ve karşılıklı etkileşim içinde bir diyalog sürdürmesini önermektedir.

TBKP Büyük Kongresi yenilenme sürecinin marksizme, örgüt anlayışımıza ve politikalarımıza eleştirel-devrimci bir tarzda yaklaşılarak derinleştirilebileceğini ve bunun bizzat marksizmin kendi yöntemi olduğunu bir kere daha vurgular."

Aziz ÇELİK, Zafer AYDIN, Selahattin ÇANGAL,
İlhan IŞIKTAŞ, Süleyman YARDIM, Veli SALTIK,
Şükrü ÜNAL, Aslan ALP, Ramazan ŞAHİN,
Tamer BİNİCİ, Şahabettin BAKIRSAN,
Mehmet BOZIŞIK, Bekir KARAYEL,
Binali SEFEROĞLU, Sıtkı COŞKUN,
Güzel TAŞDELEN

Divan:

Şimdi Divan Üyesi Hüseyin Çakır GYK'nın karar tasarılarını son değişikliğiyle okuyor.

"TBKP'nin yenilenme deneyimini inceleyen TBKP Büyük Kongresi, TKP ile TİP'in birleşmesi, yeni bir programatik anlayışın ortaya konması ve bu temelde yürütülen politik faaliyet sonucunda, TBKP'nin yaşadığı yenilenme sürecinin kazanımları olarak şunları saptar:

-Teorik yenilenme sürecimiz, yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizmin kuruluşundaki yönteme; bilimlere, bilimlerin, gelişmesinin yeni sonuçlarına ve marksist olmayanlar da içinde, tüm diğer değişim kuramlarına başvurmaya, onlardan yararlanmaya yöneltmiştir. Bu yönelim bize Marks, Engels, Lenin ve çağdaş birçok marksist gibi, insanlık düşüncesinin tüm kazanımlarından, bilimlerin günümüzdeki gelişme ve sonuçla-

rından yararlanarak yenilenmenin olanaklı ve gerekli olduğunu göstermiştir.

-Yalnızca statükoyu, mevcut rejimi eleştirmek ve gelecekteki "büyük günler"i beklemekle yetinmeyen, duruma bugünden müdahale eden, politik gündemde yer alan, gerçekçi ve yapıcı politik alternatifler ortaya koyan yeni politik anlayış, bize, ülkemizde toplumsal gelişmenin temel sorununu kapsamlı şekilde ele alma, böylece geleneksel otoriter, merkezci devlet anlayışıyla sivil toplum arasındaki karşıtlıkta aktif ve etkili bir rol oynama olanağı vermiştir. Bu yaklaşım bizi toplumun bütün kesimlerine, düşüncelerimizi de somut gerçekliğe yakınlaştırmıştır.

-Bütün demokrasi güçleriyle diyalog, işbirliği ve mutabakatlar oluşturma politikası, bize marksist hareketin ülkemizdeki geleneksel yalıtlanmışlığından kurtulma olanağı vermiş, mücadelemize destek ve dayanışma sağlamış, görüşlerimizin kamuoyunda ciddiye alınmasına yardımcı olmuştur. Hiçbir partinin ya da toplumsal kesimin, sorunları tek başına çözmesinin olanaklı olmadığı, bütün güçler arasında karşılıklı anlayış temelinde bir işbirliğinin zorunlu olduğu şeklindeki ilkesel görüşümüz, dışa açılan ve dışımızdaki etkilenmeye ve öğrenmeye açık bir yapıya ulaşmamızı sağlamıştır.

-Yenilenme, yasallaşma sorununu gündeme almamızı getirmiş ve bu uğurdaki mücadele 70 yıllık yasağın kırılmasını, komünizm tabusunun yıkılmasını olanaklı kılmıştır. Komünistlerin özgürlüğünün kazanılması, genel olarak düşünce, örgütlenme ve vicdan özgürlüğünün geri döndürülemez şekilde elde edilmesinin koşullarını hazırlamıştır.

-Yenilenme birlik sürecini güçlendirmiş, başka marksistlerle birliğin zorunluluğunu göstermiş ve TBKP'lilerin de katkısıyla Sosyalist Birlik Partisi kuruluş aşamasına gelmiştir.

-En önemli kazanımlarımızdan biri, parti içi yaşamın demokratikleşmesi, özgür tartışma, parti içi çoğulculuk fikirlerinin yaşam bulmaya başlamasıdır. Yeni parti ilkelerini, bizzat yeni bir parti yaşamı ortaya koyarak bulma yolu izlenerek, merkeziyetçi bir partiden, demokratik, çoğulcu, katılımcı bir partiye geçişte önemli deneyler elde edilmiştir.

-Yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizm dışı teorilere de değer vermeye yöneltmiş, teorik çoğulculuk anlayışı, hem insanlık düşüncesinin bütün kazanımlarından yararlanma, hem de, marksizme de eleştirel yaklaşma yolunu açmış, böylece sürekli yaratıcı bir teorik çalışma için tutarlı bir çıkış noktası oluşturmuştur.

-Yenilenme bize bireyin önemini öğretmiştir. Soyut, fetişleşmiş bir kollektifin içinde eriyen, politik düşünüş ve davranışta farkları silikleşen birey yerine, bağımsız, özgür düşünme, karar alma sürecine aktif katılma, girişimcilik gibi özellikleriyle kollektifi zenginleştiren bireye yönelme, sürecin belirgin bir özelliği olmuştur.

-Toplumda ve partide, erkek egemenliğinin bilince çıkması, kadın üyelerin yeni tarzda aktifleşmeye başlaması, erkek üyelerin, bir ölçüde de olsa, partideki erkek egemen ilişkilere duyarlı hale gelmesi, yenilenme sürecinin bir başka önemli kazanımıdır.

-Doğal dengenin korunması, çevrenin tahribatının önlenmesi sağlanmadan, toplumsal gelişmenin kazanımlarının bir anlam taşımayacağı, doğanın değerinin kavranması yenilenme sayesinde gerçekleşmiştir.

-Global sorunların önemi, dünyada gelişen yeni demokrasi kültürünü, hemen bütün sorunların çözümünün giderek uluslararasılaşması, yeni dünyadaki bütün demokratik güçlerle eşit haklı ve karşılıklı anlayış temelinde bir uluslararası işbirliği ve dayanışma anlayışını ortaya çıkarmıştır. Yasallaşma mücadelemize komünist partililerin yanı sıra, sosyal demokrat, yeşil, hümanist çok çeşitli güçlerin sağladığı büyük dayanışma, bu doğrultuyu daha da güçlendirmiştir.

-Yenilenme bize, kendimize, geçmişimize, teorimize, ideolojimize, örgütsel yapılanmamıza, önyargısız, hiçbirşeyi fetişleştirmeden ve tabulaştırmadan eleştirel yaklaşabilme özelliğini kazandırmıştır.

TBKP Büyük Kongresi, somut deneyimden çıkan bu kazanımları bütün Türkiye sol hareketinin dikkatine sunar. Yenilenme bitmiş bir süreç değildir. Yenilenme çabalarımız ve bu konudaki tartışmalarımız sürecektir.

Tartışmalarımızda, yenilenme sürecimizin olumlu ve olumsuz deneyimleri konusunda farklı yaklaşımlar ve görüşler ortaya çıkmıştır. Kongremiz bu tartışmaların sürmesinde ve yaygınlaştırılmasında büyük yarar görmektedir.

TBKP'liler bundan sonra da, diğer marksistlerle birlikte kendilerini, marksist teoriyi, parti anlayışlarını ve politikalarını yenileme çabalarını sürdüreceklerdir".

Divan:

Değerli yoldaşlar. İki metni de dinlediniz. Bu metinler üzerinde söz vereceğiz. Şu ana kadar bize ulaşan söz isteyenler

sayısı 9. İsimleri bir kez daha okuyacağım. 8'e düştü. Vedat Pekel, R. Nuri İleri, Z. Dicleli, A.Çelik, Ş. Kurtuluş, S. Coşkun, H. Maskar, Gencer Uçar. Başka söz alacak? Bir nokta koyabilmek için birkaç defadır tekrar ediyorum. Sayı artacak olursa toplantı uzayacaktır. Daha konuşacağımız konular var. Evet başka söz alacak olan arkadaş yoksa, bu durumda 9 arkadaşımız söz almış oldu. V. Pekel yoldaşımızı konuşmasını yapmak üzere çağırıyorum.

Vedat PEKEL (Doğal delege):

Değerli yoldaşlar, dünya komünist hareketi içinde biz de olmak üzere iki olgunun baskısı altında yeniyi arıyor. Bunlardan bir tanesi, biz yıllardır çağdaş kapitalizmin bütün pencerelerinden sosyalizm bakıyor derken, emperyalizm dağılıyor, çözülüyor, çürüyor derken, sosyalist sistemin çökmesidir. Bu olay, bu güne kadar komünistleri birleştiren, bir arada tutan değer yargılarının tümüyle sarsılmasına ve yeniden oluşturulmasına neden oldu. Böyle bir arayışı gerektirdi. Eskiden çok büyük bir kolaylıkla sosyalizm tarifleri yapıyorduk. Olmazsa işte reel sosyalizm diyorduk. Parti anlayışımızda kolaylıkla demir disiplinli, çelik çekirdekli falan falan diye başlayan parti tahlillerimizi yapıyorduk. Çalışma tarzımız belliydi. Ve kolaylıkla bu tahlili hepimiz yapabiliyorduk. Aynı şeyleri söyleyebiliyorduk. Bu değerlerin tümü sarsılmıştır. Şimdi bu değerleri yeniden oluşturmak ve bu seyirde kimliğimizi yeniden sağlamak gibi bir problemimiz vardır. Ve arayışlarımızın nedenlerinden bir tanesi budur.

İkincisi, bugüne kadar görmediğimiz, göremediğimiz, ya da görmekte geciktiğimiz, bir çok yeni olguların ortaya çıkmış olmasıdır. Bunlar uygarlık krizi denilen, global sorunlar denilen, genel insani sorunlar denilen vs. bildiğimiz -ayrıntısına girmeyeceğim- B.T.D.nin yarattığı sorunlar ve benzeri şeyler ışığında aynı yenilenme arayışını sürdürmek ihtiyacıdır.

Bu iki nokta öyle bir içeriğe sahiptir ki; bütün düşüncelerin, bütün teorinin, kavramların, kategorilerin hükümet etme biçimleridir. Çalışma tarzlarının, toplumsal ve toplumlararası ilişkilerin tümünün yeniden yerleşmesi gerekiyor. Bu gereklilik, sadece komünistler açısından gerekli olan bir noktayı ifade etmiyor. Sosyal demokratlar da, liberal demokrat düşünce de, marksizm de gelecekte var olabilmek için kendisini yeniden üretmek ve var olma hakkını yeniden elde etmek zorundadır.

Böylesi bir tartışma, böylesi bir arayış hiçbir rezerve, hiçbir ön kabul ile veya red'le karşılanamaz. Üç gündür devam eden kongremiz gösterdi ki, aslında yeniyi arama çalışmamız, bu anlamdaki gerçek tartışma bu kongreyle başlamıştır. Ve bundan sonra da devam edecektir. O nedenle bizim de, tartışmayı sınırlayacak, kapsamını daraltacak, bugünden bir takım noktaların altını çizerek, ya da karara bağlayarak kendi önümüzü kapatacak girişimlerden, ya da yanlışlıklardan özenle kaçmamız gerekir.

Şunun için kaçınmamız gerekiyor: S. Birliği K.P.de Gorbaçov'la birlikte bir yenilenme çizgisi başladı. İlk ifadesini 27. kongrede buldu. 27. kongreye sunulan SBKP 3. Programının yeni redaksiyonunda ilk kez sosyalizmin yasallıklarının tahlili yapıldı. Daha önce bu tahlil Lenin'den istendiği zaman, Lenin sosyalizmin henüz yaşanmadığını, henüz görülmediğini öne sürerek böyle bir tanım yapmayı reddetmişti. Sosyalizmin elbette birtakım unsurları biliniyordu. Ama yasallıkları anlamında ilk tanımlama 27. kongre ile beraber yapıldı. Bunların, bu yasallıkların başında KP. öncü rolü geliyordu. Diğeri, üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyetti. Ve böylece sıralanan 7-8 madde vardı. Ulusal sorunu olan yerlerde sekiz, olmayan yerlerde yedi madde. 2 yıl sonra, 2 yıl geçmeden sosyalizmin yasallığı diye öne sürülen noktadan SBKP, komünist partisi öncülüğü diye öne sürülen bir yasallık noktasından vazgeçmek zorunda kaldı. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, 70 yıldır bir ülkeyi yöneten bir dünya devleti ve bilimsel kurulları, enstitüleri olan bir kuruluş iken.

Hayat böylesine hızlıca değişir ki, çok çabuk kararlara varırsanız, çok çabuk, sonuçlar koyarsanız 2 gün sonra, olmadı 2 yıl sonra ayağınıza dolanır. Dolayısı ile bizim böyle bir aceleden kaçınmamız gerekiyor. İki şey yapmalıyız diye düşünüyorum. Birincisi Komisyonda çoğunluk karar tasarısında altı çizildiği gibi, bugüne kadar parti çoğunluğu tarafından -ancak çoğunluk azınlık gibi bir ayrım yapmaya imkan vermeyecek bir konudur- elde edilmiş, sağlanmış bir yenilenme noktası vardır. Komisyonun karar tasırısı bunların altını çiziyor. Bu, yeni çalışma tarzımız, yeni parti anlayışımızın, KP'nin toplumsal işlevinin yeniden tanımlanmasıdır ve benzeri noktalardır. Çoğu kurum vs. sosyalizm anlayışımızdaki yenilenmedir. Bu noktalardan her biri geçmişte savunduğumuz, 3 sene - 5 sene önce savunduğumuz, savunma noktalarımıza bakuğımız zaman olağanüstü önemde değişikliklerdir. Bunların altının çizilmesi gerekiyor. Bunlar partinin ortak mutabakatını, yenilenmede elde

ettiği düzeyi yansıtıyor. Dolayısıyla bu kongrenin kabul edeceği karar tasarısı, bu elde edilmiş yenilenme düzeyini güvence altına almalıdır. Altını bir kez daha çizmelidir. Komisyonun çoğunluğu tarafından okunan karar tasarısı bunu yapıyor.

Bunun dışında yenilenmenin önümüzdeki döneme ilişkin görevleri kapsamında olması gereken, daha yeni tartışacağımız, tartışmaya bu kongrede başladığımız konular karar altına alınmamalıdır. Alınamaz. Dolayısıyla 2. karar tasarısı kanımca böyle bir hatayı, böyle bir yaklaşımı içeriyor. Kendi önümüzü kapatmamalıyız.

Bir şeyle bitirmek istiyorum sözlerimi. Temel sorun yenilenme açısından şudur: Mesele marksizmin şu ya da bu yasallığının, şu ya da bu ilkesinin, şu ya da bu detay önermesinin kabul ya da reddi değildir. Asıl soru BTD koşulları içersinde ve ona uygun olarak, şiddetten, savaştan arınmış bir biçimde doğa ile insanın uyumunu sağlayan temelde çoğulcu, özgürlükçü, katılımcı bir biçimde bütün insanlığın, içinde Türkiye de olmak üzere yeniden üretimidir. Bunu arıyoruz. Sadece marksistler değil bütün insanlık bunu arıyor. Bu çok büyük, çok kapsamlı bir çabayı gerektiren bir uğraştır. Dolayısıyle önümüze rezerv koymayalım. Özgürce tartışmayı sürdürelim ve hep birlikte yeniyi arayalım. Benim görüşüme göre; çoğunluk karar tasarısı böyle bir mantık taşıdığı için, elde edilmiş yenilenme düzeyinin altını çizip, bundan sonraki çalışmaların devam etmesi noktasında durumu özgür bıraktığı için yeniliğe de uygun bir karar tasarısıdır. Benim görüşüm bu karar tasarısının kabul edilmesi yönündedir. Teşekkürler.

Divan :

Salon boşalıyor. Biraz sonra başkanlık seçimine geçeceğiz. Salt çoğunluk için 183 oy gereklidir. Bu nedenle delegeleri uyarıyorum.

Rasih Nuri İLERİ (Doğal delege):

Sayın yoldaşlar, GYK'nun TBKP ve yenilenme karar tasarısının ilk 2 sayfasına hiçbir diyeceğim, itirazım yok. Tamamen kabul ediyorum. Ancak son 2 sayfasında birçok noktada karar tasarısına karşıyım. Ancak dünyadaki kutuplaşma ve çatışmanın sona ermesi bence talihsiz bir formüldür. Yarın belki bir savaş başlayacaktır ve biz kutuplaşmaların ve tartışmaların sona ermesinden sözediyoruz. Aynı şekilde.

Divan:

Sayın İleri, komisyonun son yapmış olduğu değişiklikle 28. sayfadaki 3. paragraftan sonraki tüm bölüm çıkarıldı, yerine 1 paragraf eklendi. Eleştirdiğiniz nokta çıkarılan bölüm.

Rasih Nuri İLERİ (Doğal delege):

Çıkarıldıysa söyleyecek bir sözüm yok. Tek bir sözle fikrimi belirteceğim. GYK'nın karar tasarısının kabul kısmına hiçbir itirazım yoktur amma öteki okunan karar tasarısı özellikle emperyalizme ve onun gibi birçok önemli hususlara değindiği için bence daha doyurucudur. Şahsen azınlık kararını tercih ediyorum. Sözü burada bitiriyorum.

Divan:

Buyrun Dicleli yoldaş.

Zülfü DİCLELİ (Doğal delege):

Değerli arkadaşlar. İki tasarı sözkonusu. Yalnız ikisinin arasında ilkesel bir farklılık var. Ben de buna dikkati çekmek istiyorum. Kongrenin dikkatini çekmek istiyorum. Komisyonun çoğunluğunun son biçimiyle getirdiği taslak, TBKP'nin kendi 3 yıllık tarihi içinde geçirdiği partisel ve görüşsel yenilenmeyi özetlemeye çalışıyor. Burda hangi sonuçlara vardık, bunları anlatıyor. Yani politikadaki yenilenme, örgüt anlayışındaki yenilenme, birlik konusunda, yasallaşma konusunda inceleyebiliyorsunuz. Burada marksizm üzerine herhangi bir değer yargısı söz konusu değil. Marksizme karşı ya da ona şu veya bu şekilde giren bir metin değil. Yalnızca TBKP'nin deneyini ortaya koyuyor. Ve burada marksizmle ilişkili olarak söylenen tek şey, marksizmin yanısıra, başka teorilere de partinin değer vermesi gerektiği söyleniyor. Çıkan oydu. Bu açıdan genel olarak politik bir karakter taşıyor.

İkinci taslak ise farklı bir karaktere sahip. Bu yenilenme üzerine ilk taslaktan alınan bölümler aynen korunarak -ilk 2 sayfaları yaklaşık aynıdır- buna bir dünya ve Türkiye analizi ekleniyor. Yani yenilenme ile ilgili olmayan bir problemdir. Dün-

yada emperyalizm vardır, kapitalizm vardır. Türkiye'de devlet vardır. Ama yanında sermaye vardır gibi tartışılması yanlış olmayan belki. Ben hazırlayan arkadaşlara söyledim. Bu bir politik durumu içeren bir belge olsaydı ben de birkaç şey hariç altına imza atardım, diye. Bir analiz belgesi. Aynı zamanda da kongrede tartışılan görüşleri tamamlamak, bitirmek istiyor. Yani bir karar aldırmaya kongreyi teşvik ediyor. Yani marksizm yenilenebilir görüşünün tartışma daha tamamlanmadan, yeni başlamışken kongrenin iradesi ile kabul edilmesini istiyor. Ve bir partinin yalnızca marksizm üzerine kurulmasına ilişkin bir görüşü gene aynı şekilde kongreye kabul ettirmek istiyor. Ve hem bir durum analizi içeren bölümler var yenilenmeyle ilgisi olmayan, bu problemle ilgisi olmayan; hem de kongrenin şu anda, Türkiye'de bu tartışmanın daha yeni başladığı bir dönemde hiçbir şekilde eleştirilerin gelişmediği bir dönemde kongre, TBKP kongresi kategorik olarak marksizm yenilenebilir, yenilenmelidir şeklinde bir görüş belirtmelidir, diyor. Bu görüş doğru olabilir. Ama tartışma tamamlanmadığı için bir kere kongrede, sadece kongrede birkaç saat tartışılan bir şeyi karara bağlamak doğru değil. Onun için - GYK tasarısında da öyleydi, son olarak komisyonun önerisinde de öyle- bu tartışmaya bir kararla müdahale etmemek lazım. İlginç olan zaten "bu tezlerin kongrede karara bağlanmaması gerekir, oylanmaması gerekir" şeklindeki görüşü baştan beri savunan yoldaşların şimdi kendi tezlerinin yani, "marksizm yenilenebilir ve herşeyi açıklayabilir" şeklindeki görüşün, kongrede karara bağlanmasını talep etmeleri bir çelişki oluyor gibi geliyor bana. Bu haliyle, yani birinci tasarının marksizm üzerine herhangi bir değer, bir sonuç ifade etmediğini dikkate almak gerekir herhalde.

Bunlar ayrı ayrı oylanacaksa böyle bir olaya da yol açılması doğru olmayacak. Ama ben, tartışılan şey marksizm olduğu için ve bu nedenle de bir kaç şey söylemek istiyorum. Aslında soru yanlış tarif ediliyor. Sanki biz marksizm üzerine tartışıyormuşuz, marksizmin kaderi üzerine tartışıyormuşuz gibi, marksizm ne olacak tartışmasını yapıyormuşuz gibi tarif ediliyor çoğu yerde. Bizim tartıştığımız bu değil, bizim tartıştığımız bizim partimizin marksizme karşı tutumu ne olacaktır. Bizim tartıştığımız bu. Yani kendisini yalnızca marksizm kelimesiyle mi tanımlayacaktır; politikasını ve teorisini yalnızca marksizmden yararlanarak mı düzenleyecektir sorusudur. Burada 2 alternatif var işte. Bir görüş, evet, yalnızca ve yalnızca kendini marksizm ile tanımlamalıdır görüşü var. 2. görüş ise; hayır, kendisini böyle bir daraltmaya gitmemelidir; başka teori-

leri de gerçeği, hakikati aramada eşit haklı kaynaklar olarak kabul etmelidir görüşü. Bizim tartıştığımız bu. Yoksa marksizmin geleceğini biz tartışmıyoruz. Çünkü bunu tartışmanın bir anlamı yoktur. 100 yıldır, 150 yıldır insanlık marksizmi tartıştı ve hep tartışacak. Sorun bu değil. Sorun bizim parti olarak ve gelecekte içinde yer alacağımız bir partinin marksizm karşısındaki tutumu sorusudur. Tek mi, çoğulcu mu sorusudur. Onun için kongredeki konuşmalarda da doğru şekilde aksettirilmeyen bir olay söz konusu. Tartışma marksist parti mi, değil mi tartışması olmadı. Ne Birlik Partisi komisyonlarında böyle bir tartışma oldu. Ne burada oldu. Soruyu böyle tarif etmek hakikati yansıtmıyor. marksist parti olsun mu, olmasın mı diye, yani işi böyle çok yüzeysel, duygulara hitabeder bir şekilde, sanki marksist parti olmasın diyenler var da marksizm anlamsız, değersiz bir şeymiş gibi, bu insanlar onu öyle görüyormuş gibi bir izlenim çıkıyor ortaya.

Hakikat bu değil, tartışılan şudur: İki tür parti vardır bizim tarihimizde başka biçimi yoktur. Son biçimiyle 1980'lere gelindiğinde 150 yıllık hareketin tarihi iki tür parti yaratmıştır. Bir tanesi Komünist Partidir, bir tanesi Sosyal Demokrat Partidir. Bu marksist hareket, işçi hareketi, 150 yıllık deneyim sonucunda bu 2 partiyi ortaya çıkartmıştır. Bir üçüncü yoktur. O nedenle, ayrı bir marksist parti kategorisi yoktur, olmamıştır. Söylenen budur. Ya sosyal demokrat parti, ya komünist parti ikilemini yaşayageldik. Şimdi sorun, komünist partisinin biçimine, formuna aynen devam mı, sosyal demokrat partiye mi devam, oraya mı geçmek, yoksa her ikisinin de tarihsel olarak, aşılmış olduğunu dikkate alarak yeni bir parti arayışına, aynı ideallere, komünist partinin ideallerine ulaşmak için yeni bir araca, yeni bir parti arayışına girmek gerekli midir, sorusudur. Eğer sosyal demokrat olmak istemiyorsak, eğer eski komünist parti biçimini sürdürmek istemiyorsak, bunda açık ve kararlıysak, o zaman bir marksist parti mi, değil mi tartışmasıyla, böyle bir tartışmayla gelecekteki arayışı ve gerçekten yeni çağa uygun ideallerimize yeni dönemde de ulaşmaya yarayacak bir parti arayışını sakatlamamak gereklidir, marksist mi, değil mi diye gerçeği ifade etmeyen tartışmayla. Sorun, bu partinin işte marksizme karşı tutumu ne olacaktır. Yani kendisini yalnızca marksizmle mi bağlayacak, yoksa onun yanısıra çoğulcu bir teorik dünyaya yaklaşım tarzı mı olacak? Eğer çoğulculuktan yanaysak o zaman marksist parti diye ısrar etmenin, kendini böyle ifade etmeye çalışmanın bir anlamı yoktur. İdealler değişmemiştir.

Komünizmin ideali zenginleşmiştir. Çünkü komünist partinin idealleri şimdi geçmişte kendini hiçbir zaman olmadığı bir şekilde açık net olarak; kadının kurtuluşu, doğanın tahribinin engellenmesi, dünya barışının bugünden sağlanması gibi, eskiden önümüzde olmayan idealler de eklenerek, daha zengin çok amaçlı ideallere dönüşmüştür. Şimdi bu ideallere en iyi hizmet edecek partiyi arıyoruz. Bunu kavramlarla ifade etmek mümkün değildir. İsim aramıyoruz. Partiyi arıyoruz. Ondan sonra parti kendi ismini kendi ortaya çıkaracaktır elbette. Bakın bu süreci geçmişten-geleceğe ibaresi altında tartışıyor ve yaşıyoruz. Biraz daha somut olmak için geçmişi ve geleceği biraz kısaltmak gerekiyor. Yani 70 yılı tartıştık, onu tartışmayalım şimdi. Geçmişimiz, kurtulmak istediğimiz geçmiş ne? Hangi geçmişten kurtulmak istiyoruz? Esas, özellikle! Ben, bana sorarsanız ben, iki şeyden kurtulmak istiyorum: 1970'li yıllardaki solun durumundan kurtulmak istiyorum. Yani, bir TKP, bir TİP, TSİP, bir DEV-YOL, bir bilmem ne, düşmanca ilişkiler içinde olduğumuz sosyal demokratlar, bölünmüş parçalanmış bir sol. Geçmiş dediğimiz zaman, beni yakan geçmiş bu. Ve hiçbiri ne tek başına, ne hep beraber 12 Eylül darbesini engelleyememiş bir sol! Yani politikanın dışında kalmış, politika yapamamış bir sol! Kurtulacağımız geçmiş bu, esas geçmiş bu. Peki bizi böyle bölen parçalayan ve politika dışı bırakan anlayış hangisiydi? İşte o bizim marksizm anlayışımızdı. Bizim kafamızdaki marksizmdi. Yani hakikatin tekeli TİP'teydi, TİP'e göre, TKP'deydi TKP'ye göre, TSİP'teydi TSİP'e göre. Her şahsa göre kendi kafasındaydı hakikat. Onun için bölünüldü, parçalanıldı. Hatta birbirimize düşman hale geldik. İşte bu marksizm anlayışı bu hale getirdi. Ve gene o bizim kafamızdaki marksizm anlayışı, herşey ilelebet devrim için ve yalnız devrim için ve sosyalizm, Allahın vadettiği günler gelecektir kafasıyla, ne 12 Eylülü önleyecek bir politika, ne de gerçekten hayata yanıt verecek bir yaklaşım oluşturma olanağı vermedi bize. İşte bundan kurtulmamız gerekiyor. Ve geçmişten geleceğe derken, TBKP'nin deneyini incelerken bu deneyi, işte bu yenilenme deneyi bizi bu geçmişten kurtarmada bize bir başlangıç oldu mu sorusu vardır. Ve ben buna görül rahatlığıyla evet diyorum. Hakikaten bölünmüş bir sol'dan kurtulmaya başlayabildik. SBP ile biraz daha kurtulacağız. Belki yarın çok daha başka türlü kurtulacağız daha bölünmüşlükten. Ve ikinci olarak duruma müdahale edebilmek, politika yapabilmek, sorusuna bir yanıt oluşturabildik biz tarihimizle. Onun için, işte bu iki nedenle önümüz açık olabilir. Yeter ki, bu üç yılın dene-

yini değerlendirebilelim ve bu kötü geçmişten, geçmişin bu kötü yanından kurtulabilmek iradesiyle hareket edebilelim. Bu soru marksizme, hakikate çoğulcu yaklaşım sorusu hayatın kendisiyle bağlı bir sorundur. Bakın açık düşünelim: Bundan daha 5-6 yıl, belki 10 yıl önce hepimizin kafasındaki komünizm nasıldı?

Divan:
Zamanınız doluyor yoldaş.

Zülfü DİCLELİ (Doğal delege):

Gerçekten hepimizin kafasında herşeyin tam eşit olacağı, aynı olacağı, ne dinin, ne milletin, ne ayrı farklılıkların kalmayacağı, üniform, tekdüze bir toplum hayali vardı, huzur içinde yaşayacak. Şimdi herhalde artık, böyle bir gelecek resmi bizi ikna etmiyor. İnsanların çeşitlendiği, farklılaştığı, herkesin farklı dinlere sahip olduğu, bu özgürlüklerin devam edeceği bir toplum insanların geleceği. Onun için mantığın da çoğulcu olması gerekiyor. Eğer çoğulculuğu istiyorsak, eğer hayat çoğulcuysa, bizim partimiz de o çoğulculuğa yanıt verebilmeli ve kendi içinde hem farklı görüşler olabilmeli, hem de farklı yaklaşımlar olabilmelidir. Bakın marksizmi biz partiye tabi kıldık geçmişte. Marksizm, arkadaşların belirttiği gibi gelişemediyse bunun sebebi partiye tabi kılınmasıdır. Parti kararlarına tabi bir marksizm haline gelmiş olmasıdır. Onun için marksizmle partiyi o anlamda birbirinden ayırıp marksizmi de özgürleştirme, ona özgür gelişebilme olanağı sağlamak lazım.

Daha fazla uzatmamak için, şunların ayrımına tekrar dikkat çekmek istiyorum: Taslağın bir tanesi marksizmle doğrudan ilişkili değil, kendi 3 yıllık deneyimimizin sonucudur. Bir değer yargısı içermemektedir. İkinci taslak ise marksizm hakkında kesinleşmiş bir kararın kongreden çıkmasını istemektir. Bu sakıncalıdır. Şu anlamda sakıncalıdır: Bazı arkadaşlar marksizm yenilenemez diye düşünebilirler. Onun için kongrede marksizm yenilenebilir diye şu anda bir kararın alınması bu mutabakatı iradeyi yansıtmaz; daha kötüsü eğer bu taslak az oy alır da, 1. taslak çok oy alırsa sanki kongre "marksizm yenilenemez" diye karar almış gibi olur. Buna da kimsenin hakkı yoktur. Böyle bir karar almaya kongre -marksizme de en büyük haksızlık da herhalde bu olur bu aşamada- zorlanmamalıdır. Marksizmin de özgür olması için, 1. kararın onaylanmasını istiyorum ben. 2. kararın ise geri çekilmesi yararlı olacaktır, diye düşünüyorum. Gereksiz bir bölünmeye bu anlamda, bu delegasyonun ihtiyacı

yok diye düşünüyorum.

Arkadaşlar, sonuç bildirgesi ile ilgili bir daha söz alma imkanı olmayacağı için bir şey söylemek istiyorum: Bu muhasebede birşey eksik kaldı. Tezlerimizde de yok fazlaca, çalışma raporunda da yeterince işleme olanağı olmadı. Ama kongrenin bir konuda daha irade belirtmesi gerekiyor bence ve bunun da sonuç bildirgesine alınmasını öneriyorum. Ve bu önerimi de ilettim. Bu marksizm adına ve sosyalizm adına geçmişte işlenen cinayetlere, Troçki'den, Buharin'e yüzlerce binlerce, milyonlarca sayısız insanın hayatına, sonuçta kıyılmasına yol açan uygulamalarla bizim partimizin yöneticileri de içinde olmak üzere, -Salih Hacıoğlu ve diğer yoldaşların hayatlarının- sosyalizm adına; üstelik haksız yere yok edilmesine yol açan uygulamalarla TBKP'nin son kongresi kendini ayırmalıdır. Ve bu anlamda da sonuç bildirgesinde, bu konuda bir görüş olması bence boynumuzun borcudur diye düşünüyorum. Teşekkürler.

Alkışlar...

Divan:

Sayın delegeler şu anda söz alarak sıraya girmiş 6 arkadaşımız var. En iyi tahminle 10'ar dakika konuşsalar 60 dakika edecek. Şu anda saat 5'e on var. Yani bittiğinde 6'ya on kalacak, Bu nedenle biz divan olarak bir zaman sınırlaması getirmek istiyoruz. Çünkü, bundan sonra bir tüzük değişikliği yapılacak, daha sonra sonuç bildirgesi var. Onun üzerine yine tartışmalar olacak. Oysa İlçe Seçim Kurulu saat 6'da seçimlere başlayacak. Aslında seçim saati 5'ti. Bunu erteleme imkânı yok. Bunu gözönüne alarak 5 dakika ile sınırlandırılmasını rica ediyoruz. Öneri olarak getiriyoruz. Bazı arkadaşlarımız, isimlerini okuyorum - Aziz Çelik, Şükrü Kurtuluş, Sıtkı Coşkun, Gencer Uçar, Hamdi Maskar, Veli Saltık. -birkaçı konuşma hakkından feragat ederse olabilir, aksi halde biz kongreyi zamanında bitirmekle yükümlüyüz. Bizlere yardımcı olmanızı rica ediyoruz.

Salondan bir delege öneri yapıyor:

Sayın başkan arkadaşlar konuşmaya başlasınlar, eğer çok varsa ondan sonra kısıtlansın.

Divan:

Peki biraz daha devam edelim. 2. önergeyi verenlerden Aziz Çelik, buyrun...

Aziz ÇELİK (İstanbul, Karar Tasarıları Komisyonu üyesi):

Sayın Divan, ben gündemin 6. maddesindeki söz hakkımdan sırf bu maddede konuşmak üzere vazgeçmiştim.

Sevgili arkadaşlar, önce bir noktada anlaşmamız gerekiyor. Yenilenmeden, yasallıktan, birlikten vs.vs.den önce bir noktada anlaşmamız gerekiyor. Bu da tartışma kültürüyle ilgili bir noktadır. Eğer bu noktada anlaşamazsak ne tür düşünceler söylersek söyleyelim, karşılıklı olarak birbirimize müsamaha gösteremezsek hiçbir konuda ilerleme sağlayacağımız kanısında değilim. Söyleyeceğimiz her laf boş kalacaktır bu konuda.

Sevgili arkadaşlar, bu 2 karar taslağı ile ilgili tartışmalarda ben, İstanbul İl Kongresini hatırladım bir an. Özellikle İstanbul Kongresinde birlik-yasallık konusundaki tartışmayı ve Parti Meclisindeki tartışmayı hatırladım. Bir nokta üzerine özellikle bir vurgu yapmak istiyorum. Yine tartışma kültürü ve tartışma yöntemi ile ilgili nokta. Daha önceki bir nokta şuydu. Birliğe gidiş süreci ve Parti Meclisi kararını eleştiren yoldaşlar hakkındaki imaj, birlik karşıtı ya da birlik taraftarı gibi bir imajdır. Şimdi bugün ortaya gelen karar tasarısında buradaki imaj da gene bu biçimde biraz da suni olarak ortaya konuyor, diye düşünüyorum. Bir, buradaki sorun yenilenme ya da muhafazakarlık sorunu değil. İkincisi, bu karar tasarısıyla tartışılan sorun marksizme ya da marksizmin yorumuna ya da yenilenmeye kongre tarafından resmi bir karar alınması sorunu da değildir. Yani karar tasarılarından birisi yenilenmenin sonuçlarını, diğeri marksizm üzerine kesinleşmiş bir karar almayı öneriyor önermesi doğru değildir. Bizzat önerilen kararın kendisi marksizmin de aşılabileceğini öngören bir tarzda marksizmin yenilenmesini öneriyor. Sorunu bu biçimde karşı karşıya koymak, iki önergeyi artı-eksi kutuplar gibi koymak sanırım bizi ilerletmeyecektir.

Şimdi böyle bir önergeye neden gerek duyuldu? GYK'nın sunmuş olduğu önergenin yanında, ona eksi-artı kutuplarda ya da cepheden karşı noktada değil, ondan farklı noktalar içeren bu önergeye neden gerek duyuldu? Hepimiz biliyoruz. 3 yıldır birlik-yasallık-yenilenme sürecini tartışıyoruz ve bugün az önce aldığımız bir kararla, aslında TBKP'nin örgütsel ve politik varlığını SBP'ne armağan ettik. Şimdi bu noktada kongremiz 3 yıl sürmekte olan, özellikle yenilenmeye ilişkin tartışmalar konusunda net, parti içersinde var olan görüşleri ortaya serici, bunları tartıştırıcı, bunları hem parti kamuoyuna hem sosyalist

kamuoyuna sunucu bir tavır mı alacaktır, yoksa sadece bu yenilenme sürecine ilişkin kalkış noktasına da bağlı olarak, kimi pozitif önermeleri içeren bir karar tasarısı mı olacaktır. Kalkış noktamız buydu.

Bu önergeyi hazırlarken, bir karar tasarısı olarak hazırlarken bu öneriyi; parti içerisinde yenilenme ile ilgili sürmekte olan tartışmaları ve bunlardan çıkartılan pozitif dersleri içeren bir karar tasarısına ihtiyaç vardı. Bu karar tasarısı, diğer karar tasarısında yer alan kimi pozitif önermeleri de içerebilir. Şimdi, bir kere karar tasarısının gerekçesi bu. İkinci nokta şu: Yenilenme sürecine bakışla ilgili parti içerisinde farklı eğilimler, yaklaşımlar vardır. Farklı tarzlar vardır. Bunun olması da yenilenmenin bizzat kendisinin gereğidir. Şimdi biz bu farklılıkları, bu çeşitliliği örtüp, genel bir formülasyonda, yenilenmenin sadece kimi pozitif sonuçlarını mı açıklayacağız, yoksa bu çeşitliliği, bu tartışmayı kongrede ortaya serip Türkiye'deki marksist, sosyalist kamuoyuna sunacak mıyız, sunmayacak mıyız sorunudur. Çünkü hazırlanan 1. karar tasarısında, bu konuda parti içersindeki çokseslilliği, çeşitliliği yansıtacak herhangi bir yaklaşım yoktur.

2. nokta şudur arkadaşlar: GYK karar tasarısı tezlerle dolaylı bir ilişki içerisindedir. Ve o yüzden tezler de tartışılırken, tezler de GYK karar tasarısı olarak sunularak bu anlamda bir bağlantı kuruldu. Şimdi parti içinde sürmekte olan tartışma noktası şudur: Yenilenelim mi, yenilenmeyelim mi değil, teorimizi, örgütümüzü, pratiğimizi, elbette onları aşmayı da içerebilecek bir tarzda ama aynı zamanda onları yenileyebilecek bir tarzda başlayabilir miyiz yenilenmeye? Şimdi çok somut bir şey okumak istiyorum, hareket noktası olması açısından, tezlerde yer alan çok önemli bir cümle: "Oysa marksist kuram günümüzün gerçeklerine yanıt veremeyerek bütün ülkelerde başarısız olmuştur. Bizzat marksizm yanlış pratiğin yanlış düşünceden kaynaklandığını öğretmektedir. Kuramı yöntemden, yöntemi kuramdan ayıramayız". Şimdi parti içerisinde böylesine çok ciddi bir tartışma var arkadaşlar! Yani bir yandan sorun şurdan hareket etmiyor: Marksizmi aşabilir miyiz, marksizmi yenileyebilir miyiz, yenileyemeyiz mi sorunu değil, marksizm bir kuram olarak bütün ülkelerde başarısızlığa uğrayarak yenilmiştir saptaması var tezlerde. Şimdi gayet doğaldır ki, bu olay doğru da olabilir. Yani bunun doğruluğu, yanlışlığı tartışması değil. Bu doğru da olabilir. Ama o zaman sorun şu biçimi alır. Acaba neden sadece böyle bir saptamadan hareket ediyoruz? Şu noktadan da hereket etmek mümkündür. Acaba marksist teoriyi, marksist

politikaları ve marksist örgütleri yenileyip, günümüzün ihtiyaçlarına cevap verir hale getirebilir miyiz? Şimdi tartışılması gereken budur. Ve nitekim 2. karar önergesinde, marksizmin dogmatik bir yorumu değil, 1800'lerin marksizmi değil, marksizmin günümüz sorunlarına nasıl yanıt vereceğinin sorgulanması vardır. Elbette bu tartışmadan sonra şu sonuçlar çıkarılabilir. Bu ihtiyaçlara cevap vermeyebilir. Ama bir kere o noktadan bir hareket edelim deneyelim. Başarısızlığa uğrarsak evet. Edison ampulü bulmak için bin küsur deney yapmış. Biz marksizmin bir resmi yorumundan ya da sovyetik yorumunun yıkılmasından, çökmesinden hareketle kuramın toptan yok olduğundan hareket edebiliyorsak, pekala şu noktadan da hareket edebiliriz: Marksizm yenilenip, örgütsel ve politik olarak yenilenip, günümüzün ihtiyaçlarına cevap verir mi, veremez mi? Tartışmayı bir adım öncesine, bu noktaya çekmekte yarar var, diye düşünüyorum. 2. karar tasarısının, hazırlanmasının önemi buradadır. Böyle bir karar tasarısının bu formülle hazırlanması TBKP'nin son kongresinde, parti içerisindeki bu tartışmaların kamuoyuna yansıtılması açısından gereklidir.

Şimdi yine bu karar tasarısını hazırlamaya yönelten saiklerden bir kaçına daha değinmek istiyorum: Az önce de görüldü. Birlik Partisi konusunda TBKP içerisinde ağırlıklı bir mutabakat oluşmuştur. Ama biz çok uzun yıllardan beri hem birliği, hem yasallığı, hem yenilenmeyi tartıştık. Acaba bugün gelinen noktada -sonuçları bir kenara bırakıyorum- gerek birlik, gerek yasallık sorunu gerçekten bir zafer midir? Yoksa ünlü Yunanlı komutanın zaferi gibi gerçekte bir Pirüs zaferi midir? Yani bugün gelinen noktada, TİP-TKP birliğinin geldiği noktada, bu birliğin başarılı bir birlik mi olduğu, yoksa dersler çıkartılması gereken bir birlik mi olduğunu tartışmak zorundayız. Nedenlerden kalkarak tartışmak zorundayız. Yasallıkla ilgili gelinen nokta da aynıdır. Bu nedenle yenilenmenin sadece pozitif derslerini içeren bir metinle sınırlı kalamayız. Onun nedenlerini tartışmak zorundayız. Şimdi, yenilenme ile ilgili birkaç önemli vurgu yapmaya ihtiyaç var. 1- Yenilenmede yeni olan ile yeni keşfedilen - geçmişteki gibi ithalata dayalı- bir mantıkla ele almamalıyız. Bu, partimiz içinde süren yenilenme tartışmasının en önemli noktasıdır. Yenilenmede moda olan ile kalıcı olanı birbirinden ayırmak zorundayız. Yenilenmede ihtiyaçla, lüksü birbirinden ayırmak zorundayız. Ancak tartışarak ayırabileceğiz bunu. Yenilenmede teorik konformizmi yıkmaya evet, ama politik motivasyonu ortadan kaldırmaya hayır! Bunların hepsini tartışmak zorundayız.

Yenilenmede dar sınıf bakış açısını ortadan kaldırmak zorundayız. Ama acaba sınıf bakış açısını tümüyle ortadan kaldırmak zorunda mıyız? Ya da sınıf analizi yerine, tezlerde olduğu gibi esas analizi merkez-çevre, yan analizi sınıf analizi gibi almak zorunda mıyız? Bunları da tartışmamız gerekiyor. Şimdi önerge sahiplerinden biri olarak çok tartışılan marksizm konusunda teorik soruna girmeden görüşlerimi belirtmek istiyorum:

1-Marks, geliştirilmesi gereken bir başlangıçtır. Dolayısıyla, marksizmle günümüz arasındaki ilişkiyi tartışırken, tıpkı Newton fiziği ile Einstein fiziği arasındaki ilişki gibi tartışabiliriz. Bugün Einstein fiziğinin geçerli olması, Newton fiziğinin ortadan kalktığını göstermiyor. Bizzat Einstein fiziğinin gelişmesi, Newton fiziği üzerine şekillenmektedir. Marks bir başlangıçtır. Bu başlangıcı bugün geliştirmekle mükellefiz, yükümlüyüz. Marksizmin doğmatik olarak yorumlanmış olması acaba marksizmin temel önermelerinin kusuru mudur? Yoksa daha sonraki yorumların doğmatikleşmenin kusuru mudur? Bunları da tartışmak zorundayız. Ama tezler önsel olarak şunu tartışıyor: Bunlar bizzat marksist teorinin kendi sorunlarıdır diye tartışıyor. Şimdi tüm bu tartışmalar varken, TBKP son kongresinde bu tartışmaları yok sayacak bir karar tasarısı ortaya çıkamaz. Bu çeşitliliği içerecek bir karar tasarısı sunar. Gerekirse GYK'nın hazırladığı karar tasarısıyla, farklı olarak hazırlanan karar tasarısını TBKP içindeki çeşitliliği yansıtacak tarzda iki belge olarak gerek kamuoyuna, gerek sosyalist kamuoyuna sunabilir. Bu tasarının amacı diğer tasarı ile kapışmak değil, parti içinde yenilenme konusundaki çeşitliliği,...

Divan:
Zamanınız doluyor...

Aziz ÇELİK (İstanbul, Karar Tasarıları Komisyonu üyesi):

Tasarılarla ilgili somut önerim. Bu tasarıların ille ayrı ayrı oylanma gibi bir problemi yoktur. Ama bu tasarılar parti içindeki çeşitliliği, parti ve Türkiye kamuoyuna yansıtmalıdır. Bu nedenle bu tasarılar çeşitliliğin iki ayrı belgesi olarak hem parti, hem Türkiye kamuoyuna sunulmalıdır, diye öneriyorum.

Teşekkürler.

Alkışlar...

Sıtkı COŞKUN (İstanbul, Karar Tasarıları Komisyonu üyesi):

Aziz, karar tasarısının sunuşuna işaret etti. 2. karar tasarısı da bu yenilenme sürecinde TBKP açısından deneyleri genelleştirmeye çalıştı.

Burda farklılık, GYK tasarısında olmayan ve bize göre yenilenme sürecinin derslerinden olan konuların kiminin burada olmasıdır. Temel nokta ise, bu partinin nesnel olarak yaptığının adını koyup koymamaktır. TBKP kuruluş kongresi, teorik yenilenme sürecini marksist teoriyi yenileme olarak saptadı ve biz 3 yıldan beri adını koya koya marksist teoriyi yeniliyoruz.

Tezlere göre de,tezlerin marksizmin yenilenmesi bölümünde de aynen söylenen budur. Eğer elde varsa -belki yoldaşlar bilmezler- tezlerin II. bölümünün 15. sayfasında şu cümleler okunabileektir: ".... Marksist düşünce tarzının yenilenmesinin yöntemini bize gene marksizm veriyor." Karar tasarısı da bunu söylüyor ".... Marksizmde bilim ve felsefe içiçedir. Felsefe sayesinde marksizm bilimlerin bulgularını yeniden yapılandırır. Bunu yaparken toplumsal sürece dayanır." Arkadaşlar 2. karar tasarısı bunu söylüyor. "Marks kendi çağında doğa ve toplum bilimlerini, en başta emek-sermaye çelişkisiyle belirlenen toplumsal dinamizmi inceledi..." bu söyleniyor. "Marksizmin yeniden yapılandırılmasının yöntemi genel marksizmin kuruluşunun yöntemi olmalıdır .... Şimdi bu yeni değer sistemi temelinde bütün bilimlerin ve teorilerin bulgularını gözden geçirmek, onları yeniden düzenlemek, günümüz toplumsal pratiğinin ve bu değerlere yönelen dinamizmini kavramak ve bunun ışığında yeni tasarımlar ortaya koymak gerekiyor.

Kısaca, tezlerin sahipleri şimdi bu görüşleri kullanmıyorlar, kullanmıyor ama, bu parti yenilenmeyi somut olarak başından beri kendi teorisini -marksist teoriyi, TBKP'yi yani marksist partiyi, ve TBKP'nin politikasını -yani marksist politikayı yenileme olarak aldı. Bu partinin yaptığı iş budur. Dolayısıyla biz yaptığımız işin ve amacımızın aynen şimdiye kadar ne söylediysek onun konmasını öneriyoruz. Sonuçta, marksizmin yenilenip yenilenmeme sonucuna varmak ise, o varılan yerde tartışılacak sorundur. Ya da çıkacak sonuçtur. Partinin bugüne kadarki her temel mutabakatında bundan dolayı gerçekleşmişti.

Diğer yan, gerçekten yoldaşlar belli şeyler söylenmedi diyor. Ama ben hayret içinde kalıyorum. Lütfen elinizde varsa yoldaşlar, tezlerin 1. fasikül, 7. sayfa, alttan 2. paragrafa bakı-

nız. Tezler, üretim tarzı paradigmasını esas olan bir çerçevede öneriliyor. Tezler sadece ondan yararlanmayı, özetle, geçmiş tarihsel süreçleri kavramadaki yöntemle somut toplumsal gelişmeleri anlamadaki yöntemi birbiriyle özdeşleştirmeyen ve bu nedenle üretim tarzı reddedilmeksizin, merkez çevre paradigmasını esas alan, çoğulcu bir kuramsal çerçeve oluşturmak temel fikrine dayanmaktadır. Çoğulcu kuramsal çerçevenin esas aldığı paradigma, merkez-çevre paradigması olduğu bir yerden uydurulup seylenmedi yoldaşlar. Burada tezlerde yazıyor.

Zülfü yoldaş dedi ki, yanlış aktarılıyor, bu partinin marksist olmaması gerektiği gibi bir şey söylenmedi. Acaba, herkesin elinde varsa lütfen Adımların son sayısında çıkan "Yuvarlak Masa'nın 37. sayfada Abdurrahman Atalay'ın benim soruma verdiği yanıta lütfen açın bakın.

Sıtkı COŞKUN (İstanbul) Okuyarak;

"Hayır tartıştığımız bu değil, şu anda bizim parti yönetimimiz Birleşik Partinin marksist bir parti olmaması için tartıştı".

"Abdurahman ATALAY : Biz marksist parti tanımlamasının yapılamayacağını söyledik..

.....

.....

"Sıtkı COŞKUN : Bu vurgu son aylarda parti yönetiminin Birlik Partisinin marksist kimlikli olmamasına yönelik yaptığı vurgudur."

"Haydar KUTLU : Bu vurguya herkesin hakkı var. Sen nasıl engel olabilirsin."

(Adımlar, 1 Ocak 1991, sayı 48, s. 37)

Peki yoldaşlar, lütfen 5 dakika düşünün. Burada yenilenme sürecinin bizden en çok talepettiği şey samimiyetse; söylediklerimiz yanlışsa, şu tarihte söyledim ama, söylediğim bu değildi diye söyleyebilmeliyiz. Ayrıca Birlik Partisi Yürütme Kurulu toplantısında "Bu parti marksist nitelikte olmamalıdır, çünkü dünyada marksist parti kategorisi yoktur" diyen Zülfü yoldaştır ve bu 40 civarında değişik görüşten katılan insanın önünde söylenmiştir. Dolayısıyla bu ve arkasından gelen tartışmada ise bu durum değişmiştir.

Şimdi gelelim, marksist parti diye bir parti kategorisi var mı, yok mu? Bu parti yönetiminin Nisan ayında verdiği, Birlik

Partisi Kurultayına verdiği belgede böyle bir kategorinin olduğu söyleniyor ve birleşik partinin bu kategoride olması gerektiğinin altı çiziliyor. Kutlu ve Sargın yoldaş da, Mayıs ayı sonunda Haziran ayı başında imzaladıkları yürütme ile ortak bildiride, bu partinin marksist parti olması gerektiğini söylüyor.

Ve işin ilginci dünyada, 2. Enternasyonal çeperinden gelip ayrışan partiler marksist partiler olarak değerlendiriliyor. Marksist parti kategorisi sosyal demokrat parti ve komünist partisi tipinden ibaret değildir. Marksist parti tipinin I. tipi I. enternasyonaldir. 2. Enternasyonal parti, marksist parti tipinin 2. tipidir. (Onun dönemi için onun marksist parti tipi olduğu öylesine açıkur ki, 2. Enternasyonali Marks ve Engels kurdu. Onların partileridir bu partiler. Bunlar marksist parti değilse kimdir, hangisidir marksist parti? Bu kadar açık bir konuda biz rahatlıkla bu yoktur diyorsak, bu teorik tartışma sürecimizin içtenliği konusundaki ve bu en çok talep ettiği şey konusunda daha rahat olma gereği çıkmıyor. Hayır, biz bir tarihte böyle demiştik ama şimdi bu kategorinin doğru olmadığını söylüyoruz ve yeni söylüyoruz demek daha doğru olmuyor mu? Ve bir Lenin'in partisi, Lenin'in yapuğı marksist parti önerisi, emperyalizm çağına uygun olan değil miydi. Ve bu anlamda, 3. enternasyonal partileri de Lenin'in biçiminde marksist partiler değil miydi. Eurokomünistler o zaman değil dedik. Yani epeyce marksist partiler değil miydi? O zaman marksist parti tipi yoktur diye, olanı adeta bir illüzyonla yoktur diye bağırmak da gerçeğe uymuyor. Kendi söyleyip, kendi yarım kalmış sözlerimize, dikte edilmiş görüşlerimize uymuyor yoldaşlar.

Kutlu yoldaş da tezlerde merkez-çevre paradigmasını esas aldığımız yoktur dedi. Ama lütfen bir bakınız. Bu durumda böylesine bir ortamda partinin girdiği yenilenme sürecine bizzat kendisinin koyduğu addı. TBKP bir marksist partidir, TBKP'yi yenilemek marksist partiyi yenilemekti. TBKP'nin politikası, marksist politikaydı. Dolayısıyla 3 yıldır yaptığımız marksist politikayı yenilemekti. Onun sonunda ayakta kalıp kalmaması, bu sürecin sonundaki sorundur. Dolayısıyla yoldaşlar bu kongre, eşyayı adı ile çağırıp çağırmama konusunda karar verecektir. 3 yıldır biz 1. kongreden beri bunu yapıyoruz ve adına böyle dedik. Şimdi yoldaşlarımız görüş değiştirdilerse, bu yoldaşların sorunudur.

Ama bu partinin 3 yıllık deneyimi kendi ideolojisini, marksist ideolojiyi, kendi partisini -marksist partiyi ve kendi politikasını- marksist politikayı yenileme sürecidir. Bu nedenledir ki, biz yenilenme sürecini, geniş çaplı bir biçimde bütün dünya-

nın yenilenmesinin içinde kendi yerimizi böyle belirledik. Ve bu bağı böyle kurduk. Biz marksistiz ve amacımız marksist partiyi ve marksist politikayı yenilemektir diyebiliriz.. Bu amacın gerçekleşip gerçekleşmemesi ise, marksistler olarak bizim başarı ya da başarısızlığımızı gösterir. Bunun için 2. karar tasarısı bence bir şeyi sonuçlandırmıyor. Şu ana kadar yapılanın adını koyuyor. Bu parti böyle biçimlendi. Bu nedenle ben 2. karar tasarısının bu anlamda (Kongre bunun birleştirilip sunulmasına kendisi karar verecektir) kongrenin görüşüne sunulmasından yanayım ve kongrenin karar vereceği bir şeydir. Hepinize teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Teşekkürler Coşkun yoldaş.Şimdi söz sırası Uçar yoldaşta.

Gencer UÇAR (Doğal delege):

Değerli yoldaşlar hepinizi saygıyla selamlarım. Yoldaşlar, burada birçok yoldaşımız konuştu. Ben 1. gün söz istememe rağmen, kongrenin selameti açısından söz hakkımdan feragat ettim. Bir başkasına devretmedim. Çünkü biz eskiden özgür irademizi başkasına devrediyorduk. Ama başka değişik görüşlerin burda seslendirilebilmesi için konuşma hakkımdan feragat etmiştim. Onun için burda da zaman baskısı altında konuşacağım. Burda konuşan yoldaşlardan bir kısmı istemeyerek söylemini şiire bağladı, bir kısmı marşa bağladı, duygulandık, duygulandırdı bizi. Ben de Karadenizliyim. Ben de bir fıkraya bağlayarak anlatacağım.

Temel canlılar üzerinde inceleme yapıyor. Çekirgeyi inceliyor. Ve çegirgeyi masanın üstüne koyup, hopla bakayum diyor. Hopluyor. Sıçra bakayum diyor, sıçnıyor. Hopla bakayum, diyor hopluyor, Sıçra bakayum diyor, çekirgede hareket yok. Bayanlardan özür dileyerek, onun da sekreteri bayanmış. Dönüyor sekreterine: Çekirge 3 kere sıçrayi yaz kızım diyor. Sonra çekirgenin bir bacağını koparıyor. Hopla bakayum, hopluyor. Zıpla bakayum zıplıyor. Hopla bakayım. Çekirgede hareket yok. Yaz kızım. Bir bacağı koparılan çekirge 2 kere zıplar, diyor. Sonra çekirgenin 2 bacağını da kopartıyor. Hopla bakayım, zıpla bakayım. Çekirgede hareket yok. İki bacağı kopartılan çekirgenin kulakları sağır oluyor diyor.

Biz marksistler de ağzımızı açtığımız zaman kulağımız duymuyor. Ve dünyaya bugüne değin böyle baktık. Biz marksistler dünyanın en akıllı insanlarıyız. Bizim akıllılarımız, bizim yöneticilerimiz onların akıllıları da Sovyetlerdeki yöneticiler. Ve marksizm bize öyle bir öğreti kazandırdı ki, bütün zamanlarda bütün problemlere ışık tutacak, sonuna kadar, ayrıntısına kadar ışık tutacak bir öğretiyi bize verdi. Ve biz biraz da uzağımızdaki sosyalizmi böyle bir mantıkla yorumluyorduk. Anlatıyorduk. Ve keskindik o zaman. Ama gördük ki, bizim keskinliğimiz küpümüze zarar verdi. Yaşam bizden de keskin ve yaşam tokadını vura vura kendini gösterdi bize. İşte dünyadaki alt üst oluşlar, işte dünyadaki çeşitlenişler. Artık biz yaşamın dolayından, yaşamın bu gerçekliğinden bir parça sonuç çıkartmışsak şunu gördük: Dünyanın tek akıllısı biz değiliz. Bizden başka akıllılar da var. Ve dünyada o kadar çok problem var ki, biz o problemlere bizden daha yakın insanlar olduğunu görebilmeliyiz, bazı alanlarda. Ve o problemlere onlarla birlikte akıl yürütmeliyiz. İşte -burada bir arkadaş yeterince örneklediği için fazla detaylamayacağım- bu anlamda 1. öneri bu çeşitliliğin içine dalmamızı sağlık verdiği için bence anlamlı ve anlaşılır. Burda Aziz yoldaşımız motivasyon olmadığından söz etti. Evet iradi bir motivasyon yok, dün olduğu gibi. Ama ben şu anlamda Aziz arkadaşa katılıyorum. Gerçekten de bizim coşkuyu esas alan, istenç ile donatılan, akılla yürütülen enerjiye ihtiyacımız var. Düne takılır isek, bu enerjiyi kendimizde bulamayız. Dünü bugüne bağlayan, bugünü yarına bağlayabilirsek bu enerjiye sahip olabiliriz. Bu enerji yaşamın çeşitliliğinde vardır. Yeter ki, biz o çeşitliliğe, o sürece doğru bakalım. Doğru yorum getirelim ve reaktörlerimizi o enerjiden enerji alarak ateşleyelim. Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Sayın Hamdi Maskar yoldaş.

Hamdi MASKAR (Doğal delege):

Sevgili arkadaşlar, bu kadar zaman daralmasından sonra konuşmakta tereddüde kapıldım ama bir iki noktanın altını çizmek istiyorum. 3 günlük bir kongre yapıyoruz. Kongrede yapıl-

ması gereken, yöneticilerin yada kimi tartışmaları yuvarlak masada örgütleyen yoldaşlarımızın arkadaşlarımızın buradan o görüşlerini yeniden kongreye sunmaları değil, olanağımız olduğu ölçüde, bölgelerden gelen delegelerin görüşlerinin alınmasıdır. Ne yazık ki, sizlerin de izlediği gibi burada yaşanan, değişik biçimler ve değişik düzeylerdeki yoldaşlarımızın, bizlerin söz haklarını kısıtlayarak, kendilerinin sınırsız çeşitli düzenlemelerle aralıksızca konuşabilmesidir. Genel Başkanımızın şu sözünü hatırlıyorum buradan çıkarak: Doğru düşünceler gerçekten iyi ilerleyebiliyor, çabuk yenilenebiliyor, ama insan olarak bizler ne yazık ki, buna ayak uyduramıyoruz. Bu da bana göre bu yenilenme mantığının burada bir yansımasıdır. Aziz arkadaşımız çıkıyor, karar tasarısını olduğu gibi okuyor. Yeniden söz alıyor, karar tasarısını tekrardan bize sunmaya çalışıyor. Bunları böylece söyledikten sonra şunu vurgulamak istiyorum: Biz bundan önce bir karar aldık. SBP'de birleşmek, orada buluşmak üzere bir karar aldık. Şimdi ne diyoruz? Yenilenmenin çerçevesini çiziyoruz. Diyoruz ki, yenilenme böyle olur, bizim kongre kararımızdır. Siz de sevgili yoldaşlarımız veya arkadaşlarımız, SBP'deki dostlarımıza sesleniyoruz, yenilenmeyi bu mantık çerçevesinde algılamanız lazım diyoruz. 2. karar tasarısının mantığı budur. Ben böyle algılıyorum en azından. Bizimle birlikte olacak, birlikte yenilenmeye, birlikte birşeyler yapmaya hazırlandığımız dostlarımıza, şimdiden çerçeveler çizmeye çalışıyoruz. Bu doğru bir yaklaşım değildir. Bu karar tasarısını sunan yoldaşların yeniden görüşmelerinde fayda vardır. Yenilenme bugünden yarına olmayacak, yarın da devam edecektir. Pratiğimizde yaptığımız işle bunu kanıtlayacağız. Yenilenebildik mi? Yenilenemedik mi? İşte kongrede uzun uzun konuşan yoldaşların yenilenip yenilenmediklerinin teoriyle de, pratikle de yanıtı olacaktır. Bu nedenle, kongre komisyonunca GYK karar tasarısında yapılan son değişiklik ve eklenen paragraf yenilenme için yola çıktığımız dostlarımıza yenilenme üzerine fikrimizi ifadenin en güzel biçimidir, diyorum. Karar tasarısı olarak bu oylanmalıdır diyorum. 2. tasarı kongrenin tartışma bölümü ya da belgeleri arasında yayınlanır, diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Divan:

Veli Saluk yoldaş.

Veli SALTIK (Ankara):

Dünkü komuşmamı kısa yapmıştım. Orada da karar tasarıları üzerine konuşacağımı tekrar belirtmiştim. GYK'nın sunduğu karar tasarısı tezlerin mantığıyla hazırlanmıştır. Aslında bir anlamda tezlerin karar taslağı adı altında oylanmasıdır. Onaylanmasıdır. Ben işin bu boyutuna değinmeyeceğim. Asıl diğer boyutu var. Biliyoruz ki, SBP'ye daha önce Merkez Yürütme'den katılan yoldaşlarımız SBP'nin marksist olmaması önerisini götürdüler. Ama SBP'nin diğer bileşenleri bunu benimsemedi. Tüzüğün amaç maddesine açıkça; "bu parti marksizmin mirasçısı, sürdürücüsü, devamcısıdır" kondu. Ve mutabakatlarla bu sağlandı. Yarın da başvurulacak hale gelmiştir. Şimdi biz burada GYK kararını onaylarsak mutabakatla sağlanan Birlik Partisi'nin tüzüğünün amaç maddesi ve programındaki diğer ilke ve hedefler üzerinde yeniden tartışma açmış olacağız. Özellikle de TBKP'nin I. Olağan Kongresinin görüşüdür dayatması oraya götürmenin bir başka yoludur. Orada böyle bir tartışmaya yol açmamak için benim de imzaladığım 2. karar tasarısının onaylanmasını istiyorum. Amaç da buydu. Öbür tarafta tekrar böyle bir tartışmayı açturmamak. Partinin, kongrenin kararıdır dayatmasının götürülmesine yol açmamak için, özellikle böyle bir karar tasarısı hazırladık ve sunduk.

Teşekkürler.

Alkışlar...

Erdal TALU (Komisyon sözcüsü):

Yoldaşlar yeterince tartışıldı. O nedenle içerikleri konusunda herhangi bir şey söyleyecek değilim. Çünkü her iki tasarının mantığı ne içerir, ne içermez delegeler açısından açık. Şunu söylemek istiyorum. Karar tasarısı konusundaki yaklaşım farklılığı doğal olarak tartışmanın içeriğinin kaymasına da neden oluyor. Yani TBKP'nin yenilenme süreci konusunda bizim önerdiğimiz karar tasarısı konuşulurken, tezlerden alıntı yapmak zorunda kalınıyor. Aslında bizim karar tasarısında bunların hiç biri yok yoldaşlar. Son karar tasarısı üzerinde konuşuyoruz. Ama karar tasarısının içeriği konusunda var olan yaklaşım farkı karar tasarısı yerine, halâ bizim dün sürdürdüğümüz gelecekte de sürdüreceğimiz, marksizm tartışmalarının içeriğine girmemize neden oluyor.

Bizim tasarımız -ifade edildi- bu tartışmalar ve marksizm konusunda herhangi bir sonuç, değer yargısı içermiyor. Sadece,

3 yıllık deneyin sonucunda çıkardığımız sonuçları özetlemeye çalıştık. Arkadaşların yaklaşımını dinledikten sonra, biz Komisyon olarak şunu önermek istiyoruz. Eğer bu mümkünse bunu gerçekleştirelim: Arkadaşlarımız (2. karar tasarısının sahipleri) dediler ki, bizim de katıldığımız 3 yıllık deneyimi yansıtıyor Komisyonun bu karar tasarısı, ama eksiklere, yani 3 yıllık yenilenme sürecinde eksiklere yeterince değinmemiş. Şimdi yoldaşlar, bu karar tasarısı, TBKP'nin yaşadığı yenilenme sürecini olumlu veya olumsuz yönleriyle değerlendiren bir belge değil. Eğer eksiklikleri üzerine konuşacaksak o zaman bir çok eksikliği de dile getirmemiz gerekecek. Örneğin; bizim yenilenme konusunda değişen görüşlerimizin zik-zaklı bir gelişme sonucu olduğu, bazı görüşlerimizi yenilemekte geciktiğimiz gibi. Örneğin: Örgüt anlayışımız vs. gibi. Böyle bir dizi eksiklikler var. Ama bizim bu karar tasarısında yapmak istediğimiz, bizim eskiden marksizm diye bildiğimiz, kafamızda var olan düşüncelerden farklı olarak bu süreç içinde geliştirdiğimiz ve parti kamuyonunun büyük ölçüde paylaştığı, yarının partisinde de önemli olduğunu düşündüğümüz deneyleri ifade ettik. Yoksa olumlu olumsuz yönleriyle bir muhasebe yapmıyor bu karar tasarısı. Parti içi demokrasi, geniş güçlerle mutabakat politikası, kadın sorununun önemi, çevre sorununun önemi, süreçlere müdahale etme politikası gibi. Biz inanıyoruz ki, bu deneyler, daha sonraki süreçte de sol içindeki tartışmalarda, hem de daha ilerki politik mücadelemizde önemli olacak. Eğer bu anlayışla yaklaşabiliyorsak yenilenme sorununa, kendi geçtiğimiz süreçte eksiklerimizin var olduğunu, ama bunları bu karar tasarısının içermediği noktasında anlaşabiliyorsak bu konuda zannediyorum ki, her iki karar tasarısını öneren arkadaşlarla bir mutabakatımız var. Bu mümkün. Sıtkı yoldaşın söylediği marksizmin geleceği üzerine karar vermek marksizmin yenilemeye değil, bu güne kadar yaptığımız işin adını koyalım, biz marksizmi yenilemeye çalıştık, diyor. Bizim karar tasarımıza eklediğimiz bölümde bu görüş var. Diyoruz ki, biz bundan sonra da kendimizi, teorimizi geliştirme çabalarımızı diğer marksistlerle de sürdüreceğiz. Biz şunu öneriyoruz: Diğer karar metni kongre kararıyla kongre sürecinde marksizm üzerine tartışmalarda öne sürülen bir görüş olarak kongre belgelerinde yayınlansın. Bu tatmin ediyorsa arkadaşlarımızı, o zaman bu biçimde bir çözüm bulabiliriz diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum...

Divan :

Komisyon bir formülasyon önerdi. Önerge sahipleri bu formülasyona evet diyorlarsa o zaman oylamaya gerek kalmayacak. Aksi takdirde 2 önergeyi oylayacağız.....

Aziz Çelik, Aziz yoldaş zamanımız çok kısıtlı; 15-20 dakika içinde bütün bu işlemleri bitirmek zorundayız.

Konunun Komisyon'da görüşülmesi sırasında başka öneriler var onları size bildireceğiz, dikkatle dinleyiniz. Bunlar üzerinde fazla görüşme açma olanağımız yok. Tartışma olanağımız yok. Zamanımız yarım saat. Bir de tüzük değişikliğimiz var, o nedenle Genel Başkan tüzük değişikliğinde kendisini direkt ilgilendiren bir konu olduğu için konuşma istiyor. Bunları dikkate alarak bu konunun üzerinde fazla tartışma açma olanağımız yok. Ya kabul edilecek, ya edilmeyecek. Buyrun sayın Başkan Vekili:

Divan:

Divan başkanımızın açıkladığı gibi Divanımıza gelen ve Komisyonun üzerinde çalıştığı karar tasarıları var. Bunları okuyacağım şimdi.

"Gençlik Üzerine Karar Tasarısı

Tüm insanlık tarihinde üzerinde en fazla durulan kesimlerden biri olarak gençlik, özellikle komünist partilerde, "parti rezervi" anlayışıyla kendini gösteren, faydacı yaklaşımın olumsuz sonuçlarını yaşamıştır. Onun çoğulcu, yenilenmeci, genç kimliği bastırılmış, yaşıtlarından koparılmış, yalnızlaştırılmıştır. Gençlik, "öncü parti" anlayışının olumsuz sonuçlarını yaşamıştır. Esas itibarıyla "yenilenmenin bizzat kendisi" olan gençliğin önünün açılması, toplumsal gelişmenin kazancı olacaktır.

Bu temelde, günümüzün çağdaş partisinin, taraftar kazanma mantığı ile gençliği örgütleme, gençlik adına örgüt kurmaya ihtiyacı yoktur. Bu anlayış kesin olarak reddedilmelidir. Gençlik, parti içersinde sadece günlük-pratik işlere koşturan bir mantıktan kurtarılmalıdır. Gençlik yenilenmenin taşıyıcısı olarak görülmeli, aktif politika yapmasının önündeki engeller kaldırılmalı, bu konuda gençlikten yana tutum alınmalıdır.

"Gençlik içinde çalışma" anlayışı kavram olarak reddedilmeli, bunun yerine, demokrasinin yaşam biçimi olarak kavranmasında, sivil toplumsal örgünün yaratılmasında gençliğin rolüne ve onun çoğulcu yapısına değer verilmeli, parti içersinde genel politik süreçlere katılan gençliğin, kendi sorunları teme-

linde örgütlenmesine ve yaşıtlarıyla birlikte davranmasına değer verilmelidir. Bu süreçte parti ve parti örgütleri belirleyici olmamalı, genç üyelerin kendi insiyatifleriyle davranmasının önü açılmalıdır.

Gençliğin özgürce siyaset yapabilmesinin, toplumsal gelişmeyi engelleyen yasakların kalkmasında, demokrasinin içselleşmesinde belirleyici önemi vardır.

Öğrenci gençliğin siyasal partilere, önceden izin almaksızın derneklere üye olabilmesi hakkının sağlanması ve bu konudaki girişimlerin desteklenmesini kongremiz karar altına alır."

Bu önergeyi kabul edenler, etmeyenler, çekimserler. Bir red oyuna karşı oy çokluğuyla kabul edildi.

Karar önerilerini okumaya devam ediyoruz.

"Kadın Sorunu Üzerine Karar Tasarısı

Kadının özgürleşme mücadelesi, cinsiyetinden dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı veriliyor. Bu mücadele, onun milliyetinden ya da sınıfından dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı mücadelesini yadsımıyor.

Parti üyesi kadınlar, bir yandan parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele ederek, öte yandan toplumun bütününe yönelik projeler sunan partinin her alandaki politikasının aynı zamanda erkek-egemen toplumun dönüştürülmesi hedefiyle bağlanması için çalışarak, merkezinde kadın-erkek eşit bireylerin bulunduğu bir toplum uğruna belirleyici katkıda bulunacaklardır.

Partili kadınların somut konumlarını gözetlemek, parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele etmek amacı ile "parti içindeki kadın ayrımcılığını gözetleme grupları" oluşturulması ve bu grup çalışmalarının önünü açıcı önlemler alınması ve desteklenmesi. Bu aynı zamanda kadın üye sayısının düşük olma nedenlerinin araştırılması ile birlikte yürütülerek, kadın-erkek tüm üyelerin yönetime eşit katılımının sağlanmasını getirecektir.

Parti yaşamındaki kadın ayrımcılığının giderilmesi, aynı zamanda erkeklerin özgürleşmesi anlamına gelmektedir. Buradan hareketle erkek egemen anlayışın bilince çıkması amacı ile erkek üyelerin katıldıkları, özel yaşamlarında ve parti yaşamında eşitsizliğin ele alındığı toplantıların yalnızca partili kadınla-

rın değil, tüm yönetim kadrolarında yer alan erkek üyeler tarafından da düzenlenmesi,

Soldaki tüm partilerin erkek-egemen anlayıştan hareketle "erkek partisi" olmaktan çıkarılması doğrultusunda kadın üye sayısının artmasına paralel olarak artan ölçüde kota getirilmesinin ilkesel olarak benimsenmesi ve desteklenmesi."

Ayşe Bilge DİCLELİ, Tezer ERASLAN,
Şehnaz FIRAT, İnci İŞBULUR,
Çiçek YAGCI, Şeyda TALU,
Semra ULUSOY ve arkadaşları.

Alkışlar...

Oylamaya geçiyoruz. Kabul edenler, etmeyenler... Oy birliği ile kabul edilmiştir.

Yeni bir karar tasarısı okuyoruz.

"TBKP Büyük Kongresi Karar Tasarısı

16 Kasım 1987'de Sargın ve Kutlu'nun ülkeye dönüşü ve sonrasında yürütülen mücadelemiz, 4.6.1990'da TBKP'nin yasal başvurusu, il ilçe kuruluşlarının ardından ilçe, il kongreleri toplumsal meşruiyetimizin derinleşmesini sağladı. Sargın ve Kutlu'nun ülkeye dönüşü sonrası, 2,5 yıllık tutuklanmalarının sona ermesi için, komünist partisi üzerindeki yasağın kalkması için yurt dışındaki parti üyelerimizin uluslararası destek ve dayanışma için yürüttükleri çalışmanın çok büyük katkısı oldu. Şimdi 70 yıllık yasaktan sonra Komünist Partisi ilk yasal büyük kognresini yapıyor. Uluslararası destek buluyor, geniş bir uluslararası temsil heyeti ile zenginleştiriliyor. Bu büyük kazanımımızı ortak kazanımımız olarak değerlendiriyoruz. Ancak, yasal engeller nedeniyle yurt dışındaki birçok yoldaşımızla ve dostlarımızla kongrede buluşamıyoruz. Bu sevincimizi bir arada paylaşamıyoruz. Büyük Kongremiz, elde ettiğimiz kazanımımıza uluslararası desteğin sağlanması için TBKP'lilerin ve dostlarımızın 3 yıldır yürüttüğü destek ve dayanışma çalışmalarına büyük değer biçtiğini belirtir. Yurt dışındaki yoldaşlarımıza ve dostlarımıza katkıları için teşekkür mesajı gönderilmesini karar altına alır. Seçilecek olan GYK'yı bu konuda görevlendirir.

Alkışlar...

Divan:

Öneriyi dinlediniz. Kabul edenler, kabul etmeyenler, oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Önerileri okumaya devam ediyoruz.

"Hukukçulara Teşekkür Mektubu

TBKP Büyük Kongresi, partimizin yasallaşma mücadelesine katkıda bulunan tüm hukukçulara aşağıdaki teşekkür mektuplarının gönderilmesini karar altına alır:

Değerli arkadaşlar, partimizin yasallaşma mücadelesine, Sargın ve Kutlu yoldaşların özgürlüğe kavuşturulması mücadelesine omuz verdiniz. 141-142 ve diğer anti-demokratik yasalardan yargılanan komünistleri büyük bir özveriyle, insanüstü bir çabayla savundunuz. Tahliyelerde, beraatlarda bizimle sevindiniz. Düşün, inanç özgürlüğü için, insan hakları için, hukukun üstünlüğü için çabalarınızın bundan sonra da süreceğine inanıyor, teşekkür ediyoruz.

İçten saygı ve selamlarımızla."

Oylamaya geçiyoruz. Oybirliği ile kabul edildi
Alkışlar...

Yeni bir karar tasarısı okuyoruz.

"Amblem Karar Tasarısı

Köklü bir geçmişi ve yeni aydınlık bir geleceği yansıtması açısından sembolik bir nitelik taşısa da, TBKP parti ambleminin slayt panosunda görülen diadaki şekli almasını öneriyoruz."

İlhan IŞIKTAŞ, Fatma HASANOĞLU,
ve arkadaşları

Oylamaya geçiyoruz. 16 red oyuna karşılık oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Alkışlar...

Divan:

Değerli dostlar!
Kongremiz bitmek üzere. Fakat gelen mesajlar henüz bitmedi. Bir mesaj var ,okuyorum:

Divan:

Sonuç bildirgesini rica ediyorum

Ayşe Bilge Dicleli (İstanbul, Karar Tasarıları Komisyonu sözcüsü):
Sonuç bildirgesi taslağını okumak üzere kürsüye geldi.

"TBKP Büyük Kongresi Sonuç Bildirgesi Taslağı

Türkiye'de 70 yıllık yasağın ardından komünistlerin ilk yasal kongresi olan TBKP Büyük Kongresi, komünistleri bugüne getiren tüm yoldaşları ve dostları sevgi ve saygıyla selamlar. Politik cinayetlerde; işkence tezgahlarında yitirilen, onlarca yıl hapis ve sürgünde boyun eğmeden direnen komünistlerin, devrimcilerin anısı önünde saygıyla eğilir.

Alkışlar...

İnançları uğruna mücadele ettikleri için hapiste bulunan tüm insanları, yurttaşlık hakları gasp edilen, bu yüzden ülkeye gelemeyen politik göçmenleri, yurt dışında bulunan parti üye ve yandaşlarımızı ve demokratları, yurtseverleri selamlar.

Alkışlar...

TBKP Büyük Kongresi Körfez'de patlak vermek üzere olan savaşa hayır dedi. BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'a Kuveyt'ten çekilmesi için verdiği sürenin dolduğu şu saatlerde, barış çağrımızı yineliyoruz. Ne Irak ne ABD, insanlığı felakete götürecek bir savaşı başlatmamalıdır. Türkiye, hiçbir biçimde böyle bir savaşa katılmamalıdır. Parlamento bu olağanüstü dönemde sürekli toplantı halinde olmalı, yetkisini hiçbir kişi ve kurumun kullanmasına izin vermemelidir. Türkiye, asıl barışçı bir çözüm için Filistin sorunu da dahil olmak üzere, Ortadoğu'da bir uluslararası konferansın toplanmasını desteklemeli, bölgede barış, demokrasi ve istikrar doğrultusunda bir rol oynamalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, Litvanya'daki kan dökülmeye kadar varan gelişmeleri büyük bir kaygıyla karşılar. Sovyetler Birliği'ndeki çok karmaşık sorunların, ne olursa olsun, zor yoluyla, askeri önlemlerle çözülemeyeceği, bunun hiçbir şekilde haklı gösterilemeyeceği açıktır. Sovyet yönetiminin insan hakları ile hiçbir şekilde bağdaşmayan bu uygulamaları, yenilenme sürecine de zarar vermektedir.

Alkışlar...

TBKP Büyük Kongresi, geçmişte Buharin, Troçki, Zinovyev gibi sayısız komünistin, Salih Hacıoğlu ve öteki yoldaşlarımızın, nice aydın, işçi ve köylünün öldürülmesine, yığınsal cinayetlere, bütün yaşamını sosyalizme adamış insanların partisinden koparılmasına, tasfiyelere yol açan, sosyalizm idealiyle hiçbir ilişkisi olmayan stalinist anlayışa karşı olduğunu açıklar.

Alkışlar...

Bu insanları saygıyla anar ve demokrasi ve sosyalizm mücadelemizin çıkarları için bu acı derslerin hiçbir zaman unutulmamasını ister.

TBKP Büyük Kongresi, Zonguldak maden işçilerinin şanlı eylemini selamlar. Madencilerin grev, toplantı ve gösteri yürüyüşü, özgürce görüşlerini açıklama haklarını kullandıkları için uğradıkları baskıları protesto eder. Başlatılan tüm koğuşturmaların durdurulması için herkesi çaba göstermeye çağırır.

Zonguldak eylemi, Türkiye'de bugüne kadar işbaşına gelen hükümetlerin, madenlerin teknolojik yenilenmesi ve ekonomik gereklere göre düzenlemesi sorununa hiç eğilmediklerini gözler önüne serdi. Hükümet derhal madencilerin istemlerine yanıt vermelidir. Madenlerin yeniden düzenlenmesi sorunu, madencilerin,sendikaların, teknik elemanların, bilim adamlarının, ilgili tüm tarafların katılımıyla çözülmelidir.

TBKP Büyük Kongresi, şu anda grevde bulunan tüm işçileri selamlar. Onların haklı istemlerinin yanında olduğunu vurgular.

Türk-İş'in 3 Ocak eylemi, ülkemizde genel grev hakkının fiilen elde edildiğini kanıtladı. Eyleme ülke çapında verilen destek genel grev hakkının meşruiyetini gösterdi. Şimdi bu hakkın önünde duran tüm yasal engeller kaldırılmalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, tütün emekçilerinin yanındadır. Türkiye'deki tarımsal sorunların aşılması, başta üreticiler ve üretici birlikleri olmak üzere, ilgili tüm tarafların katılımıyla çözülmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 2000'li yıllara taşıyacak ulusal çapta yeni bir mutabakata ihtiyacı vardır. Değişen dünyamızda, Türkiye'nin kendisine saygın bir yer kazanması buna bağlıdır. Türkiye'nin değişik nitelikteki sorunları, ancak böylesi bir mutabakat ile çözülebilir. Bunun için:

- 12 Eylül rejimi, tüm kurum ve uygulamalarıyla tasfiye edilmelidir.

- Yeni bir Anayasa yapılmalıdır. Bu Anayasa'nın hazırlanmasına, şimdiye kadar rejimden dışlanmış olan işçiler, komünistler, Kürtler, gençler, kadınlar ve islamcı akımlar da katılmalıdır.

Cumhuriyet tarihindeki kamplaştırıcı, kin ve düşmanlık duygularını körükleyen tüm uygulamalar ortadan kaldırılmalı, geçmişin tüm yaraları sarılmalıdır. Cumhuriyet tarihinde politik nedenlerle idam edilmiş ayrımsız herkesin itibarı iade edilmeli, komünistler aklanmalıdır. Başta Nazım Hikmet olmak üzere, politik nedenlerle yurttaşlıktan çıkarılanların yurttaşlık hakları iade edilmelidir. Türk-Kürt tüm politik tutuklular salıverilmelidir.

Alkışlar...

TCK'nun 141-141 ve163. maddeleri üzerine yasa değişiklikleri derhal parlamentoya getirilmeli ve kaldırılmalıdır. Halâ bu maddelerden hüküm giymiş insanların hapiste bulunması, ülkemiz için utanç vericidir. O nedenle, yasalar parlamentoda ele alınıncaya kadar bu maddelerden hüküm giymiş olanlar şartlı salıverilmelidir.

- Temel hak ve özgürlüklerin yaşama geçmesi, işkencenin önlenmesi, cezaevlerinin zindancı anlayıştan kurtarılması için, parlamento başta olmak üzere, toplumun değişik düzey ve alanlarında Türkiye'deki hukuk, mevzuat birimleri oluşmalıdır. TBKP Büyük Kongresi insan hakları uğruna mücadele eden tüm kişi ve kuruluşları destekler.

Bugün Irak, İran, Suriye ve Türkiye sınırlarında alınan olağanüstü önlemlerin ve burada bulunan askeri yığınakların, Körfez gerginliği koşullarında Kürt halkına yönelik bir kırıma dönüşmesi tehlikesi vardır. Kürtlerin tarihi, böylesi kırımların tarihidir. İran, Irak, Suriye ve Türkiye, bugüne kadar aralarındaki tüm anlaşmazlıklara karşın Kürt halkının özgürlük mücadelesinin bastırılması doğrultusunda davranmışlardır. Özal'ın en son olarak Irak'daki Kürt sorununda söz etmesi, sıcak bir savaş durumunda nelerin olabileceğinin açık bir göstergesidir. Kürtlerin yaşadıkları dört ülkede de, yığınsal zorla göç ve bölgenin insan-

sızlaştırılması ve imhası söz konusudur. Oysa savaşın tüm olumsuzluklarını, sıcaklığını enselerinde hisseden Kürtler bu sorunda taraf bile değillerdir.

Körfez krizinin çözülmesi için BM Genel Sekreteri'nin barış girişimleri ve bölgedeki tüm sorunların çözümü için toplanmasını talep ettiğimiz uluslararası konferans, Kürt sorununu da gündemine almalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, Kürt halkı üzerindeki baskıları kınar. Sorunun adil, barışçı ve demokratik çözümü için baskılara derhal son verilmeli, olağanüstü hal kaldırılmalı, gerekli yasal ve moral alan açılarak, Kürtlerin kendi kimlikleriyle sorunun çözümüne katılmaları sağlanmalıdır.

Alkışlar...

Gençliğin toplumda söz hakkı ve katılım sorunu, özgürlük istemini kendi bakış açısı ve kavrayışıyla anlamlama çabası, gençlik içindeki kültürel, politik tüm etkinliklerin bütünü, sonsuz bir özgürleşmeyle insanlığa katkıdır.

TBKP Büyük Kongresi, gençliğin toplumun değişimine özgürce katkısını yapmasına yönelik, sivil toplumun yaratılması sürecindeki her türlü bağımsız gençlik hareketini destekler.

Türkiye nüfusunun yarısını kadınlar oluşturuyor. Böylesi bir çoğunluğun sorunları, tüm toplumu ilgilendirir. Tüm toplum için önemli sonuçlar doğurur. Geleceğin kuşaklarının ve tüm toplumsal değerlerin yaratılmasında kadınların belirleyici rolleri gözönüne alındığında, bu, aynı zamanda geleceğin sorunudur.Kadınların eşitlik ve özgürlük istemleri eksiksiz sağlanmalıdır. Bu doğrultuda toplumda ve tüm siyasal örgüt ve kurumlarda pozitif ayrımcılık desteklenmelidir. TBKP Büyük Kongresi, ülke nüfusumuzun yarısını oluşturan kadınların, yaşamın tüm alanlarında etkin olabilmeleri için getirdikleri tüm talepleri destekler, kadınların özgürleşmesi sorununu toplumun demokratikleşmesinin ve yenilenmesinin önemli bir göstergesi sayar.

TBKP Büyük Kongresi, Türkiye'nin ciddi ekolojik sorunları bulunduğundan yola çıkarak, ülkemizdeki çevre sorunu alanındaki tüm yasaların ve mevzuatların, insanın doğayı tahribini önleyecek ve gelecek kuşaklara sağlıklı bir Türkiye bırakabilecek şekilde düzenlenmesi gerektiği görüşündedir. Toprak erozyonu gibi, orman tahribi gibi, denizlerin, akarsuların kirlenmesi gibi sorunların yanı sıra, sanayi tesislerinin yarattığı kirlenme gibi ciddi sorunlar, ancak sürdürülebilir kalkınma anlayışı benimsenerek çözülebilir. Türkiye, çevre korunmasına yönelik tüm uluslararası konvansiyon ve anlaşmalara katılmalı, bu alanda üstlendiği tüm yükümlülükleri yerine getirmelidir.

TBKP Büyük Kongresi halkımızın dikkatini bütün bu sorulara çeker, Türkiye'yi 2000'li yıllara götürmek isteyen herkesi bu görüşleri dikkate almaya çağırır.

Alkışlar...

Divan :

Saat altı oluyor. Ama kongreyi bitirmek zorundayız.

Vedat PEKEL (Doğal delege):

Katılmıyorsak nasıl oylayacağız. Yanlış bir şey varsa nasıl oylayacağız. 2 nokta üzerinde çok kısa durmak istiyorum. 1.si şu: Sovyetler Birliğinde Litvanya ile ilgili olarak getirilen hükümler, tanımlamalar yerindedir. Ancak bunun karşılığında şu da söylenmelidir. Sovyetler Birliği, onu oluşturan halkların ortak iradesiyle tarihsel olarak şekillenmiş bir devlettir. Bu halklardan herhangi biri ayrılmak istiyorsa bunun yasal gereklerine uymak zorundadır. Bu noktanın uygun bir şekilde bildirge içersinde yer alması gerekir. Tek taraflı yaklaşmamak lazım. 2. nokta şu: Stalinist uygulamalardan gerçekten dünya komünist hareketi, sosyalizm idealleri çok büyük zarar gördü. Bu anlamda orda söylenen şeyler eksiktir. Katılıyorum söylenenlere de eksiktir. Ama yeri bu kongrenin nihai sonuç bildirgesi değildir. Eğer bu biçimiyle, bu kadarıyla kongrenin sonuç bildirgesinde yer alırsa, bağışlayın hafif bir davranış olur.

Alkışlar...

Ben şöyle öneriyorum: Bu konu sonuç bildirgesinden bir bütün olarak tamamıyla çıkarılmalıdır. Tezlerdeki, parti ile ilgili, parti üzerine olan bölümde yeniden ve daha kapsamlı olarak yer almalıdır. Ama kongre, böyle, bir konuda karar almamalıdır.

3. nokta: Yeralmasını istediğim, önerdiğim şudur. Biliyorsunuz kısa süre önce bir kontr-gerilla tartışması yaşadı Türkiye. Bu son derece önemli bir olaydır. Bu olayın üstünün örtülmesine, küllenmesine izin verilmemelidir. Bu, yakın tarihimizde karanlıkta kalmış cinayetleri, bir takım üstü örtülü, ucu CIA'ya kadar uzanan gizli silah depoları olan, içinde sivil anti komünist kanadı olan ve geçmişte başbakanlık yapmış insanların bile birtakım soru işaretleriyle bir düzene koyduğu örgüt olayının küllenmesine izin verilmemelidir.

Alkışlar...

Şunun için de önlenmelidir: Son günlerde, son 10 gün içersinde toplumu yeniden dindarlar ve laikler biçiminde 2'ye bölecek, böyle bir kutuplaşmayı yaratacak son derece sistemli, profesyonelce ve failleri bulunamayan cinayetler işleniyor. Ben bunların öyle amatör birkaç örgüt işi değil, ancak böyle bir organın işi olabileceğini düşünüyorum. Dolayısıyla bu açıdan da önemi vardır. Kongrenin sonuç bildirgesinde bir biçimde bu konu yer almalıdır.

Teşekkür ederim.

Alkışlar...

Veli SALTIK(Ankara):

Yoldaşlar, bir eksiklik de özellikle son günlerde kamu çalışanları hızlı bir şekilde sendikalaşıyorlar. Bunların grevli toplu sözleşmeli sendikal haklarını desteklediğimizi mutlaka koymalıyız derim.

Alkışlar...

Bir diğeri de, kongremiz tüm barışseverleri bu savaşa gitmemeye çağırıyor ibaresinin de ilave edilmesini istiyorum.

Alkışlar...

Halil OYMAN (Doğal Delege):

Arkadaşlar politika şaka değildir. Ben Sovyetler Birliğine hak veriyorum. Litvanya'yı işgal ettiği gibi, Ermenistan'da da böyle bir hareket olursa veya Türkmenistanda olursa, işgal edilebileceğine inanıyorum.

Alkışlar...

Halit GÜZELGÜÇTEKİN(İstanbul):

Arkadaşlar, sonuç bildirgesinde 12 Eylül'ün tasfiyesi bölümünde idam cezalarının kaldırılması ve şu an devletin elinde rehin olarak tutulan idam hükümlü kişilerin serbest bırakılması eksik bırakılmıştır. Onun da tamamlanması gerekir.

Alkışlar...

Divan :

Komisyon sözcüleri not aldılar. Efendim bu arada diğer konuda arkadaşlar çalışma yapıyorlar. Partinin amblemi olarak kabul ettiğimiz, amblemi hazırlayan arkadaşımız bir iki şey söylemek ister. Kendisini kürsüye davet ediyorum. Bilal Özdemir yoldaş.

Alkışlar...

Bilâl ÖZDEMİR (Doğal Delege):

Arkadaşlar, kongrenin 1. gününde söz almıştım. Fakat gündemden dolayı konuşamadık, görüşemedik. Konuşacağım metin gençlik üzerine idi. Ancak, gençlik üzerine bir karar tasarısı olarak sunduğumuz şey karar olarak çıktı. Fakat bu yeterli değil. Bugüne kadar gençlik sorunu hep bir tali sorun olarak görülmüştür. Oysa özgürleşmenin öznesidir gençlik. Bu anlamda bu amblemin, gençliğin bir hediyesi olarak sunulmasını istiyorum, onu hazırlayan bir kişi olarak konuşmak üzere hazırladığım metni de değerlendirilmek üzere yeni seçilecek GYK'ya verilmek üzere Divana vermek istiyorum.

Alkışlar...

Divan:

Evet, amblemi hazırlayan arkadaşımızın sözlü önerisini dinledik. Bunun gençliğin bir armağanı olarak kabul edilmesini istedi. Sanıyorum, kongremizin bu konuda farklı bir görüşü olmaz. Gençliğin bir armağanı olarak kabul edilmesini Divan olarak biz de olumlu buluyoruz. Ve kendisine teşekkür ediyoruz. Biran evvel bitirmek zorundayız. Şöyle bir yöntem uygulamak istiyoruz. Zaman kazanma bakımından arkadaşlar önerilerini iletiler. Sonuç bildirgesine Komisyonda o öneriler doğrultusunda ilaveler yapılıyor. Biraz evvel sonuç bildirgesi okundu. İlaveler de söylendi. Bunu dinlemeden, komisyona yetki verelim. Bu ilavelerle sonuç bildirglesinin kabulünü ben öneriyorum. Öneriyi kabul edenler, etmeyenler; 1 rede karşı oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Alkışlar...
İlhan IŞIKTAŞ'ın son şeklini görelim itirazı.

Divan:

Zaman kazanmak zorundayız, Komisyona güveniyoruz. Komisyon sözcüsünü davet ediyorum, buyrun...

Erdal TALU (Komisyon sözcüsü):

Yoldaşlar, Komisyon ve önerge sahipleri ile yaptığımız çalışma sonucunda karar tasarısı üzerinde değişiklikler yaparak ve 2. tasarıda yer alan kimi görüşleri de ekleyerek tek bir görüş haline indirmeyi başardık.

Alkışlar...

Bundan, yeni olarak daha az zaman içinde tartışıldı, daha çabuk mutabakat sağladığımız gibi sonuç çıkabilir.

Gülüşmeler...

Şimdi yoldaşlar Komisyonun önerdiği taslak üzerindeki değişiklikleri açıklıyorum.

Taslağın girişinde; "kongre tezleri tartışması ışığında ..... diye başlıyordu, bunu çıkardık. Yani "TBKP"nin yenilenme deneyimini inceleyen TBKP Büyük Kongresi" diye başlıyor. Tezlere en ufak bir atıf imajı uyandırmamak için. Ondan sonra tümüyle başlıklar halinde deneyler ortaya konuyor, biliyorsunuz komisyon tasarısında. Onların en başına 2 tasarıda da var olan şu paragrafı ekledik. En başına, yani TBKP yaşadığı yenilenme sürecinin ilk adımları olarak şunları saptar: Ondan sonra şu bölüm giriyor: "Teorik yenilenme sürecimiz, yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizmin kuruluşundaki yönteme, bilinenlere, bilimlerin gelişmesinin yeni sonuçlarına ve marksist olmayanlar da içinde, tüm diğer değişim kuramlarına başvurmaya, onlardan yararlanmaya yöneltmiştir. Bu yönelim bize Marks, Engels, Lenin ve çağdaş birçok marksist gibi insanlık düşüncesinin tüm kazanımlarından, bilimlerin günümüzdeki gelişme ve sonuçlarından yararlanarak yenilenmenin olanaklı ve gerekli olduğunu göstermiştir." Ondan sonra diğer bölümler devam ediyor. Bu saptamalar içinde; "yenilenme bizi birliğe yöneltmiştir" diye başlayan bir saptama var. O şöyle düzeltildi.

Yenilenme, birlik sürecini güçlendirmiş, başka marksistlerle birliğin zorunluluğunu göstermiş ve TBKP'lilerin katkısıyla SBP kuruluş aşamasına gelmiştir, biçiminde redakte edildi.

Son paragraf; bizim komisyon olarak sonradan eklediğimiz, o bir cümle ilavesiyle yeniden düzenlendi. O paragrafı yenilenmiş haliyle okuyorum: Şöyle bitiyordu önceki paragraf, "....yenilenme bitmiş bir süreç değildir. Yenilenme çabalarımız ve bu konudaki tartışmalarımız sürecektir. Yenilenme sürecimizin olumlu ve olumsuz deneyimleri konusunda, farklı yaklaşımlar ve görüşler ortaya çıkmıştır. Kongremiz bu tartışmaların sürmesinde ve yaygınlaştırılmasında büyük yarar görmektedir.

TBKP'liler bundan sonra da diğer marksistlerle birlikte kendilerini, marksist teoriyi, parti anlayışlarını ve politikalarını yenileme çabalarını sürdüreceklerdir."

Mutabakat sağladığımız metin bundur yoldaşlar, bunun kabulünü rica ederim.

Teşekkür

Alkışlar...

Divan:

Mutabakat sağlanan metni dinledik. Kabul edenler, etmeyenler, çekimser.

7 karşı oya karşı oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Alkışlar...

Böylece gündemin 8. maddesi tamamlanmış oluyor. Gündemin 9. maddesi tüzük değişikliği olarak gelmişti. Tüzük değişikliğini okumuştuk. Yalnız Genel Başkan o konuda söz aldı. Önce kendisini dinleyelim.

Alkışlar...

Nihat SARGIN(Genel Başkan):

Arkadaşlar, şu anda artık tam kongrenin sonuna gelmişken sizi fazla meşgul edecek değilim. Çok kısa olarak şunları söylemek istiyorum. Birincisi, bu tüzük değişikliği önerisi benim kalemimden çıktı ama, benim önerim değildi. Burdaki arkadaşların önerisi. Ben, onursal genel başkanı, asıl Genel Başkan-

dan ayıran bir biçim olarak önermiştim. Ama arkadaşlarımız onu uygun gördüler. İkisinin karışımı, Lenin'in deyimiyle batakta, ortada bir yer oldu. Ama sonuç olarak şunu söylüyorum, diğer bütün düşüncelerimi unutarak. Eğer bir iç burukluğu sözkonusu olursa, bunu kongrenin değil, benim yaşamam gerekir diye düşündüm. Ve onun için kendim aday olmadığım halde benim adaylığımı koyanlara teşekkür ediyor ve ister istemez aday olarak kalıyorum şu anda -

Alkışlar ve Başkan Sargın sloganları, sürekli alkışlar, "Güneşin sofrasındayız, dostların arasındayız" şarkısı alkışlar eşliğinde söyleniyor.

Nihat SARGIN (Genel Başkan) tekrar kürsüye gelerek:

Arkadaşlar, hani derler ki, birşey öğrenince -bir yaş daha büyüdüm-

"Duyulmuyor" sesleri üzerine

O kadar sesim var daha-

Gülüşmeler, alkışlar...

Derler ki, bir şey öğrenince insan bir yaşıma daha girdim der. Ben şu anda bir yaşıma daha girmiş bulunuyorum.

Alkışlar ...

Çünkü, şimdiye kadar herhangi bir yere gelmenin, bir mevkiye gelmenin zorluğu filan hep bunları düşünmüşümdür. Ama hiç düşünmediğim birşey vardı. Aday olmak istemiyorum, o halde mesele yok. İlk defa olarak onun ne kadar zor olduğunu gördüm.

Tempolu alkışlar ,"Başkan Sargın" sloganı...

Divan:

Tüzük Değişikliği Önergesi'ni oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.

Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Divana verilen bir önergeyi bilgilerinize sunuyoruz.

"Divan Başkanlığı'na

Seçilecek GYK için 45 aday vardır. Partinin bu etabında

sorumluluğa talip olan yoldaşların bu tutumunu sempati ile karşılamak ve bir bütünsel sorumluluk yüklenme tutumunu desteklemek için, tüzüğün 17. maddesinin birinci bendinin değiştirilerek, GYK asil üye sayısının 45'e çıkarılmasını öneririz."

Aziz ÇELİK, Mehmet YAZICI, Süleyman YARDIM, Toygun ERASLAN, Sermet ELÇİ, Şakir SAAT, Hasan UYSAL, Mehmet TÜRK, Süleyman YEŞİLDAĞ, Zafer AYDIN, Ahmet SİPAHİ, Sıtkı COŞKUN, Sevgi YAZICI, Nalan EKİN, Abdullah AKSOY, Metin DANIŞ, Osman ÖZDEMİR, Zakarya MİLDANOĞLU, Hamdi MASKAR, Nevzat DERİNGÖL, Ahmet ÖZTÜRK, Kemal IŞIKTAŞ Enver SEZGİN, İsmail KAYHAN, Adnan CAN, Çetin URAS, Kadir PEHLİVAN, Yüksel SELEK, Fatma ÜSTÜN, Hasan ÖZTÜRK, Halit GÜZELGÜÇTEKİN, Tezer ERASLAN, İlhan IŞIKTAŞ, Selçuk ÖZDEMİR, Abdurrahman ATALAY, Tuncay SEZER, Kemal VARDAR, Haydar TOPAY.

Divan:

Bu konuda 1 lehte, 1 aleyhte, 1 de üzerine söz vereceğim. Buyrun.

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

Yoldaşlar, önerinin karakteri şudur: Sıradan bir kongrede değiliz ve burada seçilecek organ tüm partinin üstünde mutabakatı olan bir misyonu tamamlama görevini üstlenecek. Böylesi bir misyon için, kendini bu sınırlı misyonla eyleme önermiş yoldaşlar arasında bir seçim mantığını sağlıklı görmedik. Ben de önerge sahipleri içindeyim. Bundan çıkarak bu kongrede sorumluluğa talip olmuş yoldaşlara gerçekten bu sorumluluğu vermek, bunlar arasında bir seçmeye gitmemek ve böylesine bir sorumluluğa aday olmuş yoldaşlara, o anlamda o beraberliği göstermek gerek. Önerinin mantığı budur. Doğal olarak organda görev alacak diğer yoldaşlar açısından da, Başkan ve Sekreter yoldaşlar açısından da bir sorun yok, önerge arkadaşlara danışılarak hazırlandı, önergeye bakarak imzaladılar. Önergenin mantığı budur. Bu kongre herhangi bir seçim kongresi değil, sınırlı bir misyonu bir dönem götürecek bir yükümlülük veriyor. Zaten aday sayısı da 36'dan 9 fazladır. Bu nedenle böyle bir önerge sundum ben. Biz bu öneriyle olumlu karşılamasını ve GYK sayısını 45'e çıkarmasını Genel Kurul'a önermiş oluyoruz.

Alkışlar...

Halil OYMAN (Doğal delege) :

Yoldaşlar, Mehmet Bozışık yoldaşımız listede 32. sırada veya 31. sırada, Şahabettin Bakırsan 32, Rasih Nuri 33. Bu alfabetik sıraya göre yapılmamış bir listedir. Tesadüf değildir. Bakalım, dostlar dostları ne kadar seviyor. Bilmek isterim 35 iyi rakamdır. Bir oylama yapalım, kim kimin hakkında ne düşünüyor bir görelim.

Divan:

Efendim, buyrun sayın Kutlu

Haydar KUTLU(Genel Sekreter):

Sevgili arkadaşlarım, öneri geldiği zaman bizim de fikrimiz alındı. Ve ben de katıldım o zaman, biraz önce Sıtkı yoldaşın söylediği gerekçeye. Fakat düşünmediğimiz iki nokta çıktı sonra ortaya. Bir tanesi, bazı arkadaşlar dediler ki, hep demokrasi üzerine konuştuk, herşey demokratik olsun dedik. Şimdi seçme hakkını almak en sonunda demokratik değildir. Şimdi bir yaklaşım bu. İkincisi ise eğer 45 kişi olacaksa, bu baştan ilan edilseydi belki 60 arkadaş çıkacaktı dediler. Bu da mantıklı bir yaklaşım. Ama bütün bunları bırakalım, bir tehlike var. Eğer bizim yönetmeliğimize göre, yasaya göre değil, ama bizim yönetmeliğimize göre, bu tam sayıyla girdiği için bir tanesi çizilirse bütün oylar geçersiz olur. Bu çok sakıncalı. Ve burda döne döne seçim yapmak durumunda kalırız. Bu nedenle Sıtkı yoldaşımın mantığına evet demekle birlikte ve bu sakıncaları dikkate alarak, hiçbir tüzük değişikliğine gitmeden eski sayısıyla, yani 34 sayısıyla kalmasının daha sağlıklı olacağını düşünüyorum. Teşekkürler.

Alkışlar...

Sıtkı COŞKUN(İstanbul):

Sayın başkan, yönetmelik açısından bu sorun varsa, bu durumda önergenin oylanmasına olanak bırakmıyor.

Alkışlar...

Divan :

Arkadaşlar bu yönetim kurulu sayısının artırılması önergesini geri alıyorlar.

Alkışlar...

Genel Başkanlıkla ilgili tüzüğün 15. ve 16. maddesi aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneriyoruz diye .... okumuştuk, tekrar okumaya gerek görmüyoruz. Tüzüğün 15. ve 16. maddesinin değiştirilmesini oylarınıza sunuyoruz.

1 karşı oya karşılık oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Alkışlar...

Divan:

Böylece gündemimizin sonuncu maddesine geldik. 10. madde. Seçimler maddesine geldik. Burada ben seçimler için uygulamayı ilçe seçim kuruluna bırakıyorum. Sonuçları tespit edeceğiz. Tekrar bir hatırlatma yapmakta yarar var. Diğer kurullar için değil, genel başkanlık için delege tam sayısının, yani buraya katılanlar değil, 364 delegenin yarı sayısından 1 fazla oya gerek var. Bu yarı oy da 182 oydur. 183 oy alınmazsa seçimi 2. defa, yine alınmazsa 3. defa tekrar etmek gerekiyor. Bunu dikkate alarak, arkadaşların sonuç alınıncaya kadar buradan ayrılmamalarını rica ediyorum.

İlçe Seçim Kurulu Görevlisi'nin açıklaması:

Kurullar için kullanılacak oy sayıları her kurulun baş tarafında belirtilmiştir. GYK için seçilecek 34 sayısının üzerinde aday vardır. Diğer kurullara aday sayısı bu kurulların üye sayısına eşittir. Kongreden isteğimiz bizlere yardımcı olmak üzere aday olmayan, listede adı olmayan 4 delegenin bir tasnif kurulu olarak görevlendirilmesidir.

Delegeler aday gösterdiler. Tasnif Kurulu oluşturuldu. Seçimlere geçildi.

Delegelerin oylarını kullanmalarından sonra sayım bitirildi. İlçe Seçim Kurulu görevlisi seçim sonuçlarını açıkladı

Divan:

Seçimlerin sonuçlarını, yoldaşların aldıkları oylarla birlikte açıklıyorum.

226 delege oy kullandı, 5 oy iptal ve 1 çekimser oy var.

GENEL BAŞKAN: Nihat SARGIN **(211)**

GENEL YÖNETİM KURULU ASİL ÜYELERİ (34 Kişi)

1	Ahmet KARDAM	221
2	Haydar KUTLU	214
3	Yüksel SELEK	209
4	Alaattin TAŞ	208
5	Abdurrahman ATALAY	206
6	Oktay YAZICIOĞLU	199
7	Mehmet BOZIŞIK	199
8	Hatice CEYLAN	197
9	Zeynep VARDAL	197
10	Atilla TANILKAN	197
11	Vedat PEKEL	195
12	Melek NURLU	194
13	Gencer UÇAR	191
14	Hüseyin ÇAKIR	189
15	Nevzat DERİNGÖL	186
16	Cihan ŞENOĞUZ	186
17	Mehmet ALÇINKAYA	181
18	Hamdi MASKAR	180
19	Necmi DEMİRCİ	176
20	Gür HAZAR	175
21	Ali Hikmet FIRAT	172
22	İnci İŞBULUR	172
23	Mehmet SALMANOĞLU	170
24	Şahabettin BAKIRSAN	170
25	İlhan IŞIKTAŞ	167
26	Zehra TAN	160
27	Osman ÖZDEMİR	159
28	Musa KASA	155
29	Hasan BEKTAŞ	153
30	Ziya YAVUZEŞ	151
31	Binali SEFEROĞLU	145
32	Mehmet Ali BEKMEZ	142
33	Rasih Nuri İLERİ	142
34	Gürsel DEMİRKOL	142

GENEL YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYELERİ (9 Kişi)

1	Jale MİLDANOĞLU	211
2	Zihni AYDIN	211
3	Çetin URAS	211
4	Selçuk ÖZDEMİR	211
5	Burhan ADAMEY	211
6	Ayşe Tülay PEKİNÖZ	211
7	Ali DİKİCİ	211
8	Ayşe YANIK	211
9	Sabahattin MORAY	211

MERKEZ DİSİPLİN KURULU ASİL ÜYELERİ (7 Kişi)

1	Halil OYMAN	211
2	İsmet EROL	211
3	Abbas KESKİN	211
4	İsmail KAYHAN	211
5	İdris ERDİNÇ	211
6	Hasan ERGÜN	211
7	Güzel TAŞDELEN	211

MERKEZ DİSİPLİN KURULU YEDEK ÜYELERİ (3 Kişi)

1	Müştak MÜSTECAPLIOĞLU	211
2	Nuri OĞUZ	211
3	Atilla SAYGI	211

DENETLEME KURULU ASİL ÜYELERİ (5 Kişi)

1	Sadettin UÇKUN	211
2	M. Üstün SAYIN	211
3	Bahattin IŞIKTAŞ	211
4	Muhsin AYDIN	211
5	Ayten ŞENGÖR	211

DENETLEME KURULU YEDEK ÜYELERİ (2 Kişi)

1	İsak ALTINSOY	211
2	Faik BATUR	211

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kongre'de kabul edilen Tüzük değişikliği; Kongre Kararları; Seçim sonuçları, Kongre'nin değerlendirilmek üzere Genel Yönetim Kurulu'na ilettiği belgeler; Kongre'ye gelen diğer mesajlar; Kongre'nin delege listesi.

TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ

Tüzüğümüzün 15. ve 16. maddeleri aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir.

"Madde 15:

Genel Başkan; genel başkan büyük kongrede gizli oyla ve üye sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa, 3. oylamada en çok oy alan seçilmiş sayılır. Genel Başkan, öncelikle onursal bir görevle yükümlenmiş olarak şahsında partiyi ve parti birliğini temsil eder. Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydı ile parti adına dava açma ve davada husumet yetkisi, Genel Başkan'a ve kendi illeriyle sınırlı durumda ona izafeten il başkanlarına aittir. Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu'nun doğal başkanıdır. Bu organların toplantılarına katılarak, başkanlık edebileceği gibi gerek gördüğünde bunların gündemini kendi hazırlayarak bizzat toplantıya çağırabilir.Ayrıca TBMM parti grubu başkan ve yöneticilerini, GYK ve MYK ile birlikte veya ayrı ayrı toplantılara çağırabilir.

Genel Başkan'ın yokluğunda Genel Sekreter kendisine vekalet eder ve onun adına görev ve sorumluluk alır.

"Madde 16:

Genel Sekreter; genel sekreter GYK'nın ilk toplantısında, kurul üyeleri arasından kurul üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa üçüncü oylamada en çok oyu alan seçilmiş sayılır.

Genel Sekreter tüzük, program, büyük kongre, GYK ve MYK kararları ışığında parti politikasını çizmek ve partiyi yönetmek ve merkez çalışmalarını koordine etmek suretiyle bu organların kararlarının uygulanmasını sağlamak, örgüt çalışmalarını düzenlemek ve etkinleştirmekle görevlidir.Genel Sekreter, Genel Merkez'de işlerin güvenlik içinde düzenli ve süratli yürütümünü sağlamak için bütün önlemleri alır.

BÜYÜK KONGRE KARARLARI

Aşağıda, güncel gerekler doğrultusunda hazırlanmış olup Komisyon'a iletilmeksizin Divan'ca doğrudan Kongre'ye sunularak onaylanan ve daha önceki bölümlerde aynen yayınlanmış bulunanların dışındaki Kongre Kararları yer almaktadır.

1

TBKP'nin Geleceği Üzerine Karar

Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi'nin birleşmesiyle oluşan Türkiye Birleşik Komünist Partisi yenilenme, birlik, yasallık mücadelesinde önemli kazanımlar elde etmiş olarak yasal kongresini yapıyor. TBKP, dönüşle başlayan yasallık mücadelesiyle, Türkiye'nin demokratikleşmesine önemli bir katkıda bulunmuştur.

Ülkemiz düşünsel ve politik yaşamını felce uğratan tabuların tabu olmaktan çıkmasında, karşılıklı anlayış, hoşgörü ve açık tartışmaya dayalı yeni bir politik kültürün oluşmaya başlamasında ve arayış içinde ülkemizde yeni politik yaklaşımların gündeme gelmesinde TBKP'nin önemli bir rolü olmuştur. Sargın ve Kutlu'nun ölüm orucu ile açıkladıkları taleplere gösterilen geniş destek, bunu izleyen yasal kuruluş başvurusu, ardından TBKP il ve ilçe örgütlerinin açılması, yapılan yasal kongreler, bütün bu süreçte parti yönetici ve sözcülerine basının, öteki siyasi partilerin, toplumsal güçlerin, aydın çevrelerin gösterdiği ilgi ortaya koymaktadır ki;

TBKP'nin yasallığının kazanılmasında büyük çapta, niteliksel önemde bir yol katedilmiştir. Ancak henüz Anayasa Mahkemesi'ndeki dava partinin hukuksal varlığını güvence altına alarak sonuçlanmamış ve 141-142. maddeler kalkmamıştır. Yasallık mücadelemizde tamamlanması gereken görevler önümüzde durmaktadır.

Yasallık mücedelesinde niteliksel kazanımlarıyla partimiz, geleneksel komünist düşmanlığını yenilgiye uğratmış ve komünistleri bu ülkenin asli unsurlarından biri olarak kabul ettirmiş bulunuyor.

Komünistler onlarca yıldır en ağır baskılara, aralıksız karalama kampanyalarına hedef oldular. Bütün bunlara rağmen emekçilerin çıkarları için, barış, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadeleden birgün olsun geri durmadılar. TBKP, bu onurlu mücadele geleneğinin verdiği güçle, karmaşık koşullar altında geçmişteki hata ve yanlışları ortaya koyma ve yenilenme yoluna girmeyi başardı. TBKP'nin mücadelesi 70 yıllık komünist hareketin tarihine ve varlığına yeni bir anlam kazandırdı.

8 Aralık 1989'daki basın toplantısında da açıklandığı gibi, TBKP illegal örgütlenmeye geri dönülmez şekilde son vererek, marksist politikanın kamuoyunda etki olanakların artmasına katkıda bulundu. TİP ve TKP'nin birleşmesiyle sol hareketimizin tarihinde ilk anlamlı birleşmeyi gerçekleştiren TBKP, bununla yetinmemiş, marksistlerin daha geniş birliği için çaba göstermiştir.

Bugün artık önümüzde oluşumuna ilk günden beri bizim de katıldığımız, programı, tüzüğü ve bileşenleriyle somut bir varlık haline gelmiş olan Sosyalist Birlik Partisi var.

SBP, aynı zamanda bizim partimizdir. SBP'nin özgürleşme davasına, 141-142-163'ün kaldırılmasına katkıda bulunabilmesi, Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında rol oynayabilmesi, bu partide yer alan herkesin ortak çabasına bağlıdır.

TBKP'nin en yüksek karar organı olarak Kongre'miz, Partimizin geleceği ile ilgili olarak;

-Anayasa Mahkemesi'nde Partimiz hakkında açılan dava devam ettiği ve yasal engellerin varlığını koruduğu koşullarda TBKP'nin, bu engeller aşılıncaya kadar, tüzel kişiliğini merkez organlarıyla sürdürmesini, bu sağlanınca tüzel kişiliğinin bütünüyle sona ermesini karar altına alır.

-Bunun dışındaki tüm TBKP üyelerini SBP içinde yer almaya, bu partiyi geliştirip güçlendirmeye çağırır. TBKP üyeleri

bu yolla yasakların kalkmasına da daha büyük bir katkıda bulunacaklardır.

-TBKP'nin tüzel varlığının sürdüğü durumda, TBKP üyeliğini devam ettirenler merkez üyesi olarak kalabileceklerdir.

-TKP-TİP ve TBKP'nin politik mücadelesine ilişkin bütün belgelerin Türkiye marksist hareketinin düşünce ürünlerinin toplanması, düzenlenmesi ve ilgilenenlerin kullanımına açılması için gerekli çalışmaları yapmakla GYK'nu görevlendirir.

Komünistlerin kuşaklar boyu kanıtladığı boyuneğmez, özverili mücadele geleneği, bundan böyle de bizlere yol gösterici olacaktır.

Ülkemizin geleceğinde söyleyecek daha çok sözümüz, yapacak daha çok katkımız var.

***

2

TBKP'nin Yenilenme Süreci Üzerine Karar

TBKP'nin yenilenme deneyimini inceleyen TBKP Büyük Kongresi, TKP ile TİP'in birleşmesi, yeni bir programatik anlayışın ortaya konması ve bu temelde yürütülen politik faaliyet sonucunda TBKP'nin yaşadığı yenilenme sürecinin kazanımları olarak şunları saptar:

-Teorik yenilenme sürecimiz, yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksist kuramdaki yönteme; bilimlere, bilimlerin gelişmesinin yeni sonuçlarına ve marksist olmayanlar da içinde tüm diğer değişim kuramlarına başvurmaya, onlardan yararlanmaya yöneltmiştir. Bu yönelim bize Marks, Engels, Lenin ve çağdaş birçok marksist gibi, insanlık düşüncesinin tüm kazanımlarından, bilimlerin günümüzdeki gelişme ve sonuçlarından yararlanarak yenilenmenin olanaklı ve gerekli olduğu göstermiştir.

-Yalnızca statükoyu, mevcut rejimi eleştirmek ve gelecekteki "büyük günler"i beklemekle yetinmeyen, duruma bugünden müdahale eden, politik gündemde yer alan, gerçekçi ve yapıcı politik alternatifler ortaya koyan yeni politik anlayış, bize ülkemizde toplumsal gelişmenin temel sorununu kapsamlı şekilde ele alma, böylece geleneksel otoriter, merkezci devlet

anlayışıyla sivil toplum arasındaki karşılıkta aktif ve etkili bir rol oynama olanağı vermiştir. Bu yaklaşım bizi toplumun bütün kesimlerine, düşüncelerimizi de somut gerçekliğe yakınlaştırmıştır.

-Bütün demokrasi güçleriyle diyalog, işbirliği ve mutabakatlar oluşturma politikası, bize marksist hareketin ülkemizdeki geleneksel yalıtlanmışlığından kurtulma olanağı vermiş, mücadelemize destek ve dayanışma sağlamış, görüşlerimizin kamuoyunda ciddiye alınmasına yardımcı olmuştur. Hiçbir partinin ya da toplumsal kesimin sorunları tek başına çözmesinin olanaklı olmadığı, bütün güçler arasında karşılıklı anlayış temelinde bir işbirliğinin zorunlu olduğu şeklindeki ilkesel görüşümüz, dışa açılan ve dışımızdaki etkilenmeye ve öğrenmeye açık bir yapıya ulaşmamızı sağlamıştır.

-Yenilenme, yasallaşma sorununu gündeme almamızı getirmiş ve bu uğurdaki mücadele 70 yıllık yasağın kırılmasını, genel olarak düşünce, örgütlenme ve vicdan özgürlüğünün geri döndürülemez şekilde elde edilmesinin koşullarını hazırlamıştır.

-Yenilenme birlik sürecini güçlendirmiş, başka marksistlerle birliğin zorunluluğunu göstermiş ve TBKP'lilerin de katkısıyla Sosyalist Birlik Partisi kuruluş aşamasına gelmiştir.

-En önemli kazanımlarımızdan biri, parti içi yaşamın demokratikleşmesi, özgür tartışma, parti içi çoğulculuk fikirlerinin yaşam bulmaya başlamasıdır. Yeni parti ilkelerini, bizzat yeni bir parti yaşamı ortaya koyarak bulma yolu izlenerek, merkeziyetçi bir partiden, demokratik, çoğulcu, katılımcı bir partiye geçişte önemli deneyler elde edilmiştir.

-Yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizm dışı teorilere de değer vermeye yöneltmiş, teorik çoğulculuk anlayışı, hem insanlık düşüncesinin bütün kazanımlarından yararlanma, hem de marksizme de eleştirel yaklaşma yolunu açmış, böylece sürekli yaratıcı bir teorik çalışma için tutarlı bir çıkış noktası oluşturmuştur.

-Yenilenme bize bireyin önemini öğretmiştir. Soyut, fetişleşmiş bir kollektifin içinde eriyen, politik düşünüş ve davranışta farkları silikleşen birey yerine, bağımsız, özgür düşünme, karar alma sürecine aktif katılma, girişimcilik gibi özellikleriyle kollektifi zenginleştiren bireye yönelme, sürecin belirgin bir özelliği olmuştur.

-Toplumda ve partide erkek egemenliğinin bilince çıkması, kadın üyelerin yeni tarzda aktifleşmeya başlaması, erkek üyelerin, bir ölçüde de olsa, partideki erkek egemen ilişkilere duyarlı hale gelmesi, yenilenme sürecinin bir başka önemli kazanımıdır.

-Doğal dengenin korunması, çevrenin tahribatının önlenmesi sağlanmadan toplumsal gelişmenin kazanımlarının bir anlam taşımayacağı, doğanın değerinin kavranması yenilenme sayesinde gerçekleşmiştir.

-Global sorunların önemi, dünyada gelişen demokrasi kültürü, hemen bütün sorunların çözümünün giderek uluslararasılaşması, yeni dünyadaki bütün demokratik güçlerle eşit haklı ve karşılıklı anlayış temelinde bir uluslararası işbirliği ve dayanışma anlayışını ortaya çıkarmıştır. Yasallaşma mücadelemize komünist partililerin yanı sıra, sosyal demokrat, yeşil, hümanist çok çeşitli güçlerin sağladığı büyük dayanışma, bu doğrultuyu daha da güçlendirmiştir.

-Yenilenme bize kendimize, geçmişimize, teorimize, ideolojimize, örgütsel yapılanmamıza, önyargısız, hiçbirşeyi fetişleştirmeden ve tabulaştırmadan eleştirel yaklaşabilme özelliğini kazandırmıştır.

TBKP Büyük Kongresi, somut deneyimden çıkan bu kazanımları bütün Türkiye sol hareketinin dikkatine sunar. Yenilenme bitmiş bir süreç değildir. Yenilenme çabalarımız ve bu konudaki tartışmalarımız sürecektir.

Tartışmalarımızda, yenilenme sürecimizin olumlu ve olumsuz deneyimleri konusunda farklı yaklaşımlar ve görüşler ortaya çıkmıştır. Kongremiz bu tartışmaların sürmesinde ve yaygınlaştırılmasında büyük yarar görmektedir.

TBKP'liler bundan sonra da, diğer marksistlerle birlikte kendilerini, marksist teoriyi, parti anlayışlarını ve politikalarını yenileme çabalarını sürdüreceklerdir.

***

3

Teşekkür Mesajı Gönderilmesi ile İlgili Karar

TBKP Büyük Kongresi

16 Kasım 1987'de Sargın ve Kutlunun ülkeye dönüşü ve sonrası yürütülen mücadelemiz 4.6.1990'da TBKP'nin yasal

başvurusu, il-ilçe kuruluşları ardından ilçe-il kongreleri toplumsal meşruiyetimizin derinleşmesini sağladı.

Sargın ve Kutlu'nun ülkeye dönüşü sonrası 2,5 yıllık tutukluluklarının sona erdirilmesi için, Komünist Partisinin üzerindeki yasağın kalkması için, yurtdışındaki parti üyelerimizin uluslararası destek ve dayanışma için yürüttükleri çalışmalarının çok büyük katkısı oldu.

Şimdi 70 yıllık yasaktan sonra Komünist Partisi ilk yasal büyük kongresini yapıyor. Uluslararası destek buluyor. Geniş bir uluslararası temsil heyeti ile zenginleştiriliyor. Bu büyük kazanımımızı "ortak kazanımımız" olarak değerlendiriyoruz. Ancak yasal engeller nedeni ile yurtdışındaki pek çok yoldaşımızla ve dostlarımızla kongremizde buluşamıyoruz. Bu sevincimizi birarada paylaşamıyoruz. Bu nedenlerle Büyük Kongremiz, elde ettiğimiz kazanımımıza uluslararası desteğin sağlanması için TBKP'lilerin ve dostlarımızın 3 yıldır yürüttükleri destek ve dayanışma çalışmalarına büyük değer biçtiğini belirtir. Yurtdışındaki yoldaşlarımıza ve dostlarımıza katkıları için teşekkür mesajı gönderilmesini karar altına alır. Seçilecek olan GYK'yı bu konuda görevlendirir.

***

4

Kadın Sorunu Üzerine Karar

Kadının özgürleşme mücadelesi cinsiyetinden dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı veriliyor. Bu mücadele onun milliyetinden ya da sınıfından dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı mücadelesini yadsımıyor.

Parti üyesi kadınlar, bir yandan parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele ederek, öte yandan toplumun bütününe yönelik projeler sunan partinin her alandaki politikasının aynı zamanda erkek-egemen toplumun dönüştürülmesi hedefiyle bağlanması için çalışarak, merkezinde kadın-erkek eşit bireylerin bulunduğu bir toplum uğruna belirleyici katkıda bulunacaklardır.

Partili kadınların somut konumlarını gözetlemek parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele etmek amacı ile "parti içindeki kadın ayrımcılığını gözetleme grupları" oluşturulması ve bu grup çalışmalarının önünü açıcı

önlemler alınması ve desteklenmesi. Bu aynı zamanda kadın üye sayısının düşük olma nedenlerinin araştırılması ile birlikte yürütülerek kadın-erkek tüm üyelerin yönetime eşit katılımının sağlanmasını getirecektir.

Parti yaşamındaki kadın ayrımcılığının giderilmesi aynı zamanda erkeklerin özgürleşmesi anlamına gelmektedir. Buradan hareketle erkek egemen anlayışın bilince çıkması amacı ile erkek üyelerin katıldıkları, özel yaşamlarında ve parti yaşamında eşitsizliğin ele alındığı toplantıların yalnızca partili kadınların değil, tüm yönetim kadrolarında yer alan erkek üyeler tarafından da düzenlenmesi,

Soldaki tüm partilerin erkek-egemen anlayıştan hareketle "erkek partisi" olmaktan çıkarılması doğrultusunda kadın üye sayısının artmasına paralel olarak artan ölçüde kota getirilmesinin ilkesel olarak benimsenmesi ve desteklenmesi.

Kongre bu önerileri karar altına alır.

***

5

Gençlik Üzerine Karar

Tüm insanlık tarihinde üzerinde en fazla durulan kesimlerden biri olarak gençlik, özellikle komünist partilerde, "parti rezervi" anlayışıyla kendini gösteren faydacı yaklaşımın olumsuz sonuçlarını yaşamıştır. Onun çoğulcu, yenilenmeci, genç kimliği bastırılmış, yaşıtlarından koparılmış, yalnızlaştırılmıştır. Gençlik, "öncü parti" anlayışının olumsuz sonuçlarını yaşamıştır. Esas itibarıyla "yenilenmenin bizzat kendisi" olan gençliğin önünün açılması, toplumsal gelişmenin kazancı olacaktır.

Bu temelde günümüzün çağdaş partisinin, taraftar kazanma mantığı ile gençliği örgütleme, gençlik adına örgüt kurmaya ihtiyacı yoktur. Bu anlayış kesin olarak reddedilmelidir. Gençlik, parti içersinde sadece günlük-pratik işlere koşturan bir mantıktan kurtarılmalıdır. Gençlik yenilenmenin taşıyıcısı olarak görülmeli, aktif politika yapmasının önündeki engeller kaldırılmalı, bu konuda gençlikten yana tutum alınmalıdır.

"Gençlik içinde çalışma" anlayışı kavram olarak reddedilmeli, bunun yerine, demokrasinin yaşam biçimi olarak kavranmasında, sivil toplumsal örgünün yaratılmasında gençliğin rolüne ve onun çoğulcu yapısına değer verilmeli, parti içersinde

genel politik süreçlere katılan gençliğin, kendi sorunları temelinde örgütlenmesine ve yaşıtlarıyla birlikte davranmasına değer verilmelidir. Bu süreçte parti ve parti örgütleri belirleyici olmamalı, genç üyelerin kendi insiyatifleriyle davranmasının önü açılmalıdır.

Gençliğin özgürce siyaset yapabilmesinin, toplumsal gelişmeyi engelleyen yasakların kalkmasında, demokrasinin içselleşmesinde belirleyici önemi vardır.

Öğrenci gençliğin siyasal partilere, önceden izin almaksızın derneklere üye olabilmesi hakkının sağlanması ve bu konudaki girişimlerin desteklenmesini kongremiz karar altına alır."

***

6

"Hukukçulara Teşekkür Mektubu Gönderilmesi" Kararı

"TBKP Büyük Kongresi partimizin yasallaşma mücadelesine katkıda bulunan tüm hukukçulara aşağıdaki teşekkür mektubunun gönderilmesini karar altına alır.

"Değerli arkadaşlar,

Partimizin yasallaşma mücadelesine, Sargın ve Kutlu yoldaşların özgürlüğe kavuşturulması mücadelesine omuz verdiniz. 141-142 ve diğer anti-demokratik yasalardan yargılanan komünistleri büyük bir özveriyle insanüstü bir çabayla savundunuz. Tahliyede, beraatlarda bizimle sevindiniz.

Düşünce, inanç özgürlüğü için, insan hakları için, hukukun üstünlüğü için çabalarınızın bundan sonra da süreceğine inanıyor, teşekkür ediyoruz.

İçten sevgi ve selamlarımızla.

***

7

"Parti Amblemi" Kararı

Köklü bir geçmişi ve yeni aydınlık bir geleceği yansıtması açısından sembolik bir nitelik taşıyan slayt panosunda görülen dia'daki şekil parti amblemi olarak kabul edilmiştir.

***

TBKP Büyük Kongresi
SONUÇ BİLDİRGESİ

"Türkiye'de 70 yıllık yasağın ardından komünistlerin ilk yasal kongresi olan TBKP Büyük Kongresi komünistleri bugüne getiren tüm yoldaşları ve dostları sevgi ve saygıyla selamlar. Politik cinayetlerde; işkence tezgahlarında yitirilen, onlarca yıl hapis ve sürgünde boyun eğmeden direnen komünistlerin, devrimcilerin anısı önünde saygıyla eğilir. İnançları uğruna mücadele ettikleri için hapiste bulunan tüm insanları, yurttaşlık hakları gasp edilen, bu yüzden ülkeye gelemeyen politik göçmenleri, yurt dışında bulunan parti üye ve yandaşlarımızı ve demokratları, yurtseverleri selamlar.

TBKP Büyük Kongresi Körfez'de patlak vermek üzere olan savaşa hayır dedi. BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'a Kuveyt'ten çekilmesi için verdiği sürenin dolduğu şu saatlerde, barış çağrımızı yineliyoruz. Ne Irak ne ABD, insanlığı felakete götürecek bir savaşı başlatmamalıdır. Türkiye, hiçbir biçimde böyle bir savaşa katılmamalıdır. Parlamento bu olağanüstü dönemde sürekli toplantı halinde olmalı, yetkisini hiçbir kişi ve kurumun kullanmasına izin vermemelidir. Türkiye, asıl barışçı bir çözüm için Filistin sorunu da dahil olmak üzere, Ortadoğu'da bir uluslararası konferansın toplanmasını desteklemeli, bölgede barış, demokrasi ve istikrar doğrultusunda bir rol oynamalıdır. Kongremiz, tüm barışseverleri savaşa gitmemeye çağırıyor.

TBKP Büyük Kongresi, Litvanya'daki kan dökülmeye kadar varan gelişmeleri büyük bir kaygıyla karşılar. Sovyetler Birliği'ndeki çok karmaşık sorunların, ne olursa olsun, zor yoluyla, askeri önlemlerle çözülemeyeceği, bunun hiçbir şekilde haklı gösterilemeyeceği açıktır. Sovyet yönetiminin insan hakları ile hiçbir şekilde bağdaşmayan bu uygulamaları, yenilenme sürecine de zarar vermektedir.

TBKP Büyük Kongresi, geçmişte Buharin, Troçki, Zinovyev gibi sayısız komünistin, Salih Hacıoğlu ve öteki yoldaşlarımızın, nice aydın, işçi ve köylünün öldürülmesine, yığınsal cinayetlere, bütün yaşamını sosyalizme adamış insanların partisinden koparılmasına, tasfiyelere yol açan sosyalizm idealiyle hiçbir ilişkisi olmayan stalinist anlayışa karşı olduğunu açıklar, bu insanları saygıyla anar ve demokrasi ve sosyalizm mücadelemizin çıkarları için bu acı derslerin hiçbir zaman unutulmamasını ister.

TBKP Büyük Kongresi, Zonguldak maden işçilerinin şanlı eylemini selamlar. Madencilerin grev, toplantı ve gösteri yürüyüşü, özgürce görüşlerini açıklama haklarını kullandıkları için uğradıkları baskıları protesto eder. Başlatılan tüm koğuşturmaların durdurulması için herkesi çaba göstermeye çağırır.

Zonguldak eylemi, Türkiye'de bugüne kadar işbaşına gelen hükümetlerin, madenlerin teknolojik yenilenmesi ve ekonomik gereklere göre düzenlemesi sorununa hiç eğilmediklerini gözler önüne serdi. Hükümet derhal madencilerin istemlerine yanıt vermelidir. Madenlerin yeniden düzenlenmesi sorunu, madencilerin,sendikaların, teknik elemanların, bilim adamlarının, ilgili tüm tarafların katılımıyla çözülmelidir.

TBKP Büyük Kongresi, şu anda grevde bulunan tüm işçileri selamlar. Onların haklı istemlerinin yanında olduğunu vurgular.

Türk-İş'in 3 Ocak eylemi, ülkemizde genel grev hakkının fiilen elde edildiğini kanıtladı. Eyleme ülke çapında verilen destek genel grev hakkının meşruiyetini gösterdi. Şimdi bu hakkın önünde duran tüm yasal engeller kaldırılmalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, tütün emekçilerinin yanındadır. Türkiye'deki tarımsal sorunların aşılması, başta üreticiler ve üretici birlikleri olmak üzere, ilgili tüm tarafların katılımıyla çözülmelidir.

TBKP Büyük Kongresi kamu çalışanlarının sendikalaşma ve toplu sözleşme hakları uğruna verdikleri mücadeleyi destekler.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 2000'li yıllara taşıyacak ulusal çapta yeni bir mutabakata ihtiyacı vardır. Değişen dünyamızda, Türkiye'nin kendisine saygın bir yer kazanması buna bağlıdır. Türkiye'nin değişik nitelikteki sorunları, ancak böylesi bir mutabakat ile çözülebilir. Bunun için:

- 12 Eylül rejimi, tüm kurum ve uygulamalarıyla tasfiye edilmelidir.
- Ölüm cezası kaldırılmalıdır. 12 Eylül yargılamaları tüm sonuçlarıyla kaldırılmalı, tutukluların özgürlükleri iade edilmelidir.
- Yeni bir Anayasa yapılmalıdır. Bu Anayasa'nın hazırlanmasına, şimdiye kadar rejimden dışlanmış olan işçiler, komünistler, Kürtler, gençler, kadınlar ve islamcı akımlar da katılmalıdır.

Cumhuriyet tarihindeki kamplaştırıcı, kin ve düşmanlık duygularını körükleyen tüm uygulamalar ortadan kaldırılmalı, geçmişin tüm yaraları sarılmalıdır. Cumhuriyet tarihinde politik

nedenlerle idam edilmiş ayrımsız herkesin itibarı iade edilmeli, komünistler aklanmalıdır. Başta Nazım Hikmet olmak üzere, politik nedenlerle yurttaşlıktan çıkarılanların yurttaşlık hakları iade edilmelidir. Türk-Kürt tüm politik tutuklular salıverilmelidir.

- Mustafa Suphi'lerden başlamak üzere günümüze kadar, komünistlere, devrimcilere ve ilerici güçlere karşı işlenen cinayetler aydınlatılmalıdır. Kontr-gerilla ile ilgili iddialar araştırılmalı ve sonuçları kamuoyuna duyurulmalıdır.

TCK'nun 141, 142 ve163. maddeleri üzerine yasa değişiklikleri derhal parlamentoya getirilmeli ve kaldırılmalıdır. Hala bu maddelerden hüküm giymiş insanların hapiste bulunması, ülkemiz için utanç vericidir. O nedenle yasalar parlamentoda ele alınıncaya kadar bu maddelerden hüküm giymiş olanlar şartlı salıverilmelidir.

- Temel hak ve özgürlüklerin yaşama geçmesi, işkencenin önlenmesi, cezaevlerinin zindancı anlayıştan kurtarılması için parlamento başta olmak üzere, toplumun değişik düzey ve alanlarında Türkiye'deki hukuk, mevzuat birimleri oluşmalıdır. TBKP Büyük Kongresi insan hakları uğruna mücadele eden tüm kişi ve kuruluşları destekler.

Bugün Irak, İran, Suriye ve Türkiye sınırlarında alınan olağanüstü önlemlerin ve burada bulunan askeri yığınakların Körfez gerginliği koşullarında Kürt halkına yönelik bir kırıma dönüşmesi tehlikesi vardır. Kürtlerin tarihi, böylesi kırımların tarihidir. İran, Irak, Suriye ve Türkiye, bugüne kadar aralarındaki tüm anlaşmazlıklara karşın Kürt halkının özgürlük mücadelesinin bastırılması doğrultusunda davranmışlardır. Özal'ın en son olarak Irak'daki Kürt sorunundan söz etmesi, sıcak bir savaş durumunda nelerin olabileceğinin açık bir göstergesidir. Kürtlerin yaşadıkları dört ülkede de, yığınsal zorla göç ve bölgenin insansızlaştırılması ve imhası söz konusudur. Oysa savaşın tüm olumsuzluklarını, sıcaklığını enselerinde hisseden Kürtler bu sorunda taraf bile değillerdir.

Körfez krizinin çözülmesi için BM Genel Sekreteri'nin barış girişimleri ve bölgedeki tüm sorunların çözümü için toplanmasını talep ettiğimiz uluslararası konferans Kürt sorununu da gündemine almalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, Kürt halkı üzerindeki baskıları kınar. Sorunun adil, barışçı ve demokratik çözümü için baskılara derhal son verilmeli, olağanüstü hal kaldırılmalı, gerekli yasal ve moral alan açılarak Kürtlerin kendi kimlikleriyle sorunun çözümüne katılmaları sağlanmalıdır.

Gençliğin toplumda söz hakkı ve katılım sorunu, özgürlük istemini kendi bakış açısı ve kavrayışıyla anlamlama çabası, gençlik içindeki kültürel, politik tüm etkinliklerin bütünü, sonsuz bir özgürleşmeyle insanlığa katkıdır.

TBKP Büyük Kongresi, gençliğin toplumun değişimine özgürce katkısını yapmasına yönelik, sivil toplumun yaratılması sürecindeki her türlü bağımsız gençlik hareketini destekler.

Türkiye nüfusunun yarısını kadınlar oluşturuyor. Böylesi bir çoğunluğun sorunları, tüm toplumu ilgilendirir. Tüm toplum için önemli sonuçlar doğurur. Geleceğin kuşaklarının ve tüm toplumsal değerlerin yaratılmasında kadınların belirleyici rolleri gözönüne alındığında, bu, aynı zamanda geleceğin sorunudur.Kadınların eşitlik ve özgürlük istemleri eksiksiz sağlanmalıdır. Bu doğrultuda toplumda ve tüm siyasal örgüt ve kurumlarda pozitif ayrımcılık desteklenmelidir. TBKP Büyük Kongresi, ülke nüfusumuzun yarısını oluşturan kadınların yaşamın tüm alanlarında etkin olabilmeleri için getirdikleri tüm talepleri destekler, kadınların özgürleşmesi sorununu toplumun demokratikleşmesinin ve yenilenmesinin önemli bir göstergesi sayar.

TBKP Büyük Kongresi, Türkiye'nin ciddi ekolojik sorunları bulunduğundan yola çıkarak, ülkemizdeki çevre sorunu alanındaki tüm yasaların ve mevzuatların insanın doğayı tahribini önleyecek ve gelecek kuşaklara sağlıklı bir Türkiye bırakabilecek şekilde düzenlenmesi gerektiği görüşündedir. Toprak erozyonu gibi, orman tahribi gibi, denizlerin, akarsuların kirlenmesi gibi sorunların yanı sıra, sanayi tesislerinin yarattığı kirlenme gibi ciddi sorunlar, ancak sürdürülebilir kalkınma anlayışı benimsenerek çözülebilir. Türkiye, çevre korunmasına yönelik tüm uluslararası konvansiyon ve anlaşmalara katılmalı, bu alanda üstlendiği tüm yükümlülükleri yerine getirmelidir.

TBKP Büyük Kongresi halkımızın dikkatini bütün bu sorulara çeker, Türkiye'yi 2000'li yıllara götürmek isteyen herkesi bu görüşleri dikkate almaya çağırır."

***

SEÇİM SONUÇLARI

Genel Başkan: Nihat SARGIN

Genel Yönetim Kurulu:
Asil Üyeler:

Mehmet ALÇINKAYA, Abdurrahman ATALAY, Şahabettin BAKIRSAN, Mehmet Ali BEKMEZ, Hasan BEKTAŞ, Mehmet BOZIŞIK, Hatice CEYLAN, Hüseyin ÇAKIR, Necmi DEMİRCİ, Gürsel DEMİRKOL, Nevzat DERİNGÖL, Ali Hikmet FIRAT, Gür HAZAR, İlhan IŞIKTAŞ, Rasih Nuri İLERİ, İnci İŞBULUR, Ahmet KARDAM, Musa KASA, Hamdi MASKAR, Melek NURLU, Osman ÖZDEMİR, Vedat PEKEL, Mehmet SALMANOĞLU, Binali SEFEROĞLU, Yüksel SELEK, Cihan ŞENOĞUZ, Zehra TAN, Atilla TANILKAN, Alaaddin TAŞ, Gencer UÇAR, Zeynep VARDAL, Nabi YAĞCI (Haydar KUTLU), Ziya YAVUZEŞ, Oktay YAZICIOĞLU;

Yedek Üyeler:

Burhan ADAMEY, Zihni AYDIN, Ali DİKİCİ, Jale MİLDANOĞLU, Sabahattin MORAY, Selçuk ÖZDEMİR, Ayşe Tülay PEKİNÖZ, Çetin URAS, Ayşe YANIK;

Merkez Disiplin Kurulu:
Asil Üyeler:

İdris ERDİNÇ, Hasan ERGÜN, İsmet EROL, İsmail KAYHAN, Abbas KESKİN, Halil OYMAN, Güzel TAŞDELEN;

Yedek Üyeler:

Müştak MÜSTECAPLIOĞLU, Nuri OĞUZ, Atilla SAYGI;

Merkez Denetleme Kurulu :
Asil Üyeler:

Muhsin AYDIN, Bahattin IŞIKTAŞ, M. ÜStün SAYIN, Ayten ŞENGÖR, Sadettin UÇKUN;

Yedek üyeler:

İsak ALTINSOY, Faik BATUR

Seçimlerin sonuçlanmasından sonra yapılan Genel Yönetim Kurulu toplantısında Genel Sekreterlik ve diğer Merkez Yürütme Kurulu üyelikleri için seçimler yapıldı.

Toplantıda hapishanede olmaları nedeniyle mazeretli olan iki yoldaşımız Ahmet KARDAM ile Cihan ŞENOĞUZ'un dışında bütün üyeler hazır bulundular.

Genel Sekreterlik için gösterilen tek aday Nabi YAĞCI (Haydar KUTLU) oy birliği ile seçildi. Merkez Yürütme Kurulunun diğer üyeliklerine de oy sırasıyla Atilla TANILKAN, Abdurrahman ATALAY, Yüksel SELEK, Hatice CEYLAN, Zeynep VARDAL, Melek NURLU, Hüseyin ÇAKIR, İnci İŞBULUR, Binali SEFEROĞLU seçildiler. Daha sonra yapılan ilk Merkez Yürütme Kurulu toplantısında da Zeynep VARDAL Genel Saymanlığa getirildi.

BÜYÜK KONGRE'NİN DEĞERLENDİRİLMEK ÜZERE GYK'UNA İLETTİĞİ BELGELER

1
Gençlik Üzerine

İnsanlık tarihinde üzerinde en fazla durulan kesimlerden biri gençlik ve "gençlik sorunu" olmuştur. Asında gençlik sorunundan öte gençlik üzerinde durulduğunu söylemek belki daha doğrudur. Çünkü O'nun, dinamik, atak, girişken yanı üzerine hesaplar yapılmış, yaşanılan an kurtarılmaya çalışılmış asla O'na güvenilmemiştir. Partimizde içinde "gençliği kazanan, geleceği kazanır" mantığı genellikle faydacı bir yaklaşım olarak kalmıştır. Günümüzde aşılması gereken TEMEL MANTIK da bana göre burada yatmaktadır.

Bu bağlamda sorunu tanımlamak gerekirse, henüz bütünsel bir gençlik tanımı yapılamamakta genellikle görece ve birbirine ekleme tanımlar yapılmaktadır. Genellikle kabul gören yaklaşım yaşsal, biyolojik, ekonomik, sosyolojik öğelerle yapılan daha çok bir durum belirlemesi yapan tanımlardır. Kimi yeni yaklaşımlar ise gençliğin bir durum belirlemesiyle tanımlanamayacağını belirtmekte, onun bir süreç olduğunu ve bunu yaratma ve üretme gücüyle ifade ederek tanımlamaya psikolojik boyutu eklemektedir. Belki sorun bağımlı çocukluktan bağımsız erişkinliğe geçiş süreci olarak da ifade edilebilir. O zaman yaklaşık 10-14 yıllık bir zaman dilimini kapsayan kimine göre

gençliğin bunalımlı yılları, bize göre bireyin toplumsal görevlerine hazırlandığı bu sürecin nasıl yaşanması gerektiğine ilişkin bir yaklaşım geliştirebilmek zorundayız. Genelde gençlik sorunu olarak adlandırdığımız bu süreç özünde insanın özgürleşme, yaratıcı ve üretici birey olma sorunudur. Eskiyle yeninin çatışmasında nasıl rol oynayacağımızdır. Çünkü bu süreç eskinin kendisini devam ettirecek diri potansiyele kendi zincirlerini, tabularını devretme sürecidir.

Gençlik sorununun çözümünü zorlaştıran ve besleyen faktörlere göz attığımızda en küçük toplumsal birim olan aileden başlayarak, devlete kadar uzanan yaygın bir kanı ile karşılaşırız; gençliği koruma iç güdüsü: Bu kanı özünde gençliğe güven duymayan, onu sürekli denetim altında tutma anlayışıdır. Bu anlayış kuşak çatışmasının da kaynağını oluşturmaktadır.

GÜVEN, Gençlik sorununun çözümünde temel faktördür. Gençliğe güvenmeyen bir anlayış özünde geleceğe güven duymamaktır. Bu, yenilenme yerine yinelenmeyi dayatan bir anlayıştır. Çatışma da bu noktada keskinleşmektedir. Bir yanda kendisini tekrar ettirmek isteyen, böylece geleceği garanti altına almaya çalışan ve bunu baskı, korku ve tehditle yapmaya çalışan köhnemiş yapı karşısında kendisini birey olarak ortaya koymaya, bağımsız kimlik edinmeye çalışan, çağın enformasyon kaynaklarıyla beslenen diri potansiyel. Karşılıklı iletişim olanaklarının yakalanamaması ise farklı savrulmalara neden olabilmektedir. Günümüzde yaşanan çetecilik ve spor terörizmi "KORUMA" iç güdüsünün ürünleridir.

Günümüzde yaygın olan diğer bir kanı ise gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi anlayışıdır. Bu anlayış da koruma içgüdüsünün devamıdır. Boş zaman nedir? Şöyle bir tanımlama yapılabilir. Gencin okul ve iş yaşamının dışında kalan zaman. Öncelikle bu tanımlamadan sıyrılmak gereklidir. Çünkü bu zaman dilimi öncelikle iş ve okul yaşamı içindeyken sağlanabilmelidir. Bu anlayışın kazanılabilmesi için ise eğitim sürecinin sorgulanmasına ihtiyaç vardır. Çünkü genel olarak eğitim süreci okul içerisinde görülen derslerin toplamı, bilginin depolanması olarak algılanmaktadır.

Yaygın eğitim kurumları ise yeterli organizasyona sahip olmadığından yetersiz kalmaktadır. Oysaki eğitim süreci günlük yaşamın bütününe dağılmalıdır. Ders kitaplarının arasına sıkıştırılmış eğitim süreci gençliği standartlaştırmaktadır.

Eğitim süreci gerek okuyan, gerekse çalışan gençlik açısından toplumsal süreçlere hazırlanmasında önemli bir yer tutmaktadır. Konuya bu noktadan baktığımızda, O'nun sosyalleş-

mesinin, eğitim sürecinde önemli bir yere sahip olduğunu görebiliriz. Bu bağlamda tüm okullarda, büyük iş yerlerinde, sanayi sitelerinde ve her semtte sosyal tesis olması zorunluluğu getirilmelidir. Genç işçilerin çalışma süreleri aşağıya çekilmeli, tesislerden yararlanma olanağı sağlanmalıdır.

Kitle Kültürü

Geleceği oluşturacak olan yapının taşları sağlam olmak zorundadır. Aksi takdirde yıkım kaçınılmazdır. Bu bağlamda gençliği tarihsel görevlerine hazırlamak bugünün görevidir. Günümüzde alabildiğine etkili olan "KİTLE KÜLTÜRÜ" şiddeti, saldırganlığı, militarist ideolojiyi geliştiriyor. Genç kitleleri adeta uyuşturucu maddeler gibi bağımlılaştırıyor. Zihinsel çaba gerektiren gerçek sanat, kültür ürünlerine talebi düşürüyor. Bireysel ve toplumsal bilinci biçimlendirmek, denetlemek yoluyla standartlaştırılmış ihtiyaçlar,kalıpçı düşünceler dayatıyor. Kitle kültürüne karşı demokratik kültür, bugünün ve geleceğin güvencesi olacaktır. Birleşmiş Milletlerin Dünyada Kültürel Gelişme 10 yılı projesinde kültür bu şekilde ifade edilmektedir.

Toplumsal gelişmenin tek başına ekonomik kalkınma ve teknolojik ilerlemeyle ifade edilemeyeceği gerçeği gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin deneyleriyle tespit edilmektedir. Toplumsal gelişmelerde kültürel boyut öne çıkmakta, içeriği genişlemektedir. Kültür, bir azınlığın sanatsal, bilimsel, entellektüel uğraşıları olarak sınırlayan anlayış terk edilerek; bir toplumun ya da toplumsal grubun karakterini ortaya koyan tinsel ve maddi düşünsel ve kollektif ayırd edici özelliklerin bütünlüğü gözüyle bakılabilir. Kültür'ün sanat ve edebiyatın yanı sıra, yaşam tarzlarını, insan varlığının temel haklarını, değer sistemlerini, geleneklerini ve inançlarını da kapsar biçimde altı çizilmektedir. Bu temelde kültürel gelişme ekonomik ve toplumsal gelişmenin nitelikçe düzelticisi olmakla kalmayıp, aynı zamanda ilerlemenin asıl amacıdır.

Günümüzde toplumsal süreçlere katılabilme, bu süreçlerde söz ve karar sahibi olabilme sorunu yaşayan gençlik, ülkemizde demokratik ilişkiler sisteminin ve onu geliştirecek mekanizmaların olmayışından derinden etkilenmektedir... Toplumsallaşabilme ve sosyal bir gruba dahil olma istenci olumsuz boyutlarda gelişebilmektedir. Bu olumsuzlukların çözümü adına fatura, ne yazık ki, yine gençlere çıkarılmakta, çözümsüzlük pekişmektedir. İnsanın, insanca yaşamasının aracı olması gereken Devlet ve kurumları, kendisi için amaç olmakta

direnmekte, toplumsal gelişmenin ve onun en dinamik gücü olan gençliğin önündeki en büyük engeli oluşturmaktadır.

Gençler Yönetime Yerinde Katılmalıdır

Sorunun çözümü Devletin ve kurumlarının demokratikleşmesinden geçmektedir. Gençliğin demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak algılayabilmesi ve toplumsal süreçlere hazırlanması bir devlet politikası olmalı, gençliği koruma içgüdüsünden vaz geçilerek gençliğe güvenilmelidir. Gençliğin kendisini geliştirecek yaratıcı faaliyetler, boş zaman değerlendirilmesi anlayışı terk edilerek genci toplumsal süreçlere hazırlayan zorunlu zaman dilimi olarak kavranmalı ve gençliğin hakları güvence altına alınmalıdır. Gençliğin öncelikle kendisini ilgilendiren süreçlerde söz ve karar sahibi olabilmesinin önü açılmalı, özgün ve yaygın eğitim konumlarından başlayarak tüm yönetim mekanizmalarına katılabilmesi, denetleme gücü oluşturabilmesi sağlanmalıdır. Gençlik yönetme sanatı olan politika ile tanıştırılmalı, politika yapma özgürlüğü önündeki engeller kaldırılarak politika saygın yerine kavuşturulmalı, özgüveni gelişmiş bireylerin yetişmesine katkıda bulunulmalıdır.

Sosyal Çevrenin Demokratikleştirilmesi

Genç insanın içinde yaşadığı sosyal çevre O'nun gelişmesinde belirliyeci faktörlerden birisidir. Bu temelde çevremize baktığımızda sorunun boyutu ortaya çıkmaktadır. Ne yazık ki demokratik ilişkiler sistemine sahip, bireyi geliştirecek tarzda bir yapılanmadan söz edilemez. Genç insanın içinde yaşadığı mahalle, işyeri ya da eğitim kurumları çağ dışı, geri, alt yapıdan yoksundur. Genç insanın birey olarak gelişmesini sağlayacak yaratıcı faaliyetlere yönlendirecek yapılanma bir yana, O'nu geriletecek, çıkarcı, bencil, hoşgörüsüz bir gelişme öngören ve besleyen ilişkiler sistemine sahip olunduğunu söylemek abartma olmayacaktır. Tam bu noktada da sosyal çevrenin yeniden düzenlenmesinde yerel yönetimlere önemli görevler düştüğünü sanıyorum. Kanımca demokrasinin gelişme ve yaratılabilmesinin önünü açacak olan insanlara en yakın yönetim birimini yerel yönetimler oluşturuyor. Bu bağlamda yerel yönetimler salt yol-su-kanalizasyon sorunlarını çözen birimler olmaktan çıkarılabildiği oranda, insanın günlük yaşamının zenginleşmesine yönelebildiği oranda demokratik ilişkiler sisteminin önü önemli ölçüde açılabilir.

Günlük yaşamın yeknesaklığı altında bunalan insanın önünün açılması, yaşama çevresine duyarlı insanların gün ışığına çıkması yerel yönetimlerin demokratikleşmesi oranında artacaktır. Bu temelde gençliğin sorunları temelinde örgütlenmesine değer verilmeli ve özendirilmelidir.

Gençlik-parti ilişkisi

Tüm bunların ışığında gençlik-parti ilişkisine değinmek gerekirse öncelikle yanlış bulduğum bir kavram üzerinde durmak istiyorum. "Gençlik içinde çalışma" anlayışı ve yaklaşımının bizleri yanlış yönlendirdiğini düşünüyorum. Çünkü doğal olarak bu yaklaşımı, bizleri ister istemez birincil hedef olarak partimize taraftar toplama çalışması içerisine hapsedecek ve partiyi amaç olarak gören bir anlayışın ürünü olarak görüyorum. Oysaki soruna neden parti, ne için parti sorusunu başa koyarak yola çıkarsak, bizleri bunaltan, çıkış yolu bulmamızı zorlaştıran soruya da yanıt bulabiliriz.

Demokrasiyi kazanma hedefinden yola çıkarsak demokrasinin yaşam biçimi olarak algılanmasında toplumsal sivil örgünün yaratılması ve güçlendirilmesinin rolü günümüzde artan ölçüde önem kazanıyor. Bu bağlamda partimiz kendisini diğer toplumsal güçlerle eşit haklı temelde görüyor. Bence de bu yaklaşım doğrudur. Çünkü çağımızın aldığı yeni karakterlerde hiç bir partinin ya da toplumsal gücün sorunları tek başına çözme şansı yoktur. Olamaz. Bu anlamda sorun temelinde yeni mutabakatların kurulması zorunludur.

Sorunumuz gençlik sorunu olduğuna göre sorunun çözümü ağırlıklı olarak gençliğin kendi iç dinamiği ile gündeme girmeli, bizler parti ya da partili gençler olarak sorunun çözülme sürecine girebilmesi için kendi katkılarımızı ortaya koyabilmeliyiz. Bu katkı tek boyutlu, tek sesli olmamalı, önümüze gençlik hareketi yaratma gibi büyük idealler koyarak yola çıkmamalıyız. Amacımız ne olursa olsun, istediğimiz kadar geniş hayaller koyalım çok sesli gençlik grupları diyelim sonuç yalıtlanma, daralma olacaktır. Eğer hedefimiz gençliğin kendi sorunları temelinde örgütlenmesi, sorunlarına sahip çıkması ise bizler de hangi sorundan etkileniyorsak o sorun temelinde onlarla birlikte olmalıyız.

Örgütlenme adına suni örgütler kurarak kendimizi asosyalliğe hapsetmek geçmişin hatalarının değişik varyasyonları olacaktır.

Gençliğin parti içinde yapılanma sorununa bu bağlamda bakmak gerektiğini düşünüyorum. Onun içindir ki parti içinde hiyerarşik bağlarla oluşan bir yapılanmanın reddedilmesi gerektiğini düşünüyorum. Belki sadece işlevli uzman çalışma gruplarından söz edilebilir. Bu grupların işlevi ise gençlik sorununu sorgulayan partinin gençlik politikasının oluşumuna ve gelişmesine katkılar olabilir. Bunun dışında kendisini gençlik sorununun çözümünde sorumlu hisseden her bir üye ya da üyelerin bulunduğu alan içinde sorunları için biraraya gelmiş diğer gençlerle varolduğu platformların yapısına uygun kendi inisiyatifi ile hareket etmesini daha doğru buluyorum. Bunun dışında parti içinde ister esnek ister hiyerarşik örgüt tarzındaki çalışma anlayışlarının yanlış olduğunu düşünüyorum. Yine de bu temelde parti içinde tartışılarak gençlik adına gençlik yayınlarının çıkarılması yerine partiden tamamen bağımsız işlevli, ihtiyaca uygun, sorunun sahipleriyle birlikte yayın çıkarmak daha anlamlı olacaktır.

Kanımca temel yönelim gençlik ve gençlik sorunları olmalıdır. Geçmişin mantığı ile adına gençlik örgütleri diyen ama özünde genel politika yapan diğer sol örgütlere göre hesaplar yapmak, geçmişin treni kaçırma kaygısından kaynaklanan damga vurma, "öncü"lük yapma hastalıklarının sonucudur. Bu tarz kasılmalardan kurtulduğumuz ölçüde hedefimiz, ne yapacağımız sağlıklı bir sürece girebilir.

2
Kadın Ayrımcılığı Üzerine

"TBKP Büyük Kongresi'ne

Tüm il ve ilçe örgütlerinin, bütün yönetim ve temsil düzeyindeki organlarını kadın, erkek tüm partililerin eşit katılımını sağlamakla ve bunun için gereken tüm önlemleri almakla görevlendirilmesini istiyoruz."

Ayşe Bilge DİCLELİ, Tezer ERASLAN,
Şehnaz FIRAT, İnci İŞBULUR, Gülden GÜLER,
Günseli ANDAÇ, Sevgi YAZICI,
Aynur HAYRULLAHOĞLU,
Çiçek YAĞCI, Şeyda TALU, Yıldız SARGIN, Sevil KOP,
Semra ULUSOY, Zeynep VARDAL,
Ayşe PEKİNÖZ, Nalan EKİN,

"TBKP Büyük Kongresine;,

Üyelerini, Parti yaşamındaki kadın ayrımcılığının giderilmesi aynı zamanda erkeklerin özgürleşmesi anlamına geldiğinden yola çıkarak tüm il ve ilçelerde erkek üyelerinin katıldıkları, özel yaşamlarında ve parti yaşamındaki eşitsizliği ele aldıkları toplantılar düzenlemeye çağırır.

Böylesi toplantıların, Partinin bütün yönetim ve temsil düzeylerinde görev alan erkekler tarafından da düzenlenmesini istiyoruz."

Ayşe Bilge DİCLELİ, Tezer ERASLAN,
Şehnaz FIRAT, İnci İŞBULUR,
Gülden GÜLER, Günseli ANDAÇ,
Sevgi YAZICI, Aynur HAYRULLAHOĞLU,
Çiçek YAĞCI, Şeyda TALU, Yıldız SARGIN,
Sevil KOP, Semra ULUSOY, Zeynep VARDAL, Ayşe
PEKİNÖZ, Nalan EKİN,

"TBKP Büyük Kongresine;

Partili kadınların somut konumlarını gözetlemek, parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele etmek amacıyla tüm il ve ilçelerde "parti içindeki kadın ayrımcılığını gözetleme grupları" oluşturulması istiyoruz.

Tüm il ve ilçe örgütlerinin böylesi grupların çalışmalarına destek olmasının, tüm il ve ilçe örgütlerinin çalışmalarını bu grupların temsilcilerinin katılımıyla yürütmesinin karar altına alınmasını istiyoruz."

Ayşe Bilge DİCLELİ, Tezer ERASLAN,
Şehnaz FIRAT, İnci İŞBULUR,
Çiçek YAĞCI, Şeyda TALU,
Yıldız SARGIN, Semra ULUSOY, Zeynep VARDAL,
Sevil KOP, Nalan EKİN, Ayşe PEKİNÖZ

"TBKP Büyük Kongresine;

Hiçbir kadın üyesinin bulunmadığı ya da kadın üye sayısının çok düşük olduğu örgütlerde bunun nedenlerini araştırmak üzere bir çalışma başlatılmasının,

Bu çalışmanın parti içindeki "kadın ayrımcılığını gözetleme grupları"yla birlikte yürütülmesinin karar altına alınmasını istiyoruz."

Ayşe Bilge DİCLELİ, Tezer ERASLAN,
Şehnaz FIRAT, İnci İŞBULUR,
Gülden GÜLER, Çiçek YAĞCI, Şeyda TALU,
Yıldız SARGIN, Sevgi YAZICI, Günseli ANDAÇ,
Zeynep VARDAL, Semra ULUSOY, Sevil KOP,
Ayşe PEKİNÖZ, Nalan EKİN

"TBKP Büyük Kongresi:

- Parti içindeki kadınlara yönelik ayrımcılığı gidermede bir önlem olarak;
- Politikasında kadınların çıkarlarının ve kadın bakış açısının yansımasını sağlamak amacıyla;
- Kadınların parti çalışmasının tüm düzeylerine katılımını güvence altına almak için,

Tüm yönetim ve temsil düzeylerinde kadın talebine bağlı olarak kadın üyelerine yüzde 35 den başlayarak ve kadın üye sayısının artmasına paralel olarak artan ölçüde kota getirilmesini;

Bunun için Tüzüğün örgüt ilkeleri bölümüne gerekli ekin yapılmasını karar altına alır.

İnci İŞBULUR, Gülden GÜLER, Ayşe Bilge DİCLELİ,
Tezer ERASLAN, Sevil KOP, Günseli ANDAÇ,
Yıldız SARGIN, Semra ULUSOY, Sevgi YAZICI,
Figen KARADENİZ,
Mehtap İNAN, Çiçek YAĞCI, Şeyda TALU,
Şehnaz FIRAT, Ayşe PEKİNÖZ, Nalan EKİN,
Sümer AKSOY, Meral BAŞTUĞ, Zehra TAN

KONGREYE İLETİLEN DİĞER MESAJ VE TELGRAFLAR

Büyük kongreniz için yaptığınız çağrıya çok teşekkür ederim. Siyasi yaşamda yerinizi alabilmek için yaptığınız haklı mücadele nedeniyle kutlar, sonucun ülkemiz için yararlı olmasını diler, selamlarımı sevgilerimi iletirim

Hikmet ÇETİN
SHP Genel Sekreteri

Kongrenizin istemleriniz doğrultusunda başarılı ve coşkulu geçmesi dileklerimle tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Mustafa KUL
Erzincan milletvekili

Demokrasinin kurumlaşması, insan düşüncesine ve örgütlenmesine getirilen zincirlerin kırılması yolunda tüm demokratlara düşen çabanın bir parçası olarak büyük kongrenize başarılar diliyor. saygılar sunuyorum.

Önder KIRLI
Balıkesir milletvekili

Kongrenin başarılı geçmesi dileğiyle sizi ve kongreye katılanları kutlarım.

Mahmut ORHON
Yozgat milletvekili

Büyük kongrenizin demokrasi barış ve toplumsal gelişme yolunda ileri bir adım olması dileğiyle selam ve sevgilerimi sunarım.

Fuat ATALAY
Diyarbakır milletvekili

Davetinize teşekkür ederim. Büyük kongrenizde aranızda bulunamadığım için üzgünüm. Şahsınızda tüm katılanları saygı ile selamlarım

Tufan DOĞU
Urfa milletvekili

Ülkemizde demokratik düzenin yerleşip kökleşmesinde kongrenizin büyük katkısı olacağı, barış özgürlük, dayanışma ve sevginin yerleşmesi umudu ile başarılar diler, saygılar sunarım.

Ali Haydar ERDOĞAN
İstanbul milletvekili

Büyük kongre çağrınıza teşekkür ederim. Ankara dışında bulunduğumdan katılamadığıma üzgünüm. Kongrenin hayırlı olmasını diler, selam ve saygılar sunarım.

Enis TÜTÜNCÜ
Tekirdağ milletvekili

Türkiye'de demokrasinin yerleşmesine katkıda bulunacağı inancı ile şahsınıza ve şahsınızda tüm katılanlara başarılar dilerim.

Fuat ERÇETİN
Edirne Milletvekili

Çağrınıza teşekkür ederim. Kongre çalışmalarınızın başarılı geçmesini diler, sevgiler saygılar sunarım.

Deniz BAYKAL

Büyük Kongrenize davetinize teşekkür ederim. Kongrenizin başarılı geçmesini diler, selam ve saygılar sunarım.

İbrahim TEZ
Ankara Milletvekili
Parti Meclisi Üyesi

Büyük Olağan Kongre davetinize teşekkür ederim. Kongrenizin ülkemize ve partinize hayırlı olmasını diler, selam ve saygılar sunarım.

Mehmet ÇEVİK
Ankara milletvekili

Avrupa Konseyi çalışmalarım nedeniyle yurt dışında olacağımdan kongrenize katılamıyorum. Türkiye'de demokrasinin erginleşmesi açısından önemli gördüğüm kongrenize başarılar diler, şahsınızda tüm katılanları sevgi ve saygıyla selamlarım.

Eşref ERDEM
Ankara milletvekili

Büyük Kongrenizin başarılı çalışmalar yapmasını dilerim. Saygılarımla.

Tahir KÖSE
Amasya milletvekili

Partinizin büyük kongresine davetiniz için teşekkür ederim. Özgürlük ve demokrasi yolunda atacağınız kararlarda sizleri destekliyor partinin yapacağı çalışmalarda şimdiden tüm kuruculara ve partililere başarılar diliyorum.

Mahmut ALINAK
Halkın Emek Partisi
Kars milletvekili

Biz gençler TBKP Merkez Kongresini selamlıyoruz.

70 yıldır verilen mücadelede varılan bu nokta Türkiye'li komünistlerin onurudur.

Biz gerektiği zaman her şeyi göze alarak yapılan girişimlerin sonucunu sizlerde görüyoruz.

Gençlerin 18 yaşında seçme ve seçilme hakkı, zorunlu askerliğin kalkması, cinsel özgürlüğün elde edilmesi, gençliğin

yönetime yerinde katılması hakkının kazanılmasında böyle bir girişimin doğruluğuna inanıyoruz.

Gençliğe faydacı yaklaşımın her türlüsünü reddediyoruz. Demokrasi aile, mahalle ve yerel yönetimlerle başlar.

Gelecek bizleriz. Ve kendi geleceğimizi biz gençler kendimiz belirlemek istiyoruz.

Biz yerel yönetimde eşit katılımlı olarak yer almak istiyoruz. Yeni kültür ve gelecek bizleriz.

Saygılarımızla.

Gençlik Partisi Girişimi

Büyük Kongre kararıyla kendimizi ülke gündeminde daha güçlü olarak ifade edeceğimize inanıyorum. Başarı dileklerimle sevgi ve selamlarımı gönderiyorum.

Nazmi ŞAŞMAZTİN
Manisa Cezaevi

Kongrenize başarılar dilerim.

Emin ŞEN
Nazilli Cezaevi

Avustralya'daki TBKP'liler adına kongremizi kutluyor, başarılar diliyorum. Kongremizin demokrasi mücadelesinde önemli bir adım olacağı inancıyla hepinizi coşkuyla selamlıyorum.

Muammer TOPRAKÇI
Avustralya

TBKP Büyük Kongre Divan Başkanlığı'na

Bugünkü dünyamızda toplumsal ve yasal alanda meydana gelen nitel değişime paralel olarak ülkemiz de bu alanda kendini yeniden köklü bir şekilde yenilemek ve çağdaş kalıcı ve gerçekçi politikalarla, çağımızın gerçeklerine uygun olarak ülke sorunlarını bir an önce çözüme kavuşturma görevi ile karşı karşıya bulunmaktadır. İşte bu karmaşık ortamda, TBKP Büyük Kongresi'nin toplanıyor olması, bu önemi daha da artırıyor. Bu-

gün tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de temel sorunlarını tek bir parti veya herhangi bir toplumsal gücün tek başına çözümleyemeyeceği, ancak ülkenin tüm toplumsal güçlerinin ortak iradesiyle ve işbirliği ile bu sorunlara çözüm bulunabileceği tartışılmaz bir gerçeklik halini almıştır. Bu itibarla;

TBKP bu toplumsal güçlerden birisi olarak, özellikle bugün ülkemizin ivedilikle ihtiyaç duyduğu, başta yasaksız, demokratik, çoğulcu ve katılımcı demokrasinin tüm kurum ve kuruluşlarıyla yerleşmesi için ve bu doğrultuda aktif, isabetli politikalarla, üzerine düşen görevi yapma kararlılığını büyük bir sorumlulukla göstermesini bilmiştir.

TBKP'nın bu çabalarının ülkemizde gerçek anlamda demokrasinin gelişip kökleşmesine büyük bir katkıda bulunacağına olan inancım tamdır. Diğer yandan, TBKP aynı zamanda bu kararlılığı ülkemiz sol hareketi açısından da yıllardır özlemi çekilen politik birlik sorununda da göstermiştir. Bugün SBP ile politik birlik sorununun çözüme kavuşturulmuş olması bunun en açık örneğini teşkil etmektedir. Kongrenin bu konuda nihai bir karara varacağından kuşku duymuyorum.... Sonuç olarak, kongrenizin alacağı kararların ülkemiz ve dünya insanlığının çıkarlarına hizmet edeceğine inanıyor, alınacak olan kararların ülkemiz ve partiniz için hayırlı olmasını yürekten diliyor, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Hatip ÇAPLIK
Kapalı Cezaevi
İskenderun

Değerli yoldaşlar,

Yanınızda olmasak da aynı coşku ve heyecanınızı yüreğimizde taşıdığımız kongremiz, yıllarca yürüdüğümüz zorlu ve onurlu yolda atılmış adımların belki de en başarılısı olmaktadır. Ancak daha çok yolumuz var gidecek. Amacımız ve varmak istediğimiz ilk hedef belli. Haydi tabulardan arınmış özgür bir Türkiye için hep birlikte bir adım daha atalım.

Kongremizin atacağımız bu adımın yol göstericisi ve aydınlatıcısı olacağı inancıyla hepinizi yürekten selamlıyor, başarılar diliyoruz.

Gürcan TUNCAY
Necdet KAPLAN
Aydın E Tipi Cezaevi

Değerli dostlar,
Yoldaşlar,

Türkiye komünistlerinin yaşadığı bu büyük anı sizinle paylaşıyor olmaktan duyduğum coşkuyu, kıvancı belirtmek istiyorum. Bazı şeyler vardır ki, yazıya, kağıda aktarılması hiç kolay olmaz. Bu tarihsel an yazıya, kağıda dökmeyi beceremediğim bir güzellikte. Şunu çok iyi biliyorum ki, TBKP Birinci Olağan Kongresi için bu salonda toplanmış olan delege, konuk, yönetici yoldaşlar da benimle aynı duyguları duyuyor ve tanımlamakta zorluk çekiyorlar.

Komünistlerin on yıllar boyunca çektikleri acıların, sıkıntıların, hapis, ölüm ve sürgünlerin boşuna olmadığına en açık kanıt bu kongredir. Size, bize, hepimize düşen bu onurlu kazanımın nelere mal olduğunu hiçbir zaman unutmamaktır. Bu tarihsel anda burada oluşunuzu kimlere, nelere borçlu olduğunuzu onurlu bir geçmişin sürdürücüleri olarak unutmamalısınız.

Komünist hareketin içinden geçmekte olduğu bu bunalımlı dönemde, bulanıklaştırılmaya, sığlaştırılmaya ve değersizleştirilmeye çalışılan komünist değerlerin ne kadar geçerli olduğunu, ne kadar geçersizleştiğini, yerine konmaya çalışılanın veya onu tamamlama iddiasıyla yola çıkanların, varmak istedikleri son durağın hangi otobüsün yolcularına ait olması gerektiğini iyi düşünüp, değerlendirmeleri gerekir.

Tüm dünyadaki komünist partileri bunalımın yıkıcı etkilerini bünyelerinde duyumsarken ve bölünme, parçalanma yaşarken, Türkiye ve komünistler olarak bu süreci birleşme, bütünleşme yönündeki çabalarınızla tersine çevirmek gibi zor bir işin altına girmiş ve bu yöndeki somut adımların ilkini geçtiğimiz yıl içinde atmışınız. 15 Ocak'da ise birliğin ilk adımlarından olan SBP'nin kuruluş başvurusu yapılacak. Ülkemiz komünistlerinin de içinde yer aldıkları SBP'nin yeni bir dinamizmle Türkiye politik yaşamına katkılarının olumlu yönde olacağına kuşkum yok. Sizlerin bu dinamizmi sağlamak için elinizden geleni yaptığınızı, yapacağınızı biliyorum. TBKP Parti Meclisi'nin SBP'ye katılım kararı alması bu nedenle çok isabetli olmuştur. Kongrenin bu karar doğrultusunda çıkaracağı bir kongre kararı zor, ama büyük bir karar olacaktır.

TBKP kurulduğundan bu yana ülkemiz politik yaşamına canlılık, değişiklik ve büyük bir sarsıntıyı da beraberinde getirmiştir. Tabuların kırılmasında öncü olmuş ve toplumun, politik partilerin vb. kurumların kendilerini yeniden gözden geçirmelerini, yenilemelerini sağlamak gibi onurlu bir görevi yerine getirmiştir. Ancak bu olumlu işleri gölgeleyen gelişmeleri de belirtmeden geçemeyeceğim:

Ülkemizin gündemine TKP-TİP birleşmesi ve ülkeye dönüş, yenilenme, yasallık gibi coşkulu bir girişle girmiş olmasına karşın, bu süreç yerini durgunluğa, tasfiyeye bırakmıştır. Kadroların istihdamı, politik ve ideolojik alanda ortaya atılan tezlerin arkasının doldurulamaması, varolan birikimin, potansiyelin kendini ifadesine engel olan önlemlere başvurulmuştur. Parti içinde yeterince tartışılmadan ortaya atılanlar parti kamuoyunu yaralamış, demokratizmin açıkça çiğnendiği izlenmiştir. Parti Başkanı ve özellikle Genel Sekreter yoldaşın açıklamalarındaki sivri ve kendine özgü politik belirlemeler parti kamuoyu ve parti dışı kamuoyunun Genel Sekreter yoldaş ile partiyi özdeş görmesine yol açmıştır. Parti dışı kamuoyu karşısında partililerin bu talihsiz açıklamaları savunmak veya savunmamak durumunda bırakması bile, Genel Sekreter yoldaşın kendine özgü politikalarının paylaşılmadığını gösteriyor. Denebilir ki, yasal bir çalışmaya alışık olmamak, bu alandaki politik deneyimsizlik böylesi çelişkileri ortaya çıkarabilir. Fakat hiçbir gerekçe, hiç kimseye partinin programında yer almayan, günlük taktik politikalar düzeyinde hiç olmayan açıklamaları yaptırmamalıdır. Genel Sekreter yoldaşın, STAR 1 televizyonunda ANAP'la ilgili yakınlığını belirten konuşmasını böylesi bir talihsizlik içinde değerlendirmek gerekir. Bu tür açıklamalar Parti'ye duyulan güveni sarsar. Parti ve politik faaliyetlerden soğutulmuş olanların sayısını arttırmaktan başka bir işe yaramaz. Bu politikanın sol kamuoyuna güvensizlik, sağ kamuoyuna ise güven veren bir yanı olduğunu düşünüyorum.

TBKP Parti Meclisi'nin SBP'ye katılım kararı almasını yöntem olarak yanlış, politika olarak doğru bulduğumu belirtiyorum. Ancak, ortaya atılan tezlerin hazırlanış biçiminin yanlışlığı bir yana, tek yanlı bir görüşün ortaya atılıp, bunun dışında kalanların ise tartışmaya açılmamış olması demokrasi adına yapılanların, eski tip yöntemleri gizlemelerinden başka nedir?

Bir başka nokta ise "Tartışma Tezleri"nin TBKP Kongresinde sonuçlandırılmasının hedeflenmesidir. Bu tezlerin olduğu gibi kabul edildiğini ve program haline getirildiğini düşünelim. Bu programı kim yaşama geçirecektir? Madem ki, SBP'ne katılınacak, bu kararları almak neye yöneliktir? Yok eğer bu tezleri kongrede tartışıp karara bağladıktan sonra, bu karara onay verenler bununla bağlı mı olacaklardır?

Tartışma Tezleri'nde işaretleri verilen TKP-TİP tarihi konusu karara bağlanıp, biran önce yaşama geçmesi gereken bir karar olmalıdır. Geçmişte haksız yere suçlananların itibarlarının iade edilmesi gerekir.

TBKP Kongresi'nin işlevsel olmaktan çok sembolik olduğunu düşünüyorum. Ancak bu semboliklik ülkemizin bundan sonraki politik yaşamının doğrultusunu da belirleyen bir etkinliğe sahiptir. Parti Meclisi eğilim kararının kongre kararı haline gelmesinden sonra ise SBP içine yönelinecektir.

Sizlerden dileğim, 1980'den sonraki süreçte yok saydığınız cezaevlerindeki devrimcilere, komünistlere, ayrı ayrı geleneklerden de olsalar, sizlerin ve ülkemizin en karanlık dönemlerdeki susmayan sesi olan politik cezaevlerini unutmamanız ve bunu SBP'ye de taşımanızdır.

Hepinizi özlemle anıyor, yoldaş duyarlılığıyla selamlıyorum.

Aydınlık, güzel günler ütopyamızı tüm olumsuzluklara rağmen yüreğimizden eksik etmeyelim!

BAŞARILAR.

Yaşar YILDIZ
Özel Tip Cezaevi B-2
Bartın-Zonguldak

Merhaba yoldaşlar!

Sözlerime kongreye katılarak güç veren bütün yoldaşlarıma ve kongreye; Bursa Özel Tip Cezaevi'nden başarı dileklerimi ve komünist selamlarımı göndererek başlıyorum.

Yoldaşlar, altı ay bazen daha uzun süre kurulamayan diyalog noksanlıkları, düzenli ulaşmayan parti bültenleri ve Adımlar'dan ancak edinmek durumunda kaldığım, hapishanenin

bilinen gergin ortamı ve o küçücük penceresinden birşeyler görmeme yardımcı olan bilgi kırıntılarından oluşmuş görüşlerimi; hepinize saygılarımı sunarak anlatmaya çalmışacağım. Bunu sizlerle içiçe saygı ortamında, aynı havanın solunduğu dost sohbetlerinde yapabilmeyi çok isterdim. Tıpkı sizlerin yaptığı gibi birbirimizi yaralamadan, dostça; yoldaşça olumlu olan her şeyi geliştirerek; olumsuz olanın adını koyarak eleştirip, düzeltmek için yeni yol ve yöntemleri birlikte arayarak, ama bütün sözcük ve emeğimizi ortak kurtuluşumuza ulaşmada bir aşama olarak tükettiğimizi bilerek.

Bugüne kadar birlik için, yasallaşmak için verilen uğraşlarımızı, bu uğurda çekilen acıları unutmak kolay değil, bence hiç bir zaman da unutulmamalı. Unutulmaması gereken bir şey daha var; o da: ilk örnek birleşmeyi gerçekleştirmiş parti olmamızdır (kendi içinde tartışılan yanlarının bulunması bunu değiştirmez).

TBKP olarak biz bugüne kadar tartışma ile birlik ve eylemi, eylemle tartışma ve birliği bir türlü bir arada başaramadık. Biri diğerine her zaman ağır bastı. (Kutlu ve Sargın yoldaşların başlattığı ölüm orucu dönemi ancak istisnai bir örnek olabilir, ama hep yapılması gereken bir örnek). Eylem içindeyken tartışma irtifa kaybetti ama, bir noktadan sonra eskisinden daha güçlü kendisini dayattı. Ve zorunlu hale geldiğinde de tartışma eylem önünde engel teşkil etmeye başladı. Birlikse hep tartışmalı oldu. Sonuç: küskünlükler, umutsuzluklar ve kopuşlar.

Ulaştığımız durum bunun iyi bir göstergesi, eylem olarak değerlendirildiğinde yaptığımız, kimi yoldaşların "güdük" olarak tanımladığı il ve ilçe kongrelerimiz. İnsan Hakları, Özgürlük ve Demokrasi Kampanyası'ndan ses-sada çıkmadığı gibi 141-142 ve 163. maddeler de tali plana itildiler. Adalet Bakanı'nı bile "gündem dışı" kalmaktan yakınır ettik. O da şimdi demokrasiye karşı rehin olarak tutulan tutuklu ve hükümlülerin insanca yaşamalarını ve açık görüş yapabilmelerini engelleyecek yeni yeni genelgeler hazırlayıp, "Eskişehir Tabutlukları"nda fiziksel olarak tek tek nasıl bitirebileceğinin planlarını kuruyor.

İçinde bulunduğumuz açmaz gibi görünen durumun nedeni bence insanlarımızın kimliklerini ifade edişte içine düştükleri belirsizliktir. Hangi yapı içinde aktif konumda olacak? TBKP'li mi, SBP'li mi diyecek kendisine? Hangi partinin örgütlenme ve propagandasını yapacak? Aşılması, açıklığa kavuşturulması gereken önce budur.

TBKP'nin politik misyonu; 141-142 ve 163. maddelerin kaldırılması mücadelesinde sembolleşmiştir. Ve TBKP meşrui-

yetini halk nezdinde kazanmış bir partidir. Artık meşruiyeti tartışmalı olan TBKP değil, varlığını fiili bir durum olarak sürdürmeye çalışan yasakçı iktidardır.

Yoldaşlar,

Kokmuş bir ceset gibi toplumun gelişimi önünde engel olarak duran "82 Anayasası"nı savunan kimse kalmadığı gibi, saçtığı anti-demokratik kokuyla toplumu rahatsız etmesine rağmen, ne ANAP Hükümeti ne de Meclis içi muhalefetten orta yerde boylu boyuna uzanmış yatan cesedi kaldırmaya yönelik tutarlı bir çaba yok. Meşruiyeti tartışmalı iktidar kararnamelerle yönettiği ülkemizi adım adım sıcak savaşa doğru sürüklüyor. Bu durum, içinde yaşadığımız ve üzerinde ciddi ciddi kafa yormamız gereken çok önemli bir konudur. Ve bizler, tartışmalarımızı özel sorunlarımızla sınırlamadan olabildiğince geniş tutmalıyız. Orta Doğu'daki dünyayı yakmaya yetebilecek ateşi söndürmek için; ulusal politikamızın dünya barışından, ulusların kardeşliğinden yana olması için bütün gayretleri göstermeli; artık 'Savaşa Hayır' demeçleri vermekten daha öteye geçmeliyiz. Bu anlamda Kongre'den "olası bir savaşta yapılması gerekenleri, en azından bir ön görüş olarak tespit edip, ona uygun politikalar geliştirip, hayata geçirmesinin bir gündem maddesi olarak görüşülmesini talep ediyorum".

Birlik olayı belki bugünlerdeki kadar yakıcı bir ihtiyaç olarak kendini dayatmadı. Gerek ülkemiz ve gerekse dünyanın içinde bulunduğu koşullar ülkemizdeki marksistlerin birleşerek ülke ve dünya barışı için ulusal katkımızı yapmasını kaçınılmaz görev kılıyor.

Önceden beri özlemini çektiğimiz ve 12 Eylül yenilgisinde ilk nedenler arasında saydığımız marksist solun birleşememiş olmasıydı. Bugün yeterli olmamakla birlikte SBP içinde bu özlemimiz gerçekleşmektedir.

Hep yakındığımız dostlarımız tarafından anlaşılamamak, KP üzerindeki yasakların kaldırılması mücadelesinde yalnız bırakılmamız değil miydi? SBP 141-142 de dahil çok geniş bir misyon üstlenmiştir. Bu misyonu SBP'ye içinde bizlerin de kurucu olarak görev aldığı geniş bir marksist çevre vermiştir. SBP artık somut bir olaydır ve ülkemiz politik gündemine girmiştir. Bize düşen de ülkemiz demokrasi-sosyalizm mücadelesinde büyük anlam ifade eden bu birliğe bütün olumlu deneyim, gelenek ve entellektüel katkımızı yapmak; varlığımızla güçlendirip geliştirmektir. Dostlarımıza verdiğimiz "tek parti" güvencesini unutmamalıyız!

Yoldaşlar!

Biz meşruiyetini toplum vicdanında kanıtlamış, komünist tabusunu yıkmış bir partiyiz. Ama yoldaşlar; hangi komünist partisi mücadelesini kendini yasaklayan anti-demokratik maddelerin kaldırılmasıyla sınırlayabilir? Ve/veya şöyle sorayım: Bu yeterli midir? Elbette hayır. TBKP birliği istediği, varlığını birlik için güvence saydığı/gösterdiği için böyle. Çünkü hiçbir program birlikten daha önemli, daha yenilikçi, daha birleştirici, daha güçlü olamaz.

Biz birliklerin partisiyiz, ayrılıkların/güçsüzlüklerin partisi değil. Dün TBKP, bugün SBP ile. Gücümüz birliğimizdir. Yeni birleşik gücümüzün adı ise SBP'dir.

Özgür-demokratik-sosyalist bir ülke için, insanı mücadelesinin merkezine koymuş; "Birliğin Alternatifi Yok", "Ön Koşulsuz Birlik" belgisini yükselten partimi; "Ben TBKP'liyim" diyen bütün yoldaşlarımı birliğin yegâne güvencesi olarak görüyor, alacağınız bütün kararların birlikten yana olacağına olan güvenle hepinizi tek tek kucaklıyor hasretimi gerçekleştirecek kongreyi selamlıyorum.

Kongre kutlu olsun.

Mustafa DURNA
Bursa Özel Tip Cezaevi

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongresi
Ankara

Değerli arkadaşlar;

Önyargılardan arınmış; emeğin, düşüncenin, özgürlüğün ve sağduyunun partisine bir adım daha yaklaşmanın kıvancını duyuyor, başarılar diliyorum.

Saygılarımla.

Türkay YÜCAK
Sakarya Cezaevi

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongresi'ne
Değerli yoldaşlar,

"Aristoteles'in ortaya koyduğu sistem hem olumlu hem de olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Sistemin uzun süreli etkisi bilimin gelişimini durdurucu olmuştur: Daha üstün bir sistemi

düşünmek uzun yüzyıllar olanaksız sayılmış, özellikle Orta Çağ'da 'bilenlerin üstadı' diye anılan Aristoteles'in her sözü adeta gökten inmiş ayet niteliği kazanmış, ... Aristoteles'i izleyen yüzyıl içinde birçok önemli bilimsel çalışmalar için iyi bir model ve esinlenme kaynağı olmuştur." (Cemal YILDIRIM, **Bilim Tarihi, s.37)**

Üst paragraftaki Aristo'yu değerlendirme tarzının yerine günümüzdeki marksizmin değerlendiriliş tarzını ve "Orta Çağ" yerine de çağımızı yerleştirirsek, sanırım o dönemin sorunlarıyla günümüzün sorunlarının birbirine ne kadar benzediğini görürüz.

İşte bugünkü sorunumuz da o dönemde olduğu gibi, marksizmi reddetmeksizin onu aşarak bunalımın üstesinden gelmektir.

Yaşlı gezegenimizi bir hayli yoran sosyalizmin bunalımından kurtulmaya çalışıldığı şu günlerde yapacağınız büyük kongrenin tarihi kararlar alarak, ülkemiz sosyalist hareketi önderliğinde önemli adımlar atacağına inanıyor, yüce kongreye saygılar sunarak tüm delegelere başarılar diliyorum.

Hasan TÖRE
Adapazarı Cezaevi

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongresi'ne
Sayın Başkan,
Sevgili yoldaşlar,
Değerli dostlar,

Partimiz üzerindeki 70 yıllık karanlığı parçalayarak bugüne getiren, barış, demokrasi ve sosyalizm idealleri uğruna işkencelerde, sürgünlerde yaşamını yitiren, cezaevlerinde tüm baskılara karşın ayakta kalabilen, bize bugünkü coşkuyu, sevinci ve onuru tattıran yoldaşları sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

70 yıllık zengin deneyimine karşı partimiz TBKP ne yazık ki önüne koymuş olduğu hedefe, son yıllarda ortaya çıkan olumsuz gelişmelerden ötürü eksiksiz varabilmiş değildir. 12 Eylül rejimi baskı yöntemleriyle ve anayasasıyla halâ devam etmekte, çağdışı anlayışın ürünü olan faşist 141 ve 142. maddeler halâ bir tehdit unsuru olarak varlığını sürdürmekte, 12 Eylül adaletinin adaletsizliğiyle, haksız yargılamalar ve peşin hükümlerle cezaevleri ilerici, devrimci, demokratlarla doluyken Do-

ğu'da Kürt halkına karşı ilan edilmemiş yok etme savaşı sürerken, savaşa karşı çıkmanın bedeli işkence ve hapisken, ülkemizde demokrasiden söz etmek olanaksızlaşmaktadır.

Kutlu ve Sargın yoldaşların yurda dönüşleriyle başlayan mücadele süreci ülkemizdeki komünizm tabusunun yıkılmasını sağladı. Ama bu süreç daha da derinleştirilemez miydi? Önümüze koyduğumuz hedeflere daha eksiksiz ulaşmamız sağlanamaz mıydı? Özellikle yasal kuruluş başvurusundan sonra da partimizin bu denli içe kapanması, güç yitirmesi engellenemez miydi? Kongremiz herhalde bu soruları da irdeleyecektir.

Demokratikleşme,demokrasiyi kazanmada, tüm marksistlerden ve demokrasiden yana güçlerin birliğini sağlamada kongreye başarılar diler, bütün delegelere, konuklara ve yoldaşlara sevgi ve saygılarımı sunarım.

Bahri KILIÇ
Adapazarı Cezaevi

Kongre Başkanlığı'na
Sevgili yoldaşlar,

Bildiğiniz gibi zorlu bir dönemde yaşıyoruz. Yaşadığımız sorunlar demokrasiden, insan haklarından ne denli uzak olduğumuzun açık göstergeleridir. İktidar 12 Eylül yasalarından aldığı güçle işçi eylemlerini anti-demokratik yollarla engellemekten çekinmezken, halklarımızın bütün isteksizliğine karşın emperyalistlerin lehine savaş çığırtkanlığı yapmakta beis görmüyor.

Bütün bunlar Türk-Kürt marksistlerinin politik yaşama maddi bir güç olarak çok daha güçlü biçimde katılması gerekliliğinin somut göstergeleridir.

Bu uğurda öteden beri yürütülen çabayı saygıyla anarken kongreye katılan misafirlerimizi ve siz yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyor, kongrenin emekten, barıştan, demokrasiden yana önemli kazanımlarla dolu geçmesini diliyoruz.

Ahmet KINALI-Mehmet KIZILTAŞ
Gaziantep Özel Tip Cezaevi

Sayın Genel Başkan Dr. Nihat SARGIN,
Sayın Genel Sekreter Haydar KUTLU;

Partimizin ilk yasal kongresi kutlu olsun. Emeği geçen herkese sonsuz teşekkürler.

Kongre kararları, ülkemizin barışçı ve demokratik yenilenme sürecinde halkımıza ışık tutsun.

Birlik ve özgürlük mücadelesinde başta sizlere ve yeni yönetime başarılar ve esenlikler diliyoruz. En içten selam ve saygılarımızla.

Yusuf DEMİRCİ - Turgut YILMAZ

Sevgili yoldaşlar,
Değerli konuklar,

Yeni yılla birlikte, yeni bir tarihsel döneme girmiş bulunmaktayız. Partimiz yasalda kurulduğundan bu yana politik alanda doğrularımızla birlikte yanlışlarımız da oldu. Geldiğimiz bu süreçte parti politikasını ve yöneticilerimizi eleştirmeyi zamanlama açısından gereksiz görüyorum.

Bu kongremizde TİP ve TKP tarihini belgelerle, yorumsuz olarak hazırlayacak ve yayımlayacak komisyonların oluşturulmasını öneriyorum. Kürt ve Türk halklarına karşı bu sorumluluğumuzu yerine getirmeliyiz.

Birkaç gün sonra kurulacak olan Sosyalist Birlik Partisi'nde tüm enerjimle yer alacağımı duyururum.

1991 yılının tüm insanlığa barış, demokrasi ve özgürlükler getirmesi dileğiyle yeni yılınızı kutlar, hepinizi sevgi ve dostlukla kucaklarım.

Sevgilerimle.....

Ekrem ERTİK
Ceyhan Özel Tip Cezaevi

Köhnemiş tabuların üzerine cesaretle giderek, çağın ve Dünya'nın radikal değişimini yakalamakta çok büyük bir örnek teşkil eden Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Kongresini şahsınızda kutlarım.

Kongrenizin, demokrat, özgür, çoğulcu ve adil bir Türkiye ve Dünya'ya giden yolda başarı ile noktalanmasını, partinizin, halen mevcut modern hüviyetini daha da pekiştirmesini dilerim.

Saygılarımla.

Hadi ULUENGİN
Gazeteci

Büyük kongreniz Ankara'da olduğundan sağlığım elvermediği için gelemiyorum. Bu durum sayın Genel Sekreteriniz tarafından da biliniyor. Kongrenize katılamıyorum. Bütün delegelere başarılar dilerim. Benim için büyük bir kayıp oldu.

Kemal SÜLKER

Ülkemizin demokrasi bunalımını en derinden yaşadığı bir dönemde yapılan kongrenizin toplumumuza yeni ufuklar açmasını ve başarılarınızı diler, gönülden saygılar sunarım.

Av. Veli DEVECİOĞLU

Selam yetmiş yıllık uzun yürüyüşün bayraktarlarına, selam barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesini onurla yürütmüş ve yürütecek olanlara. Aramızda bulunmayan yoldaşlarımızın anısı önünde saygı ile eğilirken, büyük kongremize başarılar diler, saygılar sunarım.

Macit BİLGE

TBKP büyük kongresi divan başkanlığına;
Demokrasi yolunda böylesi anlamlı bir günü gerçekleştirdiğiniz için sizi kutlar, kongreye başarılar dilerim.

Av. Kasım SÖNMEZ

Solda bir an önce buluşmak üzere kongrenize başarılar ve saygılar.

Alpaslan BERKTAY

Yoldaşlar, yaşadığımız bu kongre Türkiye siyasal tarihinde çok önemli bir dönüm noktası olmakla kalmıyor; aynı za-

manda toplum vicdanında kazanılan meşruiyetin 70 yıllık hasretini de simgeliyor. Can ve kan bedeline kazanılan, uğrunda binleri geçen yıllarca hapis yatılan bu güzel günümüzde, fiziksel olarak hapishanede olmak pek o kadar da önemli değil. Biz sizinleyiz; özgürlük ve demokrasi için kalkan her elde her görüşte, her kararda .... Yüreklerimiz sizin kadar heyecanlı, umut dolu. Hepinizi saygı, sevgi ve hasretle kucaklıyor, TBKP 1. Genel Kongresini selamlıyoruz. Bu güzel gün hepinize kutlu olsun.

Mustafa DURNA-Erdem ERÇIKTI
Bursa E tipi Cezaevi

Divan Başkanlığı'na
Büyük kongrenize barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yeni katkılar yapacağı inancı ile başarılar dileriz.

Mehmet ŞERİFOĞLU-Kasım AVCIOĞLU
Şener EKİZ- Ülkü TOLUNAY
Murat ATEŞ-Aziz ERDEM

TBKP Büyük Kongresi Divan Başkanlığı'na,
Değerli dostlar,
Değişimi süren ve sürekli gelişen gezegenimizde, marksizmin eskimiyen değerleri ile kapitalizmin çürümeyen yanları yeni bir sentez olmaya aday gözüküyor. İnsanlar, her türden ayrımcılığa karşı çıkıyor. Özgürlük, eşitlik ve daha iyi bir yaşam istiyor. Zorbalığa, baskıya boyun eğmiyor.
Doğanın kirlenmesi ve tahrip edilmesinin, kendileri için doğuracağı acı sonuçları görüyor. Doğal dengenin bozulmasına karşı çıkıyor.
Halklar arasında kalıcı bir barış ve sevgi istiyor. İnsan öğesi, insani değerler öne çıkıyor. İnsan temel hak ve özgürlüklerindeki yeni gelişmeler ve getirilen yeni boyutlar bu istemlere denk düşüyor. Ve özetle çağımızın insanı, insanların uyumlu, özgür yaşayacağı bir dünya kurmaya kararlı gözükmektedir.

Diğer yandan emperyalizm, halâ saldırgan özünü korumak için direniyor. Bölgemizdeki savaş tehlikesi bunu gösteriyor.

Dünyadaki tüm bu gelişmeler, ülkemiz ve insanını da etkilemiş durumda. Yaygınlaşan grevler, çeşitli toplum kesimlerindeki kıpırdanışlar, maden işçilerinin direnişi ve halkımızın savaşı istememesi önemli ve olumlu gelişmelerdir. Kanımca, onlarca yıl önce gelişmiş ülkelerde olup bitenler bugün ülkemizde yaşanıyor. Bu durum ise bizlere,Partinin dayanacağı toplumsal dinamikler için fikir veriyor.

Böylesine hızlı gelişmeler karşısında komünistlerin, sol güçlerin ve ülkemiz aydınlarının birliğe, yenilenmeye ve beklemeksizin adımlar atmaya gereksinimleri var. Sosyalist Birliğe doğru atılan adımlar ve alınan mesafe bu anlamıyla umut vericidir.

Düşünce ve örgütlenme yasağının kilidi kırılmış ama henüz kapı kapalı duruyor. Yetmiş yıllık yasak zincirinin kırılmış olması önemli bir gelişmedir. Ama henüz kırılmamış zincirlerin ve tabuların olduğunu biliyoruz. Kürt halkı üzerindeki şiddet ve baskı devam ediyor.

Her şeye karşın TBKP yasak zincirlerinin kırılmasında, tabuların yıkılmasında önemli adımlar attı. Doğru ve kararlı bir tutum izledi. İnsanımıza, özgürleşmeye ve aydınlığa giden yolu gösterdi. Demokrasiye önemli katkılarda bulundu. Bu küçümsenemez ve küçümsenmemelidir. Daha yapılacak ve yapılması gereken çok şey var.

Birlik, yasallık ve yenilenme politikasının, içinde eksiklikleri barındırsa da, geriye dönülemez bir noktaya gelmiş olması sevindiricidir.

İnançlı, kararlı ve inatçı bir mücadele ile her zorluğun aşılacağına inanıyorum. Yetmiş yıl sonra böylesi bir günü görmeyi çok isterdim. Yüreğim sizinle ve bu gün daha bir heyecanla çarpıyor....

Ülkemizin aydınlık geleceğine ışık tutacak kararlar üreteceğine inandığım Kongrenizi ve katılan tüm arkadaşları saygıyla selamlıyorum....

M. Ali POLAT
Haymana Cezaevi

Sevgili yoldaşlar,

Türkiye'de 70 yıllık komünist hareketimizin tarihinde ilk olarak komünistlerin büyük kongrelerini yasal olarak yapmasından büyük bir onur duyarak kongrenizi selamlıyorum. Bu günlere gelinmesinde komünist hareketimizi yücelmek için canlarını veren Mustafa Hayrullahoğlu gibi yoldaşlarımızı saygıyla anıyorum.

Toplumun demokratikleşmesinden ve özgürleşmesinden korkan 12 Eylül rejiminin mirasçısı ANAP hükümetinin çağdışı tutumu yüzünden kongrenize benim gibi içerdeki TBKP'lilerin katılması mümkün değil. Ne ki, hiçbir gerici-militarist güç, içerde yatan bir komünist olarak kongremizle bütünleşmemi ve düşüncelerimi açıklamamı engelleyemez. Nazilli E Tipi özel cezaevinde yatırılan TBKP'li bir politik hükümlü olarak partimizin bugünü, geleceği ve Birlik Partisi'ne katılma konusunda düşüncelerimi kısaca belirtmek istiyorum:

Arkadaşlar, TBKP'nin birlik-yasallık-yenilenme belgisini ortaya attığı 1987 yılından bu yana çok şey değişti. Ülkemizdeki marksist sol içindeki bölünme geleneğine, ilk olarak partimiz TİP ve TKP'nin birleşmesiyle son verdi. Kuşkusuz bu olumlu bir adımdır. Ama bu birlik ne pahasına gerçekleşti? TBKP'nin kuruluşundan sonraki aşamalarda politikaya ilgi duyan bir yığın TİP ve TKP üyesi Partiden ayrıldı. Büyük Kongremiz, bunun nedenlerini araştırıp açıklayabilmelidir. Büyük Kongre, haksızlığa uğrayan tüm TİP ve TKP üyelerinin itibarını iade etmelidir. Birlik oluşmadan önceki süreçte, TİP ve TKP üst yönetimlerinin birlik için aldığı kararlarda topluma açıklanmayan hiçbir karar kalmamalıdır. Kongre, komünist hareketin 70 yıllık birikimine sahip çıkmalıdır. Kendi tarihimizi eleştirel bir süzgeçten geçirerek kendimizle bir hesaplaşma yapmadan ne parti tabanına, ne soldaki dostlarımıza, ne de topluma karşı inandırıcı olamayız. Birlik, daha geniş bir birlikte, Sosyalist Birlik Partisi'nde sürmek zorundadır. SBP'de yer almadan kendimizi yenileme şansına dahi sahip olamayız. Toplumda marjinal bir güç olarak kalmak istemiyorsak birliğin alternatifi olmadığını anlayarak SBP'ne katılmalıyız. Partimiz, komünist hareketin yasallaşması sorununda büyük mesafe katetti. Fakat, toplumun vicdanında kazanılan meşruiyet hukuksal kazanımla perçinleşmeden TBKP işlevini tamamlamış olmayacaktır. Sadece bu nedenle değil, toplumun özgürleşmesi için de ülkemizde komünist partisinin olması toplumsal bir gereksinimdir. Büyük Kongre, SBP'ne katılma konusundaki farklı düşünce ve önerileri dikkate alarak kimseyi dıştalamayan bir karar alabilmelidir.

Parti Meclisinin SBP'ne katılma konusundaki eğilim kararı TBKP'nin misyonunu zayıflatmıyorsa ve Birlik Partisine katılabilmenin başka bir yöntemi yok diyorsa bunu, tabanını ve dostlarını ikna edici bir şekilde açıklayabilmelidir. Yenilenmenin ise, en zor ve uzun bir sürede gerçekleşeceğine inanıyorum. Yenilenmeden yana olduğunu söyleyen her komünist, yenilenmenin içini ancak kendi katkılarıyla doldurabilirse yenilenmenin momentini yakalayabiliriz. Partili birey olabilmenin sorumluluğu da bunu gerektirir.

Kongre tezlerinde yenilenme adına getirilen birçok yöntemi, yaklaşımı doğru bulmakla beraber eksik bulduğum ve tartışılmasını istediğim birkaç noktaya değineceğim; Daha düne kadar temel amacın demokrasi ve sosyalizm olduğu söylenirken tezlerde temel amaç olarak sadece demokrasiye yer verip sosyalizmden hiç bahsedilmemesini büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Türkiye ve dünya pratiğinde çok kısa bir sürede nasıl bir değişiklik oldu ki, sosyalizm amacımız tezlerde yer almıyor. Tezleri hazırlayan yoldaşlar bu noktayı açıklamalıdırlar. Yenilenmenin sadece geleneksel marksist güçlerle gerçekleştirilemeyeceğini kabul ediyorum. Ancak, şu anda bu partide yenilenmeyi geleneksel marksist güçlerin omuzladığını unutmamak lazım. Bu konudaki çelişki ve muğlaklık giderilmelidir. Yenilenme adına sadece pratikte yapılan hataların değil, günümüz gerçekleri ışığında marksist kuramın da sorgulanmasını doğru bulmakla beraber, marksist kuramı aşacak ve onun yerine geçebilecek, bilimsel bir alternatif oluşturacak kuram olmadığını da kabul etmek zorundayız. Yani, marksizmi dogmalardan kurtarıp yenilenme adına marksist kurama alternatif olacak sanki daha yeni ve doğru bir kuram varmış gibi marksizmi tamamen bir kenara bırakan anlayışların doğru olmadığını söylemek istiyorum. Bu sorunlar Büyük Kongremizde tartışılmalı ve temel amaç olarak demokrasiyle sosyalizmin amaçlandığı açıklanmalıdır.

Çağdaş bir parti olabilmemizin önündeki en büyük engellerin başında kadın yoldaşlarımızın partimizde yeteri kadar bulunmaması gelmektedir. Erkek partisi olma utancından kurtulmak istiyorsak bu kongrede mutlaka kadın nüfusuna denk düşecek bir kota uygulamasını karar altına alarak kadın yoldaşlarımızın da partide erkeklerle eşit ölçüde çalışmasını sağlayabiliriz. Komünistlerin çağdaş, yenilenmeci bir parti olarak inandırıcı olabilmeleri kadın sorununda böylesi yeni bir yaklaşıma sahip olabilmesiyle mümkündür.

Sevgili yoldaşlar, TBKP Birinci Büyük Kongresinin komünist harekete, toplumun demokratik yenilenmesine ve özgür-

leşmesine büyük katkısı olacağına inanıyor, toplumda böyle büyük bir demokratikleşme eylemini gerçekleştiren tüm yoldaşlarımı sevgi ve özlemle kucaklıyorum.

Ali YILDIZ
E Tipi Özel Cezaevi
Nazilli

Sayın Dr. Nihat Sargın,

Selam ve sevgilerimi iletir, saygılarımı sunarım. Büyük Kongre'mize katılabilmem için göndermiş olduğunuz davetiyeyi bugün aldım. Hemen yanıtlıyorum. Bu nazik davetiniz, beni onurlandırdı. Dışarıda iyi, güzel, özgür ve demokratik Türkiye yaratılması için vermiş olduğunuz uğraşlar sol harekette yeni bir sayfa açtı. Bence bu durum, sol harekette yeni ve önemli bir boyuttur. Dünü-Bugünü ve Geleceği Büyük Kongre'nizde tartışarak son değişmelerle birlikte geçmişi de özümseyen bir analizin yapılıp, teorik temellerine dayalı bir karar çıkacağına inanıyorum. Güveniyorum. Bu potansiyel ve birikim var.

Şu an 13 yıldır tutsaklığım devam ettiğinden dolayı Büyük Kongre'mize bu geçerli nedenden dolayı katılmam mümkünsüz. Yüreğim sizlerle beraber aynı coşku, heyecan ve mutlulukla dolu dolu atmaktadır.

Demokratik ve özgür bir Türkiye'de hep birlikte olacağımız günlere olan inançla, çalışıyorum, okuyorum ve düşünüyorum.

Hepinizi sevgiyle, özlemle kucaklar saygılarımı sunarım.

Haşim POLAT
Kırşehir Kapalı Cezaevi

Sayın Divan üyeleri
Değerli yoldaşlar,

İlk yasal kongremizi yapıyor olmanızın coşku ve heyecanını sizlerle paylaştığımı bilmenizi isterim. Bu vesile ile Kongre, Tezler ve Birlik Partisi hakkında görüşlerimi kısaca aktarmak istiyorum.

1- Açıkça kabul etmeliyiz ki TİP -TKP MK'larının tamamen despotik bir biçimde aldıkları birlik-yenilenme-yasallık kararları, dünya ve Türkiye'nin içine girmekte olduğu değişim sürecinin ruhunu kavramıştı.

2- TBKP MK'si 16 Kasım 1987 den bu yana teorik, ideolojik düzlemde savunduklarını ne örgütsel işleyişe, ne de pratik mücadeleye aktaramadı.

3- Parti 16 Kasım'dan bu yana yöneticileri eliyle likide edilmiştir.

4- Kendini MK'si olarak tanıtan "yöneticiler" iki yıldır parti içi demokrasinin işlemesinin en temel engeli oldular. Bu kadrolar eskinin de birinci derece sorumlusuydular. Aynı kadro her nasıl olduysa yenilenmeyi de kendisi yapmak istedi. Ama dünya pratiklerinde görüldüğü gibi "eski" kadrolarla yenilenme olmuyor. Nitekim bizde de olmadı ve eski yöneticiler her yeni olanı tam da eski yöntemlerle yani bürokratik emir komuta zinciriyle halletmek istediler. Bunun karşılığı ise, parti potansiyeline tüm kanalların kapatılması oldu.

5- TBKP yöneticileri dışındaki parti potansiyeli hiçbir zaman hareketin gerçek özneleri olarak görülmedi. Parti basını yine bu yöneticilerin sesi olmaktan ibaret kaldı. Yani herşeyi onlar bilir, bizlere de onları takip etmek düşer. Başka bir deyişle Yönetim, kendinden aşağı olan hiç bir birim ve kişinin özgür inisiyatifini geliştirip ifade etmesine izin vermedi. Aykırı şeyler söylemek isteyenler derhal susturuldu...

6- Yeni Açılım TBKP'nin yeni prespektifini yakalamıştı, ama Yönetim hemen bu dergiyi tasfiye etti.

7- Yasallık girişiminden bu yana gençlik açıktan açığa tasfiye edildi.

8- Birleşik parti konusunda 15 Nisan'a kadar TBKP yönetimi kendini dünyanın merkezi olarak görmeyi sürdürdü. Hem birlikten yanayız, hem de öte yandan şu olursa bu olur gibi ön koşullar ileri sürerek birliğin bileşenlerini kendi egemenliği altına almak istedi. Ama bu pratikte işlemeyince zorunlu olarak olumlu sürece girildi. O zamana kadar bizlerin yaptığı eleştiriler dikkate bile alınmadı. Halbuki üç yaşındaki çocuk bile bilirdi ki böyle bir birlik politikası olmaz.

9- Yasal kuruluştan sonra GYK'nun İstanbul'da yaptığı ilk toplantıda aldığı kararlara sempati ile baktık. Burada teorik,ideolojik düzlemde yenilenmiş TBKP'nin geç kalmış örgütsel yenilenmesi amaçlanmıştır.

10- Tartışma tezleri tartışılmak için yayınlandı ve eleştirilerin de aynı dergide yayınlanacağı GYK imzasıyla yayınlandı. Ama gördük ki, tezlerin sistematiğini savunan eleştiriler yayınlanıyormuş. O zaman neden yalan söylüyorsunuz? Neden bizim eleştirilerimizi dergide yayınlamıyorsunuz? Onca yıl sonra, onca şey söylendikten sonra yapılan bu anti demokratik engelleme ister istemez yönetici kadrolara olan güveni tüketiyor ve artık ciddi ciddi güvenilmez profiller çiziyorlar.

11- Biz cezaevlerindekilerle ne zaman ilgilendiniz? Bu eleştiri sadece yöneticilere değil, aynı zamanda siz delegelere de. Yüksel Selek yoldaşımızın tamamen kendi kişisel girişimiyle kurduğu komiteye hangi biriniz destek verdiniz? Daha dün "asacağız" dediler ama ben, ne Yönetimden ne de sizlerden tek bir dayanışma kartı bile almadım. Tamam! doğmatizmden sıyrılmalıyız, yenilenmeliyiz. Ama öte yandan eskinin dayanışma değerlerini niye öldürüyoruz?

12- Umuyor ve istiyorum ki bu kongrede yakın ve uzak geçmişin köklü bir muhasebesi yapılır ve örneğin yöneticiler de kendilerine çeki düzen verir de artık inandırıcı tavırlara girerler. Çünkü hiç tartışma götürmeyecek bir biçimde TBKP yöneticileri ile taban arasında güven bunalımı vardır.

13- Her şeye rağmen parti önemli kazanımlar elde etti. Birlik, yenilenme, marksist solun diğer bileşenleri tarafından da benimseniyor ve daha başka nedenlerden de dolayı TBKP'nin misyonu burada bitmektedir. Bence TBKP alnının akıyla misyonunu tamamlamıştır. Artık mücadele yeni bir özne tarafından omuzlanmak durumundadır. Bu ise kurulmuş olan SBP'den başkası değildir.

14- Partinin yasallık mücadelesi ile Kutlu-Sargın neredeyse özdeşleşmiştir. Bu bakımdan çok dar bir yönetici kadrosu arasında kesin olarak Kutlu-Sargın'ın eski yerlerinde kalması gerekmektedir. Burada hemen şunu belirteyim ki Genel Başkanımız sayın Nihat Sargın dün olduğu gibi bugün de bizim için tam bir liderdir. Dahası Genel Başkanımız alnının akıyla bu mücadeleyi finale taşımıştır. Ancak aynı şeyi Genel Sekreter için söylemek çok zor. Bizi rahatsız eden, sağda solda hepimizi bağlayacak gereksiz laflar etmesidir. Kutlu istediğini istediği yerde konuşur, buna bir diyeceğim yok. Ama kendi adına konuşmak şartıyla. Piyasaya, piyasa sosyalizmine ben de inanıyorum. Fakat ben Kutlu'dan farklı olarak ANAP'ın serbest piyasa yanlısı olduğunu düşünmüyorum. Tam tersine devlet eliyle sermayeyi merkezileştirmekten başka bir şey yapmadığını düşünü-

yorum. Talihsizlik şurada ki Kutlu , o sözü söylerken Zonguldak işçileri TV'den eylemlerinin nedeni olarak ANAP'ın ekonomi politikasını görmekteydiler. Ben eski, doğmatik konumdan yapmıyorum bu eleştiriyi. Çünkü piyasaya inanıyorum. Ama bu bir şeydir; ANAP'a en yakın parti olduğumuzu söylemek başka şeydir. Öte yandan Kutlu, Zonguldak grevi için emekçi popülizminden bahsediyor, bu kadarı da olmaz. İşçiler tamamıyla barışçı bir şekilde günlerdir eylemdeler ve adı komünist olan bir partinin sekreteri, biz orayı pompalamayız, emekçi popülizmi yapmayız, diyerek partiyi bağlayan açıklamalar yapıyor. Siz delege yoldaşlar nasıl buna izin verirsiniz? Şimdi bunların hesabını istemenin tam zamanı değil mi?

15- Tezlere ilişkin yazdığım ve Adımlar'da yayınlamadıkları eleştirinin şimdi burada okunmasını talep ediyorum.

16- Parti Meclisi'nin aldığı eğilim kararını sonuna kadar destekliyorum. Kongrenin bu eğilim doğrultusunda karar almasını umuyor ve istiyorum.

17- Tüm TBKP'li yoldaşların var güçleriyle SBP'ni desteklemelerini talep ediyorum.

18- Kongreye başarılar dilerken siz delegelerin yıllardır yapılan yanlışların şimdi köklü bir muhasebesini yapmanızı talep ediyorum.

Mirza TURGUT
Ceyhan Özel Tip Cezaevi

TBKP'nin yasal olarak yapılan ilk ve görüşüme göre son kongresini kongreye katılan ve katılmayan tüm dostları en içten duygularımla selamlıyorum.

Bu kongre bir tür "veda partisi"ne benzemektedir. Yaşadığı tarihsel dramın temelinde geleceğin kesinlikle bilinebileceği ve toplumun buna göre biçimlendirilebileceği kehanetinin yattığı politik stratejiye ve bununla ilgili herşeye elveda!

Yeninin daha belirsiz ve esnek, daha karmaşık ve çelişkili, daha zengin ve çeşitli olması umuduyla hepinize başarılar dilerim.

Erhan TUSKAN
Çanakkale Cezaevi

TBKP Büyük Kongresi Divan Başkanlığı'na

Yıllardır saflarında çalıştığım TBKP'nin bu ilk yasal kongresinde bulunamamanın üzüntüsü içindeyim.

Şu anda siyasal sürgün olarak bulunduğum İsveç'ten TBKP Kongresini selamlıyor, sıcak dostluk ve dayanışmalarımı iletiyorum.

Muhteşem ÖZDAMAR
Politik göçmen,İsveç

Gerçek, demokratik barışçı ve çağdaş toplum, bolluk içinde adaletli ekonomik yapı, yeşil yaşanılır doğa ve çevre, evrensel kardeşlik özlemlerimle büyük kongrenizi kutlar yaratıcı başarılar dilerim.

Saygılarımla.

Av. Ali Faik AYELİN

Yoldaşlar merhaba,

Ortadoğuda ve ülkemizde savaş olasılığının artığı bir ortamda partimizin ilk yasal kongresinin, barışın, demokrasinin ve özgürlüğün simgesi olması dileğiyle.

Savaşa Hayır!

Ali-Vicdan TARAKÇI

Kongrenizin Türkiye'deki emekçi halk hareketine yeni bir katkı getireceğine inanıyor, tüm kongre üyelerine sevgi ve selamlarımızı iletiyoruz.

Turt HASKAN
Sosyalist Birlik Partisi
Çanakkale Girişimi

TBKP 1. Kongresi Divan Başkanlığı'na,

Sevgili yoldaşlar; 70 yıllık yasaktan sonra yapılan bu ilk kongreniz tarihsel bir önem taşıyor. Kongrenizi birlik ve yığınsallık atılımı olacağı inancıyla selamlarımız. Başarılar dileriz.

Ünal DOĞAN Halil YAŞAR
Galip DURSUN
İsviçredeki TBKP üye ve taraftarları adına

TBKP Büyük Kongre Divan Başkanlığı'na, Kongrede aranızda bulunamadığımdan üzgünüm. TBKP'yi yaşatacağınıza inanıyor, başarılar diliyorum.

Mevlüde ve Fatma ÇAKMAK
Çakmak ailesi adına
Diyarbakır

Büyük kongrenizdeki parti çalışmalarınızı kutlar, başarılar dilerim.

Saygılarımla.

Av. Rıza DİZDAR

Değerli dostlar,

Genel kurulunuza katılamadığımızdan dolayı üzgünüz. Dünyada, Türkiyede ve özellikle yöremizde baş döndürücü gelişmelerin olduğu bir dönemde yetmiş yıllık parti deneyimi ışığında en isabetli kararları alacağınıza inancımız tamdır. Siz değerli üyelere ve konuklara en derin saygı ve sevgilerimizi iletir sizleri dostça selamlarız.

Mevlüt YEMEN
Vanlı dostlarınız adına

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin 1. Olağan Büyük Kongresini, delegeleri, davetlileri selamlarız.

Vorarlberg'deki TBKP'liler
Avustralya

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Büyük Kongresi Divan Başkanlığı'na,

Büyük Kongrenizin tüm demokratların, ilericilerin, yurtseverlerin, sosyal demokratların birleşmek zorunda olduğu bu günlerde barış, demokrasi ve insan hakları doğrultusunda alacağı kararlar tüm insanlarımıza ışık tutacaktır. Bu inançla kongrenize başarılar diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Cihan HAMSİCİ
Çağdaş Bakırköy Gazetesi adına

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin
Genel Kongresine

Yoldaşlar,

Uzun erimli ve bedeli az olmayan bir mücadele sonrası, yasal bir kongre toplamayı başarmış bulunuyoruz. Bunun tarihsel önemi ve övgüye değer niteliği olduğunu belirtmek yersiz olmasa gerek. Bu süreci elde etmemizde emeği geçen, başta Kutlu ve Sargın yoldaşlar olmak üzere tüm yoldaşları kutlamak istiyoruz.

Böyle bir kongrede hepimiz fiilen bulunmayı, bu mümkün olmasa da temsilen irademizin yansımasını çok isterdik. Ne var ki, örgütsüzlüğün egemen olduğu ve insanların kendilerine ve tarihlerine yabancılaşmalarının erdem sayıldığı ortamın nesnel etkisi ve örgütsüzlüğün yarattığı subjektif etmenler nedeniyle katılamadık. Bütün bunlara karşın, kongremize heyecanımızla, ideallerimizle katılıyoruz.

Kongremizin; hareketin geçmişine (dolayısı ile kendisine) yabancılaşmamış, eksikliklerinden arınmaya çalışan, hayata

müdahale eden, hayatı yalnızca yorumlayan değil, değiştirmede aktif rol oynayan "Sosyalistlerin Birlik Partisi" (SBP)'ne olumlu katkılar taşıyacağını umut ediyoruz.

- Savaşa karşı savaşanlara,
- Zonguldak maden işçilerine,
- Yaşanası bugün ve yarın mücadelesi verenlere,
- Özgürlüğe doğru ilerleyen mücadelemize selam olsun!

Londra'lı TBKP Üyelerinden Bir Grup
Hüseyin BOZTAŞ, Mercan BAĞATIRLAR, Güner DURSUN, Haydar YILDIRIM, Latif BALCI, Şafak ÇİM, Sinan AYDIN, Aliye KALKAN, Ayşegül KALKAN, Süleyman SÜMEN, Naciye ÖZEN, Azimet ÖZEN

TBKP 1. Olağan Kongresine
Ankara

Değerli yoldaşlar,

Çok çeşitli yönlerden tarihsel bir kongre yapıyoruz.

Ama en önemlisi, bu kongrenin, içinde yaşadığımız koşullarda ivedi gerekliliği iyice ortaya çıkan ve ülkemizdeki sol birikimin geniş bir kesimini temsil edecek bir birlik partisinin oluşmasına en büyük katkıyı yapabilecek olmasıdır.

Savaş tehlikesinin kapımıza dayandığı, sınırlı demokratik kazanımların bile tehlikeye düştüğü koşullarda biz komünistlere, marksistlere ne kadar büyük görevler düştüğü ortadadır. Ama bu görevlerin etkin biçimde yerine getirilebilmesi için de örgüt sorununun çözülmesi, Sosyalistlerin Birlik Partisi'nin kurulması ertelenmez bir zorunluluk haline gelmiş bulunuyor.

Bu düşüncelerle Kongremize başarılar diler, İngiltere'deki TBKP'lilerin içten, yoldaşça selamlarını iletirim.

Cahit BAYLAV
Politik göçmen - İngiltere

BÜYÜK KONGRE'NİN DELEGE LİSTESİ

DOĞAL DELEGELER

Abdullah AKSAY, Kurucu üye, Merkez Disiplin Kurulu üye, Yeşilkent, 1956, işçi *

Ahmet Ekinci, Kurucu üye, Kars, 1947, doktor.

Ahmet Nihat SARGIN Kurucu üye, Genel Başkan İstanbul, 1926, doktor *

Ahmet Vacit BİLGE, Kurucu üye, Merkez Disiplin Kurulu üyesi, Florina 1921, yapı teknisyeni *

Aynur Fatma HAYRULLAHOĞLU, Kurucu üye, Merkez Denetleme Kurulu üyesi, Kars 1957, emekli işçi *

Ayşe YANIK, Kurucu üye, Merkez Disiplin Kurulu üyesi, Vakfıkebir, 1955 esnaf *

Ayten ŞENGÖR, Kurucu üye, İstanbul, 1956, işletmeci

Bekir BENLİ Kurucu üye, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Zile, 1949, işçi

Bektaş AVŞAR, Kurucu üye, Gaziantep, 1944, işçi *

Bülent Ufuk ATEŞ, Kurucu üye, Tarsus, 1956, gazeteci *

Halil Sevinç OYMAN, Kurucu üye, Merkez Disiplin Kurulu yedek üyesi, Kayseri, 1930, emlakçı. *

Hamdi MASKAR, Akçadağ, 1946, Kurucu üye, Genel Yönetim Kurulu üyesi, işçi *

Hasan BEKTAŞ, Kurucu üye, Gaziantep, 1944, işçi *

Hasan KIYAFET, Kurucu üye, Kaman, 1938, öğretmen - yazar *

Hatice CEYLAN, Kurucu üye, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Kastamonu, 1957, muhasebeci *

H. Gencer UÇAR, Kurucu üye, Genel Yönetim Kurulu yedek üyesi, Giresun, 1951, muhasebeci *

İdris ERDİNÇ, Kurucu üye, Merkez Denetleme Kurulu yedek üyesi, Drama, 1334, emekli işçi *

İlhan ÖZTORUN, Kurucu üye, Merkez Disiplin Kurulu üyesi, Malatya, 1940, esnaf

İsmet EROL, Kurucu üye, Merkez Denetçisi, Bor, 1928, emekli hava astsubay *

Mehmet ALÇINKAYA, Kurucu üye, Merkez Denetleme Kurulu yedek üyesi, Refahiye, 1957, işçi *

Mehmet Ali BEKMEZ, Kurucu üye, Eskişehir, 1956, emekli öğretmen *

Mehmet Ali EVCİT, Kurucu üye, Divriği, 1948, sendikacı
Mehmet BOZIŞIK, Kurucu üye, Merkez Disiplin Kurulu Başkanı, Kavala, 1901, emekli işçi *
Mehmet Rasih Nuri İLERİ, Kurucu üye, Merkez Denetleme Kurulu Başkanı, İstanbul, 1920, yazar *
Nabi YAĞCI (Haydar Kutlu), Kurucu üye, Genel Sekreter, Niksar 1944, serbest *
Necdet YILDIRIM, Kurucu üye, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Akçakoca, 1955, makina mühendisi *
Necip TIRPAN, Kurucu üye, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Kırşehir, 1950, emekli işçi *
Nihat OKAL, Kurucu üye, Salihli, 1953, işçi *
Osman ÖZDEMİR, Kurucu üye, Genel yönetim Kurulu üyesi, Kırşehir, 1950, emekli işçi *
Saadettin UÇKUN, Kurucu üye, Merkez Denetleme Kurulu üyesi, Elazığ, 1941, mühendis *
Selim HOROZ, Kurucu üye, Altınözü, 1956, serbest *
Şahabettin BAKIRSAN, Kurucu üye, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Erzurum, 1920, avukat *
Tuncay SEZER, Kurucu üye, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Aksoy, 1947, doktor *
Vasfi EROĞLU, Kurucu üye, İskenderun, 1956, esnaf
Yüksel SELEK, Kurucu üye, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Erbağ, 1933, öğretmen *
Ahmet KARDAM, Genel Yönetim Kurulu üyesi, İstanbul 1945, çevirmen-yazar
Ali Fuat VARDAL Genel Yönetim Kurulu üyesi, Üsküdar 1952, serbest, *
Ali Hikmet FIRAT Genel Yönetim Kurulu üyesi, Varto, 1956, pazarlamacı *
Bilal ÖZDEMİR, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Ankara, 1961 serbest *
Bülent KARATAŞ, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Gölcük, 1947, serbest *
Haluk Tan İPEKÇİ, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Trabzon, 1954, serbest *
Mebuse TEKAY, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Çarşamba, 1954, avukat *
Mehmet Salih ŞİMŞEK, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Diyarbakır, 1953, gazeteci
Musa KASA, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Ereğli, 1938, emekli öğretmen *

Nevzat DERİNGÖL, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Diyarbakır, 1953, serbest *
Şeref YILDIZ Genel Yönetim Kurulu üyesi, Şehsiyer, 1943, serbest
Toygun ERASLAN, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Şarköy, 1943, serbest *
Vedat PEKEL, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Manyas, 1944, serbest *
Yalçın ERGÜNDOĞAN, Genel Yönetim Kurulu üyesi, İzmir, 1953, işletmeci *
Zakarya MİLDANOĞLU, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Kayseri, 1950, mimar *
Ziya YAVUZEŞ, Genel Yönetim Kurulu üyesi, Eskişehir, 1953, serbest *
Abdurrahman ATALAY, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Amasya, 1954, serbest *
Atilla TANILKAN, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Ankara, 1942, yayıncı *
Birol BAŞÖREN, Merkez Denetleme Kurulu üyesi, Zonguldak, 1940, işçi
Erdal TALU, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Ankara, 1947, mühendis *
Talat ULUSOY, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, İzmir, 1948, mimar, *
Yusuf KITIKİ, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Söke, 1947, kaynakçı *
Zülfü DİCLELİ, Merkez Yürütme Kurulu üyesi, İstanbul, 1948, mühendis *
Haydar TOPAY, Merkez Disiplin Kurulu üyesi, Rize, 1939, avukat *
İbrahim Cihan ŞENOĞUZ, Merkez Disiplin Kurulu üyesi, Cihanbeyli, 1947, ekonomist
Mehmet SALMANOĞLU, Merkez Denetleme Kurulu üyesi, Antakya, 1944, serbest

SEÇİLMİŞ DELEGELER

ADANA

Adil KARAVELİOĞLU, Kadirli, 1955, işçi *
Ahmet KESER, Ereğli, 1954, işçi *

Ali KARAKUŞ, Adana, 1955, işçi
Haluk TUNCAY, Adana, 1955, serbest *
Mehmet TALAY, Kadirli, 1952, işçi *
Ö. Halis BOZDOĞAN Kadirli, 1961, avukat *

ANKARA

Aslan ALP Çivril, 1936, gazeteci *
Bekir KARAYEL Yenipazar, 1929, emekli işçi
Cengiz AYTAÇ, Kars, 1955, serbest *
Hasan öZTÜRK, Gemlik,1942, muhasebeci *
Mehmet Vasıl BİNBAY Siirt,1959, işçi *
Mehmet YÜCEL Develi, 1957, muhasebeci *
Şükrü ÜNAL, Tokat, 1951, işçi *
Veli SALTIK, Hozat, 1949, işçi *

AYDIN

Hayrettin KILIÇARSLAN, Söke, 1962, işçİ *
Kerim COŞKUN, Atburgaz, 1959, çiftçi *
Mehmet BOZKURT, Çine, 1954, boyacı *
Mustafa CANDAN, Bafa, 1960, işçi *
Mümin GÜL, Yugoslavya, 1955, serbest *
Seyithan İNCEÖREN, Lİce, 1963, turizmci *

BURSA

A. Zekeriya ÇOLAK, Bilecik,1952, serbest
Halil SAVAŞ, İnegöl,1941, işçi *
Hasan DEMİRDÖVEN, Karacabey,1952, serbest *
Kemalettin KAYMANAZ, Bursa,1956, işçi
Mehmet AYDIN, Bingöl, 1954, işçi

Muzaffer DUYMAZ, Kütahya, 1946, işçi
Nihat YILMAZ, Karacabey, 1955, boyacı *
Orhan URAL, Mudanya,1937, işçi *
Ramazan ACAR, Ankara, 1963, işletmeci *
Şevki ÇELİKÇİ Gönen, 1949, işçi

DENİZLİ

Ahmet ÇELİK, Denizli ,1960, tornacı
Ali KOÇ, Ermenek,1937, emekli öğretmen
Atilla ERENEN, Ünye, 1955, inşaat mühendisi *
Ermen YILMAZ, Denizli, 1961, serbest
H.Kadir KALFA, Diyarbakır, 1953, serbest
İsa KAYA, Altıntepe köyü, 1953, marangoz
Mehmet GENÇOĞLU, Acıpayam, 1963. planlamacı. *
Sadık ECE, Denizli, 1933, emekli öğretmen *

ESKİŞEHİR

Ayten DİNÇER, Diyarbakır, 1951, ev kadını
Erol YERMEZ, Y.Çetmi köyü, Eskişehir, 1950, işçi
Hüseyin DEMİR, Emirdağ, 1949, işçi *
İbrahim BAYAR, Eskişehir, 1953, işçi
İrfan PERVANE, Akgüney, 1935, emekli öğr. *
Mehmet ALTINTAŞ, Göynük, 1955 ,İşçi
Ramazan ŞAHİN, Gediz, 1950, işçi *
Alaattin DİNLEMEZ, Osmaneli, 1955, işçi *
Suat ATSAK, Eskişehir, 1954, serbest *
Yaşar SARAN, Eskişehir, 1954, işçi *

GAZİANTEP

Enver AKDAĞ, Gaziantep, 1951, emekli
İbrahim TÖRER, Gaziantep, 1968, serbest

Celal DENİZ, Gaziantep, 1960, imalatçı *
M. Hanifi HAYIRDİLER, G.Antep, 1951, dokumacı *
Recep AYSEL, Oğuzeli, 1964, serbest *
Halaf ŞALVARLAR, Gaziantep, 1962, işçi *
Abdullah DEMİRKAN, Nizip, 1968, müzisyen
Erol BOZKURT, Gaziantep, 1961, tahsildar *
Cuma TUNCA, Gaziantep, 1963, işçi
Nail ÖZKAYA, Gaziantep, 1953, pazarlamacı
Coşkun ÖZDEMİR, Oğuzeli, 1954, serbest

HATAY

Ferit LİF, Samandağ, 1961, serbest
Hanna GÜLENAY, Samandağ 1961, inş. kalıpçısı
Hüseyin TAŞ, Samandağ, 1964, peynirci *
Mehmet SALMANOĞLU, Antakya,1944, serbest *
Murat AÇIKGöZ, Alunözü, 1961, muhasebeci *
Mustafa KÖSE, Kırıkhan, 1955, mobilyacI
Sabahattin MİÇOĞULLARI, Samandağ, 1950, terzi
Selahattin DEDE, Antakya, 1947, şoför
Tahsin BİLGAY, Dörtyol, 1956, işçi

İÇEL

Ali KILIÇ, Yahyalı, 1950, esnaf *
Celal ALÇAMLI, Sivas, 1965, grafiker *
Edip TARGAN, Bor, 1950, avukat *
Haşim SUCU, Mersin, 1960, serbest *
Mükerrem PEYKER, Besni, 1964, tekniker *
Osman N. HATİPOĞLU, Tarsus, 1957, serbest

Adnan CAN, Siirt, 1959, serbest *
Adnan SEL, Üsküp, 1952, serbest
Ahlaz KORKMAZ, Malatya, 1949, işçi
Ahmet RÜZGAR, Hatay, 1961, muhasebe
Ahmet SELEK, Adana, 1961, sendikacı
Ahmet SİPAHİ, Ordu, 1958, serbest *
Akansel İNGER, Elazığ, 1966, serbest *
Alaattin TAŞ, Samandağ,1954, serbest *
Ali ANILMIŞ, Kaynarca, 1957, metal presçi
Ali TARAKÇI, Sinop, 1964, tezgahtar *
Ayla ARGUN, İstanbul, 1964, muhasebeci
Ayşe Bilge DİCLELİ, Ankara, 1948, gazeteci *
Ayşe KIZMAZ, Malatya, 1949, serbest *
Aziz ÇELİK, Rize,1963, eğitimci *
A.Çiçek YAĞCI, Aydın, 1947, serbest *
A.Gülden GÜLER, İstanbul, 1961, muhasebeci *
Bahattin IŞIKTAŞ, Siirt, 1954, işçi *
Baytekin KARA, Çorum, 1956, serbest
Bedia ANAT, İstanbul, 1961, muhasebeci *
Belgin TUNA, İstanbul,1963, serbest
Berrin YEŞİLTEPE, Sivas, 1960, gazeteci *
Birsen EROL, Seyhan, 1934, ev kadını *
Burhan ADAMEY, Düzce, 1954, serbest *
B.Cengiz TÜRER, İstanbul, 1956, işçi *
B.Zeynep VARDAL, İstanbul, 1956, ev hanımı *
Çetin URAZ, Pertek, 1963, esnaf *
Duruhan ERDOĞDU, Sinop, 1947, işçi *
Emin DUMAN, Tirebolu, 1963, inş. mühendisi *
Emzade ŞİMŞEK, Koçana, 1962, işçi *
Engin ASLAN, Eynesil, 1961, şoför *
Erkal SELVİ, Erzurum, 1960, serbest *
Fahrettin FİLİZ, Kars, 1964, serbest *
Faik GÜLERYÜZ, Altınova, 1943, gazeteci *
Fatma HASANOĞLU, Trabzon,1963, serbest *.

Fatma ÖZ, Avanos, 1967, muhasebeci *
Fatma ÜSTÜN, Eskişehir, 1961, işçi *
Fettah DÖNMEZ, Kaman, 1959, şoför
Figen KARADENİZ, İstanbul, 1967, işçi *
Firuz TÜRKER, Balıkesir, 1955, inş. mühendisi
Gönül SABUNCU, Şebinkarahisar, 1936, avukat *
Günfer DEMİRCİ, Elazığ, 1946, serbest
Günseli ANDAÇ, Ankara, 1957, biolog *
Gürsel DEMİRKOL, Üsküdar, 1960, esnaf *
Güzel TAŞDELEN, Erzincan, 1961, işçi *
Halim PEKİNÖZ, İstanbul, 1958, işçi
Halit GÜZELGÜÇTEKİN, Ankara, 1960, noter *
Hasan BAŞTUĞ, Niğde, 1955, elektrikçi
Hasan ERGÜL, İznik, 1959, serbest *
Hasan SERT, Erzurum, 1959, inşaat mühendisi *
Hatice TÜRKAY, Ordu, 1953, işçi *
Hayati ÖZTÜRK, Karakadılar, 1961, matbaacı *
Hüseyin BAYRAM, Kırşehir, 1941, emek. öğret. *
Hüseyin ÇAKIR, Taşköprü, 1946, gazeteci *
Hüseyin SEL, Tokat, 1967, presçi
İbrahim AKSIN, Ordu, 1930, elektrik müh. *
İbrahim ÇUHACI, Koyulhisar, 1957, serbest *
İbrahim ÖZMEN, Ankara, 1962, marangoz
İlhami TÜKENMEZ, Siirt, 1955, muhasebeci *
İlhan BAŞKAN, Kars,1960, serbest *
İlhan IŞIKTAŞ, Siirt, 1960 işçi *
İnci İŞBULUR, İstanbul, 1948, avukat *
İsmail N. GENÇLER, Eskişehir, 1961, işçi
İsmail SÜRÜCÜ, Elazığ, 1958, arkeolog *
Kemalettin AYDIN, Kelkit, 1948, serbest
Kemal BULUT, Tercan, 1951, işçi *
Kemal IŞIKTAŞ, Siirt, 1962, serbest *
Kemal IŞIK, Hatay, 1960, pazarlamacı *
Kemal KAHRAMAN, Ümranlı, 1961, muhasebeci *
Kuddis KAYDAL, Adana, 1960, serbest *
Kürşat TOSUN, Zonguldak, 1955, bilgisa. prog. *

Mamo POLAT, Akçadağ, 1952, sendikacı *
Mehmet CİHANGİR, Ağrı, 1960, işçi
Mehmet DURAN, Amasya, 1953, elektrikçi *
Mehmet ERDURAN, Balıkesir, 1950, işçi
Mehmet YAZICI, Antakya,1951, mimar *
Melek NURLU, Pazarcık,1958, grafiker *
Meral BAŞTUĞ, İstanbul, 1959, serbest *
Metin DANIŞ, Siirt, 1960, serbest *
Metin EREN, K.hane, 1965, muhasebeci
Muharrem AYDEMİR, Ardahan, 1949, serbest
Muharrem İKİTİMUR, Kars, 1946, serbest *
Muhsin AYDIN, Adapazarı, 1950, esnaf *
Murat YEŞİLYURT, Bafra, 1956, gazeteci
Musa YILMAZER, Bolu, 1960, serbest *
Mustafa ANGIN, Samsun, 1954, teknisyen
Mustafa ERBAŞ, Doğanhisar, 1947, serbest *
Mustafa ERDOĞAN, Avarik 1956, serbest
Mustafa OKUMUŞ, Mesudiye, 1964, serbest *
Mustafa PAÇAL, Kasımpaşa, 1954, sendikacı *
Mustafa TURHAN, Giresun, 1951, işçi
M.Nazım ÖZTÜRK, Ankara, 1958, elektrik müh. *
M.Reşit GÜLLE, Tütek, 1953, işçi
M.S.Nuri İLERİ, İstanbul, 1953, araştırmacı *
M.Şerif BAYRAM, Kurtalan, 1958, yönetici
M.Vehbi ÖZER, Niksar, 1952, serbest *
Nalan EKİN, Ereğli, 1964, işçi *
Nejdet DEMİR, Sivas, 1964, serbest *
Nurettin EROĞLU, Suşehri, 1953, serbest *
NurettinYALÇIN, Muğla, 1943, makine müh. *
Oktay YAZICIOĞLU, İstanbul, 1942, emekli *
Osman AYDIN, Taşköprü, 1952, eğitimci *
Osman İŞÇİ, Tekirdağ, 1918, kunduracı *
Osman YILDIZ, Ergani, 1964, konfeksiyoncu *
Ramiz ÜNAL, Bilecik, 1954, boyacı
Rasim KESKİN, Adapazarı, 1964, işçi
Resul KAYTAZ, İstanbul, 1953, işçi

Sabahattin MORAY, İstanbul, 1957, dekorasyon *
Sadettin YILDIRIM, Malatya, 1963, telsiz oper
Sadi TAN, Reşadiye, 1960, mücellit *
Salih AKDEMİR, Reşadiye, 1964, serbest
Sedat GÜLER, Sivas, 1963, serbest *
Sedat ÖZEN, Adapazarı, 1964, kaynakçı
Sefa ALTUNPARMAK, İstanbul, 1951, tornacı *
Selahattin ÇANGAL, Taşköprü, 1953, tornacı *
Selahattin SABIRLI, Sefaköy, 1961, işçi
Selçuk ÖZDEMİR, Zonguldak, 1944, vet. hekim *
Selim ASLAN, Alaca, 1959, işçi *
Semra ULUSOY, Ödemiş, 1956, fizikçi *
Sermet ELÇİ, Malatya, 1953, mimar *
Sevgi YAZICI, Antakya, 1956, programcı *
Sevil KOP, Akçakoca, 1965, serbest *
Sıtkı ÇOŞKUN, Elazığ,1948, ıktısatçı *
Sultan ÇUHACI, Giresun, 1963, serbest
Sururi DEMİRTAŞ, Niksar, 1955, muhasebeci *
Süleyman YARDIM, Artvin, 1945, işçi *
Süleyman YEŞİLDAĞ, Eskişehir, 1944, matbbaacı *
Sümer AKSOY, İstanbul, 1956, işçi *
Şaban TÖREN, Beykoz, 1948, serbest *
Şefik KURTULUŞ, Prilep, 1955, serbest
Şeyda TALU, Trabzon, 1948, serbest *
Şehnaz Saadet FIRAT, İstanbul, 1956, yüksek mimar *
Tahsin ÖZER, Posof, 1958, işçi
Talat YILMAZ, Yeniçiftlik, 1956, işçi
Tamer BİNİCİ, Tercan, 1965, yağlı boyacı *
Tanju KULELİ, İstanbul,1962, serbest *
Tarık TUNA, İstanbul, 1958, işletmeci
Tezer ERASLAN, Edirne, 1946, inşaat mühendisi *
Turan YILDIRIM, Sarıgazi, 1960, işçi *
Turgay ÖZKİPER, İstanbul, 1958, serbest *
Türker SELBAŞI, Balıkesir, 1957, serbest *
Üstün SAYIN, Edremit, 1952, muhasebeci *
Vedat AYANOĞLU, İzmir, 1955, elektrik teknisyeni *

Yalçın KIZILKAN, Beykoz, 1960, işçi
Yıldız SARGIN, Trabzon,1339, emekli öğ. *
Yurdal KAYIRHAN, Denizli, 1954, elektrik müh. *
Yusuf BAŞTOP, Giresun, 1946, teknisyen
Yusuf Ziya DOĞAN, Afşin, 1958, muhasebeci
Zafer AYDIN, Kars, 1963, eğitimci *
Zehra TAN, Tekirdağ, 1960, serbest *
Zekeriya KELLECİ, Giresun, 1956, elektrikçi *
Zihni AYDIN, Taşköprü, 1951, serbest *

İZMİR

Abbas KESKİN Tilhum, 1341, işçi *
Ali DİKİCİ Konya, 1964, işçi *
A.Rıza DUMAN Artova, 1962, işçi *
Baha COŞKUN Tortum, 1965, avukat *
Bahtışen KARAHAN Giresun, 1966, serbest
B.Sami GÜNER Aliağa, 1949, esnaf *
Cemal ULÇAY Çamdibi, 1960, tornacı *
Fikret SAKA Menemen, 1958, serbest *
Gür HAZAR Zonguldak, 1954, serbest *
Haluk TEKELİ Erzurum, 1961, işçi *
Hasan İYİ Milas, 1959, serbest
Hülya KESKİN Salihli, 1958, işçi *
İbrahim TANAY İzmir, 1955, kaynakçı *
İdris Lütfü MELEK Çamlıhemşin, 1960, avukat *
İsmail KAYHAN Gaziantep,1933, çiftçi *
Kadir PEHLİVAN Şavşat, 1960, işçi *
Kurtuluş BİNİCİ İzmir, 1960, avukat *
Mahmut AKIL, Çorlu, 1953, işçi *
Mevlüde OKAL Poyrazcık, 1960, işçi *
Şemsettin FİLİZ Iğdır, 1952, esnaf *
Nesrin HAZAR Uşak, 1953, doktor *
Osman BAŞLIK İstanbul, 1962, teknisyen
Recep TOPRAK Akhisar, 1959, elektrikçi *

Remzi HIZLI Edincik, 1955, teknisyen *
Sait AKDEMİR Milas, 1957, serbest *
Sarper H. GÜNGöR Üsküdar, 1958, serbest *
Savaş AL Gölmarmara, 1939, kahveci *
Talat ÖZMEN Kula, 1952, kimya mühendisi *
Temel TURAN Maçka, 1948, esnaf *
Yusuf DEMİR Adana, 1955, işçi *

KOCAELİ

Adnan TAŞ, Gümüşhane, 1962, serbest
Atillay SAYGI, Van, 1940, işçi *
Aysel GÜMÜŞ, İstanbul, 1954, işçi *
Çetin ÖZSAVCI, İzmit, 1948, işçi *
Erdoğan ALÇINKAYA, Refahiye, 1954, yönetici *
Faruk GENÇER, Akçaabat,1952, işçi *
Gazi BAŞYURT, Hafik, 1950, işçi *
Hüseyin GENÇER, Akçaabat, 1956, tüccar *
İbrahim İŞYAR, Hendek, 1932, emekli öğretmen *
Mahir YEĞİN, Maden, 1948 işçi
Mansur ONGUN, Adana, 1960, serbest
Mehmet TOKER, İzmit,1954, işletmeci *
Mehmet TIRAŞ, Kırşehir, 1956, işçi *
Müştak MÜSTECAPLIOĞLU, Gölcük, 1948, kim.müh. *
Nevzat CİNGİRT, Akçakoca, 1960, işçi
Nurcan SAYGI, Gölcük, 1955, ev hanımı *
Nuri OĞUZ, Beypazarı, 1953, kimya teknisyeni *
Ömer ÖZTÜRK, Zara, 1956, serbest *
Özgür GÜNDOĞAN, Yozgat, 1960, send araş. uzm. *
Sezai CEYLAN, KDZ.Ereğli, 1959, işçi *
Süleyman FIRAT, Varto, 1951, işçi *
Şükrü KURTULUŞ, İskeçe, 1948, tüccar *
Zehra OĞUZ, Konya Ereğli, 1960, ev kadını *

MUĞLA

Alaittin ÖZBEY, Bodrum, 1957, turizmci
Aydın DOĞUER, Karşıyaka, 1960, inşaat müh.
Hasan UYSAL, Eşme, 1948, çiçekçi *
Levent OCAK, İzmir, 1963, muhasebeci
Mehmet TÜRK, Bodrum, 1959, işçi *
Mustafa ERCAN, İzmir, 1961 ,serbest *
Niyazi SAAT, Bodrum, 1949, lokantacı
Şakir SAAT, Bodrum, 1952 ,işletmeci *
Ufuk MERT, Milas, 1960, işletmeci

SAKARYA

Faik AVCI, Gaziantep,1947,elektrik teknisyeni *
Faik BOSTANCI, Sapanca, 1951 nakliyeci *
Hayri ÇİFTER, Ankara, 1957, işçi *
Kemal VARDAR, Konya Ereğli, 1947, serbest *
Musa ÖNER, Tuzluca-Kars, 1955, vetr. hekim *
Necip Enver DEMİRER, Sapanca, 1950, diş hekimi *
Şaban GÜNEL, Adapazarı, 1947, işçi *
Tuncay DEMİRTAŞ, Adapazarı, 1963, serbest *
Zaf **'TLU,** Adapazarı, 1961, esnaf

ZONGULDAK

Adem DEMİRBİLEK, Ordu, 1961, serbest *
Ahmet ÖZTÜRK, Çatalzeytin, 1965, işçi *
Erol ÇATMA, Çaycuma, 1951, sendikacı *
Kemal GÜRBÜZ, Zonguldak, 1945, esnaf *
Ufuk ERDOĞAN, Ereğli, 1961, serbest *

(Not:: Yanlarında (*) işareti olmayan delegeler muhtelif mazeretleri dolayısıyla Kongre'de hazır bulunamamışlardır.)

AD DİZİNİ

Üye ve konuklardan bir netenle Tutanak'ta adları geçmiş olanlar yanlarında adlarının geçtiği sayfalar işaret edilmiş olarak alfabe sırasıyla aşağıdadır.

ADAMEY, Burhan 181, 311, 385, 402

AĞAERBUĞU, Orhan 68

AKSIN, İbrahim 9

AKSOY, Abdullah 381

AKSOY, Sümer 410

AKTAN, Alper 33

AL, Savaş 179

ALÇINKAYA, Erdoğan 63, 76, 163

ALÇINKAYA Güler 63

ALÇINKAYA Mehmet, 63, 75, 76, 162, 176, 181, 191, 311, 320, 329, 384, 402

ALINAK, Mahmut 413

ALMANYA Demokratik Sosyalizm Partisi 32, 46

ALMAN Komünist Partisi 32, 59

ALMAN Yeşiller Partisi 74

ALP, Aslan 227, 343

ALTINSOY, İsak 311, 386, 402

ANADOL, Çağatay 241

ANADOL, Kemal 33, 36

ANAVATAN Partisi (ANAP) 33, 34

ANDAÇ, Günseli 408, 409, 410

ARAZİ, Seyit 32

AREN, Sadun 33

ASLAN, Engin 175, 244

ATALAY Abdurrahman 75, 310, 318, 360, 381, 384, 402, 403

ATALAY, Fuat 411

ATEŞ, Bülent Ufuk 180

ATEŞ, Murat 426

ATEŞOĞULLARI, Kamil 33

AVCIOĞLU, Kasım 426

AVUSTURYA Komünist Partisi 32, 50

AYANOĞLU, Vedat 181

AYBAR, Mehmet Ali 70

AYDIN, Muhsin 75, 311, 312, 386 402

AYDIN, Osman 76, 163, 181, 311, 320,

AYDIN, Sinan 437

AYDIN, Zafer 175, 218, 343, 381

AYDIN, Zihni 76, 175, 311, 385, 402

AYELİN, Ali Faik 434

BAĞATIRLAR, Mercan 437

BAHREYN Ulusal Kurtuluş Cephesi 61

BAKIRSAN, Şahabettin 137, 141, 144, 181, 311, 343, 384, 402

BALCI, Latif 437

BALLESTEROS, Jaime 70

BAŞER, Baydar 33

BAŞTUĞ, Meral 410

BATTAL, Şener 33, 44

BATUR, Faik 311, 386, 402

BAYKAL, Deniz 412

BAYLAV, Cahit 437

BAYRAM, Hüseyin 75, 244, 279

BEKMEZ, Mehmet Ali 311, 320, 384, 402

BEKTAŞ, Hasan 76, 310, 384, 402

BELÇİKA Komünist Partisi 73

BERKTAY, Alpaslan 251, 425

BERLİN Sosyalist Birlik Partisi 32, 56

BİLGE, Macit 425

BİNALİ, Sait 61
BİNİCİ, Kurtuluş 75, 312
BİNİCİ, Tamer 163, 214, 343
BİRDAL, Akın 33
BOWDEN, John 32, 52
BOZDOĞAN, Halis 162
BOZIŞIK, Mehmet 147, 311, 343, 384, 402
BOZKURT, Erol 162
BOZTAŞ, Hüseyin 437
BULUT, Kemal 163, 181, 320

CAN, Adnan 381
CEYHUN, Ozan 74
CEYLAN, Hatice 9, 310, 384, 402, 403
CEYLAN, Sezai 10, 181, 329
CHRİSTOFOS, Dimitris 71
CIESLAK, Werner 32, 59
COŞKUN, Sıtkı 12, 76, 163, 180, 235, 245, 262, 264, 326, 343, 359, 381, 382
COŞKUN, Umur 33, 256

ÇAĞDA, Fadıl 32, 47
ÇAĞDAŞ Bakırköy Gazetesi 436
ÇAKIR, Erdinç 33
ÇAKIR, Hüseyin 10, 310, 384, 402, 403
ÇAKMAK, Fatma 435
ÇAKMAK, Mevlüde 435
ÇANGAL, Selahattin 343
ÇAPLIK, Hatip 415
ÇATMA, Erol 236
ÇELİK, Aziz 76, 339, 343, 355, 381
ÇETİN, Hikmet 411
ÇEVİK, Mehmet 413
ÇİFTÇİ, Ömer 33
ÇİM, Şafak 437

DANİŞ, Metin 381
DANİMARKA Komünist Partisi 32, 42
DEMİR, Necdet 181
DEMİRBİLEK, Adem 201
DEMİRCİ, Necmi 310, 384, 402
DEMİRCİ, Yusuf 424
DEMİRKOL, Gürsel 163, 181, 311, 320, 384, 402
DEMİRTAŞ, Sururi 207
DENIS, Jacques 32, 58
DENİZ, Celal 181, 280
DERİNGÖL, Nevzat 310, 381, 384, 402
DEVECİOĞLU, Veli 425
De BOER, Anne 32, 43
DİCLELİ, Ayşe Bilge 76, 254, 369, 371, 408, 409, 410
DİCLELİ, Zülfikar 11, 75, 257, 349
DİKİCİ, Ali 223, 311, 385, 402
DİKMEN, Ekin 33
DİNLEMEZ, Alaattin 181
DİZDAR, Rıza 435
DOĞAN, Ünal 435
DOĞU, Tufan 412
DRATAKİS, Yannis 32, 55
DURAN, Mehmet 75, 244, 251, 312
DURNA, Mustafa 421, 426
DURSUN, Galip 435
DURSUN, Güner 437
DÜNYA Demokratik Hukukçular Birliği 32, 52
ECE, Sadık 162
EDALITHESSELİ, Mantre 32, 52
EKİN, Nalan 381, 408, 409, 410
EKİZ, Şener 426

ELÇİ, Sermet 181, 256, 311, 381
ERASLAN, Tezer 369, 381, 408, 409, 410
ERASLAN, Toygun 381
ERÇETİN, Fuat 412
ERÇIKTI, Erdem 426
ERDEM, Aziz 426
ERDEM, Eşref 413
ERDİNÇ, İdris 176, 311, 385, 402
ERDOĞAN, Ali Haydar 412
EREN, İbrahim 66
EREZ, Yalım 68
ERGÜN, Hasan 311, 385, 402
ERKMEN, Adnan 33, 51
EROĞLU, Nurettin 181, 311
EROL, İsmet 204, 311, 385, 402
ERTİK, Ekrem 424

FESKE, Klaus 32, 56
FIRAT, Ali Hikmet 310, 384, 402
FIRAT, Süleyman 63, 76
FIRAT, Şehnaz 369, 408, 409, 410
FONSECA, Manuel Garcia 32, 49
FRANSIZ Komünist Partisi 32, 58

GENCER, Faruk 63
GENCER, Hüseyin 75, 181
GENÇLİK Partisi Girişimi 414
GÖKBEL, Musa 33
GÜLER, Gülden 408, 409, 410
GÜLER, Sedat 62, 181
GÜNDOĞAN, Özgür 63
GÜNEL, Şaban 162
GÜRDERE, Metin 33, 34
GÜZELGÜÇTEKİN, Halit 162, 180, 181, 250, 311, 320, 376, 381

HAK-İŞ Konfederasyonu 33, 39,
HALKIN Emek Partisi (HEP) 33,51, 64
HAMSİCİ, Cihan 436
HANSEN, Maria 69
HASANOĞLU, Fatma 181, 370
HASKAN, Turt 434

HAWLET, John 32, 53
HAYIRDİLER, Hanifi 181
HAYRULLAHOĞLU, Fatma Aynur 181, 408, 409
HAZAR, Gür 310, 384, 402
HOLLANDA Komünist Partisi 32, 43
HOLLANDA Yeşil Sol Parti 32, 43

IŞIKLAR, Fehmi 64
IŞIKLI, Alpaslan 64
IŞIKTAŞ, Bahattin 181, 311, 386, 402
IŞIKTAŞ, İlhan 181, 310, 343, 370, 378, 381, 384, 402
IŞIKTAŞ, Kemal 381

İDARECİLER Derneği 68
İKİTİMUR, Muharrem 311
İLERİ, M. Suphi Nuri 210, 311
İLERİ, Rasih Nuri 10, 151, 180, 311, 323, 348, 384, 402
İNAN, Mehtap 410
İNGİLTERE Komünist Partisi 32, 53
İNÖNÜ, Erdal 64
İNSAN Hakları Derneği (İHD) 33
İNŞAAT Mühendisleri Odası 33
İRAN Büyükelçiliği 32
İSPANYA Halkları Komünist Partisi 70
İSPANYA Komünist Partisi 32, 49
İSRAİL Komünist Partisi 69

İSVEÇ Sol Parti 67
İŞBULUR, İnci 163, 175, 181, 311, 369, 384, 402, 403, 408, 409, 410
İŞYAR, İbrahim 63, 244, 246
İYİ, Hasan 294

KAFAOĞLU, Aslan Başer 33
KALAN, Ali 33, 35
KALKAN, Aliye 437
KALKAN, Ayşegül 437
KAPLAN, Necdet 415
KARACA, Mehmet 291
KARADENİZ, Figen 181, 410
KARATAŞ, Süleyman 76
KARAYEL, Bekir 287, 311, 343
KARDAM, Ahmet 136, 288, 310, 384, 402
KASA, Musa 310, 384, 402
KAUFFMANN, Silvia-Ivonne 32, 46
KAYHAN, İsmail 181, 283, 311, 381, 385, 402
KELLECİ, Zekeriya 163, 320
KESER, Ahmet 181
KESKİN, Abbas 263, 311, 385, 402
KESKİN, Hülya 10
KIBRIS Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) 32, 47
KIBRIS Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) 71
KILIÇ, Bahri 423
KINALI, Ahmet 423
KIRLI, Önder 411
KITIKİ, Yusuf 76, 180
KIZILTAŞ, Mehmet 423
KOÇAK Tevfik 33
KOP, Sevil 408, 409, 410
KÖSE, Tahir 413
KÖY-KOOP Kooperatifler Birliği 33
KRİSTAL-İŞ Sendikası 66, 68
KUL, Mustafa 411
KULOW, Karin 32
KURTULUŞ, Şükrü 10, 259
KUTLU, Haydar (YAĞCI, Nabi) 164, 295, 310, 360, 382, 384, 402, 403

LEVAUX, Marcel 73
LİKAT-İŞ Sendikası 33

MASKAR, Hamdi 163, 181, 195, 310, 363, 381, 384, 402
MELEK, İdris Lütfü 320
MİLDANOĞLU, Jale 311, 385, 402
MİLDANOĞLU, Zakarya 175, 381
MORAY, Sabahattin 311, 385, 402
MÜLKİYELİLER Birliği 33, 64
MÜSTECAPLIOĞLU, Müştak 311, 385, 402

NİLSEN, Kare Andre 69
NORVEÇ Komünist Partisi 69
NURLU, Melek 76, 181, 310, 384, 402, 403

OĞUZ, Nuri 311, 385, 402
OKAL, Nihat 162, 181, 259, 320
OKÇUOĞLU, Hüsnü 33
ORHON, Mahmut 411
OTOMOBİL-İŞ Sendikası 67
OYMAN, Halil Sevinç 178, 311, 376, 382, 385, 402
OZAN, Ünal 64
ÖĞÜNÇ, Oktay 33
ÖNER, Musa 76
ÖZDAMAR, Muhteşem 434
ÖZDEMİR, Bilal 311, 377
ÖZDEMİR, Osman 162, 310, 381, 384, 402
ÖZDEMİR, Selçuk 163, 381, 385, 402
ÖZDOĞAN, Celal 67

ÖZEN, Azimet 437
ÖZEN, Naciye 437
ÖZGÜR, Özker 48
ÖZGÜVEN, Osman Nuri 65
ÖZTÜRK, Ahmet 75, 162, 181, 187, 312, 320, 381
ÖZTÜRK, Hasan 381
ÖZTÜRK, Hayati 75, 244
ÖZTÜRK, Nazım 320
ÖZTÜRK, Ömer 63

PAÇAL, Mustafa 175, 181, 325, 326, 327
PAPOUTSİS, Christos 70
PEHLİVAN, Kadir 381
PEKEL, Vedat 235, 310, 323, 346, 375, 384, 402
PEKİNÖZ, Ayşe Tülay 311, 385, 402, 408, 409, 410
PEYKER, Mükerrem 181
POLAT, Haşim 430
POLAT, M. Ali 427
PORTEKİZ Komünist Partisi 72

REFAH Partisi (RP) 33, 44

SAAT, Şakir 381
SABİT, Mustafa Ferdi 32
SALMANOĞLU, Mehmet 181, 311, 384, 402
SALTIK, Veli 221, 343, 365, 376
SARGIN, Nihat 13, 162, 163, 181, 259, 310, 313, 379, 384, 402
SARGIN, Yıldız 408, 409, 410
SAYGI, Atilla 63, 311, 385, 402
SAYGI, Nurcan 63
SAYIN, Üstün 311, 386, 402
SCHITTENKOPF, Sebastian 32, 50
SCHUH, Erwin 32
SEFEROĞLU, Binali, 10, 162, 311, 343, 384, 402, 403
SELBAŞI, Türker 175
SELEK, Yüksel 11, 310, 381, 384, 402, 403
SELVİ, Erkal 175, 181
SERT, Hasan 62, 248, 320
SEZER, Tuncay 381
SEZGİN, Enver 381
SİMLİOVA, Cemal 68
SİPAHİ, Ahmet 318, 381
SİRMEN, Sefa 65
SOHN, Ole 32, 42
SOSYAL Demokrat Halkçı Parti (SHP) 33, 64, 411
SOSYALİST Birlik Partisi Girişimi 33, 36, 336
SOSYALİST Parti (SP) 33, 35
SOVYETLER Birliği Komünist Partisi 66
SÖNMEZ, Kasım 425
STATAKİS, Spirros 32
STOKVİK, Byronhild 69
SU, Sıdıka 33
SÜLKER, Kemal 425
SÜMEN, Süleyman 437

ŞAHİN, Ramazan 162, 181, 343
ŞAŞMAZTİN, Nazmi 414
ŞEN, Emin 414
ŞENGÖR, Ayten 311, 386, 402
ŞENOĞUZ, Cihan 288, 310, 384, 402
ŞERİFOĞLU, Mehmet 426
ŞİMŞEK, Emzade 62

TALU, Erdal 76, 320, 321, 332, 334, 336, 365, 378

TALU, Şeyda 369, 408, 409, 410
TAN, Zehra 311, 384, 402, 410
TANILKAN, Atilla 138, 139, 310, 313, 384, 402, 403
TARAKÇI, Ali 284, 434
TARAKÇI, Vicdan, 434
TARHAN, Nedim 33
TAŞ, Alaeddin 310, 384, 402
TAŞDELEN, Doğan 65
TAŞDELEN, Güzel 62, 311, 343, 385, 402
TEZ, İbrahim 412
TOKER, Mehmet 75, 190, 312, 330
TOLUNAY, Ülkü 426
TOPAY, Haydar 242, 331, 381
TOPRAKÇI, Muammer 414
TOSUN, Kürşat 181, 311
TÖRE, Hasan 422
TÖRE, Şaban 76, 189
TUNCAY, Gürcan 415
TURGUT, Mirza 433
TUSKAN, Erkan 433
TÜKENMEZ, İlhami 258, 262
TÜRER, Cengiz 320
TÜRK, Mehmet 381
TÜRKAY, Hatice 181
TÜRKİYE Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) 68
TÜTÜNCÜ, Enis 412

UÇAR, Gencer 310, 362, 384, 402
UÇKUN, Sadettin 10, 311, 386, 402
ULUENGİN, Hadi 424
ULUSOY, Semra 177, 369, 408, 409, 410
UMBREIT, Werner 32
URAS, Çetin 381, 385, 402
USLU, Salim 33, 39
UYSAL, Hasan 381

ÜNAL, Şükrü 311, 343
ÜSTÜN, Fatma 180, 381

VARDAL, Ali Fuat 327
VARDAL, Zeynep 11, 162, 176, 180, 181, 310, 384, 402, 403, 408, 409, 410
VARDAR, Kemal 381

YAĞCI, Çiçek 180, 369, 408, 409, 410
YAĞCI, Nabi (bkz. KUTLU, Haydar)
YANIK, Ayşe 181, 311,385, 402
YARDIM, Süleyman 343, 381
YAŞAR, Halil 435
YAVUZEŞ, Ziya 310, 384, 402
YAZICI, Mehmet 381
YAZICI, Sevgi 381, 408, 409, 410
YAZICIOĞLU, Oktay, 163, 311, 384, 402
YEMEN, Mevlüt 435
YEŞİLDAĞ, Süleyman 180, 381
YILDIRIM, Haydar 437
YILDIZ, Ali 430
YILDIZ, Osman 311
YILDIZ, Yaşar 418
YILMAZ, Rıza 33
YILMAZ, Turgut 424
YILMAZER, Musa 181
YUNANİSTAN Komünist Partisi 32, 55
YUNANİSTAN Panhelenik Sosyalist Partisi (PASOK) 70
YÜCAK, TÜRKAY 421
YÜZBAŞIOĞLU, Uğur 180, 199